Dunántúl (Wessely és Horváth) R. T., Pécs.

SZEMINÁRIUMI ÉLET

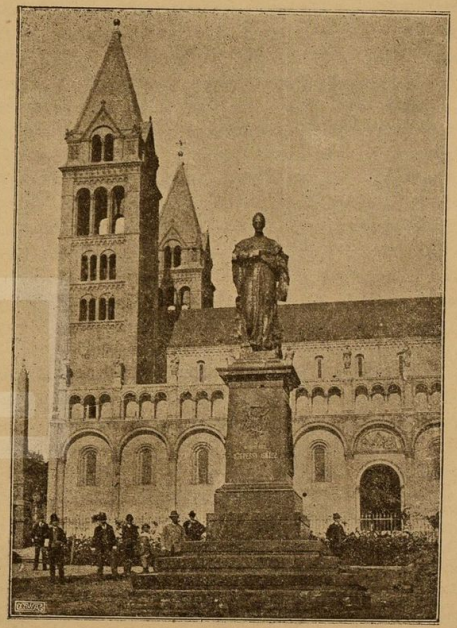

1. SZÁM. 1921. JUNIUS.

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE.

KÉZIRAT GYANÁNT.

Beköszöntő.

Hosszu évek után ujra itt vagyunk. Sokáig hallgattunk. Testvéreink, elődeink talán már azt is gondolták, hogy meghalt a Szent Pál-Társulat. A parochiák kis kertjében talán arról suttogtak tavaszkor az ibolyák és orgonavirágok, hogy az Évi Jelentések többé nem is jönnek, hiszen már oly régóta nem látták a kis ajtón belépni a postást nyomtatott Jelentéssel a kezében. És most ujra itt vagyunk; ibolyanyilás, orgonafakadás után, de mégis itt vagyunk. Nekünk fájt legjobban a hosszu távollét. Repülni szerettünk volna, hogy bekopogtassunk minden papi házba, a plebánosi irodákba s a káplánszobákba. Szerettünk volna bemutatkozni, hadd ismerjék meg idősebb Testvéreink a fiatalokat, akik egyszer majd betoppannak, hogy tapasztalt Testvéreik felügyelete alatt munkába álljanak. De a nehéz anyagi viszonyok és egyéb bajok lenyesték vágyaink szárnyát. És most megjöttünk végre. Még csak gondolatban, csak a betük szárnyán. Majd egyszer elmegyünk testestől is; megyünk az Ur szántóföldjére jó magot vetni, lelkeket gyüjteni. De a lelkünket előre is elküldjük. Papirra vetjük érzéseinket, bemutatjuk szivünket, hogy Testvéreink már most megismerhessék a jövendő munkatársakat.

A Szent Pál-Társulatról adunk jelentést és mindenről irunk mégis. Mert a Társulat immár mindenünk lett, tanitónk és vezetőnk minden téren. Kezébe vette nemcsak tudományos képzésünket, hanem a zenét, disztermet, szinpadot, rekreációt, egyszóval mindent. A nagy apostol lett példaképünk mindenben, szellemi és kedélyi világunkban egyaránt. Azért olyan változatos, azért olyan meleghangu a mostani jelentésünk. Hisszük, hogy testvéreink nem fognak megszólni bennünket a közvetlenségért. Hiszen tudják, hogy a leviták szive nem frázisos, hideg gondolatok jégverme, hanem az eszményeknek, az ideális érzelmeknek s a jókedvnek melegháza. Szeretetet keres a mi lelkünk, igazi természetfölötti, papi lelkeket összefüző ideális szeretetet, melyen az acies bene ordinata, a regale sacerdotium fölépül. Azért nem kételkedünk, hogy lelkünk föltárása Testvéreink megértésével fog találkozni. Hisszük, hogy e kis lap hasábjain ők is fognak szólni hozzánk, mellénk állnak és jó tanácsaikkal segitenek bennünket, hogy mindnyájan szent Pál szellemében élő derék papok lehessünk.

Jelentés az 1917—20 évekről.

Három jelentés fekszik előttem, három év története a jelentések lapjain. Mindig tanulságos dolog régi irásokat lapozgatni. Mert van hangjuk a néma betüknek, fiatalos lelkük a régi irásoknak is. Nem a jelentések betüit néztem; a száraz adatokról szóló szürke betüket. A lélekre figyeltem, az elmult három év eseményeiről beszélő, papirra vetett lélekre. Az első év jelentése a világháboru utolso évében készült. S mintha érezte volna az idők elkövetkezését, a lélek, mely a jelentésből kicsillanik, a jövőbe néző lélek s a hang a buzditás hangja. A jelen még elég sivár. Igaz, nem annyira, mint az előző háborus években, amikor még kevesebb taggal müködött a Társulat s az eredmény is kisebb volt. Ám azért a békebeli eredmény csak mint a beldogabb jövő zenéje szerepel még. Mélyreható munkák helyett és meddőn maradt pályatételek mellett a jövő, a háboru után bekövetkező korszak társadalmi kérdései foglalkoztatják a tagokat. A második jelentés hangja szomoru. Mikor e jelentés készült, a háboru már befejezést nyert. Országok roppantak akkor össze s a forradalom izgalmas eseményei lázba hozták már az embereket. A jelen idő, melyről a jelentés beszél, minden volt, csak nyugodt munkára alkalmas idő nem. A politikai megrázkódtatások enerválták a tagokat és csak emberfeletti megerőltetés árán tudtak ujra munkához látni. S ha csak a betüket nézném, a jelentés száraz adatait, sovány munkájunak, gyenge eredményünek nevezném az évet. De én a lelket hallgatom s annak hangjára megnyugszom. Hiszen ez a lélek arról beszél, hogy katasztrófák idején a csendes munka csaknem lehetetlen. Mert a gondolatokat nehéz olyankor tudományos tételek köré csoportositani, amikor a kataklizisek százfelé ragadják azokat. S nem voltak könyvek sem folyóiratok, amelyekből eszmét vagy tárgyat meríthettek volna a munkálkodásra. Hátráltatta az eredményes müködést az a körülmény is, hogy a felső évesek száma erősen megcsappant s a fiatalabb tagok nem találtak példákat, melyek szerint igazodjanak és erőiket értékesitsék. A harmadik jelentésen is — bár tompitva — de ugyanez a hang vonul végig. A tagok még nem tudják megtalálni a módot, hogyan illeszkedjenek bele a megváltozott álapotokba. Megvan bennük a jóakarat, dolgoznak is elég szépen, de mindenki érzi — ez az érzelem csendül ki a gyülések jegyzőkönyveiből — hogy valami uj dolog kellene. Vajudás, tapogatózó küzködés és fejlődés korszaka az első nyolc hónap, mig végre 1920 májusban megérlelődik a reform gondolata.

Három év története ujult meg előttem, ahogy a jelentéseket olvasom. S ha csillogó eredményeket nem is találtam, hibáztatni sem tudom a három év embereit. Csak a betük szürkék, a lélek ifju volt akkor is. S a lélek hangja arról beszél, hogy a Szent Pál Társulat akkor is megállta a helyét, amikor a külső körülmények más embernek régen elvették volna munkakedvét. Hiszem, hogy a következő évek jelentései nemcsak a régi Társulat mindig ifju lelkéről tesznek majd bizonyságot, hanem arról is, hogy az uj uton csillogóbb eredmények mutatkoznak.

Uj utakon.

A reformeszmék végre megvalósultak. Nem a kivülről elhangzott biztató szavak, nem is az egyház-irodalmi iskolákról szóló ígérezések terelték uj utra a Társulatot. Belülről, magából a Társulatból indult ki a vágy, hogy a modern élet vágányain, uj uton és uj eszközökkel törjünk előre. Lassan érlelődött meg a gondolat, mert nem volt szabad sietnünk. Hiszen a régi eszmék tiszteletreméltók minden társulatnál, azokat ok nélkül mellőzni, kegyeletsértés volna. Egyházmegyénk főtisztelendő papjai a Szent Pál Társulatból meritették idealizmusukat, azért ha csupán ujitásvágyból akartuk volna az uj eszméket megvalósitani, ugy durva kezekkel nyultunk volna ama kedves emlékhez, mely elődeinket a Társulathoz füzi. Ezért érlelődött lassan, ezért nem történt gyorsan az uj ut kicövekelése. De a reformeszmék végre is megvalósultak. És mi biztosan hisszük, hogy elődeink, testvéreink, nem haragszanak meg érte, mert csak a mód lett uj, a lélek ugyanaz maradt. S a lélek a fő, nem a külső. A Szent Pál Társulat lelke, alapeszméje most is a régi, szép gondolat: eszközt adni az ifju levitáknak a továbbképzésre, szellemi kincset gyüjtetni velük, hogy abból későbbi müködésükben proferant nova et vetera. A lélek a régi, csak a mód uj, mert ujak a viszonyok, melyekben a régi Társulat él.

Az irodalmi társulatoknak és iskoláknak, amilyen a mi Szent Pál Társulatunk is, kezdetben az volt a határozott céljuk, hogy a magyar nyelvet müveljék, fejlesszék és irodalmát gazdaggá tegyék. Sokan ily társulatokban kapták tehetségük fejlesztésére az első indítást és nem kevesen itt fejlődtek ki nagynevü irókká. Minthogy azonban irodalmunk fellendült és ezáltal teljesen feleslegessé vált az iskolák ily irányu továbbmüködése, azért inkább a hittudományok felé terelődött a munkálkodás iránya. Igy tehát a Szent Pál Társulat célja is a hittudományok müvelése lett, vagyis egyes hittudományi kérdésekben való mélyebb behatolás, stilusfejlesztés és az irói készség megszerzése.

Nézzük, mennyiben felelt meg Szent Pál Társulatunk ebbeli követelményeknek. Vajjon elősegitette és irányitotta-e az önképzést és mi érlelte meg a reformot.

A Szent Pál Társulat, mint egyházirodalmi iskola, szakosztályokból állott. Ezen szakosztályok közül ugyan mindenki szabadon választhatott hajlamának megfelelően, de a szakosztály keretén belül teljesen korlátozva volt szabadsága. Korlátozva volt azért is, mert a szakosztályvezető tüzte ki a tételt és ezt *meghatározott* időre ki *kellett* dolgozni. Mivel azonban az uj tagok nem ismerték az egyes szakosztályok programmját, gyakran beléptek oly szakosztályba is, melynek irányához nem éreztek semmiféle hajlandóságot. Azonban a kitüzött tételt mégis ki kellett dolgozniok és ez elvonta idejüket más szakosztályon kivüli, de hajlamaiknak megfelelő müködéstől. Belátta-e nagy hátrányát a vezetőség, mert belevette a szabályokba, hogy az első félév végén szabad szakosztályt változtatni. Szakosztály változ-

tafásra volt is bőven példa, ugy hogy a munkálkodás iránya szétforgácsolódott.

Ami a szakosztályok működését illeti, igazi szakképzést egyáltalán nem nyujtottak. A tagok ugyanis a kijelölt tételt nem dolgozhatták ki alaposan, márcsak azért sem, mert legtöbbször oly tételek voltak, hogy a forrásmunkák olvasására és tanulmányozására részint előtanulmányok váltak szükségessé, részint alapos és kimerítő feldolgozásukra egy-két hét egyáltalán nem volt elégséges. Igy tehát a forrásmunkák felületes átolvasása után készitettek jól-rosszul egy dolgozatot. Képen nem is lehet csodálni, hogy Társulatunkban gyakran csak az abszolut esztétikai szempont és nem az élet szempontja uralkodott. Vagyis nem volt meg az a törekvés és célirányos munka, amit az élet megkövetel. Pedig az egyik főcélja a Társulatnak és minden erejével arra is kell törekednie, hogy az irodalmat összekösse az élettel s hogy tagjait célirányos munkával már most előkészitse az életre, arra az életre, mely különösen a lekipásztornak nyujt nagyon sok irányban perspektivákat. Ezt a feladatát pedig ujabban már nem oldotta meg a Társulat, amit a birálatok végzése is sajnálatosan igazol.

A beadott munkák megbirálását két szakosztálybeli, illetve ha szakosztályon kivüli volt a mű, két társulati tag végezte. A birálók néha jól-rosszul leadták nézetüket a munka stilusáról, beosztásáról, külső kiállitásáról, helyesirásról és fölolvasára ajánlották. Tehát tisztán esztétikai szempontból birálták. Azonban ez nem róható fel senkinek sem hibául, mert hiszen az alapszabályok is ezt kivánták. (A tartalmat mellőzve csak arra terjeszkedjenek ki (a birálók), vajjon tartalmaz-e tévedést, hiányt, felesleges dolgot, azaz érdemes-e fölolvasásra IV. B. 3. §.) Alapos, mélyreható birálatot ritkán lehetett hallani. Igy azután sokszor olyan munkák is kerültek felolvasásra, amelyekből a tagok nem sokat tanulhattak, mert elvetni már csak a barátság kedvéért sem akarta senki, vagy pedig azért nem, hogy az első sikertelenség ne lobassza le senkinek a kedvét.

Az elnök és a főjegyző az évi jelentésben majdnem mindig panaszkodtak a kevés eredményről és kutatták annak okát. Pedig be kellett volna látniok, hogy az eredménytelenségnek nem a háborus idő volt az oka, sem, mintha a tagok harcos, munkás kedve lelankadt volna. Néha ezek is közrejátszottak, az tagadhatatlan. A bajfőoka, ami tulajdonképen a reformot is megérlelte, az volt, hogy ily formán a Társulatnak nem volt elég praktikus irányitása és életrenevelő képessége. Nem volt, ami a tagokba lelkesedést, önfudatos munkakedvet öntsön; vagyis nem teremtett az élet és irodalom között kapcsolatot.

A társulati tagok tudták és érezték ezt és ezért követelték a reformot. A reformra vonatkozólag mindenki szabadon nyilatkozhatott és nyiltan előadhatta véleményét. Főelv általában az volt, hogy a tagok korlátlan szabadságot élvezzenek, a tárgy és a műfaj megválasztásában és a munka beadásának idejére nézve, mégis ugy, hogy azért lehetőleg mindig legyen tárgy. Munkakört mindenki hajlamának és tehetségének megfelelően választhat s abban a szaktanár vezetése és irányitása mellet kiképezheti magát. A tagok már a vakációban is dolgozhatnak, adatokat gyüjthetnek és esetleg kedves tárgyikhoz előtanulmányt is végezhetnek, hogy alapos, mélyrehető és célirányos munkával gazdagithassák saját és a többi tagok tudását is. Tavaly év végén csupán azt a korlátozást tartották fenn, hogy az első évesek szónokolni kötelesek, mivel még nem foglalkoznak hittudománnyal. Hanem ez év első rendkivüli gyülésén e korlátozást is megszüntették. A hittudományi tárgyakból való dolgozatok birálati módját is megváltoztatta a reform. A dolgozatok ugyanis először a szaktanárhoz kerülnek, ki az adatok helyességét ellenőrzi és részletes birálatot készi a műről. A gyülésen pedig, melyen a dolgozat sorra kerül, megjelenik s miután a tagok megtették észrevételeiket, elmondja kimerítő birálatát. Hogy minden tag hosszászólhasson minden munkához, az elnök egy héttel a mű tárgyalása előtt közli annak adatait (gondolatmenetét, forrásmunkákat) a tagokkal. Ennek nagy gyakorlati haszna van, amennyiben mindenki fölirhatja magának, az előadás alatt jegyez hozzá és igy vázlatban az egész éven át tárgyalt müveket minden nagyobb fáradtság nélkül megszerezheti.

Ime, röviden ez a reform. És már most is megállapithatjuk, hogy nem csalódtunk. A Társulat megtett mindent, amit csak tehetett. Adott szabadságot, hogy korlátozások a tagokat ne riasszák el a munkától; adott vezetőket, kik irányitanak és kéznél fogva vezetnek előre a hittudományok csodásan szép birodalmában; adott alkalmat, hogy mindenki kifejleszthesse tehetségét és kedves tárgyával foglalkozhassék és figyelmeztetett, hogy munkálkodásukban ne az abszolut-esztétikai szempont, hanem az élet szempontja vezessen.

Ezek a nemes törekvések vezették a tagokat a Szent Pál Társulat megreformálásában és azt hisszük, hogy jogosságát ezek után elismerik Testvéreink mindnyájan. Hiszen szentebb becsvágyunk nincs és nem is lehet, mint hogy szellemileg és lelkileg minél alaposabban kiképezve szolgáljuk a lelkek üdvét. Tekintsék azért ugy a reformot, mint az ifju leviták jóakaratának első megnyilatkozását, lelkük nemes törekvésének bimbófakadását. E reform fényesen igazolja, hogy nem igaz a vád, mintha akaratunk lelankadt s örömünk letompult volna. Mi is a régi Szent Pál Társulat szellemében élünk, s abból meritjük elveinket és izzó, szent érzéseinket. S ezek a magasztos elvek bennünk is alkalmas talajt kerestek, mint a föld alatt bujkáló forrás, hogy egyszer csak kitörjenek és napsugárt keressenek.

Ime az üde forrásviz kitört. A lelkünkben fölhalmozódott erők és nemes törekvések ujjáébredtek. Azért hangzik el ajkunkról az öröm kitörő kiáltása:

A reformeszmék végre megvalósultak!

Visszhangok.

Boldog Mór püspök ünnepének előestéjén a puncta alatt azzal örvendeztetett meg bennünket főtisztelendő spiritualis ur, hogy másnak 25 pap fogja értünk bemutatni a szentmisét és kéri a jó Istent, hogy példás életü, tevékeny, apostoli lelkületü papok legyünk. Az ünnep napján délután volt az első uzsonnadélután, melynek műsoráról lapunk más helyén számolunk be. Megnyertük az előljáróság tetszését és elismerését, amely továbbra is ilyen irányu munkára lelkesitett. Nagyságos rector ur néhányunknak azt tanácsolta, hogy szerkesszünk ujságot, mely fönntartsa bennünk a lelkesedést, szárnyat adjon gondolatainknak és összetartson bennünket. Futótüzként terjedt ennek a hire és a vacsora utáni szabadidőben már mindenki erről beszélt. Éreztük, hogy a megvalósulás felé közeledik egy régi vágyunk: a régóhajtott kis ujság megindul. A fontolgatást tett követte, a cikkek lassan elkészültek, az anyagiakat az első számra önkéntes adományokból gyüjtöttük össze és néhány hét mulva az ünepen maradt második emeleti muzeum a'taján igénytelen kis cédula hirdette, hogy itt a „Szerkesztőség". Lankadni nem akaró buzgósággal dolgozott mindenki és talán a 25 szentmise egyik eredményeképpen boldog Mór püspök közbenjárására november 21-én, Boldogasszony bemutattatásának ünnepén napvilágot látott a „Visszhangok" első száma.

Megjelenése örömöt keltett azokban, akik mellette dolgoztak, az ellenzék pedig, mert az is volt, elhallgatott és gratulált. A további számok nem voltak megszabott időhöz kötve. Megjelent akkor, mikor megfelelő anyag gyült össze és időnk jutott elkészitésére: a második szám karácsonykor, a harmadik 1921. február 20-án.

Az első számban lendületes vezetőcikket irt Zsivánovits L.; Feicht G., mint a „Visszhangok" keresztapja hangulatos kis cikkel bocsátotta utjára. A második és harmadik számhoz a megjelenés ideének megfelelően Radicsev J. szolgáltatta az ujjongó karácsonyi és a borongós nagyböjti cikket. Állandó rovata volt az Imaapostolság havi védőszentjének Feicht G. tollából. A „Szemináriumi élet" és a „Krónika" rovat beszámolt az intézetben történt minden jelentősebb eseményről, különböző riporterek leirása szerint. Leveleivel gyakran kopogtatott a szerkesztőség ajtaján Pipási Boros Esvány zökögényi biró ur, amelyek annyira megnyerték a szerkesztő tetszését, hogy majdnem mind leközölte a lapban. A biró ur azonban már modern ember; nem sajátkezüleg irta azokat, hanem lediktálta őket innokának, Gyenis Vilmosnak és igy utottak hozzánk. Volt azután még bőven ismeretterjesztő cikk, tanulmány, forditás, móka stb. Az egész ujság lelke volt Schmidtmayer E. szerkesztő. Gábor K. meglepő eredetiséggel és ügyességgel rajzolta meg a cimképeket és illusztrált néhány cikket.

A „Visszhangok" szigoruan házias jellegü volt; alig jelent meg több példányban, mint hogy mindegyikünknek jusson egy. Magunk állitottuk elő: litografáltuk, ami egyrészt drága volt, másrészt nehezen olvasható; a zökögényi biró ur egészen elrontotta vele szemét. Főbaj azonban az volt, hogy nagyon hosszadalmas és fárasztó munka volt ez a sokszorositási mód. Óránkint alig tudtunk előállitani egy oldalt 60—65 példányban. Ez is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az érdeklődés a „Visszhangok"tól elterelődött, illetve más irányba fordult. A munkakedv megcsappanásának talán az volt a főoka, hogy az ujság mindenkié lévén senkié sem volt; senki és semmi sem volt, ami a lelkesedést fönntartotta volna.

Ezért az az óhaj merült föl, hogy a Szent Pál-Társulat vegye át, ami sikerült is még a harmadik szám megjelenésekor febr. 20-án. A szerkesztést most a Sz. P. T. által kiküldött hattagu bizottság végzi, a szerkesztő pedig, mint ilyen a Társulat tisztviselője. A lap előállitási költségeit is a Társulat pénztára födözi. Mikor a Sz. P. T. átvette az ujságot, egyuttal más külsőt is adott neki: a vesződséges és kevésbbé alkalmas litografálás helyett nyomatja. Igy lett a házias jellegü „Visszhangok"ból a nagyobb terjedelmü Szemináriumi Élet.

Szivesen fogunk mindig visszaemlékezni a Visszhangokra, amely helyt adott első szárnypróbálgatásainknak és megszünt, hogy helyt adjon a Szem. Életnek.

Nagypéntek délután

a régi szokáshoz hiven, körüljártuk városunk templomait, hódolatunkat tenni a megfeszitett Krisztus előtt. Mig végig róttuk az utcákat, alkalmunk nyiltott belenézni az emberek lelkébe... Láttunk lelkeket összeszedett, komoly tekintettel közeledni a sirjában nyugvó Krisztushoz, láttunk lelkeket, kik magukba szállva kisérték a kereszten függő, felmagasztalt Ur Jézust; láttunk átmenni az uton az élet gondjaitól meggörnyedt embereket, láttuk őket sietni s láttuk őket egy pillanatra megállni s megilletődni láttunk szegény, az utca porában foglalatoskodó lelkeket, amint keresztünk előtt kalapot emeltek; láttunk az anyák és apák vezetése alatt kicsiny kis gyermek-fejeket tágra nyilt, fényes szemekkel, összekulcsolt kacsókkal beszélni a Megfeszitetthez; láttunk az utcán lelkes cserkész fiut, a kereszt láttára feszes „vigyázz!"ban állani; láttunk gyászruhába öltözött, fátyolozott arcu, kisirt szemü lelkeket leborulni az Ur előtt; láttuk a szürke nénik gondos oltalma alatt lépkedő, uj ruhába öltözött árva gyermek-csapatot; láttunk bizalmas, hálás lelkeket kézcsókra sietni jótevő püspökünkhöz; láttunk egyszerü, kérges kezü embereket összekulcsolt kezekkel meghajolni a kereszt előtt. Láttunk még sokat s mindez jól eseett nekünk... Nem nekem, nem nekünk, nem is püspök atyánknak szólt ez a tisztelgés, hanem mindig s következetesen mindig a kereszten függő Krisztusnak.

S láttunk Nikodémus lelkeket is... Láttunk lelkeket, kik sietve, idegesen hányták magukra a kereszt-jelét; láttunk lelkeket erkélyekről s függönyök közül titkosan kipillantani; láttunk lelkeket, kik levették ugyan kalapjukat, de kezükkel folyvást simitották hajfürtjeiket — mintha Krisztusnak egyedül szolgálni s csupán Neki hódolni szégyenlettek volna... — S láttunk lelkeket büszke és dacos fejjel, szuró szemekkel bámulni keresztünkre; láttunk embereket gyunymosollyal hajtogatni fejüket; hallottunk guny-szavakat, mintha feltámadásra indultunk volna; hallottunk keserü lélekből fakadó fütty dalokat s nem egyszer fülünkben zsongott a dallam: Fel harcra bátran... Láttunk lelkeket és nem győztük mondani magunkban: Cor Jesu, da nobis horum animas.

Dr. Bahula József. †

Nem gondoltuk, hogy a kőszikla, mely ma erősen áll, holnap porrá legyen, nem hittük, hogy a mezők virága, mely reggel egész kellemében diszlik, este már a kaszás sarlójától levágva elszáradjon, csak akkor tapasztaltuk, mikor intézetünk felejthetetlen orvosa, dr. Bahula József váratlanul elhagyott bennünket. Már sokan mondták, hogy a halál vaskézzel markol az emberi szivbe s kitépi onnan, ami a legkedvesebb, de igazuk van. Ha elmélyedünk abban, hogy a kegyetlen halál ijesztő, csontos keze kit szakitott el tőlünk, ha felidézzük magunkban, hogy lázas betegségünket Bahula atyai megjelenése nem enyhiti többé, akkor lankadozásra kell jutni a férfias erőnek, némává kell lenni a nyelvnek s csak a szív lassu dobogása jelzi, hogy akit szeretett, elvesztette. Bus, siri ének hangzik Bahula József felett tompán és keservesen, feledteni akar, de csak fájdalmunkat növeli. Ezt nem lehet csodálnunk, hisz ő egyike volt azon kevesek.nek, kik a klerikusban Isten kiválasztott szolgáját megbecsülik, egyike volt azon keresztény jellemeknek, kik azért élnek, hogy másokat boldogitsanak. Erényeinek leirásához, melyekből a legszebb koszorut lehetne fonni, alkalmas szavaim nincsenek, de tudja azt mindenki, ki csak egyszer is rátekintett. Ékesszólás kivántatnék meg ahhoz, hogy ezen nemes léleknek fellegekkel mérkőző érzelmei a szavak korlátai közé szorittassanak. Ilyen ember temetésénél méltán kérhet a gyászból az egész város, koporsójánál méltán elmondhatták hogy nem eggyel, hanem sokkal kevesebben vagyunk. Levertségünkből azonban felemel bennünket az a tudat, hogy lehunyt szemei a menyországban fölnyiloltak, hogy tiszta lelkével Isten országát gazdagitotta, hogy a szeminárium lehullott rózsái, megboldogult édes testvéreink örömmel nyujtották feléje hófehér kezeiket, kiknek, mikor már az orvosság nem használt, vigasztaló szavai uj erőt adtak; megnyugtat az a reménynünk, hogy az irgálmas Jézus, kinek képét nemcsak szobája ajtaján láttuk, hanem egész valójában, szeretetét nem tagadta meg tőle az égben sem. A bezáruló hantok bucsuzásul azt sugják, hogy imát rebegjünk feletted, megtesszük.

Emléked legyen áldott a viszontlátásig!

Bánat és öröm.

Ha visszatekintek az elmult tanévre, zeneéletünk mozzanataira, oly leverően hatnak rám az események! Ó Jhogyne! hisz lehet-e nyomasztóbb valami az emberre, mint ha célját nem éri el?... Igen, célunkat nem értük el! Nagyot terveztünk, sokat kivántunk egyszerre elérni: intézetünk viszonyaihoz képest egy kis zenekart létesiteni, de a terv nem sikerült. De ha tovább vizsgálom zeneéletünket, mégis bizonyos öröm, büszkeség fog el, mert ugy látom, hogy mégsem szegény ez év sikerben; ha mélyebben beletekintek ez év eseményeib, ugy találom, hogy nagyon kedvesek és biztatók a jövőt illtőleg; és ha összehasonlitom a jelent a közelmulttal, már szertefoszlik a nyomasztó ködfátyol és csak örömsugaras emlékeket látok. Bár célunkat nem értük el, mégis örülhetünk. Örülhetünk azért, mert nem egészen rajtunk mullott, hogy a terv kutba esett, hisz oly akadályok bukkantak fel, melyekre ideális lelknk egyáltalán nem számitott; hiszen oly helyzetben és viszonyok között vagyunk, melyek már maguk is elegendők, hogy lehetetlenné tegyék tervünk megvalósitását; örülhetünk azért, mert ez az év sikerekben gazdag és mert eseményei nagyfoku haladást mutatnak fel a közelmulttal szemben.

Minél jobban belemélyedek a lezajlott rövidke esztendőbe, annál inkább vidul föl szivem, annál szivesebben csüngök e kedves emlékeken. Óh, az a kedves karácsonyeste! Mily szép is volt! Lágy hegedü-hang nyitotta meg. Ujongó rezgése rezgésbe hozta a mi lelkünket is, sejtelmes hangja megsejtette velünk a karácsony nagy titkát. Verdi „Rigoletto"-ja vezette be az ünnepélyt, Verdi Rigolettója! Mily szép volt! Mily szépen megfelelt az ünnep hangulatának! Vágyódó melódiával kezdi, themé-je már sejtelmes hangba megy át, mintha figyelmeztetni akarna a négyezer éves várakozás végére és a Messiás közelségére; a variationból kibontakozva öröm ujjongásban végződik. Mindezen érzelmeket a zongora méla, sejtelmes, a végén pedig erősitő hang a még csak fokozza. (Előadta Zsivánovits László, zongorán kisérte Mayer Ferenc.) Az ünnepély 2. zenedarabja Chopintől egy Walse brillante volt. (Előadták ugyanazok.) Sikerben és hatásban nem áll az előző mögött. A 3. darab egy trió volt Pleyel-től. (Előadták a föntiek és Wagner János.) A hatás itt sem maradt el. Reményen felül sikerült, több tapsot kaptak, mint amennyire számitottak. Az ünnepélyt befejezte Ch. W. Glück: „Reiger seliger Geister"-je, a német szentimentálizmusnak egy igen kedves terméke, melynek megkapó, sejtelmes dallamosságát fokozta még a beleszőtt „Stille Nacht" lágy zenéje. (Előadták hegedüin: Zsivánovits L., Wagner J., Pintz B.; harmoniumon Hum F.; zongorán Mayer F.) Szépen sikerült, csakis gratulálni lehet a zenészeknek. Kaptak is dicséretet, még sokat is (egy valaki a ft. elöljáróság közül e szavakkal gratulált: nem emlékszem, hogy az utolsó tiz év ily szép darabokkal dicsekedhetnék). Ez volt a karácsony. Mily kedves volt! Mily vonzó most is, ha visszagondolok rá.

Egy másik kiemelkedő mozzanat életünkből a farsang. A szinészek dicsérete mellett nem szabad megfeledkeznünk a zenészekről sem. Az ünnepélyt A. Thomas-Singelée „Mignon"-ja nyitotta meg. (Előadta hegedüin Zsivánovits L., zongorán kisérte Mayer F.) A két szindarab közti időt is zenedarabok tették kellemessé. Előadták Rieding O. „Barcarolle"-ját és Mozarttól egy kedves Menuett-et. (Előadták föntiek és Wagner J., Pintz B.) Csakis dicsérettel, elismeréssel adózhatunk. Bár a farsangi műsor zenepontjai mögötte állnak a karácsonyiaknak, de céljukat, a gyönyörködtetést elérték. Hatványozott fokban érte el a záródarab, Donizetti: Lucrecia Borgia. Az előadónak, Zsivánovits Lászlónak szivből gratulálok. Látszott, hogy a vonót biztosan kezeli, hogy otthonos az előadásban, dallamok kidomboritásában, látszott, hogy iskolázott technikája mellett egyéni talentum is lakozik benne. Rajta, testvérünk! Sic itur ad astra!

Meg kell még emlitenem Rossini Stabat Mater-ét, mely a Szent Pál-Társulat szent József-ünnepélyének műsorát gazdagitotta. Bánatos melódiája belesirt a lelkünkbe. Az előadónak, kiről látszott, hogy átérezte darabját, ismét csak gratulálok. Ér-

zelmet váltott ki a zenészek és nem zenészek szivéből egyaránt.

S ha most összehasonlitom a jelent a multtal, csak örülni tudok. Hosszu évek tespedése után uj élet bontakozik, az eldobott vonót ujra fölveszik, a „pipa" sarkában mély álmát alvó nagybőgőt ujra megszólaltatják, a porlepte kották pókhálós nyughelyükről ujra előkerülnek és azokat értékelni tudók kezébe kerülnek, bár már késő, mert igen sok már csak töredékben maradt ránk. De ez nem állit meg bennünket haladásunkban, van helyettük más. Igaz, nem az intézeté és a mostani generáció kivonulásával az ujra kimerül, de remélhetőleg más viszonyok is lesznek egyszer már!

Szóval lendületes renaissance-élet pezsdülését látom, mely sokat mutat a tespedő közelmulttal szemben és sokat igér a jövőt illetőleg. Reményteljes a jövő! A Szent Pál Társulat, mint mindent, a zenét is fölszivta magába, de ez csak előny a zenészekre. Előny, mert van, ki fődözheti és fődözi az anyagiakat, ami a legfontosabb, amellett (természetesen a szabadságunknak semmiben sem vetettek korlátot. Reményteljes a jövő, mert igéretet kaptunk, hogy zenetanár fog bejárni intézetünkbe. És ez szükséges is, mert különben 2—3 esztendő mulva ujabb hanyatlás következnék be. Pedig — amint a tapasztalat mutatja — az intézeti élet csak nagy kárát vallaná ismét. Mert kétségtelen, hogy a zene mozgalmasabbá, élénkebbé, szinesebbé teszi azt; kétségtelen, hogy a fölüdülésnek igen alkalmas és kellemes eszköze. S én azt hiszem, az illetékes fórumok előtt megértésre fog találni az óhajunk és bizakodóan állitom, hogy e megértésnek meg is lesz a gyümölcse.

Ének! elmaradhatatlan kelléke a szemináriumi életnek, nélkülözhetetlen eleme az ünnepélyeknek, egyik föltétlen eszköze a szórakozásnak, üdülésnek. Nem veszett ki még intézetünk életéből, bár a jónevü elődöket elérni még nem tudtuk, de azért haladunk, közeledünk feléjük. A közelmulttal szemben itt is csak dicséretes haladás észlelhető. A cantus magister (Wagner János) elismerést érdemlő tehetsége megküzdött a leküzdhetetleneknek látszó akadályokkal is és az énekkar erejét is meghaladó kompozicióokkal gazdagitotta az ünnepélyek müsorát és tette változatossá az intézeti életet. A karácsonyi müsor 4. pontját képezte Mitterer: „Laetentur coeli" (4. sz.) kedves, vig dallamu szerzeménye, előadásának precizitásában kiváló volt; és a müsor 6. pontja Bernardus Nonio kissé lassu, nehézkes kompoziciója „Hodie nobis coelorum rex" (4. sz.) volt. Előadása szintén csak dicséretet érdemel. Eredményesebbek a Szent Pál Társulat szent József ünnepélyének énekpontjai. Az ünnepélyt mindjárt ének vezette be: „Te Joseph celebrent" hymnus (4. sz.) Kloss lágy, érzésben gazdag szerzeménye. Az énekkar szereplésének legtöbb dicsérettel kitüntetett darabja, mely még azon kegyben is részesült, hogy meleg dallamosságával betölthette még a Székesegyház falait is a márciusi 3 napos szent József-litániákon. Az ünnepély záróponját szintén ének alkotta, Palaestina: Omnes amici mei" klasszikus szerzeménye. Szintén elismerést és dicséretet érdemel.

A házi kápolnában szokásos énekes misék még az idén is gyér számu voltak. A Szent Pál Társulat elhunyt tagjaiért tartott szentmisén Gollertől egy 2 szólamu orgonás Requiemet adott elő a kar, mely várakozáson felül sikerült. Az intézet bucsuján pedig Mitterer: „Missa in hon. s. Nominis Jesu" 2 szólamu kompozicióját és Halertől 2 szólamu offertoriumot adtak elő. Előadása nem áll ugyan az előbbivel egy szinvonalon, de szépen sikerült. Igaz ugyan, hogy egy-két testvérünk azzal panaszkodott a cant. magisternek, hogy lehuzták az égből, de az erős kritika csak rosszmájuság — és csipelődéstől fakadt. A délelőtti ünnepélyen Kleintől Veni Sancte és egy ismeretlen szerzőtől „Salve, o Magne Apostole" 4 szólamu énekek dicséretes előadással emelték az ünnepély fényét.

A nagyheti szereplések igazán sikerültek voltak. A Passiót Wagner J. és Mayer F. énekelték s mivel „született" basszus nem találtatott közöttünk, ftdő Fejes Károly karkáplán ur volt szives vállani a „Christus"-t, kinek ezuton is hálás köszönet! A lamentációk szintén kifogástalanok voltak; énekeltek: Nagy Gy., Hum F., Wagner J., Mayer F., Zsivánovits L., Cseh F. és Uhl Antal.

Ezek volnának a kiemelkedőbb események intézetünk életéből az éneket illetőleg. Életet akarunk teremteni e téren is és van remény, hogy lesz is.

Mi ujság a „disz"-ben?

— Hallotta-e már tisztelendő ur, mi készül a „disz"-ben?

— A „disz"-ben? Ugyan mi készülhetne ott?

— Szinpadot akarnak felállitani a farsangi ünnepélyre. Sőt, a mint hallottam, állandó szinpadot.

— No, arra kivánczi vagyok. De honnan szedik össze a szükséges anyagot? S ki fogja azt összeeszkábálni?

— Tegnap délután egy csomó elsőéves cipelt le a padlásról holmi spanyolfal-félét, néhány repedt deszkát és egy pár darab összevissza szegezett lécdarabot. Alighanem ők lesznek a készitők is.

— Hát azon a szinpadon se fognak játszani. Hogyan lehetne szinpadot összeállitani repedt deszkából, meg léchulladékból?!

— Pedig nagy a buzgóság. És ha nem sikerül, az se lesz baj, lesz legalább uj farsangi tréfa.

Azt hiszem, tekintetbe véve az elsősök lelkes munkáját, nevetésre aligha kerül sor, legalább is nem az ő rovásukra. Állandóan fürészelnek, furnak, kalapálnak s amint valami kész, sietnek azt a kijelölt helyére állitani. Napról-napra növekszik az érdeklődők száma, néznek be az ablakon — az ajtó csak a müvészeknek s készitőknek nyilik meg — hogy csakugyan lesz valami? De a kiváncsi szempárok és az épülő szinpad közé csakhamar odaáll a — kályhaellenző.

Most már zavartalanul folyik tovább a munkálkodás. A prefektus ur is gyakran benéz — biztosan segit is — de ő sem árul el többet, mint: „egész nagyszerü lesz." Most már a próbák is a szinpadon folynak. Tehát elkészült.

S nem dőlt széjjel, pedig iszonyu dobogással tanulják az — esetlen mozdulatokat. Ezek után az eddigi vélemény is megváltozott s igy alakul a társalgás:

— Hát én nem hittem volna, hogy legyen belőle valami.

— Én a fejemet mertem volna letenni, hogy ha előbb nem, de az első próbán szétesik. Igaz, hogy még azt se tudjuk, hogy milyen?

— Most már nemsokára meglátjuk.

— Oh! annak nagy haszna van. Ma már annyira kifejlődött az egyesületi élet, hogy alig van falu, ahol ne létezzék legalább valamilyen ifjusági kör. S mint ilyen, természetesen szindarabot is ad elő. Mily nagy előny, ha az ilyen egyesület a mi vezetőesünk alatt áll! Mi választhatjuk ki a darabot, mi tanithatjuk be, vigyázhatunk, hogy a szórakozás helyes mederben maradjon, mi állithatjuk össze a letolyt jövedelmen veendő könyvek jegyzékét s igy csakugyan szellemi táplálékhoz juttathatjuk az olvasókat. De mindezt hogyan tehetjük meg, ha nincs semmi gyakorlatunk? Legyünk hálásak Előljáróink iránt, hogy még erre is alkalmat adnak.

— Ezt mind aláirom, csak nem tudom, beválik-e ez a szinpad?

E kérdésre csak pár nap mulva jött meg a válasz. A szinpad sikerült (igaz, hogy a függöny csak az esti fényt szereti, s a kulisszák tehetsége egy egyszerü fehérre meszelt szobánál nem terjed többre, de a lelkesedés mindent pótol) s a szereplők is kitünően mozogtak rajta. Mindkét darab, „Az igazgató ur" is és „A holdkórosok" is, fényesen folyt le. Az elsőnek sikerét bizonyitja az is, hogy a gimnazisták sugója (az elsőt ők játszották) elfeledte, miért is áll a kulissza mögött, ugy belejött a — nevetésbe. A másodikban a teologusok (ezt meg ők adták elő) annyira tüzbejöttek, hogy egyikmásik megfeledkezve arról, hogy bajusza csak festve van, addig pödörgette, mig lepödörte. Hogy a harmadiknak meg leesett a bajusza, azt csak a kulisszák mögött lehetett észrevenni, oly ügyesen tapasztotta vissza.

Van tehát szinpadunknak jövője s áll még most is, várja a következő darabokat és az ujabb-diszleteket.

Kalendárium,

az 1920—21. közönséges évről.

A kalendárium készitéshez nagy tudományra van szükség, ezért erre mindmáig csupán csak száz esztendős emberek mertek vállalkozni. Mivel azonban ezt a kort a teologián senki sem érte el azért e kötelesség én reám háramlott. Tekintve azonban, hogy az én vállamat csupán negyed század nyomja, tudásom pedig tulságosan gyér ahhoz, hogy előre mondjam, mi lesz majd jövőre, azért eltérek a régi szokásoktól és a multat irom le, de ezt azután ugy, ahogyan megtörtént, ugyhogy ennek minden szaváért akárki bátran tüzbe tarthatja a kezét, ha azt akarja, hogy megpörkölődjék.

Szeptember hava.

Ez volt ám igazán rendes egy hónap, — nem az elején kezdődött, hanem a végén.

20-án: „Veni Sancte". A tulnyomó többség részvételével történt. A hangulat a nap folyamán közepes; van, aki beszél, van, aki nem beszél és csendben gondolkodik. Én, aki először vagyok itt, — ismeretlen a helyi időszámitással — bátorkodom feltenni a kérdést: „Vajjon itt Veni Sancte napján szokták megtartani a hamvazó szerdát?" De hogy nem igy volt, arról a későbbi derült időjárás győzött meg legjobban.

Könyveket is kaptunk, nagy szomoruságomra, mert ami azokba bele van irva, számomra a titok homályába burkolva, lévén én fiatalabb éveimben reálista, aki csak orvosság gyanánt szedtem a latint, de ami kicsit be is tudtam venni, az elmult esztendők alatt elröpült fejemből.

Az előadások is megkezdődtek; nagy kedvvel és még nagyobb porciókban fogyasztjuk az előadott anyagot.

28-án: **Rektorválasztás.** Rézbányay rektor ur távozott és helyébe Romeisz nagyságos ur jött. Szeretet szavával bucsuztunk az eltávozótól; reménynyel telt szivvel köszöntöttük intézetünk uj fejét, aki szivére ölelt bennünket és viszonyunk azóta a jó atya és engedemes gyermekek kapcsolata.

Október hava.

Ekkor illeszkedett bele az öt órai felkelés a napi rendbe, de most ismét kifogtunk a németen, mert visszaigazitottuk az órát a rendes időre és igy nem keltünk korábban, mint előbb.

3-án: **Péter-fordulás.** Aki azonban csak Pál fordulásáról hallott, annak megmagyarázom jelentőségét: mindössze annyiból áll, hogy Péter teologus, lévén nagy hivatása a gyógyszerészi pályára, hajlamainak megfelelően a patikus pályára lépett és jegyzőgyakornok lett. Nehogy azonban kisérő nélkül menjen, akadt egy hü barát, aki egy darabig elkisérte; — azután visszajött.

14-én: Hanem most maradtunk a pácban, zongora van kettő, de nincs, aki játszon. Bunak eresztett fővel azon tanácskoztunk, hogy valakit zongoraművésznek kiképeztetünk. De hallga.... egy vékony pénzü legény sudár alakja jelenik meg a „tizpercben". Megjött a zongoristánk, aki lábfájás miatt kénytelen volt otthon bevárni a szüretet.

25-én: **Szent Mór.** Egyházmegyénk szentéletü püspökének ünnepe. A „Mór áldásokat", amelyeken mindannyiszor résztvettünk, szeretett Püspök Atyánk tartotta. Előtte való napon prefektus urunk fejtette ki az ünnep jelentőségét és hozta tudomásukra, hogy ezen a napon 25 szent misében fogják kérni Isten kegyelmét a növendékpapokra. — Buzgó lélekbe tekintéssel egyesülve a bemutatók szándékával, ünnepeltük szent főpásztorunk ünnepét.

Délután az történt, ami még eddig nem. „Uzsonna délután" volt, amelyen előljáróink is teljes számban résztvettek. — Hegedü és ének nyujtották a művészi részt; a gimnázisták a szellemes felét. Népszerü alakok vitték a passzív szerepet: „Ferkó" theologus ügyesen rajzolva nem egy hangos mosolyt csalt az arcokra. Mások ügyesen alakitották „Walentin" szerepét, aki az etikett léptekkel lép a pódiumra.

Ilyen módon kiegéjtve művészi és nevelési hajlamainkat hozzáláttunk eleget tenni gyomrunk kivánalmainak elfogyasztván az uzsonnát, amire jól esett a rendes „fitty" adag.

1-én: **Mindenszentek ünnepe** és halottak napja nem csupán azért vannak feljegyezve az én naptáramban, mivel az előadások ezeken nyugodtak, hanem azért is, mert a „Visszhangok" cimü szemináriumi viznyomatos ujság megalapitása is ekkor történt.

Hogy mi történt, mi nem a hónap folyamán ki tudja már mostan!?! De azért van még egy-két hires nap, de csak a végén igy a

27-e. **Megjött akit vártunk,** hiányzó testvérünk, de nem csak egyedül... egy jó süldő malac röfögött nyomában... vagy hova beszélek dehogy is röfögött, csak röfögött volna, ha még otthon meg nem öldökölték volna; igy nem is ugy jött a maga lábán, hanem egy kofferba volt becsomagolva mint sonka, szalonna, kalbász és ehhez hasonló... Ezekután azt hiszem, már

senki sem csodálja, ha gazdájuknak a gyomorbaj sulyos nyavalyája.

28-án: **Ez piros betüs nap** a kalendáriumban, mert ezen a napon van a születés napja a „Visszhangok"nak. A „Visszhangok" pedig a szemináriumi élet visszhangja, u'ság, amely le van irva, le is van litografálva... de elolvasva?... Már kevésbbé. Miért?... Talán nem érdekes?... De mennyire!... Akkor talán a szerkesztő szerénységből csinálta ilyenre? .. Ó dehogy!... A litograf kocsonya rossz volt!... De mindegy! A sajtómozgalom megindult! Az eszme él és élni fog!

December hava.

Szenzációs hónap: az események aig férnek el egymás mellett.

2-án: **Rektor ur névnapja.** Szivunk kivánságait a föduktor tolmácsolta. Majd ének és zene következett. Utána kedélyes uzsonna-délután.

Ekkor üdvözölhettük körünkben, ha jól emlékszem, Habarczy történészt — akinek alakiát és sikerült történelmi kutatásait a müemlékek — igy a káposzta körül — szivből kinevettük. A koros ur különben itt lakik a szemináriumban és a gimnáziumban szokta hallgatni az előadásokat.

Utána különböző bejelentések hangzottak el. Igy: Filozófiai ellenfeleink a jövőben nem szellemi, hanem más alkalmasabb érvekkel fognak elhallgattatni. A „nehézség"-ek pedig mint átkozódó szavak a folozófiából végleg töröltetnek. Hogy az ily módon megrövidült anyag megfelelőleg kiegészittessék, a „beszélni ezüst, hallgatni arany" közmondás filozófiai igazsággá emeltetett és alkalmazása elrendeltetett. — Sajnos, azonban felsőbb helyről érkezett parancs, az előbbeni rendelkezést már másnap visszavonta, oly módositással, hogy az ellenfelek „adversariusoknak"; a nehézségek pedig „difficultas"-oknak neveztetnek.

Tanfolyam is alakult: kefekötő szak a szőrszálhasogatók és nyelvészeti a gyengék számára. A haladás az utóbbiban oly rohamos volt, hogy csakhamar hárman maradtak, mert a frissebb felfogásuak hamar kitanulták.

4-én: **Más vidéken,** ugy látszik, földrengés lehetett, mert mi is kizökkentünk a rendes keréknyomból és este studium helyett a „Pius internátus"-ban voltunk, hogy végignézzük a „Tévutakon" cimü karácsonyi alkalomra készült szindarabot. Minden nagyon szép volt, a zene különösen.

6-án: **„Mikulás."** Öreg tagbaszakadt veterán képében jelent meg nálunk. Az ut pora — amint panaszkodott, tüdejére ragadt, — azért is köhögött, ha beszéd közben — nagy gyakran — megakadt. De nem egyedül volt. Kisérője is akadt egy angyal és ugyanannyi számu ördög, akik vékában őrizték az ajándékokat és szelid kézmozdulat, illetőleg vad fenyegetés közben adták át a kiszabott adagokat.

19-én: **Istmét ujság:** megjelent a „Visszhangok" második száma, amely tartalom tekintetében megtölözte öccsét, az első számot; sőt már majdnem el lehetett olvasni.

24-én: **Karácsony este.** Mint a rajzó méhek zsongó sokasága, zugja körül lelkesen, a régi emlékek összevisszasága és amint ezeket egyenkint szemlélem, tompa fájó ütést érzek ott, ahol az érzések laknak... Amikor a családi körnek karácsonyi emlékeit nézem, feketének látok mindent körülöttem... De belépek a diszterembe... Karácsonyfa áll ott. Elröpülnek tőlem a mult emlékei, fényesnek látok mindent és kezdem a nap jelentőségét szivvel megérteni.

Valamennyien ott vagyunk a karácsonyfa alatt; elöljáróink velünk, de jelen van az is, akinek nevében összejöttünk, a legszeretőbb Atya, az Ur Jézus Krisztus, akinek születését éppen ünnepeljük. Gyermekek vagyunk előtte, ahányan csak vagyunk, még pedig egyenlők, akiknek egy a célja, egy az akarata, egy a kivánsága.

Az ünnepély méltó az ünnep jelentőségéhez. Alkalmi énekek szivből előadva, énekszámok érzéstől duzzadva, pásztorjáték és zene valamenyiünket oly magas régiókba emel, ahol meg lehet mindent érteni... nincs is itten senki, aki elkivánna menni és karácsony estét másutt eltölteni. Ha elhagytuk is a világ egyes örömeit, megtaláltuk magát a fényforrást, a mi jó Atyánkat!

Karácsonyi ajándéknak valamenynyien könyveket kaptunk; mindenki hajlamainak megfelelőt, kedve szerint valót.

26—31-én: **Lelki gyakorlatok.** Méltó bezárói az ó esztendőnek; 5 napig tartottuk P. Buzna Jézus-társasági atya vezetése alatt. A fenséges csend, amely ezen idő alatt intézetünket betöltötte, a lelki elmélyedést hathatósan elősegitette.

1-én: **Január hava,** de most már nem 20-at irunk, hanem 21-et mondunk. Az arcok mosolyra derülnek és megszólalnak először az 5 napi hallgatás után és „Boldog ujévet" kivánnak egymásnak.

3-án: A jó kivásának hamar látszik haszna, mert harmadikán a lelkigyakorlatok kapcsán Püspök Atyánk feladja a tonzurát mindazoknak, akik még eddig nem viselték; ez persze boldogságot jelent, mert ki ne örülne annak, ha az Isten magához közelebb szólitja.

13-án: A két első kisebb rendet kapja meg minden teológus.

14-én: A második kisebb rend felvételével eljutottunk a hatalom azon fokához, ahol valamennyien megállunk ki hosszabb, ki rövidebb időre.

Január hónap egész terjedelme különben a preparációk jegyében telett el.

Ki-ki gereblyével vállán rohant a munkának, hogy kazalba gyüjtse, amit 5 hónapig eszének kaszája a tudományok rétjein levágott. A munkát, mint illik, hajnalban elkezdtük és egész napon át izzadva végeztük; kivált ha a kályhába jól bedörentettünk.

A vizsgálatok háromszorra történtek a megszokott rendben. Püspök Atyánk mindannyiszor jelen volt és az eredménnyel — amint mondotta — meg volt elégedve.

25-én: **Kápolnánk bucsuja.** Reggel énekes szent misét hallgattunk, amelyen az intézet ének-kara 4 szólamu misét adott elő.

A nap fénypontja 10 órakor volt, amikor föduktorunk a szokásokhoz hiven ünnepi szent beszédet mondott latin nyelven. Ünnepségünkön részt vett Püspök Atyánk, többen egyháziak, sőt voltak néhányan világi urak is. — A beszéd tartalma és életerős előadása mindenki figyelmét lekötötte és elismerését kiérdemelte. A szentbeszédet ének előzte meg és ugyancsak követte.

Kápolnánk e napon ünnepi diszt öltött. A virágokkal feldiszitett oltár élénken mutatta, hogy az Ur trónusa van ottan.

Ezen a napon teljes abstinenciát tartottunk a tanulni valók fogyasztásában.

Második évszak.

Január 29-én megtörtént az utolsó vizsga. Most következett két semleges nap, amely nem tartozott sem az első, sem a második félévhez.

Nagy munka folyt ezeken a napokon a „pipa" teremben; csattogott a kalapács, görbültek a szögek és ret-

tenetes nótát sírtak a fűrészek. — Szinpad készült ottan.

Szindarabot ugyanis már tudtunk kettőt is, de szinpad — az nem volt még egy arasznyi sem. Határoztunk tehát, hogy csinálni fogunk — a határozat mint ilyen meg is maradt volna, ha nem lett volna, ki azt végre is hajtsa. De találkozott egy ambiciós ember, aki addig keresett és járta a padlást, míg jobb-rosszabb deszkát, lécet, zsákot stb. ott annyit nem talált, hogy azokból egy szinpadnak remélte megvetni alapját. Amikor e romok között állni láttam, hogy megkezdje a munkát, Tamás apostol oltalmába ajánlva a munkást, fejemet csóváltam.

De elkezdett izzadni és addig izzadt, szögelt, meszelt, amig a diszterem dobogója felett egy teljesen megfelelő szinpad fehérbe öltözve fel nem emelkedett.

A többi diszletek is elkészültek már, de csak elméletben és ha a hozzávaló is meg lesz, tényleg is világra fog jönni.

Létezvén a szinpad, semmi akadálya nem volt tehát annak, hogy a farsangra megtanult szindarabot adjuk rajta.

3-án: **Farsangi előadásunk napja.** Jelen volt Kegyelmes Urunk és a papság közül többen.

Az ünnepséget zene vezette be, amely igen alkalmas volt hangulat keltésre. Utánna „A két igazgató" cimü bohózatot a gimnazisták adták elő általános jókedvtől és tapstól kisérve. Ma'd ismét zenebetét következett, amely után a teologusok adták elő a „Holdkórosok" cimü bohózatot. Az előadást szintén zeneszám zárta be.

Hogy hogyan sikerült, arról én nem irok, nehogy tán azt mondják, hogy haza beszélek, azért csupán a városi ellenőrző közeg véleményét irom ide, aki mindennel meg volt elégedve és azt jelentette, hogy itt csupán csak nevetni és tapsolni lehetett.

Ezzel azonban még nem fejeződött be teljesen a farsang, mert még elmentünk a „Pius internátus" farsangi előadására is. A gazdag diszletekkel ellátott és fényesen világitott szinpad már magában véve is zálogát nyujtotta a sikernek. De a „Három naplopó" cimü szindarab előadása és a hallgatóságra gyakorolt hatása az előadók ügyességének is nagyszerü diszérete.

Ezzel azután bezárult a farsang és megkezdődött a hosszunyaku 7 hétü böjt.

Az időjárás, mint tudjuk, elég kedvező volt, a böjti szelek sem fujtak, a közmondás sem vált be gyertyaszentölöi medvével, mert jó idő volt februar 2-án, meg az utána következő negyven napban is. Ezen körülményből és abból, hogy a medvetáncoltatás is divatiát multa, a darvinisták igen okosan arra a következtetésre jutottak, hogy a medve a létért való küzdelemben elbukott állat, mert a „barométer" és a „boston" teljesen kiszoritotta.

Kikupálva az idő, lehetővé vált, hogy az udvar közepén „Hogytetszikest" játsszunk. Ez teljesen uj játék közöttünk és meglehetősen egyszerü lévén megtanulása sok fáradtságba nem került. Igy történt azután, hogy a már előbb emlitett létért való küzdelemben amely a szórakozási eszközök között folyt le a „Hogytetszik" ellenfelét, a „Billiardasztalt" meggyőzve földreteritette, ahol végleg kiszenvedett és ismeretlen helyen örök nyugalomra helyeztetett.

20-án: **A „Visszhangok"** harmadik száma látott napvilágot. Mivel a hármas szám amugy is tiszteletben álló szám és magában teljes egészet alkot, a szerkesztőség meggondolta magát, az uiság szerkesztésében megállapodott és minden kommentár nélkül e

számot utolsónak jelentette ki. Mivel azonban ezen megindokolás csupán csak diplomáciai jelegü és senki sem fogadná el elégséges oknak, azért megmondom a mélyebben fekvő okot is. — Persze most mindenki arra gondol, hogy meguntuk a munkát, pedig dehogy... épen a munkakedv volt az, amiért a lap többé meg nem jelent A „Visszhangok" ugyanis csupán csak 12 irott oldalra terjedtek és igy sehogyansem fértek bele a tömegesen beigért cikkek. Igy azután a „Szent Pál Társulat" komoly lépést tett előre s tulajdonába véve a lapot ugy határozott, tekintettel arra, hogy a könyvnyomtatás korunkban a kézirást teljesen kiszoritotta, a lapot nyomtatásban fogja megjelentetni.

6-án: Ekkor volt a „Szent Pál Társulatban" a versenyszónoklat, amikor is a szenvedések okait oly meggyőzően fejtegették, hogy Balassa költeményébe a sajtóhiba folytán becsuszott „boldogtalan" szót boldoggal helyettesitettem és azóta hangzik a strófa a következőképen: „Boldog vagyok, mert kinjaim nagyok."

10-én: **„Nagy tervek napja.** Megbeszéltünk egy egész napra terjedő kirándulást; a vélemények csaknem mindenben teljesen megegyeztek. Eltérés csak annyi volt, hogy voltak, kik gulyást akartak főzetni, mig mások turót kivántak enni; szerencsére azonban még mielőtt az ebből származó pártoskodás nagyobb területet surolt volna, előljáróink elhalasztották a kirándulást melegebb időkre.

19-én: **Szent József.** 50 éves emléknünnepe annak, hogy szent József az Anyaszentegyház főpártfogója. A székesegyházban tartott 3 napi áitatosságokon mindannyiszor részt vettünk, sőt még külön ünnépet is rendeztünk.

21-én: **Kirándulás Szentkutra.** Benedek napja volt, aki zsákkal szokta hozni a meleget, az idén is hozott egy jó zsidó zsákkal, ugyhogy lekivánkozott a kabát mindenkiről. Ahogy a községbe értünk, egy vadászkutya jött elénk, illedelmesen üdvözölve ugatásával és farkcsóválással... bocsánat tévedtem,... nem volt farka és ez volt épen a szerencsés körülmény, hogy egyik gimnazista kollegánk ennek lemetszése módjáról megállapitotta, hogy földivel van dolga. A kutya maga jó közmondás ismerő lehetett és igy történt azután, hogy erős barátság fejlődött ki az emlitettek között.

Még történt valami. Fényképezés. Magánál a szent kutnál mi idősebbek pihenőt, az ifjabbak, akiket a böjt terhe nem érintett, kenyerezőt, tartottunk: ott a szabad természet élén történt meg a lekapás.

Délután kimentünk a kertbe és „métát" játszottunk. Más nap pedig izomlázt szenvedtünk.

A méta különben divatos lett nálunk. Olcsó és hasznos játék ez; olcsó, mert rongy labdával játszuk; hasznos, mert sohasem kell derekamat maszirozatni, mert helyette labdával való hátba kenyegetéssel kezelnek erősebb kezü társaim. A különbség csak az, hogy nem a kezelés előtt, hanem utána jelentkezik a fáidalom.

Igy lassankint beleértünk a nagy hétbe. A megrázóan fenséges ünnepségek mindenkire nagyhatással voltak.

Az énekeseknek jó dolguk volt ezekben a napokban; ették a nyers tojást derüre-borura, volt akinek egészségére szolgált, volt, akinek nem, de a Jeremiás siralmai azok nagyszerüen sikerültek, amiről a biráló professzor szóbeli elismerését a helyszinén nyilvánitotta — de nem vélem szerénytelenségnek, ha itt megjegyzem, hogy igen megsértődtem, amikor az elismerésben én nem részesültem, pedig a

siker elérésében én is közreműködtem, nem ugyan szóval, de tettel, t. i. a gyertyát tartottam.

A nagycsütörtöki és nagypénteki szertartások megrázóan fejezték ki jelentőségét azon eseményeknek, amelyek 1888 évvel ezelőtt történtek. Nagy pénteken délután Püspök Atyánkkal élén a helybeli papsággal együtt körmenetben látogattuk meg a szentsirokat.

A feltámadás fenkölt szertartásán óriási tömeg vett részt — megvallván hitét.

Magának a husvétnak ünnepét örömmel ültük meg.

Április hava.

Kinyugodva magunkat folytattuk a munkát. Április elseje, a szokásoktól eltérőleg meglehetősen egyszerűen mult el; nem lévének „palik", kikkel áprilist járatni lehetett volna.

3-án: **Körmenetben** vettünk részt, amely a székesegyházból a Xavérkápolnához vonult.

11-én: **Szeifritz István** kanonok nagyprépost ur temetése napja. Valamennyien elkisértük utolsó utjára őt, aki egykori intézetünk rektora volt.

12-én: **Kegyelmes Urunk névnapja.** szeretettel ünnepeltünk és imádságainkban a mi jó Atyánkért könyörögtünk.

25-én: **Szent Márk.** A buzaszentelési körmenet esős időjárás miatt elmaradt.

Leteszem a tollat — nem azért mintha az évnek is vége volna most, sem nem azért mintha azon véleménynek volnék hive, mely szerint a föld 10 hónap alatt futja meg pályáját és igy az iskolai év csak 8 hónapból áll — hanem azért, mert az események szemem előtt vannak, egy komoly történetiró pedig csak a multból tekinthet vissza, amikor már nyugodt mérsékletlel vizsgálhatja a történt dolgokat.

De ez csak tudományos megokolás, a valódi rideg ok az, hogy a szerkesztő követeli tőlem a kalendáriumot, lévén lapzárta.

Gaudete.

Sürgés-forgás az egész vonalon. Az utrakész növendékek lázas honvágytól égnek, a forrongó izgalom határt nem ismer; nem tud nyugodtan maradni a szív, mely az öröm hullámait hangolva a legszebb melódiákat zengi. Az egyik „én repülni szeretnék", „én nem várok tovább" mondja a másik. Mindenki ujjong, csak a szeminárium, mint egy jó anya busul, szomorkodik, eltakarja arcát és könnyez. Ez érthető; tudjuk mi azt, hogy akiket megszoktunk, azoktól nehéz megválni, no meg akiket szeretünk, hütlenségtől féltjük. A vakáció a mi életünkben is a sik öléből magas oltárként kiemelkedő hegysziget, mely egy mosolygó, zöld szigethez, pompás virághegyhez hasonló. De lehetne nevezni romboló gépnek is, melynek hatása alatt széthomlik a hitéletnek annyi fárgadságba, annyi küzdelembe került épülete, vagy sötét sziklatömegnek is, mely kopár, csupasz ormaival életet adni nem tud, de halálos lezuhanásokat okozhat. Aki azonban az Ur utjára lépett, az nem jár a veszedelmes szirteken, hanem az enyhe rapirend határai között, és a törvények áldásos korlátain belül fog megnyugodni, édesen megpihenni, Testvérek, este a magányban a csillagos égen keresztül gondoljunk egymásra!

Sz. Pál-Társulat intő szavai a vakációra siető ifju levitákhoz.

Sz. Pál Társulat intő szava szól hozzátok, ifju leviták, most mikor elhagyjátok e csendes, békés otthont, hogy figyelmeztessen benneteket a vakációi munkára és hogy el ne felejtsétek azt, ki oly örömmel szemlélte lelketek bimbófakadását, szellemetek fejlődését és szivetek szent és nemes aspirációit.

Vakációzni mentek és én mégis munkára intelek titeket. Tudom jól, hogy a kemény munka után lele tüdővel szivjátok magatokba a vakáció ózondus levegőjét, tudom, hogy a küzdelmek után örömmel és vágyakozással siettek a pihenés lágy karja közé és én mégis munkáról beszélek nektek.

De hát — mint mondani szokták — a vakáció nem a munka, hanem a pihenés időszaka. És ugyis van. De vajjon ki tudna csak egy napot is munka nélkül átélni, mikor a pihenés is sokkal édesebb a félórai komoly munka után? Hiszen különben ti tudatában vagytok a vakációri munkásság nagy jelentőségének. Tudatában vagytok a munka erkölcsnemesitő erejének is. A munka az, ami kifejleszti az akarat és értelem erényeit, a munka önismeretre vezet és rendben tartja a szenvedélyeket. Azért mondja Aquinói sz. Tamás: „Labor ordinatur ad concupiscentiae refrenationem."

Mert, hogy a munkára hajtó külső kényszer megszünt, nem kell azt gondolni, hogy lehet két és fél hónapig a „dolce far niente" karjain ringatózni. S kivált most, hogy a korlátozások megszüntek, mindenki oly irányban dolgozhat, melyhez kedve és lehetsége van. Mert egész éltetekben munka lesz az osztályrészetek és küzdelem, edzétek hozzá magatokat. Az igazi kulturának egyik föltétele és élletője a munka, teljes szünetet a munkában tehát nem lehet tartani, kivált Krisztus gondolatai nyomán kifejlesztett egyéniség nem adhatja át magát a semmittevésnek.

De van az emberben egy arisztokratikus vonás, amire még figyelmeztetni szeretnélek benneteket. Sokszor hangoztatják ugyanis, hogy még ma is, a régi idők atavisztikus maradványaként, „sok fiatal fejben" helytelen felfogás uralkodik az ugynevezett apró munkáról. Nem szeretik az apró, szürke, feltünés nélküli, igazi áldozattal és önmegtagadással járó munkát, hanem mindenki ujat akar teremteni és valami csodálatosat. Az értekezések irását s valamely tudományágba való behatolást is e téves nézet akasztja meg. Pedig vakációban, kivált a falun élő növendék, annyi tárgyat találhat a lelkipásztorkodás és a sociologia köréből, hogy kis megfigyeléssel s érdeklődéssel hasznos dolgozatokat készithet magának, hogy azt évközben a többiekkel is közölve, az életben felhasználhassák mindannyian.

Ime ezen inő szavaimat vegyétek szeretettel és tartsátok is meg. Most pedig bucsucsókomat lehelem a ti felemelt homlotokra, ifju leviták, és kivánom, hogy friss energiákról duzzadva térjetek ismét vissza a falak közé, hogy tovább szemlélhessem lelketek ki-

virágzását, szellemetek továbbfejlődését és örömmel hallgathassam szivetek szent és nemes aspirációit.

Jegyzet. Hogy a sok tépelődéssel, tárgykereséssel el ne szalasszálok a hosszu két hónapot, leirom, mit láttam az I. muzeumban! Hibátlan helyesirással megirt papirlapot találtam kifüggesztve s a tartalmát, mert épen idevág, le is közlöm mindjárt.

„Vakációi pályatételek.

1. Főt. Szentkirályi István tanár ur tétele:
„Az Ecclesiasticus elhikája." Jutalom: Bossuet: Elmélk. 2 köt.
2. Dr. Döry László igazgató ur tétele:
„Krisztus Egyháza látható egyház." Jut.: Choboť: A pápák története.
3. Dr. Hajós György tanár ur tétele:
A gyermekekkel kirándul egy közeli Mária-kegyhelyhez, ott a gyermekek és kisérő szüleik előtt rövid, ¼ órás beszédet mond. Jut.: Pichler: Religion und Poesie.
4. Főt. Rumszauer J. vicerektor és Graumann I. urak tétele:
Hogyan kezelje a hitoktató a vallástalan és rosszakaratu szülők gyermekeit? Jut.:Platz: Az ember. Fonyó: Hitelemzéstan.
5. Főt. Györkös József tanár ur tétele:
Első szent áldozási beszéd a gyermekek és szülőkhöz (¼ órás.) Jut.: Szuszai: Előkszület a nagy napokra. Határidő szept. 25."

Milyen drága ajándékok s mily olcsó áron! Semmi sem kell az ajándék elnyeréséhez csak épen egy kis jóakarat.

A Társulat üzenetei.

1. A Szemináriumi Élet legközelebbi száma karácsonykor szeretne megjelenni, hogy a Szent Pál-Társulat 1920—21. évi működéséről tüzetesen beszámoljon. Persze minden attól függ, hogy főtisztelendő Testvéreink támogatnak-e bennünket. Pénztárosunk t. i. erősen csóválja fejét, hogy ilyen nagy kiadásba vertük magunkat a jelen Értesitővel. Schogysem tudja megérteni, miért nyomattunk 400 példányt, mikor sokkal kevesebb tagja van a Társulatnak. De a magyarázatunkra megnyugodott. Megmondtuk neki, hogy a mi hitünk szerint főtisztelendő Testvéreink egytől-egyig be fognak lépni a Társulat pártoló tagjai közé és nemcsak az 1920—21. évtől kezdve fölemelt tagsági dijat (20 korona; azelőtt 4 korona volt) fogják megküldeni, hanem a nagy drágaságra való tekintettel pár garast, még mellékelni is hozzá; a régebbi tagok pedig ugysem engedik tulszárnyalni magukat. (Külön előfizetési dijat ugyanis a lap részére nem állapitottunk meg.) A szerkesztőség is duzzog egy kicsit a második szám korai terminusa miatt. Pedig mi nem tartjuk elfogadhatónak e duzzogást. Hiába, a szerkesztők mindig furcsa emberek. Azt gondolják nekik kell megirni a második számot is. Attól ugyan ne fájjon a fejük! A mi szép egyházmegyénkben annyi Testvérünk van, azok nem feledkeznek meg rólunk. Majd csak küldenek egy-egy levelet minden plebániáról, hozzászólnak a Társulat működéséhez, ui eszméket adnak és fölelevenitik a régi szemináriumi élet melegségét. Lesz cikk elég, csak győzze átolvasni a szerkesztőség!... Igy bátoritottam őket. Jaj, ha könnyelműen beszéltem volna!... Ha nem jön se pénz, se cikk!... Akkor nem merek tanuk nélkül találkozni sem a pénztárossal, sem a szerkesztőkkel, mert még kicsupálják a hajamat! Kedves főtisztelendő Testvéreim, nagyon kérem, segitsenek!

2. A könyvtárosunk nagy razziát tartott a multkor. S az eredmény minusz. Más razziánál örvendetes az ilyen eredmény, de a könyvtárosnál nem az. Mert a minusz annyit jelent, hogy sok könyv hiányzik. Azért alázattal kérjük azon főt. pártoló tagokat, kiknek birtokában Szent Pál-Társulati könyv van, sziveskedjenek azokat megküldeni.

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora

az 1920/21. tanévben.

Igazgató: Dr. Döry László teol. tanár, tanulmányi felügyelő.
Elnök: Wagner János III. é.
Főjegyző: Zsivánovits László II. é.
Pénztáros: Feichl Gáspár II. é.
Főkönyvtáros: Petrovich Ede III. é.
Levéltáros: Mayer Ferenc II. é.
Szinidirektor: Gábor Károly I. é.
Szerkesztő: Schmidtmayer Endre I. é.
Alkönyvtáros: Fürész József II. é.
I. Aljegyző: Cseh Ferenc I. é.
II. Aljegyző: Uhl Antal I. é.

Rendes tagok:

Gyenis Vilmos I. é.
Habel Vince I. é.
Hum Ferenc III. é.
Nagy György IV. é.
Pintz Bálint I. é.
Radicsev József IV. é.
Reil Antal I. é.
Rikker Ferenc I. é.
Sárvári József II. é.
Schäffer András III. é.
Sümegi Mihály II. é.
Szakály István I. é.
Sziegl József II. é.
Varga Pál III. é.

Dunántúl (Wessely és Horváth) R. T., Pécs.

SZEMINÁRIUMI ÉLET

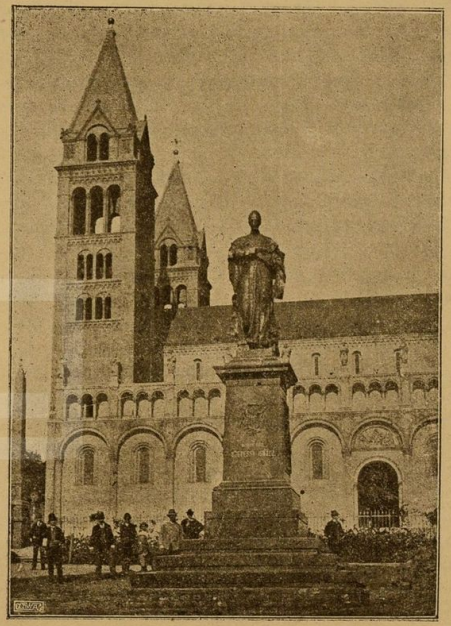

1. SZÁM. 1921. JUNIUS.

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE.

KÉZIRAT GYANÁNT.

Vakációi pályatételek.

1. Mélt. Mosonyi Dénes dr., püspöki helynök úr pályatétele: „Csak az tud mások megszentelésén eredményesen munkálkodni, aki előbb a saját megszentelődésén munkálkodik.“ Jutalom: M. Faulhaber: Zeitfragen und Zeitaufgaben.
2. Ngos Romaisz Ferenc kanonok, szemináriumi rektor úr tétele. „Hogyan vezesse a pap a vallásos és társadalmi egyleteket és milyen eszközöket használjon, hogy a kétféle egylet egymást támogassa?“ Jutalom: Vercruysse B.: Elmélkedések (2 kötet)
3. Dr. Filiván Mihály szemináriumi vicerektor úr tétele: „A gazdálkodás és a pasztoráció.“ Jutalom: Reiter—Müllendorf: Neoconfessarius.
4. Dr. Dőry László igazgató úr tétele: „A pap és papnövendék életének zsinórmértéke Krisztus szava: vos estis sal terrae.“ Jutalom: Gihr: Das heilige Messöpfer:
5. Főt. Györkös József gimn. tanár úr tétele: „Szent József és a lelkipásztor.“ (Szónoklat.) Jutalom: Melcher—Kiss: Levelek egy fiatal lelkészhez.

A Társulat üzenetei.

1. **Mindenkinek** áldozatkész jó szivéhez adresszáljuk a mellékelt postautalványt kitöltés végett. Az idei év tagsági dija 40 korona. Ez, valamint az esetleges hátralékok az utalvány szelvényén vannak föltüntetve Nem töltöttük ki az utalványt, mert kérni akarjuk főtisztelendő testvéreinket, hogy tehetségük szerint valamivel sziveskedjenek hozzájárulni a Társulat megmentéséhez a tagsági dijon fölül is. Horribilis összegbe kerül az évi értesitő kiadása, rengetegbe a folyóiratok, könyvtárunk gyarapitására pedig gondolni sem merünk mecénások nélkül. Pedig olyan lehangoló volna ránk nézve, ha támogatás hiján kedves Társulatunk visszafejlődne. Könyörögve üzen a Társulat mindenkinek: miseremini mei vos, amici mei. A Társulat igazgatója julius elejéig Pécsett marad. Lehetőleg addig kérjük a pénz szives küldését.

2. **Többeknek** küldjük a kérést, hogy egy üres félórában sziveskedjenek átnézni könyvtárukat és az ott található társulati jelzéssel ellátott könyveket irányitsák a szemináriumba. Néhányan megtették már eddig is. Hálás köszönet érte.

3. **Egy plebánosnak.** A cikket nagyon köszönjük és hozzuk. Máskor is kérünk. Klisét még nem tudtunk szerezni. Tán jövőre sikerül. Az adományért Deus retribuat.

4. **Egy káplánnak.** Kedves levelét örömmel olvastuk Tessék elhinni, hogy a Társulat fölvirágoztatása van folyton előttünk s amennyiben Főtisztelendőséged javaslata meg fog felelni e célra, föltétlenül életbe léptetjük. Őszintén köszönjük az évközben kitűzött pályatételt.

856. Dunántúl R.-T., Pécs.

SZEMINÁRIUMI ÉLET

2. SZÁM. ****** 1922. JUNIUS.

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE.

KÉZIRAT GYANÁNT.

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora az 1921/22. tanévben.

Igazgató: Dr. Dőry László teol. tanár, tanulmányi felügyelő.
Elnök: Mayer Ferenc III. é.
Főjegyző: Fürész József III. é.
Pénztáros: Sárvári József III é.
Főkönyvtáros: Sziegl József III. é.
Levéltáros: Reil Antal II. é.
Szinidirektor: Gábor Károly II. é.
Szerkesztő: Schmidtmayer Endre III. é.
Alkönyvtáros: Habel Vince II. é.
I. Aljegyző: Mayer János I. é.
II. Aljegyző: Habedli János I. é.

Rendes tagok;

Csanádi Sándor I. é.
Cseh Ferenc II. é.
Czimber József I. é.
Eigner Alajos I. é.
Feicht Gáspár III. é.
Gyenis Vilmos II. é.
Kaszay Zoltán I. é.
Kocsis Mihály I. é.
Kollár Gyula I. é.
Kovácsevics Kálmán I. é.
Magosföldi Péter I. é.
Mihalecz Ferenc I. é.
Molnár József I. é.
Péger József I. é.
Petrovich Ede IV. é.
Pintz Bálint II. é.
Rikker Ferenc II. é.
Schäffer András IV. é.
Sipos László I. é.
Szakály István I. é.
Varga Pál IV. é.
Wagner János IV. é.
Zsivánovits László III. é.

A fogadtatás.

Ünnep volt az Alma Materban, mikor a Szemináriumi Élet első száma megjelent. Pedig a vizsgákra való készület ideje alatt jött a lap. Olyankor, mikor munkaidő van és nem az ünnep, nem a pihenés napja. De mi mégis ünnepeltünk. Csoportok verődtek össze itt is ott is; csillogó szemmel, ragyogó arccal. A forró juniusi naptól s a sok tanulástól ellankadt kedélyek fölfrissültek, gyermeki öröm sugárzott még a legnagyobb dogmatikusok arcán is. Hírnökök jöttek: az előljáró urak tetszéssel olvassák a lapot, gratulálnak a szerkesztőségnek . . . . a szemináriumban étkező főtisztelendő urak az ebédről is majdnem megfeledkeznek, annyira belemerülnek olvasásába . . . . az egyik ajándékot is küld a Kalendárium jóizü rovatvezetőjének. Csoda-e, ha ünnepeltünk? Csoda-e ha boldogok voltunk? Hisz éreztük, hogy a szeretet szivárványhídja, mely a pécsi egyházmegye főtisztelendő tagjait fiatal testvéreikkel, a levitákkal mindig összefűzte, ma élénkebben, kedvesebb színben ragyog, mint bármikor.

Elmúltak a vizsgák, elmúlt a nagy vakáció is. Mert elmúlik minden a világon, a jónak és a rossznak is vége szakad hamar. De van állandó is a sok változó mellett, charitas nunquam excidit, a szeretet megmarad. Az a szeretet, mely együtt örül az örvendezőkkel. Ebből a szeretetből élünk most, belőle merítjük örömünket. Mert szeretetet találtunk főtisztelendő testvéreinknél, mikor a Szemináriumi Élettel bekopogtattunk szivük ajtaján. Aggódva vártuk, milyen lesz a fogadtatás, megnyilnak-e számunkra is az annyira igénybe vett papi szivek. Remélve vártuk a biztató szót: jöjjetek fiatal testvérek, szívünkbe zárunk benneteket. S a szeretet szava megjött hozzánk. „Szivem melegével üdvözlöm Sion ifjú őreit“ — írta egy esperes úr. „Éljen soká és üdén a Szemináriumi Élet! . . . . Kerületem minden papja pártfogást igért.“ . . . „A Szemináriumi Élet olvasásakor — így szól egy plebános úr levele — a feledés hamuja alá temetett, régi, kedves napok emléke éled fel bennem. . . . Könny perdül le orcámon, könny, mit a belső meghatottság, a régi,

kedves emlékek szemlélése nyomán fakadt meghatottság sajtolt ki szememből. Oh, hogy vágyik vissza lelkem közétek, boldog leviták!"

Még mindig ünnepi a hangulat bennünk. Most is örömtől dobog ifjú szívünk. Mi csak lelkünket tártuk föl Testvéreink előtt; tapasztalatlan, de jóakaratú ifjú lelkünket. De akikhez szóltunk, megértettek bennünket. Felénk nyújtották gyámolító kezüket, nekünk adták cserébe szivüket, hogy a szeretet fűzze össze az idősebb és fiatal testvéreket. Retribuat Deus! Mi is szivet és meleg köszönetet adunk a szivélyes fogadtatásért.

A távozókhoz.

Békés öbölből újra elindul
Áldó imától messze kisérve,
Ki a viharzó tenger szinére
A fehér csónak . . .

Még száll kezükről a kenet illat,
Arcukon ég a szent öröm lángja,
S áll útra készen, vár már a gálya
Kis csapatára.

„Mért mentek el, hisz oly szép itt [minden,
Testvéri körben csendes az élet
Védve veszélytől és a kisértet
Távol van tőlünk!

Ott, künn a tenger hullámokat ver.
Elrejtett zátony, pusztító orkán,
Csábos szirének várnak dalolván. —
S ti mégis mentek!?"

„Kereszt kezünkben, ez a vezérünk;
Szivünknek mélyén szeretet lángol.
Zúgjon a hullám szél viharától,
Elmegyünk mégis!

Megyünk, mert várnak gazdag s [szegények,
Csalódott keblek vérző sebekkel;
Oda *örömhír* és *szeretet* kell;
És mi ezt visszük.

Könnyet törölni künn a nyomorban
S nyújtani gyógyírt a szív sebére;
Utat mutatni, mely visz az égbe,
Ez a mi célunk!" . . .

„Induljatok hát, boldog testvérek,
Szivünk imája áldva kisérjen
S fehér hajótok majd a veszélyben
Bizton haladjon!

Értünk is eljő a fehér csónak.
S ha a viharzó tengerhabokban
Találkozóra szivünk feldobban,
Veletek küzdünk."

Békés öbölből indul a csónak
Áldó imától messzekisérve,
Ki a viharzó tenger szinére
A fehér csónak . . .

Jelentés az 1920—21. évről.

Jelentést adunk, kötelességet teljesitünk. Mert nem tehetjük, hogy ne küldjük meg Társulatunk évi működésének képét azoknak is, akik nincsenek ugyan közöttünk, de akiknek szerető érdeklődéséért, jóságáért tevékenységünkről beszámolni tartozunk. És mi nem akarunk, sőt nem is tudunk adósak maradni.

Felgyülemlett erőkkel, tele vággyal minden jó és szép után, álltunk meg egy új év, 1920—21. küszöbén. Éreztük nagyon jól, hogy munkakedvünknek, ideálislelkünk felbuzdulásának, nemes törekvéseinknek valahol ki kell törniök, eszméinknek meg kell valósulniok. Ezen lelkülettel léptük át a Szent-Pál-Társulat küszöbét. Mi már nem panaszkodhattunk — mint az előző, háborus évek jegyzői — a Társulat tagjainak csekély számáról, mert immár megszünt a világégés és a Társulat régi munkásai ismét visszatértek ide, azon erős elhatározással, hogy még többet fognak dolgozni. Itt tehát nem volt hiány.

24 lelkes ifjúval kezdte meg a Szent-Pál-Társulat működését, kik közül fájdalmunkra egyet kiragadott a betegség. 19 gyűlésünk közül 15 rendes, 4 rendkivüli volt. Eléggé tanuskodik a Társulat tevékenységéről a beérkezett 38 munka (23 rendes, 8 pályamű, 7 szónoklat. A rendes munkák szerzői tárgyukat a teologiai tudományoknak úgyszólván minden ágából vették (álljon itt néhánynak címe: A világ csak céltudatos Isten műve lehet, Krisztus istensége, A szentmise lényegéről, Szűz Mária élete, A tipikáról, Az iszákos pap erkölcsi felelőssége, A predikáció fontossága a pasztorációban, Minucius Felix Octaviusa, X. Pius és az egyházi zene); de ezek mellett szerepeltek más tudományszakból vett és egyéb közhasznú dolgozatok is. (A gyermekek családi nevelése, A modern fizikai axiómák válsága, A római jog fejlődése, A sajtókérdésről, Könyvkötészet.)

Emellett volt gondja a Szent-Pál-Társulatnak arra is, hogy a kedvező alkalmat megragadva, a nyilvánosság elé is kilépjen. Igy született meg a márc. 19-iki ünnepély, melyen az előljáró urak is megjelentek. A jól sikerült ünnepélyt változatos műsora tette kedvessé:

1. Kloss: Te Joseph celebrent, 4. sz. f.; énekli az intézet énekkara, zongorán kiséri Mayer F.
2. Ünnepi beszéd, tartja: Hábel V.
3. „Sz. József", költemény szavalja Schäffer A.
4. Sz. József tisztelete az Anyaszentegyházban, felolv. tartja: Schmidtmayer E.
5. Rossini: Stabat Mater, előadják hegedűn Zsivánovits L. és zongorán Mayer F.
6. „Sz. Józsefhez", szavalja: Pintz B.
7. Palestrina: Omnes amici mei, 4. sz. fk. énekli az intézet énekkara.

Társulatunk tagjainak munkakedvét csak fokozta a minden oldalról való érdeklődés és korszerű pályatételek kitűzése. Ft. Geosits

Lajos úr szociális tétele: „Tapasztalataim alapján melyik tudománynak van a legtöbb gyakorlati haszna és miért?“ korunk leghasznosabb tudománya felőli nézet megalkotására adott alkalmat. A Szent-Pál-Társulat „A lelkipásztor kellékei sz. Pál apostol levelei alapján“ cimmel tűzte ki szokásos pályatételét. Ft. dr. Sipos István úr: „Adassanak elő a búcsú elnyerésének feltételei az új egyh. törvénykönyv szerint összehasonlítva a régivel“ cimü tételére szintén érkezett jutalmat nyert mű. A vakációra kitűzött pályatételek hasonlókép munkáról tanuskodnak.

Azonban, ha hűen eleget akarok tenni feladatomnak, hogy egészen világos képet alkossak, nem mulaszthatom el, hogy az előkerült foltokra is rá ne mutassak. Hisz bármily tiszta, derült is az ég, nagy ritkaság, hogy legalább felhőfoszlányok ne legyenek rajta. Ezek megvoltak nálunk is. Bizonyos lehangoltsággal olvastam azon sok panaszt, amely a könyvek, folyóiratok beszerzésére nézve a gyűléseken elhangzott. Annál is inkább érintett ez, mert az előző évek jegyzői bizonyos büszke önérzettel jelentik a könyvtár gyarapodását s egész listáját sorolják fel a beszerzett könyveknek, ujságoknak és folyóiratoknak. Mi nem szereztünk be könyveket. Tagadhatatlanúl felhőfoszlány ez Társulatunk egén, de nem a társulat felelős érte, hanem azok, akik Pécs városát a külvilágtól elzárva szép terveinknek meggátlói voltak.

Itt van röviden dióhéjban, száraz adatokkal, holt betükkel a Szent-Pál-Társulat ezévi működése. De érzem, hogy még a legszükségesebbek közül sem mondtam el mindent. Egy még vissza van, amit elhagyni nem tudok: a köszönet, a hála. Ifjú lelkünk köszönetét küldjük jóakaró, nemes szívü, áldozatkész jótevőinknek, akiknek minket nemcsak meleg érdeklődéssel, hanem anyagi erőkkel is segítő lelkületéért imáinkban rójuk le hálánkat.

Pénztári állományunk ez év végén 1223·54 K volt, ezt azonban kiadásaink annyira leapasztották, hogy az új évet csak 643 K-val kezdhettük meg.

Elértem évi jelentésem záróövéhez. Szűk kereteim nem engedtek mindent elmondanom, de reménylem, hogy holt betüimből is is kiérzik hivatásunkért és hazánkért folytatott, ha csendes is, de szorgalmas munkánk. Amikor így befejezem Társulatunk mult évi krónikáját, még egyszer, köszönetet mondva jótevőinknek, a jó Isten áldását kivánjuk rájuk és a Szent-Pál Társulat minden tagjára.

Rumszauer János. †

Szomorú gyász nehezedett gyermeki szivünkre, mikor szeretett vicerektor urunk hirtelen bekövetkezett, nemsejtett korai haláláról értesültünk. A megrendítő hír mint villámcsapás oszlatott el bennünk minden örömöt s páncélként szorította sajgó keblünket, mert nem tudtuk, hogy letört fiatalsága fölött búslakodjunk-e, avagy magunkat

sajnáljuk, hogy elvesztettük őt, akit annyira megszoktunk, aki mellett oly kedves volt életünk és akit mindig szerettünk. Eltávozott a magányos rideg temetőbe, anélkül, hogy halálig állhatatos szeretetét neki megköszönhettük volna. Lezárultak a szemek, melyek mélyén a jóság egész tengere honolt. Nekünk már csak a gyászt és fájó emlékezetét hagyta. Visszatérvén, megtört szemmel kerestük nyugodt, mosolygó arcát, kérdeztük a drága helyet, hol oly búzgón végezgette napi imáját, hova tünt el, s az némán felelt: a ti atyátok a temetőben pihen már; a fecske ha elköltözik ősszel, van remény, hogy tavasszal visszatér, de ő nem jön vissza többé soha. Igy jártunk keseregve, mig valaki enyhitett rajtunk, mondván, „vigasztalódjatok, amig a feszületet ájtatosan csókolgatta, arra ébredt fel, hogy Megváltója ölelő karjaiban van.“ Koporsóját nem állhatjuk körül s már csak sirhalmára borulhatunk. Szórjunk hát reá virágokat, sóhajtsunk felette imákat; habár bizton remélhetjük, sőt hihetjük is, hogy az Úr jobbjára állította, „mégis — mondja sz. Ágoston — ki ismeri az Igazság végzetét, mert jajj volna Uram még a tisztaéletű embernek is, ha mikor itéled, félretennéd irgalmadat.“ De azt is tudjuk, hogy az Úr által meghalt márszámunkra a halál és csak az élet él már.

Sötét gyászba borult és borulhatott is velünk együtt az intézet, mert amily Isten szerinti szolgája volt az oltárnak, ép oly szelidlelkű, bölcs kormányzója volt a szemináriumnak. Elve: fontosabb dolog kötelességeket teljesíteni, mint jogokat gyakorolni és követelni; észnél, tudásnál többet ér a lelki tisztaság és erény. A gondjaira bizott kis klérus anyagi jóléte és szellemi érdekei körül állandóan a legéberebb őrködést tanusította. A legbonyodalmasabb ügyek legkuszáltabb szövevényeit is élesen átlátó tekintetének kalauzolása mellett, valamint szigoru következetességének iránytűje segitségével, mindig megtalálta azon biztos utat, mely a szerencsés megoldás révpartjába vezetve, megkimélte intézetünket az oly természetü rázkódtatások végzetessé válható következményeitől, melyek az utolsó évtized folyamán nem egy intézetet orkánszerüleg semmisitettek meg. Ha fakadó, virágzó életére már csak egy sötét üreg, a sír emlékeztet is, ha nevét nem és vésik márványba, de tiszteletes és hálás kegyeletét hirdetni fogja a viharból győztesen kikerült intézet.

Horváth Béla. †

Mélabús gyászdalban kondult meg október 23-án a pécsi kórház harangja: Horváth Béla, németii plébános nemes papi életének kialvását jelezte. Valahányszor a vihar letör egy termékeny rózsafát, bánkódik a kertész, valahányszor egy jó pap korán sírba száll, búsúlnak paptestvérei. Alig egy éve léptünk összeköttetésbe Horváth Bélával, de ez a pillanatnyi idő is elég volt arra, hogy ideális gondolkozását, iránt tanusított nagy szeretetét megismerjük. Papi karakterét mesterien bemutatta, mikor felkértük, hogy kösse be

indexeinket; s ekkor nem küldött csupán száraz munkát, t. i. az általa művésziesen bekötött könyveket, hanem az atyai jótanácsoknak egész sorát mellékeli levelében, s nemcsak pénzt vagy elismerést nem kiván, hiszen ez neki „kötelessége", hanem készségesen ajánlja fel további szolgálatát is és épen ezért szeretné, ha a jövőben bizalommal fordulnánk hozzá. Számitottunk is merően jóindulatú barátságára, sajnos, azonban nem sokáig élvezhettük. Őt már a ravatalon kiterítve álljuk körül s mint túlvilági lényt csak félő tisztelettel merjük szemlélni. Az ércbeöntött vonások, az összeszorított ajkak, a hervadó szin figyelmeztetőleg merednek felénk, hogy ne feledjük a halált, mert ő sem feled minket. Majd a „requiem-aeternam" fenségesen megnyugtató dallamának elhangzása után bezárják s hivei közé viszik, hogy tőlük is búcsút vegyen. Ott a tompa hang, melyet a koporsóra gördülő első hantok okoznak, még egyszer belemarkol a szivekbe és a frissen hantolt sírhalomra koszorút tesznek e felírással: a jólvégzett munka után édesen pihenhetsz az öreg föld kebelében, mert tiszta lelked már egyesült Istennel a magas Mennyekben.

Molnár János. †

„Victimae paschali laudes immolent Christiani!" Mintha még most is látnám magunk között kedves megboldogúlt társunkat életerős vidámsággal, örömtől csillogó szemeivel, mint két évvel ezelőtt. Mintha még most is hallanám ajkairól a husvéti sequentia bájos dallamát. Olyan jó kedvvel szokta mindég dudorászni, szegény . . . Különös, hogy épen a „Victimae paschali laudes"-t! Mintha érezte volna, hogy ebben is hasonló lesz Mesteréhez, aki szintén husvétkor áldoztatott föl. Óróla is husvét vasárnapján kaptuk a megdöbbentő hírt a kaposvári szanatóriumból: testvérünk, Molnár János elköltözött 21 éves korában, több, mint másfél évi szenvedés után.

De nemcsak e lényegtelen körülmény: a halál ideje emlékeztet a husvéti Áldozatra minket, hanem társunk egész élete is, mert testvérünk is áldozat volt egész életén keresztül. Sok szenvedésen, nélkülözésen, bolyongáson, kűzdelmen, nyomoron keresztül vonzotta az Úr magához az apátlan anyátlan árvát, de ő mindezek között állhatatos maradt Mesteréhez és szeretetreméltó optimizmussal tűrte mind az elhagyattatás keserveit, mind a közel két esztendeig tartó tüdővész rombolását.

Isteni mesterét, a husvéti Bárányt utánozta a szenvedések békés, sőt örömteli elviselésében és az őszinte testvéri szeretetben. Ritkán, vagy sohasem láttunk rajta rosszkedvet, csüggedtséget, sőt ő volt közöttünk a legvidámabb, leglelkesebb. Talán önfeledő önzetlensége okozta ezt? Mert az biztos, hogy az önzetlenség nagyon jellemezte. Minden percben kész volt szép téhetségét iskolatársai javára forditani. Még a kórházban sem temetkezett önfájdalmába: ott is szivén feküdt betegtársai lelkének üdve. Segített a haldoklókat megtéríteni; vasárnaponként pedig evangéliumot és szentbeszédet olvasott fel a betegeknek.

Találékony szeretetétől indíttatva még betegtársai karácsonyestéjét is megédesítette a kaposvári szanatóriumban: kedves ünnepélyt rendezett számukra és erre nagy buzgalommal taníttatta be velük a pásztorjátékot, noha akkor már nagyon előrehaladott volt betegsége. Kezemhez jutott ama beszédének szövege, amelyet itt elmondott. Életét ismerve igazán megértem, hogy így beszélt; viszont beszéde után elveit megismerve jobban megértem élete tényeit is. Ime, egy-két mondata: „Úgy vagyunk", — mondja az emberiségről — „mint a nyilt tengeren hánykódó hajó utasai, kik kétségbeesetten kiáltoznak szárazföld után." . . . „Ez emberiség életében . . . világítótorony a szeretet." „Minden ünnep a szereteten alapszik. A szeretet legnagyobb ünnepe a karácsony!" . . . „az isteni kisdeddel együtt született meg a béke is, mert azelőtt az emberiség örökös harcban volt önmagával és az erkölcsi világrenddel. Egy Istenembernek kellett jönni, hogy megmutassa miként kell megbecsülnünk egymást". . .

„Ha az embert valami csapás éri, akkor bizonyosan a szeretet az, amely gyógyító írként hat megsebesített lelkére . . . Éppen ily jól esik a kórházban szenvedő lelkeknek is a szeretet estéje, a kedves Karácsonyeste! Valóban a karácsonyfa gyönyörűen szimbolizálja a szeretetet, mert miként annak levelei örökké zöldek, úgy a szeretetnek is örökké virágoznia kell."

Mondom, reá lehet ismerni beszédéből. Élete tényleg a viharvert hajó utasaihoz volt hasonló, de ő megérezte, hogy szenvedéseit egyedül a krisztusi szeretet enyhíti. Ezért ő is szeretet fényét osztó világítótorony akart lenni minden testvére számára. Mivel a béke szerzőjét, az isteni kisdedet követte ebben, azért tudta ezt megvalósítani; azért volt oly kifogyhatatlan a lelki derűben, mint az örökzöld karácsonyi békeág.

Beszéde közben egyébként hálásan megemlékezik jótevőikről. A végén pedig mindnyájuk gyógyulását kéri az Úr Jézustól. Részt akar venni a „haza feltámasztásán." Reménykedik, folyton reménykedett, készült visszajönni közénk . . .

Most jut eszembe, hogy az „In exitu" kezdetű zsoltárt is nagy kedvvel énekelgette. Sajátságos! Mintha az ő sok akadályon keresztülment, végül az Úrnál megnyugvást találó életének és a minden szenvedés között hálatelt lelkületének képe lenne a zsoltár. Neki az eget adta az Úr, nekünk egyelőre a földet hagyta. „Non mortui laudabunt Te, Domine": kedves, szelid testvérünk, aki életed minden viszontagságai között dícsérted az Urat, nem haltál meg, hanem odafönn élsz és az idén már ott zengted kedves énekedet: Victimae paschali laudes!

Szent Mór.

Kedves kötelességet teljesítünk, mikor lapunk hasábjain róla is megemlékezünk.

Köztudomású, hogy szent Mór az egyedüli, kinek egyházmegyénkben kultusza fejlődött. S minthogy mindig értékes az, miből kevés, pláne egy van, azért nekünk és a pécsi egyházmegyének nagyon értékes, nagyon drága s éppen azért nagyon tiszteletre méltó az egyházmegye egyetlen szentje, a szentek e legfelejtettebbje: Szent Mór. — Ha mi nem értékeljük a mi tulajdonunkat, ki értékelje azt! Azért a szentek közül különösen, szinte rendkivüli módon a mi szentünket, az egyházmegye szentjét kell tisztelnünk: Szent Mórt.

A szentekhez mindig bizalommal kell fordulnunk, ha közbejárásukat kérjük. A legnagyobb bizalommal természetesen az iránt tudunk lenni, aki legközelebb áll hozzánk. A szentek közül a legközelebb áll hozzánk Szent Mór, mint az egyházmegyénk egykori főpásztora, azért ő iránta lehetünk a legnagyobb bizalommal.

A szentek viszont szivesen lesznek közbenjáróink az Istennél, ha bizalommal fordulunk hozzájuk. Mégis — ha szabad úgy mondanom — a legszivesebben esedeznek érettünk azok a szentek, akiket a legtöbb kötelék fűz hozzánk. Szent Mór bizonyára az ő egyházmegyéjére gondolt legszivesebben és a legtöbb áldást mi reánk esdi, kik az egyházmegye területén ugyanazt a földet lakjuk, melyet tán az ő lába nyoma is érintett.

Szent Mórt leginkább nekünk kell tisztelnünk, a pécsi egyházmegye papjainak és klerikusainak és pedig az ő egyénisége miatt. Kilenc század előtt élt, a „legsötétebb középkorban" s mégis a legjobb mintaképünk a „legvilágosultabb modernkor-"ban. A castitas és zelus animarum a két főjellemvonása. Oly tulajdonságok, melyek nélkül igazi lelkipásztor senkisem lehetett a multban s még kevésbé lehet a jelenben. Úgy áll előttünk Szent Mór, mint a sacerdos secundum Cor Jesu, s ezért kell, hogy ne csak közbejárónk, de példaképünk is legyen, hogy a közbenjárásra mindenkor méltók legyünk.

Szent Mór tiszteletére minden évben nyolc napon át Mór-áldást tartanak a pécsi székesegyházban. Minthogy összeesik az októberi áldással, egy kis oráció és az áldásvégi Mór-ének hirdeti — nagyon gyéren — Szent Mór tiszteletét. Az utóbbi években Szent Mór képével (püspöki kápolna egykori oltár képe) bevonult az ünneplése a szeminárium falai közé is. Szent Mór napjára ünnepi diszbe öltözik a kápolna, főként a képe elé rögtönzött kis oltár, fölhangzik a legilletékesebb ajkakról az ősi ének:

„Kérj engedelmes juhokat,
Nagyon buzgó pásztorokat!"

Szivbe markolnak a spiritualis úr Szent Mór-punktái s lelkesen magával ragad a prefektus úr, mikor Szent Mór szellemét magyarázza. Egy kis délutáni ünnepély vagy diszakadémia is a nap rendkivüliségét mutatja. Szent Mór tiszteletе itt a legjobb helyre fészkelte be magát, mert itt tud igazán mustármagból terebélyes fává lenni, mely ágait lassan kiterjeszti az egész egyházmegyére.

Szent Mór kultuszát azonban más irányban is kellene fejlesztenünk. Szent Mór ünnepét nyolcadával együtt ki kellene emelni október hóból és át kellene tenni novemberre, (tán 7-ére, Szent Imre napja közelébe!) Hol az ünnep és nyolcada a maga egészében tudna érvényesülni s jobban feltünni és az érdeklődést magára vonni.

Szent Mór napját a pécsi egyházmegyében I. cl. vagy legalább is II. cl. rangra kellene felemeltetni s e napon a székesegyházban, vagy legalább a Mór-kápolnában (patrocinium) abbacialis nagy misét kellene tartani.

Az oktáva alatti vasárnapon az egész egyházmegyében Szent Mór napjának externa solemnitását kellene tartani, mely legalább is abban állna, hogy a szentbeszéd Szent Mór és szelleméről szóljon.

Szent Mór kultuszát volna hivatva terjeszteni az ő életrajza, melyet egyházmegyénk egyik tagja mint hittudori értekezést megirt, de eddig még ki nem adott. E könyv tudományos értékét nagyon emelnék a Mór kápolna freskóképeinek másolatai. — Mint tudományos munka a nagy közönséget ez nem érdekelné s azért mindjárt népies formában is jó volna sajtó alá rendezni.

Szent Mór kultuszát terjeszthetnők az ő képeivel is. Mint általában a magyar szentek képei, az ő képe sem kapható. Az első Mór-áldások alkalmával a nép közé szórták a képét, de hetven év alatt ezek mind elvesztek. A pécs-belvárosi templom egyik ablakfülkéjében volt még ebből egy jókora csomaggal, honnét 5-6 év előtt a ministránsok hurcolták el az utolsó szálig.

Szent Mór kultuszának még egy kedves megnyilvánulásáról kell szólanom. Az utóbbi években az egyházmegye papjainak és a megye területén lakó szerzetesek egy része Szent Mór napján szentmiséjét az egyházmegye kispapjaiért szokta felajánlani. Az idén is, a beérkezett jelentések szerint 54 szent misét kaptunk, hogy Szent Mórnak szűzi és lángbuzgalmú szelleme töltsön el és hevítsen bennünket. Vajha a főtisztelendő egyházmegyei és szerzetes papság minden tagja minden évben legalább egyszer, Szent Mór napján reánk gondolna e szentmiséjében!

És végül még valamit! Szent Mór kultusza nagyon összenőtt szent Imre herceg kultuszával és e kettőt egymástól bajos elválasztani. Azért a föntemlített urak nemcsak Szent Mór napján ajánlották fel szentmiséjüket miérettünk, hanem ugyancsak 54 szentmisében kérték Szent Imre szűzi, magyar és munkaszerető lelkületét — a pécsi diákokra! Vivant sequentes!

Színpadról.

A legszebb festmény veszít szépségéből, értékéből megfelelő keret hiányában; hasonlóképen a legjobb dráma, mondjuk Shakespeare Coriolanusa, alkalmas szintér hiányában, elsőrangú szinerők mellett is hatástalan marad. Igaz, mi nem vagyunk elsőrangú erők; nem akarjuk szinrehozni Coriolanust sem. De régi színpadunk mégis csak kicsiny volt tehetségünkhöz mérve.

A Szent Pál Társulat egyik nov. ülésén el is határozta, hogy anyagi erejéhez képest új színpadot fog létesíteni. A költségvetés kimutatása szerint azonban az új színpad költsége felülhaladta a Társulat pénzkészletét, sőt a jövő pár év bevételét is igénybe látszott venni. A szerencse még sem hagyta cserben vállalkozásunkat, amennyiben szeretett Vicerektor urunk maecenása lett szinügyünknek és az immáron vészesen tornyosuló financiális akadályokat elhárította egyelőre, a Társulat pedig kötelezte magát, hogy az évenként befolyandó jövedelemből törleszteni fogja adósságát, ha tudja.

Igy a legnehezebb probléma meg lett oldva, következett az építés munkája. A tervrajz készítése és az egész színpad, váza felépítésének kivételével két társunk: Gábor Károly és Eigner Alajos nevéhez fűződik. Mikor az előbbit az infirmárius terhes állása majdnem egészen lefoglalta, az utóbbi hihetetlen energiával és szorgalommal látott a munkához; dacára a téli időjárásnak a fütetlen teremben minden 10 percet, szabadidőt felhasznált a színpad érdekében. Fáradozásának már egy hónapon belül meg is lett az eredménye; készen állt a styl és díszítés tekintetében mindenkitől elismert szépségű színpad.

A szinpad a terem jobboldali egyharmadrészét foglalja el; a terem hossza 16 m.; szélessége 7 m; magassága 6 m. A színpad dobogója 80 cm. magas, mely talán hibának is róható fel, de viszont a terem magasságával arányos; a színpad szélessége 5 m. és így csak 1—1 m. távolság jut kulissza mögötti térnek; a kulissza magassága pedig 3·5 m.

A homlokzat drapp alapszinén a püspöki címer van festve; mindkét oldalán magyardísz, virágfüzér övezi, mely a két feljáró felett egy-egy magyar címert fog körül; az egyik címermezőben a kettős kereszt, a másik mezőben a négy folyó.

A kulisszák és a háttér modern szoba mintájára fríz-díszitéssel vannak ellátva; világoskék alapszinen tarka virágkoszorú.

A színpad továbbá pazarúl be van rendezve villanyos világítás tekintetében; négy sorban összesen 23 láng van elhelyezve.

A színpad hatását nagyban emeli a középen és a két oldali feljárónál levő karmin-piros függöny; végül színpadunk felszereléséből nem hiányzik a legfontosabb, a sugólyuk sem.

Őszintén állítjuk, hogy városunk összes nevezetességeit csak akkor látta meg valaki, ha a többi között a mi szinpadunkat is megnézte. Ép azért megváltoztatandónak gondoljuk az olasz közmondást: „Nápolyt látni és utána meghalni", ilyenképen: színpadunkat látni és utána meghalni. Persze, az utóbbit minél később.

Ünnepélyek.

Ünnepélyről kritikát írni nem könnyű dolog. Én legalább mindig bizonyos megilletődéssel olvastam a „Dunántúl" kritikáit a pécsi ünnepélyekről, és bámulattal adóztam az ismeretlen kritikusoknak, akik csodálatos szakkifejezésekkel méltatták az ünnepélyek tárgyát és személyeit. Őszintén megvallom, nem minden kifejezést értettem meg belőlük, ami azonban szintén csak arra szolgált, hogy bámulatom fokozódjék és saját kicsinységemet annál mélységesebben elismerjem. Bizonyos irigység is támadt bennem mások babérait szemlélve. Sóhajtoztam is magamban a csendes studiumok alatt: ah, ha én is tudnék egyszer ilyen kritikát írni. . . Most már igazán nem tudom, ezt a sóhajtozást vette-e észre szemfüles szerkesztőnk, vagy csak úgy találomra bökte ki nevemet a sok közül, denique rám bízta a szemináriumi ünnepélyekről szóló kritika megírását. Álmaim vágya, sóhajaim tárgya, megvalósult!

Kritikát írni! Felülről nézni mindent! Felemelkedni Kanthoz, Eggerhez, Donáthoz, akik — mint a felsőbb évesektől hallottam — szintén írtak kritikát! Ha költő volnék, azt mondanám, hogy keblem dagadt a megbizatás hallatára. Mivel azonban őszinte ember vagyok, bevallom — bár prózai a dolog — hogy a vicerektor úr gondoskodása folytán nálam mindennemü ujabb dagadás már ki van zárva. Igy a hír csak szívdobogást eredményezett és ennek járulékát (latinul accidens): az elpiruló arcból derüsen, csillogva kitekintő szemeket.

Első dolgom volt zvikkert vásárolni, hogy műértő szemmel nézhessem az ünnepélyeket, mint vérbeli kritikusok szokták. A házi orvos úr ugyan erősen tiltakozott és állította, hogy elrontom a szememet vele. Látszik, hogy nem volt kritikus, mert különben tudná, hogy ilyenkor ablaküvegből készült orrcsiptetőt szokás használni.

Imígyen felszerelve anno Domini 1921. junius 7-én, elfoglaltam helyemet a diszteremben. Az északi fal mellé ültem, hogy az ünnepély lelkesitő hatását ellensúlyozzam a hideggel és így objektív kritikát írhassak. Hát ami az objektivitást illeti, abban nem is lehet hiány. De a hideg fal tisztára hatástalan volt rám nézve. Bevallom, lelkesedtem. És nem hiszem, hogy akadt volna egy kritikus is, aki hidegen tudta volna nézni a játékot, érzés nélkül hallgatni a zene- és énekszámokat. Elégtétellel jegyzem meg, hogy a „Dunántúl" június 9-i számában megjelent ismertetés szerzője, tehát szintén kritikus, hasonló lelki állapotban volt, amint a cikkéből kitünik. De hát lehetett-e másképp? Mert tessék elgondolni, hogy a szindarab szent Alajos életét adta. Ez már maga is lelkesít egy klerikus kritikust. Hát még az előadás! A pécsi Nemzeti Szinház adta a lovagi ruhákat és kardokat, a mieink a szívből jött szavakat. Olyan szépen ment egyik felvonás a másik után! Egészen elfelejtettem, hogy kritikus vagyok. Lelkesedtem, mintha magam is csak egyszerü közönség volnék. Szegény szent Alajos! . mennyit kérte kőszivü apját, hogy engedje el szerzetesnek. De az csak nem hajolt rá. Hát bizonyos, hogy szigorú arca volt Gonzaga Ferdinándnak. Aztán, hogy hadonászott a kardjával! Már féltem, hogy baja lesz Alajosnak. De aztán eszembe jutott, hogy a történelem szerint 336 évvel ezelőtt mégis beleegyezett fia kérésébe. No — gondoltam — majd csak megpuhul újra; mert az már mégis jellemtelenség volna, hogy ennyi idő multával visszavonja azt, amit egyszer már megadott.

Igy vártam az ötödik felvonást. A kifejletet, mint mi kritikusok nevezzük. Felgördül a függöny. Belép egy új szereplő reverendában. Biztos a várkáplán, gondoltam. Elkezd beszélni: Nagyméltóságú és Főtisztelendő Püspök Úr. . . Tévedtem. A bucsuztató beszéd volt. Mert — hogy ezt is említsem — az egész ünnepélyt a bucsuzó IV. évesek tiszteletére rendeztük. Hát szép volt a beszéd. Gondoltam is mindjárt: szent Alajost is biztosan elengedik, mert mi is elengedjük a IV. éveseket. Úgy is lett az ötödik felvonásban. De itt aztán nem maradt szárazon egy szem sem. Sokan gyanus orrfuvásokkal akarták elpalástolni a megilletődést. Pedig ha a kritikus maga is könnyezik, akkor még az sem szégyen, ha a közönség formálisan zokog. Búsan, elérzékenyülve nézek az északi falra, mintegy szemrehányóan, hogy nem hűtött le eléggé. De mi az? A szemem fátyolos a könnyektől, vagy csoda történt? Az északi fal könnyekben úszik, egészen vizes. Megbököm a szomszédomat: mondja, mi van evvel a fallal? Látszik, maga még először van itt — feleli vissza — mert különben tudná, hogy ez helytelen építés miatt mindig vizes. . . Lehet, hogy igaza van. Elvégre én az

ünnepélyek kritikusa vagyok és nem az északi falaké. Az építés nekem nem szakmám. Annyit azonban állíthatok, kritikus voltom teljes latbavetésével: az ünnepély olyan szép volt, olyan megható, hogy még a fal is könnyezhetett volna, ha egyáltalán valamikor is tudna könnyezni.

Az ünnepély után a szerkesztő úr megdicsért: Még nem ismerem kritikáját — mondotta barátságos mosollyal — de eddigi viselkedése is mutatja rátermettségét; annyit senki sem mozgolódott és tekintgetett az előadás alatt, mint maga: csak bátorság, macte puer!

Szerényen elpirultam és csak annyit rebegtem, oh kérem, ez már hivatásomhoz tartozik. . . Most kezdtem érezni nagyságomat. Már a gimnáziumi éveimben is föltünt tanáraimnak, hogy sokat mozgolódom az órák alatt, mégha nincs is gyakorlatirás. Ők rendetlenségnek nevezték viselkedésemet. Hiába, sokszor csalódnak az emberek, sőt a tanárok is. Mint vérbeli kritikus ennyit bátran leszögezhetek.

Volt aztán még többször is ünnepély. Szép volt mindegyik. Nem említem őket külön, csak egyikre térek vissza, a farsangira. Ez t. i. vidám kaliberű volt s az ilyen zsánerű ünnepélyek kritikája elüt a komolyakétól. Más nüánszú tollal szoktunk mi kritikusok ilyenről írni. Ép azért helyénvalónak tartom észrevételeimet ezen ünnepélyről csokorba kötni.

Két szindarabot adtak a növendékek. Az egyik a „Bolondok háza" című mélységesen farsangi tárgyú volt. Maga a darab is érdekes, de az előadás fölülmúlta a darabot magát. A darab etimologiája szerint olyan házról van szó, amelyikben az egyes személyek másnak gondolják egymást, mint amik valóban. Ebből támad a bonyodalom de végül aztán mégis kiismerik egymást az összes személyek. Ez a darab tartalma és idealogiája dióhéjban. Az előadás — mint mondtam — túltett a darabon. Sőt helyesebben mondva, teljesen megforditva hozta a darabot. Nem tudom, hogy a közönség is észrevette-e ezt; de én, aki már hivatásomnál fogva is jobban figyeltem rögtön láttam a fordítottságot. T. i. a darab szerint a személyek nem ismerik egymást. Az előadásnál is úgy próbáltak beszélni De hiába. Engem nem lehetett falhoz állítani. Rögtön láttam, hogy a szereplők ismerik egymást, még a bonyodalom előtt, hiába tetetik magukat.

Sokkal jobban tetszett nekem a másik darab „A képviselőjelölt." Tulajdonképen csak egy rövidke programbeszéd volt az egész, melyet Somfüi jelölt úr a községi korcsmában tartott. Nagyon ügyes beszéd volt. Idegen szó csak kettő volt benne, az „és", továbbá a „mint". A többi mind latin volt. Ebből láttam, hogy gyakorlott jelöltről van szó, akinek a nép fölvilágositása valóban a szivén fekszik. A perorácio végén tapsolni kezdtem, de csak elhültem, mikor az egyik szereplő azt mondta a beszédre: úgy látszik, itt én vagyok a legnagyobb marha, mert az egészből egy szót sem értettem. . . Hogyan? Hát ilyesmi is lehetséges? A huszadik században? Valóban elszomoritó jelenség, hogy még ma is magyar szavakat vár valaki egy farsangi jelölttől. Mi kritikusok, akik az országgyűlési rovatból ismerjük a politikusok stilusát, ilyen kijelentésre nem vetemedünk. Ma már a rég letünt idők emléke csak az a kedves gondolat, mely szerint a beszéd arra való, hogy a hallgatók megértsék.

Szent Pál Társulat története.

Nem lehet érdektelen és közömbös előttünk a sz. Pál társulat, mert mint teologusok olyan érintkezésbe jutunk vele, hogy léptennyomon, mintegy beleütközünk. Gyűlésein résztveszünk, actív vagy passív szerepet töltünk be életében, könyveit olvassuk és még a jövőben is fönn akarjuk vele ezen összeköttetést tartani. Bizonyára érdekel bennünket a társulat története, hogy kik, mikor és milyen eszközökkel adtak életet a kipattant eszmének? E történet kezdő éveire akarok némi bevilágítást nyújtani és egyuttal megtartom Rudolf M. IV. é. th. „sz. Pál T. története" (1893.) c. munkájában nyújtott korszakos beosztást.

I. Kor. Az egyházat érő támadások elhárítása és az 1831-ben megalakult pesti növendékpapok magy. irod. társulata tüzelte fel a pécsi teologusok lelkét, hogy irodalmi téren szálljanak síkra sz. Egyházuk védelmére és nem rajtuk múlott, hogy a lelkesedés éveiben (1846) irod. társulatot v. folyóiratot nem alkothattak. De 1851. okt. 16-án „alig hegedvén be hazánk általánosan érzett sebe a 48-iki szomorú idők után" már együtt van az összes növendékek alakuló gyülése és a lelkesedés eredménye a tehetséges Szemenyei Mihály II. é. főszerkesztésében megjelenő „Hajnal" c. hetilap, melynek első száma nov. 20-án már a növendékek kezén forgott. Rézbányai János III. é. és Szeredy József II. é. támogatták még különösen a lapot eredeti dolgozataikkal. „Politikai okok" miatt december 31-én a lap cimét „Munkálataink"-ra változtatták át. A lap két részből állt: az első inkább oktató, a második mulattató. Kár, hogy csak az elsőre fektettek súlyt és így az olvasási kedv lanyhulásával a lap is megszünt élni. 29 számot adtak ki kézirásos példányokban.

Az irod. társulás eszméje ezután csak 1856-ban tudott egy „Olvasó-Kör"-t összehozni Marsó Ede II. éves inditványára, hol jelesebb írók műveit olvasták föl. Egyidejűleg a „Munkálataink" is feléledt Ollé Lajos szerkesztésével, csinos kiállításban, de jobbára fordításokat közölt. 16 szám után az ujság az olvasó-körrel együtt megszünt élni. Ngs. Slóby Ferenc főkormányzó (rector) 1859-ben megkisérel ugyan „Immaculata conceptio" névvel társulatot alapítani, de kevesen pártfogolják és 3 hónap mulva nyomtalanul eltünik. Magánkörben ápolják az irodalmat: Gundy Miklós „Kis Tükör", Vida István, „Omnibus" cimen illusztrált, humoros kis lapokat bocsájtanak társaik szórakozására, de nagyobb jelentőségre nem tettek szert.

II. Kor. 1861-ben Rajcz György VII. gimn. tanuló, Loskay Bekény ciszt. r. magy. irod. tanár buzdító szavaira, egy szónokló-kört akar társai körében alapítani, de Pestre küldik és az eszme egyideig elvetett mag maradt, mely termést csak 1862-ben hozott. Az akkori I. évesek lelkes tagja, Vajdits Gyula nevéhez füződik a legfőbb érdem. Évvégén azzal mentek szét, hogy vakációban mindenki két tervet készít el. Azonban írásban csak Vajdits dolgozta ki, melyet 1862. okt. havában el is fogadtak. Az egyik egy szónoklati önképzőkör, a másik egy irodalmi társulat megalakítását célozta. Az első a

„Sz. Alajosról nevezett szónoklati társulat“ 1862-ben a most már II. évesek között megalakul, a második csak 63-ban nyer életet. A szónoklati társulat jegyzőkönyvei serény munkáról tanuskodnak, míg 1865. ápr. 23-án egyszerre megszakad a történet fonala és a sz. Pál Társulat erősödött meg, melyben később mint szavaló-kör új életre támadt a régi szónoklati társulat.

Vajdits eszméje volt egy irodalmi társulat alakítása is, amely a III—IV. évesek körében 1863. elején kezd érlelődni, hogy a többi szemináriumi irod. társulatok példáját kövesse. Gundy Miklós, IV. éves és Németh Ferenc, III. é. ösztönzésére kezd az eszme terjedni „A társulat — Wajdits — szerint Gundy „gondoskodásának eredménye.“ 1863. jún. 30-án fölhívást intéz társaihoz, aminek eredménye, hogy júl. 8 án alakuló, majd júl. 14-én választmányi gyűlést tartanak. (A tanév októbertől júliusig tartott; az új terv 1877. óta van életben.) Az új társulat: „Sz. Pálról nevezett tud. önképző társulat“ 1863. nov. 2-án kezdte meg működését. Főelve a szaktanulmányozás. Bencze István, tanulm. felügy. ajánlatára püspöki megerősítést kértek és az alapszabályokat Girk György püspök úr őméltósága elé terjesztették, aki 1865. jan. 7-én megvalósította szándékukat és febr. 26 án tartott alakuló gyűlésen személyesen is résztvett. Az öröm nagy és általános volt az egész társulatban és ezt nem hagyhatták szó nélkül. Értesítették a pesti, győri, csanádi és veszprémi kispap-társulatokat is, akik legőszintébb örömüket és gratulációjukat fejezték ki legifjabb testvérük szerencséjén.

A kezdet nehéz, küzdelmes volt, de immár kész volt az épület, hogy a lelkes, ideákkal telt kispap-szíveket magába fogadja, lelkesedésével kitartásra buzdítsa és nagy pártfogója, az apostoli lelkületű Pál szellemében nevelje őket.

Kalendárium,

az 1921—22. közönséges iskolai évről.

Krónikás kalamárisom, elkopott tollszáram előkotorászom, hogy elkezdjem irni a kalendáriumot. De a nehézségek, amelyek a philosophiában gyakran háborgatnak, most ismét erősen nyakszirten ragadnak. Mert nekem, szegény multmondó embernek épen ott kell kezdeni a dolgot, ahol velem együtt kezdeni senki hajlandó nem volna. Kezdem ugyanis a kalendáriumot május elsején. Annyira akkor kezdem, hogy mégis április 30-án kezdem. Érzem, teljesen átérzem azt a nagy objectiót, melyet a filozófia felém hajít a kétkulacsos kezdésért.

De nehogy azt gondolják, hogy nem tudok kurtán elbánni az obiectiókkal, azért a kérdést megoldom a következőképen.

A mult szám bezárta az eseményeket április utolsó napjával, ezen szám megkezdi május elsejével. Ez csak világos! . . . Azaz csak volna. Mert épen ott a nehézség, hogy áprilissal kell kezdenem. Mivel azonban a matutinum elmondásával már belemegyünk a következő napba, azért nem mondom jogtalanul ápr. 30-án este, hogy május elseje van. De ha a polgári naptárba tekintek, akkor ott még mindig április utolsó napja van. Ezért kezdem május elsején, azaz ápr. 30-án dolgomat.

Május hava.

Április 30-án este álláspontom minden vonalon győzedelmeskedve megkezdtük a májusi ájtatosságokat.

Mint mindig, úgy most is, házunk Urnőjének, a mi jó Anyánknak tisztelete hevíti lelkünket. Egész május hóban este fél kilenc órakor ájtatosságot tartottunk, a Lorettói litániát mondva és szentbeszédet hallgatva. Minden másodnapra esett egy-egy prédikáció s így a teológia hallgatói közül alig hallgatott valaki.

A szivekben nyiló szeretet-rózsáknak, a szent Anya kezei által plántált liliomszálaknak, a buzgóság fakasztotta szerény ibolyáknak virághintései voltak e beszédek.

Hiányzott itt a drukk, nem szólt a kritika, nem ösztönzött senkit a jutalom, mégis minden jó volt.

Előljáróink, akik oly szívesen osztoznak lelki boldogságunkban, mindig jelen voltak, sőt a helybeli papság közül is többen ellátogattak.

Az oltárt mindenkor virágok diszítették; fehér szinűk ha a szűz Anya angyali tisztaságát dicsérték piros szinűek ha lángoló szeretetét magasztalták. Orgonistánk mindenkor megtalálta az énekek közül az épen odaillőt.

2—4-ig tartottak a keresztjáró napok.

2-a és 3-a, nagy napok voltak ezek itthon is a ház körül. 11 óra tájban összegyülekeztünk, nyugalmat keresve cigarettánkat elszivtuk; közben jöttek az előljáró urak; kitárúlt az ajtó, még egy szippantás és mi is bent voltunk a pácban, más néven a díszteremben, hogy a szokásos versenyszónoklatot megtartsuk a legnagyobb rendben.

Mivel az idén már annyian voltunk, hogy az első napon valamennyien le nem beszélhettünk, azért két csoportra oszlott testületünk: egyikbe tartoztak, akik nem beszélnek, a másikba, akik a nap hősei lesznek. Ott nyugodtság, vidám mosoly — itt idegesen citáráznak egyesek lábai és öreg verejtékcseppek szinte kopogva hullanak az arcokról a földre. De rákerült a sor kivétel nélkül mindenkire. A beszédek persze mind jók voltak, senki sem akadt meg egészen. A gesztusok azonban nagyon különböztek. Voltak, akiknél a lelkesültség oly magasra hágott, hogy ökölbe szorult kezükkel a plafon felé hadonáztak, de nem minden szónokunk volt ily borzasztóan fenkölt, voltak igazán mélyenjáró beszédek is, természetesen ilyenkor a gesztusok is mélyen jártak, simogatván az előttük álló asztalnak legalsó deszkáit. Volt olyan is, aki egyetlen taglejtést használt csupán, a resignatió szomorú gesztusát.

A hanghordozás is persze nagyon különböző; alkalmazkodott a hangszervekhez és a tartalomhoz általában, a suly megegyezett a magassággal. Példának okáért egy súlyos gondolat kiadási hangja 5 méter magas volt.

Ami a lényeget és tartalmat illeti, arra már alig emlékezem, annyit azonban mondhatok, hogy sokan voltunk, sok felé beszéltünk.

15., 16-án volt Pünkösd ünnepe. Első nap délelőtt a bérmálás szentségének kiszolgáltatásánál és előtte a püspöki szent misénél segédkeztünk. A bérmálás alatt művészi kezek lélekemelő játéka az ünnepély szent és komoly hangulatát megszünni nem hagyta.

26. Úrnapja: Egy nap, amely a multban van, de még sem mulott el, mert az Eucharistia dicsősége mindörökké ragyog; egy nap, amelyben csak örömre volt ok. Nem volt katonaság, hogy sortüzet adjon, nem volt parancsszó, amely bárkit is idevezényelt volna, mégis nagyszerű volt, mégis mindenekfelett dicsőséges volt az út, melyet az Úr Jézus Püspök atyánk karjaiban a városban megtett. Parancsszó helyett a sziv, a lélek vezényelte ki és állitotta sorba a cserkészfiukat; az imádás

vágya hívta el dicsőséget ądni a „Pius-internátus“ zenekarát.

Június hava.

Most már az öreg iskolaév mindig nehezebben lélegzik, érzi mindenki, hogy már nem messze van halálának napja. De a haldokló év lelkiismerete mégegyszer megszólalt és megkiváná tőlünk, hogy eszünkbe vegyük, amit a mult félévben hallottunk, tanultunk. Nek láttunk tehát a puttonyozásnak, kimentünk a kertbe és szedtük a sok fajta érett és éretlen gyümölcsöt. Persze nem csupán egyenes, hanem képes értelemben is.

Vizsgálataink 18-án véglegesen elfogytak, amelyeken kegyelmes urunk minden izben jelen volt és szerető, intő és buzdító szavakkal bocsátott vakációi ntunkra.

13-a. Páduai szt. Antal napja. Ős hagyomány, régi jó szokás, hogy ezen a napon osztják ki a versenyszónoklat nyerteseinek a jutalomdíjakat. Most is csak úgy történt; nem ismerjük az erre célra letett összeget, de tudjuk, hogy kamatai ma keveset tesznek. Hogy mégis a mai kornak megfelelő összeg került kiosztásra, az elöljáróink jószivének tanubizonysága.

Mielőtt az ó-esztendő utolsót lehelne, beszélt a szt. Pál társulat egy szép ünnepély keretében. Bucsuztunk az évtől, bucsuztunk két kedves társunktól, akik az életbe mentek.

19-én Te Deumot mondtunk és ezen esztendőt ilyenképen lezártuk. — Elmult az év, de csillagok nem jöttenek, értve alatta az utleveleket.

Csomag, láda, koffer, már heteken által vándorolt le a magas padlásról, összecsomagolva, bottal a kezünkben ettük az évvégi bárányt, melyet az exegézisben jártas elődeink „csokesz“ névvel illettek. Fáraó azonban szivét megkeményítette és az utlevelet — amint sejtettük is — nem kaphattuk meg. De mégsem maradtak itt az akkor még tulsófélen lakók; ha személyes utlevél nem is jött, kaphatott mindenki általános „putna izprava“-t, amely jogot adott a hazamenésre, a visszajövésre pedig ki gondol ilyenkor!

Ujesztendő.

Hiába, semmi sem tart örökké! — És az elmulás sötét gondjának köde burkolja be a szeminárium nemzeti zászlóval díszített, de egyik szárnyában gyászfátyolt viselő épületét.

Mert nemcsak a vakáció elmulását fájlaljuk, de egyuttal egészségben itthagyott vicerektor urunk halálát siratjuk.

17-én kitárja karjait a szeminárium. Ott szorongnak a régi ismerősök közül sokan, még többen ujra érkezettek. A helybeli jezsuita gimnázium kiküldötte képviselőjét, Bonyhádról is érkezett nagy sietve — igaz már sötétben — egy tagtárs, de a nemzeti hadsereg is megjelent, két emberrel is képviselve magát.

Más évben ilyenkor sárosan vagy porosan, gyalog érkeztek az expedíciók a Mecseken tulról, most vonaton lehet utazni, felemelt fővel jönni, nem kell a szerbektől félni!

Értényből is megérkeztek, nem egyen de ketten, nem késön, hanem a rendes időben, de a szokatlan jelenség könnyen megérthető a változott helyzetből. Nagy magyar testvérünk, mivel a szerbeket sohasem szivlelte, a tavalyi évben azért maradt vissza vagy három hónappal, hogy minél kevesebb időt töltsön velük egy városban. Most persze, hogy a magyarok bevonultak, sietve jött, nehogy vád érje, hogy csak szóval magyar.

Testi egészsége, amely a mult évben oly gyenge lábon állott, most teljesen rendben van; soványságát legyőzte vagy 80 kilóval; zöld mellényében; — jól felöltözködve, mert cugos a vonat — lépett körzetünkbe. Kisérőjéről

nem sokat beszélek, mert én is azt várom, hogy elbeszélje, mit tett a háboruban. Mert járt Szibériában; a hajját is ott vesztette el.

De magam sem jöttem egyedül. Jött velem két új is. Egyik komoly, keveset beszélő, a másik zenész ember, a latin nyelvre rettenetesen haragvó! Hiába! nagy nacionalisták a zökögényiek!

Felsorolhatnám még, mint érkezik a Ferkó theologus szent „Cordula“ a késlekedők védőszentjének oltalma alatt; de mégsem folytatom.

18. Veni Sancte napja. Isten segítségét kérve kezdjük meg az évet. Délután folytatjuk az összeismerkedést.

19. Megkezdődnek az előadások, mindenki meg van elégedve. Könyvet is kapnánk, ha volna, de olyan méreg drága, hogy a vételt az intézet sem birja. Ezért, akinek jutott, annak van, aki teheti, az meg megveszi maga.

20. Örömmel legeltetem szemeimet új testvéreimen, mert mindenik egy nagyság. Az egyik például majd akkora, mint a hosszú „Pula“ — akivel most eljárnak egy párban; a másik meg szépen citerázik, nem csupán, ha a feleléstől fázik, hanem vacsora után is a pipában; hát még a földim! a hegedűjét olyan kedvemre használja, hogy a gyönyörüségtől majd csak nem elázok. Büszkeségem már szinte kevélység lesz, nem csoda, hiszen rólam azt következtették, hogy a mi falunkban minden ember zeneileg analfabéta. De most íme a cáfolat! és milyen cáfolat!

De csak eddig hordtam ily magasan a fejem, mert a mai napon bezzeg letörött a szarvam. Alig, hogy beléptünk . . . már egy ki is lépett! . . . és oh pech! pont az én földim! . . . Az hires ember, az a jó muzsikus! — oda a reménység!

Már első napokban nem tetszett neki a latin tudomány, erősen érvelt kézzellábbal, ésszel, ész nélkül ellene. Azt hittem, hogy a nagy nationalismustól van, de gondoltam, hogy majd megokosodik, de nem tette, ma már bucsuzik, sőt már megy is.

21. Szeptember havának nevezetes napja, hagyományos ünnepe a szüret. Délután megfordítottuk a sorrendet, először silabizáltunk és azután sétáltunk a kertbe.

Alighogy megérkezünk, rögtön megnézzük, hogyan szüretelnek, vicerektor urunk már ott gyakorolta a joghatóságot és mivel mi mindannyian szőlőhöz értő emberek vagyunk, nem késlekedtünk, jövendőt mondani, hogy milyen is lesz a termés, jó lesz-e majd a termés, jó lesz-e majd a bor! Ezen magasztosabb álláspontra helyezkedve, nem pedig holmi ehetnéséget tartva szem előtt megvizsgáltuk és megízleltük a fürtöket; kóstoltuk a különböző fajtákat; buzgalmunk annyira ment, hogy amíg hajolni tudtunk, folyton vizsgálódtunk! Ezután meglehetős sajtószabadságot élveztünk, amennyiben a bor után a mustot a sajtó alól elég-ig hordhattuk. -- Kis egyet-másunkat, pogácsát, szalámit szintén elővettük, amit még otthon zsebre tarisznyáztunk. Evés után dalra nyilott szája a jobb hangú atyánkfiainak, akiknek vezető énekét a zárt fülűek mély zöngéje követte ünnepélyes de azért szabadon választott tercben.

22. Szent Mihály nagy ünnep volt mindig, bizonyosan duplex. De az idén már házi ünnep is lett. Új vicerektorunk névünnepe e nap. Siettünk is bemutatkozni nála, egyuttal névnapja alkalmával szerencse-kivánatainkat kifejezni, aki oly gondos, jó atyánk, hogy nem csak anyagi szükségleteinkről gondoskodik, hanem szellemileg sem enged éhezni bennünket megtoldván a filozófiában még egy tállal az amúgy is „elég“ porciót; ezen tál a legkiadósabb, latin nyelven tartjuk ugyanis a colloquiumokat.

Október hava.

A szent Szűz hónapja, mint mindig, úgy most is a rózsafüzér napi nyilvános elmondásával hódoltunk házunk védőjének, a mi jó Anyánknak, a boldogságos Szűznek.

5-e. Október havában, amint tovább böngészem az eseményeket, kalász helyett kévét kötött a tollam hegye. Mert nem közönséges esemény Pécs történetében, de még a mi magányt kedvelő életünkben sem Horthy kormányzónknak Pécsre jövetele.

Reggel jó időben kiálltunk az utra, lestük, vártuk az érkezést — megtörtént. Utána mindenki látni akarta Magyarország fejét; persze a tengerész sapkán kivül mást egész addig nem igen láttunk, amíg előttünk a Főméltóságú úr el nem kocsikázott. Déltájban azután a székesegyházba jöttünk, ahol a „Nagy urat" közelről láthattuk. Délutáni utjára mi már nem kisértük, de este a szerenádon mi is megjelentünk. Hallottuk a magyarok imáját, a reménység hangját a magyar Hiszekegyben és a hűségre búzdító Szózatot. Hallottuk a robbanó rakéták zaját és láttuk a tűzben égő felirást: „Krisztus Győz!" Amidőn e szavak kigyultak, kirobbant a szivünkben az amúgy is égő tűz és hazánkért dobogó szivünk imájával könyörögtünk azokért, akik e szavak mielőbbi valóraválásáért dolgoznak és élnek.

14-ike. Ki kopog? Mi kopog? A Zsányi kolléga szive! Orvosi fülek, kik értik a szivek kopogását, megállapitják, hogy egy havi szabadság után ver. Megkapta és ma már utnak indult haza.

15-ike. *Kasper:* Furcsa egy naptár ez az én kalendáriumom, még a három királyt is elválasztja egymástól. De mit is keres Októberben már itt a Gáspár, mikor a másik két társa, ki tudja, hol jár! — De ő megmondja, miért történt igy. Tanultak a multból, nem járnak már együtt, nehogy egymás hegyén hátán kelljen áttölteni a szállásokon ismét az éjszakát, (amint a képesábrázolat mutatja a Székesegyházban.) A másik kettő még bent van Bácskában, de karácsonyra mindannyian itt lesznek.

November hava.

3-án. A kegyelmes úr látogatott meg bennünket. Gyermekí szeretettel fogadtuk és atyai jósággal telített szavait jól szivünkbe vésték.

10-én. Nagy hó, még nagyobb séta és rettenetes csata. Óriási hévvel és még nagyobb zajjal rontott egymásnak az alsó kurzus két erős korpusa. Eleinte dobtak, majd ökölre mentek és sok kabát nyoma maradt bent a hóban. Szerencsére, hogy valamennyiünknek csak egy „szakálya" van és igy csupán egy Szakály ázott meg a térdig érő hóban.

Még egy nevezetesség füződik e naphoz. Irógépet kaptunk, hogy az exegésist gémberedett kézzel is vigan másolhassuk.

22-én. *Menyhért* a második és immár megérkezett. Menyhért, dehogy Menyhért, Endre az ő neve. Menyhért csak annyiban, amennyiben a Gáspár után jött; második, dehogy második, hisz első szülött ő, második csak azért, mert a bácskaiak közül másodiknak érkezett. Otthonléte alatt, annyi idő telt el, hogy első évesből ím harmadéves lett!

December hava.

1-e. Ime egy hónap, mely jónak kezdődött. Főductorunk, hogy otthon lakodalmazott, egy községbe is ellátogatott, volt a plébánián, ahonnan nem csak üdvözletet hozott, hanem jó füstölni valót ingyen és bérmentve. Köszönetünk érte.

Vidám téli esték folytak e napokban a művészetek helyi menedékházában, bent a díszteremben. Termékeny költőnk sikerei szinterét is ide helyezte.

Produkál ő okosat, csaknem minden este egy ujabb szindarab kerül dobogóra. Hogy a betanulás sok bajt ne okozzon, az egyfelvonásosat jó rövidre szabja. Egy baj van csupán és ez, hogy más dolgunk is van és így a művészi élet nem tarthat sokáig.

3-án. Rector ur névnapja. Megjelentünk előtte szerető fiai. Főductorunk ihletett beszédben tolmácsolta szivünk érzelmeit. A rector úr pedig atyai szivével mond köszönetet és szeretetét továbbra igéri.

6-án. Miklós. Hagyományos ünnep, csak egy a kár benne, hogy szünetet nem ir elő a hagyomány ezen nevezetes napra. Előtte este ültük az ünnepet teljes részvétellel és hozzáillő fénnyel. Ezidén mint főpásztor jelent meg körünkben, fényes kisérete eléggé népes volt; angyal, ördög megszokott alakok de egy új is feltűnt, egy eddig nem látott; megromlottak szemei ugyanis a jó Mikulásnak és a modern kor igényeinek megfelelőleg „cvikkert" hord; olvasni azonban e szemszámmal sem tud, így egy új asszistenst kellett igénybe venni, akinek „Zwikifer" a liturgikus neve; ez tartja a zwickert, ha az öreg betüz; vagy ha a Mikulás felteszi, akkor meg a zwikifer olvas. — Ajándékainkat is megkaptuk rendben.

Eddig máskor is volt, de az idén nemcsak eddig van! Ez csak a kezdet volt utána egy egyfelvonásos szindarab kerekedett szinre, mely szintén a háziipar sikerült terméke. 9 óráig ilyképen vígadoztunk, mert a szokáshoz képest a „precest" csak akkor tartottuk.

12-én. Ime a harmadik bácskai király, kinek sorrendben „Boldizsár" a neve, rendesen pedig „Pájónak" hivják. Ő is megérkezett árkon-bokron szökve.

23-án. Szorgalmas jó felcser a mi infirmariusunk; gyógyít, köt kelevényt daganatot, tályogot, de annyira is beletanult a sebészkedésbe és az orvostudományt annyira megkedvelte, hogy indexét e célból ki is jelentette. El is utazott még ma este Budapestre, hogy felvétesse magát az egyetemre. Orvosnak indult és tanárjelölt lett, amint az ilyen érett megfontolásnál megtörténni szokott.

24-én. Installatio. Az előzményeket tekintetbe véve, megüresedett az infirmarius tekintélyes széke. Amint a hír szivárgott, sokféle kombináció látott napvilágot. A tegnapi napon azonban a szék betöltetett és az installáció is megtörténhetett. Érdemekben dús férfiú került e helyre „Batya" teologus híres személyében, aki elődje szorgalmas munkáját hasonlóan folytatja, csak az utolsóban — igéri — követni nem fogja. Ezen ünnepélyes installáció után, melyen többen ünnepeltünk, áldomáscigarettával szánkban, leleplezésre mentünk. Lelepleztünk ugyanis a „nagy pipa" legnagyobb és legujabb diszét, a ma felállitott „billiárd-asztalt".

Karácsonyest. Örömben ünnepeltük ezen boldog és szent estét, 10 óráig terjedt az ünnepség, amely szavalatból, felolvasásból és egy karácsonyi szindarabból állott. Ezzel azonban az ünnepély még nem érte végét, mert az ajándék még ezután következett. Könyveket kaptunk, amelyeknek száma az évfolyamokkal haladt párhuzamban. Utána borlevessel erősítettük gyenge gyomrainkat.

26-án. Szent Istvánnak napja, vesperásig rendes, de a „recita" már elmarad, készülünk ugyanis a lelkigyakorlatra. Kibeszéljük magunkat, trafikot szerzünk be, szóval a preparatio remotát végezzük. Este 6 órakor megszólal a csengő, melynek hangja, mint lakat tapad az ajkunkra, 5 napig nincs beszéd, egy szó sem esik egészen január legelső napjáig. Hogy a lelkigyakorlatok örömteltek voltak, azt még megírhatom, de hogy milyen dús gyümölcsöt hoztak, azt majd megmutatja a jövő.

1922. Január hava.

Az újesztendő íme elérkezett és hogy boldog is legyen, azt kivánjuk beszédre nyilott ajakkal, őszinte szivünkkel. Pihenő nap nyomul előtérbe. Lelki épületünk tovább épitésére tervünket a lelkigyakorlatok alatt jól elkészítettük. A szindirectorunk azonban a tervvel nem éri be, az ő hivatása még tovább is terjed és most hozzálátott, amit már előbb is kezdett, szinházunk tovább-épitéséhez.

Még karácsony előtt hoztak jó néhány kocsi fenyőt, amit hivatalos nyelven a director úgy nevez, hogy „rönkö" felfürészeltették tervei, rajzai és utmutatásai szerint, lett belőle kis léc, nagy léc, vagyis vékony deszka, kerítés (utóbb) gerenda stb. A fejben élt tervek papirra kerülnek és rombol erősen a director vezetése alatt az egész személyzet. Régi szinpadunkat ilykép elpusztítva, megkezdődik az újon a munka, amelyen a faragás egy ácsnak a dolga, mert most ugyis van kinek-kinek elég tanulni valója.

13-án és 14-én vizsgálatok voltak, amelyek 23—24-én folytatódtak, 29 én pedig a filosofiával a végükhöz jutottak.

22-én kaptuk meg a szomorú hírt, hógy meghalt a pápa. Nem kellett gyászbeszéd, mégis a gyász érzése szállta meg kinek-kinek szivét. Mindenki erről beszélt és a hangok, amelyek az érzések szavai voltak, a „sentire cum Ecclesia" elvét, mint közöttünk élőt, élénken hirdették

25-én Pál fordulás. A szokásos ünnepség a régi rendben történt. A kegyelmes úr vezetése alatt a pécsi papság köréből sokan jelen voltak. — Nem jöttek hiába' mert a főductorunk tartalmas beszéde mindenki várakozását nagyon kielégítette.

28-án P. Velics, jezsuita atya tartott előadást az acélmetszésről. Püspök atyánk, előljáróságunk az élvezetes előadást velünk együtt szintén meghallgatták.

31-én szintén előadás, de nem a mangán-acélról, hanem Ramsesről, a másodikról. Egy óbudai atyánkfia, aki Afrikát szóval háromszor bejárta, valóságban pedig a Nilus partján egy ideig lefelé utazott, mesélgetett egyről és másról is. Hogy mit mondott, azt nem mondom el, mert azt ugyis tudja mindenki, hogy hogyan mondta, azonban az már érdekes volt. Őszbeborult feje volt már az öregnek és bár büszke volt a magyar voltára, mégis Árpád-apánk nyelvét csak csufolni tudta. — Azonfelül gesztusai balkezérű származtak s igy szavai hitelességét kétségessé tették. Előadása befejezte után bűvész mutatványai már sikerültebbek voltak és a nevetés. amely eddig kuncogva követte szavait, most teljes erővel tört ki.

Február hava.

3. Prémes gallérok a drágaság miatt nem védelmezhették a betegségek ellen a torkokat, annál nagyobb bizalommal fogadtuk tehát szent Balázs áldását.

11-ike. Keserves napja volt rám nézve ez az esztendőnek. A kultura, amely sima kövekkel rakja ki a „flasztert", a sár ellen jól véd — de inkább lettem volna a fülemig sáros, mint térdem kalácsának tokját zuzzam össze a kemény kockákon. Igy mentem azután, jobban mondva vittek az infirmáriába Ott várt már a betegek gazdája. Élénk lorgalom jellemzi a betegek menedékházát. Egyik szobában 5—6-an influenza miatt vesztegzárva vannak, a másik szobában szintén összejöttek jó néhányan, kinek a veséje fáj, ki meghizni akar. Külön sebészeti osztály is alakult két kiváló taggal. Kettő ugyanis a tályogban szenvedők száma. A kantus magisztert tegnap operálták, aki közben a jaj-t érzéssel kantálta. „Domine" pedig a korházba rándult, a léket megvágva azonban visszatért. Van dolga most nyakig az infirmáriusnak; kinek pempőt rendel, kinek kötést tesz fel, kire pedig engedetlenség miatt szigoruan rival. Nem csak tanulni nem ér rá, de még a szinpadra is alig jut el szegény, pedig most folyik ott a festés. Mégis nagy szerencsénkre jó pictorunk akadt, aki utmutatást nem kér, mégis nagyszerűen beábrázolta a szinpad-falakat.

Próbák is kezdődnek már e hónap második felében, mert szindarab készül farsangra a hónap végére.

28-án megtörtént az is és igy a hónapot jókedvvel zártuk be.

Március hava.

1-én. Elmult a február és jóreggelt kivánt huhogó szél szaván a március, de nem jött egyedül, hanem a böjtöt is elhozta magával.

A böjti szelekben később sem volt hiány, mert az egész hónapban csak hébe-hóba jutott kis napsugár.

15-e magyar ünnep, ezért tavaly csak suttyomban ültük meg, ma azonban már nyilvánosan szünet. Jobb idők is jártak a „Pistuka" hát megkezdte a kerti munkálkodást. Az elmúlt években is volt már ásózás, kapálás, mégis alig volt az udvaron kis „zöldség", persze, hol nem vetnek, ott nem is nagyon kelhet. Az idén azonban vetés és ültetés követi az ásást. Vicerector urunk személyessen kormányozza a házi szolgákat, akik bukszust ültetnek, nyirnak, magot vetnek, rózsafákat, palántákat ültetnek. Nagy is a reménység, hogy szép lesz a kerttünk, csak az az eső ne potyogna folyton!

25-én. Kik vajjon e tudománytól tagbaszakadt férfiak? akik ajtóról ajtóra, folyosóról folyosóra járnak? Egyetemi bizottság Pestről! Teszik a lépéseket, hogy az egyetem Pécsre kerülhessen.

Sok az előkészület, nagy a megfontolás — azért magában igy szól a krónikás:

Pusztába szaladók lépése lesz az út,
Amelyből siker gondolom, kevés jut.

Április hava.

1. Régi szokás, hogy ezen a napon akit lehet, azt a falhoz állitják. Igy történt ez ma is és a hiszékenyebbeket bányász-lóvá rakták. (A bányász-ló u. i. nálunk „topa-félét" jelent.)

2. Szomorú hírt hoztak az ujságok: meghalt egész Magyarország számüzött királya. Nyugodjon békében, imádságunk kisérje idegen sirjába.

8-án az alsó kurzus népes gárdája a Székesegyházba ment, hogy művészi szemmel is megtekintse e szent hajlékot. A katakombákba leérve 1500 év levegőjét éreztük lelkünkkel és boldog öröm szállta meg szivünket, hogy mi is ugyanazon vallásnak lehetünk tagjai, mint azok, akik másfél ezer évvel ezelőtt ugyanazon hittel imádták ugyanazon Istent.

10. Virágvasárnappal már szünetet kezdtünk, a hét folyamán a nagyheti szertartásoknál segédkeztünk. A szertartások bennsősége a nagybőjt hangulatát ébresztette bennünk. A „profeciák" kitünően mentek és a „Passiók" is hasonlóan szépen sikerültek. Az „öreg úr" ugyancsak kitett magáért és dicsőséget hozott nem csak saját kopasz kobakjára hanem az egész szeminárium fejére. Igy történt, hogy a „Kudora"-féle „nullius" dijat egyhangulag neki itéltük oda. (A legjobb énekes számára eszteltetett ki ugyanis e kamat, amelynek azonban sohasem volt alapja)

Nagy szombaton a feltámadás már a régi fénnyel történt. Volt őrség a szent sirnál, volt diszgárda és a mi a fő, hívő közönség nagy számban. A baldachinumot a „batya" parancsnoksága alatt rendben szállitották, csak a szijak körül volt egy kis kavarodás, de miután a vezető felelősségére hivatkozott, a csatok is a megfelelő lyukba kapcsoltattak; közmondássá vált azonban ezen naptól fogva, hogy: „Felelős, mint a „batya" a szijakért.

Husvét szent ünnepét örömmel, boldogan ünnepeltük. Este azonban szomorú hírt mondott a telefon, meghalt egy társunk, aki ezelőtt egy évvel távozott betegsége miatt, szive azonban mindig visszavágyott, de nem teljesült vágya, szép, ideális lelkét az Isten magának foglalta le! Isten békéje legyen osztályrésze! — Temetésére ketten mentek közülünk, vivén mindannyiónk részvétét, imáját.

30-án este érkezett meg Pécsre Őszentsége budapesti követe, de mivel május havába átlépni már nincs megbizásom, azért csak félszemmel tekintek át oda és igy próbálkozom megemlékezni a szentmiséről, amelyet 1-én mondott, a pápai áldásról, amelyet ennek végeztével osztott, a mi Püspök atyánk tűzet bocsátó szavairól, amelyekkel olyan közel vitt bennünket Szentséges Atyánkhoz, hogy az áldást osztóban Őt magát láttuk. De nem csak mi, hanem a hivőknek ott levő nagy száma is átérezte, hogy egyedül Szent Péter utódjának kezében lehet az igazság és a mi hitünk az egyedüli üdvözitő vallás! Délután elmentünk a „Pius Internátusba," ahol végig néztük a nagysikerü ünnepséget, másnap pedig nálunk öltözött ünneplőbe a ház és ragaszkodó szeretettel fogadtuk a minket is meglátogató pápai követet!

Ennél nevesebb napja, alig remélem, hogy lenne ez évnek, azért pontnak ezt vélem legjobbnak, nem is dörgölöm tovább a papirost, hanem kopott tollam a „Pistuká"-nak adom, (hadd küldje el a néger gyermekeknek), az olvasóknak pedig áldást, békességet jó szivvel kivánok.

Vakációi pályatételek.

1. Mélt. Mosonyi Dénes dr., püspöki helynök úr pályatétele: „Csak az tud mások megszentelésén eredményesen munkálkodni, aki előbb a saját megszentelődésén munkálkodik.“ Jutalom: M. Faulhaber: Zeitfragen und Zeitaufgaben.
2. Ngos Romaisz Ferenc kanonok, szemináriumi rektor úr tétele. „Hogyan vezesse a pap a vallásos és társadalmi egyleteket és milyen eszközöket használjon, hogy a kétféle egylet egymást támogassa?“ Jutalom: Vercruysse Br.: Elmélkedések (2 kötet)
3. Dr. Filiván Mihály szemináriumi vicerektor úr tétele: „A gazdálkodás és a pasztoráció.“ Jutalom: Reiter—Müllendorf: Neoconfessarius.
4. Dr. Dőry László igazgató úr tétele: „A pap és papnövendék életének zsinórmértéke Krisztus szava: vos estis sal terrae.“ Jutalom: Gihr: Das heilige Messöpfer:
5. Főt. Györkös József gimn. tanár úr tétele: „Szent József és a lelkipásztor.“ (Szónoklat.) Jutalom: Melcher—Kiss: Levelek egy fiatal lelkészhez.

A Társulat üzenetei.

1. **Mindenkinek** áldozatkész jó szivéhez adresszáljuk a mellékelt postautalványt kitöltés végett. Az idei év tagsági dija 40 korona. Ez, valamint az esetleges hátralékok az utalvány szelvényén vannak föltüntetve Nem töltöttük ki az utalványt, mert kérni akarjuk főtisztelendő testvéreinket, hogy tehetségük szerint valamivel sziveskedjenek hozzájárulni a Társulat megmentéséhez a tagsági dijon fölül is. Horribilis összegbe kerül az évi értesitő kiadása, rengetegbe a folyóiratok, könyvtárunk gyarapitására pedig gondolni sem merünk mecénások nélkül. Pedig olyan lehangoló volna ránk nézve, ha támogatás hiján kedves Társulatunk visszafejlődne. Könyörögve üzen a Társulat mindenkinek: miseremini mei vos, amici mei. A Társulat igazgatója julius elejéig Pécsett marad. Lehetőleg addig kérjük a pénz szives küldését.

2. **Többeknek** küldjük a kérést, hogy egy üres félórában sziveskedjenek átnézni könyvtárukat és az ott található társulati jelzéssel ellátott könyveket irányitsák a szemináriumba. Néhányan megtették már eddig is. Hálás köszönet érte.

3. **Egy plebánosnak.** A cikket nagyon köszönjük és hozzuk. Máskor is kérünk. Klisét még nem tudtunk szerezni. Tán jövőre sikerül. Az adományért Deus retribuat.

4. **Egy káplánnak.** Kedves levelét örömmel olvastuk Tessék elhinni, hogy a Társulat fölvirágoztatása van folyton előttünk s amennyiben Főtisztelendőséged javaslata meg fog felelni e célra, föltétlenül életbe léptetjük. Őszintén köszönjük az évközben kitűzött pályatételt.

856. Dunántúl R.-T., Pécs.

SZEMINÁRIUMI ÉLET

2. SZÁM. ****** 1922. JUNIUS.

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE.

KÉZIRAT GYANÁNT.

papok. Szívére is vette ezen szomorú jelenséget házi technikusunk és mit tett? Mozit tervezett, mert a mozi az szép. De a terv vajmi kevés és ezt jól tudja a tisztelendő mérnök mester úr is... Szerencse, hogy a vicerektor urral jól van és így ha még nincs is mozi, de már készül egy vetítő gép, sőt készen is van. De még ez nem minden, ezen felül még van remény, hogy az élettelen figurák mozogni kezdhetnek, csupán mozifej kell. Hogy a mozifej megszerzéséhez azután még mi kell, azt én nem tudom, de amint hallom a vicerektor úr az tudja!

15. Nemzeti ünnep, amikor a hazafias közönség lelkesen ünnepel, de csak délután, mert délelőtt van előadás. Szónoki képességeiről előnyösen ismert „öreg úr" nem csupán poharat ürít, hanem ezenkivül buzdító, lángoló, frázisokban bővelkedő beszédet is intéz az első számú múzeumban ünneplő testvérekhez.

29—30. Nagycsütörtök, nagypéntek. Eme napok mindenkor híresek, de hírük ez évben meg csak emelkedik, mert ünneplésük szilenciummal is megkomolyítatott, nem csupán azoknak, akik a diakonátust felvenni készülnek, hanem az egész közösségnek.

Végre itt a vége. Erre a helyre spóroltam a legizletesebb eseményt, ami előfordult az esztendőben, ez pedig nem más mint a szentelt sonka, amit husvét napján reggel tojással kávéztunk. Ez aztán olyan esemény, amely után már jobbat várni nem lehet, tehát méltó arra, hogy pont gyanánt szerepeljen a kalendáriumban.

A társulat üzenetei.

1. Pénzünk értékének csökkenése miatt a tagsági díjat 200 koronára kellett emelnünk. Ha a mellékelt utalványra a tagsági díjnál valamivel nagyobb összeget írnak főtisztelendő testvéreink, az adományt hálásan fogadjuk.

2. Őszintén köszönjük és itt nyugtázzuk azon adományokat, a melyek a jelen értesitő kiadását lehetővé tették. Április 12-ig adakoztak: P. Nusser Péter O. P. (400 kor.); Szeitz J., Tolnai B., Gaál J., Iselstöger L. (1000 kor.); Wágner J. (800 K.); Riedlinger D., Bődy K., Ambach M. (500 kor.); Graumann I. (400 K); Hauser I. (300 K); dr. Frey J., Scharfenberger J. (200 K); Kuhl J. (600 K); N. N. (100 K); Galambos K., Kránitz L. (2000 K); Faludi A. (3000 K); Faust A. (300 K); N. N. (200 K); Tekintve, hogy a nyomdaköltségek huszonhatezer koronára rugnak, logarithmus tábla nélkül is kiszámitható, hogy a hiányzó összeg pótlása következtében mennyivel apadt a társulati igazgató úr bugyellárisa. Deus retribuat!

Dunántúl nyomda rt. Pécs. 446

SZEMINÁRIUMI ÉLET

3. SZÁM. 1923. MÁJUS.

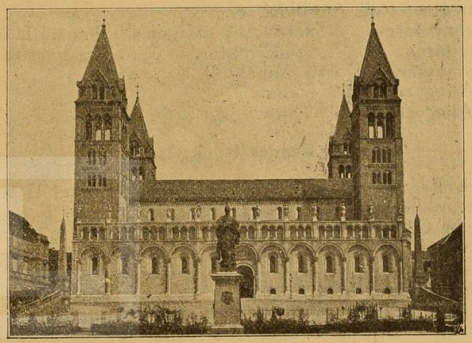

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE.

KÉZIRAT GYANÁNT.

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora.

az 1922-23. tanévben.

Igazgató: Dr. Döry László teol. tanár, tanulmányi felügyelő.
Elnök: Zsivánovits László IV. é.
Főjegyző: Uhl Antal III. é.
Pénztáros: Reil Antal III. é.
Főkönyvtáros Szerkesztő Gyenis Vilmos III. é.
Levéltáros Szinidirektor Mihalecz Ferenc II. é.
Alkönyvtáros: Kocsis Mihály II. é.
I. Aljegyző: Árpás Ferenc I. é.
II. Aljegyző: Frank Lajos I. é.

Rendes tagok:

Cseh Ferenc III. é.
Fáncsy János I. é.
Feicht Gáspár IV. é.
Fűrész József IV. é.
Gábor Károly III. é.
Hábedli János II. é.
Hábel Vince III. é.
Kaszay Zoltán II. é.
Kitlinger József I. é.
Kondits Lajos II. é.
Kovácsevits Kálmán II. é.
Magosföldi Péter II. é.
Mayer Ferenc IV. é.
Molnár József II. é.
Patton János I. é.
Petz Emil I. é.
Péger József II. é.
Pintz Bálint III. é.
Püspök Pál I. é.
Sárvári József IV. é.
Sipos László II. é.
Szakály István III. é.
Sziegl József IV. é.
Szvetics Károly I. é.
Varga Nándor I. é.
Wászner Ferenc I. é.
Zamostnyi József I. é.

Jelentés az 1921-22. évről.

A „Szemináriumi Élet" ez évi számában ismét szárnyra kelnek és szétrepülnek mindazon ifjú törekvések, melyek a mult tanévben irányitották a Szent-Pál-Társulat működését. Szétrepülni engedjük és nem tartjuk vissza őket, hadd járják be az Egyházmegye parochiáit, papszobáit, hadd furakodjanak be a papi lelkekbe, hadd hozzák rezgésbe, együttérző, Krisztusban együtthangzó rezgésbe a lelkeket!

A Társulat 1921—22. évi működése bizonyos tekintetben elüt az előző évekétől. Az első örvendetes változást a tagok nagyobb száma mutatja. Az előző évek 20—24 tagjával szemben már 34-en voltunk. 34 ifjú életerő indult neki az új tanévnek. Mennyi szent törekvést, mekkora energiatömeget rejthet magában 34 ifjú! Az egyházmegyei papság ifjú generációja az ő 34 tagjával a zelus animarumnak micsoda tüzes kisugárzását árasztatja szét! A mai segítség után kiáltó lélekszegénység mily bőséges vigasztalást és fölfrissülést várhat tőle! De nem folytatjuk tovább. Leszállunk a túlzó ideálizmus álomképes légváraiból a reális élet közönséges, mindennapi útjaira. Ha lényeges körvonalakban kell lerajzolni a 34 tag működését, a következőket irhatjuk. A Társulattól előirt munkálatot valamennyi elkészitette, de nem valamennyi mutatott érdeklődést, szimpátiát a Társulat iránt, jóllehet ezt nemes eszmékben gazdag célja méltán megkivánhatta volna. Voltak olyan tagok, kik eljártak a gyülésekre, megtették a kötelező munkát, de egyébként a nemtőrődömség álomkóros lethargiájába sülyedtek. Ime nem akarjuk mindjárt a beszámoló elején eltakarni a sötét foltokat, hogy a tiszta tárgyilagosság tekintetében semmi gáncs se érjen bennünket. És itt nem mulaszthatjuk el, hogy föl ne emeljük szavunkat bizonyos tagoknak ezen állapota ellen, emellett távolról sincs szándékunk az egész Társulatról ilyen kemény kritikát alkalmazni. Hiszen már a rideg számadatok is azt mutatják, az az 52 dolgozat, különösen pedig az a 15 pályamunka, mely a Társulat teljes produktuma volt, világosan igazolja, hogy élet és munkakör egész éven át kisérte

a gyüléseket. A dolgozatok túlnyomó témaköre a mai égető korkérdésekből, a theológiai tanúlmánnyal szorosan összefüggő privát stúdiumból és szépirodalmi termékekből tevődött össze. A tagok helyenkint huzamosabb ideig tartó munkálatokkal léptek elő, ezeket rakták a Társulat asztalára és ennélfogva a gyülések keretén belül nem sikerült azokat teljesen fölolvasni. Ez a jelenség túlnyomó részben az egyén privát hasznát célozta és nem annyira a közhasznot.

A munkálatok körébe némikép bepillantást enged a következő címsorozat: (Filozófia.) Lehet-e valaki szkeptikus? Az akaratszabadság. (Biblikum) Parabola de decem virginibus, Az Ecclesiastikus aszketikája. (História) Szt. Péter és Róma. IX. Pius és a római kérdés. (Dogmatika) Krisztus Egyháza látható. Keresztténység és Ószövetség. (Pasztorális) A lelkipásztorkodás és a sajtó, Miért nem él intelligenciánk gyakorlati keresztény életet? Tehát produktív munkában sem volt hiány. 19 rendes gyülés közül legtöbbnek bőséges tárgysorozata volt, mindamellett a produktív munkával nem volt arányos a tagok érdeklődése. Ezt mutatja a gyülések alatt elhangzott birálatoknak aránylag kevés száma. Inkább gyüléseken kivüli munkásság jellemezte az évi működést, mint mozgalmas gyülési élet.

A második örvendetes jelenség a pályatételek szokatlanul nagy számában nyilatkozott meg. A növendékek vakációi életére hasznos munkakört szabott az 5 kitüzött pályatétel. Úgy ezek, mint az évközi pályatételek hangos bizonyitékot nyújtanak arra nézve, hogy mennyi érdeklődésre és együttérzésre találtunk a Ft. paptestvéreknél. E jóakaró lelkületért ez alkalommal is őszinte hálánk érzelmét küldjük szét.

A mindennapi élet hétköznapiságában kellemes fölfrissülést nyujtottak a Társulat ünnepélyei. Két alkalommal, szt. Imre herceg ünnepén és Schioppa Lőrinc budapesti nuncius ő excellenciájának látogatásakor, máj. 1-én léptünk ki a nyilvánosság elé és fejeztük ki keresztény honfiúi tiszteletünket a magyar ifjúság eszménye iránt és gyermeki hódolatunkat Szentséges Atyánk képviselője előtt.

A harmadik hatalmas előnyünk az előző pár évvel szemben az volt, hogy ismét rendelkezésünkre állt az ujságok és folyóiratok egész halmaza. Összesen 17 tudományos, hitbuzgalmi, szépirodalmi folyóirat és ujság várta a pipatóriumba lépő növendékeket és szolgáltatott kinek-kinek tetszése szerinti olvasmányt.

A tavalyi jelentés panaszos hangja után jól esik ezen örvendetes megállapitást is leszögezni. A mai világban 17 lap járatása közelebbről is megfigyelésre méltó. Ha csupán a Társulat éveleji pénzállományából, a megmaradt 643 K-ból és a tagsági dijakból kellett volna fődözni a megfelelő költséget, nagyon leapadt volna a számuk, de segitségünkre jött a szemináriumi előljáróság és a paptestvérek áldozatkész lelkülete és kisegitettek financiális zavarunkból. Hálás köszönetünket azon jó föltétel kisérje, hogy ezt a megértő, áldozatkész lelkületet mi is ki fogjuk alakítani a jövő theológusaival szemben, annál is inkább, mert módunkban állt tapasztalni, milyen értékes hasznot mutat föl az ilyen irányú jótékonyság.

E rövid beszámoló sorok, úgy hisszük, felölelik mindazt, amit a Ft. papság elé kivántunk állitani. Vannak benne örömet keltő adatok, de vannak benne komolyabb megfontolásra, önmagábaszállásra inditó sorok is. Az előbbieket szeretettel és hálás szivvel közöltük, az utóbbiakat az igazsághoz való szilárd ragaszkodással.

Rikker Ferenc †

(ápr. 11.) „Circumdederunt me gemitus mortis, dolores inferni"... Megint megsuhintotta fölöttünk félelmes kaszáját a halál, Rikker testvérünk is elhagyott minket, fölment az isteni Mesterhez.

Egy évvel ezelőtt ő irta a nekrológot az előző évben elhunyt társunkról, ma érte volt a requiem, ma ő fekszik a ravatalon, a távirat azt mondja: ma délután temetik. Ki hitte volna, hogy egy évre rá ő is az égben énekli már a feltámadt Jézus dicsőítésére a keresztények gyönyörü husvéti énekét: „Victimae paschali laudes..."? Ha valaki ezt nekünk előre mondta volna, egyikünk sem hitte volna, még kevésbbé ő.

Sokszor elbeszélgettünk séták alatt különféle témákról: a mai világról, a mai emberekről, a feladatokról, amelyek reánk künn az életben várnak, a papokra, a jövendő papokra; hogyan kell majd nekünk segitenünk, akik magunk is oly kicsinyek és gyöngék vagyunk. Ami amúgy is egész életéből kicsillant, itt tárultak fel gondolatai, tervei, itt egész programja, életiránya: mennyi dolgot szeretne végezni még a theológia évei alatt, mennyit gyüjt már most a későbbi életre, milyen sokoldalúan és alaposan készül a későbbi hivatásra. Minden gondolata ezek köré csoportosult, minden cselekvése ezekre irányult, dehogy álmodott ő arról, hogy neki más hivatást, más útat szánt az Úr.

Tavaly májusban lepte meg a tüdőgyulladás és ennek nyomán később a tüdővész. Azt hittük, szeptemberre visszajön, az ősszel még ő is határozottan írta, januárra itt lesz. Elmúlt a január, elmaradt a mi kedves Testvérünk, helyette jött egy levél márciusban, „egy ökölnyi üreg van a tüdőmön — azt mondta az orvos —, már legfeljebb két hétig bírom ki", segítsünk imáinkkal neki, hogy jól sikerüljön a Vég, a „nagy ugrás". De azért nem hagy fel minden reménnyel, „teljesen megnyugszik Jézus Szíve akaratán", de mégis nem állhatja, hogy ki ne öntse levelében egész lelkét: „hátha mégis, mégis köztetek lehetnék majd szeptemberben a szemináriumban!"

Tegnap megkondult a lélekharang Decsen, ma már ott domborul szeretett Testvérünk sírja. Mi letöröljük könnyeinket és megyünk tovább rendeltetésünk pályafutásán. Nem vesztettük el őt, megnyílt számára már áprilisra nem a földi, hanem a mennyei „Schola Christi", egy új pártfogónk van az égben, az égi imaapostolságban, „aki könyörög, hogy a lelkek, akiknek vezetésére oly nagy szorgalommal készült, pedig sok szenvedésen és akadályon kellett keresztülmennie, a pécsi egyházmegye hívei, eljussanak Krisztushoz. Ebben a tudatban kérünk egyuttal a feltámadt Jézustól vigasztalást és erőt elhúnyt társunknak szülei és testvérei számára; a feltámadt Üdvözítő bőven kárpótol majd minden áldozatért, amelyet tőlük földi életükben követel. — Kedves Testvérünk, viszontlátásra a feltámadáson és az örök életben!

♡∞∞∞

„Ime a magvető kiméne vetni."

Mt. 13, 3.

Ez az evangéliumi parabola jutott eszünkbe, amikor hallottuk, hogy Pécsre missiósok jönnek. Ujságok írtak róla, röpiratok hirdették a minden katholikust érdeklő eseményt: „Mentsd meg lelkedet"! E szavak hangzottak az ősi város minden templomában, minden egyesületében.

A nagy esemény híre, minket sem hagyott érintetlenül. Mindnyájan örültünk annak a nagy újjászületésnek, mely a missió hatása folytán támadni fog. Mindnyájunkat az a kérdés foglalkoztatott, lesz-e eredmény, feleszmél-e Pécs hosszú álmából, letérdel-e a kereszt alá, amelynek pár évvel ezelőtt ellenségévé szegődött? Vártunk és imádkoztunk . . .

Elérkezik dec. 9. Ma kezdődik a missió, ma este lesz az első szent beszéd. Mi is elmegyünk. Minden templomba elfogunk menni, hisz a retorika megkívánja, hogy minél több hírneves szónokot hallgasson meg az ember. Minden szem sugárzik az örömtől.

Még a délelőtt folyamán észrevesszük, hogy az Inczédy Dénes utcán felfelé, missionáriusok jönnek. „Itt vannak a karmeliták" — hangzik mindenfelé a kiáltás. A kiváncsiak ablakhoz futnak, mert látni akarják P. Szeghy Ernőt, a volt ciszterci apátot, aki letett fényt és rangot, lemondott mindenről és Kármel csendes és egyszerű magányába vonult.

Korán lenyugszik a decemberi nap és beköszönt a hideg téli este, amikor megmozdul Pécs városának katholikus közönsége és megy a templomok hideg falai közé, mert lelke szomjazza az Isten igéjét.

Az egyik a kathedrálisba megy, ahol a jezsuiták prédikálnak; a másik a belvárosba, ahova kármeliták jöttek; a harmadik a Ferencrendiekhez megy, a testvérrend, a domonkosok tartják ott a missiót; a negyedik az Ágoston tér felé tart, ahol franciskánusok végzik az apostoli munkát.

Az egész város, a sz. Pál korabeli Korinthus képét mutatta, ahol versengések támadtak és a hívek közül némelyek így szóltak: „Én Pálé vagyok, én pedig Apollóé, én pedig Péteré" (I. Cor. 1, 12) — avval a különbséggel, hogy itt mindenkinek lelkében élt Jézus szava: „Egy a ti mesteretek — Krisztus" Mt. 23, 8.

Mielőtt elindulnánk, értésünkre adják, hogy a jezsuiták még csak az éj folyamon érkeznek meg és így a székesegyház helyett a belvárosba mentünk.

Megjelenik a szószéken a karmeliták fehér palástjában P. Hász Brokárd szónoki alakja. Ott, ahol századokkal ezelőtt Mekka felé fordulva imádkoztak, most fehérruhás karmelita prédikál, avval a hivatásától átérzett szilárd meggyőződéssel, amelyet az Apostol így fejezett ki: „Jaj nekem, ha az evangéliumot nem hirdetem." (I. Cor.

9. 16.) Szavai megragadják a lelket és fülébe harsogják a bűneiben élő embernek: „Mentsd meg lelkedet."!

Vasárnap este a székesegyházba megyünk. P. Bangha tartja a beszédet. A nagy katedrális zsufolásig megtelt hallgatókkal. Elfojtott lélekzettel várja mindenki a pillanatot, amikor feltűnik a nagy magyar jezsuita közismert alakja.

Végig nézi hallgatóságát. Megvárja, amíg mélységes csend tölti be a templomot és megkezdi beszédét. Eleinte lassan folyik a szó ajkáról, mint a kis patakocska, amely megindul csörgedezve s mind nagyobb és nagyobb erővel, tomboló folyammá fejlődik, amely végre medréből kiárad és hatalmának semmi ellent nem állhat. Beszél a katholikus öntudatról, bemutatja a katholicizmus szépségét. Felvonultatja a tudósok egész seregét, akik hívő lelkek voltak és büszkék arra, hogy a kath. egyház gyermekei.

Háromszor is meghallgattuk a magyar katholicizmus e nagy apostolát. Elmentünk a munkás konferenciára is, amelyet egyik este 8 órakor tartott. A nehéz napi munkától elfáradt emberek tömege töltötte meg a templomot. Hogy tudott a nyelvükön beszélni! Mennyire otthon van a szociálizmus minden kérdésében! Hisszük, hogy nagy hatással volt hallgatóira. E Páter tud lenni mindenkinek mindene, hogy ezáltal mindenkit üdvözítsen. (I. Cor. 9. 22.)

Hétfőn este újra sorakoztunk, Holnap filozófia. Kissé nehéz nap. Nem baj, azért elmegyünk a franciskánusokhoz és meghallgatjuk P. Bőle Kornélt. Beszéde jó hosszú, de ha még oly hosszú volna is, szívesen hallgatnók. Ezt a fehér-fekete ruhás Patert, magyar anya szülte és az anyatejjel szívta már magába azt a tőrölmetszett magyarságot és szókincsekben gazdag hazainyelvet, amelyen az evangélium is szívhezszólóbban hangzik.

Munkáskonferenciáját is meghallgattuk, amelyben a családi életnek boldogságát állította oda hallgatói elé, melynek mindenki részese lehet, ki a katholikus vallás parancsai szerint épít magának családi fészket és annak szelleme hatja át a szülők lelkületét.

Bár az Ágoston-tér messze van tőlünk, a ködös decemberi estén ide is elmentünk. Itt az Assisi fia, P. Juvenál beszélt a gyónásról, egyszerűen, a nép nyelvén. Föltárta a lelkiismeret bűneit és segitett a gyónási előkészületben.

Igy ment ez az egész héten át. Mindennap elmentünk és hallgattunk valahol beszédet.

Szép volt a befejezés is. Az ujságokban és templomokban kihirdették, hogy a missiók végének közeledtével, szombaton (dec. 16.) este hat órai kezdettel éjjeli szentségimádás lesz. Este 8 órakor pedig sz. beszéd. Örültünk, hogy az éjjeli adoration mi is részt veszünk, egymást félóránkint felváltva. Egész éjjelen át felváltva egy pap és két teológus térdelt az Oltáriszentség előtt.

Nyolc órára mi is megjelentünk. A szószéken, aznap már

harmadszor, ismét megjelenik P. Bangha. Hangja még mindig csengő, s memóriája élénk. A szent beszéd után a megtelt templomban megkezdődik a gyóntatás. Minden gyóntatószékben a gyónók száma el nem fogy reggelig. P. Bangha éjfélig csak férfiakat gyóntat. És mi örömmel látjuk, mint térdel le a gyóntatószékhez a társadalom minden osztálya. S örömünkre a templom telve marad imádkozókkal egész reggelig. Állandóan jönnek-mennek s mindig többen és többen lesznek. Bátran mondhatjuk, hogy az éjjeli adoratió koronája volt a pécsi missiónak.

Az evangéliumi magvető jutott eszünkbe ismét: „Némelyek pedig jóföldbe esének és termének, némely százannyit, némely hatvannannyit, némely harmincannyit." (Mt. 13, 8.)

Eljött az utolsó nap is, dec. 17. Vasárnap van. Búcsúznak mindenhol a missiósok. A székesegyházban P. Jámbor, a kongregánisták aranyos lelkű Laci bácsija, mondta a búcsúbeszédet. Már eddig 170 missiót tartott fáradhatatlan buzgósággal. Kifejezte óhaját, hogy Pécsett is alakítsanak férfi-ligát, melynek tagjai havonkint gyónnak és áldoznak. Óhaja teljesült. Majd meleg szavakkal búcsut vett hallgatóságától, megáldotta a kegytárgyakat és pápai áldást adott.

Másnap elutaztak.

A tanítványokról mondja az Evangélium, hogy mikor Jézus elküldötte őket tanítani, örömtől repeső szívvel tértek hozzá vissza, mert munkájukat siker koronázta. Talán ép így tértek vissza a pécsi missiósok is.

Nem kellett leverni a port lábaikról, mert befogadták őket és beszédeiket meghallgatták.

A missiós keresztre pedig egy új évszámot írtak.

1922.

„Jöjjön el a Te országod."

Nagyböjt komoly hangulatát az allelujás husvét váltja fel. A természetnek is megvan a husvétja, a tavasz, amikor a dermesztő tél után a meleg napsugár életet fejleszt. Az ellanyhulást a buzgóság váltja fél. Ilyen husvéti, tavaszi ébredés, érdeklődés észlelhető Magyarországon a missió után, melynek fuvallata elhatott a szemináriumba is. Magával hozta az „Afrikai Viszhang"-ot, „A Négergyermek"-et. S amig olvassuk ezekből a misszionáriusok megható, kérő leveleit, a jó nővérek elbeszéléseit, mi is szeretetre gyulladunk a halhatatlan lelkek iránt. Megszeretjük a virgonc négerkéket; megszeretjük a hivatásukhoz annyira ragaszkodó bennszülött négergyermeket, Kipilit; megszeretjük a göndörhajú, rövid nadrágocskájában büszkén lépegető kilemai kis Tamást. Önkéntelenül is felsóhajtunk: „Dne Jesu! Da mihi animas immortales paganorum!" Noha legdrágább kincsünket, életünket, nem áldozhatjuk fel értük, mert a fönséges apostoli életre nem kap-

tunk hivatást, de örömmel adjuk, ami legértékesebb: imánkat, áldozásainkat. És adunk pénzünkből is. Nem adhatunk ugyan ropogós bankókat, de hisszük, hogy aki szivesen fogadta a szegény özvegy két fillérjét, szivesen fogadja a mi adományunkat is.

Sajnos, a magyar nép nem vette ki eddig részét a missió támogatásából. Ezt joggal veti szemünkre az e tekintetben oly áldozatkész külföld. Apáink nyomán haladtunk mi is. De nem csoda! Hisz nálunk teljesen hiányzik a missiós-közvélemény. Azt megteremteni lesz feladatunk. Erre előkészülni most van alkalmunk. Ezt a szellemet akarjuk magunkba szívni a missionáriusok leveleiből, a missió fontosságának megszivleléséből. Prefectus úrnak búzditó szavai nem találtak süket fülekre.

De ki ne sajnálná meg ezeket a pusztuló lelkeket, kik még a pogányság sötétjében tapogatóznak s hódolnak a legkegyetlenebb babonának. A pogány szülők megölik ártatlan gyermekeiket. S mily kegyetlenül! Ehhalállal, vagy megmérgezik sovány életüket, vagy megtörik csontjaikat. S mindezt azért, mert babonás hitük azt tanitja, hogy némely gyermek szerencsétlenséget hoz szüleinek. Igy azt hiszik, hogy az ikrek a szülők korai halálát okozzák; azért ha fiu s leány, a fiunak él kell pusztulnia. Azon gyermekek életbenmaradása, akiknél a fogképződés nem megy végbe bizonyos rendben, szintén szerencsétlenséget jelent, azért ennek is pusztulnia kell. Természetesen az ilyen gyermekgyilkolás egészen titokban történik, mivel a bennszülöttek a kormány büntetésétől félnek. Maguk a missionáriusok is csak a bennszülött hitoktatók által szereznek tudomást ilyen szerencsétlenekről és sietnek megvenni a gyermeket — feltéve, hogy van néhány száz frank a kasszában.

Az érdeklődést a missió iránt fölszinen tartja a „Viszhangok Afrikából", mely még a „Pipában" is helyet kért magának a többi folyóiratok között s azonkivül tiz előfizetője is van. „A Négergyermek"-et huszan járatják. Sőt német, francia, olasz s angol nyelven is jár hozzánk egy-két példányban. De nem feledkezünk meg a legüdvösebb, a leghatásosabb fegyver használatáról sem — az imáról. Ezt bizonyitja az ép most folyamatban levő kilenced is szt. József tiszteletére. Tesszük mindezt, mert meggyőződésünk nekünk is az, amit a vatikáni zsinaton egyik missiós püspök mondott: „Ha hallotok valamit az evangelium elöhaladásáról a pogány országokban, azt mondjátok: „Dolgoznak a missionáriusok!" A missionáriusok pedig azt mondják: „Ó minő buzgón imádkoznak a mi testvéreink Európában!"

Officia propria Dioecesis.

A régi breviáriumnak volt egy kedves része, a Pars Hungarica, a Magyarországon különösen tiszteletben tartott szentek officiuma. A néhány év előtti breviarium rendezés ezt

is rendezte, oly módon, hogy minden egyházmegyének külön propriumot csináltak. Itt is érvényesítették azt az elvet, hogy lehetőleg egységes legyen a rómaival, helyesebben az egész egyházra szólóval az unitas elve alapján s így nemcsak az officia pro aliquibus locis vesztek el, hanem a magyar proprium eddigi szentjei is java részben kimaradtak.

1. A pécsi propriumban megmaradt pl. alamizsnás Sz. János pk. (jan. 23.), Szent Margit vértanú (jul. 13.) és Sz. Wolfgang pk. (okt. 31.), de ép így megmaradhatott volna sok más szent officiuma is, mely eddig a pécsi egyházmegyében szokásos volt, mint pl. Sz. Kálmán vértanúé (okt. 13.) Alamizsnás Sz. János koporsóját a török szultán Konstantinápolyból Budának irányította, honnét később Pozsonyba szállították. Lehet, de nem biztos, hogy Pécsett szállították keresztül. Sz. Margit fejereklyéjét a keresztesek hozták Szyriából, valószínűleg szintén nem Pécsen át. Sz. Wolfgang ugyan Pannóniában járt a pogány magyarok megtérítésére, de hogy Pécsett is járt volna, semmi nyoma. P. Resthy, ki a „Magyar szentek legendái"-ban felsorolja mindazon szenteket, kik némi vonatkozásban voltak a magyarral, Sz. Wolfgangot elfelejti megemlíteni. Szent Kálmánt magyar kémnek nézték s azért ölték meg Stockerauban. Tehát miként az aprószentek, kik tudtukon kívül haltak meg a kis Jézusért, az egyház első vértanúi, ép úgy Sz. Kálmán is a magyarság vértanúja. Ezért Szent István király Sz. Kálmán koporsóját a legnagyobb ünnepélyességgel Székesfehérvárra hozatta. Szent Kálmán legalább is oly közel áll hozzánk magyarokhoz, mint az előbb említett három szent s ezért a pecsi propriumban bátran benne maradhatott volna. Helyébe került Sz. Eduárd angol királynak — mint általában a királyoknak — ugyancsak semiduplex officiuma. Ezzel egyszerre meg kellett szünni Sz. Kálmán tiszteletének, mely pedig magyar vonatkozásból sarjadt; mely miatt a Kálmán név hazánkban szokásba jött (Kálmán király, Kálmán herceg, IV. Béla öccse, Gacsország királya, — Kálmán, Róbert Károly fia, győri püspök,— stb.); sőt falut is neveztek el róla (Szentkálmán nevü község Iharosberény és Szobb körül feküdt az 1414, 1430 és 1488 maradt okmányok szerint; s a mely kultusz a XII. századtól kezdve liturigkus könyveinkben is megvolt.

2. Szent Kálmán a skót király fia volt, ki ifjusága éveit egyedül Isten szeretetében töltötte el, míg a megfeszített Üdvözitő iránti szeretet 20—22 éves korában a Szentföld látogatására sarkalta. Utközben halt meg 23—24 éves korában. Szent Kálmán tehát ifjusági szent. Magyarország, sőt a magyar katolicizmus jövője is attól függ, hogyan neveljük a magyar ifjuságot. A nevelésnek mindig jó eszköze volt a példaadás s ezért minden nevelőnek kötelessége, hogy a reá bizott ifjusággal az ifjuszenteket megismertesse és megkedveltesse s így, követésükre birja őket. A nevelés és így a magyar katolicizmus szempontjából csak veszitettünk Szent Kálmán 900 éves kultuszának eltörlésével. Igaz, megmaradt Szent Imrénk, aki tán Sz. Kálmán koporsójánál szánta magát a királyi herceg szűzi életének követésére! A proprium rendezés azonban nem kimélte meg őt sem. Eddig II. cl. ünnep volt hazájában. Igaz, hogy külföldön nem vettek róla tudomást, de egyszerűen ezen ignorálás mégsem lehetett elég ok arra, hogy mi a magunk szentjeit lefokozzuk. Ez úgy látszik magyar specialitás! És épen ekkor kellett e lefokozásnak történnie, mikor a Szent Imre-kör, a Szent Imre-szoborbizottság és Szent Imre-templomépitő bizottság alakultak, mikor a magyar ifjuság körében, főként a Mária-kongregációk révén oly általános lett s nap-nap után fokozódik Szent Imre kultusza!

Ha pedig az a bizonyos paragrafus azt mondja, hogy csak oly szentek officiuma lehet II. cl., mely a corpus breviariiben van, ebből épen nem az következik, hogy Sz. Imre ünnepét sülyeszteni kell, hanem inkább az, hogy kérelmezzük Rómában Sz. Imre officiumának duplex ritussal a Corpusba való felvételét. Amint mi mindig szivesen elmondjuk az olasz Szent Alajos és lengyel Szent Kázmér ifjuszentek officiumát, úgy bizonnyára szivesen mondanák el a magyar ifjúság példaképének officiumát is! Szent István király ugyan ott szerénykedik szept. 2-án semiduplex ritussal a Corpusban, de ugyanakkor Szent László király neve sehol sem található benne.

3. Az officiumok elmondásánál lehetetlen észre nem vennünk, hogy amíg egymást váltogatják püspökök és rendalapitók, a vértanuk és szerzetesek, az officiumot végzők legnagyobb részének, a világi papságnak példaképei és pártfogói hiányzanak. Irigységgel gondolok a szerzetesekre, kik nemcsak a Corpusban találják nagyobb szentjeiket, hanem külön propriumuk is van s összes rendi szentjeik officiumát mindig elvégzik. Miért ne lehetne ilyen propriumunk nekünk világi papoknak is, ha már szentjeink nem kerülhetnek a Corpusba!? Ne mondja senki, hogy ilyen szentek nincsenek! Egyszer a Szent Ferenc harmadik rendjének történetében lapozgatván egy helyen, hol egyik század terciárius szentjeit sorolta fel, köztük négy világi papot találtam. Egy században! Bizonyára akad a többi században is! És valószinüleg volt oly szent világi pap is, ki nem volt terciárius! De ki tud róluk? El vannak felejtve, mint akárhány falusi pap, kiről senki sem tudja, hogy létezik. Ha szabad minden szerzetnek a maga szentjeinek officiumát végezni, miért csak éppen nekünk, a világi papoknak ne szabadna a mi szentjeinket tisztelnünk? Szótlan gyermeknek anyja sem érti meg szavát. Ha mi sohasem kérjük Rómából a mi szentjeink kultuszát, nem is fogjuk azt megkapni soha. Pedig ha jó annak a szerzetesnek szent szerzetes társának példáján okulni,

jó volna a világi papoknak is látni, hogyan lehet a legnehezebb viszonyok közt is, a világban élve szentnek lenni.

(Folytatjuk.)

Szinpadi élet.

Téli, unalmas délutánokon, amikor a nagy természet mélységes álmát aludta, ugyancsak lüktetett az élet gyönyörü szinpaddal ékeskedő dísztermünkben. Lüktetett és működött minden elementáris erővel. Dehát lássuk a dolog elejét. Úgy történt, hogy farsang előtt két héttel egy szép napon a rendezőség megállapitotta, hogy egy kulissza bizony nem elég egy ilyen életképes szinpadon, tehát kell még egy. És pedig sürgősen, mert itt a farsang. Kellett és lett. A következő nap meghozta a minden vállalkozás legfontosabb tényezőjét, a pénzt, mintegy 20 ezer koronát. A nemes adakozóknak ezuttal is hálás köszönetet mond a rendezőség. A szükséges kellékek, vászon, festék stb. megvétele után tiz nap mulva, a farsangi előadás előtti napon teljes pompájában előttünk ragyogott egy romantikus erdőrészletet ábrázoló, gyönyörü kulissza. Még ott csüngött a „pipatórium"-nak évszázadok füstjétől feketéllő falán a hatalmas vászonkolosszus, amikor nem ugyan hét vármegyéből, ellenben a szeminárium hetedik sarkából is csodájára jártak. Az egész alkotás izigvérig honi gyártmány, készitője Fáncsy János, I. é. úr. Az új kulissza egy országos hirü festőművész birálatát is nagyszerüen kiállotta.

Az elmult tanév szinpadunk történetében az állandó fejlődés és gyarapodás esztendeje volt. A régi, kissé homályos világitást két 100-as égővel fokoztuk s így már szabad természetet is vihettünk a szinre.

Azt a kettős célt, amelyet a Szt. Pál-Társulat a szinpad alapitásakor maga elé tüzött, ez évben is teljes erőnkből igyekeztünk előbbre vinni. E kettős cél: az önképzés és a szórakozás. Elvünk: szerezzünk minél több tapasztalatot, tanuljunk föllépést a szinpad világában, amely az egyesületi életet megkövetelő, modern pasztorációt oly változatossá, széppé teszi. Másrészt a könyvek lélekölő buvárkodásában megecetesedett teologus-kedélyeket mi is villanyozhatná fel oly hatásosan, mint egy sikerült házi ünnepély, szindarab, zenével, énekkel, víg konferálásokkal füszerezve?

A szinpadi élet rohamos fejlődését mutatják a különböző alkalmakkor rendezett ünnepélyek, a melyekben meglehetősen gazdag volt e tanév.

ÜNNEPÉLYEK.

Évzárás 1922 juniusában. Szinre került a „Csodadoktor" c. egyfelvonásos bohózat. Ezenkivül szavalattal, szónoklattal, konferálással és énekkel vettünk búcsút az életbe távozó testvérektől.

Karácsony szent estéjén tartottuk meleg, családias körben első nagyobbszabásu ünnepélyünket. A változatos müsort Doss A.: Lux orta est... kezdetü, az énekkar által előadott karácsonyi éneke vezette be. Szavaltak Wászner F. I. é. és Cseh Ferenc III. é. urak hozzáértő ügyességgel. Kiválóan sikerült a zeneszám, Ch. Daukle: Op. 59., melyet Zsivánovits L. IV. é. úr adott elő hegedün, Püspök P. I. é. úr zongorakiséretével. Szinre került egy „Karácsonyéjji harangok" c. 3 felvonásos drámai szinmü. Szerzője Péger J. II. é. úr. A főhőst, Ráskay Leó földesurat, Árpás F. I. é. úr adta mély, drámai átérzéssel. Kiválóan alakitott Hábedli J. II. é. úr Weinréb a házaló zsidó szerepében, Kovacsevits K. II. é. úr, mint Pista bácsi, öreg ispán. A darab nevezetessége volt még az angyaljelenés s mivel az illető angyal úr kellemes gyengédséggel lebegtette szárnyait, egy kis derültség is támadt, amit Főtisztelendő P. Spirituális úr az estéli punktákban úgy magyarázott, hogy ja, az ember önkéntelenül fél a supernaturálistól. Az ajándékok kiosztása után az ünnepélyt Stephan A. Cantemus... énekszáma zárta be.

Szilveszteresti ünnepélyünk ez évnek specialitása volt. Már a meghivó cimképe is, egy nagy orrmányu fő, kit körülrajzanak az emlékezés méhécskéi, plasztikusan jelképezte az utolsó estét. Minden jó, ha a vége jó. Az évzáró Szilveszter jó volt. Ergo. (Bocsánat, a „funda"-órákon állandóan szillogizmusban beszélünk.) Diabelli: Ifjuság örömeivel kezdtük, azaz kezdték a zenész urak a bő müsort. Örült is az ifjuság, különösen amikor a függöny fölgördültével kirobogott a szinre Wászner F. I. é. úr ünnepi monologjával. Harsányan felszólitja a közönséget, hogy mindenki tartsa kötelességének a figyelést, mert ő — ugymond — jelen beszédéhez az előtanulmányokat Mihályfi: Igehirdetés c. müvéből végezte. Nyomban rá következett a felsőkurzus megsajnálása. A szónoklat különben izig-vérig modern és praktikus volt. Szónok úr frappáns példákat hozott fel az érdeklődés felkeltésére a való életből: holnap a Piusba megyünk mozíba, extra fitty, stb. Szerinte ez rövid és felkelti az érdeklődést. Látván, hogy tetszik a példálózás, hozott még egyet: mint érdekes jelenséget emliti meg azon kolléga urat, aki mély álmában a saját horkolását sem hallván egyik hálótársát kéri fel, hogy lepelbe burkoltan a hálón végigsétálva hallgassa a kellemes zenét. Azután az ontologiával, a szerencsétlen ensekkel és existentiákkal birkózott meg a szónok úr, s az előbbieket sikerült is legyürnie a dulakodásban a sárgaföldig. — Következett az egyfelvonásos bohózat: Hol a boldogság terem. Kovácsevits K. II. é. úr Rátóthy-ja alaposan megkacagtatta a közönséget azzal a „telefon-kasznyi"-val. Szvetics K. I. é. úr Flamecsek borbély szerepében jól játszott, s nagyszerüen megborotválta, meg is vagdalta a zsémbés öreg urat. Na aztán alig hogy abbahagyták a kacagást, gördült a függöny, s ott állt a sachter (Hábedli J. II. é. úr) legujabb galiciai divatban. „Alázatos jókkivánalmait" tolmácsolja, és „nadjon óhajtja, hogy valamint a

bús virágszál lekhonyol a fáról, az ághról, úgy khonyoljanak le a thisztelendő oreságok a — lámpavasáról." Zsivánovits L. IV. é. és Püspök P. I. é. urak zeneszáma után Kristóf, egyfelvonásos életkép következett. Szerzője Gyenis V. III. é. úr, aki „Sarki szomszéd" szerepében a főhőst adta elsőranguan. A többi szereplők, Petz I. é. úr Vendel bácsija, Kondits II. é. úr Jancsija, továbbá Magosföldi és Szvetics urak „öreg parasztok" szerepükben hatásos jeleneteket idéztek elő. Kacagtató volt a „Kristóf" (ördög) megidézése: „Kristóf, Kristóf, Kristóf, ki előtt nincsen sróf..." Csak az volt a pech, hogy a meggyujtott einslágot nem a közönség érezte, hanem maguk a szereplők: Aki másnak vermet ás, maga esik bele.

Farsang. Megjelent a Megyéspüspök úr ökegyelmessége és sok más előkelőség. A müsort Püspök P. I. é. úr Carl Bohm: La Suite de lempereur Op. nyitányával kezdte zongorán. Érdeklődéssel vártuk a müsoron jelzett „Uj Heródest". Ugyancsak volt taps, amikor ismét Kovácsevics urat pillantottuk meg mint Klapacs gazdát. A legényegyleti „nóbel fiatalemberek', Szakály J. III. é., Patton J. I. é. és Varga N. I. e urak, akiket Klapacs egy zöld korsóból megkinált, nagyszerüen ittak, — akarom mondani, játszottak. Hozzá még alaposan falnak állitották Klapacsot, hogy ő legyen a Heródes a „Háromkirályok"-ban. Eltávoztak, de csakhamar visszatértek egy káposztás hordóval. Ez volt légyen Klapacsnak, mint „Uj Heródes"-nek a trónusa. Fejébe korona gyánánt rossz fazekat, kezébe krumplit nyomtak. Itt már sajnálni kezdtük Klapacsot, még csúffá teszik. Ugy is lett. Mikor a lópokrócot palástként ráteritették és jobb kezébe seprüt adtak, na ekkor elfogyott a türelme. „A hétszázát", de nem folytathatta, mert a fogadás szerint nem volt szabad szólni, míg azt nem mondják a legények: Jó reggelt, Heródes úr, jól tetszett aludni? Hiába kérte szegény Heródes úr, hogy legalább a tüzet ne hagyják elaludni, nem volt pardon. Az egyik legény, az a „picike", akiben az imposztosság nagyobb, mint ő maga, leöntötte a tüzet kávéval, majd három hurkával a nyakukban (amit azonban a közönség, tekintettel a nagy hurkakrizisre, nem láthatott) ellógtak. Klapacs öreg atyja, (Molnár J. II. é. úr) majd elájult, amikor a szobába csoszogva kedves fiát meglátta a hordó tetején nem épen biztató helyzetben. De aztán a „kedves doktor úr" (Sipos L. II. é. úr) addig borogatta egy nagy dézsából a „megveszekedett" Klapacsot, míg mégis csak kinyitotta a száját, s így elveszett a fogadás.

Wilhelm Ganz: Qui vive, négykezes után, melyet két kiváló zenészünk adott elő, következett a második szindarab: A suszterinasból lett prinz, két felvonásban. Nagy érdeklődéssel nézett mindenki a darab elé, mert annyi már kiszivárgott a kuliszszák titkaiból, hogy a szerző Gyenis V. III. é. úr. És nem csalatkoztunk. A főhőst Wászner F. I. é. úr alakitotta Jancsi cimszerepében. Érdekes volt „Gyurka" csizmadiamester, maga a szerző úr, jóizű, népies kiszólásaival. Kiválóan alakitott Mihalecz F. II. é. úr az idegen szellemben nevelődött gróf szerepében. Hábedli J. II. úr mint pocakos zsidó ügyvéd megjelenésekor kitört a vihar, csengett a kacagás, csörömpölt az ablak, s a hely hiányában kiszorult szereplők dühösen rugdalták a kuliszszák mögötti füstölő ajtaját, részt kérvén a fölséges élvezetből.

Az inasból Kohn úr jóvoltából tényleg prinz lett, míg végre kiderült a csalás s Kohn úr és bojtárja, Linkhand, a szombat ellenére gyalog mentek a dutyiba.

Szent Tamás-ünnepélyünk oly díszes, magas, tudományos vala, hogy a szegény kritikus zavarban volt. Röviden csak ennyit. Feicht G. IV. é. úr fölemelő latin beszédben magasztalta a nagy szentet. Nagyméretü vitatkozásnak voltunk szem- és fültanui. Reil A. III. é. úr mint védő alapos felkészültséggel oldotta meg Mayer F. IV. é. és Pintz B. III. é. urak ellenvetéseit. Ezenkivül a „Lauda Sion" 8 szólamu és a „Verbum supernum..." 4 szólamu magasztos himnuszokkal adóztunk Szt. Tamás halhatatlan emlékének.

Isten áldja törekvésünket!

Az orfüi kirándulás.

A tiszta, virágillatos májusi levegő, a bárányfelhős kék égboltozat, a kirándulás szokatlansága mind bizonyos jókedvet kölcsönző hatással voltak ránk és a regényes mecseki utakon keresztül vidám beszélgetés között tettük meg a meglehetős hosszú utat. Orfübe érkezve kissé körülnéztünk a Mecsek tövénel elterülő falucskában, majd kissé fáradtan és a gyomor jogos követelésének engedve ebédhez ültünk egy galyakból, ágakból és ponyvából rögtönzött lugas alatt, mely megvédett a nap meleg sugarai ellen. Azonban még ebéd előtt egyesek eltüntek és nemsokára énekhangok ütötték meg az asztal körül ülők fülét kétszer egymás után. Ugyanazon ének kétszeri eléneklésének oka pedig nem annyira az volt, mintha az énekesek a „bis repetita placet" elvét vallották volna, mint inkább az, hogy a végérvényesen utolsó énekpróbát olyan helyen tartották, ahonnan az ének hangjai minden nagyobb nehézség nélkül jutottak az egybegyüllt urak füléhez. A kétszer élvezett, valóban szép ének után a gulyásnak csupán kitünő illatával be nem érve, annak elfogyasztásához fogtunk. Az után itélve, hogy a gulyás mindenkinek izlett, bátran kimondhatjuk, hogy a gulyás mindig jó, de a legjobb akkor, mikor van. A hosszú út után valóban kitünően izlett. Ebéd után jókedvünknek énekszóval adtunk kifejezést, majd egy ideig még beszélgetéssel és tréfálkozással töltve az időt, litániára mentünk a falucska kápolnájába. Előzőleg egyik társunk prédikációt mondott, melyet a harang hivó szavára összegyüllt néhány hivő és az iskolás gyermekek példás figyelemmel hallgattak végig, ami annál is inkább dicséretre méltó, mivel németajkuak lévén abból semmit sem értettek. Litániáról visszatérve ozsonához ültünk, melyet egyik

társunk mulattató, egyesek elevenjére tapintó ötleteivel és megjegyzéseivel füszerezett. Ozsona után egy kissé még pihenve, vigan indultunk hazafelé. A jól sikerült kirándulás után rózsásabb színben láttuk a vidéket, bár a közben beálló esthomály és sötétség miatt eltévedtünk, úgyhogy az 1 és 10 között a legbizarrabb variációkat megengedő csoportokban ugyan, de valamennyien szerencsésen hazaérkeztünk.

Szüretünk.

Várt, kedves nap a szüret napja, mely szintén hozzájárul a szemináriumi élet változatossá tételéhez. Látszólag szomoru és lehangoló a természet októberi lassu haldoklása, mikor a fák szomoruan hullatják sárga leveleiket, mikor a virágok hervadásnak indulnak és az erdőket-mezőket vidám énekkel betöltő énekes madarak bucsudalukat kezdik énekelni, de mi fiatalok még a sárguló levelek közt is megtaláltuk az örömöt. Tréfálkozással, régi és mulattató emlékek felujitásával töltöttük az időt ozsonáig. Szőlőt annyit evett mindenki, amennyit akart, „fittyet" (bort) is ivott mindenki annyit, amennyit akart, illetőleg adott — a vicerektor úr. De a must korlátlanul rendelkezésünkre állott és nagyon alkalmasnak bizonyult a „per-tu" ivásra. A rövid délután azonban hamar elmullott. És ekkor csodálatos, majdnem minden kispap egyszerre fizikai tételeken és kérdéseken kezdte törni a fejét. És még csodálatosabb, hogy ugyanazon fizikai kérdés megoldása foglalkoztatta valamennyit, t. i. hogyan lehetne minél nagyobb tömeget, minél kisebb térfogaton elhelyezve minél több energia megtakaritással az egyik helyről pl. a szemináriumi szőlőből egy másik helyre, mondjuk a szemináriumba elszállitani. A kérdésnek többé-kevésbbé helyes megoldása és gyakorlati megvalósitása szerint a különböző nagyságu csomagok hordár nélkül is eljutottak a szeminárium csöndes falai közé. Mint érdekelt fél, bátran állithatom, hogy nem annyira a gyomor volt e dologban az irányadó, mint inkább az a cél, hogy a kellemes szüreti emlékek minél hosszabb időn át ébrentartassanak — ami talán nem egészen ugyanaz.

A Szent-Pál Társulat története.

(II. közlemény.)

III. Kor. (1865—80.) A virágzás korszaka.

A szt. Pál T. sok vajudás után 1865. jan. 7-én az eszmék világából a valóság szinterére lépett és előtte nyitva állott a pálya, hogy azon megállás nélkül folyton megerősödve haladhasson. Egyelőre csak befelé müködhettek, mert a külső

megnyilatkozáshoz hiányzottak még az anyagi eszközök. De ezen segitett az egyházmegye papságának jó része, kiket felhivásukkal szintén érdekkőrükbe kapcsoltak. Gyarapodik a pénzük, könyvtárt is alapitanak és még azon évben megkezdik Ketteler egyik müvének („Lehet-e hivő keresztény szabadkőmüves?") magyarra való leforditását, ami nemsokára nyomtatásban is megjelenik. 1866-ban meg kellett válniok szeretett igazgatójuktól: Bencze Istvántól; majd ugyanazon évben Sláby Ferenc rektor is eltávozott az intézetből. Azonban müvük életben maradt, mert az „ég támasztott kitünő férfiakat, kik az ő gyengeségük támogatói voltak". Baán József az uj rektor, kinek üdvözlésére „Üdv-dalt" irnak és nyujtanak át zöld selyembe kötve. A tudós Kelemen László pedig mint prefektus egyszersmind a társulat lelkes igazgatója és pártfogója. 68-tól 71-ig ujabb két müvet rendeznek sajtó alá, mindkettő Bolanden K. történeti regénye („A fölvilágosultak" és „Barbarossa"). 1872. ápr. 28-án azonban bizottságot alakitanak az alapszabályok megreformálására, különösen a „szavaló-kör"-t és a birálatokat tartva szem előtt. A munka azonban csak kevés eredményt tudott felmutatni. A köv. évben kiütött járványos betegség (hagymáz) miatt a tagok működése is lanyhult. De a 73—74-i év az általános virágzást tünteti fel az előző évekkel szemben. Kiadják Hahn-Hahn Ida: „Peregrin" c. hatalmas müvét, mit Peitler Antal váczi püspök is megdicsér egy a társulathoz intézett levelében. Sikereiket hirdetik az évenként tartott záróünnepélyek és a 77-i Pius-ünnepély. Ugyanazon évben Dulánszky N. püspök főpapi tekintélyével ujra megerősiti a társulat szabályait. (Ez évben lett pécsi püspök.) Ezért a Dippel: „Korunk két főkérdése" c. müvét néki ajánlják. Ezenkivül is gyakran jelennek meg forditott munkáikkal a nagyközönség előtt és ezt a 78—81-es években csak a német kiadók makacssága miatt nem tudták folytatni. 1880-ban ünnepélyes keretek között megülik fennállásuk 15 éves fordulóját, mikor beáll a

IV. Kor, (1880—86), melyet a hanyatlás korszakának neveznek. „Contraria iuxta se posita magis elucescunt" latin közmondás illik e két korszakra, mert a köv. 6 év mintegy megsemmisitette az előző hosszu évek fáradozásainak gyümölcseit. A 80—81. év alatt még mutatkozik egyesek részéről lelkesedés a társulati ügyek iránt, de a tisztviselők közt támadt egyenetlenség, bizalmatlanság, nemkülönben az igazgató kételkedése e mulásnak indult társulat jövőjében és az előljáróság az esti főnmaradási idő megvonásával, mely alatt a társulatnak dolgoztak, elősegitik a febr. 26-i szomoru gyülést, mikor az elnök felszólitására „zajos élénkséggel" (?) a tagok kikiáltják a társulatot megszünését. Márc. 1-én azonban ujra megalakulnak, de most ő Ex-ja az előljáróság felügyelete alá rendeli a társulatot. Viha, Vrutyák és Schmidt érdeme,

hogy a társulat újra életre-támadt.

Sajnos, a 81—83. évekről kevés érdemleges adatunk van és azok is lanyha munkáról beszélnek. 84—85-ről pedig évkönyv sem maradt reánk, annál kevésbbé valami kiadvány. 84-ben Kozáry Gyula II. éves minden erejét megfeszítve életet akar adni a haldokló társulatnak, mikor ugyanazon év okt. 26-án „Titkos szavazás utján a társulatot életképtelennek nyilvánítják" és két éven át a társulat megszünt élni. „Vérző szivünk és tört remények omladékin állunk" szavakat az élni akarók magukévá tették és remélték mindezek után is, hogy lesz még e halál után is feltámadás.

V. Kor. (1886—93.) Joggal viseli e korszak „a holt társulat feltámadása" cimet. „Két év,... mely alatt a hamuban rejlő utolsó szikla is már-már elveszte éltető elemét", készitette elő az 1886. szept. 14. gyülést. Már az előző év végén elnököt választanak, nemkülönben Ngs. dr. Lechner János rektor és dr. Rézbányay József prefektus szintén a társulat életrekeltésén fáradoznak.

A föntnevezett gyülésen a szeminárium elöljárósága jelenlétében a rektor átnyujtja az elnöknek ő Ex-jától kijavitott és helyeselt szabályokat, majd Rézbányayt mint új igazgatójukat mutatja be. A lelkesedést csak a munkakedv szárnyalta túl és egymásután adják be a tagok müveiket a társulat vezetőségének. Az 1886. máj. 31. diszgyülésen a káptalan számos tagja is megjelenik, ahol pályadijakat tüznek ki. Az elsőt a kör elnöke: Kozáry Gy. nyerte el (5 arany), kinek fáradhatatlan munkálkodása keltette ujra életre a társulatot.

87-ben impozáns Leo-ünnepélyt rendeznek, amely működésük fénylő pontja volt. A köv. évek (93-ig) a szorgalom és kitartás esztendői. Voltak most is lankadások, de a többség példája ezeket is magával ragadta. Csak kevés adat van ezen évekről, mert idáig irta meg a társulat történetét Rudolf Mátyás és napjainkban várja az ifjút, aki történetét áthozza a XX. sz.-ba és a két év mulva bekövetkező 60 éves fordulóra egy szép müvel gazdagitsa társulatunk emléktárát; nemkülönben szeretetet, érdeklődést keltsen minden theologus szivében, mert ezen intézmény, mely a viszontagságok egész sorozatán győzedelmeskedve haladt át, érdemes arra, hogy fáradozásainkkal jövőjét tovább épitsük, egyszersmind szellemével a papi idealizmus magaslatára emelkedjünk.

KALENDÁRIUM

az elmult és a jelen esztendőről.

Nyisd ki a szemedet és tekints a multba, még pedig kukkerral; lásd meg és vedd észre, amik elmultanak, de ne csak lásd csupán, hanem irdd is ide, mert dolgod multmondás és neved krónikás! Ilyenképen biztatja a Szent Pál Társulat kalendárium iróját. Beigazitom tehát fantáziám messzelátóját (a

melynek lencséiről még a „Batya" sem tudná megmondani, konvex-e, vagy konkáv) és megkezdem a krónika irását. Egyet azonban előre megmondok, azt ugyanis, hogy engem a „hatossal" ne háborgasson senki! (Nálunk u. i. hatost adnak annak, akit lóditáson fognak.) Igaz, hogy az idő már elmult és igy egy sikban látom az eseményeket, mégis ujat a megtörténtek közé egyet sem rakok be, de ha tán valaki hibát venne észre, sehogyse marasztaljon el a vétekben, hanem tudja be annak, hogy a történések most már egymás hegyén-hátán vannak és igy elsikamlás anélkül is lehet, hogy bünös kéz okozná a zavart.

Május hava,

amely mondatik sóhajok havának az elkövetkezendő nagy szünetek után.

1. Nagy hire van most az angoloknak, mégis nálunk nem csodáljuk azokat, hanem az olaszokat, de azokat sem mind, csupán a papokat, sőt azokat sem összesen, hanem egyedül azokat, akik Pécsett vannak. Itt pedig vannak ketten: a Nuncius Őnagyméltósága és piros reverendás titkára. Mit csodáltam?... Először a „sleppet", amit a „Tóni" huzott-vont kecsesen. Másodszor pedig ámulattal hallám, hogy a latin nyelvben „cs" betük is vannak. De ezen még tegnap ámultam. Ma pedig itthon mérgelődtem. Miért? Mert itt volt a Nuncius? Ó dehogy, csupán a babiloni torony miatt! Ha azok a szerencsétlen népek nem épitettek volna akkor templomot, menynyi tégla maradt volna épen és milyen könnyen valósulhatna meg pasztoralis tanárunk azon törekvése, hogy Pécs városnak külterületein templomok emeltessenek! De még ezen kivül... egy nyelv volna most az egész világon és mi akadály nélkül beszélhetnénk a pápa követével, sőt magyarul tanulhatnánk a just, a morálist!... Oh babiloni torony előtti kor jövel!

4-én Flórián a tüznek védőszentje. Egész nap szünet és igy felelés lehetetlen lévén senki sem gyulladt be.

20. „Paratifusz" mondja a doktor úr és Ferkó theológus a kórházba rukkolt. El is helyezték a tüdőveszedelmesek pavillonjában.

22—24. Keresztjáró napok dupla értelemben. Első az Egyház értelmezése. Második értelmezés szerint: versenyszónoklatok napjai, amelyek alkalmával ki-ki felvette keresztjét, vagyis elmondá szónoki beszédét.

Junius hava,

amely neveztetik „sirva vigad a magyar" havának. Sirva, az-az könnyezve, ami alatt értve verejtékezve. Ó hiszen a verejték- és könnycseppek annyira hasonlók! Egyik is viz, másik is, egyik is keserü, másik sem édes! Hogy miért verejtékeztünk? Kár kérdezni. Sok okunk volt rá, de én csak kettőt emlitek, sőt azt is egybe veszem „nagymeleg" név alatt, mert meleg volt a természetben is, meg hőség volt felelés közben is. A nagy meleghez alkalmazkodott napi rendünk is és lett

ebéd után studium és 5 órakor séta. De hova? Bizonnyal a kertbe! Igen oda szerettünk volna, de sajna! A müvészek is oda szerettek jönni és így mi csak a rácsos kerítésen és kapun pisloghattunk be néha.

3. Szerencsétlenség, vagyis baleset napja, amely történt a kegyelmes úrral és így

4-én a bérmálás nem a hajóban, hanem a szentélyben történt.

15-én Urnapján annyi a változás, hogy a kegyelmes ur betegsége miatt nem vehetett! részt a körmenetben. Máskülönben minden történt a régi rendben, a „bivalyok" is izzadtak, mint szoktak.

13. Szent Antal napja, amelyen díjazták a versenyszónoklatokat, még pedig nagy számban. Akinek nem jutott a pénzből, elegendőt kapott a dicséretből.

23. Ezen nappal domborodik ki junius havának „vigad" jellege. Kiderült ugyanis délelőtt, vagyis jobban mondva megtörtént az utolsó menydörgés a filozofia vizsgán.

24. Kettős ünnep. 1. Szilveszter, amennyiben év utolsó napja „Te Deummal". 2. Apostolok oszlása, avagy theologusok hazaszáguldása.

— — — — — —

I. UJESZTENDŐ.

September,

vagyis „itt vagyunk, ragyogunk" hava.

20. Ma nekünk is befütyült... a vonat és tódul a sok hallgató a szemináriumba. Jó időben jöttem, hogy mindennek szemtanuja legyek. Figyelek. Kiabál az „Albert" egy másfélmázsás koffert huzva-vonva: — Hóruck, de nehéz a láda!... Nem kérdezem kié, ugyis tudom, hogy a Brunégelé... Ő tehát már itt van... De hah!... Kocsi állt meg, a kocsin láda és egy hosszu, fehér „ebenlógos" ember az ülés kosárban, nem kell alaposabban vizsgálódni, hiszen mindenki tudja annyi jelből, hogy a „Batya" van itt... De ime, civil jön... vajon ki légyen ő?... Hosszu haját kuszálja a szellő... Meg van, hiszen ő nem új, ő a festőművész, vagy más néven „Finész"... Dél van, nyilik az ajtó és barátságos mosollyal belép, épen „Angelusra" Szentgál község hivatásos angyala. Délután felzúg a nóta, a veszprémiek fujják: Kicinger úr jegyezze meg magának, megjöttek hárman, élükön a pontifex (neve után) minimusszal, aki csakhamar zongorához is ül...

De hadd hallom... amott egy komolyabb társaság (mind régiek) összedugott fővel tanácskozik... már messziről hangokat kapok el: Hát van?... új... szúr... Spiri... szeme... hü!... Magam is közéjük állok, de a továbbiak már a belső fórum számára tartoznak... De hol a Domine? Vince? Betegek nem jöttek. Kéméndről ugyan megjött a Jóska, de gondolt egyet, visszament telelni...

21. „Veni Sancte". Ünnepélyes szentmise, mely alatt méltóságteljes a hagyományos ének „Egybegyültünk oh nagy Isten". Este „puncta" adta az új Spiritualis úr. Micsoda vigyazat, minő összeszedettség és éles figyelő tekintet!

29. Házi pártfogónk ünnepe és vicerektor úr névnapja, a melyről igy emlékezik meg az egykoru feljegyzés: — És eljövének a theologusok és gimnázisták, éleiken a duktorok, felköszöntőt mondván. — Mi pedig a szivünkbe szálltunk és erős votumunkat még meg is juráltuk, hogy tányért, poharat, ablakot, kilincset, mi egymást barbár kezeinkkel sohse törünk össze.

30. Lépéseket hallok... körülnézek... ki az? Alig fordulok meg, máris kezelünk. Szamoszatai hangzik a név... és én hozzá teszem: — Pál, ugyebár? Most már helyen vagyok, üdvözlöm önt, régi ismerős. — Nem tudom, hol volt szerencsénk — mondja ő... Én sem... azaz mégis — ön ugyebár Paulus Samosatenus, a hires haereticus, igen örvendek megtérésén, különösen, hogy a papi pályára tért... De jön a praefectus úr és én kimaradok a társaságból... Később veszem észre, hogy ezer esztendőn felül tévedtem, ugyanis Szamoszatai már nem él... Tévedni emberi dolog, különösen, ha a nevek annyira hasonlitanak!

Október

másképen „néma szüret" hava.

11. A kertet megszoktuk nagyon az elmult években, mert ott labdáztunk, kugliztunk stb-t csináltunk. A müvésztelepesek miatt azonban kiszorultunk onnan, de ma szabad az út, mert mindösszesen csak néhány lakó konog a nagy kertben... Megtörtént a szüret, de amint a hó jellege mutatja, némán, hallgatagon, mert nem szólt a nóta, nehogy bámész hallgatóság épüljön rajta — ilyenképen szólott ugyanis a konferencia megmásithatatlan erős akarata.

30. Mi az, amiért ilyen szokatlan időben félre verik a csengőt? Honnan jött? Ki jött? Hol van? Hangzanak a kérdések jobbról is, balról is. Nem kell soká várni, máris megjelenik közöttünk a Sáanyi... De éppen csak megjött, mert ittléte csupán jelenés volt, mindösszesen néhány napig tartott, mert a szive! óh az még mindig nincs rendben!

November hava.

Mély hallgatás kora.

1. Mindenszentek ünnepe mindig hires volt a sok asszistentiáról. Az idén még a temetőbe is történt kiküldetés, ahol a hősi halottak sirjánál volt nagyobb ünnepség.

4. Itt járkál egy jezsuita Pater!... Egy falusi plebános van itt!... Valóban pedig Majláth kegyelmes úr látogatott meg bennünket.

5. Gyászhir: püspök atyánk nővére halt meg. 7-én volt érte Requiem, amelyet Majláth kegyelmes úr pontifikált.

11. Márton... Mondja a polgári naptár és képzeletemben látom a pozsonyi zsidókat a ludakkal. A zsidókat hamar elfelejtem, de a ludak — különösen husuk — hosszasabban kisért. Szerencsére jött P. Vélics és minden ilyen profán ábrándozást kivert a fejemből... 5 óra volt este, a kegyelmes úr és mi asztalokhoz ültünk. Csak P. Vélics állt kezében tartván ezuttal nem Bübelhuber mangán acél keresztjét, hanem egy inci-

finci kis brüsszeli csipkét és beszélt a csipkékről élvezetesen, izletesen. Az érdeklődés óriási. A kisebbek a székeken állnak . . . A fejek a nyakon mint póznán nyujtatnak előre... Rector úr két szemüveget tesz egyszerre... Sajnos az előadás ma már a multé, de a tanulság az a koponyáké. Alig várjuk már a jövő esztendőt, amikor a művész Páter bizonyosan a zsebkendőkről beszél. Én már részemről most jó előre fogadást tettem, hogy mihelyt 16 krajcár lesz a kék festőbéli méterje, mindig abból csináltatok magamnak zsebkendőt és pedig akkorát, mint egy kisebbrendü zászló . . . Hiszen P. Welicsnek is ilyen van . . . És mi tagadás benne, nekem a mai napon ez tetszett legjobban.

12. Megjött a Vince, aki beteg volt. De most!... olyan mint egy félház, kétszer olyan nehéz, mint azelőtt volt.

13. Biblicum van az alsó kurzuson, de ez nem akadálya annak, hogy a következő „vígjáték" le ne játszódjon.

Tanár: Mondjon kérem egy parabolát a Szentírásból....

Felelő: (hallgat . . . körülötte mozognak, sugnak, bugnak, intenek... no megvan, hirtelen kimondja.) Egy parabola: „Mea culpa" . . .

Tanár: Kérem nem stb....

Felelő: (szomszédjához) Akkor minek vered a melled?

Szomszéd: Én „magvetőt" mutattam...

Karzat: Tombol... az óra üt... Tanár kimegy...

20. A negyedévesek megkezdték a csendet és már reggel óta meditálnak. Nekik hat nap jár meg, mert a subdiaconatus felvételére készülnek. Este 6 órakor pedig általános záróra, t. i. a szájak számára. A legutolsó feljegyzés ebből a korból a következő: — Miután pedig ki-ki fejét meghinté hamuval, mélységesen hallgat. —

26. Általános ordinatiók, a melyek végeztével felhangzik a jelszó: Szezám nyilj meg! és kitünik, hogy beszélni nem feledtünk el. Mindenki jókedvü... de mégsem... valaki szomoruan busul, lehorgasztott fejjel. Közel megyünk hozzá, oldalba szólitják és kérdik: — Mi a baj Kálmica? — De nem nyilatkozik, nagy végre mégis megnyitja ajkát és igy szól panasza: — Ime meg van a tonsura, de nincs hova nyirassam.

28. Félöt körül lehet... Tanakodik a nép az udvaron... Kellene csengetni! szól a hetes és mén. — Mi is megindulunk lassan befelé, de még be sem érünk, még könyvhöz sem ülünk máris megjelenik köztünk a kegyelmes úr... Később halljuk, mondják, hogy már a könyv mellett kellett volna ülni, mert a kegyelmes úr óráján félöt elmulott már. Lehet, mondja ez is, az is. Én csengettem — igy a hetes. Mi nem hallottuk — válaszol a tömeg. — „Ignorantia non obligat" a moralis szerint. E tétel a csengőre vonatkoztatva: Inauditum etiam non obligat. Azt hiszem, hogy ezen érvelés moraliter helyt áll és bár nem kérdeztem, mégis vélelmezem, hogy moralis tanárunk válasza nem lehetne más, mint a helyeslő formula: „utique, optime!"

December.

„Minden jó, ha vége jó" hava.

4. Valamikor az emberek azt sem tudták, hogy a tüdőnek csúcsa is van és ime! Ma háromnak is baja van vele, sőt az egyik útra is kelt, de a másik kettőhöz sem sok a bizalom.

6. Mikulás. Nem úgy történt, mint eddig, mert már vagy két hete megvolt... a sorsa pecsételve. Leszavazták ugyanis!

7. Immaculata ünnepély, rendezték a gimnázisták. Beszéd, gondolatok, gesztusok mind, de mind égbe nyulók voltak!

8-án este a Budai Külvárosi Kath. Körben néztünk végig egy ünnepélyt hasonló jelleggel.

9. Pécs a javulás útján! . . . Hogyan? Miképen?... Missiók vannak, mozog a város. Mi is minden nap megyünk és emelkedve tanulunk.

19. Miért áll fél árbócra bocsátva a függöny a díszterem ablakán? Gyászol ott minden, szomoru az egész táj, volt szindirektor, de már nincsen...

23. Karácsony-est. Ünnepség, könyvosztás, utána borleves.

26-án este gyülekezés, megyünk, hogy P. Spirituálist névnapja előestéjén őszinte szivvel felköszöntsük.

Békések az ünnepek és az utánuk következő napok. A lelkigyakorlatok már meglévén, szünet van az egész vonalon. Séták nagyobb arányokban vannak, studiumok pedig minimumra szállittatnak.

31. Csikorog az ajtó, csukódik a zár 1922. esztendő ajtaján. De még mielőtt végleg elmulna ez az év, illendőképen bucsut veszünk tőle és eltöltünk egy kellemes estét a díszteremben, miután jókedvvel és „baka précessel" véglegesen bezárjuk az évet.

II. UJESZTENDŐ

Január,

vagyis „izzadj télen" hava.

1. Szerencsekivánatok rendesek, de még más is történt. Voltunk szent misén, sőt meg is jöttünk, amikor a „pipá"-ban ilykép beszélgettünk.

— 4-én Filosophia vizsga!

— Az baj! — volt a válasz rája.

— Tanulni kellene! jegyzi meg valaki.

— Nem lehet! — mondja a negyedik, mert ami ujév napján tétetik, egész esztendőben azt kell majd müvelni.

— De ha nem fogunk tudni a vizsgán!... — Ezt is megválaszolják mondván: Az a tanár úr baja!... Illő, hogy ő is kudarcot valljon egyszer, elég győzelmet vivott ki az esztendőben, mindig akkor feleltetett, amikor nem akartunk.

Azért mégis nagy hévvel mentünk neki a praeparatiónak és izzadtunk nagyokat. Hellyel-közzel voltak ugyan kis pauzák, igy:

4-én Filozofia vizsga, amely olyan jól sikerült, hogy vicerektor úr még mai napig is örömmel emlékezik róla.

15-én „Jus"-ból volt a vizsga, amely szintén elment a maga lábán.

16-án Biblicum a szokott sikerrel.

17-én. Gyüjtés a készitendő kulisszákra, amelynek folyamata idején ilyen feljegyzés készült: — Ki-ki pedig megnyitván erszényét, régi jó világból

maradt csatos bugyellárisát és pénzt nem igen talált benne. — Mégis kölcsönök és egyéb önfeláldozó utakon tisztességes összeg gyült egybe.

19. Csillaghullás a gimnazistáknál, vagy pusztulnak a „cs" betűsök, avagy három jóbarát távozása.

23. Moralis vizsga, természetesen moralis sikerrel.

24. Dogmatika fudamentalis, amelyet aki nagyon jól megtanult, nagyon jól is tudott és így tovább, de csak a — tudott-ig.

Este 8 órakor pedig tódulunk befelé a díszterembe, ahol megállunk és várunk... Már jön, azaz jönnek... de ime csoda történt! Gárdonyi már meghalt, ők pedig sohse éltek, mégis itt vannak, t. i. Göre Gábor és kedves sógora, a Durbints... Nem kételkedem a személyazonosságban... de később látom, hogy a Kálmica és a Péter...

25. Búcsú. 11-kor szokásos ünnepség. Az ének gyönyörű, a szónoklat magasba emelő. Örökre sajnálhatja, aki nem volt itt!

28. Vigyázz, ha jön a hógolyó! Magától értetődő figyelmeztetés. Vigyázott is mindenki, csak kettő volt olyan szerencsétlen, hogy oda se neki... Be is törték a hátát! Ki sejtené, hogy ki volt e kettő? Megmondom: a diszterem két hatalmas ablaka!

Február.

más néven komédiások hava.

1. Betekints!.... ha a pipa mellett elmész. Nagy dolgok hevernek ott most szőnyegen — de facto pokrócon. — Mik azok a nagy dolgok? Hogy mik? Fák, de mekkorák! Talán tűzifák? Ó dehogy! Élőfák azok, élők és zöldek! Hogyan, hiszen ilyenkor februárban még a természet nem tudja belombolni a kopasz törzseket? Az igaz, de amit a természet nem tud megtenni, azt is tudja a Finesz ur és Pöttön segédje. Aki nem hinné, jöjjön el és nézze meg, de más nem a „pipában", hanem a diszteremben az ezen napokban készült szép díszletünket. Sőt, aki a festő úr kabátját jól megvizsgálja az is következtethet az erdőrészlet dús színpompájára.

3. Balázs. Sokak védőszentje. De mit keres a „Batya" az asztalon? Pedig ott van 5 órakor este, sőt masina is van előtte és sötétség az egész ebédlőben. Most már sejthetjük, hogy vetítés készül, egyenlőre kikölcsönzött géppel. Igen, az is lett és pedig a harang öntésről. A vetítést előzte, kisérte és követte egy élvezetes előadás, ugyancsak a harangokról; tartotta az „Ecclesia" főtisztelendő igazgatója, akinél különben harangokat rendeltek a Székesegyház üres tornyaiba.

7. Sorakozót fújnak azaz csengetnek 4 óra után. No ez pompás! Nem lesz studium! Nem is lett, hanem elmentünk a „Piusba" és végig néztük, sőt végig nevettük a künnlakó növendékek farsangi szindarabját.

12. Ma is komédia, de most nem megyünk sehova, mert mi tartunk farsangot. A felvonás közöket zeneszámok és énektölti ki. De jaj, az egyik köz kitöltetlen maradt! Nem szól a zene, nem is énekelnek. — Nincs meg a folytonosság — tanakodnak odabent. De rögtön megszűnik a kínos csend, folytatódik a szórakozás, mert a szinpadon csörömpöl valami... Betörött egy ablak! Vicerektor úr külön kijön és gratulál, hogy műsoron kívül is beigtattatott ezen szám!

13. Hogyha már egyszer komédiások havában vagyunk megtesszük, ami tehető. elmegyünk még egyszer a „Piusba" a „Dictum, factum punctum" című színdarabra.

14. Hamvazó szerda. Beütött a bőjt csak egy a szerencse, P. Spiritualis nem fukar a felmentésekkel. De volt még egy orvosság, ami feledtetett éhséget és minden más gondot. Ezen orvosság pedig volt a sakk. Reggeltől-estig ott görnyed „Pista" vezetésével a kis csapat, keményen hadakozva. Semmire sem lehet persze a játék hevében gondolni, egy aktus van csupán, amit sakkozással egyidejüleg is lehet művelni, a cigarettázás, de csak szoros értelemben. A csiszlik „tégelybe" helyezése ugyanis már incompatibilis. Igy lett azután helyén délben a csengetés és utána a föduktori intés. Volt is foganatja. Kisebb edények helyeztetnek most már zongorára, asztalra. Csak egy a baj, hamar megtelnek, jelenleg ugyan föduktor úr szorgalmasan kiborogatja őket, de félő, hogy végtére megunja és külön tisztviselőt leszünk kénytelenek delegálni e célra.

Március

Ismét hallgass! hava.

4. Vasárntp. Fontos dátum e nap. Régi szindirektorunk (december óta bírja e tisztet) kibetegedett, de még mielőtt jelen minőségében végleg kiszenvedne, javaslatott tett, amelyet a helyszínen ilyképen jegyeztem le: — Tisztelendő urak! Társulati férfiak! Jelöljetek magatok közül férfiakat, avagy legalább is kifutó fiúkat és rendeljétek őket hármas számban a szindirektor mellé egyenlőkül és ne legyen ezután egy a szindirektor, hanem 4 tagból álló szín. direktorium. —

Nagy kiáltás tört ki az egybegyűltek között és beállott a szakadás, amely egy hétig tartott. Ma végre egy szavazatta! győzelem arattatott és az időközben megválasztott uj szindirektor mellé 3 tagtárs kiküldetett. Ily módon azután megszünt a viszály a „Codex Societatis Sancti Pauli" interpretálása körül.

4—6. Szent Tamás tiszteletére triduum.

7. Ma volt ami még nem volt. Vitatkozás az igazságról. Fetter theologus emelte fel szavát és erős beszédet mondott nagyban bizonyítva, hogy van igazság! Bálint és társa azonban ezt annyiban nem hagyja és így mindhárman hosszasan vetélykednek egymás közt. Sőt még „egy tudós pap és két jezsuita is hozzá szólt a tárgyhoz" (Pécsi Est márc. 19. sz.) De mindezt meghallgattuk türelemmel, hiszen utána gulyást vacsorázztunk fittyel!

Következő napok. A modern kor megteremtette a mozit. Mindenki oda jár... Csak egy classisa van az embereknek, amely nem jár mozíba: A kie

papok. Szívére is vette ezen szomorú jelenséget házi technikusunk és mit tett? Mozit tervezett, mert a mozi az szép. De a terv vajmi kevés és ezt jól tudja a tisztelendő mérnök mester úr is... Szerencse, hogy a vicerektor urral jól van és így ha még nincs is mozi, de már készül egy vetítő gép, sőt készen is van. De még ez nem minden, ezen felül még van remény, hogy az élettelen figurák mozogni kezdhetnek, csupán mozifej kell. Hogy a mozifej megszerzéséhez azután még mi kell, azt én nem tudom, de amint hallom a vicerektor úr az tudja!

15. Nemzeti ünnep, amikor a hazafias közönség lelkesen ünnepel, de csak délután, mert délelőtt van előadás. Szónoki képességeiről előnyösen ismert „öreg úr" nem csupán poharat ürít, hanem ezenkivül buzdító, lángoló, frázisokban bővelkedő beszédet is intéz az első számú múzeumban ünneplő testvérekhez.

29—30. Nagycsütörtök, nagypéntek. Eme napok mindenkor híresek, de hírük ez évben meg csak emelkedik, mert ünneplésük szilenciummal is megkomolyítatott, nem csupán azoknak, akik a diakonátust felvenni készülnek, hanem az egész közösségnek.

Végre itt a vége. Erre a helyre spóroltam a legizletesebb eseményt, ami előfordult az esztendőben, ez pedig nem más mint a szentelt sonka, amit húsvét napján reggel tojással kávéztunk. Ez aztán olyan esemény, amely után már jobbat várni nem lehet, tehát méltó arra, hogy pont gyanánt szerepeljen a kalendáriumban.

A társulat üzenetei.

1. Pénzünk értékének csökkenése miatt a tagsági dijat 200 koronára kellett emelnünk. Ha a mellékelt utalványra a tagsági dijnál valamivel nagyobb összeget irnak főtisztelendő testvéreink, az adományt hálásan fogadjuk.

2. Őszintén köszönjük és itt nyugtázzuk azon adományokat, a melyek a jelen értesitő kiadását lehetővé tették. Április 12-ig adakoztak: P. Nusser Péter O. P. (400 kor.); Szeitz J., Tolnai B., Gaál J., Iselstöger L. (1000 kor.); Wágner J. (800 K.); Riedlinger D., Bődy K., Ambach M. (500 kor.); Graumann I. (400 K); Hauser I. (300 K); dr. Frey J., Scharfenberger J. (200 K); Kuhl J. (600 K); N. N. (100 K); Galambos K., Kránitz L. (2000 K); Faludi A. (3000 K); Faust A. (300 K); N. N. (200 K); Tekintve, hogy a nyomdaköltségek huszonhatezer koronára rugnak, logarithmus tábla nélkül is kiszámitható, hogy a hiányzó összeg pótlása következtében mennyivel apadt a társulati igazgató úr bugyellárisa. Deus retribuat!

Dunántúl nyomda rt. Pécs. 446

SZEMINÁRIUMI ÉLET

3. SZÁM. 1923. MÁJUS.

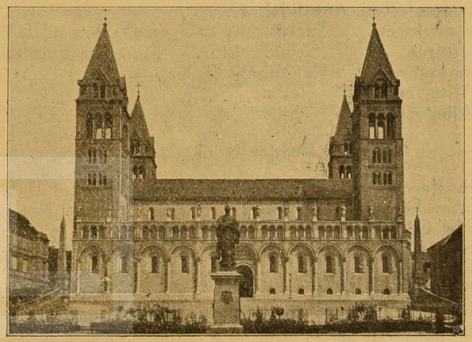

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE.

KÉZIRAT GYANÁNT.

„HALADÁS" NYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
PÉCS KIRÁLY-UCCA 21

SZEMINÁRIUMI ÉLET

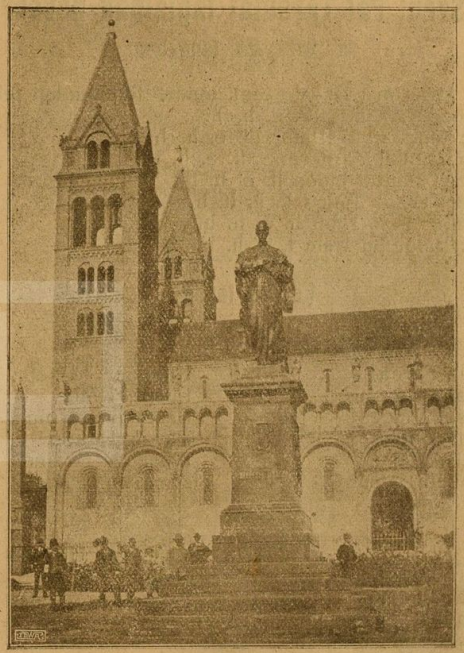

4. SZÁM. 1924. MÁJUS.

A Pécsi Szent Pál Társulat Értesitője.

Kézirat gyanánt.

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora az 1923—24. tanévben.

Igazgató: Dr. Dóry László teol. tanár, tanulmányi felügyelő.
Elnök: Gyenis Vilmos IV. é. h. h.
Főjegyző: Magosföldi Péter III. é. h. h.
Pénztáros: Mihalecz Ferenc III. é. h. h.
Könyvtáros: Patton János II. é. h. h.
Levéltáros: Frank Lajos II. é. h. h.
Szindirektor: Petz Emil II. é. h. h.
Aljegyző: Szigethy Béla I. é. h. h.

Rendes tagok:

IV. év.

Cseh Ferenc
Gábor Károly
Hábel Vince
Pintz Bálint
Reil Antal
Szakály István
Uhl Antal

III. év.

Csarmasz István
Habedli János
Kondits Lajos
Kovacsevits Kálmán
Molnár József
Péger József

II. év.

Kitlinger József
Püspök Pál
Szvetics Károly
Varga Nándor
Waszner Ferenc
Zamosztny József

I. év.

Kisfaludy György
Ollop Ernő

Jubileumunk.

Hatvan éves jubileum . . . Alig hogy kimondom ezen gondolatot máris képek állanak elém. Ime az egyik: ősz aggastyán megtört, megbarázdált képpel virgonc unokák között a multról mesélve . . . Volt egyszer régen, hatvan évvel ezelőtt egy társulat . . . Volt, de már nincs. A futó időnek nyomán szél támadt, mely vitte az egyetértést és hozta a mindent elfedő sürü homokot, így aztán lett abból ami volt, irott, sárga betü elrejtve egy könyvtár ritkán illetett poros polcain, szúette deszkáin. De én a régi időknek megmaradt öregje, felkutattam az emlékeket, levertem róluk a port, szivemhez szoritottam a régi lapokat, vérem átáramlott a papiros tollal irt erein és ime életre keltek a betük, szóba álltak velem; hangtalan szavukat szemem megértette, láttam azt ami volt hatvan évvel előbb, láttam és gyönyörködtem. De nektek is elmondom mit beszéltek a krónika megaggott lapjai. Kicsi unokáim figyeljetek ide; emlékezzünk meg ezen társulatról, mert ma van keletkezésének hatvan éves jubileuma! Ez is jubileum, szomoru jubileum!

De amilyen könnyen mozog a fantázia ecsetje képet rajzolva a levegő vásznon, épen olyan gyorsan jár nyomában a mindent eltörlő szivacs, egykettőre eltüntetve minden rajzot, képet. Igy jártam most is. Láttam az aggastyánt, hallottam a szavát, de már ismét üres előttem a levegő szintér . . . De csak egy pillanat és máris puszta áll előttem hatalmas szilfával közvetlen közelben. Beszédet nem hallok, de annál többet látok. Előttem egy szép fa. Erős gyökerei, mint hatalmas karmok vad szoritással kapaszkodnak a fekete földbe és igy vesznek el a mélyben. Erős, vastag törzse, amit átölelni két ember négy karja nagyon kevés volna, sudár egyenesen szökik a magasba. De hah! Amott a fa egészséges törzsén valami hiba van. Valóban évekkel ezelőtt zord vihar járt erre, a levegő láthatatlan tüzőrsége bombát vetett alá, amely menydörögve, sisteregve vágta e fába ama nyillást. De uj évek jöttek, sima kezük bársonyos tapintása nyomán szép, puha moha nőtt a villám vágta seb külsején; mig mélyén méhek telepedtek le, viasszal és mézzel kenték, gyógyitották a halá-

losnak vélt sérülést. Ime, ma mint kitüntetés látszik az öreg fa testén! A törzs után felfelé ágak következnek, mik évről-évre egymás után nőttek. De ahány az ág, annyiféle a formájuk, különbözik hosszuságuk, eltér vastagságuk. Amott egy egyenes és erős jelezve, hogy akkor, amikor nőtt, kedvező idő, jó esztendő volt. Emitt egy gyengébb, csenevészebb! Ó az az év nehéz, száraz, sovány volt itt is látszik nyoma. — De mindent összevéve a fa él, a fa erős, terebélyes, sőt kora ellenére, hiszen hatvan éves, még ma is egyre nő!

De ennyi elég lesz a képzelet elmerengéséből, jöjjön most már a való. Vajjon melyik kép fedi, vajjon melyik lesz vele egybevágó? Az első bizonyára nem, mert bár elmult a hatvan év, eljött a meghalás kora, mi azonban élünk, a társulat nem halt meg. Nem a könyvtárak dohos emlékei mondanak „requiemet" a Szent Pál Társulatról jubileuma alkalmával, hanem az élet harsonája zeng felénk az élő társulat eleven ajkáról. Hála Isten nem az első kép fedi a valót, hanem a második az egybevágó, a Társulat igázi hű képe! Ki ne látott volna hatalmas fákat? Ki ne hallott volna hatvan—százéves fákról? Fákról, amelyek ilyen kor ellenére élnek, de nem csak hogy élnek, hanem még mindig nőnek! Ilyen fává nőtt a Szent Pálról nevezett irodalmi társulat az elmult hatvan esztendőben. Ezt a fát, ezt a multat koszoruztuk meg, ennek adtunk tiszteletet március 7.-én. Végig szemléltük ez alkalommal a törzset, végig vizsgáltuk az ágakat és megelégedett szivvel, hálatelt lélekkel emlékeztünk meg azokról, kiket a törzs, kiket az ágak jelképeznek, megemlékeztünk elődeinkről, a társulat régi tagjairól.

Amikor vizsgáltuk az ágakat, amikor érintkezésbe léptünk az ágaknak zöld leveleivel, szelid szellő susogó szavával szóltak azok hozzánk. Igen szóltak társulatunk régi, még élő tagjai. Felkerestek bennünket többen személyesen, sokan megemlékezéssel. Mindez bizonyitja, hogy ezen ünnepséggel még mélyebbre hatoltak társulatunk fájának erős gyökerei, méltán remélhető tehát, hogy még sok zöld hajtás fog majd fakadni és erős ággá izmosodni. Ugy adja az Isten!

Elmult a jubileumi ünnepség, mégis néha-néha csendes óráimban visszahozza képzeletem a Társulatot jelképező fát. Hallom, amikor gyenge szél áramlik keresztül lombozatán, zizegő szavát és e zizegő szó azt sugja fülembe: Szeresd és el ne feledd a Társulatot egész életedben! Akiket leköt a gond, akik már nincsenek itt, azokat is emlékeztetem a Társulatot jelképező fának suttogó szavára, gondoljanak ők is szeretettel a növendék papok társulatára.

Jelentés az 1922—23. és 1923—24. évről.

A nagy Szent Pál apostolnak, kinek fenséges jellemét, hatalmas akaratát és az egész világot megmozgató munkásságát husz századon keresztül csodálja a keresztény világ, ennek nagy szelleme ihlette 60 évvel ezelőtt a pécsi szeminárium derék növendékeit. E nagy Apostol jellemének, akaratának és munkásságának egy-egy szikrája a lelkekért való igaz szeretet hevesebb lángjára gyujtotta minden pécsi theologus lelkét. Megalakult a pécsi szeminárium Szent Pál Társulata 60 évvel ezelőtt. Megkezdte élet-utját azon a pályán, melyen a nagy védő Apostol a Társulatot szellemi erejével vezette. Célja közelebbről az önképzés és ezáltal az emberiség lelki szükségleteinek a kielégitése a jövőben, távolabbi célja a végtelenből ölelő karokkal integet a Társulat felé. Igy a Társulat közvetve belekapcsolódott a lélekmentés isteni munkájába is. Munkáját eleinte lassu léptekben, de a cél biztos reményében folytatta. Peregtek a percek, tüntek a napok, multak az évek. Ime most a végtelen ugyan előttünk, de hatvan esztendő van már mögöttünk a Társulat életéből. Amint az élet országutján a kitűzött cél felé siető vándor utjában megpihen, visszatekint a megtett út nagyságára, hogy csüggedő lelke újabb reményt, lankadó erői újabb felbuzdulást, izmai újabb ruganyosságot nyerjenek a kitüzött cél elérésére; úgy mi is, mikor a Társulat életében elértünk egy nyugvóponthoz, a 60 éves jubileumi esztendőhöz, pihenőt tartottunk, pihenőt, de nem azért, mintha erőink elernyedtek volna, nem is azért, mintha lelkünk a megelégedés mámorától ittasult volna, hanem azért, hogy visszapillantva a Társulat lefolyt életére és munkásságára újabb erőt és újabb felbuzdulást nyerjünk a jövőbeli kitartó és a mai társadalmi helyzetnek megfelelő kétszeres munkára. Nekünk dolgoznunk kell, mert tán itt is érvényesülhet az a régi jó magyar közmondás: „Henye népnek nincs hazája." Dolgoznunk kell azért is, hogy a számadás nagy napján ne kelljen összehuzva magunkat, megalázódnunk, hanem, hogy az örök biró előtt szerény kis Társulatunk a nagy Szent Pál Apostollal, ki ott is mellettünk fog állani örök dicsőségtől diadalmas hangon felkiálthassa: „Jó harcot harcoltunk!" Most pedig szabadjon visszapillantanunk a Társulat életéből az utolsó másfél esztendőre, annak munkásságára és elért sikereire és ha igy az érdemek és a babérok nagy halmazát látjuk, lelkesedjünk azon, hogy tényleg a nagy Szent Pál apostolnak szelleme él most is a tagok lelkében.

Az 1922 - 23. tanévben a Társulat tagjainak létszáma 35 volt és 18 rendes, 2 rendkivüli gyülést és 5 ünnepélyt rendeztünk.

Ami a 18 rendes gyülés munkásságát illeti a beérkezett munkák száma 45 volt. Ezek pedig ilyeténképen oszlanak meg: 26 felolvasás, 3 szónoklat, 7 versenyszónoklat, 1 szabadelőadás, 4 pályamunka, 5 ünnepélyen való szereplés. A felolvasások egyik része a theologiai tudomány egyes részeihez sorozható, míg a másik része a pasztorációval szoros kapcsolatban levő tereken mozog. A szónoklatok mind szentbeszéd jellegüek. A versenyszónoklatok nagys. és főtisztelendő dr. Gebauer Miklós püspöki titkár úr „Első szent áldozási beszéd" pályatételére hangzottak el. A 7 pályázó közül az első díjat Hábel Vince III. éves úr, a második díjat Uhl Antal III. éves úr és a harmadikat Péger József II. éves úr nyerte el. Nagy érdeklődéssel fordult a Társulat a pályatételek felé, melyek sajnos az 1922—23-dik esztendőben csekély számban állottak a Társulat rendelkezésére. — Nagyságos és Ft. Györkös József igazgató úr pályatételére „Szent József és a lelkipásztor" egy mű érkezett be, mely egyszersmind pályanyertes is. A szerző Cseh Ferenc III. éves úr volt.

A Társulat tagjai közül már többen éreztek hivatást méltóságos és főt. dr. Mosonyi Dénes püspöki helynök ur „Csak az tud mások megszentelésén eredményesen munkálkodni, aki előbb a saját megszentelődésén munkálkodott" pályatételének kidolgozására. A beérkezett két pályamű közül pályadíj nyertes Zsivánovits László IV. éves úr műve volt. Úgy szintén nagy érdeklődést keltett fel az egész vonalon főt. dr. Piliván Mihály vicerector úr „A gazdálkodás és a lelkipásztkodás" című pályatétele. A pályadíjat Mayer Ferenc IV éves úr műve nyerte el.

Gondolataim a lelkesedés szárnyaira kelnek, nem tudok uralkodni magamon kitörő elismerésemben, ha a lezajlott szinpadi életre gondolok. Nem feladatom ugyan szinpadi életünk ecsetelése, de mégis nem tudom megtenni, hogy szó nélkül hagyjam Társulatunk szinpadi életének nagyszámu ünnepélyeit, melyek fényes megülését elősegitette az a tény, hogy a Társulat az előző évtől kezdve főtiszt. dr. Piliván Mihály vicerector ur kegyes jóvoltával szinpaddal is rendelkezik. Igy tág tere nyilt annak, hogy a Társulat szórakoztató, de mégis önképző előadásokat tarthasson egy-egy tanulságos szép szindarab, ének és zene keretében. Az előző évben kifejlődött szinpadi élet mérföldes léptekben halad már ebben az esztendőben a megkezdett úton. Túl lévén a kezdet nehézségein már minden mintegy magától jött. Leleményes festőnk Fánesy János I. éves ur vadonat uj díszlettel lepte meg kis Társulatunkat, igy semmi sem állt utjában annak, hogy szinpadunk több díszlettel rendelkezvén, nagyobb arányokat öltsön a szinpadi élet Társulatunk kebelében. Ez évben tartott szinpadi előadásainkat gazdag változatu müsor jellemzi. Szinmüveink a Társulat productumai, ugyszintén az

ének és zeneszámaink is mind a tagok érdemeit növelik. Minden szereplésünkben várakozáson felüli eredményt értünk el a mindig nagyszámu nyilvánosság előtt. A megszokott karácsonyi és Szilveszter-esti ünnepélyünk mellett Aquinoi szent Tamás 600 éves jubileuma alkalmával magasröptü tudományos előadást rendeztünk.

Amint az öreg nap alkonyatkor mégegyszer visszapillant a láthatárról és aranyos sugaraival körülöleli a tehetetlen földet, ugy ragyogta be Társulatunk egy évi működését a IV. éves urak bucsuztatására rendezett évzáró ünnepélyünk. Lelkesedésünkbe belecsendült a célhoz egy évvel közelebbjutás kecsegtető öröme. Teljes öröm, lelkesitő tüz hatotta át a Társulat minden egyes tagjának a lelkét. Az ünnepély várakozáson felüli volt.

Végignézve a Társulat ezen évi müködését, önkénytelenül is meg kell hajtanunk az eredmény láttára az elismerés zászlaját. A Társulat virágzott tagjaiban és munkájában egyaránt. A Társulat ezen évi működése igazán méltó az elődök nagy hiréhez, de kell is, hogy nagy elődeink tüze lángoljon ereinkben.

De mit is mondjunk a jelen évről? Ha az előző évhez viszonyitva a Társulatnak jelen tanévi működését nézem, ha végig pillantok a Társulat tagjainak során, lelkemet valami keserü érzés fogja el, mert azt látom, hogy a Társulat tagjainak száma megfogyott, kevesebben vagyunk theologusok. De ezen szomoru látvány mellett sem szabad elhallgatnunk azt a tényt, hogy a Társulat ezen kis csapatával is dicsően megállotta helyét. Ha erői a számot illetve egyrészről fogytak is, másrészről a megmaradt erők ujabb ruganyosságot nyerve hevesebb lendületet kaptak a munkára és pótolni akarják a vesztett energiát, ami a Társulat nivóját nagyban emeli.

A Társulat működő tagjainak száma a jelen esztendőben 24, kik munkálkodásukat a rendes gyülések keretében fejtették ki. A Társulat a 60 éves jubileumi diszgyülésig 14 rendes gyülést tartott, amelyek keretében 7 felolvasás, 6 szabadelőadás, 8 pályamunka, 2 költemény került a Társulat elé. Ide sorozható még a két ünnepélyen való szereplés. A beérkezett munkák száma 25, tehát már felülmulja a tagok kicsi számát. Ami a felolvasásokat illeti, olyan téren és körökben mozognak, hogy azokból nemcsak a felolvasó urak, hanem a Társulat összes tagjai is nagy szellemi hasznot meríthettek. A szabadelőadások számának növekedése ez évben nagy lendületet vett. Fokozta azt pedig a tagok azon nagy buzgólkodása, hogy a szabadelőadás gyakorlásával mindjobban beleéljék magukat abba a helyzetbe, amelybe az élet önkéntelenül is bele fogja sodorni őket. A Társulat széleskörü működése mellett nem kis argumentum az sem,

hogy a Társulat most ujból költő tagot számlál. Neki köszönhetjük azon verseket, melyekkel gyüléseink és ünnepélyeink keretében megörvendeztetett bennünket.

A pályatételek ezen évben nagy választékban állottak a Társulat rendelkezésére. Mindazonáltal tekintve a pályatételek nagy számát, egy tétel sem maradt megfejtés nélkül. Beérkezésük idejét tekintve, a pályamunkák ilyeténképen oszlanak meg. Nagys. és ft. dr Gebauer Miklós püspöki titkár ur pályatételére „Miért fontos a lelkipásztorra nézve az iskola?" beérkezett egy pályamű, mely egyszersmint pályadijnyertes is lett. A mű szerzője Mihalecz Ferenc III. éves ur. Majd főtiszt. dr. Hajós György theológiai tanár ur „Honnan van az, hogy sokszor nem tapasztalható lelki fejlődés a mindennapi áldozóknál?" cimü pályatételére szintén egy mű érkezett be, melyet a birálók pályadijnyertesnek nyilvánitottak. A pályadij nyertese Hábedli János III. éves ur. Főtiszt. dr. Dóry László praefectus ur tételére „Milyen az élet abban a szeminariumban, ahol szt. Pálnak a szeretetről szóló tanát gyakorolják?" beérkezett két pályamű. Főtiszt. praefectus ur mindkét munkát jutalmazásban részesiteni kegyeskedett. A pályaművek szerzői: Gyenis Vilmos elnök ur és Péger József III. éves ur. Főtiszt. dr. Taksonyi János segédlelkész ur pályatételére: „Valamely X helyen milyen a vallás-erkölcsi élet" beérkezett két mű. A Társulat pályadijra méltónak Hábel Vince IV. éves ur művét itéli, mig a másik mű főt. Perr Viktor segédlelkész ur jóvoltából szintén jutalmazásban részesült, melynek szerzője Péger József III. éves ur. Mélt. és főt. dr. Mosonyi Dénes püspöki helynök ur pályatételére: „A mindennapi elmélkedés fontossága a papi életben" beérkezett két munka egyforma jutalmazásban részesült. A szerzők: Pintz Bálint IV. éves és Mihalecz Ferenc III. éves urak. Ami az ünnepélyeket illeti, a karácsonyesti ünnepélyünkön csak ének- és zeneszámokkal léptünk fel, melyekért hálával adózunk jó énektanárunknak: ngs. és főt. Lajos Gyula székesegyházi karnagy urnak. A zeneszámokkal kapcsolatban Püspök Pál II. éves urat hallgattuk. Szokásosan szép szilveszteri ünnepéllyel vettünk buesut az 1923. esztendőtől. Ezen ünnepélyen már több ének és zeneszámmal kapcsolatban két szindarabbal gyönyörködtettük előkelő közönségünket.

Amint igy a Társulat rövid másfél évi működéséről beszámolót tartunk, önkénytelenül is feltör lelkünkből a hála érzete azok iránt, kik Társulatunk működését, helyes irányban vezetni és munkásságát bármi módon előmozditani igyekeztek. Itt első sorban szives köszönetünket fejezzük ki főt. dr. Dóry László társulati igazgató urnak, aki önfeláldozó szeretetének melegét mindig éreztette a Társulat minden egyes tagjával szemben. Nemcsak hogy gyüléseinket szives megjelenésével megtisztelte, hanem a legnagyobb odaadással viseltetve

ügyeink iránt szellemi erejével homályos kérdéseinket megvilágitotta; ünnepélyeink rendezője és vezetője a kitartó munkára lelkesitve ő haladt elől, mutatva az utat, melyen szeretetének varázsát önkénytelenül is követtük. Köszönetemet fejezem ki a Társulat nevében Gyenis Vilmos elnök urnak, aki nemcsak buzditásával öntött lelket a működő tagokba, hanem önszerzette szinműveivel igyekezett szinpadi életünket is érdekessé és kedvessé tenni. Ugyszintén köszönettel adózunk Petz Emil szindirektor, Mihalecz Ferenc cantus magister és Püspök Pál II. éves uraknak az ünnepélyek előkészitésén kifejtett munkásságukért.

Amint igy a Társulat másfél évi működését áttekintve látom, szivem repes az örömtől, hisz nem is állunk már oly messze az ősök nagyságától. Igaz ugyan, hogy a jövő titka rejtve előttünk, de a cél biztos, amelyért lelkesedünk. Nem fog merész állitás megkockáztatása lenni, ha azt merészelem remélni, hogy a Társulat ismét el fogja érni azt a nivót, melyen már az ősök szép munkássága folytán nyugodott. Érzem, hogy mindnyájunkban pezseg az erő az érettebb tudás és a boldogabb felvilágosodottság után, hisz mindegyikünk egy jobb és boldogabb földöntúli élet napszámosának érzi magát itt e földi életben. Azért már itt a Társulat keretén belül igyekszünk megalapozni azt a jészket, melybe belemelegedve és benne jól érezve magunkat, üde hévvel, ifjui erővel tudjunk dolgozni a Társulat szoros kereteiből kikerülve, az élet örvényes forgatagában egy ujabb és boldogabb lelki kultura megteremtésén. Ez pedig eredményesen csak ugy történhetik meg, hogyha haladásunk utjában folyton győzelemről álmodozunk, hisz célunk nemes és örökkévaló. Bátor és elszánt harcosoknak készülünk. Ezt a harcot és munkát már itt kezdjük a Társulat keretein belül azáltal, hogy Társulatunk nivóját magasra, a felhők fölé emeljük munkásságunkkal; akkor láthatja a világ, hogy igazán élünk, harcolunk, munkálkodunk és törekszünk egy örökkévalóság után.

60 éves jubileumi diszgyülés.

A Társulat örömmel és büszkeséggel, életképességét és létjogosultságát dokumentáló 60 éves multtal lépett a nagy számban összegyült pécsi és vidéki papság elé, melynek élén a mélt. és főtiszt. székeskáptalan is megjelent. A gyülést az elnök a jelenlevőket üdvözlő és a nap jelentőségét röviden jellemző beszéddel nyitja meg, majd Magosföldi Péter főjegyző tartja másfél évről a Társulat működését ismertető beszámolóját. A gyülés harmadik száma Szvetics Károly II. éves h. h. birálata, mélt. és főtiszt. dr. Mosonyi Dénes

püspöki helynök ur „A Szt. Pál Társulat története" c. pályatételére beérkezett műről. Objectiv kritikával megállapitja a mű jó tulajdonságait: a történeti művek szárazságát eltüntető élénk és szemléletes előadást, az alapos kidolgozást, az adatok helytállóságát, jellemző képességét és erejét, melyekkel szemben a könnyü és világos áttekinthetőség hiánya — melyet azonban némileg ment az anyag nagysága — képezi a mű egyetlen nagyobb hibáját. A birálótól pályadijnyertesnek ajánlott mű szerzője Mihalecz Ferenc III. é. h. h. Következik Mihalecz Ferenc III. é. h. h. „Képek a Társulat életéből" c. szabadelőadása. Hangulatos és figyelmet lekötő előadással mutat rá a Társulat 60 éves hol virágzó, hol hanyatló multjában kiemelkedő eseményekre. Ezután Frank Lajos II. é. h. h. emelkedik fel birálatának megtartására, a Társulat pályatételére: „Miért szt. Pál a Társulat védője?" cimen beérkezett tanulmányról. A tartalom rövid ismertetése után áttér a birálatra. A mű kidolgozása nem födi teljesen a cimet. Szt. Pálnak az áldozatos és ideális lelkipásztori életre gyönyörü perspektivát nyujtó élete helyett a cimnek megfelelően inkább komoly előkészületét az apostoli hivatásra, autodidaktikus tevékenységét, nagy egyéniségének kibontakozását kellett volna szemléltetnie, hisz a Társulat célja elsősorban az önképzés, tehát elsősorban ebben példaképünk szt. Pál. Egyébként azonban diceséretreméltó, világos és jól tagolt beosztása, frappáns és nagy olvasottságra valló idézetei, szt. Pál életében a Krisztusi szellemnek nagyszerü emelkedését és szt. Pálnak világtörténelmi jelentőségét pasztoráló működését jellemző ügyessége. Az elnök pályadijnyertesnek nyilvánitja a művet, melynek szerzője Hábedli János III. é. h. h.

Ezután mélt. és főtiszt. dr. Mosonyi Dénes püspöki helynök ur tolmácsolja kegyelmes püspök urunk jóindulatát a Társulat iránt és buzditja a Társulatot szt. Pál szellemében való továbbműködésre. Egyuttal tudtára adja a Társulatnak kegyelmes püspök urunk egymilliós adományát. De még ennél is nagyobb örömet és lelkesültséget keltett kegyelmes püspök urunk távirata, melyben atyai szeretettel emlékezik meg a Társulat tagjairól. Levél utján további jóindulatába és szeretetébe ajánlva magunkat, hálás szivvel köszöntük meg kegyelmes atyánknak rólunk való megemlékezését és adományát.

Majd mélt. és főttszt. Hanuy Ferenc dr. szemináriumi kormányzó 100.000 koronás adományával a Társulat alapitó tagjai közé lép. Ezen összeget később 150.000 K-ra egészitette ki. Alapitó tagok lettek még: dr. Wurster József, nagyprépost 120.000 K, dr. Mosonyi Dénes püspöki helynök 250.000 K, dr. Igaz Béla, éneklő kanonok 100.000 K, Beck Lajos kanonok 100.000 K, Szeitz József, kurdi esperes-plébános 100.000 K.

Szinpadi élet

Mottónak veszem: nem rozsdásodott még be diszterminünk ajtaja azon régi kuriák vaspántos ajtajaként, hol a négy évszak minden bogaras jókedve egyformán száguldhat végig, vagy cirogathatott végig, de „sesam" nem lett soha és csak a rozsda soványitotta az éreces pántokat. — Nem, ha mondom; gyakran nyitogattunk ajtót, ablakot, ha nem másért, hát azért, hogy a kályhának dühös lehelletét, mely a szemgolyók gyorsabb keringését a könnyezésig kivánta kiutasitsuk és helyébe a barátságos téli szellőt (amely minden „cifraságból" lyukas jelmezruhán átnyájaskodik) helyezzük el nagy lelküen, hódolva neki szinlelt (ah nem fáztunk) didergéssel. Különben is disztermünk falai oly roppant hőtartalmuak, hogy sóhajfagyasztó hidegben is sürü izzadságcseppek gördülnek róla a sok használattól „kifényesedett" parkettre. A por azontul, amennyi szükséges a kulisszaszinek megóvására, sohsem kövéredett...

Fölosztanám ezután most beszámolómat kötetekre és csomókra, de hogy előlről kezdhessem, megmaradok mégis az időrendnél.

Most pedig fölteszem a szigoru kritikus szemüvegét és végigbirálom egyenkint az ünnepélyeket.

Első ünnepély, melyről meg kell emlékeznem, bucsuzás és temetés volt. Bucsuztunk öt társunktól, kik az „Alma mater"-ben gyüjtött erőiket a lélekmentés munkájában érvényesiteni készültek. Pontos sorrendet nem tartva, most emlékezem meg Hábel Vincze bucsuztató beszédjéről, melyben az egész theologia nevében mondott nekik istenhozzádot és kérte őket, hogy ezután se feledkezzenek meg rólunk. Ezen felszólitásnak eredményét már az idén bizonyitották a zöld utalványok, melyeken sommás pénzösszegek szerepeltek. (Bocsánat most veszem észre, hogy mily hamar leestem az idealista pathos magoslatáról, a materializmus arany vedrébe.) Másrészt, mint emlitém, temettünk ezen az ünnepélyen, temettünk egy fölöttük tova tünt iskolaévet. (Csodálatos, hogy ezen a temetésen a gyászoló közönség elmaradt. — Kisirt szemet legalább egyet sem láttam. Ahán! Bizonyosan a közeli szeptemberi föltámadás reménye okozta ezt.)

Az alkalomhoz mérten komoly tárgyu szindarab választatott, még pedig Tiburtius IV. felv. őskeresztény szindarab. Igen ám, de annak a IV. felvonásához katakomba kulissza kell; már pedig szindirektorunk végig járva a kulisszaraktárat, ilyet egyet se talált. Ebbaj? Dehogy baj! Hisz azért vannak kulisszafestőink, hogy fessenek egyet. Kiadatott a rendelet Fáncsy János és Patton János első éveseknek, hogy

két hét alatt varázsolják ide „Roma sotteraneat"! Mert ha ezt nem teszik (pardon ez már a kisbiró dolga!) — És meglett! Jöhetett az ünnepély!...

Bocsánat, ha a szigoru kritikus itt ellágyul kissé! A darab igen szép volt, de nemcsak a darab, hanem a játék is. Mindenekelőtt azonban Daniss Jenő pécsi szinművész ur fáradhatatlan munkájáért és művészi rendezéséért kell hálánkat lerónunk, aki időt nem sajnálva művészi utasításaival az ünnepély sikerét biztositotta.

A darab abban az időben játszódik, amikor az Egyháznak napját egyik oldalról a haldokló pogányság végső erőfeszitései fenyegetik, másoldalon azonban a pogány századok sötétségéből kidereng már a győzelmes Konstantinkereszt. Az első felvonás még telve van a pogányság eszméinek sötét, alattomos szereplőivel, kik anyagi érdekből vért ontatnak és nincs fogalmuk a lelkiségről. A gyilkos tőre azonban nem a kiszemelt áldozatot sujtja, hanem a gyilkos öntestvérét. Ez ártatlan testvérvér cseppjei permetezik azután a gyilkos lelkére a megtérés kegyelmét. A katakombák misztikus sötétjében, megtalálja a kereszténységnek üdvhozó világosságát. A milviuszi legyőző pedig megszerzi az Egyháznak a teljes szabadságot a pogányság elnyomása alól, mit Melchiades pápa megható ünnepélyességgel hirdet a katakombák százados sirjai felett.

A műsor gazdagitásában az intézeti énekkar is kivette a részét.

Ezután időrendben karácsony következnék. Egy karácsonyi ünnepély lehetetlen, hogy ne legyen kedves. Ugy érzi mindenki, hogy az isteni kisded leszáll szivébe és csendes békéjével, boldogságával tölti el lelkét. Nem kell ilyenkor hatásos darab, mely drámai jeleneteivel tapsviharokat fakasszon. A betlehemi jászol egyszerüségének köntösét viselje minden; énekeljünk el egy egyszerü „Mennyből az angyalt..." s megvan a karácsonyi hangulat, béke, öröm és a kis Jézus minden ajándéka. Szindarabot mi nem adtunk elő, mert Lajos Gyula főtisztelendő ur, az Énekiskola igazgatója meglepett bennünket azzal, hogy az Énekiskola kisnövendékei nálunk játszák el szokásos pásztorjátékukat. A darab jelenetei gyermekded kedvességükkel mindenkinek lelkét örömre hangolták. Ez örömöt növelték még a kiosztott ajándékkönyvek és méltó keretet adtak dr. Hanuy Ferenc mélt. rektor urunk kedves szavai. Az énekszámok pazar bőségben tették változatossá az ünnepélyt.

Szilveszter-este azonban tréfásra forditottuk a dolgot. „A községi gyülés" és a „Nyomda hiba" eleven szereplői minden szavukkal mosolyra deritették a hallgatóság arcát. A biró tipikus „Göre" alak volt, a jegyző és esküdtek mind az életből ellesett mozdulataikkal és szójárással teljesen elénk

állitották egy falusi közgyülés mulatságos képét. Pantalló, a másik darab főszereplője, rettenetes fogfájással igazi részvétre tudott szert tenni, mely a közönség részéről hangos nevetésben nyilvánult.

Jubileumi ünnepély.

Na, most uj tollat teszek a szárba, előveszem nemcsak vasárnapi, de jubileumi stilusomat és költeményt irok, (t. i. olyan mesebeli dolgokat) de azért érdekes, mégis fölötte komoly valóságot...

A sz. Pál gyülésen elhangzott a rövid felhivás: jubiláljunk! Szóval 60 éve állunk és ezen 60 éves multnak akarjuk most fényes emlékét állitani. Fogjon össze elnök, jegyző és szindirektor (a pénztáros pedig gondoskodjék összegekről, utóvégre ez a dolga...), hogy alkossunk nagyot, legalább a portásig elérjen hire!

De volt is foganat, megszületett egy uj kulissza, elhoztuk Epherust szobrostul, palotástul szinpadunk hátterére, hogy csodálkozott... na ki is? De lépjünk a nézőtérre. Függöny felgördül és ott érezzük magunkat mi is az I. felvonásban Diana berkében (már amennyire ezt a csalódást persze szinházi kulisszákkal előidézni lehet), a varjat célzó Rubriusszal és elém tárul a filozófus Caecilius gondolatvilágánál a görög bölcseleti skepticismusa, mely nem talál nyugalmat semmiben.

De im ének hangzik, a keresztények közeli istentiszteletéről és megbűvölve áll Caecilius, nem ért még, nem hisz, de lelkében mindig tisztábban kialakul a pogány mitológia tarthatatlanságának gondolata. Megjelenő atyjának már kétkedő szavakkal beszél pogány istenekről és lelkének ezen diszharmoniájából szabadulni vágyva, büszke szivvel igéretet mond Senilónak, a császár toborzó tisztjének: vele megy harcok tüzébe, feledni a lélek gyötrelmeit.

Változik a szin és szemeink elé tárul Ephezus főtere, hajnali órákban. Minden csendes. De ime feltünik Joachim főrabbi, önkéntelenül sajnálkozó mosolyt vált ki farizeusi istentisztelete, mit izor fia még nem tud s akar megérteni. De a tér ismét kitisztul, megjelenik a prokonzul reggeli biráskodásra. S most aztán hű képét kaptuk a tömeg állhatatlanságának. Először sz. Pál komoly, méltóságteljes szavainak meggyőző ereje ragadja meg a lelkét, de aztán épugy el is veti, üres sophizmák által félrevezetve Joachim főrabbitól. Demetrius a kitörést teljessé teszi. Szegénynek nem fogynak Diana szobrocskái...

Caecilius itt ujra jelét adja nemes lelkének, talpnyalást nem ismer, de vakmerőséget, védtelen embereket támadó durvaságot sem tűrhet el.

Lelkünk előtt mindig rokonszenvesebbé lesz e főalak, ki egy jobb, ideálisabb életre érdemes, lelkének még pogány egyenessége folytán is.

Ez a becsületesség azután teljesen lebilincsel bennünket a III. felv.-ban, amikor mint győztes triumphátor megjelen Néró tróntermében. Jóleső érzéssel tölt el ez „egész" ember látása, az alávaló, áruló nérói környezetben, hol csak önzés honol és a vér a trónig ér. Mindenki érzi, itt csak összeütközésre kerülhet a sor... De Néró ördögi élvezetének elérésére feláldoz mindent, a Győző babérkoszoruját, legkedvesebb apródját maga szurja le, de meg marad a sátáni gyönyör: Róma ég! A nézők szivében a legnagyobb utálat párosul Néró iránt, a keresztények sajnálatával, Rubrius vére ugyan a császárt is megborzasztja, de mégis fanatikusan hörgi: ad bestias!

A negyedik felvonás aztán megadja szivünknek a nyugalmat, ott látjuk ugyan a keresztényeket, a három apostolt ártatlanul a börtönben, de ott van Caecilius is, lelke mindjobban közeledik a kereszténységhez, meghatja szivét a néma türés, a nagy ellenségszeretet és végül is nem tud ellenállni, leborul sz. Pál előtt, bevallja, hogy nála az igazság, ő is Krisztusé lesz a halálig!...

A felvonások közeit zeneszámok és Gyenis Vilmos IV. év. th., a sz. Pál Társ. elnökének komolyszavu, de lelkes beszéde töltötte ki. Röviden visszatekintett a társulat munkás multjára, annak örök ifjuságát ecsetelte költői szavakkal munkássága terén és különösen kiemelte buzditólag annak nagy fontosságát a szónoki képzésben.

Továbbá itt meg kell még emlitenünk, hogy a szindarab tartalmi kiválóságáért Péger József III. év. theologust illeti a diesőség, ki irói tehetségének e téren már többször bizonyitékát adta és most is különösen a III. felv.-ban igazán hatásosat alkotott.

A darab előadási sikereiért azonban ismételten Daniss Jenő szinművész urnak kell hálánkat leróni, ki szerető türelmével és művészi lelkének teljes odaadásával segitett bennünket minden nehézségeken át.

Officia propria Dioecesis.

— A tavalyi számban megjelent közlemény folytatása —

Az ujkor vértanui között nemcsak szerzetes hittéritőket találunk, hanem falusi plebánosokat is.

Mikor Orania hercege 1572-ben kálvinista hordáival Németalföldre betört, Briel, Euchhausen, Alkmar és Dordrecht falvak elpusztitása után junius 25-én *Gorkumot* is elfoglalta. A *szerzetes és világi papságot* összefogatta és börtönbe záratta. Éhséggel gyötörték őket, de pénteken hust adtak a cellákba; a rabok azonban inkább nem ettek, mintsem a bőjtöt megszegték volna. Durván bántalmazták is őket, hogy megvallják, hová rejtették kineseiket. Julius 5-én éjjel Brielbe hurcolták őket, hova sok szenvedés után 7-én érkeztek. Itt a lázongó csőcselék élén von der Mark gróf állott, ki nemcsak szidta és gyalázta a félholtra gyötört hitvallókat, de sárral és kővel meg is dobáltatta s aztán piszkos börtönbe záratta őket. Később a községháza udvarán fenyegetésekkel, majd csábitásokkal akarták őket hitük megtagadására birni, főként, hogy tagadják *a pápa legfőbb egyházi hatalmát s Krisztusnak az Oltáriszentségben való jelenlétét.* Miután ez nem sikerült, julius 9-én halálra itélték őket. Délután 1 órától reggel 4-ig tartott a kivégzés. A hóhérok kegyetlenkedése még a halál beálltával sem ért véget. A holttetemek a kivégzés helyén temettetek el, hol 40 évig pihentek. 1615. szept. 4-én bontották fel a sirt s az ereklyék nagyrészét a brüsseli Szent-Gudula-templomba vitték, hol aztán sok csoda történt, mire aktáikat 1620-ban Rómába küldték. X. Kelemen pápa 1675-ben boldoggá, IX. Pius pápa pedig 1867: junius 29-én szentté avatta őket. **A gorkumi vértanuk** közül tizenegyen ferencrendiek voltak, egy domonkos, egy augusztinus és kettő prémontrei; továbbá **négyen világi papok** voltak: Wechel Lénárd, gorkumi plebános, igen képzett ember; Poppel Miklós, a káplánja; Walther András, heinroti plebános; Dünen Gottfried, ki 70 éves koráig Franciaországban volt plebános, azóta szülőhelyén, Gorkumban élt nyugalomban. Ünnepük julius 9-én van a Corpus Breriaki-i nem ismeri őket.

* * *

Fleischmann János 1576. december 20-án született a felsőszileziai Skotschauban. Atyja korán elhunyt, de az édesanyja annál vallásosabban nevelte. Tanulmányai végzésére Freibergbe, aztán Olmützbe és Prágába ment, hol 1603-ban a filozófia doktora lett. Utána Grázban is tanult. Pappá szentelése után az olmützi biboros-püspök *Holleschanba* küldte *plebános*-nak. E községben már 80 év óta terjeszkedett a protestántizmus s ezért buzgó és fáradtságot nem ismerő munkálkodása közben sok ellenséget szerzett itt magának. Mikor Csehországban 1619-ben kiütött a forradalom, Czen-

stochowba zarándokolt, a lengyelek Nagyasszonyához, honnét Krakkón keresztül tért vissza hívei közé. Mikor a lengyel hadak Holleschanba vonultak, az Oltáriszentséget vitte eléjük, mire azok térdre borulva fogadták a szentségi Jézus áldását. Nem is kellemetlenkedtek a faluban, hanem békésen tovább vonultak. A plebános ellenfelei ebből fegyvert kovácsoltak ellene: azzal rágalmazták, hogy csak azért járt Krakkóban, hogy behívja a lengyeleket. Erre bíróság elé idézték, de ő Tovakov várába menekült. Később Olmütz közelében az erdőben elfogták s durván bántalmazták. Mint hazaárulót négy izben kisérték a bíróság elé s utána mindig hat óra hosszat a kinpadra vonták. A bakókat nemcsak a katolikus vallás elleni gyülölet tüzelte, hanem szerették volna tudni azt is, hogy mit *vallott néki gyónás közben* Lobkovitz herceg? Bünül rótták fel néki azt is, hogy híveinek csak egy szín alatt szolgáltatta ki a szent áldozást. Rettenetes kínokat kellett elszenvednie, de a gyónási titkokat nem árulta el; csak imádkozott s Jézus és Mária szent nevét fohászkodta. Borzasztóan megcsonkítva (már a belei és mája is kilógott) még el akarta mondani breviáriumát, de mivel kezével már nem birt tovább lapozni, nyelvével forditotta át a lapot. Harminc-három napig élt még e borzasztó állapotban, végre 1620. március 17-én meghalt, 43 éves korában. Vértanuságának helyét egy kápolna jelzi, benne a kinpad is. Ereklyéi Olmützben a Boldogasszony templomában vannak. IX. Pius pápa 1860-ban boldoggá avatta. Ünnepe március 17-én van. A Breviárium nem tud róla.

A gorkumi vértanúk az Oltáriszentség és a pápaság vértanúi, a holleschaui plebános a gyónási titok áldozata.

Megérdemelnék tiszteletünket.

Néhány szó a missziókról.*

Az isteni Mester, midőn apostolait elküldötte a világ meghóditására, mélyen belelátott a mi korunkba is és nem tudom, vajjon az öröm vagy bánat fogta-e el szivét annál a tudatnál, hogy a huszadik század megértette, vagy elfeledte az Egyház küldetését, a papság magasztos rendeltetését. Sok pap mondotta: ha még tiz életem volna, akkor is kevés lenne arra, hogy részemet kivegyem Isten országának terjesztésében. Nem függ az egyház sorsa az egyesek működésétől, de az bizonyos, hogy miként a tenger cseppekből áll, hasonlóan az Egyház hadserege is egyénekből toborzódik a kijelölt feladatra. A pap nem zárkózhatik teljesen plebániája területére, hanem apostoli szivébe zárja az egész világ katholikusait és megtérni akaró pogányait.

A missziók gondolata ma mindig jobban belevésődik az európai hívők lelkébe és hogy mennyire értették meg Krisztus szavát, azt a külső statisztika is igazolja. A katholikus országok versengenek a missziókért. A maroknyi holland nép közel ezer papot, ugyanannyi apácát és 300 laikus fogad. szerzetest küld a külső missziókba; az anyagias Egyesült-Államok 444 hithirdetőt mutatnak fel; a németek több száz papot, szerzetest és apácát; a franciák pedig ugyanannyit mint a többi, a katholikusok együttvéve. (Dr. Pál M.: Kath. missziók.) És mi hol állunk? Egy-két hithirdetőnkkel, csekély adományunkkal még a hivatalos statisztika lapjára sem került föl a nevünk, mert nem végeztünk férfias munkát. Valahogy annyira begombolózkodtunk köpenyünkbe, hogy a katholicizmus külügye elveszett népünk számára. A gyermekekre biztuk a misszionálást és mi felnőttek a sarokba álltunk, mert rösteltünk ilyesmivel is törődni. És a kis ártatlan szivek utat találtak az Úr Jézushoz, viselték a hithirdetés gondjait, gyüjtöttek erejükhöz képest és volt az egész. Missziós irodalmunk a minimumra csökkent, — jobban mondva, azon tul nem emelkedett.

Pedig Krisztus Urunk férfiakat, papokat hivott meg munkájába és ha bátran próbálkoznak, a siker el nem marad. A magyar kath. életet itt nem akarjuk jogtalanul megbirálni, elvégezték azt nagy tekintélyek. Azt azonban állithatjuk: ha itthon vallásos és buzgó a nép, a misszió sem pang. A tények beszélnek. A katholikus, főleg szerzetesi iskolák növendékeik körében ma is sokat tesznek e téren. Példa erre a kalocsai intézetek áldozatkészsége, mely már eddig is milliós adományokkal támogatta a hithirdetés művét. Pedig ott sem terem a pénz és a drágaság ott is egyenlő a miénkkel. Azt hangoztatják, hogy a felnőttek ideje, ereje, anyagi helyzete teljesen a napi életre koncentrálódik és a külső misszió segélyezésére nem is gondolhatnak. Sok tekintetben igazuk van, de tévednek, ha ez az állitás mentené a mai kor emberét. Nézzünk csak magunk köré. Hol van az a felnőtt ember, aki nem tudna csak 1000 K-t is minden megerőltetés nélkül a missziókra forditani évenként? Ma egy kis élvezet, vasárnapi szórakozás, mulatság ezrekbe kerül és igy 1000 K-ás önmegtagadásra mindenki képes, sőt ha erre kellő módon felkérik, örömmel vállalkozik. Ha ezt Magyarországon csak fél millió ember megtenné, máris félmilliárd állna a szt. ügy érdekében. Ámde, ide nincs beleszámitva az a sok lelki haszon, mit az imádság, szentségek vétele stb. által nyujthatunk. Ez nem egy ideálista theológus ábrándozása, hanem ha ugy tetszik, az életből meritett példa. A protestánsok milliárdokat adnak, pedig őket nem igen lelkesitheti az unitas fidei, mint bennünket. A hollandok, németek pedig ma is bőkezűek.

Az igaz, hogy nem annyira a pénzen fordul meg hitünk terjedése, mint a vallásos buzgóságon, a hithirdetők áldozatkészségén, de az anyagiakat sem mellőzhetjük. Mikor azon panaszkodnak a misszionáriusok, hogy a papjelölteket nem tudják elhelyezni, vagy az inség miatt el kell őket bocsájtani, a kitett gyermekeket, betegeket, nyomorkodókat nem tudják segélyezni, akkor nagyon is helyénvaló, hogy az itteni katholikusok ne csak szivüket és imáikat, hanem pénzüket is Isten szolgálatába helyezzék.

Németország és Ausztria katholikusai nem mondhatók, hogy anyagilag jobb helyzetben vannak nálunk és mégis az előbbiek 37 egyesület és 40 folyóirat, az utóbbiak 18 egyesület és 19 folyóirat révén terjesztik és segélyezik a missziókat. Erre képesek ők, miért ne mi is?! A mi népünk is vallásos és kis adományait nem tagadja meg a missziótól.

A legtöbb bajt és akadályt a mi szervezetlenségünk okozza. Az „Unio cleri pro missionibus“ nálunk még ifjukorát éli és sokan figyelmre sem méltatják. XV. Benedek pápa, ujabban pedig XI. Pius pápa is védelmébe vette e világszövetséget és a Propaganda alá rendelte, egyben ajánlotta, hogy minden egyházmegyében megszervezzék.

Kalocsán már él és működik és várja az országos megszervezést. A mi egyházmegyénkben is vannak lelkes és buzgó papok. Álljon valaki az egyesület élére, szerezzen püspöki megerősitést, vigyen abba életet és mindjárt másképfest a misszió a papság körében. A kötelezettség oly kevés, a lelki haszon oly sok, hogy megérdemli a fáradtságot.

Az „Unio cleri“ tulajdonképen terjeszti a felnőttek körében: a Hitterjesztés Egyesületét és a gyermekeknél a: Jézus szt. Gyermekségének művét. Az elsőnek központi szervezete Bpesten csak papiron van még meg, az utóbbi működik és központja Esztergomban van. A szivgárdista-mozgalom terjed az országban jó eredménnyel, mert a gyermek szive fogékony a jó és nemes iránt.

*) Szives örömmel adtunk helyet e cikknek, annál is inkább, mert Társulatunk az idén komoly an fellépett a missziók érdekében. Volt missziós előadásunk, járattunk lapokat és elég szép összeget gyüjtöttünk a tagok körében, mit papnövendékek neveltetésére forditottunk. A főt. papság köréből is érkezett hozzánk adomány a missziókra, amit továbbitottunk és a jövőben is szivesen elintézünk ilyen ügyeket, mig központi szervezet nem áll nálunk is a missziós mozgalom élére. Ujságunkban pedig állandó rovatot nyitunk e nemes cél érdekében. Kérjük a hozzászólásokat.

Miért ne lehetne a missziós eszmét elhinteni a gyermekek között faluhelyen is? A tapasztalat azt mutatja, hogy mindenütt nagy az érdeklődés és szeretet a missziók iránt. Mutassuk csak meg nekik a „Néger gyermek" egy példányát, máris megnyertük jóakaratukat.

A másik szükséglet: missziós lapok járatása. Csak két kis folyóiratunk van e téren, az is inkább az ifjuság szivébe akar belopózni, mert a felnőttek számára hiányzik egy alapos, érdekes és kielégitő, magyar missziós lap. A németek, franciák itt is vezetnek. A német „Die kath. Missionen" c. folyóirat szinte világhirü és cikkei a missziók történetének megirásánál is jelentősek.

Különben a német missziós irodalom első helyén áll és a Herder-cég kiadásában megjelenő „Misszions-Bibliothek" sorozatai tudományos, praktikus és szónoki mederben tárgyalják a külső missziókat. Ha valaki e könyvek közül csak egyet is (pl.: Huonder S. J.: „Die Mission auf der Kanzel und im Verein", 3 köt.) elolvasott, lehetetlen, hogy elzárkózzék e fontos kérdés elől. A papnak még más műveket is ismernie kellene (pl.: Arens: Handbuch der Kath. Missionen; Die Mission im Familien- und Gemeindeleben stb., azután Huonder A. S. J.; Väth A. S. I.; Dahlmann J. S. I.; Spieler J. stb. műveit) és akkor beszéde érdekes, tartalmas lesz, mert bőven áll anyag rendelkezésére.

A Jézus Szive tisztelet köztünk.

Az a körülmény, hogy az Egyház nemcsak hozzájárul a Szent Szív kultuszhoz, hanem a legteljesebb mértékben fölkarolja és ajánlja, ez is arra késztet, hogy mi, akik Jézusnak egykor papjai akarunk lenni, csatlakozzunk Jézus Szive Zászlaja alá, a Jézus Szive tisztelők táborába. Nem ujonnan történt ez a csatlakozás, már régen megtörtént. Nem is történt egyszerre, lelkes ünnepségek között, hanem lassan, halkan, a lassu hétköznapi életben, amint napról-napra, hétről-hétre lassan továbbfolyik ez az élet, a mi mindennapi életünk a napirend keretei között, reggel öt órától este kilenc óráig, igy történt meg ez a csatlakozás a lelkekben. A régiek mennek, az ujak jönnek, uj theológusok sétálnak a felső udvaron, az apostolszobrok árnyékában, uj gimnázisták a terraszon és az alsó udvaron, de a szellem, Jézus Szivének szelleme állandó, csak uj és uj lelkekben, uj és uj ifjakban támad életre Jézus Szivének tisztelete. És hisszük, hogy ahová egyszer bevonult, ott meg is marad mindvégig, megmarad és él fejlődik egyre tovább. És hogy ez nem puszta vélemény, hogy megmarad és továbbfejlődik a Szent Szív tisztelete azoknak a lelkében, akik már kimentek az életbe, bizonyitja itt-ott egy hir, rövid, de sokatmondó: most itt, ekkor ott, alakult meg a Szívgárda, Jézus Szive gárdája az iskolás gyermekek között. És ezek között vannak olyan helyek is, ahol azok működnek, akik csak nemrég hagyták el az Alma Mater-t, csak pár év előtt még együtt térdeltek velünk a kápolnában, vagy feleltek az auditoriumban.

Régóta megvan közöttünk a Jézus Szive imaapostolsága, ujabban a Jézus Szive tiszteletősége is. Az első péntekek megülése és főtisztelendő spirituálisunk előadásai minden

hónap első péntekére előtt a Szent Szív kultuszáról fejlesztenek tovább lelkünkben ezt az áitatosságot. Itt-ott egy dolgozat a Szent Pál társulat gyülésein ismerteti a Jézus Szive tisztelet terjesztését a lelkipásztorkodásban: a Jézus Szive trónraemelését a családokban, a nagy kilencedet.

Különösen mély hatással van lelkünkre a tavaly óta szokásos egész éjjelen át tartó szentségimádás a Jézus Szive ünnepére virradó éjjelen a székesegyházban. Mélyen vésődnek lelkünkbe ezek az emlékek, hogy igy annál jobban fejlődjék ki, lelkünkben a Szent Szív tisztelete. Hogyha sokan még ma nem is értik át a Szent Szív tiszteletét és valamiképen idegenkednek tőle, mi annál jobban megértsük Jézus akaratát, annál jobban szeressük Őt, Jézus Szive vezetésével fejlődjünk és egykor Jézus Szive szerint való papokká, lelkipásztorokká váljunk!

Első bányatelepi utunk.

November hava van. Szép őszi nap. Ilyenkor megyünk a legfegyelmezettebb rendben, mi felső kurzus valahova. Az őszi nap szürke szeméből kérdőjelszerü sugarakat lövel ránk. Nem csoda, hiszen a girbe-görbe pécsi utcákba még a nap sugarai is alig juthatnak egyenesen. De azért más oka is van ám a nap gyanus nézésének! Van bizony, mert olyan uton megyünk, amerre máskor alig szoktunk járni. Bányatelepre készülünk! Ugyan miért? Egyszerü az ok, hivatalosak vagyunk. Gyorsan baktatunk, nem csak azért, hogy gyorsan érjünk, hanem azért is, hogy tovább maradhassunk, mert az eddigi — mecsekszabolcsi — tapasztalatok alapján jót sejtünk. Trombita és dobszó nélkül megyünk, sőt még zászlót sem viszünk, mégis az esperes ur jó előre észre vesz bennünket és már a templom előtt vár reánk. Természetesen először a templomba megyünk és imával, énekkel a jó Istent köszöntjük. Templomból kijöve a barátságos esperes urnak lettünk vendégei és bevonultunk a plebániára. Hamarosan helyet foglaltunk a már készen álló étellel megrakott, üvegekkel feldiszitett fehér asztalnál és fogyasztani kezdtük a dús asztali áldást és igy tovább... Egyikünk sem maradt éhes, de szomjas sem. Igaz ugyan, hogy a jó bort mértékkel fogyasztottunk — mértékünk a boros pohár volt — annál többet, mint mennyi belefért, egyszerre sohasem ittunk. Ter-

mészetesen pasztoralis kérdéseket tárgyaltunk közben, hiszen ezirányu tapasztalatok szerzése volt utazásunk célja. De persze kiterjedt a tárgyalás rokon területekre is, igy például valaki közülünk okosan megjegyezte, hogy a Fleischer cég túl takarékosan adja a szövetet, reverendáink ugyanis olyan szükek, a jelen esetben is, hogy csaknem valamennyiönknél lepattanak a gombok a gyomor táján. E baj fennállását elismertük, sőt értesüléseim szerint legköpcösebb testvérünk tényekkel is — két leszakadt gombbal — bizonyitani tud. Vicerektor ur ki szintén jelen volt ugy látszik hamarosan intézkedett is, (Fleishernál, avagy a konyhán, ezidő szerint pör tárgya az utóbbi véleményt sok, de könnyebb sulyu tudósok tartják) ma ugyanis e téren általános javulás tapasztalható, nevezetesen legtöbbünknél a cingulus táján ma már nagy és számos hosszirányu ráncok fedezhetők fel. Másik vita tárgy volt az automatikusan táguló cingulus kérdése. Ugy látszik ezt a kapcsos cingulusokkal oldották meg, amelyek viselőinél látom, hogy ma már meglehetős tágan lötyögnek viselőik derekán. Felmerült továbbá még egy terv egy filiális szeminárium létesitését illetőleg Bányatelepen. A tárgyalások azonban ugy látszik még folynak, mert eredmény nincsen.

Egyszer azonban azon vesszük észre magunkat, hogy az idő eljárt. Nosza rajta! Csülökre magyar! Mégis mielőtt indulnánk prefectus ur köszönő szavakkal fordul esperes ur felé, akinek szintén van még néhány kedves bucsuzó szava. Egy két harsány éljen és máris hazafelé robotulunk a sötétkék novemberi alkonyatban. Kevesen hallgatnak, de mégis Miska barátom hangját kapják el legelőbb a füleim. Uj szavakat alkot latin mintára, igy többek között „krumplitudónak" nevezi a burgonya főzeléket, amit ma estére szorgalmasan főznek odahaza a kedves nővérek. Pedig ma estére! — ugymond — nem leszünk krumplit enni tudók! Igaza is lett. Bár valamennyien erős, egészségesen érkeztünk meg, mégis „krumplitudó" vacsoránk csak szimbolikus jellegü volt, kanál, tányér érintetlen maradt.

Igy esett a bányatelepi kirándulás. Elmult ez is, de bár elmult gondolataink még mindig gyakran szállnak vissza a szives vendéglátó esperes úrhoz és a kies plebánia lakba. Bár csak ne esne ki annyira utaink irányából!

A Szent Pál Társulat története.

(III. közlemény.)

VI. Kor. (1893—98.) „A szépirodalom művelésének korszaka."

A 90-es évek szépirodalmi hatása vezette a Társulatot is működésében, mert célul az elbeszélés, versirás, szónoklás, szavalás művészetének elsajátitását tűzte ki. Az erkölcsi irány kidomborodik a dolgozatokban, de a tetszetős fölepités, a meseszövés hiányos és főleg a verselésben kezdetleges, néha erőszakolt. A tudomány csak só gyanánt szerepel, mert vajudik e téren a tagok határozott állásfoglalása. 1895 májusában dr. Igaz Béla veszi át a társulati igazgatóságot (Rézbányai J. ar. utóda) és szept. havában már a tudományt igyekszik a Társulat zászlajára fölirni, mert az Egyház és a haza üdve ezt nagyon is megkivánja. Szabó Géza IV. é. elnök, majd Szánthó Ignác IV. é. főjegyző rámutat a működés egyoldalusságára, de pontos irányt ők sem adnak. A tagok próbálkozása most a német, francia, horvát nyelv felé fordul, amelyből kisebb dolgozatokat ültetnek át magyarra. Az 1896—98-as években pedig ez is hanyatlik és a szónoklás áll az előtérben. Idegen irók műveihez nyulnak (Shakespeare, Bougand, Ettinger, stb.) és azokból adnak elő kisebb részleteket. A tagok lelkesedése 1896. május 10-én egy impozáns millenniumi ünnepélyben nyilatkozott meg, melyről a nagyszámban megjelent pécsi előkelőség kellemes benyomással távozott el. Mlt. Hetyey Sámuel pécsi püspök szakfoglalója alkalmából (1898) Szónyi Ottó IV. é. elnök fönkelt ódáját nyujtották át Ő Exjának, amely nyomtatásban is megjelent. A Társulat dr. Fr. X. Haberl: Magister Choralis c. művét kiadta magyar fordításban, meg pedig a 2. és 3. kiadásban. (1894—1896).

VII. Kor. (1898—09.) „A működés theológiai irányzatának kialakulása."

A korszak megnyitása dr. Hanuy Ferenc társulati igazgató nevéhez füződik. Mivel látta a működés egyoldalusságát, tudományos értekezeseket olvasott fel az első gyüléseken és egyben vázolta az egyházirodalmi iskola célját: irásban és élőszóban előadni mindazt, amit a papjelölt a theológián és az egyes szaktudományokból tanult. A tagok fölfigyeltek, lelkesedtek és egy év leforgása alatt a 35 éves Társulat (1863—98.) sokat tanult. A tudományos felolvasások, értekezések, pályaművek egy uj hang előfutárai. Még nem teljesen theológiai a Társulat, de a tisztán „szépirodalmi" hátravonul és az élet jön előtérbe a maga szociális, dogmatikus, pasztorális, biblikus, stb. kérdéseivel. 1899-ben ugyan már Szentkirályi István igazgató vezeti a Társulatot, de az ő törekvése is az, hogy a tudományos theológia éljen a tagok lelkében és rövid két év alatt ki is fejlesztette irányzatát. A Társulat 1900. augusztus 19—21-ig résztvett a pesti kispapi kongresszuson, melyre 13 egyh. irod. iskola jelentkezett képviseletileg és 280 theológus jelent meg az ország minden részéből. A Szt. P. T. Marton Sándor IV. é. főjegyzőt és Csokonay Béla III. é. főpénztárost küldte el a kongresszusra. A diszgyülés aug. 20-án volt Várossy Gyula p. prelatus, közp. szem. rektor véznöksége alatt és ezen többek közt Marton volt az „értekezés, felolvasás és birálat" előadója és inditványát, mely a pécsi gyakorlatot ismertette, az összes irod. iskolák elfogadták. Ugyancsak ő védte meg a szónoklás létjogosultságát is az irod. iskolában. Mindez csak azt mutatja, hogy a pécsiek 3 év alatt sokat fejlődtek és igazgatóik minden elismerésre méltó munkát végeztek. Ugyanekkor püspöki dicséret is buzditotta a tagokat.

1901-ben azonban valami rendkivüli történt. Az elöljáróság kimondotta, hogy ezentul az összes pécsi theológiai hallgatók egyszersmind a Társulat tagjai is, mert ez eddig mindenkinek tetszésére volt hagyva. September 29-én morózus hangulatban ült össze a 29 tag, de a választás jól sikerült és megelégedéssel cikkelyezték be az alapszabályokba a „kötelező belépés és kötelező munkásság" paragrafusát. Az élet föllendül és

az 1903—05. évek nagy munkásságról, buzgóságról, eredményről, de főleg testvéri egyetértésről tanuskodnak. Ekkor rendeznek egy hatalmas Leo-ünnepélyt (1903. febr. 19.), majd 1904. dec. 10-én az Immaculata Conceptio kihirdetésének felszázados jubileumára nyilvános ünnepséget. Betetőzte működésüket az az 1905. évi kiadvány: P. Puntigam Antal S. J.: „Kongregáció virága" c. műve, mely az ifjusag körében csakhamar elterjedt. 1906-ban Jakab Béla az igazgató, de még ez év végén dr. Sipos István veszi át a Társulat vezetését és mindkét igazgató lelkesitő szavaival sokat tenditett a már — sajnos — hanyatlani kezdő életen. A működés az 1906—09-es évek alatt gepies, unalmas, sokszor kellemetlen. Fontos datum az 1908. nov. 22-e, mert ezen a gyülésen jut a Társulat tudomására, hogy Ő Ex-ja gróf Zichy Gyula megyéspüspök ur a társulati jövedelmeket elfogadta és ez a hir egyidőre uj életet vitt a tagokba. De nem sokáig, mert a hanyatlás folytatódott és mintegy előkészitette a következő korszakot.

—

VIII. Kor. (1909—19) „A szakosztályok működésének korszaka."

Ez már rendkivüliség. A szeminarisztikus szakosztályok erdeklődést, munkakedvet vittek be a Társulatba és kár, hogy a haboru ezeket is megtépázta és a hittud. hallgatók számának csökkenésével ezek is kimultak. A szocialis sz. o.-ban Schlachter Ferenc IV. é., Hauser Imre több éven át a patristico-historiai-ban Faust Antal, Hal Pal, Loschert Kázmér, Schulz Gábor, Hauser tünnek ki, mint alapito- és buzgó tagok. A filozófiaiban Ákos Ferenc I. é. serénykeaik, de Romaba küldik és ez a sz. o. egy év mulva megszünik. Helyébe lép az apológiai sz. o. Tadics Benó II. é.-el az élén és pár év alatt szép eredményt produkáit. A szónoklati sz. o. Faust Antal IV. é érdeme és ez a sz. volt a legélenkebb és bőven el volt látva érdekes tartalommal. A szakosztályokban Virág Ferenc spiritualis, dr. Sipos István, dr. Gere Gábor, dr. Hajós György theológiai tanárok fejtettek ki odaadó vezetői működést és alapos utbaigazitásaikkal megkedveltették a tudomanyszakokat hallgatóikkal.

A szakosztályok alapos és terjedelmes értekezéseket, felolvasásokat juttattak a Társulat elé és most már nem kellett attól féltni, hogy a Társulat letér a tudomány utjaról. Dr. Gere Gábor 1909-től (1908—09-ben, Fajth Jenő) 1918-ig a társulati igazgató. 1911-ben, majd 1913-ban Szal. sz. Ferenc: Theotimus c. művének első, illetőleg második kötetet rendezik sajtó alá, mit franciából forditottak. Ugyancsak az 1913. evi karacsonyi konyvpiacon jelenik meg „A jó Isten Nellikéje" kedves kis mü (angolból), melyet pár hónap alatt szétkapkodott a közönség. De az ünnepélyek tekintetében sem maradtak el az előző korszakoktol. 1913. december 6-án egy nevezetes Konstantin-ünnepelyt rendeztek, melyről a helyi sajtó („Dunántúl") elismerő szavakban emlékezett meg. Azonban a világhaboru nálunk is érezteté bénitó hatasat. A munkaerő megfogyatkozott, az érdeklődés lanyhult, illetőleg másfelé terelődött; a kedv, mit a tömeg fokozott, alaszállt és 1917-ben már teljesen megszüntek a sz. o.-k. 1919—20-ban még föléledt a szociális és szónoklati szakosztály, de mindkettő pár havi élet után megszünt és a társulat kimondta a teljes függetlenséget a működésben minden megkötöttségtől.

—

IX. kor. „A föllendülés és szabad tudományos működés korszaka." (1919—23.)

1919-ben dr. Dőry László tanulm. felügyelő veszi át a T. vezetését és mikor 1920-ban eltörlik a szakosztályokat, egy uj, jobb korszak bekövetkezését hirdették a tagok. Mennyiben sikerült megvalósitani, azt még ma és főleg mi működő tagok nem vagyunk hivatottak objektive megitélni. Az tény, hogy változatos a műsor, különféle a kidolgozott tárgy, alaposabb sok munka, de a speciális egyéni irányzat mindig előtérbe lép és vannak, akik szeretnének ujra szakosztályokba tömörülni.

Alapitottunk ujságot Schmidtmayer Endre I. é. vezetésével (1920—21.) épitettünk színpadot Gábor Károly II. é és Eigner A. I. é. szakavatott, lelkes, odaadó fáradozásával, de dr. Piliván Mihály

vicerektor ur jószivüségéből és bőkezüségéből. Amelett társulati működést is fejtettünk ki. Több ünnepélyt rendeztünk, melynek betetőzése volt az 1924. marc. 7.-i jubiláris ünnepély, mit a Szt. Pál Társulat 60 éves fennállásának megülésére rendeztünk. Nem mi, mások mondták: szép volt, megérte a faradságot és a bőkezü adományok igyekeztek a belső együttérzést megnyilatkozásra hozni.

Legyen elég ez a jelenről. Sokat lehetne még irni a T.-ről és erősen hiszem, hogy az csak megerősitené a Társulat pártoló és működő tagjait, hogy mégis csak érdemes e kis körrel törődni. Van tehat történetünk, nem kell szégyenkezve az ajtó mögé állnunk. A multunk erősiti bizalmunkat, hogy tesz még hosszu történetünk. De nem elég csak a működő tagok lelkesedése, szükségünk van a jt. pártoló tagok gyámolitására is és akkor hisszük, hogy az elmult 60 év csak beköszöntő, utmutató a következő 60 évhez!

Kalendárium

az 1923—24. szökőesztendőről.

Negyedik alkalom és ime megvagyon és a „Szemináriumi Élet" ujra megjelenni készül. Elő hát tollrágók ismert és ismeretlen hada, szamoljatok be az elmult jubileumi évről — szóla szent Pál Társulat határozata. Uj tollak tétetnek a szarak vastagabb végébe. Csak én veszem a régi tompa végü „Hanzi feder"-emet nehogy valakinek oldalába bökjek hegyes, uj acélból vert tollal.

Szokásom szerint ismét a végén kezdem, de hogy az egyformaságtól megóriizzem magam, elpártolok május 1-től és kezdetül nevezetes napot teszek, amely a tárgy komolyságának is sokkal jobban megfelel, nevezetesen:

Április hava.

Április 1-én. Reggel studium van. Az irtózatos csendbe azonban egy hang rival bele: Kálmán a Spirihez! Öreg testvérünk magas homlokáról — amely tart szempillájától egészen a kupájáig — gördülnek a nagy verejtékseppek, mert utközben megsugják neki, hogy a ma reggeli meditációról kell elszámolnia. Számolna is szegény, de ha elfeledte, hogy milyenek is voltak a pontok az este...

Prefektus ur, ki tegnap nem hirdette ki, hogy április 1-én nem tárgyal hivatalos ügyben, szintén egymásután kénytelen fogadni a hivatlan ügyfeleket. De ugy a prefektus ur, mint a Spiritualis ur eltávolitja a jelentkezőket, mondván, ápr. 1-én nem tartanak hivatalos órát.

17-én. Ládák és csomagok szállittattak a mai napon a prefekturáról fel Budapestre. Mi az? Megy? Vagy jön? Ő dehogy, e ládák csak képzeletemben élnek, tudománnyal vannak szinültig süritve. Prefektus ur ma ment, hogy megtartsa székfoglalóját az Aquinói szt. Tamásról nevezett tudós társaságban. Miről beszél? kérdem — A Szinekről, mondják. Aki a „Pax vobis" c. imakönyvet irta? De lehurrognak a benfentes büszke filozofusok mondván: a szinek realis létezését fogja bizonyitani. No ez szemmel fogható tárgy és egyhangulag lelkesedtünk a tétel igaz volta mellett.

Mégis 2 nap mulva hallom, hogy voltak a tudósok között, akik ellent mondtak. De ezek bizonyosan szinvakok voltak.

22-én. Nem győztünk könnyezni, olyan szép beszédeket hallottunk a szt. Pál Társulat versenyszónoklatán. Legkiválóbb erőink jelléptek, a leghosszabb Pulától legrövidebb Pöttönig, legkövérebb Kálmántól legsoványabb Náciig.

Május hó.

12-én. De valami még történt e napon. Májusi beszéd volt, nyugodt hangon mondva, mégis egyeseknek a szivébe markolt. Beszéd után litánia, ekkor még nem mutatkozott a beszéd hatása. De az ének alatt szörnyü dolog történt: öreg orgonistánk, a nagy meghatottságban olyant nyomott pedáltalan orgonánk talapzatán, hogy az leszakadván székestül, testestől elnyelte Kálmán

mesterünket. Nosza lett riadalom! Kötélért szaladtak egyesek, mások létráért, hogy megmenthessék, de szerencsére kedves orgonistánk lába fentakadt a drótok között és annál fogva erősebb legények vontatási akciót proponálván kimentették. Másnap a rossz nyelvek öngyilkossági kísérletről beszéltek, de e vádat a nyilvánosság előtt megcáfolom, mert a szerencsétlenség oka a meghatottság volt, mert a prédikációt orgonistánk legjobb barátja és földije tartotta.

16-án. Este vacsora után föduktori hirdetés formájában parancsba adatik, miszerint ki-ki utilaput kössön holnap a talpára és poharát szalvétába csomagolja, mert kirándulás lesz az erdei vadászlakba. Csodálatos, mindenki engedelmeskedik senki nem zúgolódik, senkisem debachál, hanem készséggel fogadják a parancsot.

17-én. Reggel jóidőben botokkal jelenünk meg lent az ebédlőben, utána indulunk. 10 óra tájban beérünk a községbe. A már távolról ösmerős cigányokkal megujitjuk a barátságot, kik egy cigarettáért személyenként is visszaemlékeznek mindegyikünkre. A vizfejhez az idén is elmegünk lefényképezésre. Fényképész barátunk e hellyel igen rokonszenvez és üstöllést készíti is elő ez alkalommal a mobil masinériát. Visszaérve rögtön találkozom a konyha körül foglalatoskodó cigánnyal, ki tarisznyával a hátán, kötéllel derekán épen vizet fuvarozott egy hatalmas vödörben. Kérdem tőle, hogy ért-e a jövendöléshez, lessz-e jó ebéd? „Hát lesz, az Isten áldja meg". Be is vált a jövendölése, olyan jó gulyást és turós csuszát kászolitottak, hogy mai napig is vágyva gondolunk rá.

Estére kelve jól meguzsonnázva haza fáradtunk jó krumpli vacsorára, amelyből bizony keveset fogyasztott a kimerült tábor.

22-én csikordult a zár a szt. Pál Társulat ajtaján. Megvolt a záró gyülölködés.

Junius

hónapja a harangokról igen nevezetes. A Székesegyház számára 4 harangot hoztak az „Ecclesia"-ból. Huzzák is minden este őket. Huzzák és mi hallgatjuk és beszélünk hozzá.

Vitatkoznak, nehézségek vannak az összhang körül, kifogások emelkednek a hangok erőssége ellen. De csak egyesek véleménye szól igy, mig mások rájuk támadva épen abban gyönyörködnek, amit az előbbiek kifogásolnak.

6-7-8-án Jézus szive triduumot rendezett a férfiliga, magunk is ott voltunk ugy éjjel mint este.

16-án Kegyelmes ur megszentelte az uj harangokat, jelen voltunk itt is, sőt még délután is séta elején és végén elácsoroglunk a székesegyház táján, néztük a harangok felhuzását. De nem volt kár, megtapasztaltunk legalább egy felhuzást tényleges értelemben is.

Ami egypár nap még előttünk volt, azt odaadtuk a filozófiának. De nyugalmas hangulatunk egyszerre megélénkült és izgatottá vált, amint meghallottuk, hogy emelik a vasuti tarifát. Küldöttségek mentek és eredményképen:

23-án vizsga után rögtön „Te Deum"-ot tartottak is azonnal utnak is indultunk, még fele költséggel. Megkezdtük a szünös, de nem szüntelen vakáció kedves napjait.

Szeptember hava.

Vasköveteszességgel kikovácsolt és történelmi hűséggel kibélelt koponyámban csak ugy zsongnak a reminiszcenciák, mint méhek a kasban, midőn mint homo novus, krónikairó megkezdem a krónikát.

Amint emlékszem, ép szilvafőzés idején érkeztünk a Szeminárium falai közé s e kissé határozatlan dátum a Gergely-féle naptárban megfelel a szept. 19-nek.

Egy reggelen **szept. 22-én** virradóra, amikoron is minden becsületes tej legalább is 8 órára felébred, a mi tejünk azonban — ugy látszik soká fennt lehetett az éjjel jó meleg helyen s elálmosodott — elég az hozzá elaludt vagy népiesen „megaludt" s még harsány üdvrivalgásainkra sem ébredt fel, mellyel fogadtuk. S minekutána ilyen állapotban szóba nem lehetett vele állani, a tiszt. főnöknő friss lekvárral pótolta a lusta tejet.

A lekvároz kenyerek családi pechje, hogy lekvároz fejükkel pottyannak a földre ha elszédülnek; ez alkalommal nem következett be; mert mire a lekvár beérkezett, kenyerünk elfogyott. Nosza kénytelenek voltunk kanalakkal, késekkel, villákkal és (à la Bosnia) 5 ujjal belekapaszkodni (more patrió) s igy elbánni vele.

Jól belakmározván, a következő óra alatt ugy aludtunk, mint a lekvároz kocsögök a kamrában. Én még hólyagpapirt is álmodtam a fejemre (mindjárt az affinitásra gondoltam). Hanem a muslicák és szunyogok folyton piszkálnak bennünket, talán a lekvár miatt?

Ezen kis epizód előrebocsátása után rátérek a további dolgokra: Négy első éves van az idén. Uj emberek, bemutatkoztunk kölcsönösen s közben villámelméjü szellemek kisütötték, hogy ép 2 pár faciger kerül ki belőlünk. Mi természetesen beleegyeztünk, nem tudván milyen társasjáték ez. No de „Übung macht dem Meister" mondja a német és méltán, mert ugy beletanultunk, hogy jó pénzért, v. dohányért még másokat is kipézünk e komplikált s minden izében nagy felelősségü munusra.

Egy első éves művészi hajlamokat árult el s egyik este elszavalta az „Eredj ha tudsz" c. irredenta költeményt, mely elég vegyes érzelmeket keltett, mert tényleg nem tudtunk hova eredni s ott helyben tapsoltunk.

Október.

6-án. Döbrössy kanonok urat ma temették el. Kegyelmes püspök urunk Rómába utazott.

9-én. Ma fantasztikusan misztikus és egyben komikus dolog történt. A gimnazista muzeumból a doktorral együtt 3 gimnazista ép reggelire akart menni, azonban az ajtó semmiféle erőszaknak nem engedvén, makacsul nem nyilott ki, kivülről pedig beakartak jönni, fél órai rugkapálódzások után, végre házi szerelőnkhöz Batyához futottak, ki a vészhirre felszerelkedett alaposan: lihegve jött fűrészekkel, baltákkal, furókkal és robbantószerekkel felfegyverkezve. Ilyetén körülmények sulyos folyamataként félórai alkudozással, melyet a körülményekkel folytattak, nyitva állt az ajtó, — mely ellén a fegyelmi eljárás megindult.

13-a. Ma szerencsétlenül szerencsés nap, t. i. szerencsétlen, mint 13-a és szerencsés, mert öreg ur névnapja. Korán reggel üdvözöltük, utána derüs dohányabrakoltatást rendezett. Este pedig diszfelvonulást és fáklyás macskazenét rendeztünk tiszteletére, melyen ő a helyzet magaslatán állt, vörös övvel felövezve Tücsök őrangyal ur pedig volt szives legyezni szárnyaival, a diszmenetet tüzoltók nyitották meg kisubickolt vizipuskákkal oldalukon.

November.

1-én. Szép Mindenszentek napja, verőfényes bucsuzó őszi nap. Mintegy tizen kivonultunk d. u. az elhunyt vicerektor ur sirjához leróni a kegyelet adóját imáinkkal, vicerektor ur vezetésével. Utána meghallgattuk a hősök sirjánál tartott gyászbeszédet. A nap ugropontja hazafelé menet volt s szerénytelenségemmel esett meg. Ugyanis kerülni akarván a nagy néptömeget, mely ki-be járkált a temető kapuján, az árok felé kerültem s hogy corpusunkhoz csatlakozzam, átugrottam az árkot, azaz hogy ugrottam volna, mert reverendámban elestem, s siklórepüléssel a járdára pottyantam, szájamban levő szipka messze kigurult s én feltápászkodva ballagtam tovább; otthon alaposan leporoltak nyelvekkel.

7. Megint kirándultak, mi természetesen nem, csak a felsősök. Ezuttal Bányatelep volt a megszállandó erősség.

12. Méltóságos Hanuy rektor ur ma együtt ebédelt velünk, hogy megismerjen bennünket; nagy örömmel fogadtuk kitüntető jóságát. Jobb menü is volt ezuttal a bab, tejfel is volt rajta.

18. Haydn: 4 évszak oratoriumát adta elő a Pécsi Dalárda s mi is végig hallgattuk. Nagy hatást tett többekre, mert

25-én már a „pipa" is előadta, a Jeske (mint Ludwig Vilma), öreg ur (Asszonyi) és sváb (Hidassy) élénekelték azonkivül a Pécsi Est

összes reklámait, kivált a sonkáról és disznóólésről való szivrehaló, velőtrázó melódiákat, melynek végén egészen jóllaktunk, ugy hogy szinte Náci gyomra megterhelődött, mert egész éjjel álmában nevetett, tapsolt és szónokolt, végre felébredt s erre mi nagy gyönyörüségünkre elaludtunk, de erre meg már csengettek. Oh sorsharang!

26. Ma kezdődnek a lelkigyakorlatok. Egy heti hallgatás.

December.

2. Befejeződtek a lelkigyakorlatok és ma voltak az ordinációk, 8 subdiacon lett.

7. Délután a Pius-collegiumban voltunk szini előadáson. „Ricicó, a fekete herceg" c. jó darabot adták, szépen sikerült, a zene nagyon jó volt, egy Jezsuita atya pedig azokról tartott érdekes bevezető beszédet, akik a pogányság sötétségében sinylődnek.

17. Ma pedig egy ismert gimnazista olyan lyukat bökött derék billiard asztalunk vörös hasán, hogy sohase nő be.

18. Hej tüdőcsucsok, tüdőcsucsok: szabadságra hazajuttok, énekelné illusztris költőnk: s ma sváb de Vörös hazament 1 és ½ tüdőcsúccsal.

20. Oly hideg lett, hogy sekrestyésünk balkezének kisujja a szenteltvíztartályba fagyott, honnan melegszivü Hőrcsög olvasztotta ki.

21. Minek is van tüdőcsúcs a világon. Ma megint egy babérdús társunk, Jeske talpát addig reszelték tüdőcsúcsai, hogy kapta magát s az első leesett hóval hazaszállongott. Már 4 tüdőcsúcsos volna, kik közül egyik derék társunk ma végleg eltávozott, mert egészségi állapotai kiszólitották.

23. A karácsonyi előkészületek jegyében folyt le, még az infirmária is diszit karácsonyfát saját számára.

24. Este az ajándék könyveket osztották ki s az énekiskolások esevegtek a szinpadon egy kis pásztorjátékot, utána borleves volt. Kocsis Miska pedig délben civilben bocsánatot kért, de kilép — ugymond — s kispapból jogász lett.

25. Nagykarácsony napján a főduktor megbetegedett s másra ruháztatta tisztét. Gyomorbaja miatt nem tudta viselni az állásával járó terheket.

29. Egy kis korbácsolás volt helyenkint odacsapadékkal, de hamar elmulott s derültség lőn.

30. Szilveszter estén egy kis előadást tartottunk; egyik kiváló szerzőnk apotheozisa a tökfőzelékhez egy szép szindarabban eggenlitetett ki. A darab nagyszerüen sikerült: a községi tanács és előljáróság helyzetük magaslatán állottak, mely csúcspontból csak pipájuk sereegése hatolt hozzánk. Ezen darab óta nagyon megszerettük a tököt s ugy látszik a tök is bennünket. Majdnem tönkre mentünk ebbe a nagy barátságba.

Január.

5-én volt a filozófia vizsga. Szimplán és lanyhán tartatott az árfolyam, de később élénkült. Mindössze egy esés volt tapasztalható. Utána passiv nyugalom.

7. Barátunk kapucnijáról szól az ének, melyet egyesek nem jó szemmel néztek kecses frizurájáv: eldugták. Pont és utána órrriásssi konsternáció, barátunk statáriumot kér az előljáró uraktól, melyet ők mosolyogva megtagadnak. Egy kis mérgelődés s a kapucni a kamin lyukból kippattanva nagy örömmel borul gazdája csillogó tonsurájára.

9. Biblikumra, Historiára stb. tárgyakra irányuló activ nyugalom. Nyomott hangulat, mindenki oly kedvetlen, pipai élet sekély, nem lehet uszni most a füstben.

12. Ma reggel megrázó eset történt. A kenyeres kosár, mely reggel fél nyolckor indul el a konyhából, hogy fél kilencre beérjen az ebédlőbe az előtte kihülő folyadék mellé, ma az uton álarcos támadók által megtámadtatott s sercliktől teljesen megfosztatott. S a szegény kosár, sercliktől megfosztva bár, de — hála Isten — törve nem, végre beérkezett 2 lóhosszal a kávé után. Az eset méltó felháborodást keltett a duktori körökben s most ujabb rendeletre megalakult: a Subdiáconok Serciosztó Bizottsága; a kenyeres kosarakat pedig lovasitott facigerek kisérik.

15. Biblicum vizsga. A stiglitz-ek és cinkék nagyon érdeklődnek hogyléttünk után. Folyton az ablakon kopogtatnak, kivált a minden jóval teletömött Bajusz Esvány ládáját szeretik megkörnyezni. Egy pár eszméből kifolyólag, Hajós tanár ur tiszteletére egy eleven stiglitz-et akartak fogni. Több napon át csak gyujaskatulyákat fogtak. Egy skatulyát leboritottak, alá tettek kenyeret s feltámasztották az állát: erre Bősz Vince ur a madzag végét csuklójára kötötte s ugy studirozott. Sokáig nem sikerült, — végre egyik nap észreveszi, ill. odaszólnak jóakarói, hogy stiglitz van a skatulya alatt, — nosza több se kellett neki, kolbászillatu bicskájával ugy kettévágta a madzagot, mint Nagy Sándpr a csomót s odamenve jelemeli óvatosan a dobozt s egy rossz lakat mosolygott rá. Nem hiszem, hogy a stiglitz változott volna lakattá, hanem valami gonosz csont tehette ezt. Szerénytelenségem ravaszul mosolygott az ismerős lakatra. Ezóta senki sem eteti a stiglitz-eket.

25. Az utolsó vizsga után ünnepélyesen átléptünk a II. féléve. Ma üljük a kápolnánk bucsuját. Sajnos péntekre esett. No, nem baj, ugy sem ittunk még aszalt szilvára kétféle bort.

26. Egyik elsőévesünk feje egy előljáró ur megjegyzése szerint: fejbe borult, mint a káposzta, s ez tény, másiknak tonsurájától hidegtelése van, harmadik pedig tüdőcsucsaival bibelődik.

Február.

2. Gyertyaszentelő napja. Az összes medvék sztrájkolnak s közakarattal tovább alszanak. Nem baj, mi ugysem alszunk. Este a pipában, mely titokzatosan colossálissá gyurt fenomenalisan mistikus szenzatióról hires, megint érdekes eset történt: az öreg ur nyugodt kedéllyel fujja a füstöt a plafond felé és szijja szivogatja (nem vadonatuj fogait, melyek most rakatták be, hanem) szivolófát, s az ujságot böngészi, miközben hatalmas lángnyelvek törnek elő az ujsághasábok dsungeleiből. Meggyulladt az ujság kövér ujjai közt! A tüzoltók a helyszinen termettek s az elszenesedett maradványok fölött gyászbeszédet rögtönöztek, melyet Sass Smihál helyi plébános dirigált s öreg ur nagybőgővel kisért.

Ad vocem sensatio: a rektor ur kérdi Jesskét, mi az filozófiailag, hogy sensatio? Mire ő nagy bölcsen odavágja: hát reklám, pl. a Szent István malátakávé.

12. Tücsök ma tartós szabadságra megy betegség miatt, azt mondja ilyen hidegben ő nem ciripel, husvét után ujra megkezdi.

14. Ma pediglen Jusszuf bey készül nem épen Angorába, de Csikágón keresztül Bor-oszlóba. Eddig már lassanként 6 drb. külltagja lesz a seminariumnak.

15. Ez időben a német kurzusok is megkezdődtek. Egészen divatba jött a nyelvelés; némelyek nagyon edzett s kipróbált 16 karátos nyelvezettel birnak.

19. Filozófia óra előtt egy epizód játszódott le. Pula fogadott öreg urral, hogy a könyvállvány alá, mely az auditoriumban van, ha alá bujnak, melyikük jó ki gyorsabban. Hosszu Pula belebujt s hamarjában az öreg ur is melléje került; Pula hirtelen fölugrott, öreg ur is nekirugaszkodott. E pillanatban azonban beleütötte fejét az állványba s feje nagyot kongott, mint a Péter harang s ezzel egyidőben belép a vicerektor ur. Látva az öreg ur siralmas helyzetét s dagadt fejét, derült nyugalommal igy szólt: Ne hagyja magát lóvá tenni, öreg ur!

21. Ma ténylegesen és elég verőfényesen beütött a hivatalos tavasz s egyuttal megkezdődtek a próbák a szt. Pál Társulat jubileumi szinielőadására.

23. Apró festőművészünk ma kezdi szénnel firkálni és szép körvonalakban előtüntetni Efezus főterét, a szinpadi diszletet, melyet roppant inventiójával már álmában kitervezgetett. Egyelőre még minden titok, de ki fog derülni a végén.

25. A pipa felfordult, t. i. fentebb emlitett művészünk eredeti rendeltetésétől elvonta, mert telerakta festékes bödönökkel, öles szénrudakkal s egy szörnyü lepedőre annyi hieroglifejet rajzolt hogy máris kezd csinos lenni a főtér, melyet ábrázol.

27. Általános készülődések a szindarabhoz. Ma este öreg ur Efezus főterét modern felfogással egész csomó biciklistával és sarki kofával népesitette be. Még a kutyák és a „Pécsi Est"-et áruló rikkancs sem hiányoznak, mely utóbbi a megrikkanásig hasonlit eredetijéhez. Sok tapsot kapott a nagy karikaturász!

Március.

5. Hamvazószerda. Megkezdődik a nagyböjt, askéta jelöltjeink nyakra, főre kapkodják a felmentéseket; Nagy Askétánk pedig a vizből s levegőből modica quantitast fogyaszt.

6. Festőnk izgatottan fest; köcsögök ürülnek, művészibbnél-művészibb alkotások kerülnek, siklanak ki kezei közül. S végre készen állnak a papendekli kőoroszlánok és a mesés Diana szobor, a többit a Szinház szivesskedik pótolni a garderobe-al együtt. Estére minden megérkezett s földiszitett szinpad mosolyog üdén. Holnap nagy nap lészen.

7. Elérkezett a várva-várt jubileum napja.

Flórián nevü derék germán fiu is érkezett ezen napon vendégnek, ki szeretetreméltó mosollyal mutatta be magát: egy ősgermánba renovált barokkujju gótstilü ing takarta amugy is széles mellét, mely reneszánsz alkotásu varratokban, kigyózva siklott a kabát alá. Megjelenése nagy feltünést keltett. Ugy látszik vidéken is érdeklődnek az irodalom iránt s tanulmányutra küldték ki e derék ifjut. Még 2 drb. polgárit is végzett, mondja, theologus barátja, kivel jött. Magyarul elég választékosan beszél, kissé kerékbe törve s gerincesen kettészelve nyelvünket. Ez utazására célzott, mely sok viszontagsággal járt S-től egészen Pécsig, ezt igy fejezte ki, egy 100 éves kofferra mutatva :„ Ez a gupfer naty mekesinát sok utazott". Brilliánsul fejezte ki a hőkalória miben létét, ily klasszikus tömörséggel: Holster kukukk naty melek mek fann. Érdekelte a szindarab, de élénk fantáziáját a sugólyuk izgatta, mert ugymond náluk olyan nincs és ő inkább bundát huz, mint szerinte: bakó rukja mek fakepenjek. Fitty nem igen izlett neki, mert megkockáztatta, azt a megjegyzést, melynél — többet mig itt volt nem szólt — mondván: Ha tunnyi, hotty Pécsre tyünni, hosznyi ety flaska por. Bizonyára náluk fittyből csak „snapsz"-ot isznak „snapli"-t játszva mellé. Élénken bevésődött emlékünkbe alakja.

9. Böjtvasárnap, violaszinü hangulat. Az Ur Jézus szenvedéseit igyekszünk lelkünk mélyébe plántálni.

11. Ma hirt kaptunk a Magyar Távirati irodától, mely szerint Flórián barátunk a legjobb egészségnek örvend s jövőre kiadja (nem butorozott szobáját, de uti kalandjait a gupferrel. Vivát!

14. Nincs többé kopasz fej! mondá harsányan Sümegi és kölnivizet kommendált öreg apánknak. Milus 3 nagy üveggel adott kedvezményes áron, az egyikben ma megfürdött a holdvilág — t. i. olyan bájosan világitott apánk feje. Illatával telve vannak a folyosók, termek, nemcsak virit a feje, de illatozik is.

15. Ma kapacitáltuk öreg urat, hogy tartson valami hazafiui szónoklatot, de nem állt kötélnek, oly büszke lett kölnivizt̄ől tegnap óta torzonborzzá nőtt hajára.

25. Ma fehér hangulat váltotta fel egy napra a böjtöt; Gyömölcsoltó Boldogasszony van.

Április.

1. Semmiféle beugratás nem jövedelmezett ma. Praefectus ur kijelentette, hogy ő nem fogad s mivel mindenki, minden oldalról bebiztositotta magát, elmult a nap.

9. Tömeges megbetegedések történtek. Szent Kleofás! az énekesek legjobbjai kidöltenek, aztán már itt a nagyhét. Széphangu Csalogány Tóninknak bedagadt a torka; egyik tanár ur azt ajánlotta: nyeljen le egy macskát, s farkánál fogva huzza ismét ki, mire azonban nem mert vállalkozni, sajnálja szegény macskát. Dégi barátunknak tyukszem túltengése van. de már a tyukszem megvakult s Dégi Peti egészen jól lát; állitólag szalonnával kenegeti, Bozsó azóta nem eszik szalonnát, különben neki meg a szemüvegétől szemgyulladása van.

19. Hála Istennek lezajlottak az ünnepek. Egész nagyhéten csak ugy zengett az épület a sok profécziától, Jeremiádtól, exsultet-től, mindenütt, minden zugban, egy-egy makacs éneklő. Passiók nagyon szépen sikerültek. Az itthoni zughási énekesek közül különösen kitüntek: egy elsőéves, ki Nagypénteken éhgyomorral énekelt fáradhatatlan önfeláldozással, ugy hogy az uccai közönség is megihletődve hallgatta; Batya, ki az Allelujás ite missa est-et a tökély Eifel tornyára és Chimborasso-jáig vitte: Pula és Barát persze az exultet-et fujták még álmukban is Pali testvér hidegvérrel dudolta a dallamokat, mig Karesi oroszlánhangjától dübörögtek a székesegyház boltivei, sokszorosan vervén vissza hangját. Egyedül Valentinus testvér méregette az udvart határozott meditatiós léptekkel, hangtalanul s léptei pontosan 40 cm.-t tettek ki, melyeket ha elvétett — rövidebbet vagy hosszabbat lépvén — megesóválta fejét, bünbánóan lépkedett gépiesen tovább. Mint hallom a fentebb emlitett szobaénekesek között nagy jutalmakat osztanak ki, Moravecz helyi plébános már mindegyiknek készit 1 drb. 5 cm.-es felső „c" hangot, hozzátartozó skálával együtt hogy mi célból, természetesen acélból. Diszoklevelet majd együttes fellépésük ill. jutalomkornyikálásukkor kapandanak. El nem maradhat a megemlékezés azon jó barátunkról, ki a profécia olvasás terén szokatlan sikert ért el, a hatás a legnagyobb volt, amikor cimbalom helyett „kümbalmot" és citera helyett „kü-tarát" olvasott.

22. Lezajlottak az ünnepek, hála Istennek, ugyan kár, mert a sonkák és miegymások lassanként eltünedeztek az asztalról, node majd felváltják a zöldségek, ugyis ebből van a legtöbb s könnyebben emészthetők, mint a nehéz, okos eledelek. No de, most már ideje lesz a befejezéshez jutnunk, irjuk hát nagy betükkel, hogy a kalendáriumnak

VÉGE.

Vakációi pályatételek.

Határidő: Október 15.

1. Mélt. Hanuy Ferenc dr. pályatétele: „Van e papihivatás és miben áll?“ Jutalom: Mercier: Papjaimhoz.
2. P. Nusser Péter M. pályatétele: „A búcsuk fontossága a lelkiéletben.“ Jutalom: Codex juris canonici.
3. Nagys. Dr. Gebauer Miklós tétele: „Miért fontos a rózsafüzér imádkozása a papi életben?“ Jutalom: P. Chaignon S. I.: Betrachtungen für Priester.
4. Dr. Ákos Ferenc pályatétele: „Izaiás szónoki szépségei.“ Jutalom: Dögele: Höhenblicke és Várkonyi: Sz. Tamás filozófiája.
5. Dr. Piliván Mihály tétele: „A szegények pásztorációja.“ Jutalom: Szuszai: Kath. hitvédelem.
6. Dr. Hajós György tétele. „I. Cor. 14. homiletikai tanulságai.“ Jutalom: P. Berthe—Szeghy: Jézus Krisztus élete.
7. Dr. Dőry László tétele. „A papnövendék és a vakáció.“ Jutalom: Meschler M. S. I.: Leitgedanken kath. Erziehung.
8. Sárváry József pályatétele: *a)* „Milyen legyen a lelkipásztor viszonya a gyermekekhez?“ Jutalom: Székely: Bibliotheca apocrypha. *b)* „A korszerü apostolkodás eszközei“ (Szívgárda, férjiak apostolkodása.) Jutalom: Egger: Enchiridion dogm. generalis.

A Társulat üzenetei.

1. Főtiszt. Jótevőinknek, kik a Társulatot a jubileum alkalmával adományaikkal segitették és lelkesitő szavaikkal kitartásra buzditottak, ez úton mondunk őszinte köszönetet.

2. A nagy drágaság és a pénz értékének csökkenése miatt a Társulat kénytelen volt tizezer koronában megállapitani az 1923/24. évi tagsági díjat. Az összeg beküldésére postautalványt mellékelünk.

„HALADÁS" NYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
PÉCS KIRÁLY-UCCA 21

SZEMINÁRIUMI ÉLET

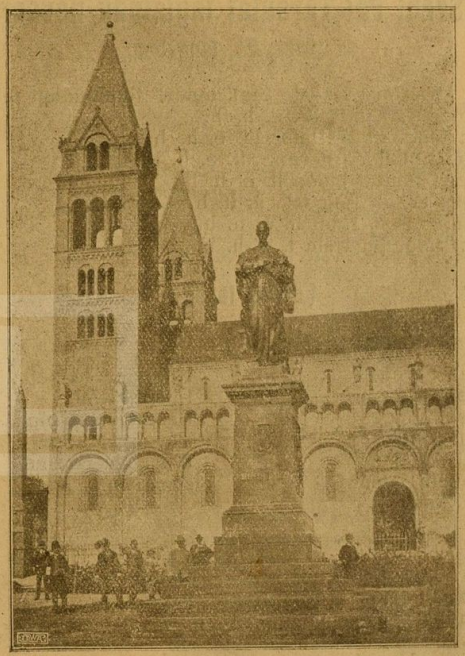

4. SZÁM. 1924. MÁJUS.

A Pécsi Szent Pál Társulat Értesitője.

Kézirat gyanánt.

„Haladás"-nyomda Részvénytársaság, Pécs, Király-u. és Mór-u. sarok.

Szemináriumi Élet

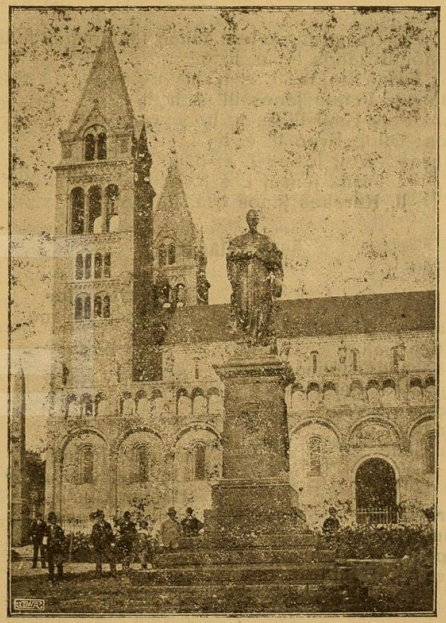

5. SZÁM. 1925. MÁJUS.

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITOJE

Kézirat gyanánt.

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora

az 1924—25. tanévben.

Igazgató: Dr. Dóry László teol. tanár, tanulmányi felügyelő.
Elnök: Hábedli János IV. é. h. h.
Főjegyző: Frank Lajos III. é. h. h.
Főkönyvtáros: Patton János III. é. h. h.
Pénztáros: Petz Emil III. é. h. h.
Levéltáros: Ollop Ernő II. é. h. h.
Alkönyvtáros: Wolf József I. é. h. h.
Aljegyzők: I. Franz József I. é h. h.
II. Kerekes János I. é. h. h.

Rendes tagok:

IV. év.

Csarmasz István
Kondits Lajos
Kovacsevits Kálmán
Magosföldi Péter
Mihalecz Ferenc
Molnár József
Tóth Emil

III. év,

Czár Gáspár
Kitlinger József
Püspök Pál
Szvetics Károly
Varga Nándor
Wászner Ferenc

II. év.

Szigethy Béla

I. év.

Bencze József
Doroszlay Sándor
Halász Gyula
Kulcsár Dezső
Melke Lajos
Náray Ferenc

Szentévünk

A szentév Róma, a Vatikán felé irányitja az egész világ figyelmét. Hatalmas embertömegek tódulnak a világ négy tája felől az örök városba. És ezek az embertömegek, mint óriási hullámok, törnek meg Krisztus helytartójának trónjánál. Hisz Rómában minden a főpapról beszél és minden szál hozzá vezet vissza. Róma a legeredetibb s leghitelesebb kat. egyháztörténelem. Ezen egyháztörténelem lapjai a minden betűnél fényesebben beszélő dokumentumok. Dokumentumok, melyekhez világtörténelmi események fűződnek és dokumentumok, melyek krisztusi eszméket hirdetnek. S ezen világtörténeti események középpontja és ezen eszmék leghivatottabb hirdetője Krisztus földi helytartója, az egyház feje, a pápa.

Róma minden vallási nevezetessége és értéke a pápaságban gyökeredzik, Fa ez, mely a Krisztustól nyert életnedvvel és örök energiával termeli a katolicizmus minden életmegnyilvánulását és értékét. Ez ad Rómának a többi világ- és főváros fölé emelkedő kivételes világtörténelmi jelentőséget és föltétlen vallási szuperioritást. A zsidónak is van Jeruzsáleme, a mohamedánnak Mekkája, a görögkeletinek Konstantinápolya, de egyiknek sincs világtörténeti multtal rendelkező pápájuk, főpapjuk, aki Istentől nyert hatalommal és egyeduralommal őrzi a krisztusi tan tisztaságát és egységét. Ezért nem birt egyik vallási gócpont sem igazi s tulajdonképeni világtörténelmi jelentőséggel Rómán kivül; ezért nem tudta egyik sem vallását eredeti érintetlenségében s megosztatlanságában megőrizni Rómát kivéve s ezért nem tudta egyik sem, sem a tömegek, sem az egyedek igazi, jó irányban történő és nagyvonalu lelki átváltozását s gyökeres átformálódását előmozditani és egyszersmind biztositani.

A kat. vallás krisztusi tisztaságában megőrzött teljességének és egységének külsőleges kinyilvánitása, valamint

a krisztusi tan Krisztustól rendelt megőrzője és az egyház feje iránt való hűség kimutatása, ez jut kifejezésre a szentév keretében a világ minden tájékáról való zarándoklatok által.

A szentév hatalmas demonstratio a kat. hitegység mellett, melynek főképviselője s főtényezője Krisztus helytartója, a Szentatya.

Kat. levegőt szívni, kat. hitben megerősödni, Krisztus földi helytartója iránti hűségünket és ragaszkodásunkat kimutatni, ez a római zarándoklatok célja, melyet a Szentatya bőséges lelki kincsek kiosztásával is óhajt előmozditani.

Jelen szentév nekünk is hozott valamit. Vágyat az örök város után. Vágyat elmenni azon földre, melyet az apostolfejedelmek és vértanuk megszenteltek, hol az apostoli kor emlékeinek és a katakombáknak őskeresztény levegője és szelleme megihleti a szivet és egészséges kat. öntudatot sugároz a lélekbe, hol minden a katoliczismus erejéről és igazságáról beszél és hol a pápaság az apostolokig visszanyuló jogfolytonossággal s illetékességgel képviseli és féltékenyen őrzi Krisztus vallásának sértetlen igazságát. Ez a Róma vonzza, elmélyiti és formálja a lelkeket üde, életerős kat. lelkekké. Lelkekké, melyekben energiák szabadulnak fel. Tavaszi energiák, fejlesztő erők, melyek a fogékony lelkekből napsugaras, tavaszi lelkeket idomitanak s formálnak sugárzó meleg kiáradással, lelki békével és virágos lelkiséggel. Lelkeket, melyek Isten felé fordulnak és benne akarnak élni.

Ide, Rómába, Krisztus földi helytartójának lábaihoz vágyódunk mi is szeretetünket és hódolatunkat bemutatni és papi hivatásukban megerősödni. De korán született vágyak ezek. Megtörnek az anyagiakon. Ott azonban, hol a test vágyai megtörnek, kezdődik az élet birodalma. A test függ ugyan az anyagiaktól, de a léleknek nem állják utját. És ha testileg nem is mehetünk Rómába, lelkünket és szivünk imáit azonban elküldjük oda. Lelkünket, hogy lélekben leborulva Krisztus földi helytartója előtt, megvalljuk előtte hozzá és az anyaszentegyházhoz való föltétlen fiui ragaszkodásunkat és szivünk imáit, hogy a jó Isten tartsa meg sokáig az egyház és a lelkek javára a Szentatyát, Krisztus helytartóját, a pápát.

Jelentés az 1924–25 évről

A Szent-Pál-Társulat tagjainak működéséről évvigi beszámolót irni tulajdonképpen, nem más, mint egy egész évet átölelő, hatalmas lépés vissza a multba, hogy kettőt lépjünk a jövőbe; Okulni és tanulni megyünk vissza a multba a jövő számára. Mert a mult sohasem holt idő, halott és elértéktelenedett valami. Értékek rejlenek abban a jövö számára. Önkéntelenül is a téli, halottnak látszó természet elkopott hasonlata kivánkozik a tollamra. A téli természet látszólagos nyugalma, bénultsága és mozdulatlansága alatt erök forrnak és gyülemlenek össze a jövöre. A tavaszi rügyfakadás s bimbónyilás is a multban összegyülemlett, téli energiák kitörése, kivirágzása. A jövö sikere mindig a mult megalapozottságán, munkáján és értékelésén, fekszik és épül fel. A mult sohasem veszti el jelentőségét a jövőre nézve és avval való kapcsolatát. Éppen, azért, valahányszor a jövőben eredményesebb munkát és sikeresebb előrehaladást akarunk fölmutatni, vissza kell térnünk a multhoz. A mult kincses értékei a belőle vont tanulságok. Aki ezek jövöjének irányitásában és kialakitásában ha nem is döntö, de legalább is fontos szerepet juttat, az nem épit üres légvárakat, kiszinezett álomképeket, melyeknek nincs semmi reális alapjuk és tartalmuk.

Azért is föltétlenül gyümölcsözőnek és hasznosnak kell tartanunk a jövö Szent Pál társulati működésre nézve az elmult évi működést tárgyilagos kritika tárgyává tenni különösen azon szempontból, hogy a társulati életben és az egyes tagok működési módjában előforduló hibákat megismerjük és a jövőben elkerüljük, a jó és dicséretes törekvéseket pedig kiemeljük és követésre méltónak állitsuk oda.

Az elmult év társulati működéséről való kritikai állásfoglalásunkat nem tesszük függövé a tagok számához viszonyitott munkák számától. Ez csak külső és nagyon fölületesen mozgó jellemzés volna. A társulati működésről adandó hű kép lényeges körvonalait sokkal mélyebb, azok mögött rejlő okok és tények adják, miért is ezeket kell felszinre hoznunk és megbirálnunk. Maga a beadott művek száma messziről sem biztos és jellemző fokmérője a Társulat céljának megfelelő társulati működésnek. A csendes, szerény nyugodt folyásu társulati működés sokkal több erőt és eredményt hordozhat magában mint a külsőleg feltünös s mutatós társulati élet. A vihar előtti csendes nyugodt levegő is tele van vilamossággal és energiával. A bokrok közt megbuvós, szerény virág is szépséget és illatot áraszt. A társulati működés legbiztosabb fokmérője tehát nem a beadott dolgozatok száma, hanem a tagoknak a társulati, életben megnyilatkozó érdeklődése, a céltudatosság és a Társulat elé került művek tárgyi értéke.

Mindezt nem azért bocsátjuk előre, mintha takarója akarna

lenni egy szegényes, beteges és erőtlen működési évnek. Hiszen a Társulat 25 aktiv tagja a taglétszámot jóval felülhaladó dolgozatot adott be, ami virágzó és erős iramu társulati élet mellett tanuskodik. Hanem tesszük ezt azért, hogy jelezzük és igazoljuk vele a Szent-Pál társulati működés beszámolójánál és jellemzésénél követett kritikai eljárásunkat és annak indító okait.

A kép teljessége végett mindenesetre nem hagyhatjuk figyelem kivül a számadásokat sem. Az 1924-25. tanévben a Társulat 28 tagot számlált, akik közül azonban csak 25 fejtett ki aktiv munkásságot. 3 tag igazolt okok alapján fölmentést kapott a Társulatban való szereplés kötelezettsége alól. A tagok dolgozatai 20 rendes gyülés keretében kerültek nyilvánosság elé. A Társulat összproduktuma 41 dolgozat, melyek műfajilag igy csoportosithatók: 18 felolvasás, 2 szabadelőadás, 13 szónoklat, 8 pályamű. Tárgykörüket tekintve a theologiai tudományuk majdnem mind képviselve vannak, de ezeken kivül eső kérdések is bőven kidolgozásra kerültek.

Mindezen adatokból egy élénk, mozgalmas társulati élet képe rajzolódik elénk. Itt azonban még nem szabad megállanunk. A társulati életet s működést ezek csak külsőleg és felületesen jellemzik. Igazi, hű és jellemző képet akkor kapunk, ha megvizsgáljuk, mennyiben éretett el a Szent-Pál-Társulat célja a társulati működés által. Ez a cél pedig az önképzés. Közvetlenül és közvetve. Hogy ez mennyiben éretett el, az függ a tagoknak érdeklődésétől, a cél tudatától és a beadott dolgozatok tárgyi értékétől. Már most, ha ezeket egy kissé kritikai boncolás alá vetjük, egészen más képet kapunk, mint amit a puszta számadatok elénk rajzoltak.

Ha a tagoknak a társulati működés iránti érdeklődését vizsgáljuk, egyrészről lelkes, odaadó munkásággal, másrészről azonban kényszerű, a Társulat céljának meg nem felető robotmunkával is találkozunk néha. Ami természetes is. Mihelyt valaki kedv és cél nélkül, csupán kényszer alatt fog neki a munkának, már eleve eljátszotta annak értékét és hasznát. Igy a tagok is vesztettek, a Társulatnak sem használtak, de legtöbbet mégis önönmaguknak ártottak.

Midőn ezen jelenségeket röviden leirtuk, tisztán az elfogulatlan tárgyilagosságot tartottuk szem előtt, melyet még a társulati működésről adott kép szépségén ejtett csorba kiköszörülése és elsimitása végett sem voltunk hajlandók feláldozni. És midőn a megrovás hangján kell szólnunk ezen tagok helytelen, önmaguknak legtöbbet ártó viselkedése fölött, annál inkább megérdemlik dicséretünket és elismerésünket a Társulat szerencsére többségben levő derék és odaadó tagjai. Az ő lelkes érdeklődésük és munkásságuk ellensulyozta a könnyelmü és komolytalan tagok, nemtörődömségét és megakadályozta a Társulat nivójának alásülyedését. Ezek megértették és megvalósitották a Társulat magasztos célját, melynek jutalmát egykor biztosan boldogan fogják élvezni.

A Társulatban végzett munkáról és szerzett tudásról azonban voltaképpen akkor fogunk csak igazán számot adni, ha a jó Isten kiállit az életbe, oda, ahol szükség van reánk és ahol kötelességünket a lelkivezetés terén a theologiai évekre is visszamenő felelősséggel szerzett tudással kell teljesitenünk.

Ezek voltak, miket el kellett mondanunk az elmult évről. Röviden, vázlatosan, összesűritve adtuk elő mondanivalóinkat de mindenki merithet belőlük tanulságot a jövő társulati működésre vonatkozólag. Csak egy kis jóakarat és papi lelkület kell és kész a hibák kiküszöbölésére és a jó követésére tett föltétel a jövőre nézve, aminek előmozditása egyébként célja is volt e rövid beszámoló soroknak.

Mozgó élet.

Modern időket élünk! Modern idők modern kulturintézményeinek harci riadója harsog mindenütt s e modern szellemi csatában élet-halálharcra kél egymás ellen a mozi és a szinpad. És te nyájas olvasó, aki a megelőző évek nyomán hiába keresed szinpadi életünk élénk szinü festését ez uj hasábokon, sajgó szivvel emlékezel a „világot jelentő deszkákról", melyeket immár örlő szú emészt. Ám mi is részt veszünk a sajgó szivellágyulásban és amig egyik szemünk magyas bánatkönnyeket hullat fiatal szinpadunk porlepte deszkáira, amelyeken ez évben csak imittamott csendült fel az élet, addig a másik szemünk bizonyos büszke csillogással hunyorgat a „Pipa mozgó" felé, melynek egyik a m. kir. nem csekély mértékben fogyasztott dohányjövedék égésterméke által befüstösödött oldalán a mozivásznat helyettesitő frissen meszelt falnegyed hirdeti a mozgó élet lüktetését.

Egy szép napon ugyanis intézeti prefektusunk nemes áldozatkészsége folytán holmi ördöngös kis moziatkalmatosság toppant be közénk a „Pipatorium" nagytermébe s elkéretőzvén rongyos köpenyegü kivénhedett tekepályánk öterjedelmességén elhelyezett ingatag lábu asztal tetejére nagyokat kattogván, megindula, minekutána a „fóverklimester" parancsszavára elaluvának valamennyi villanylámpák és a „Pipa" füstfelhője magára öltötte siri éjpalástját.

A többit már mindenki tudja: főduktor úr verklizik, a „tanár ur" fizikatanári oklevelét iparkodik alátámogatni fénytani argumentumokkal, amikor a gépet hol rövidre állitja be, hol meg hosszura aszerint, amint a föntjelzett olcsótermészetü mozivásznon hol fantasztikus árnyakként,

hol félig kivehetően láthatók az alakok, néha azonban el is találja.

Igy köszöntött be a „mozgó élet" és mivel szerényen jött közénk, megbecsülvén pipázói otthonunkat, örömmel fogadtuk, de mivel Apolló vagy Uránia néven, mint ez már általánosan szokás, nem tisztelhettük, lévén már városunkban mindkettő, a szerény „Pipa mozgó" nevet adtuk neki, amiért azonban csak megtisztelve érezheti magát. Arra is volt gondunk közben, hogy elárvult szinpadunk is osztozzon a kijáró dicsőségben, de mivel rend a dolgok veleje, menjünk csak sorba az események nyomán!

Ünnepélyek.

Karácsonyest. Meleg családias hangulatban töltöttük a a szent estét. Szivünkön átzsongott a kis Jézus várásának melegsége s a karácsonyest örök varázsa lengett át családi ünnepélyünkön is, melyet Pali müvészi zongorajátéka vezetett be, mit értéke szerint zivatarosan megtapsolván, a Gyerek lépett a pódiumra és egy hosszu szavalatot adott elő fényolszerü finomsággal. Milus a következő szavalnok. Látnoki hangon kezdi el, de Jánost, a sugót nem hallván, dühre gerjede, minekutána azonban eszébe jutott a folytatás, kellemesen jutott el a végére. Közben a szemináriumi énekkar teszi változatossá szép énekszámaival az estet, hol is Karcsi nagy hozzártéssel és sikerrel dirigál. Azután Szegedy saját novellamerényletét olvassa fel előkelő gesztusokkal kisérve, majd mélt. és jötiszlelendő Rector ur intéz meleg hangu szavakat hozzánk, ami után kinek-kinek odaadják a kis Jézus ajándékát értékes könyvek kiséretében.

Farsang. Ma az egyszer megélékült a szinpád. Felvillantak a villanylámpák s pár órára abbahagyta egyhangu sercegését a szú, mely eddig háboritatlan birodalmának ismerte a szinpadot. Az első évesek a legifjabb generáció lelkesedésével kellemes estét szerezlek az öregeknek. A „Szekrény titká"-t hozták szinre, melynek tipikus diákalakjait Fuksz és Ujsümeg játszották jellemző komikummal. Dezső mint Fuksz gondos papája éppen fél tüdejét szánta rá az előadásra, oly hangos intelmekkel cirógatta fiacskája érzékeny fülkagylóit. Jancsi bamba inasalakját Szemenye jelenitette meg találó hüséggel. A végig nevettető estet a gimnázisták tették még változatosabbá ügyes játékaikkal. Ezzel aztán vége is mindazon eseményeknek, melyek a diszben lejátszódtak. Lássuk most a Pipa mozgót és ikeret! Üljünk le a jeles mozivászon alá és kisérjük szemmel nagystilü darabjait, melyeket szinre, azaz vászonra, vagyis ...falra hozott.

De nem lenne teljes a sorozat, ha mozi bácsi becses oldalbordájának, a vetitő masinának gyakran szórakoztaló és gazdag ismereteket közlő működését mellőznök! Ita sequuntur:

1. Dr Szőnyi Ottó tartott először mindvégig érdekes vetitett előadást „Szép templomokról" cimmel.

2. Ugyancsak vetitett előadás volt aztán, de ezuttal csak házilag Rómáról, hogy a szentévi zarándoklat szépségeit közelebbi remények hiján legalább távlatból élvezhessük.

3. Szent Erzsébet életét szemléltük egy másik este vetitett képekben, majd —

4. Bosznia, Herczegovina és Románia nevezetes, természeti szépségekben gazdag vidékeit vetitettük „falra".

5. Mozibeköszöntő! Előzetes terepszemle és előtanulmányozás után kezdi meg működését 40 méteres filmmel és emelkedett helyzetről a mozi. Barátságos pislantások köszöntik s nagy várakozással lesünk bele a füstös pipai légbe, amig egyszerre csak árnyak jelennek meg a falon és vegyes jelenetek szürke összevisszaságban táncolnak. Most vonat robog, eltünik ez is, ismét uj kép, egy másik hirtelen és ..... vége a 40 méternek. Baj, de próbának ez is jó! Kezdjük hát változatosság kedvéért hátulról. Igy is jó volt. Ám de mindenben fő az alaposság, miért is lássuk megforditva is azt a filmet! Elvégre azért próba a próba, hogy minden szempontból meggyőződhessünk a mozigép kiválóságairól; no meg aztán több film nincs is!

Igy történt aztán, hogy fejtetőre állitva sétált a bordélylegény, tótágast állt a mozdony s azért a fütőnek sem lett semmi baja,

6. Főtiszt. praefectus úr ismét szép estet szerzett nekünk. Gyönyörködve szemlélhettük a kis Jézuska életét. Itt is küzdöttünk még a kezdet nehézségeivel, ugyanis a napkeleti bölcsek felvonulásánál zavar állván be, a gép feles képeket vetitett s jámbor tevék helyett hol kalimpáló lábak, hol meg mozgó hegycsucsok mutatkoztak.

7. „Oroszlánvadászat." Feszes izgatottság ül az arcokon. May Károly minden utazása fejünkben motoszkál... és ime, amikor a veterán tekeasztal tetejéről megjön a direkció, hogy vége a darabnak, mert nincs több oroszlán, akkor vesszük észre gyászos csalódásunk, hogy... hát' iszen igaz, őserdőt is láttunk, vadászokat is, no de hát két jámbor humánus érzelmü oroszlánon kivül mást aztán semmit azaz, hogy mégis: a végén egy agyonlőtt példányt is, de hogy mikor esett el, nem vettük észre.

8. „Tobby, Bobby". Ez aztán a film! Ugy működik már a mozink, mint a parancsolat. Itt már készakarva sem, lehetett volna hibát találni, mert Bobby, az okos idomitott paripa azt is kireperálta volna. Micsoda ló! Tobbyt, a gaz-

dáját hidegvizbe mártja kijózanodás céljából, majd az alkalmatlankodó rendőröket pakkolja bele egymásután az utcai vizlevezetőkbe; végül annyira megindul érzékeny lószive gazdája elutazásán, hogy könnyezik a szegény. Zsebkendője azonban nem volt!

9. Változatosság kedvéért vetitett előadásban gyönyörködünk. Stájerország vadregényes tájai pompáznak a szinen s ugyancsak van mit nézni az elragadóan festői vidékeken.

10. Előadás a missziókról. Japán missziós területeinek élete elevenedik meg előttünk, de látjuk a pogány Japánt is, annak kulturáját, népét, szokásait, mely mind-mind Krisztus egyházának fölséges küldetésére vár!

11. Utolsó előadásunkra ismét felvonult a mozi! Husvét estéjén ott ülünk ismét a „vászon" előtt és vidám, alleluJás hangulatban élvezzük az előadást. Most már aztán teljes a siker, a „mozgó" tökéletesen fungál! Láttuk a modern repülő technika bemutatását, az „Orosz törpéket" és „A tolvaj karácsonyát." Megelégedéssel távoztunk és azzal a lelkesitő tudattal, hogy nekünk is mindent-mindent szt. Egyházunk szolgálatába kell beállitani.

Adjon Isten uj haladást a jövőben!

A kat. missziók szive*)

Szándékosan élek e kifejezéssel, mert a „S. Congregatio de Propaganda fide" hivatása a külföldi missziók életében oly erőteljes, életadó, mint a sziv működése az élő szervezetben és igy nyugodtan beszélhetünk a missziók szivéről, miőőn e Congregatióról szólunk. Az Egyház primatusa volt tulajdonképen az első lépés a missziók egységesitése érdekében és szt. Péter óta hosszu századokig a pápák képviselték e magasztos, Istentől származó küldetés betöltését. A kat. egyháztörténelem apológiája a hithirdetésnek is. Minden időőnek megvolt a maga szt. Pálja, Patrikja, Bonifáciusa, szt. Istvánja, xav. Ference stb. és nem volt nap, melyen az Egyház feledte volna megbizatását.

Természetes szükség volt áldozatos lelkekre, kik életükkel, munkálkodásukkal megvalósitsák Krisztus Urunk szavait a pogányok között: Euntes, docete! Igy történt, hogy az első küzdelmek Európában dőltek el a kereszténység javára és csak mikor nálunk szilárd lett a krisztusi ország, akkor fordultak nagyobb erőkkel az idegen világrészek felé. Afrika földeritése, Amerika fölfedezése, a Csendes-tenger szigetvilágának föltárása nemcsak gazdaságilag és politikailag birt jelentőséggel, hanem

*) Az elmult évben meghallgatásra talált szerény cikkem a Szem. Élet lapjain, azért most ujra kopogtatok és bárcsak minden főtiszt. olvasó szivében lángralobbanna az apostoli hév a missziók szt. ügyéért. Nálunk magyaroknál is éledezik már a hamuba rejtett parázs. Dr. Pál Mátyás missziós lapja diszeretes buzgalommal bontotta ki a zászlót. Legyen szabad fölhinnom a főtiszt. olvasók figyelmét e kedves folyóiratra és terjesztésére.

az Egyház életében is uj próbálkozások. küzködések és remények szinterévé váltak. Kolombust második utján már kat. hithirdetők is kisérték, Vasco de Gama követőt kat. papok és misszionárusok voltak és Xav. sz. Ferenc bátor utódai Krisztusért bejárták Ázsia rengetegeit a sötétségben tévelygő juhok megszabaditására.

A középkorban a missziók irányitása a római konzisztórium keretében történt és jórészben a kat. fejedelmek, uralkodók áldozatkészségétől függött a hittérités anyagi támogatása. V. Pius pápa 1568-ban két, kardinálisokból álló kommissióra ruházta a vezetés gondjait, de a központositott vezetés tökéletesebb formája csak 1622. jun. 22 én XV. Gergely: „Inscrutabili" kezdetü constitutiójával nyert létet. (L. bővebben: F. Capello: De curia Romana; Dr. K. Pieper: Die Propaganda: ihre Entstehung und religiöse Bedeutung. Aachen., Berg: Die kat. Heidenmission als Kulturträger. 3. Teil.)

Ekkor született meg a „Propaganda". Hatásköre, működési iránya századok multával változott ugyan, de lényegében ugyanaz maradt. Most a Codex 252. C. 1—5 §-ban határozza meg a Propaganda célját, munkaterét, joghatóságát és szervezeti beosztását, de mindezt csak nagy körvonalakban. Egy világos: a Propaganda a kat. missziók szervezetének a központja, szive és olyan hatalommal bir a lelkek bjrodalmában, milyennel egy világi fejedelem sem dicsekedhetik. Ezért már Napoleon is tett kisérleteket, hogy a Propagandát ő irányithassa és politikai számitásaiban fölhasználhassa, de igyekezete hiábavaló volt: a Propaganda mindenkor megtartotta függetlenségét és csak a pápának volt közvetlenül alárendelve.

A Propaganda ma olyan tényező az Egyházban, mely óriási missziós területek fölött gyakorol joghatóságot és szinte egyedülállóan irányitja a kat. hittérités nagyszerü munkáját. Álljon itt egy kis statisztikai kimutatás, mely vázlatosan megadja e nagy intézmény körvonalait. Arens: „Handbuch der kat. Missionen": c. müve szerint 1919-ben a Propaganda alatt állott: 28 érseksége, 57 püspökség, 181 apost. vikáritus, 69 apost. prefektura, 2 nullius apátság és 13 missziós terület. Összesen: 350 missziós körzet. Ez a szám 1922-ben 357-re emelkedett és a missziós személyzet körülbelül 50 000 tagból állott. A mai helyzet még előnyösebb, azonban a hivatalos statisztikát még nem kaphattam kézhez és igy csak általánosságban szólhatnék róla. (L. Berg. i. m.)

Valóban hatalmas ez a térito hadsereg, különösen ha azt nézzük, hogy ez az 50.000 térito kiképzett, lelkes egyéniség, telve Krisztus iránti szeretettel és áldozatkészséggel. Ilyen hadsereggel már lehet hóditani és az Egyház terjeszkedik is a szélrózsa minden irányában. Akadályok vannak, főleg Keleten, ahol a tömeges térités ma szinte lehetetlen, éppen az európai hitetlenség, vallási közönyösség nagymérvü terjedése folytán,

de a helyzet nem reménytelen. A kat. misszionárius Krisztusban bizik, nem a saját erejében és ez adja meg a lökést a hithirdetés munkájában, melynek végeredményben is nem tud ellentállni a pogány babonaság, hanem Krisztushoz tér és benne hisz.

Ez a nagy vonásokban megrajzolt missziós müködés azután Rómából, a Propagandától nyer állandó indítást, lelkesitést és erőt. Ma a propaganda élén Van Rossum Vilmos kardinális-prefektus áll. Van Rossum Hollandia szülötte (1854. szept. 3.) és hazája vallásos szelleme él lelkében. 1873-ban redemptorista szerzetes lett, 1911-ben pedig már kardinális. Igy került 1918-ban a Propaganda élére. Mellette áll még 20 kardinális, kik segitik a kormányzás nehéz feladataiban. Azonkivül még nagyszámu papi segédlet dolgozik a kardinálisprefektus irányitása szerint. Minden héten konferenciát tartanak és havonkint egy naggyülést rendeznek. A hónap első és harmadik csütörtökén a kard.-prefektus előterjesztést tesz a pápánál, mig a második es negyedik hétfőn az általános kap ugyanott audienciát és az előterjesztett döntvényekre szerez jóváhagyást. (L. Berg. i. m.) A Propaganda belső élete igen változatos, mozgalmas és folytonos munka között telik el. Természetesen megosztja joghatóságát a különböző missziós előljárókkal és igy a könnyü és határozott müködést teszi lehetővé. A főbb ügyekben (missziós területek megválasztása, azok beosztása stb.) a Propaganda dönt.

A Propaganda mellett ugyan önállóan müködik még a „S. Congregatio pro Ecclesia Orientali" is, de ez szükebb területi és joghatósági körével nem bir oly jelentőséggel a hithirdetés munkájában, mint a Propaganda. Igy habár a teljes központositás még nem is történt meg, mindamellett a Propaganda tölti be e magasztos szerepet és tágabb értelemben a szervezeti életre vonatkozólag is egységesitett kat. hithirdetésről beszélhetünk.

A Propagandától a protestánsok sem tudják megtagadni a dicséretet és elismerést. Warneck Gusztáv „a világ legnagyszerübb intézményének" nevezi. (Evang. Missionslehre. Gotha 1897.) Hasonlóan nyilatkoznak még Trede, Ranke és mások. (Berg.)

Ezzel szemben a protestánsok sohasem tudtak egységes missziós tevékenységre jutni, éppen a vallási széttagozottságuk miatt. Az 1900.-i New-Yorban, majd az 1910.-i Edinburg-ban tartott kongresszusuk sem tudott jelentős eredményt elérni.

Büszkék lehetünk a Propagandára és azért ne álljon meg a kat. papság némán e nagyszerü intézmény előtt, hanem világositsa fel a hiveket is, hogy mit tesz az Egyház a hithirdetés müveért.

A keresztény kat. Róma mértföldjelző köve a Propaganda; égő tüzhely, ahonnan a hit meleg sugárai áradnak szét az

északi jégvidék kunyhóiba, Afrika cölöpépitményes faluiba, a szigetvilág bűbájos, de hitetlen honába és minden müvelt pogány lelkébe. A Propaganda a centrum, ahonnan a hittéritők reményt, bátoritást várnak és kapnak; az a hely, ahol Krisztus szavait: — elmenvén, tanitsatok! — a leghatározottabb módon váltják valóra. Ha ilyen megvilágitásban látom és ismerem meg a Propagandát és vele együtt az egész kat. hithirdetést, akkor lelkem föllángol a boldogságtól, szivem hevesebben kezd dobogni, szemem csillog, mert tudom, hogy Krisztus Urunk velünk van és lesz az idők teljéig és a sok kis sikertelenség, közönyösség a hazai missziós életben nem lesznek hegyek, melyek elzárják előlem a kilátást a lelkek aratómezejére, hanem csak ösztönzik kitartásomat, hogy soha hűtlen ne legyek a missziós mozgalomhoz és munkához!

Szent-Pál-Társulat irodalmi élete.

Minden irodalmi társaság fennállásához szükséges, hogy azt a célt, melyet maga elé tüzött, legalább nagy vonásaiban megvalósitsa. Társulatunk is a magyar irodalmi téren akart erejéhez mérten ujat alkotni, épen azért tanulságos ránk nézve, ha történetében megvizsgáljuk, vajjon sikerült-e megközeliteni az alapitók szándékát a későbbi évtizedekben. Ez egyszersmind erősitőleg hat a mostani müködő tagok buzgóságára is.

Társulatunk legközelebbi célja mindenkor az volt, hogy a tagok iröi tehetségét felszinre hozza, s azután tökélesitse. A Szem Élet megelőző számaiban elénk tünt a küzködés, törekvés hosszu sorozata, amely néha dicséretes, majd pedig szintelen képeket mutatott a történelem folyamán. Minthogy azonban a Társulat általánosságban népes volt, azért a hosszu évtizedek során olyan számmennyiségekkel találkozunk, amelyek első tekintetre bámulatra ragadnak. Nagyrészt az „évkönyvek" nyomán szeretnék erre rávilágitani. Az évkönyvek arra vannak hivatva, hogy a sikerültebb dolgozatokat az utókor számára megőrizzék és azokba később is belepillantást nyerjenek a társulati tagok. Nincs minden évről ilyen gyüjteményünk. Ennek okait most fölösleges kutatnunk.

A Társulat megalapitásától 1863-tól egészen 1910-ig, összesen 26 évkönyv maradt reánk diszes vászonkötésben. Azóta teljesen mellőzték az évkönyvek összeállitását. E 26 foliáns közel 700 müvet tartalmaz 14,000 oldalon. Kár, hogy a katalogizálás folytonosan elmaradozott és igy csak megközelitőleg lehet itéletet mondani az évkönyvekről. Az ált. történeti rész ben már volt szó e művek méltatásáról is és azért csak azt őrizzük meg, hogy az évkönyvekre mindenkor büszkék lehetünk. Sok boldog tudományos kutatás, ifjui lelkesedés, apostoli hév van azokban elraktározva, őrizzük meg azért e foliánsokat testvéri kegyelettel..

Nagyon áldásos lenne, ha valaki rendezné ez évkönyveket, mert igy

sokak számára lennének hozzáférhetők és könnyü szerrel értékesithetők a bennük rejlő irodalmi és tudományos kutatások.

Az irodalmi élet másik fontossága: a kiadványok. Itt már a Társulat anyagi helyzete is lényeges elem a számitásban. Sokszor meg volt a munkásság, irodalmi termelés, de hiányzott a kinyomtatáshoz szükséges pénzbeli fedezet.

Mégis 1913-ig a Társulat kiadott 14 nagyobb művet, 16 kötetben. Megjegyzendő, hogy Haberl: Magister Choralis c. műve 3 kiadásban, mig Baux: Gyakorlati utmutatás a breviárium kezeléséhez, 2 kiadásban jelent meg. A művek cimét már a történeti részben ismertettem és azért most mellőzöm. A kiadott munkák jórészben németből leforditott különböző irányu tanulmányok, történeti regények, de fordittottak még angolból, franciából olaszból és horvátból is. Sok gond, fáradozás, utánjárás kellett a kiadványok megvalósításához.

Ujabban minderről le kellett mondanunk, habár sok megkeresés jött Társulatunkhoz a kiadványai érdekében és a Szemináriumi Elet szeretné pótolni az elmaradó nagyobb müveket. Itt is sok a nehézség, de bizunk a jó Istenben és nagy védőszentünkben szt. Pálban, hogy továbbra is megsegitenek.

Schmidtmayer Endre †

Boldog emlékek, kedves, testvéries napok füzték mindazokat Schmidtmayer-hoz, kik vele együtt éltek és dolgoztak a szeminárium falai között. Majdnem mint kész történettanár lépett közénk, igy az idősebbek soraiban foglalt helyett, de egyénisége egyszerüsége, közvetlensége sohasem nézte a korkülönbséget, mindenkivel szemben szeretetteljes volt. Igy történt, hogy nemcsak bizalommal, de tisztelettel voltunk iránta. Csak pár vonást szeretnék róla megrajzolni, mert különben e kis füzetet nagyrészben emlékének szentelhetnők.

Történész volt izig-vérig, de egyuttal a theologián is szeretettel csüngött. Egyházunk élete, a katoliczizmus diadala, a nagy szentek, lángelmék dicső alakjai hevitették szivét, lelkét. Örömmel mélyedt el kutató munkálkodásaiba és a Társulat keretén belül is megéreztük lelkesedését Krisztusért, Egyházért és a pápaságért. Különös előszeretettel időzött el az első három száząd vértanuinak szemléletében. Élénk emlékezetemben él egyik kijelentése. Szintén az első ker. vértanukról beszélgettünk. Szeme csillogott és lelkes hangon mondta: Az első századok vértanuinak volt igazán derült lelkületük, mert a rettenetes kinzások közt is nyugodt, boldog arccal vallották meg Krisztusba vetett hitüket. A szenvedés bátor elviselésének gondolata gyakran csendült meg szavaiban. Talán már akkor érezte, hogy a hátralevő pár éve csak szenvedés és keresztút lesz. Sok kellemetlensége, testi fájdalma volt. Mikor utoljára tőlünk hazautazott, akkor is magas láz gyötörte, de ő mégis vidám volt, másokkal kellemesen elcsevegett; akik vele voltak, örültek társaságának. Szeme ezalatt csillogott, arca égett a láztól, de erről csak ő akart tudni és még valaki, a szivek vizsgálója: a jó Isten. Ezt a szenvedő, de türelmes Schmidtmayert szerettük mi meg és nyugodtan mondhatjuk: igazi, lelkes theologus volt. Mert kötelességeinek is gondos teljesitője akart lenni. Hivatása, tanulmányai, a lelkek ügye: ez volt mindene.

Egy másik szeretetszál Társulatunkhoz füzte nevét mindenkorra. Ő hozta életre a Szemináriumi Élet-et és a munka oroszlánrésze az övé volt. Milyen szeretettel csüngött e kis lap eszméjén, hogy gyüjtötte az irókat, cikkeket; buzditott, lelkesitett, vezette az első litografálás munkáját: erről csak azok tudtak, kik vele éltek és dolgoztak a theologián. Majd azt proponálta, hogy a Társulat vegye kezébe e lapot és tegye hivatalos értesitőjéve. Két számot szintén ő szerkesztett. Azután már mennie kellett, mert betegsége szinte erőtlenné tette. De nem nyugodott. Szive-lelke visszavágyódott, pap akart lenni. Kalocsán próbálkozott, majd Zágrábba ment és ott folytathatta is a theologiát. Nem sokáig. Ismét hazament Titelre, de most már véglegesen. Hosszas, nehéz szenvedés után adta át lelkét szeretett Jézusának 1924. nov. 24-én d. e. 8 órakor, életének 27. évében.

Szeretett, elköltözött Testvérünk! a te utaid a kereszt és tövis ösvényei voltak hosszu ideig. Türelmes, Isten akaratan megnyugvó voltál és hisszük, hogy Úr Jézus részesitett téged a választottak boldogságában is. Neved szivünkbe vésődött és őrizzük is azt hálás megemlékezéssel. Szeretted egyszerü életünket, környezetünket, azért mi is szeretettel emlékezünk meg rólad imáinkban a boldog viszontlátásig! *K. i. p.*

Kalendárium

az 1924—25 évre.

Mivel tavaly a kalendáriunak az volt az utolsó határos szava, hogy Vége, hát legyen az idei kalendárium első iniciáléja, hogy.

„Eleje." Még pedig eleje a végének. T. i. volna még egy-két megjegyezni valóm a tavalyi évnek mikénti befejeztéről.

Fonálszakadás volt pedig az elmult jubilans évben — ugy hiszem — ápr. 22-én. Tehát igen egyszerü a folytatás veszem az elszakadt véget és hozzákötöm az én eseménymadzagomat és egy kis csomóval ugyan, de mégis meglesz az egész . . .

Igaz ezeket az eseményeket legjobban a tavalyi kronikásunk tudná papirra költeni, de — sajnos — Gyuri barátunk Isten és az előljáróság akaratából elment és vénáját is magával vitte sulyos podgyászként. (Mert hiába az inlet mindig teher . . !)

És igy most én vagyok kénytelen reminiscentiakat gyüjten, emlékeket kigondolni, eseményeket megtörténtetni, hogy őszintén, hüen lehetőleg lehetséges dolgokat irjak mindarról mi történendett, mióta az első év eggyel megfogyott, a husvéti sonka elfogyott és a zöldségestálak lépte's a gastronómia szinpadára. Ergo!

Hát ápr.-ban már semmi különös nevezetesség! gazdagabb azonban már a

Május hava

persze először is imában és . . . hát sok mindenfélében, de mégis talán az teszi legmeghatóbbá, hogy május és Orfű elválaszthatatlanok?!...

Pontosan a dátumot nem tudom már, tudj Isten valahogy ugy van, az embernek ott és olyankor nagyon könnyen megromlik a memoriája . . . nem tudom megmagyarázni, de tény!

A sorrend igy volt: reggel ez egyszer „szivesen" felkeltünk. Azután studirozás nélkül (legfeljebb, kinek ott kinn valami szavadlata volt, de viszont ott a kárpotlás, az a csudanagy dicsőség!) gyalogszerrel szép verőfényben utnak eredtünk; reggel hét órakor a „verőfény még csak tűrhető volt, de biz' 10-órára már a „fény" is elég lett volna és a „verő" bátran elmaradhatott volna, de csak nem maradt, mert a Péter barátunk harmonikás nyaka a nagy kőverés hatása alatt biz' már olajat kezdett izzadni, amit róla deákul „petrooleum"-nak is hinak. Hát még az Öreg Urunk!?

Es mivel az ilyen olajos izzadtság igen tüzveszélyes különösen erdővel körülvett vidéken azért ők (nempe logikusak voltak.) mind a ketten megérkezvén mindjárt a pincegádorhoz mentek és elkezdték az oltást, csitítást, enyhitést, mig végre fél órai nehéz fáradság után sikerült a bajt elháritani és ők végre leülhettek. . . .

Hasonló szorgalmat fejtettek ki azonban többi társaink is, ugy hogy délutánra már, hát már a Pista bácsi is dudorászgatott. (itt mindjárt megjegyeznivalónak tartom, hogy az Öreg ur az idén „Pista bácsira" magyarositott, de azért ő az —!)

Most pedig még postludiumként el kell mondanom, hogy még egy „verő" szerepelt e napon t i. egy verő eső . . . zuhogott, zotyogott ami nagy örömünkre, de legalább a sátor galyakról lehulló kövér cseppek lehüsitették a gulyást ami még a tálban is kotyogott. A Piusfő imnázium is képviseltette magát a kirándulaton papnövendék tagjaival ami nagy „testvéri örömünkre" és ugy ezen okból kifolyólag a záporesőnek is különböző magyarázatai akadtak.

De jókedvvel, nótaszóval „majdnem" sáros cipővel, mégis csak este fél 8-órára hazaérkeztünk.

Ezután batürendben talán legközelebbinek mondható egyik társunk sikerült májusi predikációja, ugyanis

20-ának estéjén alig ülepedtünk meg a Kápolna padjaiban Gyuri barátunk már erős katonai léptekkel, lehorgasztott fővel pitlikült a szószék felé. Rövid elhelyezkedés után rákezdett és szokott baritonjával mondta tüzes vontatottsággal, gesztustfelejtő élénkséggel, de egyszercsak megtorpant, — a hetes a másodikat csöngette; hüh, erre a Gyuri tudásába nyilallott valami akár — csak egy golyó, de iszen igaz lövés is volt, csakhogy baklövés . . . Szegény nagy „nyugodtságában" kiment már imádság, csöngetés, Confiteor előtt . . . és hát érthető már e nemes igyekezetből is, hogy a predikáció nagyszerüen, hatással sikerült! Különben azonban a május is szerényen elmulott, hogy helyet adjon a juniusnak.

Junius

Ez aztán a hónap! Meleg is van, meg tanulni sem ártana. A vizsgák pedig veszedelmesen szomszédolnak már. Ezt érezte az alsó kurzusnak teljes felső osztálya is, azért vonult naponkint zárt ajtók mögé a könyvtárba... csak ép azért zárkóztunk be hogy a tudásunk el ne szökhessen, mert az t. i. olyan bennünk mint a higany, amig hozzá nem nyulnak addig csak meg van, de ha egyszer birizgálják, akkor elugrik mindjárt, mintha ott se lett volna, pedig hát . . .

Igenis „pedig hát" és semmi célzás, mert a vizsgák veszekedettül jól sikerültek (bocsánat a bátor hangért!) már — mondom — nálunk, hogy aztán a felső kurzus hogyan remegelt az az ő dolguk, mi remegtünk és volt is eredmény, a tanár urak is csodálkoztak!?...

A Biblikum, mint főtantárgy vizsgálata a szokásos módon fényesen sikerült, nyomába lépett, sőt vetekedett vele izzadság kiváltásában a „kritikus" tantárgy, de komolyságával rátette a koronát a Historia, mint az élet nestere. Ezután márcsak könnyebb vizsgák jöttek pl: hogy jól van-e becsomagolva a gupfer, vagy vizsgálata a menetrendnek, vagy — node ez már nem volt olyan vizsga, fűrkészet, vizsgálat ki legyen a jövő évi főductor, kinek persze most már ez évvégen meg kellene kezdeni a tréninget.

Jun. 22-én triduum, Veni Sancte után végre sikerült embert lelnünk, ki aztán ember is a talpán s ki nem más mint a régi nevén az Öreg ur! —

És ő méltónak érezvén magát e tisztségre, vacsorára kelve mindjárt el is foglalta a főductori széket és kijelölte sulyos főductori komolysággal (azt hiszem 97 kg. a főductori komolyság?!) két templom számára a másnapi asszentálókat... minden a legnagyobb rendben történt, utána azonban valami szarvletörés vagy kijózanitás, vagy nem tudom micsoda történt; köt a disciplina arcani! Ezen hevület is elült azonban.

Jun. 23-án a Te Deumnak szivet nyugtató akkordjai között, Pula testvérünk mondta a „megindito" bucsuztatót s igy aztán már meginditva meg is indultunk illetve folytattuk utunkat, ki primiciákra, hi hazafelé.

Szeptember

vagyis a „megérkezések" hava

Szept. 16-án mindenki, miután onnanhazulról elindult, megérkezett. Kivéve Pista bácsink késett egy napot, mert a nyáron — ugymond — „száraz náthába" esett és annak utóhatásait kilábadozandó maradt odahaza még egy napot, de köztudomás szerint még igy se sikerült neki egészen, mert még mindig bár már évül a dolog, erősen szippog és minduntalan csavarint egyet reflexmozgással az orrán.

Dehogy már ily neves és közismert személyiséggel kezdtem az évet, folytatom.

Szept. 17-én a seregszemlét. Az első évnek idei komolysága Tanár tagjában szorult össze, matematikus volt, szegény (!) és ezért mi is kellő mértani szögletességgel még a kupében bemutatkoztunk neki. Nérey ur és a kis Sümegi azonban már virgoncabb legények, ha még valami nevezetességet produkálnak „egyéniségükön" kivül, hozni fogom. Egy igen hosszu legényt is látok az elsőévesek sorában, azt mondják a ragadozó fajtákhoz tartozik a németeknél, pedig hát itt a magyarok közt nagyon megjámborult, csupán szereti önmagát és a hajzatát, az olyan is mint egy virágos kert, ergo ez itju is jó ember, mert aki a virágot szereti . . .

23. E napon egyik negyedéves urat annyira elfogta a méltatlanság tudata, hogy lemondott a ductorságról; ugy hivják, hogy Pater. (De biz' a Jóskán nem hatalmasodott el hasonló nyavalya: ez töszi, előbb is megjöhetett volna a Pater esze, gondolta magában és mindjárt el is foglalta a ductori stallumot, de ezt az egész gondolatolvasát csak zárójelben mondom.

29. Ma van a Vice-Rector ur névünnepe kellő obsequiumokkal felszerelve indultunk a gratulációkra.

Október

a végleges leülepedések hava.

4. Ma hangzott el „Isten veled Stenge Ferenc, Baranya vármegye alispánja"!

Okt. 6. Szomoru ünnep, mivel azonban busulva vigad a magyar, hát mi is igy tettünk, szüretet tartottunk, mig csak az este meg nem lepett bennünket a szalámi bürkék és szőlőcsutkák mellett. Volt dictio is, különösen egyik becsületben meghajtalanodott társunké sikerült, . . (sikerült mondásait már azelőtt valami nyomdában is kiszoritották!)

13. Miért e nagy sürgés-forgás?! Kiszolgált billiárd-dákók szaladnak az auditorium felé, a nagybőgő is rekedt hangjával utat követelve erősen nyomakodik előre, az ifjuságnak flisz papir van a szája előtt, Jeske urnak égő süveg a fején. . .

Nade ez meg is adja a választ — ugy látszik — a Teológusok Tüzoltó Egylete (T. T. E.) tart valami gyakorlatot, mert a Jeske ur e tömörület ez idei parancsnoka kommandiroz, csákányával a tagokat sorba illesztgetve! — De mondok, én is közéjük vegyülök, kezembe is nyomnak mindjárt egy lámpiont és kezdődik menet, harsog az ének:

. . . Öreg Urunk Kálmán névnapjára stb. . .

Ahá, szóval névnap! A tribünhöz érve a szokásos üdvriadalmak után a szónok méltatta a nap jelentőségét — ugymond — e napon született minden nagy ember: Bathu Kálmán, Khagán Kálmán, Könyves Kálmán. . . stb. és végül ami nagyon szeretett Kálmánunk is, vagyis a Pista bácsi! — Utána a helyszinen tüzoltó kabaré volt és népzene.

17. Három uj zalai ember jött, szintén papok akarnak lenni, különben jó katolikusok.

25. Ma két ember a teológiai szent kommunitásból exclaustráltatott és az infirmária melletti magánlakosztályba helyeztetett el — javitás céljából. (A felügyelet az alsótraktus ductoraira lett bizva, azóta lelkiismeretesen többször utánuk is néznek a studiumok alatt.)

November

a szervezkedések hava

Mivel a mai korban mindenfelé szükségessé vált a társadalmi szervezkedés, mi sem maradhattunk a kor mögött és ezért a mai napon, azaz nov. 5-én megalakitottuk a régen szükségessé vált „Teológiai Legény-Egyletet, röviditve T. L. E. Alapszabályai átmentek a különböző imprimaturokon és nihilobstatokon és — hát természetes azóta áldásosan működik.

Bélának, mint egyleti elnöknek szorgos vezetésével rendez pipadélutánokat, kacsajestélyeket, hangpróbákat, kintornákat stb. stb., szóval gazdag müsor.

14. Következő testvérület, mely e hónapban szerveződött az olaszkurzisták societája. Elhangzott az örömhir: utazunk Rómába. És ezért mi természetesebb és logikusabb, olaszul kell tudni.

Egy-két nap mulva aztán már széltében — hosszában beszélnek is taljánul.

18. Ma tartottuk kellőleg kifényesitett keretek között a T. L. E. zászlószentelését.

24—29-ig lélekgyakorlatok voltak. Igyekezetünk alattuk csendben maradni és Isten sok-sok kegyelmét megszerezni.

30. Este a Kat. Körben megkapó, élvezetes előadást tartott Ákos főtiszt. ur Rómáról, a végén szivvel-lélekkel énekeltük, az ujság szerint a közönséggel a „Pápai hymnuszt".

December hava

„Ha hó volna, jó volna".

De mert nincs, azért élvezzük tovább a tavaszi időt és ünnepre készülünk, t. i. 3-án van Méltóságos Rector urunk névnapja, meg is ünnepeltük szivvel-lélekkel, de ebéddel is. A főductor is Ferenc, azért volt oly bőven dohány, cibar, cigaretta.

5. Ez volt aztán a kunszt! D. u. 3 órakor azt se tudtuk még, hogy Mikulás estvéje van a küszöbön és 8 órakor már számoktól roskadozó müsorral léptünk a Prefectus ur elé. Volt pediglen siluet-kép vagy magyarul lepedőjelenet bő választékban mozgó és álló, beszélő és hallgató stb. Mozgó és sóhajtozó volt pl., midőn a káposztából kivették a torzsát, vagyis az oszlopnak kihuzták a fogát. Ugráló, de hallgató volt, amikor a gyerök, mint suszterinas a Milustól nyaklevest kapott haszonélvezetbe. De márcsak „álló" bemutatása volt a szemináriumi végletkontraszt: Pula és a kis Jezsi.

6. Általános csomagtorlódás történt, még az alsókurzus Tesvérje is meghivta társait „agapére", pedig ez nagy szó ilyen inséges időben, amilyen a Tesvér gyomrára jár . . . és mégis! El is indulnak késsel, kenyérrel felszerelve a nagyotváró kurzustársak. „Csak tessék, tessék" mutogat a vendéglátó a papirral telt skatulyára, mig végre Mell ur elszántan belenyul a papir közé, de — borzadály, valami pelyheset érez, kihuzza, hát egy szőrös sajtnegyed.

8. Ma vette használatba kedves „Barátunk" a kápolnában a kiszuperált nagy missalét mise közben, megszokta már, mint szőrzetbéli az ilyen nagyobbfajta kézikönyveket.

10. Mélyvágányu, sulyos következményü diplomáciai tárgyalások szaga röpköd a levegőben. Sugnak-bugnak, egy-két szót én is ellesek: valakik nagyon sokat beszélgetnek egymással, tulpártikuláris a barátság (?) stb. stb. ilyen és hasonló hirlemények, falragaszok mindenfelé . . .

15. Ujra teljes „pax romana". Csupán a római jog paragraphusai szerint egy reductio ad stutum simplex theologalem történt, vagy amint a Jeske mondja „ad statum nobiliorem" vetitett végbe a közjó érdekében.

Na igen, ennek megint csak a Tücsök örül, ő lépett ugyanis a lemondott helyébe és még hozzá mindjárt ductor a látere lett, ami azt jelenti, hogy uj, biztos kilátások a nagyobb glorie-felé!

19. E nap két dologról nevezetes, egyrészt mert ma született Vókány nagy Fia, a Milus és ez az örömteli rész, másrészt és ez a szomoru rész, ma mondott valedicitet Jeske barátunk a Szeminárium ősi falainak, a szereplései által annyira felvirágoztatott Legényegyletnek és indult, megindult a bekötöttszemü „Igazság" szolgálatába. Megható bucsuzás! Ettől azonban már a különben reális Jóska barátunk is annyira subtilissá vált, hogy ihletbe esett és

20-án életet adott egy valódi költeménynek — rimel is! Hiába azért nehéz dolog az a versköltés, mondta ő is, — hát persze az ihlet, az fáraszt!?. . .

24. Szent este. Minden áhitatos hangulatban, az ünnepély részleteit a „Mozgó Élet“ referensének hagyom, csupán a hatásait tartom meg magamnak: röviden, hát az valami nagyszerü volt, még mindig a Milus szavalata tartja bennem az idealizmust.

25. Boldog karácsonyi ünnepek. D. e. azonban egy alba historia történt, bár talán maga a histórí inkább nigra, gyászos, t. i. Mell ur, mint bősz indumenta deferens, mielőtt még a püspöki trónushoz ért volna, már maga próbálta felvenni az albát, de ugylátszik más ritus szerint, mert a lábával bujt bele először. (Szerencsésen utat is tört rajta magának!) Délben, inauditum mondja jegyzetem, kispapoknak szárnyashus!

26. Ma reggel néhány kispap nagy lelkierővel lemondott a világ hiuságairól és felvette a tonsurát. Este névnapot mentünk köszönteni a Spirituális urhoz; mi minden jót igértünk és meg is van az eredmény, azóta már többen közülünk közel vannak a szenttéavatáshoz. Ciklusok most már csak hetenkint egy-kétszer válnak szükségessé.

27. A „harmadév“ kapja ma fel még a hiányzó két kisebb rendet. Ugy érzem külön emlitésre méltó!

28. A subdiakonátus jogait és terheit vették át a negyedév tagjai, minek előestéjén a T. L. E. megható legénybucsuztatót rendezett. A vedszenti széken a Pista bácsi ült komoly vonásokkal, Pula tolmácsolta az összecsődülés okait. a kis Sümegi pedig az ujságirók és riporterek padján a jegyzőkönyvet vette fel. Utána a theologia tüzoltó-induló és a Legényegylet hymnusza „Kacsaj Peste“ hangzott el, a „Pipa“ sok mókát látott falai között.

Ezen sötét decemberi időből még egy felháborító, kényes „eset“ nyomakodik fantáziám elé. Az infirmária szokásos csendjéből egy hosszu alak ugrik ki és beoson a másik ajtón, közben a ravasz Barát, mint üldöző utána iramodik és ezer szerencsére mindjárt a sötét folyosón el is csipi: na meg vagy Pula, mondja győztesen, de — óh egy előljárói hang tiltakozik a bizalmatlanság ellen... Azt mondják az ok: ignorantia affectata volt... hát ezt nehéz igy megállapitani, itt bizonyitani kellene...

És ezzel vége is van az 1924. évnek, Szilveszter estére azonban még ellátogatunk a várba és meghallgatjuk a szinte nálunk közmondásossá vált predikációt és szemtanui leszünk a Tesvér bukásának. Ja igy jár az ember, ha nincs gummisarka, hosszában mérte végig a szentély márványpadozatát a közönség áhitatának fokozására. Azóta azonban a Tesvér már duplagummisarokkal is csak körültekintő, illetőleg körülfogózkodó hosszas ballancirozással mer térdet hajtani.

Január

— ez év szent — ergo

Jan. 1-je nem más, mint egy „szent kapu“ amelyen át az uj évnek belsejébe belépünk.

2. Minden rendben volna, csak elfelejtettünk reggel felkelni, oka ugy látszik a nagy kimerültség lehetett, amit a praeparatiok okoznak, de

5-én már szerencsésen letettük a filozófia vizsgát és igy a gondjaink nagy tömkelege leszakadt a szivünkről. E napokról persze nem is sokat irhatok, mert nincs időnk valami „nevezetességet“ elkövetni, csupa tudományszivás minden lélegzetünk. Talán annyit kellene megjegyeznem csupán, hogy egy uj párom akar akadni Veszprémből, olyan kisebb termetü, mint egy szemináriumi kőapostol, de szép, szentös neve van: Gáspár.

14. Jusvizsga, komoly sikerrel, de még komolyabb drukkal. Mivel pedig a drukk ragadós betegség, azért elrendeltetett, hogy vizsgák alatt a

felelőktől vagyis az active drukkoló elemtől a még csak passive izzadó elem távoltartassék, hogy igy a fertőzés elmaradjon. Ez igen körültekintő, figyelmes rendelkezés óta vizsgákon tehát mindig egy padsort üresen hagyva ülünk a küzködő és szenvedő egyház mögött. Hát mit tehetünk, az ötödik parancsolat megköveteli az ily nagy áldozatok árán is az egészség megőrzését, hát még a hetedik!

15. Ma volt az alsó kurzus vizsgálat ejtése biblikumi tudása körül. Nem voltam jelen: de azt mondják az idén egyszer „szokatlan“ sikerrel ment az egész. Hát érthető, vannak itt is erők: balatoni „halászok“, badacsonyi vincellérek és „kulcsárok“ „farkas“ bátorságuak és gyorsbeszélők, mintha „kereküket“ volna.

22. E nap ismét két dologról nevezetes, az egyik élvezetes és egyben érdekes, a másik inkább csak érdekes. Az egyik t. i. a negyedév és a szerencsés asszisztencia ma a Beck nagys. urnál voltak kanonoki ebéden, hazajövet mindenféle szépet-jót meséltek. A másik: este kilépve a kápolnából hajborzoló macskanyávogást hallok, relative gravis félelemmel tartok a hangforrás felé, hát egyszer csak a ház vörös kandurját látom csimpaszkodni az ablak felső párkányán. A szokásos kszütz-re még a szive se billeg meg, hanem egy ujabb lamentációba kezd: hüh, erre már én is előkerestem az epémet és indultam segitség után. visszatérve egy kampóvassal, azonban már a Tóth ur és a Spirituális ur fogadtak, ilyen nagy emberek mellett kezdtem ugyan tekintélyemet veszteni, de a bátorságom már utban volt visszafelé és igy bizalommal néztem a jövő felé, azonban sajnos, semmiféle nagyobbfajta verekedés nem lett, hanem rövid tárgyalás után szabadelvonulás feltétele mellett a kandur elhagyta a szintért.

24. E napon tartottunk egy összesitett morál-dogma vizsgát „változatos“ sikerrel, különben az egész teológián, sőt még gimnázista körzetekben is vigiliai hangulat uralkodik.

25. Bucsu. E szó rövid, de velős. Ilyen volt az egész nap. Rövid, mert ami jó, az mindig rövid. Velős vagyis volt tartalma, értéke e napnak: a reggeli ünnepélyes, énekes mise, a panegyricum hatásai, az ebéd eredményei stb. stb. mind olyan intim dolgok, amik nem tartoznak a nyilvánosság elé, talán azt jegyezhetném meg, hogy az alsókurzusnak a hazai szokások labyrintjaiban még nem teljesen járatos tagjaival elhitették, hogy bucsu délutánján a theológia udvaron bábos-sátrak lesznek feállitva és leszállitott áron márcot lehet kapni.

Ugyszinten ringlispiel is lesz, amelyre a Szeminárium fizeti a ráülőjegyet... A Tesvér csendben panaszkodott is bizalmasainak, hogy nem tudván minderről, elpazarolta a pénzét és ime most nem tudja majd kiélvezni a bucsu örömeit.

Utóiratként biggyesztem még ide t. i. lapzárás után tudtam csak meg a hirt, hogy Kepospula nagy Fia ma este hazavándlizott fontos „családi ügyeknek“ elintézésére. (Közbe a tüdejét is a napra akasztgatja).

Február.

vagyis a viccek hónapja.

Febr. 1-i kezdettel vicctanfolyamot nyitott a T. L. E. saját felvirágoztatására és a tagok épülésére. 5. viccel bárki nevetéstől füleit harapdáló résztvevő hallgatóvá lehetett; 10 viccel pedig, alapitó taggá lett. Ez ujabb szervezetünket is „helyben hagyták“ (de alaposan) meg is

lettünk dicsérve egyik auditoriumi konferencián, de ezt csak „sub rosa“ mondom.

9. Megjött a Pula — ah a drága . . ! Magával hozta a spáizot és a baromfiudvarnak szebb példányait. Most majd csak kitelel már és a tavaszra végre egy kissé megnőt . . .

12. Az ebédlőben az előimádkozó Jánost, a babot látva, annyira megszállotta a földiek megvetésének vágya, hogy ez ösztönt nem birván magába folytani a Postprandiumot, általános derültség közt igy fejeztebe: „Deus det nobis requiem aeternem, amen!“

17. Méltóságos Rector Urunk Keletre utazott, előbb azonban Rómát látogatja meg.

20. Szigoru orvosi rendelet gyütt, minden ép torku, papnak készülődő uri ember tartozik naponkint 3-szoros részletekben öt liter hypermangant elgurgulázni, amit igy nem győz azt megihatja. Hát megy is a dolog, főductorral az élén, infirmáriusi karhatalommal indul ebéd után a theológia a mosdó felé! Hogy aztan ott mi van, arra legjobb becsukni a mosdóajtót. Benn akik nem juthatnak még sorra, azoknak a többit szabad bámulni, mint a majomgyerekeknek, ha jók voltak jutalmul meg szabad nézni, hogyan borotválkozik a papájuk. (Exempl. ex Cosmologia)

24. Móka a diszben. E napon összekeveredett gimnazista és theologus a nagy separatio ellenére is és csaptak egy olyan nevetést, hogy a portásig hallatszott, (Lásd bővebben a „Mozgó élet“ megfelelő paragraphusait!)

De ezzel a mulatsággal bele értünk a „carne-vale“-ba, melynek kosztja a háromszor hetenkinti „lelki hurka“, süritett levegőfőzelék és étherbonyott ábrándkorral.

25. Hanvazószerda, vagyis a megoszlások napja, ugyanis e napon a teológusok két kasztra oszlanak: a redukált evők és a redukált szivok osztályaira. (Redukált ivók nem léteznek . . .) Tehát vannak, akik felmentéssel esznek usque ad . . ., de viszont szegények nem szihatnak usque a megszokot számig; mások viszont szinak ugyan, — de esznek is ám alaposan . . . azt hittem nekem ebben az időben jó dolgom lesz, minden nekem marad és pléh, — mert ezeknek a jólelkű skrupulista uraknak egy sódar is „modica puontitas“.

23. „Hiába az északi népek mégis csak összetartanak“. Épen kilépek a T. L. E. „táborozási“ helyiségből a „Pipához“ a. kávéházból, amikor két nyurga alak katonai léptekkel szaporán körülméri a theologusok udvarát. Kik ezek, kérdem Franz Józseft, mint szintén ilyen országügyi dolgokban jártas embertől, hát egy „tót“, feleli, és az oroszok „cárja“; na lám itt egy kézelfogható bizonyiték, legjobb barátok, kell ennél még több? Hiába az északi népek összetartanak!

Március

— kivándorlások hava —

6. Beállott az „üdülési kór“-szak. Ezért három köz- és magántisztelteben álló theologiai egyén el is hagyta ma az „alma mater“ ölelő karjait és hazapaklizott; az okok különbözők. A Karcsit a hivatás sorvasztja, a Tücsköt a házi gondok vitték haza: a tavaszi kotlósültetések és a kerti munkálatok, a Páter pedig a tüdeit ment haza gyakoroltatni és a gyomrát pihentetni.

A Pálnak e napon szokatlan jó kedve volt, miért hm! Ja, a rózsásreményei torlódtak az ég felé: ugyanis ujra megüresedett egy duktori szék!

7. Szünet. Aquinói szt. Tamás ünnepe, vagy jobban mondva csak

vártuk a szünetet, de mivel a kulturális viszonyok nem engedték, hogy legyen, hát ugy is jó volt, csak a Milus tolmácsolta nézetünket, amikor egyké méteres lemondó gesztussal kimondta a szokásos szentenciát: „Hát habeant sibi!!“

9. A gyakorló iskolában vagyunk. Az egyik theologus hitoktató kilép az osztály elé. Elővészi a rózsafüzért és kezdi magyarázni: „Lássátok gyerekek, mikor Jézushoz érünk, gondolunk egy titkot, tiz Üdvözlégy után mondunk egy „Dicsőséget . . .“ Kezdi mondani: Dicsőség az Atyának és Fiunak — megakad — kezdi ujra és eljut a Szentlélekig, ezen sikeren aztán felbuzdulva merészen mondja a konkluziót: „miképen mennyben azonképen itt a földön is“. Ez a zalaidicsőség, különben ujabbkeletü doxológia.

11. Doroszlay ur bundája kivülről-belülről megázott. Éjjel kinmaradt szőrmeszellőztetés végett és az Ur jótékony esőt bocsátott rá.

13. E szerencsétlen napon vonult az alsó kurzus felsőrészének egyik fele idegességének szanálására az infirmáriába. Szegény Oszlop megrokkant hivatalának sulya alatt és kidőlt az oszlopok sorából. A másik oszlop azonban az osztályból még erősen áll, különösen, az oszlopfő bir nála nevezetességgel, nem tudom megállapitani milyen stilusu, de a fejékitmény elrendezése a legcifrább korintusira enged következtetni.

Az előbbi ideges részével szemben ő „egészségesebb“, különösen a hangszálai rendelkeznek nagy életerővel, szép reményei vannak a nagyhétre.

15. Szabadságharcok napja! És valóban nálunk is ilyesfajta történt. A nap kezdte már magáról szórni éji álma után a felhőpaplanokat és kidugni fejét a Harsányhegy mögül, amikor a Lajcsi testvér is hirtelen feldobta fejét a meleg vánkosokról és ijedt kapkodással az ágyszélre rugott:

Hej, vitézek, ifjak, segitség, segitség!
Egy egér szaladt belém, számomra nincs mentség.
E vészhirre fel is ugrott Sümeg és Zala,
Az alumnusok teljes fegyveres hada.
Az egyik létráért futott a Jozefhez,
A másik fecskendőt hozott a mütéthez,
Majd kötélen egy macskát küldtek le a mélybe,
Hogy a bestiát elfogja, ha lehet szép szerével,
Ha pedig nem lehet, ugy fojtsa meg ottan,
Gyomra majd csak végez a szemtelen halottal.
Igy is történt az egész, sikerült minden,
Sőt a ház macskája is visszakerült „épen“.

24. „Pálzavarás“ napja. Különben sz. Gábriel ünnepe. A dolog ugy történt, tudvalevőleg nincsen már Gáborunk, amióta nincs! És azóta — sajnos — nincsen kifüggesztve éneksorrend sem. Igy tehát a Pál sem tudta reggel orgonáraszállás előtt, honnan veszi a mai nap kantátumát, ezért szokásos nyugalmával drukkolt, izzadt rémesen; hogy tehát most már zavarát lelohaszthaszthassa, fogta magát és padjába ült. Az egész kápolnai közönség azonban e csenden mélyen felháborodva, követelte az orgonaszót. Végre a főduktor, mint a szemináriumi nyugalomkonzerváló, lépett ki a porondra és onnét az orgona billentyüire.

26. „Mindenki a saját kovácsának a szerencséje“ mondá a nagy Káptalanfai. És e bölcs mondás ma fényesen és érezhetően be is teljesült valakin. T. i. szép idő lévén, a kertbe megyünk sétálni. A kerti fák pedig már százesztendősek lévén, ki kell őket vágni. A syllogismusnak e két tételéből jön most a vészes konkluzió: Legerősebb emberünk miután látá, hogy a szegény bakák hogyan erőlködnek sine omnino effectu, odament közéjük

és ő is marokra fogta a fátdöntő drótkötelet, de —. és most jön a közmondás beteljesülése:

Gáspár rugaszkodék, kötél szakad vala,
És négy bakával együtt a „földre" esék vala.

A „gyönyörüségeit Gáspár": mondja a Milus, mi lesz veled az életben, ha egyszer meglöknek, ha most, amikor egy ilyen drótkötélen fogódzkodtál és ily csuful elvágódsz?!

28. A kanálfülü Náci, ki már hosszabb idő óta az infirmáriusnak jóhirü prizniceit élvezi, ma betegszabadságról kezdett el ábrándozni. Kinézer szinét akarja felcseréltetni, holmi almapiros kinézéssel és vékony dongái helyett vastagabb gerendákat szándékozik beszereltetni. Mindnyájan sok sikert kivántunk neki és ő máris az érzelmes bucsu után kitette az egyik bal lábát a szeminárium küszöbén, utána persze a másikat is!

Április

A hangászok hónapja

1. Gyászmise a székesegyházban boldogult királyunkért. Mi s mindnyájan ott voltunk, ezért elmaradt két óra, de mi ezen egy csöppet sem örültünk, sőt a guritások napja lévén, mégse vágtuk el senkinek a lábát, hanem nyugodt, komoly hangulatban mullott el az egész nap. Most legalább azt mondhatjuk, ilyen nap is volt. Ma jött meg a Méltóságos Rector urunk hosszu távollét után a Szentföldről, mindnyájunknak kedves ajándékot és emléket hozott Jeruzsálemből.

4. Kezd élénkülni a nemzet. Vörös barátunk (privatim tüdőatléta és hivatalból műszaki ideggyógyász) egész nap fullajtároz már kótta néikül passiót; lamentál, mintha ő tőle függne a zsidónép megtérése. Szegedi ur is énekel azonban erősen átérzett érzéssel, különösen miota hivatalosan is felfedezték a tenorját, csak az a kár, hogy az alsó kurzus e csaló-gánya folyton hattyu áriákat énekel és nem sikerül neki végre az énekléseinek igazi hattyudalát elzengeni.

5. Virágvasárnap. Ez azt jelenti: korán a Várba, későn haza. De érdemes is ott maradni, Vörös testvérünk énekli a passio tenórszerepeit és mi tagadás, itt az irigységnek is csönd; szépen, lelkesen.

Nem kevesebb „hatással" szerepelt azonban a belvárosi asszisztencia sem. A Pál és a Jóska csinálták ott a dolgot. De azt mondják csak csinálták, de énekelni nem tudták vagy legalább is hát nem akarták . . . s igy biz' nem volt gloria, laus et honor!

6. Vendég érkezett a házba a Központból. Pesti levegőt hozott magával. Ő is már „rendes" akar lenni, azért jött haza mihozzánk. Föl is kapott egy rendet fehérvasárnapon!

8. Na ma még egy Valaki érkezett, t. i. inspekciós körutját végezvén meglátogatott bennünket a szeminárium egyik jeles kültagja a Juszuf de Paks. Még nem nézhettem meg a hivatalos jegyzőkönyvét mostani benyomásai felől, melyek érték a Szemináriumban ittléte alatt. De azt hiszem megfelelők, mert rövid időn belől csomagolni szándékozik már. Nem birja a pécsi meszes vizet!?

10. Egész nap silentium a házban, a negyedévesek már három nappal ezetőtt magukba szakadtak és a lelküket exerciroztatják, tehát illendő hogy mi se zavarogjunk! E nap reggelén három irányba szakadtunk, minden csoport más — más égirányban, én ép a belvárosi katedrálisba voltam kirendelve ergo ott minden rendben is ment, gimnazista auxiliummal celebráltunk ősi belvárosi ritus szerint.

Egy másik cohors a monialisokat ment boldogitani és amint hirből hallottam, mesterien kecskét lőttek; igy nagypénteken akartak profetiát olvasni, kerepeltek sz. vér felmutatásra és itt a királyibbak: indul az assisztencia a Sanctissimumért. a Linkhand mint amtőr assisstáló és állandó subsidium a gimnazista felekezetből kemény léptekkel tart az üres szentsir felé, már épen postrálni akar, amikor észreveszi, hogy ő valójában az Ur elveszett bárányа és az assisztencia már egy mellékoltárnál fungál.

A várban azonban minden ásszentáló sulypontját átérző pontossággal szolgálatoskodott.

De most már áttérek a következő napra, mert azt mondják rólam: alig állitok valamit, máris guritok, söt néha már állitás előtt!

11. Délelőtt minden rendbe ment, csupán néha a nagyszombati hangulat vett erőt rajtunk, amely t. i. meditációs pontjaink szerlnt „bizonytalan" vagyis az ember sohasem tudja, mit csináljon, másodszor „várakozásteljes", azaz az ember hol a subdékánt, hol a ceremoniariust, hol a társát lesi és mindig csak várja a luminát, de nem adatik, mert régi igazság, „non dat, qui non habet". Délután feltámadás.

12. Allelujás hangulatok az egész házban. Ebéd után népének a díszben. A tehetségesebbek rápörköltek egy-egy cibarra, mi azonban tehetségtelenek csak a jókedvet hallgatjuk és a szökőkutat nézzük. Pedig ma még a kis subvicealinfirmarius is fumigal, ha nem is semper, mint a Jeske mondaná, de mégis néha-néha. A Nérey szép Füles is erőseket mosolyog a zürzavarban és a korai legyeket hesegeti reflexfüleivel. A szeminárium „halásza" azonban érett komolysággal latolgatta a helyzetet és amennyire lehet, zsákmányul ejt valakit és a zavarosban körbe-körbe halászik.

Többet nem irok!

Jövőre a szeretet olvasók szives jóvoltából folytatjuk . . . kérem rá az „amen"-t. És én is nyugodt lelkiismerettel teszem le a tollat és mondom, csak az idei résznek van mostan

Vége.

Vakációi pályatételek

Határidő: Október 15.

1. P. Nusser Péter O. P. tétele: A csoda és a természeti töévények változhatatlansága. Jutalom: Schütz dr. Dogmatika 2 kötet.
2. Nagys. Gebauer Miklós dr. tétele: Szent Tamás tanitása a reményről és annak gyakorlati jelentősége a keresztény életben. Jutalom: Schindler: Lehrbuch der Moraltheologie.
3. Dr. Ákos Ferenc tétele: Az evangelium nyelvezetének népies elemei. Jutalom: Fraknói Egyházna-gyok a magyar középkorból; Trikál: Egység felé.
4. Dr. Piliván Mihály tétele: A plebános és káplán együttműködése. Jutalom: Mázy: Sz. Benedek tanitása az alázatosságról.
5. Nagys. Sipos István dr. tétele: A pápaválasztásra vonatkozó tételes jog főbb szabályai a „Vacante Sede Apostolica" szerint. Jutalom: Vajó dr: a vallás és kinyilatkoztatás.
6. Dr. Hajós György tétele: Miért és hogyan tanulmányozzuk a szenteket? Jutalom; Breznay: Modern kor hajnalán.
7. Dr. Dóry László tétele: A „docente omnes gentes" mily kötelességeket ró reánk a missiók ügyében. Jutalom; Huonder, Der einheimische Klerus in den Heidenländern; Mercier: Papjaimhoz.
8. Dr. Taksonyi János tétele: Egy meghatározott x helyen kik a nép hangadói és miért? Jutalom: Székely dr. Bibliotheca Apocrypha I. K.

A Társulat üzenetei

1. Mindazon főt. Jótevőinknek, akik szives anyagi támogatásukkal értesitőnk megjelenését elősegitették. Társulatunk hálás köszönetét fejezi ki. E célra adományoztak: Dr. Mosonyi Dénes, püspöki helynök: Dr. Wurster József, nagyprépost; Dr. Igaz Béla prelátus-kananok, Romeisz Ferenc prelátus kanonok Beck Lajos préport kanonok Komócsy István kanonok Dr. Gebauer Miklos püsp. titkár; Gedeon Sándor pleb. Loschert Kázmér székesegyh. káplán. Deus retribuat.

2. Az 1924—25. évi tagsági dijnak, 20.000 K nak, szives beküldését tisztelettel kérjük.

3. Mellékelve küldjük grátis dr. Rézbányai József kanonok úr költeményeit. Egyben jelezzük, hogy szent beszédeit is sajtó alá rendeztük s a megjelenés után szintén gratis küldeni fogjuk.

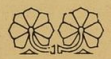

„Haladás"-nyomda Részvénytársaság. Pécs, Király-u. és Mór-u. sarok.

Szemináriumi Élet

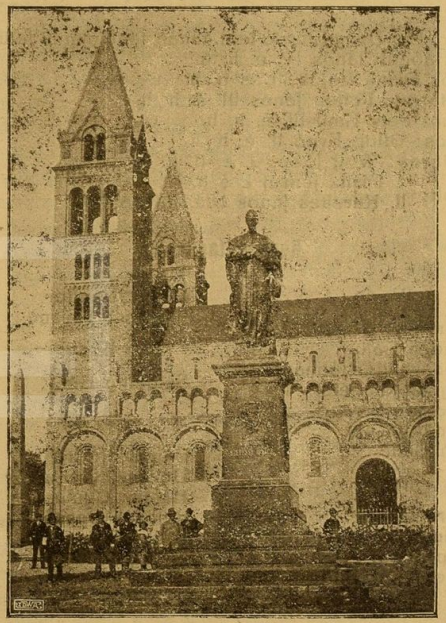

5. SZÁM. 1925. MÁJUS.

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITOJE

Kézirat gyanánt.

Vakációi pályatételek.

Határidő: Szeptember 30.

1. Nagys. Szentkirályi István kanonok úr tétele: Lelkészi beköszöntő a II. Cor. 4. f. alapján. (Beszéd.) Jutalom: Egy tíz koronás arany.
2. Nagys. Gebauer Miklós dr. tétele: A családi élet szabályozása sz. Pál leveleiben. Jutalom: Schindler: Lehrbuch der Moraltheologie.
3. Dr. Ákos Ferenc tétele: Szent Pál beszédeinek méltatása. Jutalom: Jayau K. A.—Paluscsák P.: Aquinói sz. Tamás életrajza.
4. Dr. Döry László tétele: Szent Máté és sz. Lukács evangéliumának összehasonlítása. Díj: Szunyogh Xav. Ferenc O. S. B.: „Miért jöttél" és „Az igazi katholikus élet forrásánál".
5. N. N. tétele: Pázmány szónoki jellemzése. Jutalom: Fraknói: Egyháznagyok a magyar középkorból.

A Társulat üzenetei.

1. Hálás köszönetünket fejezzük ki dr. Mosonyi Dénes püspöki helynök úrnak és dr. Döry László igazgató urunknak, hogy szíves anyagi támogatásukkal értesítőnk megjelenését elősegítették.
2. Az 1925—26. évi tagsági díjnak, 2 pengőnek, szíves beküldését tisztelettel kérjük.

Dunántúl r. t. Egyetemi Nyomdája Pécs.

6. SZÁM 1926. JÚNIUS

SZEMINÁRIUMI ÉLET

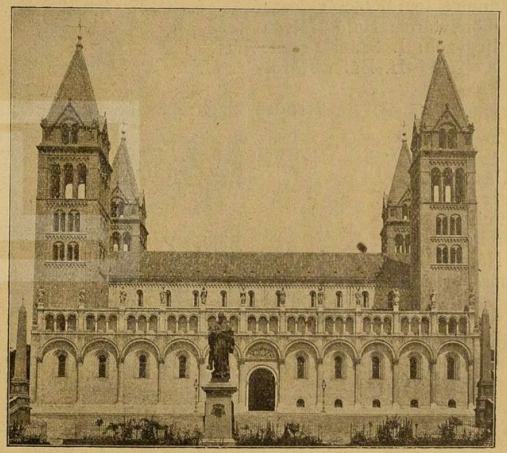

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESÍTŐJE

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora

az 1925/26. tanévben.

Igazgató: Dr. Dőry László teol. tanár, tanulmányi felügyelő.
Elnök: Szvetics Károly IV. é.
Főjegyző: Patton János IV. é.
Főkönyvtáros: Ollop Ernő III. é.
Pénztáros: Halász Gyula III. é.
Levéltáros: Franz József II. é.
Színdirektor: Kulcsár Dezső II. é.
Alkönyvtáros: Hajós István I. é.
Aljegyzők: I. Szám Ferenc I. é.
II. Báter Károly I. é.

Rendes tagok:

IV. év.

Czár Gáspár
Kitlinger József
Petz Emil
Püspök Pál
Varga Nándor
Wászner Ferenc

III. év.

Szigethy Béla

II. év.

Bencze József
Melke Lajos
Náray Ferenc
Somogyi János
Wolf József

I. év.

Benkő Pál
Bor Sándor
Bucz Emil
Curilovič Ottokár
Erdélyi Lajos
Kanizsay Vendel
Molnár István
Németh László
Schmidt György
Szám Kálmán.

Búcsúzva üdvözlünk.

„Ascensio" ünnepe van... „Én elmegyek és más Vígasztalót küldök nektek"... a tanítványok magukba szívják e vígasztaló szavakat, lelkük megnyugszik, de azért mégis oly szomorú a válás...

Ez a hangulat ül most a mi lelkünkön is. Miért? mert válnunk kell, mert elmegy valaki tőlünk, Valaki, aki húsz évig Főpásztorunk, Atyánk volt, húsz évig velünk volt, húsz évig tanított, szeretett.

Szeretett szívének egész melegével, megosztásával, hogy mindenkinek jutott, hogy mindenki tudta, nekünk egy édes Atyánk van. És most itt hagy bennünket, tanítványait; elmegy, hogy máshol, másoknak is megmondja, megmutassa mennyire tud szeretni, mekkora szíve van... A jó Isten adja meg a szeretete százszoros gyümölcsét, mert mi csak imáinkkal kísérhetjük tovább volt Főpásztorunkat.

És ezt tudta Ő is, tudta, hogy egyedül nem maradhatunk, egyedül szomorúak, erőtlenek leszünk, azért mint a búcsúzó isteni Mester kislelkű tanítványainak más Vígasztalót ígért, úgy Ő is más erőt, Erősítőt, Vígasztalót ígért, küldött — fölszentelt nekünk egy új Főpásztort.

És most várjuk, mint biztos, édes, atyai ígéretet, mint a várakozó apostolok a pünkösdöt, úgy várunk mi is imádságos lélekkel, várunk Téged új Püspökünket, hogy körünkben érezve, bírva Téged elfelejtsük az egyedüllétünket és fölgyulladjon szívünkben a pünkösdi lelkesedés és erő, a Szentlélek ereje, hogy az édes Atya vágyait a gyermekek életté váltsák, ígéretünket tetté alakítsuk, hogy pünkösdi megerősödött, apostoli lélekkel álljunk ki Méltóságod inspirációja és felügyelete alatt az élet küzdőterére per crucem ad lucem!

A mi programmunk.

Meghajlunk a tudomány előtt. Nem akarjuk tőle elvenni az elismerés koszorúját. Nagyon örülünk, hogy előre megy, hogy az emberi ész villogtatja magát. Csak csillogtassa, ragyogtassa képességeit ez a csodálatos, energiával átjárt, eltelt ember. Jól áll neki! Az Isten is úgy akarja! Csak fejtsen, dolgozzon... Fölötte jól esett, mikor Anquetil-Duperron, Rask megnyitotta számunkra Zoroaster századok óta elnémult ajkait; mikor Champollion Ferenc szakitott magának időt a rosettei kő megfejtésére. Örülünk, hogy a föniciai hiába iparkodik titkait megőrizni, hogy az ottoman birodalom mitsem rejthetett el Hammer kutatásai elől. Büszkék vagyunk Gauss matematikájára, Pasteur jó szívére, Cook felfedezéseire, Volta „oszlopára", büszkék vagyunk minden nagy emberre. Haladjon az Istennek ez a sokat termelő teremtése. Menjen!... Csak vigyázzon ebbeli munkájában el ne bizokadjék, genialis ajándékát, eszének intenzitását Ura ellen ne forditsa, az „eritis sicut dii, scientes bonum et malum" lépre ne szedje!... Mert bizony nem lehet mindennek tiszta ésszel a végére járni. Vannak területek, hol mécsese be nem válik, hol minden erőlködése kevés. Megsegiti a hit. Éretlen és merész az az állitás, hogy kultura és hit valami plus és minus, amit úgy kell érteni, hogy a hit nem segít, de elvesz; csak bajnak van.

Ezt először is be nem irmerjük, hanem ellene mondunk. A tapasztalat épen az ellenkezőjét bizonyitja, a mi nézetünket erősiti: tudomány és hit egymást ki nem zárják, mint folyton zsörtölődő, tépelődő társak egymásnak fel nem mondanak. Nem harci zsivaj, hanem béke jár a nyomukban. A saint-simonisták szerint minden emberi törekvésnek a vallásos, tudományos és munkás egyesülésre kell irányúlnia; úgy valamiképen mi is formáljuk, kalapáljuk ki ezt a hármas szövetséget: vallás, tudomány, munka. Akiben ez meglesz az a lélek csendülni fog, az a szellem soha megoldhatatlan nehézségbe nem ütközik, olyan neki nem adódik, melynek szemébe ne merne nézni. Erős a látása, biztos és határozott. Két szolgája van: tudás és hit. Ha az egyik nem tisztázza a kérdést, hát majd megsegiti a másik. Igazán tudományos ember ma már nem mondhatja, hogy e két elem egymást m e g d ö n t i. Nem áll! Komoly tudósok semmi ellentétet sem találtak közöttük, hanem igenis kiengesztelték. Cuvier felfedezése emberi bizonyitékokkal támogatta a genesis isteni hitelét. Klaproth és Humboldt vizsgálódásai igazolják az emberi nyelv eredeti egybehangzását — későbbi elágazását, Blumenbach kutatásai az emberi nem egységéről tettek tanúságot, mely megállapitásokat utazók erősitik, kik az egiptomi, irlandi, indiai, mexikói, h o l l a n d i fejlődés közt meglepő hosonlatosságot találtak. Newton hitet tesz arra, hogy ott fenn a magasokban azt a bámulatos egységet, rendet, az egész világban a célszerűséget egy végtelenül bölcs lény tartja kezében.

Ampère, Linné, Faraday, Secchi nem kapatják el magukat sikereiktől, Isten rendelkezéseit, teremtői erejét helyben hagyják, bizonyságúl annak, hogy ki csak megizleli a tudományokat — elvész abban, de aki alaposan oda adja magát, az el nem téved benne!

Minden tudomány abban csúcsosodik ki, hogy megkeresse az igazságot. Nem engedhetjük, hogy a tudomány ne az igazságot tartalmazza, hogy az iránta való hódolat ne lelkesitse, irányitsa. Ez a gerince, a tudomány lelke, célja, öröme — élete. Ha ettől eltér elsatnyul, ha elhagyja meghal. A tudomány fönsége, hogy hódolhat, az értelem nemessége, hogy tiszteleghet az igazság előtt. A valószinűségek, elméletek nem kötik, de a világosan fölismert igazság előtt hidegen nem viselkedik. És ezért a katolikus tudós, mikor eredményeiben dogmába ütközik és munkája gyümölcseiről lemond, nem a hatalom, hanem az igazság előtt hajtja meg fejét „Ante institiam laudabiliter se subiecit." Nem tagadja meg sajat meggyőződését, hanem eláll tőle. Ha a harmóniát, amit a dogmák és saját nézetei között keresett, meg nem találja, úgy nem erőszakoskodik tovább, hanem megvallja és nem tagadja, hogy tévedett. Az egyház tételeit nem veti áldozatul oda a modern racionalisztikus irány kétes értékű, bár csillogó elméleteinek. Ilyen cserébe bele nem megy! Vagy talán az emberi elméletek már feltétlen érvénnyel birnak, mihelyt a dogmákkal ellenkeznek? Istenem! hová jutnánk, ha az infallibilitást minden újdonság kikelésekor sutba dobnánk?! Évtizedek előtt elmaradott volt, ki Darvin, Haeckel nézeteit meg nem tapsolta és ma vajjon van-e ember, ki vissza nem útasitja? Nagy gonddal indultak neki a lét nagy kérdéseinek megoldásához és azon vették észre magukat, hogy sivatagba tévedtek. Tele lett a szemük porral, a számum emésztő mérgével. És dolgoztak. És jött az érzelmek, a szenvedélyek vihara (elfogultság, a priorisztikus irány, materialisztikus egyoldalúság.) Igazság csak az volt előttük, amit érzékelhettek, amit megfoghattak, minden más erejét, értékét vesztette. „Valláshoz, dogmákhoz a udománynak semmi köze." A hit nem ismeret, a hit nem realis, a hit ábránd, a hit művészi alkotás. A dogmák ideologiók, az evangélium Krisztusnak — az embernek — tisztitó, morális tanításainak rövid komplexuma, néptelszabaditó elvének p r o g r a m m j a! Micsoda törés, mily katasztrófa a lelki világban! Micsoda megfeszülés a munkában és mily bukás a harcban! Emberek! ti úgy harcoltatok, hogy a hitet elvesztették. — Igy nem boldogulunk. Erre a sötét felületre fény kell, napsugár kell, mely az égből jő, mely elüzze a homályt és deritsen. És ez az isteni tekintély, a hit a hitgyenge világban.

Mi igenis hisszük, hogy Krisztus Istennek fia, ki megnyitotta számunkra az Isten életének és szellemének kincstárát... hisszük a Máté 16. igazát!... hisszük, hogy Krisztus új életet támasztott, új erő, új élet szállt bele ebbe a tapogató, tévelygő világba és hisszük, hogy ez új lendületek, új gondolatok, magasabb régiók, az igazság országának kitágitása jellemzi az egész egyházat, mely valóban úgy jelenik meg a világban, mint az igazság oszlopa, „sicut

columna et firmamentum veritatis." Hamisságot még soha nem szült. Örködött felette Az, ki maga „az Út, Igazság és Élet„! Mi amellett, hogy akarunk segíteni a kultura, a tudomány kiárasztásához, amellett, hogy nagy az ambiciónk az ismeretek megszerzéséhez, mi hinni is akarunk, fogadni akarjuk a kinyilatkoztató Isten, a más kategóriák világából hozzánk szóló Krisztus szavát és intelmét. Mert amint magunktól, emberi erőnkből a természet sok titkát föl nem foghatjuk, úgy a vallásunkban sok igazság misteriumát be nem láthatjuk. Az elsőhöz nagy segítség a revelatio, a másodikhoz nagy hatalom az infallibilis pápaság! A tudománynak vannak emberi tekintélyre épített feltevései, a katolicizmusnak isteni tekintélyre támaszkodó dogmái. Melyiket válasszuk? Ne vádoljanak bennünket elfogult világnézettel, de már mi bizony csak az utóbbit választjuk. „La scienza va avanti a ipotesi, la religione si basi su dogmi. Ecco la superiorità di questa" — irta egy olasz ujság. „Ecco la superiorità di questa"! — Brunnetiere nagy szellem és ő a tudomány csődjéről beszélt. S Prohászka püspök min mond? „Tudományunk, kulturánk csak pitymalatba és derengésbe állít." Mindezzel szemben: „Ecco la superioreta di questa!" Meghajlok előttük! Ha „Roma" megszólal — alázattal fogadom; a „Sziklába" kapaszkodom és el nem tévedhetek.

A mi programmunk tehát az: tudni, dolgozni — hinni. Isten is úgy akarja!

Jelentés az 1925—26. évről.

Minden évben egy ponthoz, egy határkőhöz, egy órába érünk, melynek jelszava: megállás és parancsa: számadás! Most is odaértünk. Adj számot, hangzott az ember számára már örök időktől fogva, miért, mit, hogyan tettél?

Ezen számadáskötelezettség szorított minden embert munkába, minden izmot feszülésbe, minden agyvelőt gondolkadásra, föltaláló töprengésbe.

Miért?, mert célom az eredmény, vágyam a termelés. Nem lehetek meddő, terméstelen, mert várnak tőlem, mert számon kérnek tőlem, Isten is, ember is. Mit?, munkát, erőfeszítést, energiaátváltozást, hogy a semmiből valami legyen, az értéktelenből érték, az ismeretlenből ismert és tudomány, a megfigyelésből következtetés, szabály és törvény. Hogyan? és ez a fontosabb, ez ad értéket, erkölcsi alapot, melyre érdemszerzően építeni lehet.

Hogyan dolgoztunk ez a kérdés, a „miért" talán mindenki előtt szembeszökőbb, érthetőbb, sőt határozottan világos és tudott, de a „hogyan"?

Hogy töltöttünk egy teljes évet, munkában-e, vagy tétlenségben, munkakedvben vagy unalmas kényszerűségben, adtuk-e,

amit adhattunk, a quinque talenta öttel szoporodott-e, a kettő kettővel és az egy is legalább csak eggyel? Mind oly kérdések, melyek feleletet várnak.

S nekünk válaszolni kell.

Hát tegyük meg, legyünk őszinték kerülgetés nélkül, legyünk kritikusok az érték tudatával s nem pesszimisták, csak sötétlátással, de nem is szélső optimisták, kik színvakok és csak rózsaszínt látnak. Mert egyensúlyra van szükségünk, nem szélsőségekre, egyensúlyra, hogy állni tudjunk továbbra is és kedvünk ki ne billenjen a munka keskeny kerékvágásából.

Volt érték is, volt értéktelenség is. Ez tadaghatatlan.

Hoztunk gyűléseinkre tanulnivágyó figyelmet, komoly összeszedettséget, megértést és néha szükséges elnézést is és hála Isten csak kis töredékben hangulatlan, fásult, érdeknélküli közömbösséget. Gyűléseink legtöbbje gyarapodást, gyűjtést jelentett a hallgatók részére, de viszont néha a szereplések csak gyors teherkönnyítések voltak, kiütközött belőlük az a furcsa lelkület, mely a munkánál csak a sikeres elmúlást szereti. Ez helytelen. Ezért megrovást érdemlünk. De annál több elismerést azok, kik teljes szívből igyekeztek komoly munkával nyújtani valamit, tudást és élvezést.

A Társulat tagjainak száma az idei évben 31 volt. Ezek közül azonban 4 a Társulat Igazgatójának bejelentett okok miatt az aktiv működés alól felmentést kapott. Így tehát 27 tagot kell csupán számításba vennünk, amikor a Tarsulat működését vizsgáljuk.

A beérkezett munkák száma 39 volt, tehát meghaladja a rendes évi szereplésszámot, bár a versenyszónoklatok elmaradtak, ami legalább 6—7 munkaszámcsökkenést jelent, azonkivül egy munkát elvetettek.

A munkák műfajilag, 9 pályaművet leszámítva, így oszlanak meg: 26 felolvasás és 3 sz. beszéd. A művek tárgyköre a legkülönbözőbb irányú érdeklődést és működést mutatják, több munka a pedagógia elméleti és gyakorlati kérdéseit boncolgatta legnagyobbrészt igen élvezetes és színes előadással, mások a felnőttek lelkigondozásáról szóltak és a pap aktuális kötelességeit tárgyalták, majd mások mélyebbre szántottak és a történelem elfogulatlanabb távlatából nézték a korok, nemzetek és lelkek történetét mindenkor alapos felkészültséggel és még nagyobb éleslátással párosult fantáziakészséggel. Volt kimondottan történelmi monografia is, írtak egyházmegyénk gazdag tárgyú monasztereológiájáról, majd a dogmatica, jog, biblikum és liturgika körébe vágó témákat fejtegettek tudományos és gyakorlati szempontból egyaránt.

A 9 pályamunka címei és nyertesei a következők voltak: Nagys. Komócsy István kanonok úr: „Kereszténység, liberalizmus és szocializmus" c. pályatételét Szvetics Károly IV. é. nyerte meg nagyterjedelmű, szép munkájával. Jutalma 500.000 kor. volt. Főtiszt. P. Nusser Péter domonkosrendű atya: „A csoda és a

természeti törvények változhatatlansága" c. tételét Patton János IV. é. nyerte meg, jutalma Schütz: Dogmatika. Nagys. dr. Sipos István tanár úr egyik tételét: „A pápaválasztás főbb szabályai a Vacante Sede Apostolica alapján" Petz Emil IV. é. dolgozta ki hozzáértő tollal és nyerte el a díjat: Vajó dr. A vallás és a kinyilatkoztatás. Másik tételét pedig: „A magyarok kapcsolata a keresztes-hadjáratokkal" Szám Ferenc I. é. nyerte el sikeres munkájával, jutalmául 200.000 kor.-t kapott. Főtiszt. Ákos Ferenc dr. püspöki levéltáros úr: „Az evangéliumok nyelvezetének népies elemei" c. tételére Szigethy Béla III. é. pályázott és el is vitte a díjat, Fraknói: Egyháznagyok a magyar középkorból és Trikál: Egység felé. Főtiszt. dr. Piliván Mihály vicerektor úr: „A plébános és a káplán együttműködése" c. pályatételének díját Mázy: Sz. Benedek tanítása az alázatosságról. Németh László I. é.-nek itélték munkájáért. Főtiszt. dr. Hajós György tanár úr tételére: „Miért és hogyan tanulmányozzuk a szenteket?" Erdélyi Lajos I. é. munkája érkezett be és nyerte el Breznay: A modern kor hajnalán c. könyvet, mint pályadíjat. Főtiszt. dr. Dőry László igazgató úr tételét: „A docēte omnes gentes mily kötelességeket ró reánk a missiók ügyében" Franz József II. é. dolgozta ki és sikerrel elnyerte díját: Hounder: Der einheinische Klerus in den Heidenländern és Mercier: Papjaimhoz. Végül főtiszt. dr. Taksonyi János káplán úr tételét: „Milyen tömeglélektani jelenségekkel kell a lelkipásztornak megküzdeni és hogyan küzdjön?" c. tételt Ollop Ernő III. é. vette bonckés alá és oldotta meg nagy gyakorlati érzékkel, úgyhogy dícsérettel a díjat is neki szavazták: Lig. Sz. Alfonz 7. köt. moralisát és 100 ezer kor.-t .

És evvel elő is adtam az idei év működésének műsorát, látjuk elég szép számban folytak be a munkák a gyűlések napirendjére, de ez nem jelenti azt, hogy elértük a „nonplusultra"-t, ugyanis e munkák 19 gyűlés közt oszlanak meg (és 2 rendkívüli gyűlés volt) s így az egyes gyűlések műsora ritkán léphetett a szokásos, szűkebb kereteken túl. De azért a gyűlések a legnagyobb általánosságban mindig tartalmasak voltak és különösen a birálatok iránt kell elismeréssel adóznunk, mert nem voltak tisztán betanult frázisok sablonjai, a részrehajlás latnyomói, hanem volt bennük látás és értékelés, kutatás, érdeklődés, minden bíráló igyekezett alapos lenni s így ezen a téren határozottan haladást könyvelhetünk el.

A gyűléseken kötelező szerepléseken kívül több színielőadást is rendezett a Társulat, melyekben mindig elismeréssel szerepeltek tagjai és a hallgatók szívében a komoly megindultság vagy humoros jókedv érzelmeit keltették. (Bővebben l. Színpadi élet!)

Végül a Társulatnak még egy fontosabb működéséről kell beszámolnom, igaz a munka oroszlánrészét főtiszt. Igazgató urunk végezte el, amiért ezúton is ismételten köszönetet és elismerést kell őszinte szívből kifejeznünk, a Társulat ugyanis nagys.

dr. Rézbányai József kanonok úr szent beszédeit rendezte sajtó alá, melynek költségeit a Szerző fedezte ugyan, de a kiadással járó egyéb munkákat a Társulat és különösen az elnök és könyvtáros urak végezték.

Könyvtárunk az idei évben 120 kötettel szaporodott, részint vétel és tagsági illetmény révén, részint kiadványaink ellenértékeképen. Folyóiratok közül pedig a következők jártak: Egyházi Lapok Pázmány Péter melléklettel; Magyar Kultura (e kettőt az Intézet fizette); Élet; Katholikus Szemle; Religió; Katholikus Nevelés; Mária Kongregáció; Hirnök; Mária Kert; Ferences Közlöny; Eucharisztikus Ertesítő; Eucharistia; Christlich-Pädagogische-Blätter; Korrespondenz; Világmissió; Pécsi Katholikus Tudósító (dr. Hajós tanár úr jóvoltából); Szív; Kirchen-Zeitung; Nemzeti Újság; Dunántúl.

Hogy mind e folyóiratokat és újságokat járathattuk, köszönhetjük nagylelkű adakozóinknak, kik anyagi segítségükkel és támogatásukkal pénztárunk helyzetét mindig a plusban tartották s így lehetővé tették, hogy könyvtárunk javára is nagyobb összegeket fordíthassunk és legalább kis százalékban lépést tarthassunk könyvtárunk felszerelésében a modern tudományfejlődés követelményeivel.

Ezért mindnyájunk szívéből a hála és köszönet igéi szállnak feléjük és jótevőinkért mondott sz. misében imáinkkal igyekszünk kiegyenlíteni a Jóisten előtt minden tartozásunkat az ő lelkes áldozataikért.

Pénztárunk állománya jelenleg egy millió korona. Azonkívül birtokunkban van még 41 drb. Rézbányai-féle „Szent beszédek" à 50 ezer kor. és 23 drb. Dr. Dőry: „Ünneprontók" à 20 ezer kor. (A Társulatnál a jelzett áron kaphatók.)

És ezzel röviden beszámoltam egész évi társulati életünkről, megmutattam az árny és fényoldalakat egyaránt, bepillantást engedtem anyagi helyzetünkbe és még világosabban szellemi, hogy úgy mondjam lelki életünkbe. Megmutattam működésünknek irányait, munkánk értékeit, el nem hallgatva a hibákat sem, de hálával mondhatjuk, a fényoldalak erősebbek, túlvilágítják az árnyakat.

Köszönetet kell ezért kifejeznünk mindazon anyagi és egyben szellemi Jótevőinknek is, kik pályatételek kitűzésével serkentették a tagokat a több-munkára és különösen helyes és hasznos utat mutattak működésünknek. Deus retribuat!

Végül még egy kedves és elmaradhatatlan vágyunknak, kötelességünknek teszünk eleget, amikor dr. Dőry László főtiszt. igazgató urunknak ehelyütt is hálás köszönetünket nyilvánítjuk azért a kitartó, szíves segítségért, amellyel változatlan szeretettel karolta fel minden ügyünket és elnéző jóakarattal kezelte minden hibánkat, áldozta fel drága idejét, néha talán silányabb gyűléseink meghallgatására is.

És ezzel talán kis részben, legalább szóban leróttuk hálánkat, amit tettel is követni akarunk és bizva a jövőben is, jótevőink minket elnemfelejtő, szerető segítségében zárom a Társulat nevében az 1925—26. évi jelentést, hogy a jövő generáció nagyobb ügybuzgósággal újra folytassa, amit mi félbehagytunk, újra munkába, haladásba lépjen és gyújtó erővel megváltoztatva a beszámolás jelszavát: „megállás", helyébe ezt írja, mondja „előre"!.

Színpadi élet.

Manapság már a félújság színpadról, moziról szól. Így hallottam ezt másoktól, mert én erre nem jöttem volna rá! De mivel már így van, ergo a Szemináriumi Életben is kell, hogy szó essék erről. Ergo esik!

Mielőtt azonban az esésekről és esetekről szólnék, szükségesnek vélem valamit a környékről is írni, így a színfalakról, súgóról, villanykörtékről stb. főinstrumentumokról.

Színfalaink a kopásokat leszámítva még a régiek, újabban, mint mindenben, a régi módokhoz térünk vissza, t. i. darab előtt kikiáltjuk, hogy tisztelt közönségünk milyen hallucinációt idézzen elő fantáziája gépezetében s aztán már korszerűen játszhatunk...

Sugói állásunkat a darabok jövedelme és készülethiánya szerint különböző hangú és élelmességű emberek töltik be. Amikor sehogyan se tudjuk a szerepeket, akkor súgót sem alkalmazunk, nehogy zavar álljon elő.

Világításunk elsőrangú, a „mennydörgést" nagyszerűen utánozzuk, a villámlást, ha rövidzárlat van! Különben a szinpadunk kényelmes, mert semmiféle tulajdont képező bútordarab nem okvetetlenkedik ott. A helyzet tehát mindig tiszta!

Különben az égi és földi jeleneteket egyforma precizitással adjuk, sőt az infernusból is volt már statisztánk és két premierelőadás. Süllyesztőnk azonban még nincs, de nem is akarunk, mert megeshetnék, hogy tisztelt közönségünk a kritikusabb pillanatokban szereplők nélkül szemlélhetné a színpadot.

Hogy a szerzőinkről is szóljak valamit. Hát legtöbbször, hogy a modern igényeknek eleget tegyünk, idegen írók opusait adjuk, de — persze — hazai levegővel!

Színészeink pedig mind elsőrendű anyag. Kvalitásban és quantitásban egyformán helytállók. Szerződéseik legtöbbször csak darabra szólok, de vannak állandó „színészeink" is! (Erről bővebbet egyik mellékértesítő szervünk, t. i. az információt szerző bizottság jelentései szolgáltatnak!)

A rendezők a darabok súlypontja szerint szintén változók, mert van köztük komikus is, meg tragikus is. Ez viszont függ a délelőtti valutaállásoktól. Amilyen a délelőtt, olyan a délután és viszont a délutánnak a délelőtt sikereihez semmi köze.

És most hadd lássuk az erdőt!

Első ünnepségünk a disznótorok szakába esett. Meghívásunkra e szent esztendőben is ellátogatott hozzánk gondjaiban megőszült fejdísszel és hosszúra nyúlott szakállal az összetöpörödött, de jó egészségben viruló Mikulás, az idén Jóska nevet vett föl.

Sorra vette szokása szerint az egyes deliquenseket, mert őelőtte mindenki az és ráolvasta a rímeit. Csak a Jánosé maradt a tollában, vagy mennyországbéli pulpitusában. Végére azonban egyik futár meghozta és a János sírásra álló száját egy nyalókával simította helyre. Míg azonban ezekután színpadunk gazdag drappériái elrendeződtek és kialakulhatott egy közkatona-szalon, addig Pali és még Valaki, mert úgy hallottam négy kézzel csinálták, elhúzta zongorán a „Hochzeit des Figaros" (én még az ételszagot is éreztem, olyan hűen játszották).

De most jött a java! „Horkolás a jelszó" volt a dolog címe. Régen volt már, de én még mindig nevetni tudnék, ha még egyszer látnám! Már maguk a szereplők a reális életben is micsoda „alakítások", hát még a szípadon! Pengő, mint baka kifogástalan odaadással itta a magnéziás limonádét, mely képesítette arra, hogy nagy helytállással feküdjön a kapitányának a nagyszakácsi kőhidnál is kellemetesebb csipkés ágyában. János, mint inas, a fütyszavával a májusesteket juttatta eszembe, amikor a Confiteor pauzájába a sutortanoncok operáznak. Kifogástalan jelességei voltak a többi föllépőknek is, legyen elég bizonyság az „én" állításom!

Közbe és utána is énekeltünk még egyet, így Schubert: „Az ifjú vágya" és „Vigán élünk" c. nótákat. (Az utóbbit lehet, hogy én írtam, mert ismeretlen a szerzője.)

A naptár szerint december 6. után mindig egy pár nap mulva december 24. jön. Az idén is így volt. Tehát megint valamit rendeznünk kellett. Karácsony szent estéje, vagyis most komolynak kell lenni. Megpróbáltuk és valóban sikerült. Először a „Cantenus Domino" c. éneket zengettük zongorakísérettel, nagyszerű hatással, minden szólam szép összhangban járult hozzá az egésznek művészi értékéhez. Ezután Szám Ferenc I. é. szép szavakban méltatta az ünnep jelentőségét és Püspök Pál IV. é. ismert játszókészségével hangolta a közönség lelkületét szentesti ünnepélyességre.

A karácsonyi éjszakát és az emberi szíveket fényével telehintő betlehemi világosságot Sik Sándor „Lux in tenebris" c. költeményének élénk színeivel Báter Károly I. é. keltette fel a hallgatók lelkében.

Az énekkar „Adeste fideles" c. énekének elhangzása után Bor Sándor I. é. a „Bernáthegyi Karácsony"-t varázsolta felejthetetlen finomsággal az egyszerű színfalak közé.

Az egész estnek azonban leghatásosabb és hetekig szívetlelket foglalkoztató előadása a „Sátán" c. mysteriumdráma volt. A darab az angyal és sátán küzdelmét egy lélekért tárgyalta. A három színen szereplő közül a Sátán szerepében Czár Gáspár alakított megrázóan hatásosat, kifogástalan drámai erővel domborította ki az ördögi lélek rémes küzdelmeit és végső elkeseredett bukását. Az angyal szerepében Szigethy Béla melegen csengő hangjával aratott sikereket, míg a betörőt Waszner Ferenc adta sok erőt és egyben finomságot igénylő szerepében.

A szokásos karácsonyi ajándékokat Mélt. és Főtiszt. dr. Hanuy Ferenc Rector úr osztotta ki saját könyvkiadványaiból egy szívhez szóló, témába kapcsolódó beszéd kíséretében.

De ime, alig hagy el a karácsony hangulata, máris itt van az újév vagy ikább az óév búcsúzása.

Szilveszterest. Feltétlenül csinálunk valamit — hangzott a a rendező körökben. De mit? Színdarabot, bohózatot; címe pedig „Kaland a viareggioi fürdőhelyen." Tartalma körülbelül ez. Akadt két kalandvágyó amerikai és nem akadtak kalandra. Ezt megtudták a fürdőhelyen nyaraló szintén kalandvágyó fürdőzők es gondolták, egy kalandot akasztanak az amerikaiak nyakába. Így is történt. Bolondokházává alakították a szállodát és őket benne bolondokká.

Így aztán volt mit látni, hallani, tapasztalni az amerikaiaknak, úgyhogy már ők is kételkedni kezdtek saját józanságukban. A szereplők mind igazi otthonossággal játszottak. Minden jelenet a hallgatók sorai közt egy-egy újabb taps- és nevetésrohamnak lett az okozója. Vakca, mint karmester, fisztulázó lálá-ival, János lovastűzéri minőségben nyargalván a partvison és a többi holdat tapogató, szónokló, majomszívet érző szereplőegyéniség mind a legteljesebb hatás babérjával lépett le a színpadról.

Pesta az újvilág ez arisztokratikus „zsírfoltja" és Buczer tehetetlen naivitásával minden oldalról hangos tetszést arattak.

Befejezésül, bár nem aludt el senki, mégis egy „Ébresztőt" énekeltünk változatos sikerrel, de állandó lélekjelenléttel.

Ezekután legközelebbi jogcím a mókarendezésre „farsang". Föl is használtuk ismételten az alkalmat és közkívánatra színpadra hoztuk újból a pokolból a „Sátánt". A szereplők régi kiválóságukkal léptek fel, csupán Szegedi úr maradt a mézők között migrain miatt és helyette a „Gyerek" igyekezte utánozni elődje finom hangmodulációit, de már kevesebb eredménnyel, mégis osztatlan sikerrel. A „betörő" csak a haját sajnálta összekócolni, különben nagyon jó volt.

Énekszámok persze megint voltak szép számban, t. i. olyan rendezett énekkarunk van és különösen a karmester, hát az valami elsőrangú . . ., hogy már gondolkodtunk, nem csinálhatnánk-e mi is olyan Sixtina-körút félét . . . mi, még rádióba is énekelhetnénk, nem félnénk a bevételcsökkenéstől. Ja, hogy hát meg is mondjam

mi volt, hát volt először olyan ábrándozás-féle, címe „Az ifjú vágya", azután egy szeles áprilisi nóta „Viharban" címmel, az elsőt Schubert, a másodikat Dürner találta ki.

Amit eddig ez estről mondtam, az mind látható volt, de ami nem volt látható?! Az volt aztán az érdekes! Egy-két dolgot „sub rosa" elmondok, mert néha a kulisszák titkaiba ártottam magam. Ugyanis a „Sátán"-hoz alvilági jelenetek is szükségesek voltak, így pokoli lángok, füstök, (ezt most a Karcsi csinálta hellénntűzzel és változó sikerrel, a Dezsi jobban tudta, de ő most otthon farsangolt), azután kellett mennydörgés, zúgás és viharozás, ebben azonban a Pengő Pali már kitett magáért, az ember azt hitte boszorkányvár közelébe került; a villámlást (most az egyszer nem a szemeivel) a főductor produkálta villanyoserővel, míg szájában a szélsípot sivíttatta észtbontó fütyüléssel, a csöndes esőt végül a „Gyerek" rázta ki babbal telt szitájából, Dittrich úr kaján mosollyal pedig a pokol fényét varázsolta vetítőjével a Sátán képére.

Ime micsoda technikai apparátus! Képzelhető tehát a hatás?! Akkora volt, hogy nem bírtunk volna aludni ördögi álom nélkül azért, hogy ezt megelőzzük, tréfára fogtuk a dolgot és vigasztalásul megnéztük a „A fogházban" c. drámát.

A főfaktor e darabban „Lármás" őrmester volt, ki ijesztő hangtornáival dobhártyáinkat veszélyeztette, de annál csendesebb volt néma mélaságával „Cettentő" vitézi mundurjában és utolérhetetlenül fényesen sikerült Pengő népfölkelői arcmimikája, én nekem a darab közben csak az a kétségem támadt, vajjon ez a Pali egyáltalában csontvázzal rendelkezik-e? „Kecskéssy" a falnak állított főhadnagy, szintén teljesen beleélte magát a paripávátettnek nehézkivitelű szerepébe.

És ezzel vége az idei működésünknek úgy nagyjából. Mert előfordult néha egy-egy kisebb jelentőségű „móka" még, de akkor még nagyon sokat kellene írnom, pedig már ideje, hogy elkészüljek!

Május 6-án délután rendeztünk csupán még egy kéténekes ünnepélyt, de mivel csak délben jutott tudomásunkra, nem tudtuk nagyobbra szabni. Ugyanis meglátogatott bennünket a Nuntius úr Őexcellenciája és Zichy Gyula gróf érsek úr, Virág Ferenc püspök úr, továbbá Kránitz és Horváth segédpüspök urak. Elénekeltük a „Tu es Petrus"-t és a „Hymnus solemnis"-t.

Az Emil dictiot is tartott röviden, de velősen, mi pedig a „vivat"-okat szolgáltattuk hozzá. Így volt, így esett és ezzel zárom is a leírásomat. Azt hiszem nem hazudtam soha, bár nem fogadom el mégse senkitől a „sajtot", (t. i. nálunk ezt szokás most igérni, akinek szavai fölött egy kis kétség fölhőzik), mert sértésnek vehetném!?

Azonban még egy kötelességem is van. Mi? Megmondom, hogy mindaz, ami volt és van, nem magától lett. Biz' erős munkákat igényelt, tanú rá a Dezsi, a nagymultú színdirektor, zalai nyelv-

járással párszor fölfohászkodott, míg minden rendbe terelődött. Neki itéljük a legnagyobb — babért! Meg kell azonban említenünk Gáspár urunk munkálatait is, mert „Sátánt" a színpadra hozni nem volt könnyű dolog. Különben ő festett és maszkirozott ki mindenkit kitünő távlatérzékkel.

De hála és köszönet minden kulisszatologatónak, súgólyuktölteléknek, gerendamászónak, söprünyélkezelőnek és bármi néven nevezhető villany- és függönykezelőnek, mindazért amit tettek és adtak.

Deus retribuat!

Kalendárium

az 1925—26. közönséges esztendőről.

Összeszedve bicegő koldus-fantáziám minden kavics-gondolatát, ragadom kézbe gondolatörökitő fogantyúmat, mint szanált krónikások utóda én: az ujdonsült krónikás. Vágott-végű tollamat megbuktatom tintás flaskóm keserü levében és folytatom a krónikát ott, hol tavaly be volt fejezve és befejezem valószinüleg ott, hol az idén lesz befejezve. Szokás szerint kezdem

Május havával.

5-én kétórás kerti sétánk alatt kedves kis jelenetnek voltunk szemtanúi. A kert alsó végében cserzett-kedélyü teknővájó cigányok iparkodták szakavatottságukat bebizonyitani. Az egyiknek bizonyára a foga fájt, mert időnkint valami éjjeli madár nevéhez hasonló nevü Hoffmann-csöppeket használt. A másik pedig — míg „Tanár úr" a kis Sanyi rajkót kezdte pasztorálni, ujjain magyarázván neki a Trinitas tételét, „Barát"-nak kifejtette, hogy jelenleg „pofamosó medencéket" készitenek, mivel ők oláh teknőkészitők és madzsar cigányok. Ez utóbbit be is kellett bizonyitania. Három húron húzta a Rákóczi-indulót, mi meg csak bámultunk és észre sem vettük, hogy egyik-másiknak úgy leesett az álla, hogy orvosi beleavatkozás útján kellett azokat helyreigazitani. Szerencsére azonban komolyabb baj nem történt.

12. Kis „Jezsink", ki egyébként, mint hivatásos infirmárius

Beteg bordát kötöz, ken, zsiroz
masziroz,
Múlázban szenvedőt fölkelni
forciroz

(Mikulás apó.)

ma szivhez szóló májusi prédikációjában annyira meghatott valamennyiünket, hogy nem tudtunk tőle szólni. Úgy látszik ő maga is, már a bevezetésben nagyon meg lehetett hatva, mert ő sem tudott szólni egy kukkot sem.

20. Szinhely az ebédlő. Az ujonc előimádkozó nagy zavarában ekkép fejezi be rapszodikus postprandiumát: „montes et omnes colles descendant super vos et maneant semper..." Amen felelik rá meglepetéssel.

26. Gáspárnak csomag jött. Ő ugyan erősen bizonyitgatta, hogy fehérnemü és harisnyafélék jöttek, meghát holmi nadrágfajta. Mire aztán a társaság kissé meghátrálva, Ő sunyin azt mondogatja: hü, kilöktem velük, joó megfeleltem nekik, joó... jóóó... jóó megmondtam... megám, de majd csak megnézzük és uramfia! volt abban annyi „madéria", hogy most már a Gáspár bánhatta az egész heccet!

Június.

„Végső erőfeszítések" hava.

5. Nagy melegben kóválygó koponyák kóválygó gondolatai egy nagy igazságban találkoznak és sűrűsödnek össze: „Arcodnak verejtékével szerzed meg mindenévi vizsgáidat".

14. IV. éveseinket presbyterekké ordinálták. Sok szerencsét kívánva nekik, elbúcsúztunk tőlük... Ők már hazamennek.

19. Mi is megyünk haza... Az otthontól való hosszú távollét után megvalósítani a közmondást: „Munka után édes a pihenés".

Szeptember.

„Bevonulás" hava.

16. A bevonulás napja nagyjelentőségű nap a hordárok, konflisok körében is, mert ilyenkor sok a csomag, nehéz is, meg aztán a Szemináriumba kell azoknak jutni. Mondta ezt „Naczi" és „Tanár úr", no meg az elkerekezett „Ujsümeg" kivételével mindenki a leghosszabb és legidősebb „api"-tól a legfiatalabb „gyerek"-ig, a legvékonyabb „tücsök"-től a legszélesebb „Esvány"-ig. Megérkezett „Czuczer" kilenc, „Vakca" négy kilóval hizva bár, de törve nem, „Gujdó" fogyva, de szintén nem törve, „Gyuri" pedig se nem hizva, se nem fogyva, úgy hiszem törve sem. Éjfél előtt tíz perccel, tehát még az előírt napon pontosan állitott be Pali, a nagyszakácsi vértanújelölt, ezzel is bizonyitva, hogy

A tudomány terén ő óvatos harcos,
Sztratégiájában nyugalom a fontos.

18. Tavaly boltosunk elléptetésével megüresedett állást „Fux" foglalja el, kinek

Alacsony termetét öles hang pótolja
S bezzeg e nagy hangját seholsem
spórolja;
Boltjában szükségét kiki megtalálja,
Kispap üres zsebét hitellel szanálja.

(Mik. apó.)

19. Ma vettem csak észre, hogy három új ember is jött. Az egyik „János", a másik „Gólem", a harmadik exhumált cserkész voltának dacára „pater Flórián" névre hallgat.

20. Miért zúg a tömeg a „Pipa" előtt? Megnézem én is. Odaérve hallom, hogy Pali galoppoló gondolatainak, nagyszakácsi-i élményeinek bús, borongó balladákban ad kifejezést. A tömeg lelkén a meglepetés moraja stráfkocsi-módra dübörög végig, véres akkordokat hagyva maga után; arcán ráncokká merevedett a rémület és érzéseit szatirákba öntötte. De ha zúgott is a tömeg, eskü nem követelt...

29. Szeretett Vicerektor urunknak névünnepe lévén, emelkedett szívvel-lélekkel fejeztük ki hódolatunkat.

30. „Teswérünk" sikerült köhögések, tüsszentések és holmi orrtörlések alkalmazásával excusálta, illetőleg approbáltatta fogyatékos históriaismereteit. Elvégre egy jó kifogás is ér valamit.

Október.

„Jeles esetek" hava.

1. „Gáspár" volt az akrobata művész, „Pöttön" pedig a nézőközönség. A művészet kinyilvánítása jelen esetben korhadt korlátra volt kénytelen szorítkozni, mely tán még álmos, lusta is volt, durcáskodott és az erő támadó pontján recsegve-ropogva letörött. „Gáspár" merész ívet utazva a levegőben, a föld vonzóereje következtében végeredményben a földön vette észre magát. „Pöttön" erre lehajolván így suttogott annak fülébe: „Gáspár! jeles eset volt! Mi?" „Semmi, barátom, — viszonzá Gáspár, — ez csak 90 kilós élősúlyom szomorú rapszódiája volt egy felvonásban."

4. Az első évesek ma öltöztek be

reverendába. Este le is tudták vetni valamennyien, Gólem kivételével.

10. Egyik óra előtt ismét jeles eset történt. „Mit nevetsz már annyit, Gáspár?" „Hát hogyne nevetnék, mikor „Oszlop" a füleit porolja, oszt egészen úgy szól, mintha valami uraságí ponyvát porolnának!"

15. Megjegyezni valónak tartom, hogy az idén egy újabb magyarosítás történt, ugyanis a „Pöttön" a komolyan hangzó „János" névre fülel.

19. Megrendült lelkek áhítatos csendjével kopogtatott be két új ember a teológiára; mindketten Berzencéről. „Bakter" és egyik kedves barátja,

Ki művészi lélek, képeket fest, rajzol,
Közben az anyaggal kemény harcot harcol,
Mert míg reggel serclit biztonságba teszi,
A repetát délben szintén meg nem veti.

20. Restaurálva meghozták harmóniumunkat, „Teswér" legnagyobb örömére, „Pali" és „Vakca" legnagyobb mérgére, kik összedugott fővel bőszen fejtenek keresztrejtvényt a „Pipa" sarkában és „Gólem" legnagyobb közömbösségére, ki egymagában, hajadonfővel öles léptekkel araszolja végig az avart az udvarban.

31. História óra van. „Mi volt szükséges már az őskeresztényeknél a házasság szentségéhez?" Pár percnyi hallgatás után „Gyuri": — a stóla.

November.

„Urak" hava.

1. E hónapban két egyén proprius öntudatra ébredt. Ugyanis arra jöttek rá, hogy ők valójában „urak"! És e jó urak: Gasparus et Carolus. Azóta pedig náluk minden magától értődik, ha fölkelnek, ha elalusznak, ha tudnak felelni, ha nem, ha éhesek, ha nem, talán ha szép idő van, ha nem... mindez egyformán világos miért? mert urak! Az urak általános tulajdonsága szerintük, hogy felelnek, ha fölhívják őket (talán inkább így: — ha tudnak!) sétára mennek... mért, mert urak (talán így, mert küldik őket?). Áh, nem! csak azért, mert „urak"!! Erre az írásomra is azt mondják majd, „igen az az urak ált. tulajdonsága, hogy írnak róluk, de miért?... világos!... mert urak!" Azért a hónap elnevezése is „urak hónapja" és ezután minden idézőjeles „úr" csakis róluk szólhat!

10. 5—7-ig áramszünet. Valóban kellemetlen, az ember még tanulni sem tud??

16—22. Lelkigyakorlatok... summum silentium!!

26. Pici pelyhekben hulldogálni kezd a hó. A „Pipában" egy jókarban levő, gazdát cserélni óhajtó gyökérpipa kisorsolásán teszi túl magát a régi tulajdonos. Kezembe nyomnak egy jól-rosszul 23-asnak olvasható sorsjegyszámot és azt mondják, hogy várjak. Keverik a birétummal helyettesített urna tartalmát és kihúzzák, uramfia! — a 22-es számot. Soha életemben nem állottam ily közel a szerencséhez és most is elszalasztottam. Sorsjeggyel egyszer akartam sokat fogni (gyökérpipát!), de keveset markoltam (semmit!). Fortuna istenasszony a gyökérpipát „gyerek"-ünk szájába szánta, velem pedig kielégítésül kaján képpel megértette, hogy mi az a „pech".

29. Kápolnánkban kegyelmes Atyánk ma adta fel öt negyedévesnek a subdiákonátust, többeknek a kisebb rendeket és a tonsurát.

30. „Gólem" barátunk valahogy nem jól érezvén magát, quadrátonkint gondosan kiborotvált képpel, hóna alatt három drb. reverendájával búcsút vett a kapufélfától.

December.

„Schisma" hava,

mivelhogy ebben a hónapban történt a nagy nyugati szakadás mintájára, tán illustrálására is az alsókurzuson a szakadás illetőleg a „Törekvés" és „Haladás" litográf-nyomda R. T. megalakulása.

1. Kegyelmes Atyánk ez évben is meglátogatott bennünket és ránk adta áldását.

3. Méltóságos és Főtiszt. Rector urunk névünnepe. Hódoló szeretettel mentünk el hozzá obsequiumainkat átadni.

12. Ma a dogma órán a negyedév egy oszlopos tagja difficultásával valósággal zavarba hozta a Tanár urat (mivel? a szellemességével-e, vagy a ... disputatur!) A Trinitas elleni nehézségeit u. i. így foglalta sillogismusba: ha Krisztus valóban meghalt, úgy — mivel egy az Atyával és Szentlélekkel — a keresztfán meghalt a tota Trinitas!

19. Mecseki hólapdázásunk alkalmával „Pali" kobakja bordatörés következtében hősi halált halt.

21. Kegyelmes Atyánk 20 éves főpásztori jubileuma alkalmából ünnepélyes szt. mise volt a székesegyházban. Utána a püspöki aulába vonultunk, hol Mélt. Rektor urunk tolmácsolta hódolatunkat és jókívánságainkat.

24. Gyertyafényes fenyők áldott éjszakáján Glóriát visszhangzó szívvel ünnepeltük a Békegyermek eljövetelét.

26. Piciléptű „János" volt ma subdiákon, ölesléptű hosszú „apink" meg a cerimoniárius. Amint egymás mellett elhaladtak, sokaknak önkéntelen is mosoly rándult meg a szájuk szélén.

29. „Oszlop" ma jött vissza háromheti szabadsága után. „Öreg úr" is meglátogatott bennünket és a viszontlátás örömében ünnepelt egyéniségének egész boldogságával ölelt benünket terjedelmes kebelére.

31. Kedélyes Szilveszter-estéllyel vettünk búcsút az ó-esztendőtől és a színdarab, meg a rímbe öntött újévi jókívánságok elhangzása után, fáradt tagjainkat eltettük az új esztendőre.

Január.

„Rádio" hava,

mivelhogy ebben a hónapban felmerülvén a rádió manapság szinte nélkülözhetetlennek látszó szükségessége és az auditoriumban felállítandó leadóállomás, a „Pipában" pedig a felvevő állomás létesítésének óhaja, a a jelszó januárra „rádió" lett.

3. „Kuruzslónk" két havi telelés és korhadt tüdejének makói hagymával való kipraeparálása után betoppant közénk. Ő is oly fontosnak tartja a rádiót, mint az orgona szélső pedálját, vagy mint a taxamérőt.

4. „Ezt a helyet tán még emléktáblával fogja megőrökiteni a hálás utókor" — mondá P. Flórián, miután feltápászkodott teljes nagyságában elterült helyzetéből a Zsolnay-ucca nem kevésbbé sáros aszfaltjáról. Lehetséges — vété oda mellesleg az elismerés hangján szomszédja, ki pedig bizonyára azon rágódott, bárcsak öregebb lenne már egy nappal, mert...

5. Filozófia vizsga... Szeles, borús idő, helyenkint csapadékkal. „Api" különösen gyakorolja magát a nyárfalevél és kocsonya közös tevékenységében: a reszketésben, magyarán mondva: a drukkolásban. Már vizsga előtt pótvizsgára készült.

7. A karácsonyfai dió értékesítése a „páros vagy páratlan?" játék révén annak gyászos konkluziójára jutott, hogy „nincs rá dió!" (nem rádió!!")

10. Subdiaconok a negyedévesek. Ergo breviarium ex offo. Megy is ám a dolog. Igaz, nem akarok nevet em-

liteni, sőt még cognoment sem, de az illető csak oda-oda súgta egyikmásik bizalmasának: Te Milus, te János ma nálam megint „officium pro officio" volt. Érthető, a nagy zelusnak a következménye?!

14. Meghallgattuk Czapik Gyula dr. és P. Zsiros S. J. előadását a szívgárdáról.

22. Dogmavizsga. Passziv drukkok és aktiv nyugalom egyensúlyban. „Apink" télikabátja, — melyet még nagypapája viselt Königgrätznél — végigrepedt és így egy joukker fogatra saccolt értékéből nem keveset veszített. De azzal vigasztalja magát, hogy most legalább divatos.

23. Historiavizsga. Élénk érdeklődés aranyparitásban számítva: „Hallgatni arany..." P. Flórián „Historia vizsgához" cimmel verset is faragott, bebizonyítva ezzel, hogy nagy drukkokból is születnek nagy gondolatok.

25. Pálfordulás... A szeminárium búcsúja ringlispiel és márc nélkül.

26. Ki kopog, mi kopog? vagy úgy! „Hanz" hosszú betegeskedése után szerencsét próbál, mely sajnos az orvos helytelenítésén megfeneklett.

29. Ma szinte már hagyományos jószívűségéből Beck nagys. úrnál voltunk ebéden. A jó Isten áldja meg sokszorosan a jó kanonok urat és finom fánkjai sose fogyjanak el az asztaláról!

Február.

A „barátság" hava,

mivelhogy az elkoptatott „szervusz" szócska divatját multa, helyébe a M. Tud. Akadémia jóváhagyását várva a „barátság" szócska alkalmazása ebben a hónapban honosodott meg.

2. Gyertyaszentelő. Délelőtt ködös ,esős idő volt, délután kisütött a nap. Bajos volna hát megállapítani, vajjon visszament-e a medve, vagy künn maradt. Úgy hiszem, ez egyszer kilöttyentett vele az időjárás.

3. „Vakca" csomagot kap, de nincsen belőle haszna, mivelhogy őskeresztény módra szenzációs „agapé" áldozata lett.

5. „Teswérünk" azért nem tűz ki pályatételeket, mert elég — úgymond, — ha magamat áldozom föl a tudománynak.

7. Szinidirektorunk kigyulladt tüdőcsúcsának priznicekkel való hasztalan lokalizálása után három hétre hazafelé vette útját üdülés céljából.

10. Egy kinai püspök magyarra tolmácsolt, de francia nyelven mondott előadását hallgattuk meg a Pius gimnáziumban.

12. Ma Karcsi hivatalos volt a Spiritualis úrhoz, hol is tudtára adták neki, hogy a reggeli elkésések terén eddig ő vitte a rekordot. Ezt a nagy kitüntetést ő azzal hárította el, hogy ő tulajdonképen nem is szokott elkésni, hanem csak udvariasságból előre szokta engedni a hetest.

14. A csajágh-röcsögei szimfónikus dalkör farsangi kultúrestélye telt ház mellett.

17. Hamvazószerda... A nagyböjt kezdődése... Gyengék, véznák, lábbadozók és lábatlankodók fejükön dupla adag bűnbánati hamúval, hosszú arcukon széles kérdőjellel, agyukban a dispenzáció vakmerő gondolatával vizitelnek Spirituális úrnál.

18. A négy nappal ezelőtt gazdászból teológussá vedlett „Czurit" ma a medikus életéből kivetkőzve „Kálmán" követte. Nagy reményekkel, sokat várva tőlük üdvözöltük őket és úgyhiszem senki sem gondolt arra, senkit sem izgatott az, hogy elsőévesek immár éppen 13-an vannak. A megszaporodott létszám miatt „Teswér" hímezve-hámozva bár, de kénytelen volt külön-szobát elfogadni.

19. Megalakult a hagymaevő parlament és így egy üdvös intézménnyel ismét több van; a részvények már fogyófélben vannak.

22. „Hiába! Czuri is csak ért a zongorához!" — sóhajtott fel „Fuksz" a küklopszi akkordok keltette dagadó érzések csillapultával, letéve ő is a két gyantaszagos húrt sajátjának valló bús, szomorú, tépett nagybőgőt, melyet eddig pengetett... pengetett sírván. Egyesek erre könnyteli áriákat zokogtak, mások szívük fenekéből kacagtak, ismét mások csendesen malmoztak tovább nyugdíjazott billiárdasztalunk megskalpolt bíborán.

27. Dogmaórán „Karcsi" remekelt, mint egy angyal, éppen az angyalokról, mikor egyszercsak önmagától hirtelen felgyulladt a villany. Természettani jelenség sem lehetett, de omen volt mindenesetre; hogy milyen, azzal most foglalkozik a csillagászok, rejtvényfejtők és villanyszerelők egész tábora.

30. Kémek küldettek ki reggelenkint az el-eltünedező serclik elemelőjének kinyomozása végett. A gyanu eddig az éppen hetes, kenyérhozóra, „Tücsök"-re irányult.

Március.

A „drót" hava,

mivelhogy ebben a hónapban az első fecske dróton jelentkezett, március a „drót" hava lett.

1. Kardosi sétánkon kisegítettünk egy a Mecsekre törekvő kancsal „kesét" a kátyúból kocsival együtt; manók, törpék mesébe illő honoráriuma nélkül.

2. Esik a hó, pedig a bodzabokrok mindnyájunk legnagyobb örömére már kihajtanak az udvarban.

4. Megcsinálták a korlátot; egyesek próbálkoznak is rajta a „saslengés"-sel.

7. Kulturhistóriai felfedezés! Pali nagy nyugalmában így kezdi próbaprédikációját: „Vörösmarty" Mihály (?) miután megfestette híres „Ecce homo"-ját stb.... folytatólagosan erősbödő hatás!! Milus pedig röstelkedik a padban: Nahát, ezt még eddig nem tudtam.

16. Különböző vélemények és hírek hallása után ma tudtuk meg, hogy Virág Ferenc szekszárdi apátplébános lett új püspökünk. A hírre szünni nem akaró, egészséges „éljen" orkán zúdult fel a szívekből, mely tán az új püspök tiszteletére az első is volt.

21. Hivatalosan itt volna a tavasz, de még cicázik vele a tél. A nap legnyalkább tavaszi ruhájában, szikrázó cigarettával szájában hófehér bárányfelhő-füstöket fú szerteszéjjel, néhány óra mulva pedig szürke, fagyos felhők prémgallérjába temeti didergő arcát és kezd hulldogálni a hó. A püspöki kápolnában „Vörös" és „Milus" ma kapták fel a subdiákonátust, néhányan pedig a kisebb rendeket, illetőleg a tonsurát.

22. Óririási szenzáció!!! „Bakter" feltalálta a cementszánkót!... Séta alkalmával meglátva néhány hajlott végű cement-oszlopot, arra a kézzelfogható, de eddig még meg nem fogott gondolatra talált jönni, hogy mily nagyszerűen lehetne azokat szántalpaknak használni. Leemelt kalapunkat kezünkben tördelve, kénytelenek voltunk a huszadik század legújabb vivmánya felfedezőjének nagysága előtt hódolatunkat kifejezésre juttatni.

27. Az alsó kurzus Sipos tanár úr vezetésével megtekintette a székesegyházat, ruhatárat, harangokat és a katakombát. „Dezső" a harangoknál szédülési görcsöket kapott ugyan, „Czuczer" a katakombában látott néhány csont láttára a gyomrát kezdte érezni, de azért mégis szerencsésen

értünk haza. Szegény „Kuruzsló" orrában polypot fogtak a klinikán, melyet egyelőre még üvegben őrizznek, de valószínűleg Fiumeba küldik hogy bocsássák vissza a tengerbe.

28. Virágvasárnap. Passió fényesen sikerült; „Vörös" brillantinozott hangon brillérozott. A hangot már a sekrestyében állapította meg, miután a sípját kipróbálta azáltal, hogy egy megütött hanngvillát bal, a sípját pedig jobb füléhez tartotta. Nem is vett hibát észre senki a Passióban, csak egy helyen, mintha egy kis secundot szűkebbre vontak volna. „Gáspár"-ról és „Karcsi"-ról is az elismerés hangján beszélt mindenki.

29. Mi a pech? Az egyik „Úr" így határozta meg: „Pech az, ha valakit az orgonaszó ébreszt föl édes álmából és az illető mosdatlan képpel szalad fel a kápolnába és oda is akkor talál betévedni, mikor a Spiritualis úr, „Dominus vobiscum"-ra fordul ki. Mikor pedig mise után pótolja az elmaradt lemosást, 5 perc mulva jelenti az infirmárius: 8 órakor fürdik!"

Merénylet „Bozsó" szemüvege ellen. A labda-bomba az egyik üveget lehetetlenné, „Bozsót" pedig tehetetlenné téve elgurult, a törött üveg fül-köré-kunkorodó „drót"-ja pedig merész ívben elrepült. A „drót" is bizonyára bűnrészes volt, mivel hónap vége lévén, szabadulni óhajtott és arra más módot nem talált. A nyomozás megindult.

Április.

A „szereplések" hava.

Nagyhét van. Labor et dolor a föductor számára. Neki is gyűrkőzött az Emil kibőjtölt erővel a „disponálásokhoz". De hiába. 31 ember, 31 óhaj, hajlam, készség, kívánság, vágy és néha erős akarás... „majd meg fogom mutatni, odamegyek!" — micsoda energiák!!

Ma két törzs passionistánk időszaki pihenésbe lépett. És előlépett (azt mondják: kacsázott) Oszlop meg a nagy Fux. Hangjuk?... hát az egyszerűen meglepő! Terjedelem: 3 oktáv. Színezet: gyöngytyúk. Hatás: elég!!

2. Mivel a sorsnak is kereke van és az is forog, így történt, hogy a János is elkerült nagypénteken a moniálisok templomába subdiákonnak. A nagy természet azonban úgy rendelkezett, hogy ő igen kicsi és vézna legyen, Vicerector urunk pedig econtra —, ki mint diákon szerepelt. Így tehát érthető az egyik Közönségnek azon meghatódott kérdése: „ki az a pap, aki mindig térdel?"

Nagy baj ütött a IV. évesek összetartó soraiba. Húsvéti csomagszezon van és — óh szomorú a leírásra is! — a Gáspár és a Pali invicibilis vigyázatlanságból elvesztették az étvágyukat...

5. Húsvéthétfőn rendeletet kaptunk, mely szerint nem szabad a cigarettacsikliket az udvarban elszórni, sem virágágyásokba tiporni, mert azok úgy sem hajtanak ki, ilyenformán gyümölcsöt sem teremnek, hanem a fél rőf mély és három arasz széles pléből készült ú. n. „Zsolnay-tégelybe" kell azokat összegyűjteni. Aki mégis, ha mindjárt véletlenségből is eldobja csiklijét, az ellen az eljárás megindíttatik mindjárt a hely színén.

11. Este ½9-kor impozáns lámpionos felvonulással búcsúzott el Pécs város szeretett püspökétől, Zichy Gyula gróftól. Az ünnepléseken mi is részt vettünk, ott álltunk a várplébánia órája alatt.

12. Kegyelmes Atyánk névünnepén ünnepélyes szentmise volt a várban. „Karcsi" subdiákon lévén, a falsistoriumnál úgy rá talált ülni saját birétumára, hogy az szegény csak úgy nyekkent. „Karcsi" azonban nem jött zavarba, hanem sokaknak mosolygása dacára a legnagyobb lélekjelenléttel fogott hozzá birétumának az első segélyben való részesítéséhez, a behorpadt részeknek belülről való kiboxolása által.

14. Benevezések májusi praedikációkra meglehetős szép számmal. „Uff-uff" kiáltott „Dezsi" és először írta fel nevét a cetlire. Sokaknak azonban még tomahawkkal trancsirozza szívét a dubium a témát illetőleg.

19. „Hogy a gyónást mily alakban lehet felvenni, az a moralisba tartozik, ott vannak „tres-quatuor" sententiae." — Magyarázza dogma tanárunk. Mikor a moralisnak ezt az „állhatatlanságát" az erkölcstan tanárának felpanaszoltuk, azt a megnyugtatást kaptuk: könnyű a dogmatikusnak, az sziklát eszik, felhőt iszik, dicsőséggel takaródzik! Hm. Tessék itt kiigazodni. Végre is a vitát Vicerector úr rekesztette be azzal: „Hiába, a legegységesebb tantárgy a filozófia!"

22. Megyünk a gyakorlóba. Előtte vészes drukkok. Pali sűrű egymásutánban törli tisztességben megkopaszodott tarkóját és simogatja szemüvegtől megnyergelt orrát. Végre rajta a sor. Sóhajt és kínos mosollyal kilép az osztály elé.

Hát gyerekek... stb., mikor az ágy mellett (megáll és egy kétoldali lapos gesztust követ el) viaskodnak az angyal és a sátán, akkor rendelte az Úr Jézus az utolsó kenetet. (Legalább most már ez a dogmatikai és históriai kérdés is megoldódott! Úgy tudjuk, a Prefectus úr készülő dogmatikájában fel is fogja használni „argumentatio ex ratione" c. pontban!)

24. Hallatlan előléptetés történt és még hozzá komolyan ment! — ! Tücsök, kinek „direkt" hatalma van minden gimnázista felett (és „indirekt" — azt mondja Ő — minden theológus felett!?) ma etiam in rebus spiritualibus iurisdictiot kapott és így feltüzelve punctatiot tartott in sacello direct alattvalóinak. (Az indirectek kívül hallgatták!)

26. Bozsónak születésnapja van. Illendően végigtokázunk vele és tapintatosan értésére adtuk, hogy hát... hát valahogyan az illendőség, tisztösség, vagy mi a kő... bocsület azt hozná magával, hogy potya legyen! nem mintha...

Május.

A „rendkívüliségek" hava.

Igaz, ez már nem tartoznék az én reszortomba, hogy még a május dolgaiba is belekotnyeleskedjem, de muszáj... annyi itt az érdekesség, rendkívüliség, sőt szent meghatódottság, hogy nem hagyhatom valami jövőbeli tollrágóra.

1. Az első rendkívüliség a következő, mivel a fogkefének csak úgy van értelme, ha az embernek foga is van, Karcsi elhatározta, hogy a fogkefe tartásnak megszerzi a ratióját — azaz fogak után néz. Meg is indult Jánossal a hiányok pótlására, de ráfizetett. Az orvos u. i. még azt az egy „bölcseség"-fogát is kirángatta, mely szerényen vonta meg magát jobb alsó állkapcsán. (Vizsgáló bizottság küldetett ki ama kérdés tisztázására, vajjon az elnevezés megfelel-e a valóságnak.) A fogak egyébként aranyból lesznek. Áruk: a szajki káplánkodás egy teljes évi fizetése!

5. A következő rendkívüliség ma délután esett meg, t. i. assistentiapróba volt a várban. Lázas készülődés! Mi is nyomakodunk erősen valami szerephez jutni. De sajnos, a tudomány, a kor előjogos. És így csak a

negyedévesek jutottak szerephez. Az ismert tisztségeken kívül 4 „hokedlifer" is volt.

6. Püspökszentelés. Ez már nemcsak rendkivüli, hanem szentül megható volt. Irni róla nem tudok semmit, mert csak profanizálnám.

12. Elkezdődtek a vizsgák! Na már kinél? A IV. évnek egyik legszálasabb tagja főzi a taplót!! Éjjeli táborozását megszüntette most egy napra és elment egy délelőtti gyakorlatra. Hős cserkészünk tisztelgésére: „légy résen"! csak ennyit válaszolt: „hőscincér a deszkarepedésen" és máris indult a gimnáziumi 8 órai „akadályversenyére" és „árúszásra".

15. Ismét a gyakorlóban. Franczi barátunk komikusan komoly ábrázattal a padsor előtt: „Gyerekek tudjátok-e, hogy ugye az „ószövetségben" is voltak már diákonok, pl.: sz. István első vértanú, sz. Lőrinc stb. Ezt se tudtuk még eddig!

16. Erős remények tornyosulnak a IV-évesek tudománytól terhessé vált koponyáik vastag falain belül. Zúgnak-búgnak... „Te, el ne mondd senkinek, de tudod-e már a hírt, hogy 20-án lesz a szentelés..." Igazán? nyúlik boldog csodálattól hosszúra a másik képe... nem mondom el senkinek! igéri hiteltérdemlő ájtatossággal és máris valamely bizalmasának füléhez hajol: te, hallottad-e már, hogyan lesz az egyszer az idén az évvége? — és sokatmondóan hunyorít... „na, szólj már, miért mondod, hogyan, hogyan tudod, miért gondolod, biztos már??? — és egész kérdőjellé kunkorodik a kíváncsiságtól a szerencsétlen megszólított. Hát, hát... megmondjam? hát nekem csak megmondod, nem vagyok már gyerek... na jól van, de csak negyedévesnek szabad tudni!! — Tudod, majdnem írásból tudjuk, hogy (jelentőségteljesen köhint...) az idén különböző okok miatt, érthető is, annyi elfoglaltság, munka stb.... szóval értsd meg, van rá ok, mondom, amint már mondottam, az idén júniusban, pszt vigyázz, meghallják avatatlanok is, erre jön ép egy porosfülü harmadéves... mondom, amint már mondottam, — „siess már, kilikad egyetlen jó reverendám is még" — ösztökéli a kíváncsiságtól már petróleumot izzadó érdeklődő... hát igen, mondom, amint már mondtam, az idén júniusban... „az ég segítségével talán most megtudom" sóhajtja magában a negyedórája már „kérdőjelt" szereplő ismerősünk; 20-án hír szerint, az írások szerint, hát én is úgy gondolom, nem is lehet másképp, miért is tennék későbbre, ez a legjobb szerintem is, — értekezik fölénnyel tovább az előadó, igen, igen, 20-án júniusban, külön mondták nekem, igen, június 20-án lesz az idén a szentelés. Igazán? szalad széjjel fél rőfnyire a boldogságtól az érdeklődő ajakzata, de alig himbálódzhatik egy-kettőt örömében a „pipa" előtt, máris Tudósítójának komoly intelmeit hallja: Te és aztán vigyázz, ez nem „kacsa", amely minden vizet megúszhat, se nem konc, melyen mindenki rágódhat... ezt csak legfeljebb IV-évesek tudhatják... ergo! a többit tudod már! Jó van, jó... tudom, utóvégre, minnek néző!?! — Elválnak. Fölfelé tart kifeszített mellvérttel, hát igen! — gondolja magában, ezen két szónak teljes átérzésével. Lépcső előtt áll egy harmadéves. Csak végig néz rajta... Az ravaszúl észreveszi, hogyan viszket a hírmondás viszketegsége az elhaladó szájszögletén és bizalmaskodva követi. Végre így szól: mégis mit gondolsz, mikor megyünk haza az idün?... Kis nyomasztó szünet... Ti majd jún. 29-én... de mi?! különben nem tartozik hozzátok! Na, mondd mégis, tudsz valamit?? Hogy tudok-e, hm!! utóvégre minek nézel te, te?! És rövid igérgetések után a sárgacsőrű harmadéves is megtudja, hogy mi a hír, vágy az öregek szívében. Most pedig én is szólok valamit: bízzatok és reméljetek, mert hiszen régi közmondás: sine spe vita tristis esset.

17. Búsongó lemondás felhőzik végig a negyedévesek komoly sorain. Azt mondják, metamorfózis történt és a hírthozó postagalambból egy egyszerű „kacsa" lett. Ők azonban mégis derekasan állják a helyet és most már csak azon töprengenek, milyen káplánstációra kerülhetnek. Köll-e tudni németül, horvátul?! mert hát fura nyelvezetek ezek... Csak kár, hogy esperántóul is nem kell még tudni, mert így nálunk csak egy valaki tud, a gyorsbeszédű „Imre."

Na és ezzel zárom is gyorsan, amit már régen kellett volna, nehogy túlságosan megrövidítsek valami új törekvő erőt jövőre, vagy talán már mindenki azt sóhajtja, hála, hogy már egyszer végre

VÉGE.

A távozókhoz

Nézd testvér
Az Ur szava szólít... késztet,
Hogy elhagyd a meleg fészket
Napsugaras, magas Tábort
És a rajta épült sátort...
Amit sokszor kérve-kértél,
Célodhoz már-már elértél
S leszel ott künn a föld sava,
Szavad, tetted az Ur szava,
Tűzoszlop a sötét éjben,
Mint útjelző az útszélen.
Menj Testvér
Oda, hol a sebek sírnak,
Hol bélpoklos lelkek hívnak
Várva vigaszt... nagyot... sokat
S orvosold a panaszokat
Liliomos lelkülettel
Mindhalálig rendületlen.
Légy jó halász... légy jó pásztor,
Gondolj ránk is olykor-máskor
Szegezd szemed fel az égre
És úgy evezz ki a mélyre...

Vakációi pályatételek.

Határidő: Szeptember 30.

1. Nagys. Szentkirályi István kanonok úr tétele: Lelkészi beköszöntő a II. Cor. 4. f. alapján. (Beszéd.) Jutalom: Egy tíz koronás arany.
2. Nagys. Gebauer Miklós dr. tétele: A családi élet szabályozása sz. Pál leveleiben. Jutalom: Schindler: Lehrbuch der Moraltheologie.
3. Dr. Ákos Ferenc tétele: Szent Pál beszédeinek méltatása. Jutalom: Jayau K. A.—Paluscsák P.: Aquinói sz. Tamás életrajza.
4. Dr. Döry László tétele: Szent Máté és sz. Lukács evangéliumának összehasonlítása. Díj: Szunyogh Xav. Ferenc O. S. B.: „Miért jöttél" és „Az igazi katholikus élet forrásánál".
5. N. N. tétele: Pázmány szónoki jellemzése. Jutalom: Fraknói: Egyháznagyok a magyar középkorból.

A Társulat üzenetei.

1. Hálás köszönetünket fejezzük ki dr. Mosonyi Dénes püspöki helynök úrnak és dr. Döry László igazgató urunknak, hogy szíves anyagi támogatásukkal értesítőnk megjelenését elősegítették.
2. Az 1925—26. évi tagsági díjnak, 2 pengőnek, szíves beküldését tisztelettel kérjük.

24 Dunántúl r. t. Egyetemi Nyomdája Pécs.

6. SZÁM 1926. JUNIUS

SZEMINÁRIUMI ÉLET

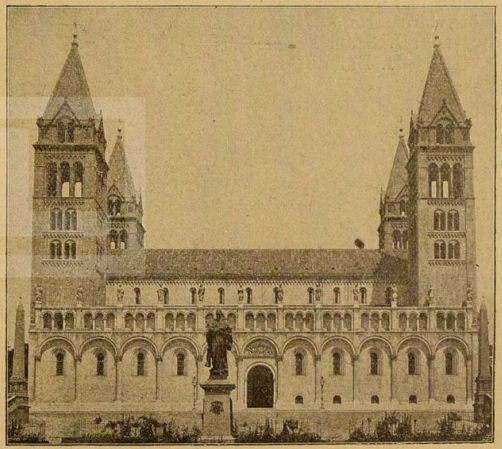

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESÍTŐJE

7. SZÁM 1927. JUNIUS

SZEMINÁRIUMI ÉLET

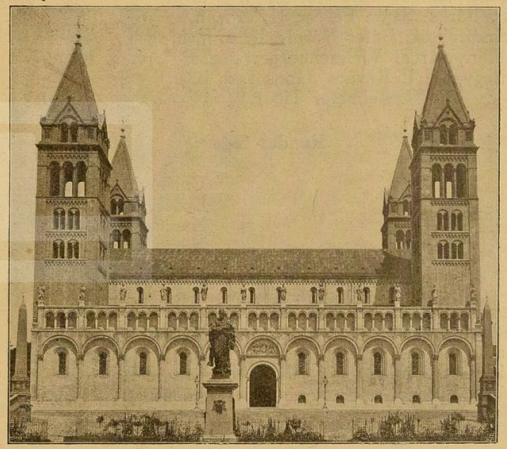

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora

Az 1926/27. tanévben.

Igazgató: Dr. Vértesi Frigyes teol. tanár.
Elnök: Halász Gyula IV. é. h. h.
Főjegyző: Franz József III. é. h. h.
Pénztáros: Pethő Gyula III. é. h. h.
Főkönyvtáros: Hajós István II. é. h. h.
Levéltáros: Szám Ferenc II. é. h. h.
Színdirektor: Báter Károly II. é. h. h.
Alkönyvtáros: Weiszenburger József I. é. h. h.
Aljegyzők: I. Kovács János I. é. h. h.
II. Leimeter Tibor.

Rendes tagok:

IV. év.

Belázy Ernő
Ollop Ernő
Szigethy Béla

III. év.

Bencze József
Kulcsár Dezső
Melke Lajos
Nádosi Sándor
Náray Ferenc
Wolf József

II. év.

Benkő Pál
Bor Sándor
Bucz Emil
Curilovič Ottokár
Erdélyi Lajos
Kanizsai Vendel
Németh László
Schmidt György

I. év.

Balása Gyula
Baum Ferenc
Dittert László
Feuerbach Péter
Fröschl Gáspár
Krebsz János
Kriszt Mátyás
Szigethy László
Talabér György
Taksonyi József

A pécsi Egyházmegyei Hatóság ad 1464/1927. számú engedélyével.

Dr. ÁKOS FERENC

Mikor távozásodról megemlékezünk, Kedves Atyánk, nem gondolunk arra a sírra, a koporsóra, arra a romlandó testre; ez nem volna méltó Hozzád... Te nem ez voltál. Te nem a romlandókért voltál, Te az örök dolgokat szeretted. Mi nem halálról, mi „transitus"-ról elmélkedünk. Úgy érezzük, hogy Te nem haltál meg, Neked a „halál" az Élet győzelme volt. A jó pap Krisztus mása..., reá is vonatkoznak e szavak: „Ubi est mors victoria tua?" (I. Cor. 15, 55.) Benned sem győzött a halál, Neked a „halál" egy új, szebb élet hajnala. Te élsz, s tudjuk: szellemed itt maradt köztünk, kiket szerettél.

S mégis; mikor halálküzdelmed hírét vettük, megingott a lelkünk.

... Akkor még mindenki remélt fölgyógyulásodban. Reményünk a tudomány volt és az imádság... s azt hittük szűk földi látókörrel, hogy a jó Isten sem akarja halálodat. S ha mégis kísértett a „fiat voluntas tua" — sehogysem hittük, hogy ez legyen az Ő akarata.

... Egyszercsak telefonjelentést kaptunk...: hogy akiért aggódunk: „végét járja". — Nem! — lázadozott belülről egy hang. — Mi még imádkozunk,... van ma is még csoda... egy rózsát szent Kis Teréztől mi is kérhetünk, s ő megadhatja. A fájdalmas olvasót mondtuk... s „De profundis"-sal fejeztük be. Az előimádkozó hangja rezgett a megindulástól, s aki még nem tudta, az most már megértette:

... Akiért aggódtunk, nincs többé. S fájdalmasan vésődött be minden szívbe: tehát mégis ez volt a Gondviselő akarata.

Hogy ki volt Ő, e sorok olvasói tudják. Igazi pap, kit az Úr kegyelme vezetett, kinek ideálja volt az isteni szeretet hőseit, a szenteket csodálni s példájukon buzdulni.

Szomorkodjunk egy ilyen ember halálán? Sírjunk az Erény diadalán?

Mi nem szomorkodunk... „sicut et ceteri, qui spem non habent" (I. Thess. 4, 13.); mert kit szerettünk, kiért aggódva imádkoztunk, kinek eltávozásán megdöbbentünk, ott tudjuk Őt azok közt, kiket ez életben is legjobban szeretett.

Védj, vezess és áldj meg minket, bárhová is vigyen útunk! Óvj meg minket, hogy szellemed szerint éljünk! Imádkozzál értünk, hogy azokká lehessünk, miknek Te akartál nevelni bennünket! És nekünk megnyugszik a lelkünk, mert boldognak tudunk Téged ...cum sanctis tuis Domine, quia pius es.

VÖRÖS MIHÁLY

Március 15.-én ragadta el tőlünk a zord halál. Hirtelen jött a szívszélhüdés, mint jégverés tavaszi virágzásra. Többen ültek a betegszoba asztala körül, Vörös Miska is köztük volt. Kedélyesen beszélgettek, vidám történetek kerültek elő a régi időkből. A Miska képzelete most szedte össze utoljára a szép idők emlékeit. Mosolyogtak a vidám történeteken, ő is mosolygott. Nem tudta, hogy az emlékezésben a halál kíséri, kémkedve, hogy az utolsó mosolyt letörölje ajkáról s ráborítsa az elmulás felhőjét.

Csak félévig volt köztünk, de egy szerető barátot, jó testvért vesztettünk benne. Arca mindig szeretettől sugárzott és derűt lehelt, szívét mindig nyitva tartotta. Krisztus apostola akart lenni, hogy sebeket gyógyítson, szíveket vígaszteljon, hogy lelkeket mentsen. De Krisztus tovább hívta, még közelebb: a lelkek hazájába. S elküldte a halált, hogy szívét kioltsa. „Excussus sum, ut foenum, et aruit cor meum . . . !"

Egy kispap halála különösen lesújtó. A halhatatlan lelkekért indul a sivár világba, azokért siet, kik szabadulást várnak. S fájdalmunk annál nagyobb, ha a harcba induló ifjú már az út elején leroskad. Jó testvérünk is épen elindult a nehéz útra, hogy lelkének szárnyait kibontsa, amikor lecsapott a halál s koporsóba zárta a nagy reményeket.

Este volt március 15.-én, a magyar szabadságünnep estéje. Az örömnapra gyászeste borult, a nemzeti zászlót gyászlobogó váltotta fel. És mindkettővel egyformán játszott a márciusi szellő. Az egyik szabadságról susogott vissza, a másik, a fekete gyászolt . . . sírt . . . de ez is szabadságról beszélt: egy lélek lerázta bilincseit és elszállt messze, örök életre.

Ott nincs elmulás, ott nincs halál, ott az Isten trónol. „Deus autem non est mortuorum, sed vivorum; omnes enim vivunt ei." Ez a hit, melynek apostola akartál lenni, enyhíti fájdalmunkat. Ez az örök Isten üzenete, mely szívünkben az emlékezést megszenteli, lelkünket a találkozásra, örök egyesülésre hívja.

Találkozunk, Testvér! Mert a szeretet nem ismer örök elválást. Amíg távol leszel, emléked szívünkben őrízzük, aztán meg a szeretet egyesít bennünket. Találkozunk! A sírgöröngyök nem temettek el örökre. Temetésed búcsúszó volt ugyan, de csak igen rövid időre. Addig is „békén nyugodjál csendes, hűs sírodban!" Mi pedig könnyeinket letöröljük s megyünk lelkeket keresni Krisztusnak. És ha majd az Úr minket is hívni fog, akkor ott fönn találkozunk! . . . Viszontlátásra!

Isten közelében.

A lenyugvó nap — így fogja fel a keleti képzelet — szembenézett a tenger tükrében önmagával. Észrevette, hogy mennyi erőt, mennyi fényt vesztett és mennyire előtör a tar kopaszság nem rég káprázó felszínén. A látottakon feldobbant szíve, szégyenében elömlött arcán a vér, hogy bíborkendőt borítson fogyatkozásaira.

Láttál már galambősz aggot kipirult arccal beszélni a múlt ifjúság koráról? Annak arca öltözik a lenyugvó nap színeibe. Ezt teszi az emlékezés a meginduló életre, amikor a múlt tengerében a reménnyelcsorgó erők kibontakozásának napja tükröződik elénk. Ifjú élet. Valóban mennyi varázs e két szó a sír felé hajló pályán utolsó éveit számláló agg szemében. Tele igéretes pillantással, reménytől duzzadó tekintettel. Szívének ezer vágya játszik csillogó szemében, új világot hordoz keblében: a jövő lelkében jelen van. Ezt érezzük mi is, mikor úgy állunk annyi jeles apostol lábanyomától megszentelt dombján a szemináriumnak, mint Mózes Hóreb hegyén. A hazavágyó lélek méla tekintetével fordulunk az elérendő igéret földje, jövő működésünk szintere felé. És milyen világosság ragyog ebben a jövőbevetett tekintetben? A lélek világossága, melyet a „Lux mundi" fényénél gyujtottunk ki. Reményünk horgonyát az ég kárpitjába vetve, erős bizakodással szívünkben, az apostolok vérével ereinkben egy lobogó élet tüzét tesszük a kereszt oltárára, hogy annak lángjai eggyéolvadva a Bárány áldozati vérével világosságot terjesszen, meleget árasszon, új életet tápláljon, ahol csak kell. Az isteni Mester gondolataiban áradozó lélek, a Bárány szivével eggyédobbanó érzés honnét lehet? Hisz gyönge a mi járásunk, mintha a tengeren akarnánk sétálni, ingatag az ember szíve, mint a széltől hányatott hajó? Megadja az Írás a választ: „Istennél minden lehetséges." (Mt. 19, 26.)

Kipányvázott magának az Isten akarata. Valahol egy egyszerű hajlékban embert tervezett magának, életet oltott és lelket lehelt abba, hogy az az élet az ő gondolatait szívja, az ő ideáit hordozza, hogy szívének húrjain a mennyország dallamai zengjenek. Alig fejlődött az élet, alig kezdett erősödni a lélek, a föld angyalának csábító dala szűrődött be szívébe, hogy a harmóniát megzavarja, hogy az ég hegemóniáját elragadja. Az egetjáró ember már-már alábukott, de Isten nem engedte ezt. Az Isten akarta és tovább vitt az út a szent halmok felé, a lélek hazájába.

És ma itt van az Úr házában. Leomló hódolattal, méltatlansága és gyengesége érzetével, de az Istenfiaság fölényes tudatával várja a terhet, mit hivatása vállaira tesz, az Úr igáját.

Készséggel adja oda erőit azzal az ősmagyar daloló lélekkel, mely egy szent Gellértet ámulatba ejtett. Rokonvonás ez Assisi

szent Ferenccel, szent Alajossal, mely Téged áld a lombok rezgő susogásában, a vihar tomboló orkánjában, az ibolya illatában, a pacsirta naptólittas dalával, a habok csacsogó csobogásában, a tenger tajtékzó morajlásában. Hisz mindez a Te kezed mintája, a Te jóságos szíved ajándéka. Meglátott bennük Téged és megittasúlt a Te látásodtól. Csak Téged keres, csak egyet követ, az „örök papot", Krisztust. Háza volt és elhagyta azt, atyafiai voltak, kiket a szive gyökerével font be, de megvált tőlük a Te nevedért. Por és hamú volt és Te harcosoddá fogadtad, könyörületed kegyelemkenyerén élt és Te apostoloddá nevelted. Hite, reménye, szerelme, mindene Te vagy. Csak egyet kér: erősítsd meg kegyelmed olajával, add kezébe a tudomány fegyverét, hogy amit itt fogadott, azt majd megvalósíthassa: „hogy mindvégig megmaradjon a Te szeretetedben". (Ján. 15, 10.)

Lélekhangfogó.

Hangos az Élet! . . .

Szétszakadt foszlányokban, lágyan, puha, majd telt zengésű akkordtalan hullámok csengnek-bongnak össze. Valahonnét csendül, valahonnét pattan a hangtömeg, csak nem tudjuk, hogy hol az a hatalmas hangforrás. Olyan rossz hangszere, olyan rossz játékosa van az Életnek, hogy be kellene fognunk fülünket a fájó, disszonáns kaoszban?

Nem. Csak mi hallunk rosszul!

Egyszer meghallgattam a reggelt. Csodásan játszott. A harmatban csillogó fenyőkről mélységes áhítattal szállt az orgonás kiséret, a pókháló-szivárványos bokrok mint lelkes kóristák búgtak, belecsengtek az alázatos virágok s az egyik ágon megszólalt egy szóló. Lágy szordinos pianóban csendült a hangja, majd szárnyrakapott s elkezdett emelkedni, lendülő, diadalmas kitörésben, mintha a lelke ömlött volna szét annak a kis madárnak; a hang hosszan, erőteljesen lebegett, a kíséret beleremegett a levegőbe s léleklefogó gyönyörűséggel hangzott a reggel uvertürje. Amint ott álltam s hallgattam, egyszercsak észreveszem, hogy némulnak a fák, a hangok suhannak s kezdenek belémhullámzani. Tellettem a nagy melódiáktól s már ott zengett a lelkemben az egész kar teljes fortissimóban, hogy majd szétfeszült a lelkem. Akkor jöttem rá, hogy a lélek a felfogó, mely elnyeli magába a világ hangos rezdüléseit, rájöttem, hogy a lélekben visszhangzik az egész Élet s ha az a lélek jóhallású, finom felvevő, összhangban szól ott minden, csak meg kell figyelnünk, rá kell hajolnunk s elcsendesedetten kell hallgatnunk a lélek zenéjét.

Vannak, akiknek kihagy a lelkük, tovasíklik mellettük a vezető motívum, csak egy-egy foszlányt, fél-akkordot kapnak meg s ezt hallgatják üresen, unalmasan. Ezek azok, akiket megsüketít az Élet. Elromlott, megidegenedett az ízlésük. Ők mindig más dalt hallgattak. Nekik talán a pénz, a test zenélt forró lüktetésű, tüzes ritmusokban, melyektől meggyulladt, kiégett a lelkük s ahol a vágyból szakadt hangok égettek, ott érzéketlen lett a lélek, oda többet hiába verődik új csengés, új dallam, ott a lélek megbénult, megszenesedett. Ilyen béna lélekkel csak bénán lehet érezni, hallani. Ők nem veszik észre az összhang varázserejét, mert észre sem veszik az összhangot; őket már nem tudja csábítani vonzó sejtésekke! más titkok, más vágyak felé; a telt zengés mint szürke egyhangúság hull lelkükre; átcsapódnak rajtuk új áramok, melyekből csak az ütés, a kongás az övék.

Hallgassunk be mi is Életbe!

Összeverődik a föld szava s egy másik hatalmas erő: az Isten szava. Ezért van az a kínzó hangzavar. Mind a kettő vonz, új igézetet igér. A föld mindenével hívja az embert és sokszor — nekünk — szebben zsong éneke, mint az Istené. Elvezet érintetlenségben megszentelt berkekbe, elfelejteti velünk a mindennapiságot, az Életet, édes kábultságba zsibbaszt; leheveredünk az istenek lábainál s élvezzük, szívjuk a berkek illatát. Rózsafelhők húzódnak fölénk, a mámorban eltünik a szenvedés, a sok fájás s mi letompult idegekkel, az akarásban már kifáradt odaadással merülünk el az élvezésben. A föld most önmagát nyújtja, sőt többet: elénkteszi a világot is . . . Ismét csalogat ki bennünket az Isten! S ha nem akarunk a lélek-nyomorultak sorsára jutni, követnünk kell az Isten szavát. Mert a gyönyörök nemcsak élvezetet adnak, hanem fárasztanak is. És ha egyszer kimerültünk, ijesztő sivárak lesznek az istenek berkei. A zene helyett ideges csend rángatódzik ott, az istenek kihülnek s mint a zsoltáros mondja: Os habent et non loquentur, oculos habent et non videbunt. (113. zsolt.) Nem tudják kielégíteni az embert, mert saját magukban sincs semmi, amiből másoknak adnának. S ha nincs élettartalom, ha érthetetlen, vagy néma a világ, akkor érthető a nagy halálbakeseredés, mert ijeszt a némaság s nem lehet elbírni kétségbeesés nélkül. De ha van lelket kitöltő, hozzánk simuló vigasztalás, ha van ragyogó szín, bíztatón hívó hang, akkor utána megyünk s lelkendezve keressük ismeretlen pártfogónkat. Fény, hang pedig az Istennél van! Csak nehéz megismerni az Istent; elrejtőzött előlünk, mi pedig „nem látjuk meg szemünk fényét, nem ismerjük meg ismerősünk". (Szent Ágoston.) Talán a tüzes fény kápráztatja szemeinket, talán homályosak, ijesztőek a mélységek, hova le kellene szállni érte; nem látjuk. De halljuk: a hangját. Ez az Élet harsonája; átrezdül minden zajon. Olyan átható ez az isteni szó, hogy mellette csendbe tompul minden fohász, szitok, emberi kesergés; a lélekbe susog, vagy dördül, de mindig hív. Hí a csillagok világából. Amikor az este letépi a szürkület leplét s egymásután ragyognak ki a csillagszemek, repülni szerető vágyódás fogja el az embert. Eltünt a föld; mintha itthagyta volna valaki a lelket egyedül a sötétségben; oly kísérteties ez az

egyedüllét, a csillagok pedig oly igézőek, hát vágyik utánuk, a fény után, meg szeretné ölelni azt, aki ily fényes lélekkel van a csillagokon; így bontakozik az Isten utáni vágy, mert hívogat a csillagokban ittasult isteni szó. És ha érzéketlen a lélek e suttogás iránt, akkor belekiállt a természetbe, megdörren az égbolton s egy villámban levág a vadult emberek közé. Valamikor dördülések közt adott törvényt az emberiségnek s ha a márványtáblákat belepte a homály és feledés, most izzó cikkázásokban égeti rá újból isteni akaratát. Látjátok a Hatalmat, az Erőt, az Urat! A bálványok homlokán kettétörött e törvénytábla s porbahullott az aranyborjú, de a Törvény mégis áll s törött táblákon, emberi őrjöngésben, bomláson keresztül figyelmezteti az emberiséget: ne akarjátok, hogy az a Mózesben viharzó isteni harag újból összezúzza a tízparancsolatot; ne akarjátok, mert akkor széthullunk mi is. E pusztulás ellen kiáltozik a lelkünk. Ott is viharok vannak. Mintha összecsapna két ős ellenség ádáz harcban, letarolnak minden rügyet, minden tavaszi kikezdést; csatatérnek hagyják a lelket. S ha mégysz halottakat szedni, lelked roncsait elsiratni, állj meg s hallgasd meg, aki szól hozzád. A Vigasztaló lesz az, aki harcolt a lelkedben az ős-ellenséggel, de ha el is veszett minden, csak emeld szemeidet a vigasztaló Istenre, ő letörli könnyeid. „Akik itt a földön szenvednek, általad megvigasztalódnak és akik a szenvedésekben résztvesznek, a vigaszokban is részt nyernek." (Szent Ágoston.) Ő feltámasztja halottaidat s új életet önt lelkedbe, a saját élő lelkét.

Kell e Vigasztaló, kinek szava legyen hozzám is. Nélküle olyan idegen, nagy kérdés az Élet! Hiába van itt a földön öröm, hiába kacagás, tompa a csengés, halotti a visszhangja. Ha nem az örök hangforrásban, Istenben tanulom meg hallgatni az Életet, száműzött vagyok a harmóniák világából. Azért húzódom az Istenhez, hogy a közelemben legyen, az ajkamon, a fülemben, a szívemben, hogy isteni stiluson finomult lélekkel élvezhessem a nagy kompoziciót. S ha Te melletted ülve hallgatok, akkor diadalmasan zeng össze a világ, akkor észreveszem, hogy értem alkottad nagy művedet, tudom, hogy engem akarsz, engem hívsz. Hívj, Uram, a zűrzavarok viharából, járj előttem fénnyel, villámlásokkal s akkor tombolhat az Élet ,tudom, hogy ez a te nagy jelenésed, ismerem kicsengő, hívó hangodat s kitárt kézzel bizton megyek utánad.

Missiós gondolatok.

Tizenketten keltek útra. Útjuk nagyon poros és nehéz volt. Nem is bírták volna ki fáradalmait, kidöltek volna, ha nincs pünkösdi lélekerősítő italuk, nincs velük a Szentlélek... És a lélek Lelke vezette őket a lelkek országútján. „Elmenvén tanításnak mindenütt, az Úr velők munkálkodván". (Márk 16, 20.) A vállaikra rakott

munkateher éltük nagy sikere lett, hisz mind a tizenketten apostolok voltak. Azóta kétezer év múlott el. Nem vezetjük már csak tizeketten a lelkek országútján az örök hazába a ránk bízott Istenbárányait. A szenvedő Szent Szív elhintett vérmagjaiból már csírázik az élet a „világ összes nemzetei" között. Sokan vagyunk; van missiónk.

Valamikor egy ismeretlen, új lelkivilág, az Úr Jézusnak fenséges, isteni gondolatvilága gyürte le, fogta meg a pogány lelkeket. Akár testi, akár lelki földhöz tapadt, földre tiport rabszolga-lelkek voltak, megtalálták zavartalan nyugalmukat, boldogságukat az egyforma lelki gazdagságot, kegyelmet osztogató isteni Szívben. Ma is ugyanez az isteni Élet tori át és fojtja agyon a modern pogányság, hitetlenség, szabadköműves páholyok halált lehelő levegőjét. Nem annyira a mártírok életet lehelő piros vére — bár ez is folyik Mexikóban — mint önzetlen lélek-feláldozás, imádság, alamizsna erősítik a hitéletet, viszik előbbre a missiós gondolatot, a missió győzelmét. — Az Atya Isten örök gondolata a missió, mely lényegében sohasem, legfeljebb módozatában változott és változik. Ugyanazon cél-feladat teljesítése vár reánk késői apostolutódokra is. „Titeket választott az Úr, hogy előtte álljatok és szolgáljatok, és tiszteljétek Őt, és gyujtsatok neki jó illatszert." (Krónikák II. könyve. 29, 11.) Igen, mi az Úr választottjai vagyunk s az Ő akaratának teljesítése legyen a mi jó illatszer gyujtásunk. Nem kell nekünk éppen Afrika homok-erdejeiben, Ázsia lélek-sivatagjaiban, vagy Ausztrália vad vidékein missiónáriuskodnunk, lelkeket mentenünk, találunk itthon is nagy, talán parlagon heverő missiós területeket. Ó, ha helyén fognánk meg a kapanyelet, lelkünk kettős munkasiker örömeit élvezné; legeltetnénk a ránk bízott „Isten bárányait" és megkönnyítenénk a „világ összes népei között' dolgozó, kemény lélektalajt porhanyító társaink, a missiónáriusok munkáját.

„Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből" — ez a mi missiós élettanításunk. S ezt az Isten-hódolást, imádást az igazi „én", a lélek ismerete és szeretete gyújtja ki. Ha a hívők szívébe tudjuk égetni ezt az igazi lélekszeretést, akkor missiós küldetésünk sikerült — a lelkeknek kinyitottuk az ég kapuját. A lélekszeretet megtanít Isten előtt térdet hajtani, de megtanít másra is, arra, hogy „szeresd felebarátodat, mint saját magadat". Felebarátunk minden ember, felebarátaink azok a szegény, lelkisötétségben eltévedt pogány lelkek is. Nem szeretjük igazán Istent, nem szeretjük eléggé saját lelkünket, ha nem gyulladunk részvét szeretetre ezen magukra hagyott, fénytelen lelkek iránt, ha nem segítjük őket a gonosz lélek hínárjából a mennyei hazába vezető útra. Nem kíván tőlünk sokat a jó Isten. Mindig kis dolgokból lesznek a nagyok, látszólag kis lelki összefogásokból végezhetünk nagy, Istennek tetsző munkát.

Szentatyánk, XI. Pius pápa körlevélben kérte a missiós támogatást, imádságot. A szózat nem veszett el a pusztában, visszhang támadt, nálunk, a pécsi egyházmegyében minden plebánia-templom-

ban minden nap imádkoznak a missiókért, kérik az Úr siker-áldását. (Az 1926. okt. 28.-ki püspöki körlevél rendelete.) Szép és nagy eredmény lenne, ha ezt az imádságot mindennap, minden kath. családban végeznék. Vigyük ezt a gondolatot szószékre és hirdessük többször, egész életünkön át a lelkeknek.

Tehát imádkozni, ez az első — és alamizsnálkodni, ez a második, az elsővel szoros összefüggésben. S ha itt egy kicsit megállunk s gondolkodunk, bizony be kell vallanunk, hogy nagyon, de nagyon hátra vagyunk. Megvannak ugyan szervezve az egyes egyházmegyékben a missiós egyesületek s jönnek is adományok a Hitterjesztés egyesületére, Szentgyermekség művére, Szent Péter művére és az Unio Cleritől, de oly kevés, hogy avval nem dicsekedni, hanem szinte szégyenkezni lehetne. A mi egyházmegyénkben az 1926. évben 31,863.374 K volt a missiós bevétel. Pedig ha átlag minden kath. ember csak két havonta adna *1 fillért*, évente 15.600 pengő, azaz 195,000.000 K volna a missiós bevétel. Csonka hazánkban pedig, hol tavaly 495,836.869 K missiós adomány jött össze, ha ugyancsak átlag minden hívő két havonta *1 fillért* áldozna a missióra, legalább 300.000 pengőre, azaz 3,750.000.000 K-ra szökne a missiós alamizsna. Tehát *hétszeres* emelkedésről beszélhetnénk! Ha aztán akadna, ki nemcsak két havonta, hanem havonta áldozna egy fillért a missió javára, vagy havonta egy cigarettával kevesebbet szína, évente a pogány lelkek megtérése, a keresztfán némán szenvedve kérő Jézusért egyszer nem menne el színházba, a világmissió kasszájába tévén ezt a kis pénzösszeget, nagyon, erősen előbbre vinnénk a missió ügyét, Jézus gondolatát. Közvetve segédkezet nyujtanánk a pogány lelkeket mentő, térítő missionáriusoknak s nem lenne Magyarország a missiós adomány statisztikájában az utolsó. Legyen példaképünk a kis Belgium, mennyit tesz, áldoz és ad pénzben és hittérítőkben Krisztus ügyéért, a lelkek megtérítéséért. Törődjünk egy kicsit többet evvel az üggyel, Krisztus gondolatával, mi papok, Krisztus papjai.

Aztán dolgozhatunk az iskola katedrájáról is egészen egyszerű, kicsiny, nem nagyon fárasztó munkabefektetésekkel a missiós ügyért. Csak meg kell mondani azoknak a kis elemistásoknak, hogy szedjék le szépen, ügyesen levélről a bélyeget, ne dobják el a csokoládé staniol papirosát, mert evvel lelket, a jó kis Jézuskát nem ismerő pogány lelket lehet ki- és megváltani. S az az őszinte kis gyermek-lélek örömmel fogja hozni gyűjteményét a káplán bácsinak, ki azt pl. a „Klávér Sz. Péter társulat"-nak — Budapest VIII., Mária-u. 23. — továbbítja, ahol örömmel várják lelki-testi fekete négergyermekek ki- és megváltására. Aztán propagálni és terjeszteni kell missiós folyóiratokat, a gyermekek között a kedves „Négergyermeket", németben „Negerkind"-et és az „Afrikai Visszhang"-ot (Kiadóhivatal: Budapest VIII., Mária-u. 23.), a felnőttek között pedig a „Kath. Világmissió"-t (Kalocsa: Nagyszeminárium), „Kath. Missiók a tengeren túli országokban" (Budapest: Horánszky-u. 18. VIII.), „Die kath. Missionen" (Steyl — Missionsdruckerei, Post: Kaldenkirchen), „Stadt Gottes" (Mödling: St. Gabriel-Druckerei). Mind nagyon olcsó áron kaphatók — s elolvasásukkal kettős célt, eredményt érünk el: szívünket a missiós ügy szeretetére hangoljuk s áldozunk, alamizsnát nyujtunk az éhező pogány lelkeknek.

Itt említem meg, hogy 1927 márc. 25-én Orsenigo Caesare apostoli nuncius, c. érsek úr felhívására a mi kis körünkben, a „Szt. Pál társulat"-ban is megalakult a missiós szakosztály. Társulatunk a „Kath. Missionen" kivételével az összes fönt említett missiós folyóiratokat járatja. Ezenkívül a legtöbb növendékpap privátim is járat missiós folyóiratokat, a missió támogatására. Aztán gyűlnek a „missiós fillérek" s bélyeg és staniol adományok is. Még csak kezdők vagyunk s van már 70 pengő, missiós folyóiratok és pénzadományokból összejött missiós alamizsnánk. Ehhez kapcsoljuk mindennapi kápolnai közös missiós imádságunkat s azt hiszem — bár tán csak a szentírásban szereplő szegény asszony két fillérjét dobjuk a világ missiós perselyébe — a jó Isten mégis megfizet érte.

* *
*

Már nem vagyunk tizenketten. Sokan vagyunk, de nem elegen. Többen és többeknek kell lennünk a jó Isten előtt. Nagyobb gonddal kell ápolnunk a missiós ügyet, Krisztus ügyét. „Amit egynek ezen legkisebb atyámfiai közől cselekedtetek, nekem cselekedtétek" (Máté 25, 40) — s Atyátok, ki lát a rejtekben megfizet nektek. Adj Uram munkásokat és nagy, nagy munkakedvet! — legyen mindennapi imádság-kérésünk. S velünk az Ur áldása.

Jelentés az 1926-27. évről.

Év vége előtt vagyunk. Ilyenkor csokorba kell gyűjtenünk, összegeznünk mindent, amit fölmutattunk. Egy év szorgalmáról, egy év termeléséről kell itt számot adnunk.

Dolgoztunk-e, méltók vagyunk-e elődeink örökségére, megtartottuk-e a társulat nívóját, vagy talán emeltünk is rajta?

Elbírálni nehéz feladat!

Az elmúlt esztendő a jó Isten látogatásának ideje volt, mikor sokak tevékenységét a betegség és az öldöklő angyal átvonulása bénította meg.

De a virágzás napjaiban mégis élt a tennivágyás, a munka szelleme.

Felejthetetlen és boldog emlékű igazgatónk, Ákos Ferenc dr. munkás lelkülete megtermékenyítette akaratunkat; a Társulat tagjainak figyelmét különösen a szónoklatok felé irányította. Szeretetteljes, irányító szavaiért a köszönet és hála hangján kell megemlékeznem. A szebb hazába való távozása után Vértesi Frigyes dr.

theol. tanár úr volt szíves a Társulat igazgatását kezébe venni s ahol csak tehette, buzdított, serkentett s gyűléseinken többször belekapcsolódott témáinkba s szakavatott megjegyzéseiből sokat tanulhattunk.

De térjünk rá arra, hogy mit is tettünk? Tizenkét rendes és két rendkívüli gyűlésen letárgyaltunk nyolc pályamunkát és harminckét rendes munkát. A rendes munkák többnyire értekezések voltak, de akadtak elmélkedések, szabadelőadások s szónoklatok is. Lássuk őket részletesen.

Nagyságos és ft. Szentkirályi István tb. kanonok úr vakációi pályatételét: „Lelkészi beköszöntő a II. Cor. 4. fej. alapján" (beszéd) Szigethy Béla IV. é. dolgozta ki és elnyerte beszédével a kitűzött 10 kor. aranyat. Nagyságos és ft. Gebauer Miklós dr. irodaigazgató úrnak szintén vakációi pálytételét: „A családi élet szabályozása sz. Pál leveleiben" Erdélyi Lajos II. éves dolgozta ki; a bírálók kiemelték, hogy nagy gonddal készült, s a szt. Pál levelek alapos ismerete szembeötlő; érdemes volt a pályadíjra: Schindler: Lehrbuch der Moraltheologie. Főtiszt. Dőry László dr. tételére: „Párhuzam szt. Máté és szt. Lukács evangéliuma közt" Schmidt György II. éves adta be pályázatát; ügyes kézzel nyúlt a témához, a különböző hasonlóságok, párhuzamok s látszólagos ellentétek kimutatásával nemcsak tanulságos, de egyszersmind élvezetes munkát nyujtott. A művet egyedül szerkezeti szempontból lehetett kifogásolni, a díjra azonban érdemesnek tartották; Szunyog Xav. Ferenc: „Miért jöttél?" és az „Igazi kath. élet forrásánál" című könyveket kapta jutalmul. Ugyancsak a szentírástudományba vágó volt Nagyságos és Ft. Szentkirályi István tb. kanonok úr második pályatétele: „A szentírási husvétok, különös tekintettel a Krisztuspaschára." Erre a tételre négy munka is érkezett be. Mind a négy a mózesi paschán kezdi, a fősúly azonban mindig azon volt, hogy állást foglaljanak amellett, vajjon Krisztus a Mózes-rendelte paschát ünnepelte-e és mely napon. Az első nyertes az ószövetségi husvétok s a bárányevés közti, illetve az újszövetségi husvét s az isteni Bárány áldozata közti tipikát is kifejezte, s ezzel emelkedett a többi fölé. A pályázók: Schmidt György II. éves, Taksonyi József, Baum Ferenc I. évesek és Hajós István II. éves 10—10 arany, illetve könyvjutalomban részesültek. Időszerű témát vetett fel körünkben Taksonyi János dr. káplán úr pályatételével: „Egy meghatározott X helyen kik a nép hangadói és miért?" A témát Hajós István II. éves kísérelte megoldani: alapúl a főváros közelében levő munkásváros adatait használta fel s a miértre eléggé szerencsés válaszokat tudott adni. Neki ítélték Székely: Bibliotheca apocrypha-t, 2 köt. Társulatunk a külföldön és már hazánkban is jelentkező liturgikus mozgalomról tudomást vett s a tagok szívesen nyúltak liturgikus témákhoz. Így nagyon kapóra jöttek főt. Diczenty Gyula kórházi lelkész úr pályatételei: „Mi a különbség a ‚medicea-regensburgi' és a most hivatalos ‚vaticana' chorális között" és „A liturgikus ének fejlődéstörténete a pécsi székesegyházban." Mindkettőt egy szerző pályázta meg: Taksonyi József I. éves; állításait nem csekély számú kottamelléklettel illusztrálta. Walter: A kath. pap és 75 ezer korona volt az első, Faustmann: Aus tiefen Brunnen és 75 ezer korona volt a második díj, amit neki ítéltek.

De nemcsak anyagi javakért, hanem saját szorgalmukból is dolgoztak a tagok. Mondhatom, hogy szívesen dolgoztak, de e szót „szívesen" csak általában merem mondani, mert voltak, kiket figyelmeztetéssel lehetett csak kötelességük teljesítésére bírni. A tagok nagy százalékában nemes versengés mutatkozott s mindenki szépet, a legszebbjét akarta adni. Szerették a biblikus, apologetikus és liturgikus témákat, de nem hiányzott az asketikus irányzat sem. Szónoklat négy hangzott el. Félórás ünnepi beszédet Melke Lajos III. éves mondott Szent István király ünnepére, melyről a bírálók dícsérettel emlékeznek meg. A szeretetről Feuerbach Péter I. éves adott a hallgatóságnak jól átelmélkedett meleg gondolatokat, kellemes előadásában. Szűz Máriáról Fröschl Gáspár I. éves, A jó pásztorról Kriszt Mátyás I. éves beszélt.

Ezenkívül 29 írásbeli munkáról számolhatok be. Négy tagnak jogos mentegetését a rendes munka beadását illetőleg a Társulat elfogadta. A többi tag mind beadta rendes munkáját. Belázy Ernő IV.. éves, ki csak későn lett a Társulat tagja, kötelezettsége ellenére is buzgó munkás volt.

Átéreztük, mily fontos a szentírástudomány alapos művelése, és épen ezért részesült előszeretetben e tudomány. Balása Gyula I. éves párhuzamot von szent Lukács és szent János evangéliumának szenvedéstörténete között, kár, hogy e mű nem készült alaposabb tudományossággal; különben sikerült. Baum Ferenc I. éves a Makkabeusok II. könyvéből a vallásos elemeket gyűjtötte össze, a tőle megszokott „kurz und bündig" zsánerben. Weissenburger József I. éves Jézus és Mária ifjúságát dolgozta fel a szentírás, az apokrifek és a hagyomány alapján. „Az evangelisták a szentírásban" című dolgozattal Schmidt György II. éves adott élvezetes számot a gyűlésnek. Jób könyvének drámai elemeiről Benkő Pál II. éves írt élvezetes munkát.

Kedvenc téma volt a liturgia. Az ifjúságnak liturgikus szentmisehallgatásra való ráneveléséről Belázy Ernő IV. éves írt. Hogy mennyiben felel meg az ember természetének a liturgia, s mily kihatása van a szertartásokkal való együttélésnek a lelkiéletre, erre a kérdésre Franz József III. éves ad feleletet: „Elmélkedések a liturgiáról" című dolgozatában. Hasonló gondolatmenetet adott, de egy-egy szertartáson be is mutatta Wolf József III. éves az előbbi kérdéseket. A Completorium gondolatait Búcz Emil II. éves dolgozta fel, különös tekintettel a vasárnapi és szombati completoriumos zsoltárok exegesisére. A „Videte regiones, quam albae sunt ad messem" hozzánk is eljutott és így foglalkoztunk a missióskérdéssel is. Hogy mit tettünk, arról más helyen emlékezünk meg; itt csak Báter Károly II. éves dolgozatáról szólok: „Az isteni Ige szolgálatában." Ebben a missziósrendekről (különösen a S. V. D.-ről) szól,

és arról, hogy hogyan és miért kapcsolódjunk bele a bel- és külföldi missziók korszerű apostolkodásába. (Missionsapostolat). Apologetikus irányú dolgozatokat többen írtak. Krebsz János I. éves „Istentagadók a halálos ágyon" című dolgozata érdekes és tanulságos munka volt. „Véletlen vagy Isten újja" címmel Szigethy László I. éves írt munkát. A történelemben lejátszódott egyes eseményeket okozatos összefüggésben adja elő s kimutatja rajtuk a Gondviselő bölcseségét. A halotthamvasztásról Talabér György I. éves ír, munkáján az egyéni beállítást s az érdekes, kellemes előadási hangot dícsérték. Kovács János I. éves az alkoholizmus ellen száll síkra. „Miért fordul el a mai ember az Istentől" volt tárgya Erdélyi Lajos II. éves munkájának, melyben a mai kor emberének életútját vázolja.

Történelmi tárgykörhöz nyúlt Halász Gyula IV. éves: „Az őskereszténység keresztsége" című dolgozatával; Szám Ferenc II. éves a magyar pálosrend történetével foglalkozott s egyházmegyénk multjából is kiragadott egy-két dolgot a feledés homályából. Bencze József III. éves patristikai szempontból Hermas Pastorát ismerteti. Művészettörténeti szempontból Bor Sándor II. éves alkotott szépet az őskeresztény művészetekről szóló munkájával, melyben a katakombák festményeit tárgyalta. Leimeter Tibor I. éves pedig építészettörténeti szempontból „A görög oszloprendszerek"-ről beszél. Náray Ferenc III. éves jogi látószögből a magyar katholikus autonómiáról értekezett.

Nem hiányzott az aszketikus irányzat sem. A magyar szentekről Pethő Gyula III. éves adott élvezetes munkát; Szigethy Béla IV. éves pedig elmélkedő lelkének gyöngyeit adta „Krisztus szenvedéséről" szóló elmélkedésében, Kanizsay Vendel II. éves dolgozatának tárgya „A hit ápolása a családban", Dittert László I. éves pedig „A breviárium és a pap" című munkájában rámutat arra, hogy milyen lelki kincseket talál a pap a breviárium szíves elimádkozásában.

Hazafiúi lelkünk érzelmeit Taksonyi József I. éves tolmácsolta: „Ifjú magyarság — erős jövő" címen beadott művével. Szépen sikerült Németh László II. éves „Erkölcs a politikában" című dolgozata. Szabadelőadást Curilović Ottó II. éves tartott „A gyümölcsfatenyésztésről."

Ez volt a tárgysorozat. Láthatjuk, hogy eléggé változatos. Mindegyikünk a magáét adta. Talán többet is adhattunk volna, de az ne bántson most, hanem tegyünk erős elhatározást, hogy a jövőben többet teszünk. Megfogadjuk, hogy szent Pál szellemében és munkakedvével folytatjuk nagynevű elődeink munkáját.

A gyűléseken kötelező szerepléseken kívül szent Ferenc centennáriuma alkalmával ünnepélyt, máskor pedig színielőadást tartott a Társulat. Erről később bővebben szólunk.

Könyvtárunk az idei tanévben 26 kötettel szaporodott részint vétel és tagilletmény, részint ajándék útján. A köszönet és elismerés hangján kell külön megemlékeznünk dr. Gebauer Miklós igazgató úrnak gazdag könyvadományáról, mellyel egyrészt könyvtárunkat gazdagította, másrészt alkalmat nyújtott, hogy a kettős példányokból pályatételeket tűzhessünk ki.

Az év folyamán a Társulat birtokában levő Dőry L.: „Ünneprontók"-ból 9 példány (à 1.80 P), a dr. Rézbányay-féle „Szentbeszédek"-ből 6 példány (à 4 P) fogyott el. Maradt még 13 drb. Ünneprontók és 26 példány Szentbeszédek.

A Társulat több folyóiratot járatott. A Magyar Kulturát és az Egyházi Lapokat az intézet fizette, Méltóságos Rektor úr pedig a Stadt Gottes-t rendelte meg számunkra saját költségén. A Pécsi Kath. Tudósítót Hajós dr. szerkesztő úr jóvoltából ingyen kaptuk. A Társulat pénztárából hozattuk a Religiót, a Kath. Szemlét, Ferences Közlönyt, Mária-Kongregációt, Szűz Mária Virágoskertjét, a Jézus Szíve Hírnökőt, Katholikus Nevelést, Kath. Világmissziót, Credot, Egyházi Zeneművészetet, Életet, Szívet. A külföldiek közül a Kirchenzeitungot, Christlich-pädagogische Blättert és a Korrespondenzt-. Nem hinyzott az olvasóasztalról a napisajtó helyi terméke a Dunántúl és a keresztény politika országos lapja a Nemzeti Ujság sem. Hogy mindezen folyóiratokat járathattuk, köszönjük nagylelkű adakozóinknak, különösen Méltóságos Zichy Lujza grófnőnek 100 P-ős adományát, melyet az intézet elhunyt igazgatója, dr. Ákos Ferenc iránt érzett nagyrabecsülése jeléül adott. Késmárky István dr. v. egyetemi tanár végrendeletileg juttatott hozzánk 40 P-t. Igy Társulatunk pénztára oly szerencsés helyzetbe jutott, hogy jelen számunkat nagyobb terjedelemben és szebb külsőben is adhatjuk.

Pénztárunk jelenlegi összege 397 P 98 fillér. Ennek nagyobb részét az őszre tervezett fordítás-kiadványunk költségeinek fedezésére tartjuk vissza.

Köszönetet kell még szavaznunk szellemi jótevőinknek, kik pályatételek kitűzésével többtermelésre serkentették és helyes útat mutattak egyesületi működésünknek.

Továbbra is szeretettel kérjük az anyagi és szellemi támogatást, hogy könnyebben adhassuk meg azt a plust, amiben még szüköllködünk. Mikor most lezárjuk az évet, nem akarjuk a munkát befejezni, hanem egy új és szebb korról álmodozunk, melyet utódaink fognak megteremteni.

Színpadi élet.

Mint eddig minden évben, az idén is volt néhány ünnepélyünk, színdarabunk, vagy ha úgy tetszik, premier előadásunk, szóval látványosságunk, minek volt teteje, miről érdemes megemlékezni.

Szt. Ferenc ünnepély. Az első, a nov. 5-én tartandó szt. Ferenc ünnepély rendezéséről a hír-palántákat úgy a lelkigyakorlatok után,

október végén kezdte ültetgetni néhány éhes riporter-fantázia. A lucanapi búzaszem a legnagyobb igyekezet mellett sem zöldel ki olyan hamar, mint amilyen hamar ez a kis hír-palánta nekilombosodott. Beszéltek rejtélyes, eddig ki nem fürkészett tárgyú centennárium, jubileum készületekről, milyenre még nem volt példa. Felcsigázott érdeklődők szájba dugott kisújjakkal majd a szemüket dugták be és majd a fülüket préselték be kulcslyukakba, ajtórepedésekbe a díszterem tájékán. A sok sugdolódzásra tán csoda se lett volna, ha valamelyik apostolszobor lehajol, hogy az ő fülébe is belesúgjanak egy-egy újabb hírt, mit egyesek „tény"-nek kereszteltek el (jótállás mellett!)

Pedig ez csak az avatatlanok munkája volt és már itt is menynyi energia, munkabefektetés, munkasiker lóerővel wattokban.

Az igazi munka ott volt benn a díszteremben. Ott már javában folyt a színpróba. A kulcslyuknál meg egy gorgószemekbe dülledt I. éves hátranyafogta a plebsnek: „Ugy-e, mégis csak igazam volt!" Tehát folyik a próba. A színidirektor hátratett kezekkel fel-alá járkálva idegesen cigarettázik. A sugólyukban a sugó épen cigarettát sodor, elfeledkezik a súgásról, az öreg Eufemianus megakad szerepében és azt mondja: „Súgj! Hogy van tovább?" A színidirektor erre nagyot dobbant lábával a padlóra, szinte belekesergi ebbe a dobbanásba kicsorduló idegességét, eldobja merész ívben a cigarettát és azt mondja: „Elölről mégegyszer!" Alig jutnak azonban addig, hogy az öreg Eufemianus elpityergi magát apai bánatában, „Gyerek" berregtetni kezdi az elektromos csengőt a kapcsolótáblán, mit aztán a kuncogás, vihogás mellékzöngéje és egy-két rendreutasító bassus követ. „Borrrzasztó... borrzasztó... — fakad ki a direktor — hát lehet így próbát tartani?" „Gyerek"-nek bűnbánatra kókadt fejjel komolyra rándul az arca, de a zarándok-jelenet első felében már a szinpad alatt bujkál, megcsípi a sugó lábát, mikor pedig égre nézően, diadalittasan meg kellene jelennie a színen, egy öreg kobakot próbál a fejére. „Absurdum... absurdum — hörgi szájaszélét harapva a direktor — lesz ám ebből fészkes fülemüle, de nem ünnepély!" Megy, rohan, szinte úgy galoppol ki a teremből, veszi kabátját, kalapját és megy szép csendesen a többiekkel mecseki sétára. Egy zöldkalapos I. éves pedig azt mondja Atqui Pistának: „Te, nem is gondoltam volna, hogy ennyire bele tudja magát élni Bánk-bán szerepébe.

— Mibe? — kérdi csodálkozásra billent ábrázattal a megszólított.

— Abba hát, izéba! Te nem is tudod még talán?

— De most már tudom, szóval izé!

A második próba hasonló volt az elsőhöz, annyi különbséggel, hogy ezt már majdnem végigpróbálták. Nov. 4-én délután pedig már itt voltak a szinháztól a ruhák, a borbélytól a parókák, a maxtix; szakállak, bajuszok előkészítve. Igaz, hogy a főszerepbe az utolsó napokban maga a szinidirektor ugrott be, de ment is a próba elég harmonikusan, tűrhető nyugodtsággal, mondhatnám precizitással. Odatúl a Pipában az énekkar tartott tréninget. A tenor I. már egész lendületesen vezetett, tenor II. sem volt már hamis, bassus I. sem volt rossz, bassus II. pedig eléggé értett az aláfestéshez.

Elérkezett a nov. 5-e. Öt órára lett kitűzve az ünnepély; három óra tájban azonban már öltözködtek műkedvelőink. Ez saruját huzgálja, az spagétot keres; itt sisakot próbálnak, ott szakállt ragasztanak, amott a maxtixot szidják. Kócos rendezők szaladgálnak jobbra-balra, székeket cipelnek, befüggönyöznek, neveket kiabálnak és keresik szokás szerint azt, ki közel sincs a láthatáron. Öt órára azonban készen volt minden. A szereplők a kulisszák mögött, a kályha mellett iszaposra kezdték izzadni a festéket arcukon. A nézőtér tömve volt. Megjelent az ünnepélyen Megyéspüspök Urunk is és még sokan a helybeli főtiszt. urak és előljáró urak közül.

Az ünnepély műsora a következő:

1. Megnyitó beszéd, tartotta Ollop Ernő IV. é. h. h.
2. „Totus amor es Francisce" Robertus Rossótól, énekelte az énekkar.
3. „Koldusok könyörgése" Kocsis Lászlótól, szavalta Taksonyi József I. é. h. h.
4. „Assisi szt. Ferencről" írta és felolvasta Szám Ferenc II. é. h. h.
5. „A hivatás győz." (1 felv. Sik Sándor Alexiusából).

Szereplők:

Eufemianus, a császár főembere	Kákonyi István I. é. h. h.
Alexius, a fia	Báter Károly II. é. h. h.
Remete	Baum Ferenc I. é. h. h.
I. zarándok	Leimeter Tibor I. é. h. h.
II. zarándok	Szigethy László I. é. h. h.
Kísértő	Benkő Pál II. é. h. h.

Történik Bizánc mellett Eufemianus vadaskertjében Kr. u. 385.

6. Pápai himnusz, énekelte az énekkar.

Az énekszámok és a szavalat jók voltak. És ez nekünk elég. Nem vagyunk tehetségek, kik már csak a tökéletesítésre, a tehetségek kamatoztatására törekszenek, mi azt adjuk, ami tőlünk telik és ahogy tőlünk telik. És így tekintve a dolgot, megvolt elégedve mindenki. Elismeréshez pedig sehol nem kell más, mint ez: az igénybetöltés, melynek értékmódját a látott lendületesség, az élmény, az életlüktetés hitelesíti.

A felolvasás mindenkit meglepett lebilincselő élvezetességével. Ami pedig a színdarabot illeti, hát ott a szív többet és szebbet láthatott, mint a szem. A szem csak azt látja gyakran, ami szín, külsőség, ami máz. A szív pedig látott itt egy vonagló, magát nem értő lelket, dicsőségvággyal a végtelenbe vágyón, majd kiábrándultan s végül magát az Istentől kipányvázni engedőn. Lelket, eszmét, hol a hivatás győz.

Eufemianus, a császár főembere látja, hogy fiának, Alexiusnak örök-érthetetlen igényeit az udvari élet ki nem elégítheti, pedig szeretné, ha nagy ember lenne belőle. Alexiusban felébred a nagyság vágya, megvigasztalja atyját és indul a császárhoz be az erdőbe a vadászatra. Alexius világhódító tervekkel színezi ki jövőjét, még feljebb vágyik; a világot kívánja lába alá zsámolyul és csak a császár legyen nála egy fejjel nagyobb. Kezd sötétedni, mikor egy ősz remetével találkozik. Ez kikérdezi terveit, a nagy tervek az egymásutáni „és aztán?" kérdésekkel a halál gondolatába torkollanak és Alexius az utolsó, a végső „azután?"-ra nem tud felelni, megtörik és kiábrándultan roskad egy fatörzsre. A tengerpartról felhallik a sztföldi zarándokok éneke. Felhívatja őket és Alexius megtudja tőlük az élet értelmét, célját, mi aztán szétoszlat minden fővezérségi, világhódítási, nagyravágyó tervet; érzi, hogy szomját csak a Végtelen elégítheti ki. Közben atyja keresi, mert hivatja a császár. Alexius nem megy el. Elhatározza, hogy elmegy innen messzire, szolgálatába szegődik Istennek. De itt a kísértő. A próba nehéz, de Alexius kiállja; elbucsúzik könnyező őszfejű atyától és még akkor este elmegy a zarándokokkal a szt. földre, itthagyva császárt, fővezérséget, dicsőséget, menyasszonyát, a császár leányát. Győzött benne az isteni kegyelem hívó szava; győzött a hivatás.

A függöny legördült, az ünnepély sikerült, a rendezők jól működtek, a sugó sem aludt el, csak az volt a baj, hogy mégis csak viszontlátta egymást az öreg Eufemius szorosra csatolt mellvértjében, páncéljában és fia, Alexius lenge bíborszegélyű tógájában a kulisszák mögött, és hogy a főduktor igen hamar megjelent a láthatáron mondván: Jól van fiúk, csak most gyorsan átöltözni és mosakodni!

Mikulás-est.

Ha bagó nincs — mondta az egyszeri konflis — jó lesz a csikli is. Így voltunk valahogy a Mikulás esttel. Török-szakad, de kell, hogy legyen valami. „Lesz-e valami?" érdeklődnek meleg, antik ravaszsággal fűszerezetten. Nüná — feleli rá kórusban az I. év — de mennyire, hogy lesz! Atqui: ezt az I. év mondta, ergo lett is. Egyet-kettőt énekeltünk, Oszlop zongorázott valamit, hogy szép volt-e, nem-e, én nem tudom. De mivel „Csori" meg „Api" azt mondta, „igen szép volt", a Gyuri meg egészen odáig volt, hát lehet, hogy szép volt. Annyit azonban mondhatok, hogy én nem tudtam volna oly rángatódzóan kapkodni a billentyűkön.

Egy-két jelenet, miben „Sémi" próbált imponálni, mint Uppman, úgyszintén a „felekezeti béke" jelenetei általános derültséget idéztek elő. Mikor pedig Mikulás apó egy kiselejtezett öreg Missaleból mindenkire ráolvasta mondókáját és az első stanicli a titkát elárulta, a sok álkapocs — érdekes — egyformán elkezdett mozogni, rángatódzni és csendes ümmögéssel minden ösztön egyet akarni. Valaki a sarokban minduntalan elkuncogta magát Mikulás apó egyre végzetesebben lekonyuló vattaszakállán és egy lapos gesztussal olyan „Te csak pipálj Ladányi"-félét legyint feléje, majd egy aszalt meggy magjával orron pöcköli a „komát" és sodorni kezd egy cigarettát. Mikor pedig mindenki a „Dormitoriumhoz" címzett szállodába készül indulni társas összejövetelre, lenn az udvarban néhány, bizonyára vacsorát váró cirmos mélabús akkordokban egy szimpatikus indulót kezd intonálni.

Karácsony-est.

A karácsonyfa gyertyáinak meggyujtása után az énekkar elénekelte az Adeste fidelest, majd Báter Károly tartott rövid, de meleg közvetlenségel karácsonyi hangulatra hangoló felolvasást „Gondolatok a karácsonyfa alatt" címmel. Következő számunk volt Kriszt Mátyás hegedűjátéka: M. Oesten „Die Hirten auf dem Felde", Curilovič Ottokár zongorakíséretével. Utána Taksonyi József szavalta igazi átérzéssel és átéreztetéssel Báter Károlynak „Kicsi koldus karácsonya" című költeményét. Az énekkar Gruber: Karácsonyi énekében igazán örvendetesnek mondható jelenség volt a fokozottabb lendület, a biztosabb tempó, mit minden elfogultság az ambició, a befektetés javára könyvelt el a legutolsó botfülű is. Ami a színdarabot (Erdősi: A gyermek diadala) illeti, hát igazán rosszmájunak kellene lennem, ha azt mellőzni akarnám.

Piktorunk erre az alkalomra új díszletet is festett, mire még a legszigorubb kritikus is megcsóválta fejét és azt mondta: „Aujnye!" Ez a díszlet aztán, hogy jó legyen drapériák hiányában trónteremnek, elhitettük a publikummal, hogy alkonyatnak kell lenni és az áramszaggató segítségével csináltunk alkonyatot, sőt sötétséget is csináltunk, úgy hogy csak a rivaldán égtek a piros körték. Lucifer színreléptével még dörgést, villámlást, szelet is csináltunk. Mindenki azt hitte, ennek így kell lenni. Az új díszletet csak a 2. felv.-ban érhetett rá a publikum szemügyre venni, de mivel gondoskodtunk, hogy ezen kívül más is legyen látható, a szemeknek, ha nem csalódom, más ügyeik is voltak, mint pont a díszletet szemügyre venni. Annál kevésbbé sikerült a háromkirályok toiletteja. De ha el is mumusoltuk őket, azért aki akarta, tudta, kiket akarnak képviselni. Elvégre koronája mindegyiknek volt, sőt a szerecsen király subickos is volt. Ha ló nincs, szamár is jó, királyi palást ha nincs, szükség esetén jó valami rikító kucséber kaftán is. És hogy az ősz Simeont albába bujtattuk, nyakába pedig bársonygallért kerítettünk — mindezt nem rosszakaratból tettük, csak mivel nem volt más kéznél. Elvégre ha nem csalódom, ő is pap volt.

Utolsó számunk: Mozart „A nyugalom zenéje." Énekelte az énekkar. Engem, bár szép volt, olyan lefekvési hangulat fogott el alatta, de menten megvigasztaltam magamat, hogy máma le se fekszünk, hiszen az éjféli mise után már „holnap" lesz.

Ezzel az estével aztán meg is szünt minden élet a szinpadunkon, mert beköszöntött a preparátiók saisonja. A karnevált pedig farsangban elriasztotta a házon lengő fekete zászló és a díszterem

ajtaját lepecsételte szívünk nehéz gyászpecsétjével a kegyelet... az elköltözöttek emléke. Emlékezete Istenben boldogult prefektusunknak, ki odaadó lelkesedéssel támogatott bennünket itt is mindig mindenben és emlékezete elhunyt jó testvérünknek.

*

Mindenki önmagát adta, adta, amit adhatott. Senkisem önmagáért, mindenki másért, mindenki mindenkinek; és csak azt, mivel lelket lehet hangolni, mivel ünnepi érzést, kedélyességet, jól-érzést szerezhet a másiknak, a testvérnek. Ki kételkedik benne, hogy nem szívesen tették ezt azok, akik tették? Megköszönni semmit sem akarok senkinek... Deus retribuat!

A fészek.

A negyvennegyedik esztendőt strázsálták a régi pécsi székesegyház monumentális apostolszobrai a szeminárium felső udvarának peremén. A Mecsek ormát még hó takarta, a szél átviharzott a levegőn és a szeminárium kopasz vadgesztenyefái nyögdicséltek, panaszkodtak a szélben, mint szomorú, elhagyatott gyermekek az éjszakában. De a nyugati felhők fodra néha megszakadozott és kikandikált hetykén, szeszélyesen a nap. A tél lassan tavaszra hajlott. Az apostolszobrok fején a hókucsma olvadni kezdett, majd megbillent és mint valami apró lavina lefordult a földre. A kispapok pedig mecseki sétájukon hóvirágot kezdtek keresni.

*

Mire a nagybőjt beletorkollott a húsvéti ünnepekbe és a bűnbánatra kókadt fejek, hangulatok felfigyeltek a feltámadási harangok zsongására, az allelujára, addigra kicsattant a fáknak ága-boga is, kihajtott a bodza, a Fülöp apostol mögött ibolyák nyiltak és a kispapok az udvaron sétáltak. Az apostolszobrok pedig, ezek a mindig példát adó örök Példák csak álltak mereven, mozdulatlanul, kezökben tartva állhatatosságuk, kitartásuk eszközét, mivel vérbizonyságot tettek Krisztusért Krisztusnak.

Egyik májusi reggelen aztán egy tarkatollú kis madár telepedett le a terrasz fölötti dróthuzalra és csicseregni, énekelni kezdett oly odaadó kedvességgel, a gyengédségből a pajzánságba csendülön, mint az először egyedül imádkozó ártatlan gyermek, mint a túlcsordult szívet sejtető esti pásztortilinkó. És aztán ott újjongott, ott csattogott az ő magát megértetni akaró madárnyelvén minden reggel, mikor a kispapok reggeli imára, misére a kápolnába siettek.

*

Pünkösd előestéje volt. Két theologus fel-alá sétált cigarettázva úgy vacsora után a díszterem előtt.

— Te, mit szólsz hozzá öreg — képzeld, felfedeztem egy érdekes madárfészket.

— Akár egy ismétlőiskolás, úgy beszélsz, na hallod!

— De kérlek...

— Semmi kérlek, csak el ne mondd senkinek, még nem tudom mit gondolnának rólad.

— Ugyan légy szíves, engedd kibeszélni magamat, hisz azt se tudod, mit akarok mondani. Ide figyelj! A napokban ott ültem scriptura előtt a napon, valamelyik apostol lábánál. Úgy hiszem a Religiot olvastam. Egyszer csak madárcsipogást hallottam, tudod olyasfélét, mint ahogy kis fecskefiókák szoktak, mikor anyjuktól eleséget kapnak. A hang után menve, meglátom egyszer csak, hogy fészek van Szent Péter ruhájának redője közt, a balkezével csipője alá támasztott nyitott könyvön. Eltakart, alig észrevehető, megvédett helyen. Mondd csak hát, találhatott volna magának az a kis állat ennél jobb helyet, ennél biztosabb menedéket? Ugy-e nem? A ruha redőjében... mondhatnám az apostolfejedelem védelme alatt... Nem szép ez?... Mily sokatmondó...

Sokáig hallgattak, csak úgy bandukoltak egymás mellett, ki tudja, mit gondolt az egyik és mit a másik. A felhőtlen égen, a csillagok szikrázó végtelenjében egy csillag bukott le. Odafenn a folyosón harmadikat csöngettek estiimára és lassan merengő, néma csend borult a szemináriumra.

*

A kispapok még misén voltak a kápolnában. A kis madár ismét ott zengette a merengőn maga alá néző Péter apostol előtt az ő szívecskéje szerinti, magát megértetni akaró Te Deumát... Magnificatját... Exultetjét. A fészekből pedig két kis madárfej kandikált ki és primitív csipogásuk mintha csak a responzoriumokat szolgáltatta volna hozzá. Szt. Péter oltalma alatt három csepp Élet intonálta hálahimnuszát az Éltetőnek. Valahol csattogányok feleseltettek... a kápolnából pedig kihallatszott a klerikusok éneke: „Stet Petri catedra... salutis regula..."

Azoknak, akiktől búcsuzunk.

Testvér, ki eddig velünk együtt a boldog távlatokba vájtad a szemed, ki minden vágyad mindig a Végtelennel mérted, ki maholnap tőlünk távozol és elindulsz az Élet-hajón, ki már úgy vagy, mint aki jól művelte telkét s vetésére már csak az áldást kéri, testvér mi búcsuzni akarunk tőled.

Állunk a parton és nézzük a hajódat, melyet te tákoltál össze, az akarat-árbócot, melyet magad ácsoltál és fehér vitorláját, melyet kegyelem-köntösöddel együtt Krisztus, a hajóskapitányod adott néked.

Hová mégy? Akár „ambulabas, ubi volebas", akár „alius te cinget et ducet, quo tu non vis" — mint a Ninivébe küldött Jónás próféta, te azt igéred: promitto.

Elmégy harminc évre, lehet, hogy mégegyszer annyira, a Názárethi mintájára egyszerű ácsnak: műhely-munkás Élet-ácsnak. Fásult szíveket faragni Jóság-vésővel, bűn-kérget hántolni a lelkekről a szeretet gyalujával és ezerszínű, ezertitkú félszegséget,

korcsos hitet, érdességet rajtuk gyalulgatni, símítgatni. Mert azért mégy testvér, azért fogunk menni mi is, hogy fogyjanak a rancos, aszott lelkek, a fű-kiverte Isten-telkek, az ekét váró földek és kik csak bűn-penészt szagolnak.

Légy kinyult kéz a lelkeknél a porban, mit kicsinyek, nagyok sűrű tömött sorban megfogni vágynak, ha látnak. Légy lépcső azoknál, kik már feltápászkodtak, hogy általad, rajtad felmenjenek végig az égig.

Hogyha hideg kétség-kályha mellett látsz fázó lelket kuporogni, gyujtsd ki a lelked máglyáját, hogy senki ne fázzon s mindenki lásson.

Igy állunk a parton és így nézünk, testvér téged indulásod előtt. Látjuk, érezzük újjongó, lüktető lélek-örömödet, megszorítjuk melegen a kezedet és az emlékezés fehér kendőjét hosszan lengetjük utánad.

* *
*

Kalendárium.

az 1926—27. közönséges esztendőről.

Krónikás... kólikás... lódítás, körülbelül egy fogalommá asszimilálódott valami. Könnyű ezt mondani. Próbálná csak meg valaki, mit jelent sziporkázónak, szellemesnek lenni, ha nevető lüktetések között akarjuk azt elpattogtatni.

Tudom, hogy nem leszek trombitába szorított hang, hanem csak likas duda oldalán — ott is tán, hol nem kell — szétillanó szusz, mégis minden humbugot, gemütlichkeitot, gloiret, sikert leakasztva, kézbeveszem, mondjuk Hazafi Verai poros lantját, felsóhajtván: Oh irgalom atyja, el ne hagyj!...

Szeptember

„népvándorlások" hava, mert

Sárga uborkának elszáradt az szára,
Elmaradt mögöttem kis falum határa.
(Bucsuzóknak való.)

19. Bevonulás. Erről legtöbbet regélhetnének a pécsi soffőrök; ilyenkor mind klerikust vár. Mert, hiába, megtagadjuk őseink tradicióit. Régi jó időkben hosszú „Pulánk" még batyukkal terhelten bandukolt fölfelé az állomásról, most még a szöpötkiet is „automobilony" jönnek, persze nem úgy, mintha ők találták volna fel a hatlövetű konyhakést, hanem csak úgy... Kerekded arcokról csöpög a cseppfolyósodott jólét verejtéke és csurog az egészség.

20. Az új emberek soraiban ott díszlik új klímát igénylőn veszedelmes prófétai gesztusokkal az „atyamester." De jöttek többen is. A közelmultban leszerelt „Nafsi" (a lölköm) egyenesen szt. Borbála védnöksége elől (tüzérektől) jött hozzánk. Melléje installálták „Miskát", ki ám nótárius volt. Somogyból „Flaszter" jött elég vígan, csak az mardossa szívét, hogy érettségi-botját otthon felejtette. Pedig hát állami gimnáziumban járt ám! Itt van „Francí" a bankár is, ki valamikor úgy találta csapni a kamatlábat a tőkéhez, hogy a meteorologiai intézet földrengést jelzett. Megjött a „Sachter" is. Letette a malteros kanalat, meg a rajztáblát. (Er hat recht, na ja!) „Tropasz Hánzi" is levegőváltozást igényelt. Hamar össze is barátkozott dombovári jövevényünkkel „Atqui Pistával."

22. Megkezdődtek az előadások. „Pestának,, sikerült eléggé hátrahuzódnia, de azért mégsem az utolsó padba, mivel a falak nem szoktak súgni.

26. Veni sancte. Hogy a törvényolvasáson a nem latin anyanyelvűek nem értettek meg mindent: concedo, de hogy csak pupillájuk belsejét nézegették: distinguo.

29. Vicerektor úr névnapja. Felköszöntöttük őszinte jókívánatainkkal, mire ő további támogatásával, atyai szeretetével biztosított bennünket. A fittyet persze megkaptuk.

30. „Textil Jancsinak" nehéz a latin. Különösen azzal a v. g. rövidítéssel nincs kibékülve. Nagy töprengések után kisütötte, hogy az: verbi gratia és annyit jelent: bocsánat a szóért.

Október

„szüret" hava, mert

Fekete macskának fekete az szőre,
Az bundás nohának de kemény a bőre
... lőre ... lőre.
(Bordal.)

4. Prefektus úr nevenapja. Jókívanatainkban ragaszkodásunkat, tiszteletünket tolmácsoltuk neki. Ő pedig mint mindig, most is többet adott. Adott szeretetet és egy doboz cigarettát.

5. Assziszi szent Ferenc ünnepély.

8. „Béka" is próbálkozik megszólalni az antik klasszicizmus „hivatalos" nyelvén. Ennyit már ő is tud: „Non intelligo quaestionem." — Azt mondják, ezt is sugás után.

10. Filozofia colloquium az első éven. Tanár úr megkérdi Francit a „bankárt", mi a véleménye. Franci halasztást kér: „Kérem én kilenc évig más pályán működtem." Következik a „Nafsi." — Ergo quid putas Domine? — „Kérem én realista voltam", hangzott az alig hallható válasz. Este énekóra. Franci, a filozofia órán elért sikerein felbátorodva, itt is halasztást kér.

12. Vacsora után szokás szerint mozgalmas volt a Pipa-élet. Billiárdoznak. Mint mindenhol, a gibic itt sem marad el. Egyszer csak „Gujdó" elkapja a billiárdasztalra terpeszkedő „Vakca" kezét és ezzel váratlan fogócskát rögtönzött. In fuga salus — és a jelenet színtere az udvarra terelődött. Odakünn meglehetősen sötét volt, az udvar közepén állott egy félméteres bádog-tégely csiklik számára, hogyan, hogyan nem de „Gujdó" egyszer csak a tégelyben vette észre magát. A kiözönlött plebs kórusban nevetésben tört ki, „Vakca" meg ilyesfélét morgott a fordulat felfordultságában a felfordulthoz: „Ja, aki magának vermet ás, néha beleesik!"

14. „Nafsi" (a lölköm) a világbajnokság döntőjébe készül; díszkoszhajigálásával veszélyezteti a járókelőket. Olyan is a tüdőlebernyege, hogy hat nap kell a kiszellöztetésére.

16. Billiárdszezon a delelőponton. „Fuchsot", mivel folyton kiugratja a még zitserre álló billiárdgolyókat is, ismételten kitörléssel fenyegeti a háznagyi jogokkal hadonászó vén „Api." A szenvedő alany búsan krétáz, tizes szériát tervez, de csak fölülést hagy a már előre vigyorgó „Gyurinak."

19. „Jancsit" ha elfogja a cipőpucolási roham, kisubickol minden láthatáron levő fűzős, cúgos és cúgnélküli cipőt. Sorbaállítja aztán és nézegeti magát benne minden elképzelhető szemszögletből, mint „Süsü Jóska" inasunk tavaly az auslágban.

20. „Dezsi" áruba bocsátotta cingulusait, imakönyveit és a Rektor úrnál lejelentkezett ad majorem mundi gloriam.

25. Ma este puncta után a Spirituális úr Amen-jére kis vártatva egy felijedt hang meglepetést proponálóan hangosan ráduplázott: „Amen."

29. Hallod „Sachter", hát mért nem hallgatod már végig „Franzi" versét? Franzi: „Mert nincs érzéke a magyar irodalom iránt."

November

„befűtések" hava, mert

Pucollák az lovat kemény vakaróval,
Közeledik a tél fehér takaróval
... karóval ... karóval.

(Uj luzitán dal.)

1. Mindenszentek ünnepe. Mindenszentek és halottak napja, ha valahol, úgy nálunk szép, csendes ünnepek. Csend mindenütt, finom, halvány színek, ködfátyolok; a lélek visszafigyel a multba, sok mindent érez és hall — sejti a természet ős titkait.

2. A vacsora alatti „pia lectión" olvastak egy szentről, aki rövid idő alatt nagy kort ért el.

4. „Atqui Pista" annyira megszokta a lépcsőházi kalapemelést a szobrok, Máriakép előtt, hogy már a nagyórának is kalapot emel. Elvégre, ha a veszély nélkül elmult idő néha tiszteletreméltó, az óra sem sértődhetik meg.

6. Ascetika óra. Spirituális úr imádságokról beszél. Különféle imaszövegeket olvas fel, többek között egy modern zsidó imakönyvből is: „Mit gondolnak, mért oly erőltetett izűek, túlpatetikusak ezek?" — Hogy senki el ne higyjen belőlük semmit — dünynyögi hátul egy hang.

9. Azt mondja sétán a „Koma" Sachternak meg Linkhandnak: „Melyikünknek van a legklasszikusabb orra?" Pali elkuncogja magát mögöttük. Kérdem tőle, mi a baja. — Hát tudod, mikor a nagytermészetben a rút orrokat osztogatták, ezek kétszer mondták: „hier!" A nagytermészet pedig az orrokat „dispersit, dedit his pauperibus."

10. Mióta életbelépett a „csikli"-rendelet, vagyis hogy az udvaron nem szabad a cigarettavégeket eldobálni, hogy a fittyelvonás katasztrófája be ne következzék, azóta gyakran látni csikliket rejtett pókhálókban is meghúzódni.

13. Homiletika colloquium. „Mi teszi a szentbeszédet igazán korszerűvé?" Rövid gondolkozás után Jancsi, a „textil": — a hirlapok!

15. Magyar mágnás, angol lord
Mindig pálmasarkot hord.

A reggelire kenyeret osztó hetesnek cipősarka legfeljebb úgy álmodta magára a gumit, ma reggel elvesztvén maga alól a talajt, az imént felmosott folyosón palam publico kényelmetlenül kellemetlen helyzetet idézett elő annak,

ki nem mágnás, ki nem lord
s pálmasarkot sose hord.

17. Ugy történt a dolog, hogy „Hánzit" elnyomta a buzgóság valamelyik óra után az auditoriumban. Semmi ébresztésre nem reagált, míg egy ötletes hang fülébe nem kiabálta: „Hánzi, jönnek a filiszteusok!"

19. Ez is jó eset volt. Mókusokat láttunk a Mecseken. „Vakca", mintha szíve, lelke a szemében volna, el is bámészkodott annyira, hogy megbotlott sétabotjában, keresztül esett rajta és a botnak egyszerre négy vége lett. Még tán a mókusok is nevették a maguk módja szerint.

22—28. Lelkigyakorlatok. Valamelyik este „Nafsi" behúzódott a Pipa sarkába az egyik padra. Érzi, hogy valamire ráült, azt hitte, valaki ott hagyta a télikabátját. De a valami mozog. Megnézi. Hát a „Gujdó" feküdt a padon, arra ült rá, szegény meg nem mert szólni, mivel silentium volt.

December

„baklövések" hava, mert

Az iramszarvasnak de kemény az husa,
Nincs is mindenkinek hozzá ápitusa,
sej de tusa ... tusa.

(Rege a rémszarvasról.)

2. Fundamentális colloquium a csodáról. „Pederke" argumentál élénk csodálkozással.

3. Rektor urunk névünnepe.

5. Mikulás-est anticipált hangulattal, sine commemoratione feriae.

7. Hogy hívják a pápai süveget máskép? „Api" kínos szünet után: „Háromágú sipkának!"

8. Immaculata conceptio ünnepe.

14. Kezdődnek az ének és színpróbák karácsonyra, esős sétanélküli délutánokon álmos hangulattal.

15. „Oszlop" felel gazdaságtanórán az eke részeiről. — Mi az a csoroszlya? — „Oszlop" a legtermészetesebb hangon mosolyogva: „Vénasszony!"

17. „Pederkét" viszik vakbélfosztásra a klinikára. Ő már a harmadik az idén. Az ügyben folyik a nyomozás.

21. Római zarándokaink ma indultak útnak.

23. Nagy vitatkozás filozófiából a díszteremben, melyen mélt. Püspök Urunk is megjelent. „Pici" mint opponens többek közt támadta az idealizmust. Biztosan nem gondolt arra, hogy az ember néha idealizmusból él.

24. Karácsonyest. Kaptunk könyveket, sakkot, lóversenyt meg dominót is „Gyerek" meg „Pici" legnagyobb örömére.

28. Aprószentek. Az idén alaposan megvirgácsoltak bennünket. Délután a mecseki sétán „Gujdó" meg „Pesta" vesszőparipán próbáltak egyet nyargalászni (sajnos, csak fűzfasíp nélkül!) Egy rőzsét szedegető öreg anyóka biztatta is őket: „Ugy, úgy tisztelendő urak, csak játszanak, odabenn úgyse tehetik." „Pesta" meglepetésében elég sikerülten hasravágódik. Másnap senkivel sem akart kezet fogni. Hiszen érthető is.

31. Szilveszter... Minden jó, ha a vége jó. Atqui ez utolsó nap totaliter preparációs menetrendre volt beállítva, studiumokkal bőségesen spékelve, ergo... (quid hoc significari velit, iam scitis!).

Január

„vizsgák" hava, mert

Jól mondja az közmondás, hogy derűre ború,
Vizsgázunk már zsidóul is: Tohu va Bohu.

(Prozelita dal.)

5. Filozofia vizsga. „Bucer" drukkol hat helyett. Lázasan ki- és begombolja reverendája felső öt gombját a legkomplikáltabb gomb és gomblyuk variálással. Megjöttek római zarándokaink is. „Flórián" még most is röstelli, hogy egy olasz rendőrtől azt találta kérdezni: — Ubi est tanta gratia?

7. „Matyi" vacsora előtt az epiphaniai responsoriumot jóhiszeműleg bár, de derekasan módosította. Aurum et thus deferentes helyett belezengte: „Indumenta deferentes alleluja." „Flaszter" elnyult képpel kérdi tőle az ima végén: — Holnap is püspöki mise lesz?

12. Föduktor névnapja. Már a reggeli studium elején kliensek módjára

gratulációkat suttognak egyesek az éjszaka folyamán elegánsra vasalt fülébe. Ő egyre pisszegett, élénk hivatkozással a studiumra, míg valaki megreszkirozza: „Jó, jó főúr, hiszen csak potyadohányt akarunk."

15. Biblicum és hébervizsga. „Békától" kérdik: Mi Éva neve héberül? ... köhögés ... szünet ... torokkösörülés ... „Isa ... igen Isa, vagyis az Ádám női mása." Atqui Pistától pedig: Ki volt Ismael? — „Isma ... Ismael, akit a pusztába szalasztottak."

16. „Béka" elért sikerei után mindig héberül pötyög. „Pasi" nem ért belőle semmit, legfeljebb azt, hogy hásáfáj és rászól Békára, hogy hagyja abba, mert ő nem ért a némethez. Látom — feleli rá amaz véletlenül magyarul.

17. Spanyolnáthárólírnak az újságok. „Nafsi" azt mondja, hogy ő máris spanyolos, mert érzi, hogy lázas. Az infirmáriusok, hogy a láz minemüségét megállapítsák, döbbent komolysággal érdeklődnek nála a legközelebbi vizsga irányában. Kiderült, hogy csak lámpaláza van.

18. Megnyilt a trafikunk. Most már ez is van. Kuntsaft bőven van, de csak azzal fizetnek, hogy azt mondják: „uf schreib'n."

20. Gyermek vagyok, gyermek lettem újra. Az új pénzzel együtt visszatért mindnyájunk kedves gyerekkori emléke, a „krajcárosdi." Irás ... korona ... Semmi sem új a nap alatt, olykor mégis szenzációt keltő.

22. Vizsga az alsókurzuson fundamentálisból. Bár nagy a légköri elektromosság, a drótnélküli táviró mégis tanuságtételt tesz létjogosultsága mellett.

24. Moralis vizsga. Egyik főtiszt. káplán úr meglátogatott bennünket és kellemes meglepetést okozott a markunkba nyomott dohánypénzzel. Mikor búcsuzni kezdett, mondtuk is neki: „Látogasson meg bennünket többször és sűrűbben!"

25. A szeminárium búcsuja. Ringlispiel és mézesbábos nem jött, bizonyára mivel megneszelték, hogy igen spanyolszagú a levegő.

30. A spanyol kiszorítja az embereket a pulpitusok mellől, míre azok sűrű rajokban elfoglalják az infirmáriát, megszállnak minden üres ágyat és bejelentik az ostromállapotot.

Február

„spanyol" hava, mert

Mint az rettentő erejű Ármány,
Ugy csapott közénk az spanyoljárvány.
(Egy boldogtalan panaszai.)

2. A legtisztább és legnagyobb léleknek tisztulása ... Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe.

3. „Gyerek" nevét, mivel maholnap már honpolgárnak számít, „Bimbó"-ra változtattuk.

6. „Hánzi" sétán teljes nagyságában terült el a fogház előtt. — Nem baj Hanzi — vigasztalják — „qui sunt impii inanes."

— Hászen én is aszondom, csak ne röstelleném a dolgot annyira.

12. A spanyol mint valami titáni szörnyeteg, uralkodik az egész házon. Nyomasztó hangulat béklyózza meg a szíveket és ágyak bilincselik le az egyedeket.

13. Ákos prefektus urat kiszállítják a klinikára.

14. „Pedernek" héber órán a táblánál kellett produkciókat végezni. Helyremenéskor szórakozottságában a katedra előtt — salva reverencia — térdet hajtott.

15. „Kálvin világtörténeti jellem" — mondá szokásos eloquentiájával „Flaszter." Legalább ezt is tudjuk most már.

18. Filozófia volt az első éven. Tanár urat egyszer csak sürgősen kihívják. ... A prefektus úr — morajlik végig az osztályon ... biztosan! ... Bementünk a kápolnába és elimádkoztuk a rózsafüzért. Mire elvégeztük, már itt volt a hír: „Prefektus úr meghalt!"

20. Temetés. Hogy mit éreztek a sajgó szívek a ravatalnál, leírni nem lehet ... azt csak érezni lehetett!

21. Az egyik betegszobában spanyolosok nyafognak. Jön Germán doktor úr és kérdi, van-e még spanyol. „Igen — ott a kályha előtt van még egy spanyolfal.

22. Fránci, te értesz a verseléshez, mondd, úgy-e, még belőlem is lehet valami? — Hogyne, hiszen vannak, kik 30 éves korukban kezdenek el csak kifejlődni iróvá! Közbeszólás: Fránci, úgy-e, akkor te is fogsz még úgy 20 évig verselni?

24. „Séminél" a drukk nagy feszültsége rezgőmozgássá alakul, mely azonban hangot nem ad a legnagyobb igyekezet mellett sem.

25. Ósleletre bukkantak az infirmáriusok „Bihók" fülében. A végén kisült, hogy csak vatta volt, mit még gyerekkorában bennfelejtettek.

27. A sacellánus-segédek akcióba lépnek helyettesítőmódszerrel. Két gyertya meggyújtása három szál gyufába, a thusbetétel egy szőnyegbe került. „Pederkének" színeváltozásában erre még az ultrasugarak is hálás szerephez jutottak.

Március

„szabadság" hava, mert

Lőn az spanyolosok cingulusa laza
És többeket küldtenek két hétre haza.
Minden laza hazá!
(Spanyol-induló.)

2. Kikészítik a padokat az udvarra; a Pipa olyan, mint a duzsi váróterem beszállás után. Csupán „Matyi" nyekereg a harmoniumon valami elcsépelt olasz darabot erőltetett artikulátlansággal.

3. Sociologia óra. „Teswér" ambiciózusan súgni próbál „Bihóknak." Eredmény: falra borsó. Vicerektor úr megsokalva a dolgot: „Talán a másik füle nincs bedugva."

5. Vértesi tanár úr névünnepe. Még potyadohányt is kaptunk.

6. Fényképezés az apostolok lábainál. Ez a „Curi" csak le-lekapja a társaságot!

8. Vacsora után a társaság a Pipában zajlott szokás szerint, mikor beállított „Dezsi", megúnva a kakastollas romantikát. A tékozló fiú ismét a mi emberünk lett.

13. Billiárdverseny. Szegény „Api" nem is tudott aludni az éjjel, mert hát „egál."

14. „Vakca" hét heti betegszabadságáról ma megérkezett. Saccolják, hogy a colláréja alkalmas lenne-e „Flóriánnak" cingulus gyanánt.

15. Reggel értesülünk Vörös Miska haláláról. A deprimált hangulat siralmas elégiákban, balladákban tör ki.

17. Miskát eltemettük. Letargikus tárgyalások a Pipában a komoly munka jelenlegi csődbejutásáról, hazamenésről, pihenésről.

19. Az orvos választott pihenésigénylői szabadságlevelet kapnak. „Mell úr" megrendeli a hosszú kocsit. Az első transzportnak Jó egészséget kivántunk.

20. Billiárdozás közben: „Fal Sándor" mondok egy újságot!

— No?

— Ha olyan hosszú lenne kígyelmed, mint amilyen tropasz, legalább is ülve nyalogathatná a teli holdat.

— Nem újság! — volt a frappáns válasz.

24. „Oszlop" fülét megoperálták, még a koponyáját is meglékelték; azt mondják, már sok volt, ami benne volt. Azóta meg sok van a füle mögött, mióta bepólyázták a fülét.

25. Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe. „Pederke" vesperás alatt lázasan lapoz a breviáriumában. Megböki a szomszédját. „Te, honnét vannak máma a vesperás lectioi?...

27. Házasságjogról tárgyalnak a felsőkurzuson. „Teswér" azt állítja: — Parochus debet matrimonium inire.

Április

„kerti séták" hava, mert

Nincsen szárnya az tekenyős békának,
Béfőllegzett az mecseki sétának.
(Ifjak kara.)

3. Vacsora alatt jön a hír: szétesett egy hordó a pincében és folyik a bor.
— Melyik? A misebor?
— Nem.
— Akkor csak folyjon, mi nem segíthetünk.

4. Barátfüle volt vacsorán. „Ruha Gyuri" loholna a konyhára, mindenkit megelőzően repetáért, de elvágódik az ajtó előtt. Mire feltápászkodik, már a „koma" vette pártfogásába az éppen beérkezett repetát.

8. „Pederke" nagy áhitattal forgatja a Kláver-kalendáriumot. „Hanzi" kérdőjellé kunkorodva kenceficél mellette és olyasfélét legyint a lelki táplálékot kereső „Pederkének", mintha csak azt mondaná: nem ér ez egy snapica kupszot se.

10. „Textil" valami könyvet kapott ajándékba. Félve is őrizgette, nehogy elpiszkolódjék. „Sémi" erre agyafurt ötlettelenséggel két üres dobozt tartalmazó csomagot küldetett neki a portás révén egy nagybácsis levéllel. „...hogy jól megőrizhesd a könyvet, küldöm e két dobozt, ha egyikben nem fér el, tedd mindkettőbe."

13. Szegedi méltatlankodik a sonkavacsora miatt. Ezt ki is nyilvánítja épen jelenlevő prefektus urunknak. „Hát modica quantitas ez prefektus úr?...

— No és sok ez magának?... El is csendesedett Szegedi, csak valaki odakuncogta még neki: „Kellett ez magának?!"

15—16. Asszisztálások elégedett és elégedetlen arcmimikával. „Sémi" ha tudna, már gyertyát formálhatna a sok terebélyes reverenda-pecsétből. „Koma" szinte kétségbeesve panaszkodik, hogy ő mindig „latornak" van kijelölve. „Dezsi" megvigasztalja, hogy nem életveszélyes munus, mert csak „lótor."

17. Husvét. Unser „liturgikus" közprédának bocsátott egy kis láda regalitást. Volt is olyan füst a Pipában, hogy dunnának lehetett volna használni. „Fuchs" mint sub-vice-alföduktor vacsorára fittyet akar kieszközölni vicerektor úrtól. Azonban az érv: hátha tradiciónak számítják már jövőre — meghiusított minden törekvést.

19. Megkezdődtek a billiárdversenyek és a sakkverseny pontozásra. Kétlem, hogy valaha valahol annyi gibic lett volna egy határban, mint ma a Pipában. „Teswér" a miserieknél a körmeneten impozánsan töltötte be cerimoniárius tisztét, csak a három lépcsős sámedli alkalmazása a sok komplikált variálás dacára sem volt egészen praktikus. Lejönni t. i. csak lehetett volna rajta, de fölmenni kissé merészség lett volna.

20. Megkezdődtek az előadások. Sociologia órán a tőkéről volt szó. „Atyamester", mint pénztáros a Társulat tőkéjét rendezgette az utolsó padban, mikor a kérdést kapta, hogy mivel foglalkozik. Sokféle hangja közül a legtermészetesebbiken felelte: — a tőkével.

22. Gyönyörű szép este volt. Az udvaron üldögéltünk; felettünk nevetett a teli hold. „Teswér" melegen érdeklődik, miért van az idén így husvétkor holdtölte, mikor máskor újhold szokott lenni...

— Ja, úgylátszik „Teswér", a nagytermészet fogott melléje a dolognak az idén — feleli rá valahonnan egy még komolynak lenni tudó hang.

25. „Hánzi" új cipőt vásárolt. Az volt aztán valami. A látványosságra tarka tömeg verődött össze és csak jegyre lehetett a nem hétköznapi eseményt szemlélni. Nagy kiváltság volt, ha valaki ingyen szemlélhette, pláne közelről. Azt mondják, „Hánzi" aznap örömében le sem vetette. Ily nagy öröm után meg is érthető, sőt...

28. Felsőkurzuson kérvényformulát fogalmaztak a házasságjoggal kapcsolatban. „Teswér" többek között ezeket írja: Kérek felmentést, mivel X Y-al mixta religio forog fenn s én a házasságot meg nem köthetem.

30. Megkezdődtek a május-litániák és a predikációk révén — mint „Pederke" mondja — a janua coeli kilincsét nyomogató kispapi lelkek májushangulatra való hangolása.

Május

„kirándulás" hava, mert

Ha bé is borúlt, ám eső nem csorog,
Az kirándulás kellőmetes dolog,
Csak a végén csorog!
(Búfelejtő.)

1. „Liturgikus" az előimádkozó, ki ma liturgiátlan liturgikussággal a Credo második felébe liturgiát sértőn belevágott a „iam lucis ordo sidere"-vel. Azt mondja, nem készakarva történt. No, még csak az kellene.

3. Felsőkurzus tanulmányi kirándulásra hajtatott a kőkényi gazdaságba. A társaság már javában uzsonnázott, ohne weiteres beleélve magát holmi romantikus etikett-idilekbe, mikor Szegedi mániákusan azt mondta, hogy ő is juszt is anticipál. Valaki oda is mondta: „Egyék Szegedi, mert különben csak a „Gloria patri" marad magának."

5. Apinak kénytelen-kelletlen „Ite missa est"-eket kell próbálnia énekórán. Félelmetesen hullámzó flexiók hieroglifek, akarom mondani: reflexiók hömpölyögtek szét a szobában. De hát elvégre csodák még vannak és semmi sem lehetetlen.

6. „Fuchs" bemegy a múzeumba, a gimnazisták falnak esve, nevettökben a hasukat fogják. — Mit nevetnek? — „Mit ám! A főduktor nem akar húzni!" Az utcáról csakugyan felhallik egy kocsis baritonja: Ernő! Ernő!... Gyűa! De az Ernő nem akar a szóra fogalmazni, a másik akármily nekirugaszkodón is indítványozza.

9. „Dezsi" kabátot vásárolt, mindjárt fel is vette. Még meg is bámultatta magát hazajövet a városban azzal, hogy az árjelző cédulát rajtfelejtette.

10. Kirándulás Kőkénybe. Az éjjel esett ugyan, de reggelre kitisztúlt és a társaság hét órakor már nekivágott „per pedes apostolorum" az útnak. Kiérve, egyesek elmentek a halastóhoz, a többiek meg nagy nekicihelődések után futbalozáshoz láttak. Nem kell mosolyogni! Volt ott valódi footballabda, kapus, kapu, játékos, sőt eredmény is volt; 2 : 2. Azt azonban nem tudtuk eldönteni az alsó- vagy felsőkurzus javára. Ebéd alatt énekelt az énekkar. Viharról, borospohárról, hazafiságról stb. D. u. volt litánia, (Fal

Sándor még prédikált is!) volt fényképezés, footbal-tréning. Szedtünk sok labdarózsát, mi velünk együtt hazafelé jövet a kocsin mocsokká ázott. De azért, ha meg is áztunk, fenomenális volt a kirándulás. Itt jegyzem meg, hogy igen szép volt a litániára való beharangozás is.

11. Izomláz... sántulás... bénulás ez a kirándulás következménye, utópiája (Jól mondtam?). A kalapok, kabátok lucskosak, sárosak, a cipőkről nem is szólva. De legalább van egy kis romantikánk is.

12. „Teswér"-nek úgy kellett kabátot kölcsönöznie, mivel az övé kiteregetésben van részesülve, a szekrényben mindeddig nem akart megszáradni.

14. A fagyosszentek kitettek ez évben magukért. Megvacogtatják a fogakat, megdidergetik nekem is minden porcikámat, vitustáncot jár kezemben a toll és addig makrancoskodik, míg eszembe nem juttatja, hogy talán nem ártana, ha meggondolnám már én is magamat és odaírnám a krónika vége gyanánt azt, amit bizonyára sokan, de én tán leginkább óhajtok már, azt, hogy

VÉGE.

Vakációi pályatételek.

1. Dr. Döry László tétele: Hogyan lehet megtériteni a vallástalanokat? Díj: Dr. Tóth Tihamér: Az intelligencia lelki gondozása. 2 kötet.
2. Dr. Vértesi Frigyes tétele: A filozófia és a pap lelkiélete. Díj: Gihr Nicolaus: Das hl. Messopfer.
3. Belázy Ernő tétele: Való-e Missale laikusok kezébe? Díj: Kramp S. J.: Eucharistia és Kramp S. J. Opferanschauungen und Messliturgie.
4. A Szent Pál Társulat pályatételei (Dr. Gebauer Miklós irodaigazgató úr ajándékkönyveiből).
   a) A népek békéjének gondolata az újszöv. Szentírásban. Díj: Dr. Szentiványi: A szentírástudomány tankönyve 3 kötet; Tomcsányi: Az egyházi vagyonkezelés; Dr. Gróth: Öröklési jog.
   b) Missiósbeszéd Vízkereszt napjára. Díj: Margalits: Isten a világ közmondásaiban 2 kötet; Zborovszky: Az őskor embere, kulturája és vallása; Tomcsányi: Az egyházi vagyonkezelés.
   c) Tömeglélektani jelenségek és azok magyarázata a Szentírásban. Díj: Margalits: Isten a világ közmondásaiban 2 kötet; Zborovszky: Az őskor embere, kulturája és vallása; Geosits: Szociális világnézet.
   d) A magyar egyházi ének története és sajátságai. Díj: Margalits: Isten a világ közmondásaiban 2 kötet; Zborovszky: Az őskor embere, kulturája és vallása; Tomcsányi: Az egyházi vagyonkezelés.

A Társulat üzenetei.

1. Többeknek küldjük azon szerény kérésünket, hogy egy üres félórában szíveskedjenek átnézni könyvtárukat és az ott található társulati jelzéssel ellátott könyveket juttassák el hozzánk.

2. Az 1926—27. évi tagsági díjnak két pengőnek szíves beküldését tisztelettel kérjük.

PÉCSETT

7. SZÁM 1927. JUNIUS

SZEMINÁRIUMI ÉLET

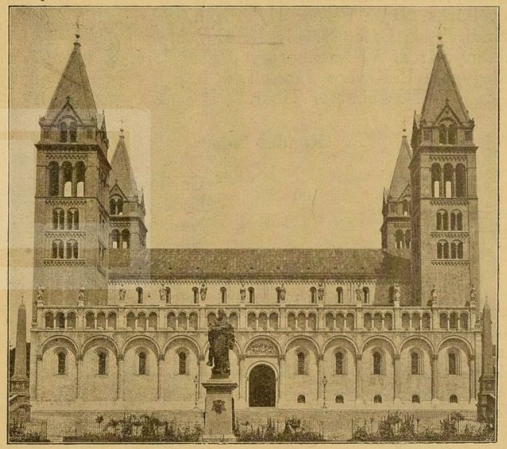

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE

— Na igen, úgy nyáron néha-néha!

— Tán csak kibicelsz?

— Óh nem; rendesen négyes pártink van, t. i. a kántor meg én, én meg a kántor.

23. „Snafli" megoldott ma egy házassági kérdést!

— Mit?

— Azt, hogy elveheti-e valaki özvegyének valamelyik másodfokú rokonát és ő azt mondta, hogy elveheti.

— Hát nem?? — szól közbe Sachter.

— Ojvé!... hiszen ha özvegye van, akkor ő nem élhet már!

24. Mégis csak hamis próféta az „atyamester", mára szép időt jósolt, aztán most itt van ni, esik az eső és nem mehetünk kirándulni Kökénybe! Pedig „Pistike" már bokavédőt is húzott, „Flaszter" a footbalt is felpumpálta.

— Nem baj, — szól közbe a trafikos, — nekem azért elfogyott legalább a portékám!

Hála Istennek, kész vagyok. Pontot teszek én is, de a pont előtt zárójelben kérem az olvasókat, ha esetleg nevettek a mi furcsa eseteinken, ne feledkezzenek el a Szt. Pál társulatról. De most már — a jövő évi viszontlátásig!

Vakációi pályatételek.

Határidő: október 15.

(Később érkező pályamunkák nem fogadtatnak el!)

1. Nagys. és Főt. Szentkirályi István tb. kanonok, theol. tanár tétele: „Keresztelő szt. János az evangéliumban és az egyház liturgiájában". Díj: tíz koronás arany.
2. Dr. Dőry László tétele: „Hogyan lehet megtéríteni a vallástalanokat?" Díj: Dr. Tóth Tihamér: Az intellígencia lelki gondozása. (2 kötet.)
3. Dicenty Gyula tétele: „Az egyházi zene és az új törvénykönyv." Díj: Capellmann—Bergman: Pastoral-Medizin.
4. Dr. Vértesi Frigyes tétele: „A filozófia és a pap lelkiélete". Díj: 20 pengő.
5. A Szent Pál Társulat pályatételei.
   a) „Szent Pál beszédeinek méltatása." Díj: Jayau K. A.—Palucsák P. Aquinói szt. Tamás életrajza.
   b) „Pázmány szónoki jellemzése." Díj: Fraknói: Egyháznagyok a magyar középkorból.

A Társulat üzenetei.

1. Hálás köszönetet mondunk anyagi és egyben szellemi jótevőinknek, kiknek pártfogásával sikerült csak, szűkes anyagi viszonyaink mellett ezévi jelentésünket kiadatni.

2. Az 1927—28. évi tagsági díjnak, két (2) pengőnek a nyomdaköltség fedezhetősége miatt minél előbbi szíves beküldését tisztelettel kérjük.

DUNÁNTÚL EGYETEMI NYOMDÁJA, PÉCSETT

8. SZÁM 1928. JUNIUS

SZEMINÁRIUMI ÉLET

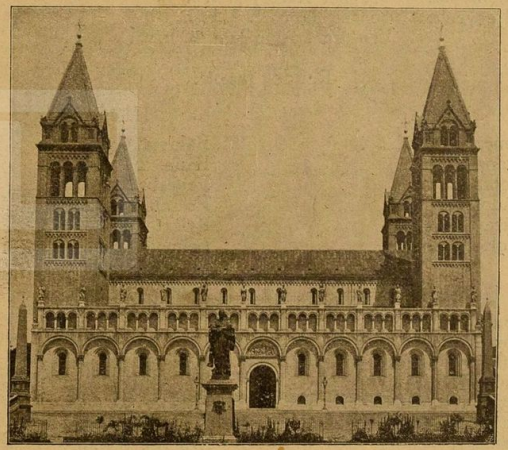

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora

az 1927/28. tanévben.

Igazgató: Dr. Vértesi Frigyes teol. tanár, tanulmányi felügyelő.
Elnök: Petheő Gyula IV. é. h. h.
Főjegyző: Báter Károly III. é. h. h.
Pénztáros: Schmidt György III. é. h. h.
Főkönyvtáros: Bucz Emil III. é. h. h.
Levéltáros: Taksonyi József II. é. h. h.
Színdirektor: Dittert László II. é. h. h.
Alkönyvtáros: Wágner Károly I. é. h. h.
Aljegyzők: I. Bencze János I. é. h. h.
II. Ventura László I. é. h. h.

Rendes tagok:

IV. év.

Bencze József
Franz József
Melke Lajos
Nádosi Sándor
Náray Ferenc
Wolf József

III. év.

Benkő Pál
Bor Sándor
Curilovič Ottokár
Cséry Dezső
Erdélyi Lajos
Hajós István
Kanizsai Vendel
Németh László
Plichta Béla

II. év.

Balassa Gyula
Baum Ferenc
Feuerbach Péter
Fröschl Gáspár
Kriszt Mátyás
Leimeter Tibor
Szigethy László
Talabér György
Weiszenburger József

I. év.

Ágoston János
Kovács Pál
Oszkay Lajos
Schröder Attila
Szarvas István
Szeitz András
Szinger József

A pécsi Egyházmegyei Hatóság ad 1569/1928. számú engedélyével.

Azoknak, akiktől búcsuzunk.

Testvér, engedd meg, hogy mielőtt az Úr szöllejébe induló lábad átlépi küszöbünket, mégegyszer két kézbe vegyük a kezedet és a szemedbe nézzünk.

Bámulatos tükör a búcsuzó ember szeme. A legtöbb búcsuzó ember szeme könnyes, szomorú. Ott a lélek is borult, ködös, mint az októbervégi égbolt. A Te szemed csillog, mélynézésű és tágranyilt. Kicsillog belőle a belédesiholt hivatásszikra lánggá nőtt lobbanása, ami fáklyává avat Téged, hogy világosságod világoskodjék a sötétségben.

Légy fényes, fehér fáklya, hisz úgy kell a fehér fáklya az életben! Odakünn az emberek a fehér-fényű lámpást nem veszik észre. Csak a színeset. A kékes lidércet, mely bár hideg, de sejtelmes; húz, csábít és vonzó. Észreveszik a tarka lampiont, mert lóbálva táncritmusra nógat. Észreveszik a rivaldalámpáknak ízzó piros fényét, mert nekik az kápráztatóbb, melegebb és izgatóbb, mint az életvágányok váltóiban az evangélium olajából élő fehér lángnak esetleg kurta kanócos pislogása.

Csak légy fehér fáklya!

Világíts sötét, salakos bűn-sikátorokba, szórd a fényt, a világosságot azoknak, kik únják éltük sok göröngyét, a tövist, a jajt, a gúnyt, a gondot; azoknak, kiknek sebzi vállát a nyomor keresztje. Meg aztán azoknak is, akik a keskeny utat járják és fölfelé néznek. Ha nem is vagy ívlámpa, ne felejtsd el, világít a mécses is.

A mécses kanócán is kigyújthatod a balga szűzek kialudt lámpását és az adventi ködben botorkálók mécsesét, hogy rorátéra találjanak. Kigyujthatod a Lumen Christi hármas gyertyáját azon lelkekben is, kik eddig idegen, tarka lámpák villogása után kullogtak.

Testvér, úgy világoskodjék a Te világosságod, hogy látván az emberek jócselekedeteidet, dicsőítsék az Atyát, ki a menynyekben van. Nekünk pedig bocsáss meg, miért a szemedbe néztünk és oly szokatlan melegséggel, bizalmasan, de szeretettel mégegyszer megszorítottuk a kezedet.

Az Isten hegyén.

A hegyek varázsa fogja a lelkünket...

Ami a szabaduló lélek, a kibontott vágyak vágtató erejét alázatba tori, ami a megalázottakat a nagyság jóakaró hatalmával vonzza: a hegyek fönsége. Kemény sziklák torlódnak mindenütt

egymás fölé; egy-egy darab szikla kivágódik a hegy peremére, mint az összecsapott hullámok merészen kitáncoló taraja s fenyőerdő, dacosan, a magányosok büszkeségével mered ki a mélység fölé. A sziklákon a fenyvesek haragos epikája vonul végig. Törtető, kúszó gyökerekkel másszák a köveket s ha viharok tépázzák is fejüket, koronájuk mégis a magosba vágyik, nem áll meg ez a fenyőerdő, hanem megostromolja a felhasadó sziklát s egy-egy felrohanó fenyőszála, mint kiszakadt győzelmi hajrá szökik az égnek. A hegy csúcsa pedig, mintha üldözné a mélység, betöri a felhőket, melyek hófehéren, titokzatosan betakarják s ráboruló fenségükkel megkoronázzák a hegy kiküzdött diadalát.

A hegy ereje az, amely annyiszor megigézte az emberek lelkét. És ők megértették a hegyek csábító szavát. Útra készen, vagy a sietők lelkesült készületlenségével vágtak neki a hegyi ösvényeknek; vonzotta őket a hegycsúcs szédítő nagysága, űzte őket a vágy, hogy belépjenek s eltűnjenek a felhők világában, hogy a tiszta magasságok légkörén át lendüljön lelkük föl az égi magasokba. És sokan indultak az útra, azonban kevesen jutottak föl a csúcsokra. Sokan eltévedtek az ösvényeken, sokan megálltak az utak mellett s akik rá is törtettek a sziklákra, visszaszédítette őket a mélység. Így járják az élet hegyét. És ez a vándorlás egyre tart. Az emberek tömege hömpölyög az Életen. Nagy célokkal indultak, csak eltelerték őket az útvesztők, eltévedtek. Hova mennek most? Nincs, aki elébük álljon s megmutassa a járatlan, de biztos utat? Nincs, aki végigjárja velük a hegyoldalt s fölvezesse őket a tágult kilátásokra? De van! Krisztusi gondolatba beleélt, áldásra tanult kezű emberek állnak az Élet szélein. Meghatva, elfogódott csodálattal nézik a nagy felvonulást. Homlokukon ég az Isten búcsúcsókja, amellyel elküldötte őket tanítani, megfogni az embereket, elbűvölni a nagy Úr üzeneteivel; ott állnak az elnyult határok alján, ahol az ég ívelése kezdődik és belenéznek az emberforgatagba.

Nagy tékozlás van ott.

Ömlik rájuk a napsugár, a hivogató, meleg, éltető napsugár s ők a földre tiporják; ők bábeltornyot építettek, a gazdagság tornyát, annak csillogása vakítja szemüket; törtetnek az íves ég alatt s nem veszik észre annak békés ragyogását. Oltárokat állítanak, melynek füstjét zápor veri le, máglyákat állítottak, melynek fénye ijesztően lobban e zavart világba. Miért ily összetorpant, egymásba ütődött e tört világ? Az emberek vakok, vagy őrültek, hogy nem látnak e céltalan összevisszaságban? Miért nem nyilnak meg az ajkak egy döbbenetes kérésre, miért nem kiált föl valaki: Világosságot! Mert előttük nincs senki, kit érdemesnek tartottak volna, hogy megkérdezzenek, legfeljebb a világ s önmaguk. De nekik a világ részvétlen s hangtalan. Nincsenek annak mondani valói számukra. Ők a természetbe csak rabolni jártak. Kilopták a természet lelkét, megölték az életét s most ráfogják, hogy élettelen mechanizmus. Most a csillagok egy hült világ merev csillanásai csak, a nap

egy csirátkeltő tűztenger, az égbolt egy semmibe vesző végtelenség, az élet kínos hangzavarának jótékony elnyelője és a föld egy nyersen, de szükségszerűen fejlődő, életet kitermelő, de önmagába visszaomló melegágy, vagy ha tetszik sírgödör. Hol kapna feleletet itt a kérdező? Most az ész hideg-fénye suhan végig a szellemvilágon; talán itt lehet meglátni a boldogság városát. Az emberek lámpát akasztottak övükre s mélyen meghajolva, kutatva mentek az ész rejtelmeibe. És amire rájöttek, ijesztő volt, de azt gondolták, mivel eddig ismeretlen, új a fölfedezésük, jó is. Rájöttek, hogy ami van, a természet, a világ, a gondolat, csak az én. Én vagyok a minden s a minden Én. Hisz nem az én lelkem remeg ott künn a természetben — gondolták — nem én látom meg a világot, nem én gyönyörködöm a márványon, nem én gondolom rá a formát, nem én olvasok a betűk közt, nem én adok nekik értelmet, nem én olvasom a holt jelek mögött a gondolatot, kivetődött énem ez élő részének színes elevenségét? Hisz minden az én vibráló lényem, a Minden vagyok én, az Isten! És mikor kivitték napvilágra az új csodát, rájuk nevetett az élet. Mert a természet szép és erős nélkülük is, mert a természeten, a Teremtő gondolata verődött ki, mely gondolat lehengerel minden játékos, rosszindulatú kikezdést. Amit a betűk mögött olvasnak?! A gyermek abc-t, a felnőtt Bibliát olvas róluk. Mindezt érzik a modern bölcsek is. Miért nem ujjonganak az új istennek? Miért sírnak áldozati ünnepeiken saját istenségük előtt? Mert ez a kétségbeesett kiábrándulás, ez már vonaglás, amit Nietsche se bír tovább összeszorított ajakkal és fölkiált: „A mosolygós jókedvűnek, a kacagónak koronáját, azt a rózsakoszorús koronát adjátok ide; ó felejtessétek el velem az özvegy — tuzok — gunnyasztást s a buta kolduszsomorúságot." — Béke s öröm kell nekik; megtagadták már istenünket s várják a nagyobbat, az engesztelőbbet; hisz mindig csak Őt keresték!

És most ti, akik ott álltok az ég alján, keljetek fel s álljatok oda az emberiség elé és mondjátok el a nagy Mester tanítását. E tanításból szövődik ki a mi harmóniánk világa. Figyeljetek ide emberek! Ne tiporjátok sárba a napsugarat, de rontsátok le a bábeltornyot, ne nézzetek a földre, de oltsátok ki világító máglyáitokat! Ne féljetek, nem maradtok sötétben, mi világosságra viszünk benneteket! Ne féljetek tőlünk! A mi világunk az ég, ha földön is járunk. A mi örömünk a lélek öröme, a mi szenvedésünk a megpróbáltatások acélköve, a mi erőnk a lélek szárnyalása (s vágyunk az Isten). Csak mi vágyjuk igazán a magasságokat. Jertek utánunk, a mi kezünket az Isten fogja. Ő az, aki megindította az életet, kinek kezenyomát látjátok a természetben, aki kiszínezi a világot, aki a gondolatok fényét kigyulasztja, aki hatalmas hangján intonál az égből s aki belopódzik a lélek csendjébe. Ő a csúcsokon lakik, az emberi lélek magaslatain. Jertek utánunk: „Venite, ascendamus ad montem Domini" (Iz. 2, 2.).

Ti Nietsche könyörgését sírjátok, mi a napra mutatunk! Ez legyen a célpont. Ne féljetek a magasságtól, nem fogtok leszédülni,

az Isten nagysága vonz. Az út odáig az imádás s alázat útja; járjátok meg ez útat saját lelketekben, emelkedjetek a lélek magaslataira, ahonnét élvezhetitek a kilátás ragyogását, a végtelent lélekzeltető isteni nagyságot.

Legyetek hegyen járók! És az élet boldog örömét megadják nektek az örök magasok.

Jelentés az 1927—28. évről.

Akik a manapság szinte szállóigévé vált „többtermelés" kérdését akár gazdasági, akár kulturális, akár más szempontból analizálták, kivétel nélkül arra a meggyőződésre jutottak, hogy a többtermelés többé-kevésbbé az élet feltétele, a létjogosultság fokmérője. E nélkül nincs fejlődés, nincs eredmény, nincsen élet, csak fáradt, életúnt tengődés.

Többtermelés... Ez a mottogondolatom, most mikor a Társulat elmúlt év munkásságáról jelentést kell tennem, mikor állok elébe a „redde rationem villicationis tuae" felszólításnak. Mert hisz többtermelés volt a jelszavunk és programmunk a munka Krisztus példájára, a krisztusi igazságokért krisztusi igazsággal.

És mégis — bevallom — némi bizalmatlansággal nézek végig az elmúlt évi szellemi tartozik-követel rovatain, mert vajjon mutatunk-e fel eredményt? Volt-e külsőkben megnyilvánulni akaró gondolathalmazunk és törekvésünk? Volt-e több termelésünk? Ha ezek hiányzottak, nem csináltunk semmit!

Igaz, hogy csak gondolat; még nem jelent valóságot. Csak törtetés, még nem célhoz érés. A gondolat is álmodik a valóságról, a történés is célhoz törekszik, de önmagában véve egyik sem eredmény. Ha a gondolat és törtetés munkában nyilvánul meg, akkor jön csak létre eredmény.

Munka?... Sokszor halljuk ezt a szót. Építést, kulturfokot, erőt jelent. Régen a nemzet nyelvében élt; ma ez nem elég. Ne reménykedjünk csupán ennek erejében. Ez rossz, ez tótágast álló filozófia. Nekünk munka a programmunk!

Nem hiszünk ugyan a munka megváltó és üdvözítő hatalmában, de szükségeit és áldásait el nem vitatjuk. De előbb szeretni kell a munkát!

Nos hát szerettük-e a munkát? Vagy csak pompát, látszatot és porhintést jelentett nálunk ez a szó: munka?

Megmondják a számok.

A Társulat tagjainak száma ez évben 40 volt. 15 gyűlés keretén belül 50 dolgozat került műsorra. A munkák műfajilag, a 6 pályamunkát leszámítva így oszlanak meg: 32 felolvasás, 3 szabadelőadás és 9 szentbeszéd.

De menjünk sorban.

A beérkezett 6 pályamunka a következő: Nagys. és ft. dr. Sipos István c. apát, theol. tanár úr két pályatételt tűzött ki: „A magyar

magán-kegyúri jog főbb eltérései a Codex Juris Canonicitől" és „A passziv asszisztentia a multban és jelenben".

Az előbbit Franz József IV. é. dolgozta ki nagy felkészültséggel és hozzáértéssel. A másodikat pedig igen ügyes oknyomozással Schmidt György III. é. Jutalmuk: 15—15 pengő.

Nagys. és ft. Szentkirályi István tb. kanonok, theol. tanár úr ugyancsak két pályatételt tűzött ki. „Az Ecclesiastes egységesítése" c. pályatételre Schmidt György III. é. adta be pályázatát, mely a legsikerültebb pályamunkák egyike. Elnyerte a kitűzött 10 koronás aranyat. „Az evangelium elterjedése és a diasporák" c. pályatételt pedig Erdélyi Lajos III. é. dolgozta ki, úgyhogy elnyerte az ugyancsak kitűzött 10 koronás aranyat.

A Szent-Pál-Társulat mindkét pályatételét Hajós István III. é. oldotta meg. Az első címe: „Tömeglélektani jelenségek az újszövetségi Szt.-írásban". A szerző különös tekintettel volt a kenyérszaporítási jelenetre, a jeruzsálemi bevonulásra és a nagypénteki eseményekre. Pályadíjul kapta Margalits: Isten a világ közmondásaiban (két kötet), Zborovszky: Az őskor embere, kulturája és vallása, Geosits: Szociális világnézet c. munkákat. A másik pályatétel címe: „Népek békéjének gondolata az újszövetségi Szt.-írásban". E béke feltétele az alázatosságban és önzetlenségben, a krisztusi értelemben vett szabadságban, (úr és szolga viszonya) továbbá a munkában és az erős hittel párosult tiszta erkölcsben látta meg a szerző. Jutalmul kapta Tomcsányi: Az egyházi vagyonkezelés, dr. Gróth: Öröklési jog és dr. Szentiványi: A szentírástudomány tankönyve (három kötet).

Ami a rendes munkák tárgykörét illeti, elég változatos volt és az érdeklődéssel párosult felkészültségből értékek is kerültek műsorra. De volt értéktelenség is. A komoly törtetés és összeszedettség mellett volt elnézésre számító fásultság és vállvonogató közömbösség is. Volt szereplés, melyen érzett a teherkönnyítés verejtéke és — kis számban, — de volt „cras, cras, semper cras" jeligés letörtség is. Ha ez elenyésző is a többi közt, de be kell vallanunk, hogy előtünjék az érték.

Kedvelt téma volt a szociológia. Korunk igen aktuális és egyben kényes problémájáról, az egykéről Petheő Gyula IV. é. tartott megdöbbentő adataival tenni-vágyásra serkentő felolvasást. Franz József IV. é. a nemzetiségi kérdésről, Hajós István III. é. a magyar nép jellemzéséről adott be munkát. Báter Károly III. é. napló alakjában írt tapasztalatait olvasta fel a mult évi bécsi zendülésről, különös tekintettel a demokrata-szellemre, illetve eszközökre.

Előszeretetben részesült a szentírástudomány is. Szígethy László II. é. tán mozaikszerűen, de sikerülten az evangélium elterjedéséről és a diasporákról, Náray Ferenc IV. é. az újszövetségi Szt.-írás nyelvéről és szövegének sorsáról írt. Értékeset produkált Schmidt György III. é. „Olvasta-e Madách az Ecclesiastest?" c. értekezésével.

Történelmi téren Nádasi Sándor IV. é. működött „Az egyházi

és spanyol inkvizíció" c. munkájával. Bucz Emil III. é. a pécsi papnevelés multjáról, Németh László III. é. pedig a sajtó történetéről adott tanulmányt. Tetszést keltett Báter Károly III. é. „Kereszténység és a divat" c. munkája, melyben történeti háttérrel erkölcsöket, életviszonyokat és elmúlt emberek jellemét állítja szembe, vagy egyvonalba a kereszténység eszméivel. Bor Sándor III. é. „Máriaképek a festőművészetben" címen írt művészettörténeti tanulmányt.

Apologetikus tárgyhoz nyúlt Schröder Attila I. é. (Levél egy hitetlen íróhoz), továbbá Erdélyi Lajos III. é. (Miért óvja híveit a vegyes házasságtól a kath. Egyház?), Balassa Gyula II. é. mélyre szántani tudó felkészültségével szintén élvezeteset nyujtott. (A vértanuk tanuságtétele Krisztus istensége mellett.)

Aszketikus irányú dolgozatot írt Feuerbach Péter II. (Kétezer éves isteni szavak a Boldogság hegyéről) és Plichta Béla III. é. (A test és lélek harca), továbbá Kovács Pál I. é. (Az egyház és ifjúság viszonya).

Filozófiai téren Taksonyi József II. é. próbálkozott sikeresen (A szép filozófiája).

Végül említést kell tennem a szorosabb értelemben vett szépirodalomról. Cséry Dezső III. é. a novella terén (Csillag) próbálkozott eredményesen, Báter Károly III. é. elbeszélést írt „Hit nélkül" címmel, Curilovič Ottokár III. é. szintén elbeszélést „Megtérés" címmel.

Volt három szabadelőadás. Dittert László II. é. „Az action Française és a katolicizmus"-ról, Curilovič Ottokár III. é. a szőlők felújításának módjairól, Szeitz András I. é. pedig az állattenyésztésről beszélt.

Ez volt röviden a tárgysorozat; ez volt az irány, ez volt a munkánk. Ha adatainkat összevetjük az utóbbi évek statisztikájával, látunk többtermelést is. De a munka-fajsúly nagyobb plusra törekvő görbéje nem haladt egészen arányosan az eredménnyel. Mégis többé-kevésbbé megmutattuk életképességünket és a Társulat nivóján, ha keveset is, de emeltünk.

Könyvtárunk a folyó tanévben 32 művel 34 kötetben gyarapodott. Ajándék útján kaptunk 23 művet 25 kötetben, vétel útján pedig 9 művet 9 kötetben. Könyvtárunk jelenlegi állománya 2243 mű 3223 kötetben. Itt említem meg és mondok a Társulat nevében köszönetet főt. dr. Taksonyi János úrnak, ki ez évben 16 művel 18 kötetben gyarapította könyvtárunkat ajándék útján.

Folyóiratok a következők jártak. A Magyar Kultúrát és az Egyházi Lapokat az intézet fizette. Mélt. Rektor úr pedig a Stadt Gottes-t rendelte meg számunkra saját költségén. A Pécsi Kath. Tudósítót ingyen kaptuk. A Társulat pénztárából fedezve jött a Religio, Kath. Szemle, Ferences Közlöny, Mária-Kongregáció, Szüz Mária Virágoskertje, Jézus-Szíve-Hirnök, Kath. Nevelés, Kath. Világmissió, Credo, Egyházi Zeneművészet, Élet, Szív, Vox Académica, Eucharisztikus Értesítő, Pannonhalmi Szemle, Kath. Kántor.

A külföldiek közül a Christlich-pädagogische Blätter és a SS. Eucharistia.

Járattuk a napisajtó helyi termékét a Dunántúl és a keresztény politika országos lapját a Nemzeti Ujságot. Nagys. és főt. Szentkirályi István tb. kanonok, theol. tanár úr jóvoltából pedig ingyen kaptuk az Új Nemzedéket.

Ezek után zárom is a Társulat évi működéséről tett jelentésemet; végül még köszönetet mondok a Társulat nevében anyagi jótevőinkért és köszönetet mondva e helyen is dr. Vértesi Frigyes igazgató úrnak, ki kitartóan, változatlan szeretettel útbaigazított, vezetett bennünket és éleslátásával nem egyszer terelte vissza az elfogultságot az igazság medrébe.

— Deus retribuat. —

Szinpadi élet.

Ha valaki októberben benézett a dísztermünkbe, nem valami díszes kép tárult szemei elé. Nem csak azért, mert a társulati pénztáros kétségbeesett ábrázattal száguldott ki-be (de inkább ki, mint be), hanem főleg azért, mert egy jóképű asztalos műhelyben sincs annyi forgács, fűrészpor, lécdarab meg miegymás, mint ott volt. De nem csoda, hisz' Léc Pepi a „színdirektor". Fúrás, faragás, fűrészelés, ragasztás, szóval nagy munka folyik Matheisz bölcs és körültekintő vezetése alatt, amíg csak valami katrac-féle nem keletkezik, amit aztán kellő elánnal respektive szürke festékkel bemeszelnek és nov. 5-én elhitetik a publikummal, hogy szobafal, ajtóval és ablakokkal.

Nos hát november 5-én — nem azért, mert november, sem azért, mert 5-ike, hanem csak „azér'" — megtartottuk az első komédiás napot. Holdkórosak voltak a szereplők, azaz hogy csak lettek volna, ha Poczákúr falhoz nem állítja a jámbor Amádeust és a mérges Adversáriust. De annyira paripává tette őket, hogy Fránzi, a kapzsi kocsmáros — miniszteri gesztussal — már-már a lovasrendőrséget mozgósítja, ha Petykó, az ideges hadnagy hidegvérű pucerja fütykösével a kellő eréllyel reprezentálván a hadsereget, Fránzit idejében az asztal alá nem retiráltatja.

Mindenki kitünően szerepelt, még a súgót is megtapsolták. Épen csak a hold nem bújt elő és semmiféle tapsra nem volt hajlandó reagálni. De a rendezőség utóvégre nem tehet arról, hogy felhők borítják az eget néhanapján.

Ezután Snafli mint kondásszámadójelölt és lexicon, a Zinger meg a Fránzi mint élethű gazdászok kacagtatták meg a jelenlevőket. A darabközökben „Tanárúr" alias „Művészúr" kitünő zongoraszámai, főleg a „Fülemüle Toborzó" emelték a niveaut és a vidámságot.

A következő „alkalom" a Mikuláseste volt, amikor a színi részt a nyolcadikosok szolgáltatták jól kipointirozott „Foglyukkal". A

Mikulás is eljött ősi szokás szerint. Egyesek véleménye, hogy az idén a szelek szárnyán érkezett, nagyon valószínű, mert Léc Pepi volt a megszemélyesítője.

A karácsony örömünnepét meleg családiassággal ültük meg. Apró Cantus Magisterünk nagy átérzéssel és ügyességgel szavalta Mentes-versét és Karcsink szívhezszóló felolvasását énekszámok váltották fel. Ekkor történt meg hosszú idő óta először, hogy énekkarunkat ismételten kitapsolták. Hála Prefektus urunknak, a buzgó Cantus Magisterkének, az énekeseknek, de főképen Spiritualis urunk jótékony cukorkáinak. A megható ünnepélyt méltóságos Rektor urunk atyai szavai és az értékes könyvadományok koszorúzták.

Ezután a farsang következnék, amely a mi színpadunkon is a hagyományos bolondok-napja. Hála a színdirektor tanácsadóinak; akiknek annyi bolondság született agyukban, hogy sikerült egy rövid, de velős műsort összecsapni:

Az első szám néma borotváltja addig nyelte és habzsolta a habot, mit rákentek Matheisznak a szintén néma, de erélyes borbélynak a kezei egy üstből, amíg ez egy szódásüvegalakú nagy üvegből, állítólag kölnivízzel, le nem föcskendezte annak ijedt ábrázatját.

Ezután a mozi nézőközönsége nevettette a nézőket, majd Adversárius mint Mihál' bá' bizonyítgatta kellő nagyarázatokkal a bírónak, hogy ámbátor ő régi kalapban jelent meg, mert mindenki olyant visel, amilyen van; mert hisz' a szegénység nem szégyen, — azért ő mégis csak becsületes ember és a verekedést mégsem látta. Csakis!

Majd ismét Adversárius, a vurstli jelenetben mindent kitalált, csak azt nem, hogy lesz-e másnap colloquium. E jelenetet egyébként Művészúr verklijátéka tette élethűvé.

Az utolsó számban Fránzi és Léc szellemeskedtek a hretektől a földalatti lóversenyig mindenféle szellemes és szellemtelen dolgokról. Poczákurat is meg kell említenem, aki olyan alaposan teljesítette szereplői kötelességeit, hogy a felkínált cigarettából egy egész maroknyit biztonságba helyezett.

Március 7-én Szent Tamás akadémiát rendeztünk, melyen a prológustól a cosmologiai vitatkozásig minden latin volt. Az énekkar előadta a „Pangue lingua"-t (Griesbachertől), a „Rex regum"-ot (Max Filkétől) és egy „Tantum ergo"-t. De ez semmi, az igazi csak eztán jött. Latin dictiók is voltak Karcsi, meg Léc Pepi részéről, sőt szavalat is volt deák nyelven. Az egésznek a csimborasszója azonban a disputa volt, melynek tételeit Pali II. védelmezte, Flaszter, Bütyök és a Művészúr pedig támadták nagy felkészültséggel és nagy feszültséggel. Kritikát csak annyit mondok, hogy hatásos lehetett, mert a végén mindenki örült. Láttam az arcokon!

Ezzel a díszterem bezárult és egyidőre leeresztettük színpadunk függönyeit. Az idén ugyan még egyszer felhúzzuk majd, amikor távozó testvéreinket búcsúztatjuk. Addigra azonban e sorok már napvilágot látnak, hogy elmondják mindazoknak, akik e lapot

kezükbe veszik, hogy a világtól börtönnek vélt négy fal között van élet, változatos élet, ahol a komoly munkával a móka, az imádsággal a vidámság egyesül.

Valamit a missióról.

Ha a lelkek világát kopiroznánk térképre, megremegne kezünk. Fekete világ, fekete levegő... Óriási terület, ázsiai sötétség. 700 millió léleknek még csak fogalma sincs a napsugárról. A lakosságnak csak 0·7%-a járja az Élet útját. Japán, Kína, India csupa útvesztő. Nincs messze, nem tagadhatja meg a rokonságot Ausztrália sem. Itt is kevés a jó földbe hullott krisztusi mag. A lakosságnak csak 14%-a katolikus. Ez a Kelet. Szemüveget hord, átlátszatlant. Nem csoda, hogy nem ismer napfelkeltét. Messzeesik a Nyugat Afrikája. De mintha csak rádióhullám hozná a Kelet levegőjét. Fekete emberek, fekete lelkek. Ritka fehér holló a keresztvízben megmosakodott fehér lélek. 150 millió közül 3 millió, a lakosságnak 2%-a. Szomorú térkép. Nézésébe könnybelábad szemünk és belesajog szívünk...

A leghosszabb éj is elúnja magát. Kívánja, követeli a világosságot, hívja kiabálva a nappalt. A pogány éjből is hangok hallatszanak. Napsugarat! Segítséget! Nem mindenki érti. Nemcsak fül, hanem szív is kell hozzá. Szív, melyben Krisztus szeretete dobog. Kőszívű, szívtelen ember füle is be van dugva. Sajnos sok köztünk az ilyen. Európa 60%-a nem katolikus. Sok a pogány, a kultur lélek-pogány. Ismeretesek a jól megszervezett kerékkötő társulatok. Ördögszerűen szállják meg a lelkeket teljes nyugodtsággal — s nincs, ki a sertések rajába üzze őket. Segítséget! Vagyunk azért szép számmal. Csak össze kell fogni. Az Isten Krisztus karja a mi erőnk. Az evangéliumi akolban még nagyon sok az üres hely. Be kell tölteni.

S vannak is, kik hallják és megértik a pogány éj néma szózatát. A missió mindig mélyebb húrokat penget meg a szívekben, mindig nagyobb területet hódít a lelkekben. Péter székén a Missiós Pápa ül. A missiós egyesületek terjeszkednek s a küldő Krisztus küldő Helytartója áldásával vágnak útnak a sötétség országába, kemény akarattal a lélekmentő apostolmegbízottak. Kezükben a hívek missiós alamizsnája, hogy mint napsugár-nyalábot szórják a fekete pogány éjbe. Csak menjetek!... Vigyétek krisztusi köszöntésünket. Szívünk kísér. Segítünk.

Csonka országunk, csonka a szívünk. De azért ver. Dobog benne a lélek szeretete. 1926-ban 39.000 P volt missiós alamizsnánk, 1927-ben pedig 80.000 P. „Vannak talán Magyarországnál kisebb államok is, amelyek többet áldoznak a missiókért, de nem lehet még nagyobb országokban sem oly nemzetet találnunk, amely egy év alatt megkétszerezné adományait. Magyarország tehát tudja szeretni a missiókat és tud is értük áldozatosan dolgozni" — mondta a Missiós Pápa áldását osztogató apostoli helynök, Orsenigo. (1928. febr. 23-án az

Unio Cleri pro M. esztergomfőegyházmegyei szervezetének Budapesten tartott közgyűlésén.) Ez öröm. Érdekli népünket a missió s szívén viseli Krisztus gondolatát. Igaz, hogy 80.000 P viszonylagosan nem is oly nagy összeg. Ha csonkaországunk minden katolikusa havonta csak *1 fillért* áldozna a missió lélekmentő oltárán, az előbbi összeg 600.000 P-re emelkednék. De azért 80.000 P is siker, nagy erkölcsi siker. Csak dolgozni kell továbbra is. Beszélni kell a krisztusi programmról azoknak is, akik még nem ismerik. Meg fogják szeretni. Kezünkben a pápa áldása, csak siker kísérheti odaadó munkánkat.

1926-ban 2549·04 P volt Pécsegyházmegye missiós adománya, 1927-ben pedig 5561·98 P. Megkétszereződött. Társulatunk tavaly az Apostoli Nuncius úr felhívására szívére ölelte a missiót. Volt 70 pengőnk, az idén pedig már 180 pengőt tudtunk adni. Tudjuk, hogy nem sok. Csak egy kis napsugár, mely szívünkről verődött a pogány éj sötétségébe. Úgy adtuk össze fillérenként. Missiós folyóirataink voltak a Kath. Világmissió, Kis Hitterjesztő, Afrikai Visszhang, Négergyermek, Szalézi Értesítő, Negerkind és Stadt Gottes — összegezve 50 példány. Gyűjtöttünk staniol lemezeket, használt bélyeget és narancshéjat. 12 közülünk szalézi munkatárs. Adományaikat maguk közvetítik, azért nem is tudunk róla beszámolni. Áldja meg a jó Isten mindegyiket.

Dolgozzunk. Segítsünk. Nem is kell keresnünk annyira a hogyant. Hallgassunk szívünkre. Dolgozzunk cor super Cor, krisztusi intencióval. Sok a kérő s nagy a krisztusi akol. A jó pásztor egyetlen öröme, hogy megteljék ezen akol. Napsugarat a pogány éjbe!

Szívünk az egyházmegye imájába mindennap Krisztus Szent Szívével együtt ver dobogva a missió győzelméért. Van kilátás a diadalra. Ő segít. Mi is segítsünk!

A „pipa".

Ne értsen félre senki, az „a pipa" nem azt a hosszú és kétvégű füstokádó szerszámot, hanem azt a helyiséget jelenti, amely a második emeleti udvar végén a díszterem, illetve a füstölő mellett a hegynek támaszkodik. (Szüksége van a hegyre, különben a jókedv már régen szétvetette volna.) Tehát a „pipa" egy helyiség a theológián, polgárjogot nyert minden oldalról. Vannak, akik a múzeum utáni ötödik helyre helyezik, ez a rangsor-megállapítás többek szerint teljesen rossz, mert legalább is egyenrangú a múzeummal és az elsőséget — az alvók szerint — legfeljebb csak a dormitorium viheti el előle. Én nem foglalok állást, a rangsort döntse el a theológusok kara, de tény, hogy „a pipa" a papnevelésben nagyon fontos. Itt gyűjtik a kispapok az erőt a studiumra és itt pihenik ki a séta fáradalmait és talán ez az oka annak, hogy mindig zsúfolt.

Szép zimankós téli délután, amint a korai sötétben és ködben iparkodik a gyanútlan feléje, úgy érzi, hogy egy ötödrangú kávéház

vár reá. A belépésnél hatodrangúnak véli, ami nem is csoda. A hosszú padok, a billiárdasztal, az öregzongora és a mégöregebb képek, a harmóniumból előtörő akkordok disszonáns keveredése Pasi bácsi „Dáj-Dáj" dalával és a füst, a vágnivaló füst némelykor furcsán hatnak. (A „Dáj-Dáj" dal Pasi bácsi slágere és közeli rokonságban van a „kutya-kutya tarka" többezeréves slágerrel. A rokonság pedig világos: a „Dáj-Dáj"-nak sincs se füle, se farka.)

A leghangosabb a billiárd. A lárma oka emberi betegség: mindenki okosabb akar lenni a másiknál. A tanácsok özöne zúg a szegény áldozat felé. (Sikerült egyet feljegyezni: Tolla meg kolléga úr! Ne azt! Úgy! Na most! balra fogni jobb falssal... többet... találja jobbra... ne vastagon... na látja... húzza ... ne nagyon... hátulról meg lesz... De megjegyzem az illető megfogadta és kimaradt.)

A billiárd elől a Tanár Úr a néma zongoránál keres vigasztalást. Gyönyörű hangszer, ami nem is csoda, Mattheis egész bécsi tapasztalatait belefektette. A művészi és zenei kivitel (a hangolás) Mattheis igazi művészi és zenei érzékét dicsérik.

A billiárd mellett olykor sakk is járja. Vacca és az Öreg egy időben folyton megverték egymást és ettől a változó szerencsétől még a Sémi is kedvet kapott a sakkra, sőt tavaszra ébredve, az Adversarius sem kerülte el sorsát, utólérte a „sakk ragály". Állandó publikum volt a Pali, Koma és Sakter. (Pali a kiállott izgalmak következtében orvosi rendeletre hosszabb ideig az infirmáriába ment.)

Nem lennék teljes, ha elhagynám a kártyát. Külön tanfolyamon tanultuk meg a tarokk tudományát és elég gyorsan ment a tanulás. Szünetnapokon összebarátkoztunk a Skizzel, a huszonegyessel és a pagáttal. Csak Curi volt bajba, ami érthető: a pagát mindig hűtlenül elhagyta.

A tanév elején néhány elszánt ifjú hosszú pipából eregette a füstöt, de télre kiment a divatból. Csak az emléke kísértett a tavaszig és ez az emlék a pipaállvány volt. Tavasszal ez is eltünt: ismeretlen tettesek a billiárd-szekrénybe zárták.

Tavasszal elárvult a „pipa", az udvar lett a kaszinó. Milyen szomorú lett szegény, mintha mondta volna: és még én vagyok az oka mindennek, én csábítom el az ifjúságot a könyv mellől.

Tehát tavasszal „a pipa" bánatos; bánatában összeesne, ha nem tartaná a hegy. Milyen jó is az a hegy.

Még csak egyet. Öreg „pipa", akármilyen vén leszel is, mi sokszor fogunk rád gondolni és ha netalántán eltünnél, talán meg is siratunk.

KALENDÁRIUM

az 1927—28. szökő esztendőről.

Nagy dolog a háború, de még nagyobb és szomorúbb a krónika-írás. A hadvezér elővesszi a nagytérképeket, kikeresi és húzigálja rajta a csapatokat, akárcsak a „Málé" a sakkfigurákat (legtöbbször vaktában!).

A krónikás pedig az év elején felüti a krónika fehér lapját és minden rendszer nélkül repülnek bele az ötletek; jókedv, szomorúság, humor és bánat egymást váltogatják és év végén ebből a nagy khaoszból kerek egészet kell összeszedni, de úgy, hogy olvasást ne az unalom, hanem a jókedv szakítsa csak félbe.

Könnyű dolog ez — mondják. (Mondhatják ? Mondhatják !) Igazuk van ? Nincs igazuk ! Mert ha igazuk lenne, akkor tényleg könnyű dolog lenne. Atqui experientia contrarium docet, ergo.

De száz szónak is egy a vége, akárhogy húzom, halasztom is, el kell kezdeni a krónikát. De hogy ne mondják: kezdetleges vagyok — hát folytatom a restanciát és kezdem

Május hóval.

23—24. Versenyprédikációk. A díszterem sokat átélt és sokat hallott falai is beleizzadtak a mi izzadásunkba és valósággal könnyeztek (t. i. a nedvességtől). A hatás különben általános volt. Hiszen a prófétai gesztusok nem maradhattak jutalom nélkül.

28-án filozófiai vizsga a negyedéven; ők, már mint azok a bizonyos ők, azt mondták, hogy a doktorátust is letették. De a rossz nyelvek mindjárt disztingváltak.

Junius hó.

8—12. Kábultan kóválygottunk a kánikulában, könyvvel a kezünkben, a kőkockás folyosók fájdalmas falai között a félhomályos hüvöst és a vizsgák végét várva, ami sok zuhanyozás után lassan, de biztosan elérkezett. A vizsgák mint rendesen most is hatásosak voltak, különösen

22-én a homiletika-vizsga, mely után megérdemelt megelégedéssel fogadták az érdekeltek a gratulációk özönét.

24-én Te Deum és kellő csomagolás, ládahurcolás, lótás-futás után divisio apostolorum. Ki-ki sietett a szülői ház váró karjaiba, hogy erőben, tapasztalatban és súlyban öregedve kedélyesebb legyen szeptemberre a viszontlátás.

Szeptember.

17. Autók, lópaták, tragacsok csapnak éktelen zene-bonát a Papnővelde-utca csendjében, egy féléववel a „Zenebona" megírása előtt. A hangoktól már-már elszokott szemináriumi falak hangos „jó reggelt Német úr"-akra, „szervusz Pestá"-ra ébrednek. Miska és társai ládákat, kosarakat és egyéb mozgó és nagy befogadó képességű alkalmatosságokat cipelnek.

Sorjában aztán a tartalmas csomagok boldog tulajdonosai is föltünnek a látóhatáron. Pesta a halvány holddal semminemű közösséget sem vállaló arccal és viceduktori respektussal, Snafli, hétországra szóló tüdejével, Koma tekintélyes külsejével, Fuchs, föduktori megbízólevéllel a zsebében és a: Flaszter, Cucer, Fal, Vakca, Lajcsi, Pali, Petike, Béka és a többi ismerős egymásnak adják a kapú kilincsét. Persze új csillagok is tünnek fel a horizontunkon, mint pl. a Málé és a Tendenciás Dezső nyugatról, Adversárius, aki katonaviselt férfiú és a Művész úr, aki megjárta az élet rögös országútját és már megette kenyérporciója nagy részét (de még sem evett annyit, mint a Franci) meg a Zinger napkeletről. Füstös és Wagner már a gimnáziumból ismerősek. Szokásához híven utoljára a Sémi is megjött, aki az idén már Léc Pepire magyarosított. Így aztán

18-án megtartottuk teljes számban a „Veni Sancte"-t. A nap folyamán ismerkedések. Az újak kissé szokatlanul érzik magukat, az „öregek" azonban már otthonosan csoportosúlnak a vakációi események, dispositiók, meg miegymás megtárgyalására. A fötémát azonban az új „Spiri" képezi, akiről már egyet-mást tudnak az astrologusok.

19-én első előadások, amikor is megpróbálta ki-ki, hogy a szünidőben mennyire ülepedett le agyában a latin tudomány. D. u. kimenő, amely meggyfaszárú pipák behozatala erányában volt kiváló hasznosságú. Volt is olyan pőfékelés este és a Koma úgy pökte a Vörös-tengereket, hogy az elsőévesek csak megilletődéssel és respektussal mertek ránézni.

20—25. Kezdünk belemélyedni a tudományokba. Új conclusiokat és új praktikus megállapításokat hozunk létre, mint Csóry, aki szerint „Ecclaesia est societas divina." Gáspárka pedig leszögezi, miszerint térdhajtásnál a térd a láb sarkában van.

26. „Testvér" szigorú dorgatoriumba részesít egy fényüző elsőévest, akinek elszakadt a cipőfűzője, mert hát ő évenkint csak egy párat vásárol.

28-án. Prefektus urunk ajánlatot tesz, hogy a tankönyveket vegyük meg az intézettől. A vélemények eltérők; vannak akik az osztálysorsjáték főnyereményére várnak, addig is parizerre meg — amint a rossz nyelvek beszélik — szardiniára kell a pénz. Este Vicerektor urunkat köszöntjük fel. A föduktor szép dikciót is mond és igéri, hogy vigyázunk, nem törünk be ablakokat stb. stb. Valaki kijövet megkérdezi tőle: „Honnan tudja főúr, hogy így lesz ? !"

Október.

1. Új szaktárs a láthatáron. Megbámuljuk hatalmas egyéniségét. Lajcsi, azonnal szóba elegyedett vele és így percek alatt tudtunk mindent. Az új szaktárs Pocák úr, civilben ő is más pályán volt, ala művész úr és Franci, de ezeknél fiatalabb valamivel. Ért a villanyhoz is, másküllönben jó katolikus és haskéta. Vágya többek közt, hogy egyszer gyomorfájásig jóllakhasson.

7. Igazán szerencse, hogy ez a Franci olykor verset is ír a Credóba, mert így megtudtuk, hogy ősz van.

9. Mára kiderült, hogy Nafsi azért tartja a pipáját a szájában, hogy végre az ő fejében is legyen valami.

16. Sötétség borult az öreg pipára, de Pocák úr erélyes fellépése minden zavart elhárított.

21. „Mar megint egy vigéc" — méltatlankodik a Flaszter. Pedig csak egy „concurrens", ez is pap akar lenni. „Ez is kispap lesz ?" — szól a Sachter — „akkor vége a hegemoniámnak !" Fel is vették, azóta „Görcs"-nek hívják.

22. Filozófia colloquium az alsó kurzuson. Peti remekel. Tanár úr közbeszól: „Mondja domine, mekkora lehet egy molekula ?

— „A molekula ?... A molekula ? Az igen borzasztó picike" — hangzik a frappáns felelet.

23-án végre eldől a vitatott kérdés, hogy ki is a legjobb énekes. A Flaszter, mert ő a vesperás alatt basszus kottából énekelte a tenort. Ehhez már tudás kell.

24. Matheisz fényképezné az alsókurzust, de ő is odavaló és így nincs, aki elcsettintse a gépet. Felkérik rá a Málét, aki hozzá is lát, de előzőleg, hogy valami baj ne essék, öles tenyerével betakarja a lencsét.

25. Pocák barátunk, a villanyszerelő, jól működik. Amióta itt van, minden második nap rövid zárlat van studium alatt. A mai még a katedrálisi Mór-litánián is tartott.

27. Most már nincs baj a villanynyal. Totál meg lettek javítva; már maguktól gyulladnak ki és alusznak el, kivéve egyes eseteket, mint pl. a

28-iki, amikor Péterkénk filozófiai

vitán annyira tüzbe jött, hogy a lámpa kigyulladását sem okozhatta más, mint e hév hatványozott energia készletének koncentrált levezetése a villanydrótba. Mások ugyan azt tartják, hogy csodával állunk szembe, amit Péterünk canonizátióján jobb híján felemlíthetünk majd.

30-án a díszteremből iszonyú lárma hallatszik. Szemfüles riportereink azonnal ott teremnek és hírül hozzák, hogy nincs semmi különös, csak a Léc Pepi rendezgeti szeretettel a holnapi színdarab főpróbáját, — amig felsőbb decretum értésére nem adja, hogy kár a benzinért, a színdarabot majd csak 5-én lehet előadni.

November.

A lelkigyakorlatok hava. A gimnazisták és teologusok egyaránt magukba szállnak e hónapban lelki felüdülésre.

2. Halottak napja. Meglátogattuk kedves halottaink sirját.

4. Méltóságos püspök urunk meglátogatott bennünket. Amilyen váratlanul jött, oly kedves, oly jóságos és szívhez szóló szavakkal búzdított bennünket a munkára és főképen a búzgó imára.

5. Az alsókurzus a $^2/_3$ évesek közbejöttével nagy kabarét rendezett a díszben. A móka mibenlétét lásd a szini rovatban, de itt le kell szögeznem, hogy a siker fenomenális volt.

— „Ez a Nafsi kanásznak született, olyan jól adta" — szólt az egyik jelenlevő, távozáskor.

9. Mivel az aprópénzre mindenkinek szüksége van, szerezni kell. De hogyan? Biologusaink megállapitották, a krajcár u. n. krajcározás révén szaporodik; hát mindenki hajigálta a krajcárokat a magasba és „fej" vagy „irás" felkiáltással várta a sors kedvezését. Mivel az idő pénzt jelent mindig, (ilyenkor különösen) hát elhatároztuk, hogy deputációt menesztünk a Vicerector úrhoz, hogy szereltessen villanyt az udvarba, hogy vacsora után is alkalmunk legyen a kenyérkereset e nehéz, de nemes munkáját folytatnunk.

20. „Flóri", az előimádkozó az ebédlőben. A Pater nostert intonálja, de oly hangosan, hogy rövid szünet után megbánva tettét, „mea culpával" folytatja.

21. A negyedévesek megkezdik a lelkigyakorlatokat, de ránk csak

22-én kerül a sor. Zinger mint szertartásmester Pocák és mint acolytusok délben elvégzik a hagyományos körmenetet a „koponyáért". Koponyát ugyan a spiritualis úrtól nem kaptak, de harsány hahotát tölünk — igen. A tisztséget oly komolyan végezték, hogy Flóri az első emelet folyosóján előttük térdre hullott. Egyébként a lelkigyakorlat tart

27-ig, amikor kisül, hogy még nem felejtettünk el beszélni; annyira nem, hogy ezt Vicerektor urunk is örömmel kénytelen regisztrálni, amikor reggeli alatt bejő az ebédlőbe.

30. Közben megérkezett Andris barátunk is, a föduktor egyetlen drága kis unokaöccse (a történelemi hűség kedvéért megjegyzendőnek tartom, hogy kb. épen mégegyszer nagyobb bátyjánál). Megjött ugyan ő már régebben, de ittléte a köz szempontjából csak most vált döntő fontosságúvá, amennyiben névnapja lévén, a szokásos két pakli potyával emelte a nap ünnepélyességét. Mostanában jött Pistánk is, (ez nem az Atqui!), akit — én legalább úgy gondolom — az operaházi B-lista hozhatott ide, olyan a hangja.

December.

3. Méltóságos Rector úr nevenapja. Reggel a kápolnában a „jó atyánkért" végig énekeltük mindnyájan.

5. A gimnazisták szórakoztattak minket, utána Mikulás apó kiosztotta ajándékait.

11. Leesett az első hó. Nagy viadal tankok nélkül. Repül a golyó, ki tudja hol áll meg?

14. A délelőtti szünetben felállítottuk a hóembert.

18. Kopognak. „Bújj be, de jobb ha künn maradsz" üvölti Sémi. És a szíves invitálásra belép egy előljáró úr.

19. Ebédközben Pocák: Fehérváron minden nagymisén kiteszik Szt. István koponyáját.

Adversárius: Ugyan kérlek, hisz az Kalocsán van...

Pocák: Hát akkor csak a gyerekkori koponyáját.

24. Délután tarokk-akadémia. Szent este. A tanári kar teljes számban velünk ünnepelt és a Méltóságos úr szeretetteljes szavai elfeledtették velünk az otthon hiányát.

31. Szilveszter-est. Nagy tarokkcsata. Vacsora után feljött közénk Sipos tanár úr, a Spiritualis úr, a Vicerektor úr és a Prefectus úr is. A nem várt látogatás felejthetetlen szilveszter esti hangulatot teremtett.

Január.

1. A Szilveszter-esti tarokk csata után nehéz volt az ébredés. Az izgalom meglátszott Pocák úron is, pedig ő még csak nem is kibicelt, de mindazonáltal az újév hajnalán új tervek és eszmék kergették egymást tiszteletreméltó koponyájában. A terv nagyszerű és nagyszerüségét szájtátva csodálták az elsőévesek. Nem volt kisebb dologról szó, mint a kathedrális kistaffirozásáról. „Újra kell staffirozni a kathedrálist — mondta ő — mert a restaurált falak közé vadonatúj ruhák illenek". Ámde — nem hiába dolgozott nyolc évig más szakmában — nagyon jól tudja, hogy az építést — legújabban — rombolás előzi meg, tehát sikerült neki, mint indumenta deferensnek egy brüsszeli csipkével díszített albát „elintézni". „A sekrestye igazgató úr sajnálta — mondta társának — pedig úgyis csupa luk volt alúl."

3. Csóryt külföldi útjában az angolok több órán át őrizetbe vették.

4. Jus-vizsga a III. és $^2/_3$ éven. Délután elbúcsuztunk Fleischer bácsitól. R. I. P.

5. A folyosó táblájára ismeretlen tettes felirta a figyelmeztetést: „favete linguis". Talán csak nem az alsókurzusnak szól ez, lévén ma ott biblicum vizsga. A vizsgán Adverzárius felfedezte Szt. Pál Thimótheusokhoz írott levelét és sikerült Szt Márk evangéliumánál a velencei galambok nyugalmát megzavarni.

6. Ma este Gálos tanár úr tartott előadást Wagnerről. Elhallgattuk volna reggelig.

8. A nagycsengő végelgyengülésben búcsut mondott a falnak. Pocák úr örül ennek a legjobban, végre megmutathatja tudományát. A Vicerektor úrat sikerült meggyőzni és este már villanycsengő berregett minden sarokban.

12. Homiletika, kathekesis és pastorális vizsga.

18. Speciális vizsga. Nem remélt, horribilis siker. „Cucer" felel... sobrii estote et vigilate, majd jelentőségteljes fejhajtással hozzáfűzi: tu autem Domine miserere nobis!

20. Moziba mentünk mint nézők, de mire kijöttünk, már szereplők lettünk. (Mi énekeltünk a kórus helyett.)

24. Filozófiai vizsga az alsó kurzuson; egyesek részéről kultúrbotrány.

25. **Búcsú napja.** Ma reggel Pistike, az operaénekes, a szokás ellenére öt órakor kelt (általános felkelés hatkor volt), mert látni akarta, hogy az udvaron mint állítják fel a vurstlit, de tekintettel a sötétségre, visszafeküdt, majd ha világosabb lesz, biztosan itt lesznek. Délben levelet kapott ott-

honról, melyben megkérdezték, a vurstli, a ringlispil és miegymás, ami egy rendes búcsún van, nem apasztotta-e meg nagyon a tárcáját. Egyébként minden jól ment, jókedv is volt, több is mint kellett volna.

Február.

1. Az ötórai felkelést Dezső még mindig nem szokta meg, nem csoda, tehát, ha a meditálást a la buddhizmus végzi. Ma reggel a meditálási hangulathól felrettenve odaszól a Palihoz: Már öt óra van? — Már régen elmúlt — dünnyögi a Pali. Hát akkor miért csengettek ? — Mert Sanctus van — válaszol Pali.

8. Dogmatikai idill.

Pistike, az operaénekes: (felel) Patres docebant, ut...

A tanár úr: Talán nem jó iesz docebant után az ut.

Pistike: De igen, mert előtte vessző van, ez ugyanis közbevetett mondat.

A tanár úr: Bocsánat, nem láttam a veszőt!

10. A Teswér megkérdi Atqui Pistát: Mondja tisztelendő úr, mi jobb a grízes laska, vagy a túrós palacsinta? Egyik sem, mert a szardinia!

17. Péterke a fürdésben is egyéniségét vitte. Annyira elmerült önmagában, hogy észre sem vette a viz hiányát. (A viz kifolyt alatta.)

22. A hamvazás Andrist megihlette, de nem verset ír, ilyen épen elég van a szemináriumban, hanem megírja Róma történetét. Legújabb kutatásai alapján kiderítette, hogy Rómát nem Romulus és Rémus, hanem Szt. Péter és Szt. Pál alapították.

24. „A szegény embert még az ág is húzza." Ma van a szökő nap.

29. „Jézus halálbüntetés terhe alatt kötelez, hogy az apostolok tanításait elfogadjuk" — mondta Péterke a mai fundamentalis colloquiumon.

Március.

1. Stratégiai vita az ebédlőben. Dezső nagy hanggal és még nagyobb gesztusokkal magyaráz: „A világháborút nem vesztettük volna el, ha az a főherceg nem megy bölényt vadászni. Elhagyta helyét és így rés támadt az arcvonalon és ezen a résen betörtek a tankok..."

3. Mecseki sétán. Péterke (örömmel): Ni-ni! Egy majom! Mindenki odanéz, hát uramfia, egy kutya volt.

5. A Prefectus úrnak névnapja lévén, ma este szerenádot adtunk. Utána a főúr üdvözölte helyettünk is.

7. A „dísz"-ben Szent Tamás akadémiát rendeztünk. Bővebbet: a Színpadi Életben. Taki este 9-kor már álmos. Ma véletlenül papucscsal együtt dugta lábát a vizbe.

17. Teswér (Francihoz): Hát tudja theologus tisztelendő úr, szubdiákon lettem és most tudtam meg, hogy a káplánnak a filialisba zörgő parasztszekéren kell menni!

Franci: Nem kell, mehet gyalog is!

18. Szerenád a Spiritualis úrnak, lévén holnap Szt. József ünnepe, vagyis a nevenapja.

28. Ma reggel Füstöst elnyomta a meditációs búzgóság és tévedésből a pad mellé helyezkedett. Pocák azonnal gondjaiba vette. A reggelinél tudtuk meg, hogy látomása volt: „Máskor, ha horkolok, én is ezt mondom" jegyezte meg egy rosszmájú ember.

31. Nagy séta a Remete-rétre. Minden jól lett volna, csak a néma zongora étheri muzsikája hiányzott a — tanár úrnak. Amikor a Remete-réten megpihenünk, nagy örömmel rohan a Pali: Atyamester, milyen szép cincért fogtam! Atyamester (nagy szakértelemmel nézegeti): nem cincér ez, hanem tücsök! (Az igazság kedvéért megsúgom mindenkinek, akit illet, hogy a szegény rovar cserebogár volt.)

Április.

1. Az asszisztenciák szezonja következik. Szigethy főtisztelendő úr küldött húsvétra öt pengőt. „Ez igen! — mondta a Teswér, — most én is fogok szívni."

12. Kánoni látogatás a studium alatt. Az ajtónyíláskor Nafsi azonban hortyogni kezdett. Péderke megbotránkozva oldalba böki: „mi lelt téged Nafsi?" „Semmi — volt a válasz — csak megakartam tévészteni a Prefectus úrat, hátha visszafordúl, azt hívén, a hálóba ment tévedésből."

13. Biblicum órán: Hol lakott Lázár? Andris nagy komolyan: a sírboltban.

14. Ma van Méter nevenapja. „Nem is tudtam, hogy szent Sachter is van" — jegyezte meg a jó öreg Teswér úr.

17. Matheisz ma egy kozmetikus felfedezést tett és ezúton ajánljuk sokak figyelmébe. Hetekig nem kell borotválkozni, ha borotválkozás után formalinnal kenjük be arcunkat. A Matheisz jó példáját eddig senki sem követte.

18. „Szólok a Vicerektor úrnak, hogy alacsonyabb padokat csináltasson a kápolnába — mondá a koma — ma reggel elmélkedés alatt megint bevertem az orrom."

„Nem a pad magas, hanem a te orrod hosszú" — válaszolt Pesta.

19. Matheisz hiába dörzsölte a kezeit a mosdótál mellett, nem habzott a szappan. Nagy álmosan földhöz vágja, hát uramfia, a Flaszter papucsával akart mosdani. (Ha mindig hatkor kelnénk, ilyen eset nem fordúlna elő.)

20. Biblicum colloquium. Kácsa produkálja magát. A tanár úr kérdéseire elmondja, hogy Szt. Pál unokaöccse Szt. Jeromos volt, akinek foglalkozása volt a keresztény üldözés.

24. Pasi bácsi elhatározta, hogy a mai órán figyelni fog. Elhatározását tett követte. De a szokatlan figyelem megtévesztette a tanár úrat és megkérdezte: „Na, domine valami baja van? (Málé boldogan dörzsölte a kezét: Na ilyen baj nem érhet.) Egyébként a Curi úszó leckéket akar venni, nehogy elmerüljön abban a boldogságban, amely ma érte: keresztapa lett! (Az öröm potyájával még mindig adós.)

26. P. Zsiros S. J. előadása a Szívgárdáról.

Május.

7. Dogmatika órán. Tanár úr (a Francihoz): sufficitne attritio ex metu gehennae orta..." „sufficit" — vágja ki a rezet Franci és elhallgat.

10. Vidakovich főorvos úr a felsőkurzuson egy emberi koponyát mutat be. A demonstratió a tizpercbe is belenyúlik, amikor belopódzik az alsókurzus Adverzáriusa. Dezső magához inti: „De ronda ez a koponya!" „Hát még ha egy eleven halottét látnád" — vágja vissza az Adverzárius.

Különben elmaradt a mai kirándulás, lévén zivatar, eső és miegymás.

13. Jus órán. Tanár úr (Nafsihoz): Qualis est prima pars sepulturae? Nafsi (súgás után): Praefatio! (Levatio helyett.)

16. Dezső régi magyaros stilusú szent beszédet mondott a májusi litánián. Kerek 15 percig tartott. „Csak az a kár, hogy rövid volt, nem fejeztem be az álmot" — sopánkodott a jó öreg Teswér.

17. A mosdóban.

Teswér (Pistikéhez): Rettenetes!.. Karácsonykor kezdtem meg egy cipőkrémet, azt hittem káplánkoromban is elég lesz és épen most elfogyott.."

(A szóban forgó doboz 2×2×2 cm. nagyságú reklám doboz volt, melyet a jó öreg Teswér valamelyik tisztelőjétől kapott.)

20. Péterke, te is szoktál tarokkozni?

— Na igen, úgy nyáron néha-néha!

— Tán csak kibicelsz?

— Óh nem; rendesen négyes pártink van, t. i. a kántor meg én, én meg a kántor.

23. „Snafli" megoldott ma egy házassági kérdést!

— Mit?

— Azt, hogy elveheti-e valaki özvegyének valamelyik másodfokú rokonát és ő azt mondta, hogy elveheti.

— Hát nem?? — szól közbe Sachter.

— Ojvé!... hiszen ha özvegye van, akkor ő nem élhet már!

24. Mégis csak hamis próféta az „atyamester", mára szép időt jósolt, aztán most itt van ni, esik az eső és nem mehetünk kirándulni Kökénybe! Pedig „Pistike" már bokavédőt is húzott, „Flaszter" a football is felpumpálta.

— Nem baj, — szól közbe a trafikos, — nekem azért elfogyott legalább a portékám!

Hála Istennek, kész vagyok. Pontot teszek én is, de a pont előtt zárójelben kérem az olvasókat, ha esetleg nevettek a mi furcsa eseteinken, ne feledkezzenek el a Szt. Pál társulatról. De most már — a jövő évi viszontlátásig!

Vakációi pályatételek.

Határidő: október 15.

(Később érkező pályamunkák nem fogadtatnak el!)

1. Nagys. és Főt. Szentkirályi István tb. kanonok, theol. tanár tétele: „Keresztelő szt. János az evangéliumban és az egyház liturgiájában". Díj: tíz koronás arany.
2. Dr. Dőry László tétele: „Hogyan lehet megtéríteni a vallástalanokat?" Díj: Dr. Tóth Tihamér: Az intelligencia lelki gondozása. (2 kötet.)
3. Dicenty Gyula tétele: „Az egyházi zene és az új törvénykönyv." Díj: Capellmann—Bergman: Pastoral-Medizin.
4. Dr. Vértesi Frigyes tétele: „A filozófia és a pap lelkiélete". Díj: 20 pengő.
5. A Szent Pál Társulat pályatételei.
   a) „Szent Pál beszédeinek méltatása." Díj: Jayau K. A.—Palucsák P. Aquinói szt. Tamás életrajza.
   b) „Pázmány szónoki jellemzése." Díj: Fraknói: Egyháznagyok a magyar középkorból.

A Társulat üzenetei.

1. Hálás köszönetet mondunk anyagi és egyben szellemi jótevőinknek, kiknek pártfogásával sikerült csak, szűkes anyagi viszonyaink mellett ezévi jelentésünket kiadatni.

2. Az 1927—28. évi tagsági díjnak, két (2) pengőnek a nyomdaköltség fedezhetősége miatt minél előbbi szíves beküldését tisztelettel kérjük.

DUNÁNTÚL EGYETEMI NYOMDÁJA, PÉCSETT

8. SZÁM 1928. JUNIUS

SZEMINÁRIUMI ÉLET

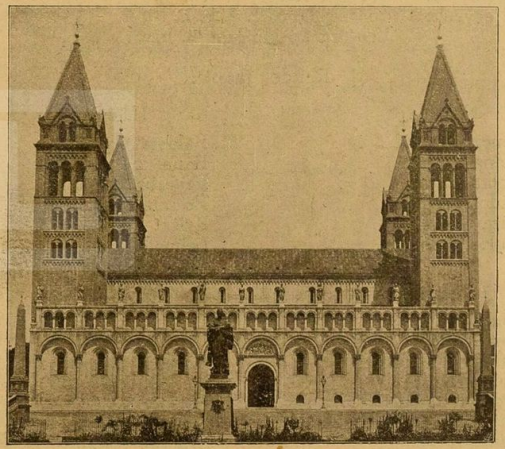

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESITŐJE

9. SZÁM 1929. JUNIUS

SZEMINÁRIUMI ÉLET

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESÍTŐJE

A Szent Pál-Társulat tagjainak névsora

az 1928/29. tanévben.

Igazgató: Dr. Vértesi Frigyes teol. tanár.
Elnök: Báter Károly IV. é. hh.
Főjegyző: Taksonyi József III. é. hh.
Pénztáros: Fröschl Gáspár III. é. hh.
Főkönyvtáros: Balassa Gyula III. é. hh.
Levéltáros: Bencze János II. é. hh.
Szindirektor: Baum Ferenc III. é. hh.
Alkönyvtáros: Oberritter Ödön I. é. hh.
Aljegyzők: I. Horényi Kálmán I. é. hh.
II. Tandlmayer Lipót I. é. hh.
Missziós szakoszt. vezető: Feuerbach Péter III. é. hh.

Rendes tagok:

IV. év Benkő Pál, Bor Sándor, Bucz Emil, Curilović Ottó, Cséry Dezső, Erdélyi Lajos, Kanizsay Vendel, Németh László, Plichta Béla, Schmidt György.

III. év. Dittert László, Kovács Pál, Kriszt Mátyás, Leimeter Tibor, Szigethy László, Talabér György, Weiszenburger József.

II. év. Ágoston János, Hemrich Ferenc, Juhász Pál, Kolbert Bálint, Oszkay Lajos, Szeitz András, Szinger József, Ventura László, Wagner Károly.

I. év. Bátai István, Bőzinger László, Hegedüs Jenő, Kovács Kálmán, Miklósi István, Müller József, Németh Jenő, Steinhardt István, Sudár Dezső.

Szeptemberben fogjuk elkezdeni könyvtárunk rendezését, kérnénk a Főtisztelendő Urakat, hogy egy üres félórájukban nézzék át könyvtárukat és az esetleges ott felejtett Szent Pál-Társulati könyveket szíveskedjenek hozzánk küldeni.

A pécsi egyházmegyei hatóság 1688/1929. számú engedélyével.

Steph. Szentkirályi theol. prof. Pécs.

Aranymisére.

Krisztus földi helytartója mutatja be a legszentebb áldozatot.

Péter sziklának bizonyult és e sziklán ma is áll az oltár, ahol Kelet és Nyugat szemeláttára ismét lejátszódik a legnagyobb drámai jelenet, amit a klasszikus kor végignézett. Elmulott minden azóta; kemény birodalmak horpadtak be, népek nőttek fel, népek pusztultak el s emlékük megsüppedt sírhelyeken nyugszik, de a némaság fölött ma is áthangzik Krisztus örök igérete: „Én veletek leszek a világ végezetéig.“ A népek ajka bizalommal könyörgött: „Mane nobiscum“ és a pápa fölmutatja Krisztust, hogy lássák azt, akit kerestek, hogy tanuljanak hitet mindnyájan, akik alig néhány napja csak a Golgothán látták a hatalomtól letört Krisztust, és látták beborulni az eget az Isen országa fölött.

Minket is ide az oltárhoz sodor az emberek tömege. Itt hullámzanak a kultúra tönkrefinomodott polgárai és klasszikus egykedvűséggel nézik az ismeretlen Istent, itt állanak a gépkor ma még barbár gyermekei és a semmiség néz ki a szemeikből. Mi a szeretett tanítvány ragaszkodásával jöttünk ide, hogy szembenézzünk a Krisztus-arccal. Az oltár lépcsőjére állunk; mögöttünk az elmosódott határokig húzódik sötéten népek sokasága, akik nem értik az eseményeket, akik nem érzik az emberiség megváltó, nagyszerű perceit; mi pedig itt állunk, „super faciem abyssi“ és mélységes hittel szemléljük az oltár mysteriumát, a testté és vérré vált Isten hatalmát, mely halott lelkeket támasztott föl a bűnbeveszett pogánságban, amely Pétert sziklává keményítette s a nagy Babylon földjébe belevájta az új élet tavaszbontó csiráit, a jövendő századok életerejét.

Petrarca egykor elment Rómába s Diocletián fürdőinek hatalmas boltíveiről a mély csendben megrendült lélekkel nézte az épülő Róma fenséges méreteit. És azóta Róma számtalanszor felidézte e történelmi szemlélődést. Lüktető termékenység virágzott ki a romok között, Róma nőtt és fényét a földkerekség áhítatos kereszténysége figyelte. Ma is nő Róma; a mult század romvilágából kilépett a Città del Vaticano és

ünnepélyesen hirdeti, hogy él Krisztus, hogy kiderült az Isten országának ege és hogy a napsütésben szabadon ver széjjel az Isten kegyelmének fénye.

A szikla-oltáron lehajtott fővel mondja Péter az aranymisét. Térdeljünk le és imádságos lélekkel hallgassuk a pápa miséjét.

Azoknak, akiktől búcsuzunk.

Testvéreink vagytok, messze kísérünk benneteket.

Utjaitok a jövőbe kigyóznak és titeket húz a messzeség, mert a Mester vágya ég a lelketekben, hogy elvigyetek hozzá mindenkit, hogy falvak és városok álljanak ki az ő hírére és értsék meg az ő üzenetét.

Menjetek.

Emberek állnak az útakon, akik tépelődő lélekkel kutatják az elnyúló távolságokat és nem mernek elindulni az üdvösségük felé, akik fáradt letörtségben várják a könyörületes embert, aki megfogja kezüket, lelket önt a reményeikbe és erős kézzel viszi őket az élet boldog lakói közé.

Menjetek és keressétek meg őket.

Legyetek a lelkek megmentői, álljatok melléjük és karoljátok fel őket. Embereket támogattok, akik az életben learattak mindent, akik ma vívják a lelkiismeret harcát, vagy tegnap törölték le verejtéküket, amit a test drága győzelme vert ki elborult homlokukon. Menjetek feléjük is s ha látjátok, hogy éget a mámor rózsakoszorúja, tépjétek le a lüktető halántékokról és adjatok nekik új örömöket és szabadítsátok föl a lélek végtelenbeható vágyait.

Járjatok a lelkek szolgálatának dicsőségében, ragyogjon arcotok és fedetlen fővel hirdessétek népeteknek a titokkal teljes ég megnyilt csodáit. Emeljétek feléjük küzdelembe vetett tiszta homlokotok, nézzetek a világba az égre feledkezett szemek ragyogásával, hogy tanuljanak rólatok áldozatokra elszánt elhatározásokat; legyetek „az élet illata", a keserűségekben megengesztelés, hogy a küzdőknek elfásult keménységükben ki ne töredezzen lelkük és ismerjenek boldogságot, békét.

Vigyétek mindenkinek Krisztust.

És áldjátok meg az embereket, hogy sokan legyenek a boldog áldottak.

Már mennetek kell. Emlékeinkkel búcsuzásra jövünk és utoljára messze-messze elkísérünk benneteket.

Útak és célok.

Ugyanazt az útat jártam éves nappalokon és éjjeleken át. Közben őrtoronyra bukkantam. Útamat állta, hát fölhágtam. Érdekes kép tárult elém. Feszítetten düllesztettem pupilláimat, de a láthatár nem változott, csak tágult. Minha csak kaleidoszkopot forgattak volna szemeim előtt, ezer és ezer út tarkállott előttem, kisebbek, nagyobbak, egymástkeresztezők, útvesztőkbe torkollók és feneketlen szakadékokba botlók. Csak egy volt a folytonos, kövekkel kirakott, kitartóan előre, országba vezető országút. Mindegyiken ember, sok ember, csak az országúton volt több a kő. Érdekelt mindegyikük, gondolatviláguk, életcéljuk. Hosszan elnézegettem, figyelgettem őket.

Az emberi cselekedet, tevékenység rugóra jár. Mozgás a mozgató nevét kiabálja. Erőkifejtés eredményvárásba torkollik. És a sokféle úton járó sokféle ember tevékenykedik és cselekszik is. Törtető erőkifejtést vált ki belőlük a folytonos eredményvárás, csalogatja és igéreteket tesz nekik a valóraváltásba burkolt Hári János. Ők mennek és hiszik, hogy célhoz érnek. Az ember megdöbben. Mióta mozgat és tüz ki célokat a céltalanság? Szó se róla! Célhoz egy sem ér. Igazolják, bizonyítják az út-végek.

Az egyik úton rózsák virágoznak, virágok illatoznak. Sok rajta a bevágás, hazasiető mellékhajtás. Mindenünnen emberek bukkanak elő. Különféle fajuak, koruak és testalkatuak. Egy tömbbé egységesíti őket a közös vágy, gondolatvilág, az öröm karján való boldog megpihenés. Előttük táncol az öröm és csalogat. Százszor szép az arca és sok száz a karja, mindenkit kielégíthet. És a kengyelfutókként száguldó emberek nem értek rá észrevenni a talpuk alá tévedt új területeket és az iszapban sülyedni kezdtek. Végre megszánta őket az öröm s karját nyujtotta, de csontkéz volt és ajkukhoz emelte a csalétkelyhet, — a halál volt.

Másokat a pénz, gazdagság-vágy húz, vonz ellenállhatatlanul. Azon jár az eszük, hogy találhatnának arra a földre, melyben a bevetett arany termése kétszázszoros lenne. A gazdagodni-vágyásért, nyereség-kilátásért árúba bocsátanak becsületet, tisztességes életet. Biztos kezű lövőknek gondolják magukat, az életet nyílnak használják és megvannak róla győződve, hogy a legjobb helyre röpítik. A véges erőlködésnek sikere sem roppant, azért érthető, hogy minden nyíl célon innen esett le. Nem különb sorsra jutottak a palotákká hordott arany-lakások. Homok alapra épültek, azért nem is volt szükség a váratlan förgeteg végső erőfeszítésére, a palota-lakások kriptákká zsugorodtak s bennük kelletlen-tehetetlenül hevernek az emberroncsok.

Úttalan útakat járt és taposott ki a dicsőség-hajhászás, feltünés-nagyzolás, az „én"-nek dacos, keménnyakú világjárása és világkeresése az önönmagának elég és önönmagában boldog észnek szisztémaépítése és mindennek óhajtó irányszabása. Szerencsétlen útak szerencsétlen embereinek céltalan tervei! Hisz levegőben repülni annyi, mint eltünni, csak rövid ideig jelzi az arrajárást a szellőt kavaró szárnycsattogtatás. A nagyratartás, megbecsülés csak muló árnyék és többnyire az égi Nap érdeme, mert világosságot, fényt sugároz. Az „én"-nek imponáló ereje, mint a vendéges házban tartózkodó egy napi vendég emlékezete, mert naponként változik az érdeklődés tere. Tény, hogy vonz és kápráztat az ész sikeres előretörése, lerí az emberek arcáról a meggyőződés erőssége, hogy taposott útakon járnak. A tisztalátás távolságából beszéli azonban a valóság, az észemberek a mély tengereket járó hajók raja, habokat szelnek, tovatünnek s nyomuk már is nyomtalan.

Más útakon más emberek. Kicsiny világukba gubózva, magukat és társaikat hitegetve, álltatva keresik céljukat és boldogságukat. Ahányan annyiféleképen. Mennek és letűnnek, elnyeli őket a feledés. Célhoz nem értek, hisz a céltalanság útját járták. És sokan most is járják. Tisztán látom arcukat, gondolatvilágukat és cselekedeteiket. Szánalmasak. Fáj, hogy embertársaim. Másrészt vígasztal is, hátha észreveszik bennem a testvért és meghallgatnak. Mert sok számukra a mondanivalóm, segíteni szeretném mindegyiket.

Megmondanám nekik csak egyék a föld kenyerét, erősödjenek, szíják a lég levegőjét, izmosodjanak, legyenek életképesek. Tekintsenek a föld gyomrába, a természeti erők és titkok mélyére, tapogassák ki az éji ég csillagvilágának pulzusát, kutassák az emberi elme óriási távlatait, fedezzenek ott fel új, ismeretlen Atlantiszokat, vagy mélyen a tudat-küszöb alá süllyedt régi világrészeket — és lássák és érezzék, hogy Isten közelségébe ütközik létük, az Ő adta kis gyermek-kocsiba fogózkodva tanul járni eszük. Kezük önkénytelenül is kezébe kapaszkodik. Ha nem rakja lábuk alá a föld-padlót, feneketlen mélységekbe botlanak. Isten van felettük, alattuk, körülöttük, bennük s ők Ő benne élnek és lépnek. Ha kinyitják szemeiket Őt kell látniok, ha használják eszüket Őt kell érezniök — legyenek okosak.

Szeretnék emberek tanítója lenni, mint a Mester a Boldogság hegyén és belőlük ördögűzéssel a bűnt sertésekbe hajtani. Szeretném gyógyítani a sántákat, bénákat, vérfolyásos asszonyokat és 38 éves beteg lelkeket. Mosolygna arcomon az öröm, ha fölruházhatnám a koldusokat, Élet-kenyeret osztogathatnék elcsigázott, tévút-poros vándoroknak és szőlőmunkálásra fölfogadnám az este 6 órakor érkezetteket. Elviselném a Judáscsókot, szivem vérét és életemet keresztre szegezve értük adnám, csak serkenthetnék a behantolt síri világból ismét életet.

Lennék, ó csak lehetnék a szegényeknek mindenük. Szeretnék és szeretnénk *mindannyian* papjai lenni az összes embereknek. Megértenek-e? Úgy lesz-e? Segítség!

Tekintetem az országútra tévedt. Köves úton haladtak, törtettek mosolygó arcú emberek. Erős és fényes-fehér volt a Vezérük. Mintha nem is ember lett volna. Úgylátszik ismerte gondolataimat — messziről helyeselt és kitartásra bíztatott. És egy pillanatra fölvillant előttem az Út vége: az örök cél.

Adatok a missióból.

Világháború folyik. A csatatér a missió, a tét, az ütközőpont a lélek. Kettő a küzdő, a kitűzött célért síkraszálló ellenfél: a katolikus és a protestáns missziónárius. És most van a döntő ütközet. Már nem kell sok idő s valaki győztesen kerül ki a harcból. Ki lesz az? P. Väth Alfonznak, a világhírű missziológusnak aggodalmai vannak.

Húsz év alatt hithirdetési kerületeink száma 45.4%-al emelkedett, katolikus híveink pedig *63.45%-al*. E számok beszélnek: Isten a segítőnk. Fontos eredmény a missziós segédszemélyzet 111.5%-os növekedése. Mert ők a pogány őserdők bozót-bogozói, út-törői. Sokat jelent és öröm az iskolák és tanulóik szám-szaporodása, 132 és 138%. A missziós iskolák tanulói közt sok a pogány, kik önkénytelenül is magukba szívják és megszeretik az igaz vallást. Csak egy a lehangoló, szívbemarkoló, 13,602.631 katolikus hívőnek 13,383 hithirdető viseli lelkipásztori gondját. Egy-egy hithirdetőre 1017 hívő esik. 1017 gyermek várja a lelki élet fenntartására szükséges kenyeret atyjától, a paptól. Mi idő marad akkor a sajátos missziós munkára, a lélekhalászatra? Sok a munka és kevés a munkás. Küldj Uram munkásokat!

„A magyarok a tizenkettedik órában érkeztek — írja P. Szarvas Kínából. Ha jól megfogják az eke szarvát rövid idő alatt annyit szánthatnak, mint elődeik hosszú évtizedeken keresztül." Komoly szavak, bizonyítja a komoly eredmény. November elejétől december 15-éig az iskolák száma 70-ről 102-re, hitujoncai létszáma pedig 1500-ról 3000-re emelkedett. Esőben, hóban 18 km.-ket gyalogolnak s kérik könyörögve felvételüket. És a kérés nem mindig teljesíthető, kevés az anyagi fedezék. Magyar ember csak szorult helyzetben, nagy szükségben facsarodik alamizsnakérésre. „Nem kételkedem benne, hogy a magyar katolikusok önzetlenül fognak támogatni munkánkban" — írja tovább a Páter. Magyar ember kér és reményel véreitől. Meghallgatják-e? Megértik-e? Idegenben van és segítségre szorul.

Csonka országunk a maga csonkaságában kezdte észrevenni a pogány lelkek fájdalmát és fölértékelni a *lélek* Trianonsorsát. Missziós adományában az emelkedés ugrásszerű. 1927-ben 100%-os, 1928-ban újabb 26·6% és 101.674·58 P volt a végösszeg. Több lett a missiósegyesületi tag, emelkedett a lappéldányok száma és növekedett a magyar missiós személyzet létszáma is. Igaz, hogy csonka országunk 5¼ millió katolikusaihoz viszonyítva az eredmény még mindig nem elképesztő. Csak 67 a magyar missiós személyzet létszáma. (37 férfi és 30 női szerzetes.) Még sem keresem itt a nemtörődömség fekete foltját, hanem azt mondom ez is eredmény. Lesz majd nagyobb is. 85 magyar növendéket nevel az Isteni Ige Társasága a missió számára a gimnázium különböző osztályaiban. A ferencrendiek Capistrana provinciája még a folyó évben két pátert és három frátert küld Kínába. Mi már szeretjük a missiót.

A lelkek szeretését prédikálja egyházmegyénk missiós alamizsnája is. Két éve 100%-os volt a növekedés, az elmult évben pedig újra 14·3%. Az egyházmegyék sorában a 6-ik hely a mienk. 6558·15 P volt az utolsó missiós adományunk.

Örvendetes haladásról számolhat be szemináriumi missiósszakosztályunk is. 306·28 P a missió céljaira fordított pénzösszeg. Ebből 4·16 P a kiadás, marad 302·12 P. Missiós folyóiratokra költöttünk 108·90 P-t, 115·38 P az önkéntadomány és 90 P a negyedéves hitoktató urak „Tűszúrólap" gyűjtése. Az emelkedés 68%-os, tavaly előtt óta pedig 432%. Viszonylagosan eredmény ez, szép eredmény. Missiós folyóirataink száma 50-ről 60-ra emelkedett. 10-el szaporodott a Szalézi Munkatársak száma és 22 most a létszám. Új dolog és örvendetes hír az Unio Clerinek szemináriumunkban való megszervezése. 39 teológus lett tagja. Az idei évben tartotta missiós szakosztályunk az első missiós ünnepélyt. Tárgya volt: 1. a Szt. Pál-Társulat főjegyzőjének megnyítója. Keresetlen szavakkal ecsetelte az ünnepély jelentőségét. 2. A missziósszakosztály vezetőjének felolvasása, melyben rövid és tömör áttekintést adott a világmissió helyzetéről, szerveiről és fejlődéséről. 3. A missionárius élete és halála. — diapozitív-képes vetítés. (84 képpel.) Az előadás napja március 9. volt. Célja a missziologia mélyítése és megszeretése. Elérte-e? Ismét a számok felelnek: akkor 128·48 P volt a missziós adományunk, most pedig tudjuk, mennyi a többlet.

Külön köszönet és elismerés illeti a szakosztályból távozó negyedéves hitoktató urakat. Nemcsak a 15 kg. staniol, narancshéj és bélyegért, vagy a szép pénzgyűjtésért, hanem az önzetlen missionáriusi munkájukért. A leghálásabb talajba, a minden szép és nemes iránt oly fogékony gyermek-lelkekbe ültették, vették Krisztus szent ügyét, a missió szeretését.

A jó gyermek öröme, hogy sikerét, eredményét a szülői kézbe rakhatja. Úgy teszünk mi is. Kis eredményünk, mindenünk a legjobb anyáé, Egyházunké. Ossza tovább és tanítsa mosolyra, örömre az örömtelenség kenyerén nőtt éhezőket. Még 1.144,100.000 az ilyen. Tudjuk. Igaz, kicsiny a szívünk, de még sok benne a hely.

Mozaikok.

„Victimae paschali laudes Immolent Christiani!

Victimae! Ez új. Ebben benne van a kereszténység szelleme. Áldozatot mutattak be a Jahvenak, Sinai villámokat szóró törvényhozójának. Áldoztak Zeusnak is és Hadesnek, mert féltek tőlük, Bacchusnak, mert gyengének érezték magukat vele szemben... de áldozatnak nem áldoztak. Lefelé nem lehetett áldozatot bemutatni, de még csak hozni sem. És ime, a keresztények: „laudes immolent victimae!" Ez egészen új szellem, ez Krisztus közénkáradt Lelke. Az Ő áldozata azokért volt, akik lent vannak, mélyen lent. Az Ő tanítása: „aki nagyobb köztetek, legyen mint a kisebb és aki előljáró, mint a szolgáló (Lc 22, 26.). Ti engem mesternek és úrnak hívtok és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát én... megmostam a ti lábaitokat, nektek is mosnotok kell egymás lábait. Mert példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek."[1] Ez a Krisztus lelke, amellyel megűjította a világot; ha ezt nem tartjuk, nincs bennünk a kereszténység szelleme. Ha szemeim nem látnak, csak fölfelé, akkor farizeus lehetek, de keresztény nem. (Krisztus maga köré gyűjtötte a kisdedeket és lenézett reájuk.) Nem elég a szférák zenéjét hallanom. Észre kell vennem az emberek jajját, ami kizárólag lent van... Figyelemmel kell lennem a hibákra és a tökéletlenségekre; szeretetteljes figyelemmel. Nem feledhetem, hogy a Victima paschalis sóhajai is lentről valók: azért sóhajtoz, azért szenved, mert nostros tulit languores et nostros portavit dolores.

Christiani. Az eszme, a lényeg a világ lenézett sarkából, a Birodalom sötét zúgából származott; — a nevet: a fényes, sok századok kardcsörtetésén, vészkiáltásain, halálhörgésein áthangzó, a lőporfüstön és legkülönbözőbb vallás- és bölcseletszisztémák sötét és zavaros ködén keresztülragyogó „Christianus" nevet Antiochia adta, a világváros.

Ez a tény az emberiség életének egy folyvást ismétlődő tünetére emlékeztet. Az erő, az érték ott gyülemlik össze, ahol kevés a jólét, ahol a nehézségek és ellenhatások kohójában

[1] János 13, 13—15.

ízzik az élet. A vasból égetéssel lesz az acél, a ronggyal-dörzsölés csak fényt ad neki. Horatius is ezt fejezi ki:

„Qui studet optatam cursu contingere metam
Multa tulit, fecitque puer, sudavit et alsit,
Abstinuit venere et vino . . .“[2]

Ez a keserű igazság; ez az isteni átok („Orcád verejtékével eszed a kenyeret“)[3] beteljesedése az egész vonalon.

Ami jólétből származik, az nem eleven erő; az állandóan nyugodt, kielégített, epikureista életrend gyümölcse lehet lelkesedés a „Gloria“-val és a mágusok ajándékaival felköszöntött Gyermekért, a feltámadott Krisztusért, a királyért, a dicsőségesen domináló és tündöklő Egyházért, de az ilyen lélek nem kívánja látni a *Golgotha* vérző Királyát, nem szívesen hallja a *korholó* Mestert, nem figyel a *parancsoló* Egyházra. Sajnos, vannak olyan katolikusok, akiknek a kereszténykurzus, a papismerős, a püspök-protektor jó, akik még pozitív kötelességeiknek is eleget tesznek, de jólétükről gondoskodnak nem egészen egyenes úton is. Sokan vannak ezeknél jobbak, heti gyónók, akiknek jól esik a nyugalom, amellyel a kereszt árnyékában biztosítva érzik magukat, de háttal ülnek a keresztnek; és egy kissé távolabb: *félnek, hogy a vállukra talál dölni,* akkor pedig . . . nincs kizárva, hogy ledobnák.

A kereszt közelében más veretű lelkek vannak. A kereszten függő Megváltónak pálmák alkotnak oázist; *pálmák, amelyek sub pondere crescunt.* Most már megértjük Goethe szavait:

„Wer nie sein Brod mit Tränen aß,
Wer nie die kummervollen Nächte
Auf seinem Bette weinend saß,
Der kennt Euch nicht Ihr himmlischen Mächte!“[4]

Most már a keserű igazság, az isteni átok nem oly keserű, sőt — a kereszt oázisában megédesül.

„Agnus redemit oves — Christus innocens Patri Reconciliavit — Peccatores.“

Agnus redemit oves . . . E szavakból a gyermeklélek diadala sugárzik. Kétségtelen, hogy a fiatalosság, az ifjúság, a gyermekes kedély: erő és előny. Ha egy lélekről azt kellene mondanunk, hogy öreges, elernyedt, akkor már — úgy gondolom — minden rosszat elmondtunk róla. Kérdés most már, mi az oka annak, hogy a fiatalos, ifjúi léleké az előny? A felelet kézenfekvő: *a lélek örökléte.* A lélek természeténél fogva nem ismer elmulást.

---

[2] De Arte Poëtica Liber.
[3] Gen. 3, 19.
[4] Wilhelm Meisters Lehrjahre.

Itt meg kell állnunk egy pillanatra, ezelőtt a — talán már köznapiasan hangzó — de valójában mélységesen mély tény előtt. Egy instanstól kezdve örökké létezni, örökkétartó isteni működést, velem-törődést jelent. Ahol az Isten működik, ott jelen van. És ez a léleknek természetes! Micsoda perspectivák! Az Isten állandóan velem van. Még ha elfordulnék is Tőle, velem van. Sőt, különleges módon működik lelkemben; természetfeletti hitet és reményt tart benne, tehát díszíti! (Minden út Rómába vezet: minden elgondolás az Isten szeretetére.)

De visszatérve a lélek öröklétére szemünkbe ötlik a simplicitása. Előttünk bizonyos tekintetben ismeretlen valami. Ezt már nem tudjuk elképzelni. Tehát várunk. Várjuk az Isten jóságát, hogy megmutassa nekünk, hogyan működik, hogyan hat és dominál a lélek. — Van abban valami impozáns, amikor ismeretlen hatalmak, a háttérben, kulisszák mögül, a láthatatlanságból kormányozzák a külső erőket, amikor a külső megmozdulások szálait egy ismeretlen kéz irányítja. Ez impozáns — de sokért nem adjuk, ha bepillanthatunk a háttér rejtelmeibe. — A lélekkel kapcsolatban alkalmunk van mindkettő élvezésére. És gyönyörködni fogunk önmagunkban, mint az Isten csodálatos képmásaiban . . . és gyönyörködni fogunk a Mintában; vég nélkül, örökké boldogan. Azt hiszem, hogy a pokol kínja csekélység a mennyország boldogságának a nagyságához képest, mert érdemesnek találta Isten a mennyországért a pokol veszélyének kitenni a lelkeket. Már pedig a pokol kínja örök rettenetes, tehát a mennyország boldogsága . . . „szem nem látta, fül nem hallotta!“

Christus innocens . . . reconciliavit. Életprogramm. — Itt nevelkedünk a városban, a városi zaj és zűrzavarban nagy apparátussal és erős iramban dolgozó papok közelében. Látjuk munkájukat, nemes fáradozásaikat és az eredményt. Szemünk láttára folyik a lelkek kormányzása. — Az intézetben élő gyermeknek páratlan öröme a csöngetőhetesség: amikor ő dirigálja az egész communitast, az ő jeladására mozdul meg minden. Ez a gyermek élvezete. A felnőtt már mélyebben szeret belenyulni mások életébe. A papi élet örömei közé tartozik a lélekvezetés. Olyannak képzelem a városi papot, mint egy forgalmi rendőrt egy nagyforgalmú útkeresztezésen, aki ezer veszélytől menti meg a rohanó embereket, amikor „megállj“-t int; indít, amikor elérkezettnek látja az alkalmas pillanatot és helyes irányba terel mindenkit. Felelősségteljes a szerepe, de a jól végzett munka öröme, az Isten sok-sok kegyelme rekompenzál és az iram serkent. Ilyen papok, ilyen munkálkodása láttára megszállja a szent lelkesedés és búzgalom szívünket . . . de hamar eszünkbe jut, hogy ez csak kevesek osztályrésze. A falú őrhelyére leszünk mi kiállítva. De Istenem, mit csináljon a forgalmi rendőr falun? Lesz-e ott ily impozáns lélekirányítás? Ott nem adják kézről-kézre ajtónk kilincsét, ott nem várnak

minden órában: most egy előadásra, most egy exhortációra, lelkiirányításra, majd erre, majd arra. Ott el kell tünnünk. Igen. Mert életprogrammunk e szavakban van: Christus innocens reconciliavit. A reconciliatio nem igényel iramot. A Hóreb barlangjában várakozó Illés sem a szélvészben és földrengésben találta az Urat vagy a tűzben, hanem lőn „a tűz után lágy szellő susogása. Melyet hallván Illés befödé orcáját palásttal..."[5] Ez akkor történt, amikor Illés, miután nagyot tett, miután Izrael szemeláttára cselekedett (megölve a bálvány papjait), elmenekült a magányba.

Amikor tehát az emészt, hogy ott, a falu őrhelyén, nem lesz meg az a lendülés, az a folytonos önodaadás a híveknek, akkor — beszéljünk őszintén — akkor nem egészen a reconciliato-t keressük, belevegyül az *én* nélkülözhetetlenségének bájos, de veszedelmes öntudata Jézus ügyébe. Amikor *a munka a minden*, akkor Krisztus már nem a minden. („Krisztussal élni, érte halni, szavára felemésztődni a munka tüzében, de kedvéért el is vonulni" — ez kell, hogy vérünkké váljék!) *Agnus redemit* — Christus reconciliavit! A szótlan Bárány *(aki a nagypéntek ünnepeltje, nem a husvété) a reconciliatio eszközlője.*

De ez az életprogramm bár csendes munkára, elrejtett őrködésre utasít, mégis alkalmas arra, hogy szent búzgóságra serkentsen. Aki reconciliál, az összeköt, kapcsolatot létesít, az hidat épít, az pontifex! Ha nincs is a falusi pap fején piros pileolus, ha nem is sereglik össze félváros, hogy tiszteletteljes csodálattal hallgassa szavait és nézze ténykedéseit, azért ő is pontifex, hidépítő: hidat épít a lelkeknek, a megszentelő malaszt csodálatos hídját. *Szent Pál* e szavait: „Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat"[6] a presbyterekre is értette: *a falusiakra is.*

Patri. „A farizeus megállván, így imádkozék magában: Isten! hálát adok neked... A vámos pedig... mellét verve mondá: Isten! Légy irgalmas!"[7]

Isten! Isten! Mennyire másképen hangzik a farizeus „Isten"-e és mennyire szívből jő a vámosé. Az, — ha szabad így mondanom — a munkaadóját, emez pedig az Atyját szólítja. És „ez megigazulva méne haza inkább, mint amaz."[8]

A kereszténység alapja a szeretet. A szeretet legközvetlenebb gyümölcse a bűnbánatos lélek. Ez nagyon megvigasztal, amikor ismét és ismét megújított propozitumok romjain sebzett, vérző lábakkal haladunk, amikor a sikertelenség elkeserít és elővesz a kishitűség. És amikor Péterrel már-már sülyedni érezzük magunkat, megragadjuk kinyújtott kézzel a kezet, amelyről biztos, hogy felemel: hogy ismét felemel, noha már számtalanszor felemelt. Felemel újra, mert amikor kegyelmezett, nem mint király kegyelmezett, akitől többé nem várhatom, hanem mint *Atya.* De jó, hogy Christus *Patri* reconciliavit! Ennek örültek atyáink és szent elődeink is. Ezért énekelte Dávid: „Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum et humiliatum Deus non despicies."[9]

[5] III. Kir. 19, 12—13.
[6] I. Tim. 3, 1.
[7] Lc. 18, 11—13.
[8] U. az 14. v.

[9] Zsolt. 50, 19.

Jelentés az 1928—29. évről.

Egy társulat életképes, termelő erejének fokmérője az a munka, melyet komoly elhatározásokban, önmagában kiváltott értékekben a társulat tagjainak rátermettsége és tehetsége nyujt.

Az idei évnek mozgalmas társulati élete volt. Elősegítette ezt egyrészt a tagok számának emelkedése, másrészt az a sok irányú érdeklődés, amely a legkülönbözőbb kérdéseket kísérte.

A Társulat tagjainak száma 45. Jóllehet a Társulat nem tudta néhány tagjának munkáját igénybe venni, mégis a 17 rendes gyűlésen 54 munkát és pályatételekre beérkezett 9 pályamunkát tárgyalt le. A rendes munkák közül 40 értekezés és 5 szónoklat volt. A pályatételek a következők: Méltóságos és Főtisztelendő Virág Ferenc püspök úr szabad választásra hagyott tételére 3 munka érkezett be. Az 50 P pályadíjat Báter Károly IV. é.: „Szegények és szegénység a Szentírásban" c. értékes, nagy felkészültségű munkája nyerte el, amit a Püspök úr beleegyezésével Taksony József III. é.: „Egyházi vagyon és kultúra" c. munkája között osztottak meg. A papi működés s lelki vezetés pszichologiai mélységében kutató tételt tűzött ki Bauer József Spiritualis úr „A papgyűlölet okai" címen. A tételre 3 munka érkezett be. Jutalomdíját: Didon: „Krisztus Élete" Taksonyi József III. é. nyerte el. A theologia-moralis nagy átfogó kérdését vetette föl dr. Hajós György tanár úr „A jószándék elmélete" c. pályatétele. Kovács Pál III. é. munkája érkezett be. A komoly tanulmányozásra s lelkiismeretességre valló munka jutalmul Liquori t. Alfonz: „Theologia Moralis" c. művét kapta. Szentkirályi István tb. kanonok, theologiai tanár úr „Szentírásvonatkozású képek és domborművek a pécsi Székesegyházban" c. tételére 1 munka érkezett be, melynek bár elismerte a Társulat igyekvő törekvését, pályadíjra értékesnek nem tudta minősíteni. A Szent Pál-Társulat „Pázmány szónoki jellemzése" c. tételét szintén 1 munka pályázta meg, de a Társulat ezt is csak mint rendes munkát fogadta el.

Nagy téma-gazdagság mutatkozik a széles skálájú problémák felölelésében. Sok gyakorlati értéket mutató dolgozat-

ban foglalkoztak katechetikai problémákkal, elmélyedő s a theologia értékesítésével megírt munkák nyultak apologiai, filozófiai tárgyhoz s mindenütt a katolicizmus igazoló álláspontjait fejtegették sikerrel. A filozófia-morális terén rámutattak korunk erkölcsi életében uralkodó eszméire s ezek gyakorlati eredményeire. Értékes dolgozatokat állítottak a papi hivatás nagy tevékenységének ügyébe. Sokan a szociológiában, liturgiában, történeti tárgyú munkákban fejtették ki tevékenységüket, vagy pedig a Szent Pál-Társulat szónoki emelvényeiről mutatták meg a jövő hivatásunk követelte képességeket.

Ilyen határokon érlelődött egyévi munkánk termése. A munkák önmagukon hordják értékük bélyegét.

Szellemi életünk visszaidézése mellett a legrövidebben Társulatunk anyagi helyzetére is utalunk. Könyvtárunk ez évben 29 művel 32 kötetben gyarapodott, amelyhez részben vétel, részben ajándék útján jutottunk. Adományozóinknak ez úton mondunk hálás köszönetet. Pénztárunk jelenlegi összege 430 P 21 fillér. Jobb anyagi helyzetünket csak dr. Rézbányai József kanonok úrnak köszönhetjük, ki „Szemelvények költeményeimből" c. verses gyűjteményének Társulatunk útján való kiadásáért 400 P-t adományozott Társulatunknak, amiért itt is köszönetünket fejezzük ki. Köszönettel adózunk azon jótevőinknek is, kik pályatételek kitűzésével munkásságra s nagyobb termelésre serkentették Társulatunkat.

A Szent Pál-Társulat jövőben is a munka jegyében akar haladni s kérjük azon anyagi és erkölcsi támogatást, mellyel Társulatunk szebb, nagyobb céljához eljuthat.

Alapfogalmak.

(A könyvtárunkban, öreg foliánsok között, egy porlepte könyv lapjairól tudtam meg a következőket.)

Theologus (hivatalosan: kisklerus; népiesen: kispap; Magyarország nem magyar ajkú vidékein: babnéfentök). Nagyon hasonlít az emberhez. A „homo sapiens" alfaja. Kétlábon jár, kezeit vitatkozásra használja. Van feje is és erre teszi a kalapot. A fej elsőosztályú rendeltetése, hogy a kolláré felcsúszását megakadályozza.

A th. konkurzus útján szaporodik. Élettartama 8 nap és újabban 5 év között változik. A theologus élete kilépés és felszentelés miatt szűnik meg. Mindkettőben fontos szerepe van az Elöljáróságnak. A th. csapatokban él. A magányt nem szereti. Akaratát másokkal szemben nem érvényesíti. Több th. feje a „duktor". A duktor gondolkozik a th. helyett is. A duktor szabja meg, hogy átmenjenek-e a Mecseken vagy nem. A duktor egyetlen fegyvere a pisszegés.

A th. mindig vár. Vár csomagot, pénzt és levelet. Várja a studium végét, de a szabadidő vége mindig váratlanul éri.

A th. szereti a zenét. A legkedvesebb zenéje az ötórai csengetés. Ilyenkor fordul a másik oldalára és ¼ hat után ébred. A th. szereti a pontosságot és éppen ezért a hatórai felkelés helyett ¾6-kor talpon van és csoszogással igyekszik társait figyelmeztetni, hogy még alhatnak.

A th. főismertető tulajdonsága: pénze nincs és szeret olvasni. Az általános pénztelenség hangos bizonyítéka a trafik hivatlan zárszámadása.

Muzeum. Ritkaságok gyűjteménye. Nálunk a második emeleten kettő is van. Nyitva szeptember 18—június 24-ig, naponta 5—este ½9-ig. Kertészek, költők, irodalombúvárok és filozófusok telephelye.

Pénz. Meg nem határozható ismeretlen fogalom.

Pénztáros. Szent Pál-Társulati hivatalnok. Egyetlen teendője a pénzhiányában megürült pénztár mellett a semmittevés ügyes sűrítése.

Szinpadi élet.

Éppen egy esztendeje annak, hogy a Sémi kijelentette: én pedig színpadi életet tovább nem csinálok! Sémi barátom elhatározását mindig követi a tett és letette a színpadi leltárt a Társulat asztalára. A Társulat pedig engem ráncigált elő. Így köszöntött rám a nagy szünet.

A nagy vakációban már-már elfelejtettem eme hivatalomat, de alig vonultunk be a szeminárium hüvős falai közé, még tartott a „hazai" (ezt azért gondolom, mert a II. éves Baka is megelégedett arcokat vágott az ebédlőben), az első évesek még remegve vették kezükbe Donát könyveit, az alsó kurzusból éppen kinőtt Sémi és Flaszter barátságos disputája nem verte még fel a folyosók csendjét; a silentiumot mindig és mindenki megtartotta, még nem gyült össze elég matéria az első ciklushoz, egyszóval a tanév elején, a legelején indiszkrét társak rohantak meg: Mulatni akarunk!

Meghült bennem a vér! Elállt a szivverésem! Mulatni!?! Hát a nagy szünetben nem mulattunk eleget? — tört ki belőlem a keserűség. De bizony hiába való volt minden felháborodásom, a tömeg „circensem" kiáltása nem csillapodott: retiráltam!

Még aznap délután összeállt a színtársulat. Másnap már titokzatos jövés-menés sejtette, hogy „lesz valami". Harmadnap már éppen úgy primadonnáskodtunk, mint egy ötvenéves színész. Megkezdődött a szereptanulás. Oberitter külön pincértanfolyamra akart menni. Juhász követelte, hogy a szerep érdeké-

ben a pécsi vendéglők tanulmányozására állandó kimenőt kell kieszközölni, Bözinger az előljáró urak ebédfőzése közben akart szakácsi ismereteket szerezni, szóval dühöngő ambicióval „feküdtünk bele". A conferencier a rivalda világítását elégtelennek tartotta és Pocákkal, a ház illusztris villany szakértőjével tárgyalt egyéniségének hatásosabb megvilágítása érdekében; az ifjúság pedig mókát, irodalmi színvonalú mókát követelt.

Az izgalom napról-napra nőtt. Destruktiv elemek a színpad tekintélyének csorbításától sem riadtak vissza. A színtársulat tagjait ez a destruálás kellemetlenül érintette és csak azon feltétellel maradtak együtt, hogy a darabban új jelenetek, sörivási jelenetek iktattatnak.

Végre elérkezett a Mikulás napja. A kulisszák mögött nagy tálcán „fasirozott" bíztatta a társulatot, a nézőtéren pedig — eloltottuk a lámpát. A conferencier tanterv módosítást sürget, elsül az első vicc, felharsan az első nevetés és lassan felgördül a függöny és az első quartett leszerelte a színpad ellenségeit. Második számot már türelmetlenül vártuk. Igazgatói szoba. Horényi, Wasserkopf vizsgázik; az igazgató az intézet jóhírét félti; de a tanárok újszerű módszerükkel megmentik az intézet becsületét. A kákán is csomót keresők nem szóltak semmit, de nem is szólhattak, mert a szereplők kitűnő alakításának emlékezete is nevetésre késztetett mindenkit. — Műsor után jött a Mikulás (Ventura) külön énekkarral felszerelve.

Karácsony esténk bensőséges hangulatát rövid műsorunk emelte. Báter K. egyik karácsony esti költeménye és Feuerbach P. elmélkedése felejthetetlen karácsonyestét szerzett. Az énekkarunk pedig méltó kerete volt kis ünnepélyünknek. A műsor után Rector urunk beszéde tényleg feledtette az otthon hiányát. A bethlehemi jászol mellett éreztük magunkat, szivünk odatapadt a kis Jézus szegényes jászolához. Gloriás lélekkel mentünk az éjféli misére ünnepelni Azt, Akiért elhagytuk az otthont.

Szilveszter estének is jó hangulatban telt el. Vacsora után megjelent a „Szilveszter-est" időszaki folyóirat első és eddig utolsó száma. A szerkesztők „rossz májukról" tettek tanubizonyságot.

A januári vizsgák közben kifáradt kisclerust a „színi idény" slágere, a farsangi móka-est várta. Műsoraink jóindulattal telt kritikusai az Előljáró urak ismét felkeresték díszstermünket. A kulisszák mögött izgalmas hangulat uralkodott, mert Rector urunk is megigérte, hogy feljön közénk. Mindenki a legjobbat akarta, mindenki önmagát akarta felülmulni. Danis Jenő színművész úr, a pécsi Nemzeti Színház tagja is nekünk igazán jóleső kritikus szemekkel figyelte műsorunkat.

A műsort nézőtéri móka vezette be, majd pedig színpadi rejtvények következtek. Először a Juhász Pali ült ki a színpadra nagy bánatosan (megfejtés: búsuló juhász), azután ketten futkostak össze-vissza (megfejtés: sok hűhó semmiért) és végül a kulisszák mögött harmóniumozott egy ismeretlen (Matheis). A „Biró előtt" c. vígjátékban Kriszt (cigány), Horényi (legény), Kovács II. (bíró), Hegedüs (gazda), Sudár (hajdu) mozogtak jól. Mindenki sok tapsot kapott. Mister Brr suttogó bariton igazán suttogott. Ezután egy alkalmi énekkar Kriszt karnagy vezetésével berobogott mint bátaszéki „gyors". Kiszállt a vonatból és énekelt. Hogy mit? Azt nem tudom elmondani. A hallgatóság sokszor felzugó tapsa volt a szám külön rendezőjének és a szereplőknek külön jutalma. Bözinger és Ágoston a „Fényképésznél" c. vigjátékban nyujtották színpadi készségük javát. Kriszt elmondta Csongor Treszka lakodalmát és a műsort „Vonós négyes" zárta be. Juhász, Steinhardt, Sudár, Hegedüs, Müller, Oberritter, Baum állandóan üzemben tartották a közönség nevető izmait.

Így fest az elmult év színpadi élete. A műkedvelő gárda feladatául a jókedv ébrentartását tüzte ki. Műsorunkról elhagytunk minden drámai próbálkozást, mert a mi célunk mégsem a színpad, a színpad csak arra jó, hogy a hétköznapok szürke rendjében néha-néha elfeledtesse velünk a gondot.

Kalendárium

az 1928—29, rendes esztendőről.

Eszembeidézve egy volt tanárom mondását: „Fiam, ha nem tudod a leckét elkezdeni, folytasd!" tekintéria nélkül folytatom, amit el sem kezdtem; sőt el sem kezdhetném, mert mások már elkezdték. Nos hát folytatom, még pediglen ott, ahol ők abbahagyták, — azaz, hogy dehogy! Nem ott folytatom, mert akkor vissza kellene szállnom egy esztendővel a tavalyi „Életbe", ezt azonban meg nem reszkirozom. Elég volt nekem ebből az évből egy is. Annyira elég volt hogy bosszúból megpörgetem sírjában az öreg esztendőt és folytatom itt, ahol... ahol ők nem fejezték be. Nem fejezték be, mert hogyan is lehetne egy évet befejezni Kökény nélkül?! A kökényi kirándulás napja egy eseménydús nap szokott lenni. Volt is ott „esemény". Et quidem 1º esett 14 gól, a justitia distributiva alapján 7 : 7-es arányban. Amikor arról érdeklődtem, kinek a javára, minden játékos azt felelte: „a mienkre". 2º nagyot esett a Praefectus úr, amikor bemutatta, hogyan kell szépen 11-est rugni. És mi örültünk, hogy megtanultuk: miképen kell szépen 11-est rugni. 3º eső esett. No de egyéb is volt, ú. m. gulyás és túrosczsúsza, csónakázás és karének; még pedig a szép éneket énekeltük, hogy: „dörg az ég" etc. Hát ez kérem valami gyönyörűség. Estefelé aztán jött a parancsolat, hogy indulás. Föl rakódtunk a négyszer kerékvényezett döcögő alkalmatosságokra és előre élveztük a majdani káplánélet örömeit. Ezzel aztán vége is volt a májusnak. Csupán a tisztújítást tartom még megemlítendőnek, amely remekül sikerült;

csupán Léc Pepi duzzogott, hogy nem ő lett a könyvtáros, pedig négy (mondd 4) voksot kapott, míg Atqui Pistát csupán egyhangúlag választották.

Június, amely mindenképen magas hőséget jelent időnkint erős csapadékkal; amilyenek a jus vizsga és hasonmásai. Praeparatio van dosztig, de a tanulás is lelkiismeretesen megy; Bütykünk pl. ismét a már levizsgázott I. semesteri anyagot kezdi tanulni.

Felüdítően hat a gyönyörű Úrnapja a szép körmenettel, amelyen hálatelt szívvel, lelkesen kísérjük az Urat győzedelmi útján.

22-én először húztuk fel az újonnan behozott kék reverendákat és azokban búcsuzkodtunk az előljáró uraktól mosolygós ábrázattal, amint illik is az „Egyház mosolygásá"-hoz. Az egyik tanár úr búzavirághoz hasonlított bennünket; jó volt, hogy hamar kijöttünk, mert konkolyra került volna tán a sor.

Utolsó demonstratív jellegű aktusunk a filozófiai vizsga volt. Egyszerre az egész vonalon. Utána „Te Deum"-ot énekeltünk hálás szívvel és nagy örömmel. Ezután már gyors egymásutánban következtek az események: jegyváltás, csomagleszállítás és útazás. Azt mondják a vasútasok, hogy aznap a vonatok gyorsabban mentek a szokottnál.

Szeptember az összetsődülés „holnapja". 18-ára volt kitűzve a bevonulás terminusa, de néhány éhenkórász már 17-én idefeledkezett. „Dejszen fogtok ti még uborkafőzelék mellett hazamenetelről dudáni" gondolta magában Vakca. A kitűzött napra aztán mindenki összesereglett. Egymásután hozták az autók a jelesebbnél jelesebb nagyságokat, ú. m.: a „Pici"-t, az Atqui Pistát, akik még a régiek súly- és nagyságra nézve. Sémi az idén — óh borzalom — még délután megjött, de egyesek szerint erősen megfogadta, hogy többé ilyet nem tesz. Nehéz volna mindenkit felsorolni, azért inkább ránduljunk odébb egy nappal, amikor is miután „Veni Sancte"-ban az Úr áldását kértük, hogy életünk ez új bekezdésében vezéreljen „in pietate et scientis", hazajövén, elkezdénk szemügyre venni az újonnanjötteket. Ami megjelenésüket és jelentőségüket illeti, különfélék. Pl. a váci Pali meg a Director úr-bá' sokat nyomnak a latban. Nem csoda! az egyik jezsuita volt, a másik Vácról menekült. A Zöspörös úr nagyjelentőségű, mint a diák, aki Háry Jánost szokta zavarba hozni köhintéseivel. Ő a Tendenciás Dezsőnek okoz álmatlan éjszakát. Hanem modernülünk. A „le stile c'est l'homme" elve már itt is hódít; ugyanis van két új emberünk, az egyik a barokk stílus megtestesítője úgy mozdulatában, mint tartásában: a „Nünüke"; a másik a román: kerekded gesztusaival és szabályosan ívelő hajszálaival. De ő már ismerős a gimnáziumból. Világos! De mit csinálnak az öregek? Mind vígan van: Dezsőt hallgatják, akiben van lendület (több mint a káposztafőzelékben): lendít is nagyokat. Egyik-másik csoportnak Pali „der größte" mesél világkörüli útjáról. Mindenhol volt — azt mondják — csak éppen Veszprémbe nem tudott jutni. Rector urunk első tisztelgéskor ezért külön is méltatta. Gáspárra meg a Sachterre tisztelettel nézek; hja doktori stallum nagy szó! Külön cím egy előljárói ebédre és egyéb kiváltságokra. Zinger is növekedék tekintélyben: mint infirmárius mutatkozott be; sokak romlására. A többiekkel majd év folyamán megismerkedünk. Nem mulaszthatom el a halak megtekintését. Ott hallottam e párbeszédet: „Te Matyikám, mondd csak miért lesznek ezek a halak mindig kisebbek? — Tudod, Péter, ezeket kalóriával etetik."

28-án, mint mindig, az idén is felköszöntöttük a Vicerektor urunkat névünnepe alkalmából Igértünk neki fűt-fát: hogy jók leszünk, az elénk tálalt ételt kritika nélkül logikával fogjuk elfogyasztani s kíméletesebbek leszünk az ablakokkal szemben. Egyesek méltatlankodnak, hogy mire való kiszedni a szegénynek szájából a falatot. Miféle szegénynek? Hát az ablakosnak. ... És számosan gondoskodtak már eddig a „szegényekről..."

Október. Szüret hava. Egész bátran hihatnók e havat szüretlen, azaz szürettelen szünet hójának is, mert volt is szüret meg nem is, a rossz idő stb. miatt szüreteltünk is meg nem is, de inkább nem is, mert itthon ebédlőben intézni el azt, amit a sajtó közelében kellene, még sem nevezhető egyenértékűnek. De mivel én hűséges képet akarok nyujtani a „lőtt dolgokról", várni kell a szürettel még egy kissé, annál is inkább, mert előbb még más mondandóm is van.

1-én megkapták az elsőévesek reverendájukat. Igen meghatódtak. Hát még az első „super" felöltés. Speci annyira elfogódott, hogy a reverenda alá akarta felvenni a hófehér karinget.

4. Most pedig következendő a szüret, amelyet egy jól megszerkesztett programm szerint az ebédlőben ültünk meg. Lássuk a programmot! 1. pont állás, ill. székfoglalás az asztal mellett. 2. p. a hideg felvágott hitelesítése és elraktározása, 3. a szöllő megevetele,, 4. must lefujtása. Zenéről is gondoskodott a rendezőség, amit a szemináriumi tányér-eccájg banda szolgáltatott az étkezés alatt. A zenén kívül különféle felköszöntők is hangzottak el a felköszöntők szájából és viccek jelentek meg II. sőt többszörös kiadásban és így sorolhatnám a végtelenségig.. de... kár nincs tovább.

7. Erők napja. A Vezuv füstölgését láttuk ma, ami azt jelenti, hogy vannak erők a mélyben ,hogy még nem aludt ki a lelkek mélye, csak lökésre vár, hogy kitörjön. Az Eucharistia nagy napján kivonult Pécs társadalma, hogy ünnepeljen, hitet valljon az ő Ura, Királya mellett és a szónok szavaival világgá' kiáltsa, hogy a vulkánok tüzét vizipuskával nem lehet eloltani. Meghatódottan álltunk mi is a végtelen Triumphator trónja előtt és az éneklő sokaság közepette örömmel gondoltam arra, hogy az Úr bennünket választott, hogy majd a lélektüzhányók mélyén szunnyadó erőket ébrentartsuk és az ízzó lávát kitörésre serkentsük.

9. Kitárul a hátsó nagykapu, úgy látszik jön a tejes — mondják egyesek. De bizony nem jött se tejes, se tejfölös, hanem egy jól megtermett hordár tragacsol be egy ebadta nagy kuffert, mögötte pedig egy nérói alak tartja bevonulását. Ki lehet ez...? Minden jel arra mutat, hogy egy ember, de kiféle, mifajta?! Egy óra mulva már közöttünk feszeleg és tagtársul szegődik. De hogy a t. olvasó jobban meg ismerkedjék vele, ime az ő személyleírása. Termete: szőke; feje: kerek, de nem alma; orra: piros, de nem rózsa; szeme: üveges; vallása: rendes.

26. Első fürdés ez iskolaesztendőben. Borzasztó nagy ijedelem tör ki ebéd alatt, amikor észreveszik (t. i. feltűnő a nagy csend), hogy a Léc úr hiányzik; növelte az aggodalmat a Flaszter homályos felvilágosítása, miszerint a Pepi ma kezdte el a hízó-kurát s úgy látszik rosszul startolt, mivel nagyon erős a feltett gyanú, hogy kicsúszott a fürdőkád vízleeresztő csövén. Kár volt azonban aggályoskodni, mert nemsokára a babostál mellett hányta befelé a babot.

Most pedig 30-a következik, amelyen Andristól megtudtuk, hogy a szaléziak lefekvés után is még félórát sétálnak.

November. A csendesség hava. Méltán híhatjuk így, mert hol a gimnazisták hallgattak, hol a theologusok. Hol a theologusok? Hát leginkább ott őrízték meg a csöndöt, ahol nem kellett volna. Így a kolloquimok alatt stb. Sokszor még az Adversáriusunk is megvetve a külvilág „zaklató" jelenségeit, önmagában hallgat; de megjegyzendő, hogy lerí róla a filozófiai kurzus, meglátszik, hogy tanult kritikát, mert hát az ételek megbírálásában kemény kritikus, ezenkívül a középiskolai dolgok, a permutáció, variatio irányában is elég tisztában látszik lenni, mert hát a logica szó betüit oly ügyesen variálja, hogy na! Logica, olgica, čigaló stb.

17. A Kiskoma gondolt egy nagyot, a filozófiát franciául tanulta meg, hogy így tudósabbnak lássék, de kár, hogy közbe-közbe mégis csak elárulta, hogy rejtelmes, megcsonkított latin szöveg köntösében tartózkodik a filozófia az ő eszecskéjének kisded hajlékában. Lassan, de biztosan közelítünk a hó vége felé. Franci — a jó öreg — szorgalmasan érdeklődik már a lelki gyakorlatozások iránt. Meg is kérdez valakit: „Igaz, hogy vasárnap este kezdődik?" — igen — „és hétfő reggelig tart?"

25. dec. 1-ig. Ránk ülepszik a csend az egész vonalon. Életrekelnek a mázsás propositumok. Egyet sikerült utólag elcsipni, bár nem hisszük, hogy a lelkiek csoportjából való; eszerint a Jezsi a hiányzó dogma vizsgát a „Bangó"-ban fogja lerakni, mert „Rőser" bizonyos erkölcsi-complicatiók következményében megszünendő lett.

December. Kriszt-Baumok hava. 1-én felzárultak a pampullák és a csendesség eltávozék. Néhányan igyekeztek rendbe hozni elernyedt hangszálaikat. Úgy látszik ennek tudható be, hogy óriási felhők gyülemkeztek fejünk fölé, de hál' Istennek nem esett, csak szállingózott. Az idő hidegeket lehelt, felvette fehér gunyáját, minek kapcsán a Miska bá' is füstöltetni kezdé a kályhákat, különösen az alvószobákat — talán azért, hogy pipává varázsolja őket a theologusok számára. — Én a nyakamat merném letenni a vánkosra, hogy e füst miatt történt meg az is, hogy Nünüke barátunk a fogpasztát nem tudta megkülönböztetni a cipőkrémtől, amelyből egy jó adagot a kefére nyomott. Ennek utána pedig következik 5-e, amikor is Mikulás küszöbén vagyunk v. jobban mondva Mikulás van a mi küszöbünkön; egy jól sikerült mikulásestet rendeztünk, amelyen felszínre kerülnek az eddig elrejtett színészi és színváltozási tehetségek.

12. Matyinak választékos, de amellett kissé egyszerű menüje jut a fülünkbe; t. i. valaki megkérdezte tőle: Matyi mit szeretnél reggelire? Fel.: Kóbászt. Hát ebédre? Egy jó darab kóbászt. És vacsorára? Még egy nagy drb kóbászt.

13. Madáretetőt állítanak fel az udvaron; megnézzük, mint ama bizonyos előkelő lények az újkaput; de gondoskodnak arról is, hogy a madarak túlságosan oda ne szokjanak, minek okáért szalma csutakból egy hatalmas madárijesztőt is állítanak melléje.

17. Háry János — avagy dehogy Háry, (ilyen nincs is közöttünk) az Adversárius bakakorabeli vikceket mond a „Fegyverbe" kiáltású vezényszóról; mikor látja, hogy nincs kellő hatás, felpattanva pattogja: Mit akartok... katonáéknál éppen olyan vezényszó a „Fegyverbe", mint a misében a „Dominus vobiscum".

22. Bezárulnak az auditorium ajtai, vége az első szemeszternek.

24. Este megültük — néhányan pedig megállták — a szent estét meleg keretek és hideg falak között. Péterke felolvasást is tartott nekünk, amelyben utalt a karácsonyfán logó csillagszórókra is, de biz hiába spectáltuk, nem találtunk azon se csillag-, se holdszórót; elfeledték őket felrakni a Krisztbaumra. Andris sekrestyési áhítattal gyújtogatta és oltgatta a gyertyákat. Kiki ajándékot is kapott.

27. Ebéd alatt szájtátva vesszük észre, hogy Vakca az ivópoharába merítette levesét, fittyét pedig a tányérból akarta kiszürcsölni. Azonban minden ebéd után vacsora is szokott következendő lenni; így volt ez ma is, amikor kocsonyát kaptunk. Andris felkéri az alsókurzust, hogy részüket adják át neki, mivel litografálásnál szüksége lesz rá.

31. A litográf segítségével a helyi szerkesztőség kiadja a „Népszavát" legfrisebb hírekkel, benne van a „Te Deumon" szereplő facigerek egymásnak megadott pukkedlizása is.

Január. A vizsgák hava. Amikor is sok izzadság történt. Nem is csóda; nem oly igen könnyű kisugároztatni a tudományt abból a fejből, amelybe úgy belegyökeredzett; aki semmit sem szól, annak agyába legerősebben kapaszkodik a tudomány görcsös karma.

3. Picikénknek megvakult a bele, amin még az ókula sem segíthetett; kivitték szegényt a klinikára és megoperálták. Utána tudtuk meg, hogy műtét alatt lenyelte a nyelvét és úgy horgászták ki a torkából. Csakhogy kiszedték! Mi lett volna a dalárdánkkal?!

12. Dogma vizsga az alsókurzuson, amelyen egyesek preciz tudást árultak; így Andris, aki sosem-látta munkából is milliméteres pontossággal megmondta, hogy hányadik oldalon és sorban található egy diffikultás. Rityi nekivörösödve fújja a tételét, de annyira, hogy a nagy szélvihar összekúszálja a szavakat és így esett az a furcsaság, hogy a régiek látták a mennydörgést és hallották a villámlást.

24. Filozófia vizsga az alsókurzuson, amelyen a Barát és a Málé voltak az előtornászok; bemutatták, hogyan kell felelni és nem felelni. Azt mondják az okosak, hogy minden nagybőjt után következik a farsang; így volt ez mostan is. **25-én** ültük, kártyáztuk és tarokkoztuk meg a szentpáli búcsút, ami hatványozott pechünkre péntekre esett, úgy hogy a nap jelentőségét csak a kétszer kirántott halak és a duplica vétették észre. Megjegy-

zendő, hogy a várt ringispielek egyesek nagy sajnálkozására nem jelentek meg, pedig Miki, Baka már meg is igérték, hogy úgy megfogják hajtandó, hogy mindenki leszédül róla. A nap délelőttjén a főúr mondókált egy latin oratiot Szent Pál égi pártfogónkhoz, ami meg is hatott bennünket. Ja 100 P. reményében már lehet beszélni. Délután örültünk nemcsak annak, hogy Gyuri 100 P.-t kapott, de a búcsúnak is, meg a heverő potyáknak. Jezsi szítta is őket: úgy rakosgatta egymásután a szájába, mint a spárgát (ami enni való).

28-án újból tárulnak-zárulnak, csukódnak-csapódnak az auditórium ajtajai, megkezdtük a II. félévet.

31. Pesta gyerek felkerekedett, mint a forgószél és elillant mint a kámfor.

Február. Az őrült spanyol hava.

3. Szomorkodva szomorkodik a Nafsi a pipa egyik sarkában, oly ábrázatot vág, mintha a gubózkodás pillanatát lesné. Mi bajod Nafsikám? — Kérdi tőle valaki. Hagyjál csak! Irtózatos pechem van, nincs egy csepp lázam. (No ezt is a spanyol kerülgeti. Szerk.). Szíjjál csak sokat egymásután, majd egész biztos lesz — böki oda a trafikos koma. — Másik sarokban meg egy másik gubbaszt mint egy fejest álló kérdőjel. Kibóházzuk a nagy kabátot, hát uramfia, az Adversárius; azon töri a fejét, vajjon ki csinálhatta a Pithagoras tételét.

7. Úgy látszik a hazamenetel ragályos. A pici vakbelének mintájára a tendenciás Dezsőnek megsérült a hashártyája és, ami fontos: a 3-hetes vakáció sem csekélység.

Közeledik a b.....-ok napja, meg is látszik.

Pocák a kathedrálisban direktóriumot akar, de sajtóhiba folytán birétumot kér és abból akarja kiolvasni az officiumot.

8. Mindannyian elmentünk boldogult Herger János apát úr hamvainak beszentelésére. A munkás és áldásos papi élet utolsó útján meghatódva állottunk meg és lelke örök békéjéért bensőséges imát küldtünk a Mindenhatóhoz.

9. Közeledik a nagybőjt. Még mielőtt mindenről letettünk volna, a farsangi estében akartuk útnak bocsátani a fölösleges energiákat. Lázas készülődés a keddi bohóságokra; a színpróba végén Recöge öspörösi fölénnyel fejezi ki megelégedését: „Na Csekonits, téged az Isten is parasztnak teremtett.“ Közben nagy kormány-válság is történt. Rityi Vöröske, a fehérnemű-miniszter beadta lemondását és a megürült miniszteri székbe Poldi ült. A lemondás okáról annyit sikerült megtudni, hogy Rityi „nem értett egyet Füstössel, mert neki más nézete volt.“

13. Megváltozott a hangulat; bőjt van. 14. Mintegy rendelésre beállított a spanyol és rengetegen dűltek be neki és még többen dőltek ágynak. Lepihentek a „betegek“, hogy jó teák és forraltborok mellett felüdítsék sok didergéstől kifáradt tagjaikat. Gyuri jó példát adva szintén lefekszik s ekkor Koma lesz a főúr. De oly őrülten hódít a pireneusi betegség, hogy attól fél: nem marad alumnusa s akkor „nesze semmi, fogd meg jól“ az ő főúrisága. Az infirmáriákban lázas a hangulat, különösen fent, ahol Csekonitsnak egy óvatlan pillanatban 44-re ugrik fel a láza; de nincs baj, mert a másik hőmérő csak 37-et mutat. A betegség dühöngésének megszüntével a teológusok kezdenek dühöngeni, mert orvosi rendeletre kilakoltatták őket az infirmáriából. A lelki-testi állapotok ezután bőjtösek, a hangulat komoly. Néha-néha, itt-ott, egy-egy kisebb-nagyobb kacagányos kacagás hallható, aminek természetesen megvan a maga oka, mivelhogy minden effektus postulálja a maga causa proporcionataját. Volt egy-két kijelentés, amelyeket, ha meghallottak volna az animal irrationalék, bizonyosan néhány kilót híztak volna. Mindenesetre olcsó hizlalási eszköz. Az Andris pl. felruházta az állatokat intellectussal.

Március. Hol a boldogság mostanában? A barátságos, meleg pipában. De ott ám. A múzeumban hiába is fűtenek, ott úgyis ajkára fagy a jámbor hallgatónak minden szó. A főúr egyebet sem tesz, mint versenyt pisszegve a künnszorult sziszegő szélvész szédületes susogásával, szekálja szomorún szorongó, szerencsétlen szívünket.

6. Végre egy nap, amikor a Gyuri nem pisszeg; beszédre készül; felköszöntjük a Prefectus urat nevenapján. Ki is vág olyan oratiót, hogy Cicerő is a fogát szívná sárga irigységében. „Na — mondok — ez nem vezet jóra; még meglágyul a Prefectus úr szíve és elenged egy stúdiumot.“ De hála a papnak, aggodalmaim nem váltak valóra. Másnap ünnepi potyával (Legfinomabb Hercegovinai, Regalitas et alia hujus modi) tündököltünk.

9. A fogorvosnál, ahová a theologus patiensek párosával vagy szóciussal szoktak kimenni, megjelent Sémi is mint szócius. Csekonics is arra vetődik és megkérdezi tőle: „Neked is fáj?“ „Nem a fogaimmal jöttem ki — válaszol az *őszintén* — csak szócius vagyok.“ A Prefectus úr lekapta az alsókurzust; persze gép nélkül és így a lekapás nagyszerűen sikerült.

15. Kezdődnek a készülődések a Spirituális úr nevenapjára a legnagyobb titokban; annyira titokban, hogy az ebédlőben a főúr még a Spirituális urat is felszólítja, hogy senkinek el ne árulja, hogy készül valami.

18-án aztán „váratlanul és meglepetésszerűen“ sikerül szép névnapi ünneplést nyújtanunk, amit ő nagyon bőkezűen honorált. Ugyan e napon tudtam meg Steiertől, hogy Snafli barátom „vörösördög, vagyis tüzér“ volt. Másnap a szivarok szívása közben magas niveau-jú diszkurzus folyik sokféle tárgyról. Jezsi hevesen vitatja, hogy öneki van Pécsett a legszebb férfifeje, mert az, Speci szerint, „klasszikus“ — „No-no-no, jegyzi meg Logikus — a Specinek minden klasszikus, ami ócska“. A névünnep előestéjén persze extra-fitty volt. Így nem meglepő, amit másnap a Zemil mesél, arról, hogy mily lehetetlenségeket álmodik az ember. Ő azt álmodta az éjjel, hogy filozófiát tanult.

23-án óriási csődület a folyosó egyik szögletében. Mindenki a falat nézi. Ezt már megvizsgáljuk! Már vágtatok is közibük. Tudhattam volna! A nagyheti asszisztenciák vannak kifüggesztve, amelyen szegény Gyuri már épp egy hónapja dolgozik. Az asszisztencia főreguláját: hogy 2 ember egyszerre egy helyen ne legyen híven szem előtt tartja; annyira híven, hogy néhányan ugyanakkor egyszerre több helyre is kirendeltettek. Mondtam neki mindig, hogy a szabályokhoz való túlságos ragaszkodás nem vezet jóra.

24-én a pálma-vasárnappal megkezdettük a nagyhetet, amely nagy

jelentőségű ad intra és ad extra. Hogy ad intra az természetes, hisz a diakonusok lelki gyakorlata és egy kis közös reccollectio-féle is jár vele. Ad extra pedig a passiók és lamentációk révén. A hatás teljes volt; hiteles tanúktól tudom azt, hogy a Békácska oly átérzéssel passiózott, mint egy született farizeus. Hát még a Flaszter hogy „remegelt"; mint egy eleven paradoxon. (Itt megjegyzem, hogy ez az ő kedvenc szavajárása. Exegétáink egy része úgy magyarázza, hogy parafa és doxon (igaz, valódi) összetétele és ezt fejére vonatkoztatják; másik magyarázat szerint a „paradoxon" egy szép szó, akár csak „Mezopotámia".)

29. Nagypéntek. E nap misztériuma elmélkeuesre késztet. Tehát silentium. D. u. szentsír látogatás.

30. Már nem bírjuk mi sem az Egyházzal a gyászt, tehát kitör a glória és alleluja. Folyosóink egész nap allelujáktól visszhangosak. Óh Uram, hogy ismét megengedted érni ez örömet! D. u. feltámadás; lelkünkből kicsordul az örvendezés, az örömujjongás tengere.

31. Husvét. „Resurrexit sicut dixit alleluja." Ez a hónap szépen végződik!

Április. E hónap, mint mindig, most is elsején kulminál. Több okból. 1°. A krajcározás egy percre megállott Péterke tiszteletére; ma van névünnepe. 2°. Ugrottunk és ugrattunk.

3. Elmult a husvét és ismét tanuláshoz kell látni. „Hja, ilyen az élet — szögezi le valaki — Szent Tamás is dolgozott, még pedig egy korty ivás nélkül 8 napig." — „Szép, szép, — szólal meg egy hang, — de ez mind semmi; én nyolc napig iszom anélkül, hogy egy parányit is dolgoznék."

14. A főduktor újabban rendkívül ötletes kijelentéseket ad közzé esténként. 14-én pl. a következőkép adta le mondanivalóját: „Holnap ruhabeadás ágyneművel és egy jezsuita pater..." a továbbiakat elnyomta a derű.

15. Csak nincs még Szent Györgynap?! 2 fáradt vándor bandukol folyosóinkon, hátukon batyúval és tudománnyal a hónuk alatt. Szótlan Ferenc és Beletlen a 2 szerencsétlen. Kitették szűrüket a külön szobából, nem tudni miért, de politikusaink összeköttetést látnak ez esemény és a szerb diktatúra rendelete között, miszerint a pártklubokat feloszlatják.

19. Nagy örömmel értesülünk a hírről, hogy Őszentsége a Pápa talán nagyobb utazást fog tenni. Ez alkalommal Karesi megkérdezte: Ugy-e a Pápának nem kell vizio (vizum!) a határon? Nem. Arra csak a Füstösnek van szüksége. Más. Ej, Pepikém, de nagy rád ez a reverenda, — mondja a Pocák. — Pedig szám szerint csináltattam. — Szád szerint? Nohát azért is lett ily nagy.

21. Andris ma — amint mondta — saját szemeivel látta a relációt. (Biztosan a törvény ellenére kinézegetett az ablakon). Flaszter pedig nagy fogadásra keményítette meg szívét. Történt ugyanis, hogy studium alatt bizonyos „zöld-ujság"-ba temette fejét, és a Prefektus úr által megcsípetett. A következményekből csak annyit, hogy az a fogadás lett az eredmény, hogy többé sportot nem olvas. Meg is tartja becsülettel; most mások olvassák fel neki.

Egyébként Koma az előimádkozó. A Confiteor eddigi szövegével úgy látszik, nincs megelégedve, miért is így kezdi: „Confiteor... beatae Joannis semper Virgini ‚beatae' Mariae Baptistae."

Május. Amit a Szűz Anya ünneplése tesz legkedvesebbé. Odaadó szeretettel mutattuk ki iránta tiszteletünket. Egyébként a szónoklások hava ez, nemcsak a májusi beszédek címén, amelyeknek keretében bizonyos szagtalan gyöngyvirágokról, illattal bővelkedő művirágokról és károgó hiénákról is hallottunk, hanem versenybe is szónokoltunk: súlyos gondolatokkal, lendületes gesztusokkal és öspörösi tekintéllyel. Hullottak is a dícséretek, mint a zápor-eső, összesen és külön-külön. Egyesek sopánkodnak: „Ha az előljáró urak ennyi beszéd után sem javulnak meg, akkor hát..."

8-án jelentőségteljes sugdolózások meg mi egymás ...: merénylet... corpus delicti .... a többit elkapta a szellő.

Pártolótagjaink szives figyelmébe!

Méltóságos, Nagyságos és Főtisztelendő Uram!

Engedje meg, hogy a Szent Pál-Társulat szorult helyzetére hivatkozva, felkérjük az idei és — amennyiben még nem méltóztatott volna beküldeni, — az első két társulati év pártoló tagsági díjának, összesen (à 2 P.)... P beküldésére.

Amennyiben Méltóságod, — Nagyságod, — Főtisztelendőséged felülfizetéssel hozzájárult társulatunk anyagi és így közvetve szellemi felvirágoztatásához, fogadja ezúton hálás köszönetünket!

Itt említjük meg, hogy, ha nagys. és főtisztelendő dr. Rézbányai József prépostkanonok úr kegyes adománya váratlanul nem segít bennünket, úgy a társulat 30.21 P.-nyi vagyonából a *Szemináriumi Élet* kiadását sem fedezhette volna.

Teljes tisztelettel: *A Szent Pál-Társulat.*

10. Végre sikerült megdönteni Dezső „tank és bölény" elméletét. Találtunk a háború elvesztésére sokkal kézenfekvőbb magyarázatot is t. i. Franci bent volt a roham-csapatban.

11. Séta a Mecseken. Lécz Pepi hangja nagyon hallatszik, de őt nem látjuk, míg csak meg nem únta magát és elő nem jött egy fűszál mögül.

16. Éjfélt ütött az óra, kísértetek tolonganak a folyóson, félelmetes mozdulatokkal lépkednek ki-be a nagy udvarajtón és ijesztően lejtenek a hálók ablakaiban. Nézik az eget. 3 óra. 3 óra. Ismét kísértetek. 6 órakor felkelünk gondterhes ábrázattal, mert ki tudja kiderül-e?

Reggelikor végleg eldől, hogy megyünk Kökénybe. A felhők lógnak, de mi biztosan haladunk előre: Sachter elhozta esernyőjét, nem lesz eső. Kint a már elmaradhatatlanná vált futball-meccs volt az első programmpont. Eredmény 3 : 3 a „mi" javunkra. Ezután egy kis tarokkozás, majd az ebéd következett: gulyás, túrós-csusza. Egyik jobban csúszott, mint a másik, mert t. i. a

másik nem csúszott úgy, mint az egyik. 3. fogás: hirtelenében kotyvasztott felszólalások a nagyságok részéről. Délután labdázás, séta és újmódú fényképezés. Mátyás ugyanis rájött, hogy a papír nagyon türelmes jószág, hát egy fekete papirra csinált vagy egy tucat képet, miáltal a negyedéveseket sikerült falhoz állítania. — Litániát is tartottunk, amelyen Pocák úr szónokolt. Ozsonna után útra keltünk és többkevesebb veszéllyel (Koma volt az egyik kocsis, de már a Curi is felvitte addig) útközben kocsiversenyt rendezve, elértük a város határát.

17-én általános izomláz és nem csoda, hogy a jerikói Bakánkat annyira elnyomta a filozófia iránti érdeklődés, hogy a „canonica visitatiot" is sikeresen átálmodta.

18. Este 7 órakor mindannyian kivonultunk a püspöki palota elé. Néhány perc múlva robogott a térre a nuncius kocsija. Kedvességével mindnyájunkat lebilincselt, amint sorfalaink közt fölvonult a palotába s elbúcsúzott tőlünk.

19. Piros-pünkösd napja. D. u. résztvettünk a Pius ünnepélyén, amelyen gimnazista testvéreink vitték a főszerepet és a mi reverendáink.

20. Szigorú parancs a pulpitusok rendbetételére. Jön a nuncius úr. Lett is olyan rend, hogy még egy szálka sem maradt kinn (ami esetleg szemet szúrt volna). Künn az udvaron fogadtuk a nunciust a sötét lombú fák alatt. Püspök atyánk kíséretében jött hozzánk. Vártuk sok szeretettel és örömmel, amit legőszintébben feltörő énekünkkel fejeztünk ki. Nuncius úr közvetlen melegséggel latinul válaszolt üdvözlésünkre. Mint apostoli nunciusnak — mondotta — első sorban a szemináriumok, az egyház jövendő harcos fiainak megismerése a legkedvesebb kötelessége. Elhozta közénk a Szentatya szavait s gondolatát, hogy a papság legyen szent és a tudományok birtokosa. A pietas és scientia egymásból következnek s legbensőségesebb kapcsolatát látjuk a Sedes Sapientiae trónján. Lelkes szavakkal buzdított bennünket e gondolat megvalósítására s végül apostoli áldásával búcsúzott tőlünk. A pápai himnusszal kísértük ki s tüzes vivat-tal köszöntük meg mégegyszer magas látogatását. Emlekedett hangulatban mentünk föl ezután a Szent Pál Társulat utolsó gyűlésére, ahol az új tisztikar választását bonyolítottuk le. — Repülőnap is volt, amelyet mi legújabb hírek szerint jún. 24-én tartunk.

23. Kaptunk Spirituális úrtól egy szép nagy labdát és célba dobáltuk vele egymás fejét. De pechünk, hogy a „hangyák" lerágták a tulipántokat és ezért a főúr elkobozta; hiába magyaráztuk neki, hogy nagy hangyák is vannak.

24. Barát nagy hangon kiabál a „Dáj-daj" bácsinak: Te Sándor! Nézd meg, rajt van-e a prefin a kulcs!

Semmi sem tarthat örökké. De jó is ez, mert hát ennek alapján a krónikát is be szabad fejezni, — legalább egy időre. — Itt leghátul célszerűnek tartanám felemlíteni az év utolsó jus colloquiumát, amelyen úgy hullottak a kérdések, hogy azt leírni nem lehet. Koma azonban szó nélkül tűrte a molesztálásokat; mások is fel-, azaz, hogy felhívattak. Óra után fel kellett locsolni a társaság felét. És, ha e krónika m. t. olvasóját is most úgy kell fellocsolni, akkor megkövetem és azt proponálom, sziveskedjék elolvasni a fizetési felhívást, nyomban felocsudik. — U. i., ha netalántán véletlenül, elvétve adataim nem egészen, hajszálpontossággal fednék a valót, kérem, tekintsék azt, hogy nem történikus, hanem krónikás rótta e sorokat.

Vakációi pályatételek.

Határidő: szeptember 20.

1. Dr. Sipos István c. apát, theol. tanár úr tétele: *a)* „A nagyobb rendűek és javadalmasok brevárium-kötelezettsége jogtörténeti és tételes jogi szempontból." Díj: 15 P.
   b) „Milyen jogi alapon üldözték a keresztényeket a római birodalomban?" Díj: 15 P.
2. Dr. Vértesi Frigyes, theol. tanár úr tétele: „Út az Isten mélységeihez, az Ontológia tételein keresztül." Díj: 25 P.
3. Dicenty Gyula úr tétele: „Az egyházi zene és az új törvénykönyv." Díj: „Cappelmann-Burgmann: Pastoral-Medizin."
4. Dr. Kelemen Andor plebános úr tétele: „A pécsi Mária-Gyűdi férfizarándoklatok története." (A XX. jubiláris zarándoklat alkalmával.) A „Belvárosi plebánia 150 éves története" c. könyv számára. Díj: 25 P.

Fontos! Fontos!

Ujmisés vizsgán fontos!

Nagys. és Főtiszt. Szentkirályi István theol. tanár úr „Ószövetségi szövegmagyarázat" jegyzetét sokszorosítottuk. Tiszta, olvasható gépírás, fekete nyomás. — Ára: P. 2.— vidékre 30 fillér portót külön kérjük. A pénz beküldése ellenében küldi: Baum Ferenc theologus, Pécs. Szeminárium. *A nagy vakációban* a szeminárium portásánál csak személyesen lehet átvenni (postai rendelés: B. F., Csepel, Gyártelep.).

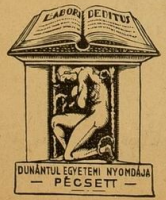

9. SZÁM 1929. JUNIUS

SZEMINÁRIUMI ÉLET

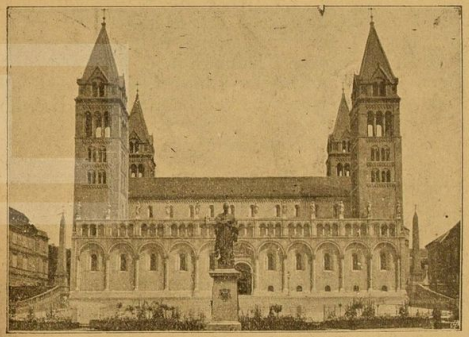

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESÍTŐJE

Márc. 3. Előhangulat a szokás szerinti, az ajkak már előre mosolyognak. Előadásra kerültek: „Aki nem ismeri a szalónszokást", „Na hogy is hívják", „A néma borbély inasa és négy néma paciens", „A sógor bácsi", „Végkimerülésig" és végül „Habagug Xenophon bűvész mutatványai. Az elért hatást képtelenség papírra vetni csak annyit mondhatok, hogy nagyon jó volt. (Még a kulcsár úr is azt mondta, hogy negyven év óta nem nevetett annyit mint ezen az esten.) A szereplők megint elsőrangúan működtek, a jókedvet nem engedték lelohadni, egymást igyekeztek felülmulni.

Uraim! Krónikás tollam pihenni készül, a beszámolás végére jutottam. Vígságokat, melyek tömkelegben léptek fel, vázlatosan leadtam. Köszönet még egyszer a szereplőknek, kik odaadólag fáradtak a közért, köszönet a Főtisztelendő előljáró uraknak, kik szíves megjelenésükkel emelték előadásunk színvonalát és végül köszönet azoknak is, kik beküldték a szentpáltársulati tagdíjat.

Horényi Kálmán.

A Szent Pál Társulati tagdíj 1 évre 2 P.

DUNÁNTÚL R.-T. EGYETEMI NYOMDÁJA PÉCSETT

10. SZÁM 1930 DECEMBER HÓ

SZEMINÁRIUMI ÉLET

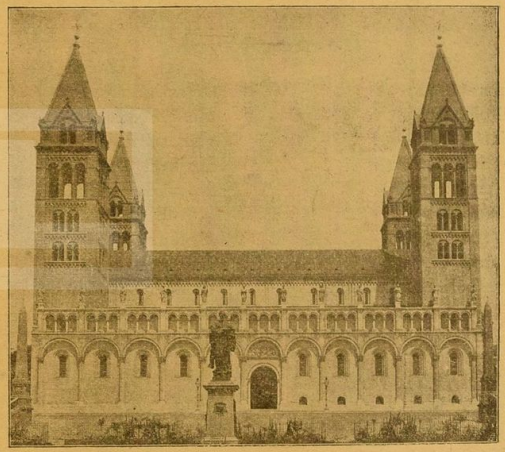

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESÍTŐJE

Tisztikar:

Az 1929—30. Társulati évben.

Igazgató:	Vértesi Frigyes dr.
Elnök:	Taksonyi József IV. é. h. h.
Főjegyző:	Feuerbach Péter IV. é. h. h.
Főkönyvtáros:	Balassa Gyula IV. é. h. h.
Pénztáros:	Dittert László IV. é. h. h.
Levéltáros:	Hemrich Ferenc III. é. h. h.
Színdirektor:	Horényi Kálmán II. é. h. h.
Alkönyvtáros:	Bátay István II. é. h. h.
Aljegyzők:	I. Fischer János I. é. h. h.
	II. Bauer Alajos I. é. h. h.

Missziós szakosztály vezetője: Feuerbach Péter IV. é. h. h.

Rendes tagok:

IV. év.

Baum Ferenc
Fröschl Gáspár
Kriszt Mátyás
Magdics István
Leimeter Tibor
Sabeli József
Szigethy László
Talabér György
Weiszenburger József

III. év.

Ágoston János
Bencze János
Juhász Pál
Kolbert Bálint
Kosztolányi Pál
Kovács Kálmán
Oszkay Lajos
Szeitz András
Szinger József
Ventura László
Wagner Károly

II. év.

Bőzinger László
Hegedüs Jenő
Miklósi István
Müller József
Németh Jenő
Oberritter Ödön
Steinhardt István
Sudár Dezső
Tandlmayer Lipót

I. év.

Auth József
Frahm Sándor
Geisz József
Gyalokay János
Gyuk István
Koncsik József
Lehr Mihály
Lukács István,
Sárán Kálmán
Topp János

A pécsegyházmegyei hatóság 24/1931. számú engedélyével.

Visszapillantás.

1920—1930. Rövid 10 év nemcsak egy ember életében, de még rövidebb egy nagymultú Társulat életében. Az időt azonban nem évszámokkal, hanem eseményekkel mérjük és óriásivá nőnek a történelmi pillanatok, a percek árnyékainak lobbanása és lesz örökkévalóság a szenvedések, terror, megsemmisülés óráiban. Ezzel a szemlélettel állunk meg a Szemináriumi Élet 10. számának útrabocsátásánál. Nem az esztendők jelentősége kényszerít reflexiókra, ma a centennáriumok diadalívei alatt járunk s a jubileumok az idő feletti nagyság, a végtelenség visszhangjának visszaverődései, — e 10 évvel nem jubilálunk, de szembe akarunk nézni az új idők arculatával s az események mozgalmas átmeneteiben összenézni s egy pillanatra megállítani a Szemináriumi Élet 10 esztendejének képét.

1921-ben váratlan postát vittek a parochiákra; elmaradt a Szent Pál Társulat évi Jelentése s beköszöntött helyette reményekkel az első Szemináriumi Élet. Nemcsak ismertetést akart közölni elnagyolt vonásokban, hanem modern ötlettel a Társulati életnek keresett künn is meleg barátokat azáltal, hogy helyet engedett a részvételre, sőt kért mindenkit a Társulat felfrissült szellemi életének irányításában. Részben sikerült is. Az idővel nőttek a gondok s keserűbb lett az emlékezés. A Társulat is átélte e szűk napokat, de tartani akarta a lelkierőt és ment évről-évre a gondokba verődött parochiákra, hogy megérintse a multat. És írták vissza innét is, onnét is: „A Szemináriumi Élet olvasásakor a feledés hamuja alá temetett, régi, kedves napok emléke éled fel bennem." De érezzük, hogy az élet nem emlékezet, hanem valóság és a mult emlékünnepe ma kongana, ha a mi életünkben nem lenne a régi szellem vérkeringéséből. A változás csak az, hogy túl vagyunk már a régi kereteken: ma 60 teologus szellem bontogatja szárnyait, megmozdult a Szent Pál Társulat, sőt kivonult az életbe, hogy lendületesebb hullámokat vessen a lelkek mozgalmaiba.

Ez lesz ezután is a Szemináriumi Élet hivatása: a szebb, gazdagabb, tevékenyebb élet fokozása, nemcsak a Társulat benső működésében, hanem itt e lapok soraiban is, hogy bejárjanak minden parochiát, káplánszobát és hozzák vissza nekünk az Élet üzenetét, a szívek meleg megértését, az áldott jobbkezek segítségét, hogy ezen indításokon fejlődhessünk új tízesztendők nagy hivatására.

Taksonyi József.

SZENT IMRE.

„Istennek nemcsak vértanui, hanem vértanu népei is vannak" — írta Prohászka, mikor végigtekintett a magyar nép történelmi vonalán. És valóban, míg egy nemzet eljut addig, hogy neve belekerül az Élet könyvébe és a népek hatalmas menetében nem sodródik el, hanem állva marad egy talpalatnyi földön, faji erőinek nagy föláldozására, szívósságának és értékeinek hősi győzelmeire van szüksége. Ha azonban keressük azokat a történelmi útközeteket, melyek biztosították, vagy alapját vetették a fönnmaradásnak, sokszor nem látjuk az eredményekben oly beláthatatlan döntő tusákat, de eljutunk az oknyomozás egy magaslati pontjához, ahonnét belepillanthatunk az élet keresztmetszetébe; föltárulnak a nemzet benső erőinek feszülései, föltárul egy-egy csodálatos lélek csendje, ahol valaki elvégezte a vívódások harcát, föltárulnak benne csataterek: a vér, az ősi faji átkok letarolt, néma mezői, előtör az ember diadala, a hódító, nevelő, győzni segítő erők fönsége, mely nemcsak önmagát dicsőíti, hanem ősi énekké válik az ajkakon és szent áhítattal hirdeti az utókornak a példás tetteket.

Így fejlődnek a nemzetek: a fiak sorfalában eggyé forr a nemzeti karakter és lesz vértanu nép, ha vannak vértanu fiai, lesz hitvalló nép, ha vannak hitvallói, és szent lesz a nép, melynek szentek a fiai. A magyar nemzet ifjúságában is áll ily erős egyéniség az élen: szent Imre. Nem fűződnek hozzá nagyvonalú alkotások; alakja a legendák aranyszálaival befutott történelmi színfolt csak, melynek azonban konturjai magasztossá nőnek az ezeréves magyarság hódolatában; kiszakadt hús és vér pogányságunkból, de ifjúságunk szent mintája, ki átfogja a fiatalság lendületeit, kiben ott ragyog egy duzzadó világ ezerszínű regisztere. A mai ember azt érzi, hogy el kell vesznie az élet ellentéteinek kemény összecsapásában, melynek zaja nemcsak idegeit ostromolja, de belső világát is megrendíti; a küzdelem, a mérkőzések folytonossága remeg bennünk, az élet és halál, verőfény és éjszaka, szépség és enyészet roppant méreteiben végzetes kettősségében áll a testlélek: az ember és élete fölveri a halál tudatát, a napfény a vakság iszonyatát és öröme a tragédiák hátterét takarja. Csak ebben a szerencsétlenségben érezzük igazán elhagyottságunkat s keressük az ideálokat, kik velünk együtt a valóság talaján állnak és mégis fölráznának az akarat patologiájából, kik bemutatnák azt a hatalmas gesztust, mely visszautasít minden beteges gyengeséget. — Most

magasodik föl előttünk szent Imre a fiatalság, finom szépség és erő harmoniájában; benne nem ellentét az élet; a szelídség és keménység, az alázat és emelkedett emberi méltóság, küzdelem és ima ugyanaz a lágy szellő, mely lehet vihar is, az a tenger, mely kagylókat öblöget, de elsöpörheti a földet. Szent Imre nem izgató kérdés, hanem felelet derűs világának akcentusával, mely hirdeti, hogy meg ne tévedjünk: a föld: az ég országútja, a lemondás: a boldogság titka és a halál: az Élet kapuja. És az ő hitével látnunk kell, hogy az ellentétek nem életünk tragédiái, hogy nem távolságok, melyeken el kell hullnia a kimerült embernek, hisz „oly közel van minden az életben, hogy szinte egy fából faraghat az ember bölcsőt és koporsót"; mi teremtünk kultúrát, világnézetet és mi teremtjük a lelkületet, melyen a boldogság, vagy elborulás színei fognak kiverődni. — Szent Imre nyomán egybevisznek az utak, hol a társadalom, egy nemzet találkozik. Most az ő vonásaival nemcsak az egyéniség kialakulását és tökéletességét egészítjük ki, hanem az ember összetevő súlyával új tömeget fog föllépteti, melynek van dübörgő ereje, szent lázban égő ifjúságot, melynek tiszták a vágyai, és elvekből épült társadalmat, melynek vannak erkölcsei. Szent Imre inspirátiója alatt új életnek kell támadnia, mely a könnyű lemondások, a nagyrahívatott alkotások, a szentek tiszteletének boldog nemzedéke lesz.

Midőn odatérdelünk szent Imre oltárához a világ katolikus népeinek hódoló tömegében, szívünkből még eggyel több himnusz száll Isten trónjához és köszönetünk azért tör hangosabban az ünneplő Egyház felé, mert szent Imre magyar volt, egy lesujtott nemzet dicsőséges, szent fia.

Taksonyi József.

Szent Ágoston katechizise.

(„De catechisandis rudibus" c. kis munkája nyomán.)

A kereszténység felforgatni jött a világot. Felforgatni a szó legnemesebb és legegyszerűbb értelmében: felfrissíteni, megújítani. Jött feldobni a világnézetek mélyét megfekvő problémákat, melyekkel eddig nem tudtak megbékítő, új irányokat adni az egységes életszemléletre törekvő emberiségnek. Évezredek tépelődő filozófiájában, sivár céltalanságában megkövült az ember gondolata; rendeltetését, céljait beborította a materializmus súlya, tiszta látását

elkápráztatta a plátói levegő ragyogása. Ebben a kihaló, pusztuló világban a kereszténységnek kellett követtörnie, új csapásokat nyitnia és az emberi sejtéseket, vágyakat szabad levegőre hoznia. Ami a munkát nehézzé tette, az volt, hogy nem anyagot kellett áttörnie, hanem szellemet és lelket és itt hiányoztak a fizikai világ pörölycsapásai, egyetlen fegyvere maradt a természetfeletti, egy eddig ismeretlen világ ereje, mellyel belenyúlt a lelkekbe és belülről épített, boltozott, alakított. És ez a fegyver hatásosabbnak bizonyult: nem pusztította el, ami még meg volt, hanem átdolgozta, áthatotta és életpírt öntött belé. A kereszténység e restauráló gondolatát mindenbe és mindenkibe átgyökereztette; nevelt, alakított lelkeket, embereket, kikből az életerő ma is felénksugárzik és évezredek mélységéből is áttör és hódít. Ez az életerő a „fermentum vitae", mely forr, izgat, nyugtalanít. A modern gondolkodók vallják, hogy minden alkotás, mely keresztényi, egyúttal forradalmi is; pedig nemcsak forradalmi, több: forradalmi vívmány — forradalom nélkül; a kereszténység rakott alapköveket, nevelt új emberiséget és aki végignézi, lát kibontakozó, hódító alkotásokat, de nem a háború, gyűlölet, forradalom, vér, hanem „a szeretet párázatában."

Ily forradalmi szellemnek vezéralakja szent Ágoston. Nemcsak életének utolsó háborús évei, Hippó élethalál harca avatta őt vezérré a vandal ostrom alatt, de vezérré avatták azok a szellemi villongások, melyekben fáradhatatlan erővel, mindig mélyülő, csodálatos lényegbelátással, lángoló zsenialitással vezérként állta és verte a manicheus, donatista, stb. ideologiát. Ez a fölényes, imponáló szellem ma, 1500 év után is annyi szimpatiával és döntő gondolattal él köztünk, hogy emléke most is ezreket vitt Afrikába, melynek jó részét betemette az idő és végigseperte a kiégett afrikai homok. Ezalatt az 1500 év alatt tán sose állt oly közel az emberiséghez szent Ágoston, mint a mai vívódások, világnézeti harcok közt. Nemcsak azért érezzük mellettünk, mert jubileuma épen a mi napjainkra nyitott, de arcáról belénkvilágít a modern ember sejtéseinek megoldása, fényét rávetíti a lélekre és a lélek mélyén „in indepicto fundo cordis" leleplezi bennünk az Istent; a szellem isteni színjátékban kimerült, megrabolt emberi ingenium előtt föllebbenti a természetfeletti világ pazar gazdagságát, megmutatja lelkünkben az isteni szikra fényjárását, mely megtermékenyíti s felvillantja igazságait intellektusunkban s a lázadó szellem fönségét meghajtja a „rationes aeternae" előtt, mely istentagadáson, szitkokon keresztül is beleragyog gondolatvilágunkba, mint az állócsillagok naprendszerünkbe: nem akaszthatjuk le egünkről soha. Ha Ágoston elé állunk „magunkra ismerünk abban a nemesen ideges, olthatatlan élet és boldogságszomjban, mely bátran ajkához emel minden pohárt, mit az élet kínál, fenékig üríti a legerősebbeket és végre is a teljes átélés megföllebezhetetlen illetékességével köt ki a kinyilatkoztatás Istenénél, mint az élet és boldogság egyetlen forásánál." E bensőséges találkozás azonban többet is akar: tanítani és bemutatni a mai mechanizált, rendszerekben őrlődő lelkeknek egy ember kibontakozását, melynek mindegy, hogy a latin dialektika hanyatlásában volt rétor, a lángészt, melynek mindegy, hogy melyik iskolához tartozott, szelleme új utakra tört, a sablonok fölé és ezen szárnyalásában megtalálta a repülés stílusát, mellyel a magasság titkaiba hatol, sőt megtalálta a módszert, mellyel másokat is magával ragad. Ennek az útnak rendkívül megkapó leírása a „De catechizandis rudibus" c. opusculum; nincsenek benne elfinomított levezetések, egyedüli föladata: megtanítani az embereket Isten gondolatainak olvasására, élni és utána gondolni az Úr örök, hűséges gondolatait: „cogitationes aeternas, fideles." És ha ma szent Ágoston modern, e módszerben igazán újszerű, mert módszertana nem olyan, mit ezután kell kipróbálni, vajjon beválik-e, hanem végleges leszögezése egy már átélt, megtermékenyült, gazdag lélek oeconomiájának.

Ma nincs égetőbb problémája az életnek és irodalomnak, mint az emberi lélek. Gazdasági összeomlások romjai alatt, erkölcsi válságok közt vívódik és nem lehet másként megmenteni, hacsak ki nem emeljük a veszélyek közül. A lelkeket vezetni kell, néha erőszakosan vinni úttalan utakon, míg föl nem jut a magaslatok tiszta kilátásáig. Ennek a vezetésnek technikáját mutatta be szent Ágoston, nemcsak mikor kínnal, égő vággyal nekivágott a „montes Domini" örök csúcsainak, hanem mikor egy afrikai diákonnak, Deogratiosnak megírta a lelkek nevelésének, tanításának kézikönyvét; szól ez nemcsak „rudibus cathecisandis", hanem a lelki finomságban és műveltségben szegényeknek is „eruditis, sed ebriosis, avaris, fraudatoribus, aleatoribus, adulteris, fornicatoribus, spectaculorum amatoribus, praecantatoribus, mathematicis, grammaticis" (cap. VII. 11.), legelsősorban pedig azoknak, kiknek hivatása lett a lelkek vezetése, nemcsak Karthagóban, vagy a hippói Béke basilikában, hanem a világ összes katedrálisaiban, templomaiban, szószéken, iskolában és társadalmi életben. E könyv a krisztusi

gondolat kipusztíthatatlan gyökérszálának fakadása; van benne mély lélekismeret, az élet földerítésének finom gyakorlata, de legnagyobb fénye: a szeretet. Valami egészen eredeti hatás, amit nem ismert sem rétor, sem poéta, sem afrikai, sem római, új hatalom, melyet nem akartak megérezni az erősek, pedig verhetetlen volt; s Szent Ágoston azt akarta, hogy most igázza le magát az antik embert, de nem a nagyság erejével, a fölény súlyával; más a harcmodora s fogásai jobban szorítanak, mint a gladiátorok ökle: „Nulla maior est enim ad amorem invitatio, quam praevenire amando" (C. IV. 7.); a klasszikus világ iga alá küldte ellenfelét és ha győzött, megalázott; a karitasz ennél is nagyobb volt: előbb önmagát győzte le — és e dicsőségnek nem lehetett ellentállni. Szent Ágoston ezzel az egy principiumával többet adott, mintha elárulta volna az ünnepi káprázatok legremekebb mesterfogásait; ebben nincs szó ragyogó formáról, rétori művészetről — s megmutatta a minden szónoki sikerek titkát: „Hoc dilectione tibi tamquam fine proposito, quo referas omnia, quae dicis, quidquid naras ita narra, ut ille, cui loqueris audiendo credat, credendo speret, sperando amet" (c. IV. 8.) Deogratias kérése pedig a szónoki pszichologia 1500 éves változását mutatja meg: „Conquestus es, ut in sermone longo et tepido tibi ipse vilesceres essesque fastidio, nedum illi, quem loquendo imbuebas et ceteris, qui audientes aderant (c. I. 1.); őt még untatta, ami — szent Ágoston megjegyzése szerint — tetszett a közönségnek; ma a közönséget untatja, ami a szónoknak tetszik és ha az átlag beszédeknek is van sikerük, még nem jelzik, hogy a szónok lett tartalmasabb, hanem hogy esetleg a közönség lett tartalmatlanabb. Deogratias panasza azonban a szónoki eruditiónak, az izgatott szellem érvényesülésének mindenkori tragédiáját mondja el, és ezt tán szent Ágoston érezte leginkább, ki egyéb drámákon kívül átélte a szónok és művész drámáját is: „Örök Pygmalion, ki kudarcot vall az anyag tökéletes csökönyösségén." „Et mihi — írja — prope semper sermo meus displicet... linquam meam cordi meo non potuisse sufficere. Totum enim, quod intelligo, volo, ut qui me audiat, intelligat; et sentio me non ita loqui, ut hoc efficiam." (c. II. 3.) Ez a szellem kielégítetlen mohósága; és valóban, aki odaadással tanít, beszél, annak egész gondolatvilága a szavakkal alig kifejezhető fölfedezés izgalmában él; ahogy földolgozza érzelmeit, vagy összefoglalja és elrendezi az élet kúsza adottságait, azzal az intuitióval, mely egy ütésre száz kapcsolatot talál, mindebben valahogy ott feszít a művészet önfeledtségének

alkotó ihlete, a „vehementer ardentes" szenvedélye, mely nemcsak egy-egy eszme csírája lesz — amint Lermontov mondja —, hanem a szó és gondolat ívlámpája, rapida coruscatio, mely meleggel s fénnyel futja át a kifejezések egyformaságát, mélyen a hallgatóságba köti a röppenő szavakat, melyek fölött nem lehet napirendre térni, melyek után tiszta világosság marad a lélekben; amint írja szent Ágoston. „fulgent etiam ista, quae transeunt." A gondolatok ezen átérzése, az alanyi hozzátapadás nemcsak a beszédek homiletikai elve, hanem az egyszerű oktatás és katekézis kelléke is, nem a megértés elhomályosítására, hanem elevenítésére és intenzitására: „Nula major causa est, cur nobis in imbuendis rudibus noster sermo vilescat nisi quia libet inusitate cernere et taedet usitate proloqui." (c. II. 4.) Végső elemzésben pedig minden magasabb törekvésnek és fokozottabb igényeknek a hallgatóság kiművelését kell szolgálnia és a korlátoltabb közönségnek inkább a beszéd essék áldozatául, minthogy a közönség legyen akár egy remekmű áldozata. „Quid enim prodest locutionis integritas, quam non sequitur intellectus audientis... si quod loquimur non intellegunt, propter quos ut intelligant loquimur? Qui ergo docet, vitabit omnia verba, quae non docent" (De doctrina christ. c. 10.), és ha a lelkek értelmiségének magassága nem engedi, hogy a stílus szintje átlépje a nép via tritissima-ját, a hétköznapiság csapásán kell görgetni az ünnepi igazságokat, a parabolák, példabeszédek örök harmoniájának hangulatával és csak egyetlen szabály szerint: „ut gaudens quisque catechiset."

A szónoknak hivatása azonban nemcsak közölni saját benyomásait, hanem hirdetni Isten mysteriumait. „Claritas hominis ut flos feni. Fenum aruit, flos decidit: verbum autem Domini manet in aeternum (Is. 40, 6.). És itt elvonul a Szentírás mozgalmas élete, fölhangzik hangos tanuságtétele, az ószövetség kilép prófétai ihletéből és az újszövetségi kibontakozás visszatükrözésében megnyilik az isteni kinyilatkoztatás mélysége az emberiség előtt: „in Vetero Testamento occultatio novi, in Novo Testamento manifestatio veteris." A vonatkozások és revelatiók tömkelegéből azonban csak bizonyos szempontok irányíthatnak; a nép nem látja a tervek és beállítások célszerűségét, a tények rendeltetését, vagy összefüggését; csak a közvetlen mellette lecsapódott esemény fogja meg figyelmét, éppen ezért a szentírásból is ezeket kell kiválasztanunk, ahol érezzük még a történés melegét, az elhangzott szó visszacsengését, motivumokat, melyek önmagukban is tanítanak, vagy

erre legalkalmasabbak; megindítani, de ellenállhatatlanul vinni a tömegek alkotó és kritikai érzékét, melyet egyébként nem befolyásol a leglogikusabb értelmi láncolat se, ha tőle távol eső, érdeklődési körét meghaladó fejtegetésekről van szó. „Azt a tanuságot szedtem ki az égető vitákból, hogy ha egyszerű embereknek az Isten nagyságának megmutatására is akár a természetből általa nem értett dolgokat (pl. csillagtávolság) hozunk, nem kapósak az érvelések" (Prohászka, Soliloquia I.) És ezért legfontosabb a belátással közelebb hozni hallgatóinkat és rávezetni egy tisztább, öntudatosabb életszemléletre, hogy mindaz, amit az élet mutat, amit az Egyház tanít az ember uralmának s halhatatlanságig törő érvényesülésének megszentelt eszköze. Ennek az öntudatnak végig kell kísérni bennünket egész az elvek magaslatáig, mikor állásfoglalásunkat, meggyőződésünket nem a pillanatnyi előnyökhöz kötjük, hanem hitvallást teszünk üldözés és az agyonhallgatás közt is, nemcsak keresztény kurzusok alatt. „Fides enim non res est salutantis corporis, sed credentis animi" (de cath. rud. c. V. 9.) Az élet materializmusa és a lélek örök ellentét és az ember számára állandó provokálás. Aki nem hajlandó e feszült pillanatokban bármikor tűzbe szállni, lemondott békéjéről; aki nem a lélek harcában keresi a megnyugvást, ott veszíti el, ahol egyebütt keresi. „Volunt enim requiescere in rebus inquietis et non permanentibus. An non videmus, quam multi eas subito perdiderint, multi etiam propter illas perierint aut cum eas habere cupiunt, aut cum eis oppressis a cupidioribus auferuntur?" „Sőt vannak, kik nem a gazdagodást keresik, sem az üres méltóságokat; egyedüli vágyuk csak örülni, elnyujtózkodni mulatókban és testiségben, elpihenni színházakban, mezítelen bemutatókon, milyeneket a nagy város oly pazarlón nyujt. Pedig így is vagy fölemésztik magukat, vagy lerongyolódásukban rákapnak lopásra, betörésre és egyszerre fölrajzik bennük a lelkiismeret támadása; és akik nemrég még mulatókban énekeltek, most börtönökben alusszák ki a hajszák izgalmait. Hogyan is biztosíthatják a lélek békéjét a tülekedésekben? Ki mit eszik, attól hízik; a mámoros örömök nem örömök, akármily forrók és bármily édes a jólét puhasága, címek, lebuj szobák, színházi élet, lihegő érzékiség, csillogó fürdők: lázálmok, miket elfuj egy hideg érintés, és az ember ott marad kifosztva, üresen, fölvert lelkiismerettel, hogy most bírájának kell ismernie azt az Istent, ki nem kellett támogatónak, hogy szembe kell magát találnia a kemény Úrral, kit mint atyát keresni s szeretni megvetett". (c. XVI. 25. 26.)

És felgomolyog az emberi bűn és vakság megdöbbentő sötétsége: a peccatum és ignorantia, melyet szt. Tamás az ember legnagyobb szégyenfoltjának látott s mely durva kézzel végigtörölt a lélek ünnepélyes szépségén. Isten ugyan erre a földre teremtette az embert, de úgy, hogy csak egyik arccal nézzen a földre, mely ha szenvedést is lát, nem torzul el, míg a lélek arca derülten néz az égnek; de az ember csak a földet túrta és ha az élet keménységét szépségeken akarta feloldani, nem a napfényt nézte, hanem mulatott, úgy, hogy elborult a lélek arca. És a tudatlanság akkor lett végzetes, midőn becsaphatták az embert, hogy a földön van minden és — semmit sem talált meg, mikor itt kereste, hogy mikor lepergett előtte a revelatio nagyszabású jelenete, a koldusban nem látta meg a királyt, az emberben az Istent, ki csak azért szenvedett és lett annyira ember, hogy tanuljunk a jelekből: „Pauper factus est, ne quisquam, cum in eum crederet, de terrenis divitiis auderet extolli. Noluit rex ab hominibus fieri; quia humilitatis ostendebat viam miseris. Esurivit, qui omnes pascit; sitivit, per quem creatur omnis potus et qui spiritaliter panis est esurientium fonsque sitientium: ob itinere terrestri fatigatus est, qui se ipsum nobis viam fecit in coelos: velut obmutuit et obsurduit coram conviciantibus, per quem mutus locutus est et surdus audivit: vinctus est, qui de infirmitatum vinculis solvit: flagellatus est, qui omnium dolorum flagella de hominum corporibus expulit; crucifixus est, qui cruciatus nostros finivit: mortuus est, qui mortuos suscitavit. Sed et resurrexit nunquam moriturus, ne ab illo quisquam sic disceret mortem contemnere, quasi nunquam victurus." (c. XXII. 40.) Ha látná az emberiség Isten ezen csodálatos kibontakozását, amint az Istenember leveti magáról azt a sok lim-lomot, mellyel a világ itt a földön betakarta, tán fölkiáltana, mint szent Ágoston Vallomásaiban, e diadalmas Krisztus-jelenés előtt: „Semmi sincs a világon, ami Téged egészen le tudna fogni; a mindenség tartóedényét szétzúzhatod s Te mégsem ömölsz széjjel ... fényarcod halavány mása a mindenség."

„Et si non hoc respondet, hoc eum respondere debuisse dicendum est" — fejezi be szent Ágoston nagyvonalú instructióinak sorozatát és e megjegyzéssel visszaveti könyvének gondolatmenetét oda, ahonnét kezdte: a lelkipásztori működés életbelépéséhez. Nem ő fogja átalakítani a világot: ezt majd a kegyelem végzi el, de a papnak kell nevelnie, hogy az ember tudjon feleletet adni, hogy ne nyissa meg ajakát lázadó szavakra és tudjon fölemelkedni gon-

dolatokra, ha tényeket látott megindulni az életben „quae a multitudine carnalium tantummodo observantur, non intelliguntur" (c. XX. 35.). Nem minden, ami az életben szerencse és karrier, jelenti egyúttal a boldog s kívánatos életet. Van egy pont, melyen túl megbomlik a lélek összecsendülése, mikor fojtogatni kezd az anyagi elmerülés, a vágyak kielégülésének akadálytalan, biztos sikere, a pénz sivár győzelme. A szenvedést ki lehet bírni és elgyötört, kiedzett izmokkal lehet csúcsokat mászni, de aki fekszik, sose tud szárnyalni. És nem hiába mondja a költő:

Lemondjatok, lemondjatok!
Ez az a szakadatlan nóta,
Mit végünkig kezdet óta
Rekedtig zeng minden óra. (Goethe.)

Csak a küzdelmek láza kerget életerős vért az arcokba, csak a harcos élet elanjában vannak lendületek. Azonban a papnak föl kell tárnia szépségeket is: az alkotás, a munka, a szellem szépségeit, az örök tevékenység csodás resplendentiáit; mert az ember nemcsak gondolkodó, hanem minden idegszálában lüktető érzelmi lény, kit ha nem mozdít a gondolat, fölkap a szíve; az ember érzelmeivel tapad hivatásához, valláshoz, Istenhez és tényleg semmi sem lesz mély benne, amit át nem érzett, és mély is akkor lesz, ha e vonzódások nemcsak szenzitív kapcsolatokból nyerik intenzitásukat, hanem az elhatározások és ítéletek emelkedett szempontjaiból, midőn a hivatás nem jövedelemforrás, Isten nem egy egységes világkép postulatuma és a vallás nem a lélek hangulata s puszta esztetikai igény, melyben eltűnik a tartalom s csak a dekoráció bilincsel le. Mert így fejlődik a modern lélek, kinek számára színpad és liturgia, költészet és revelatio, hangverseny és egyházi kórus egybefolyó fogalom. „Animadversurus, quod illae turbae impleant ecclesias per dies festos christianorum, qui implent et theatra per dies solemnes paganorum." (c. XXV. 48.) Ezt a túlérzékenységet kell a lelkipásztornak megedzenie; nem megvetni, hanem nemesíteni, erősíteni, életképessé formálni és most a szépség és öntudatos küzdelmek tüzében megvilágítani a földet. Ha pedig eltűnnek az igéző szavak, lépjen elő a papi élet példája: „Magna vivere, non magna dicere", hogy legyen hangosabb hirdetője, az isteni ige missziójának nagyobb apostola, hogy ez életről lássák és lemintázhassák Krisztus típusát. A példa nemcsak vonz, hanem tanít is és ha a pap valóban végig éli az emberiség problémáinak Krisztusi megoldásait, tengelye lesz annak a kis

parochialis világnak, melynek minden gondját, örömét, terveit ez a gerinc tartja, fermentum lesz, a kereszténység őserejének csendes, átható energiája, mely menti a veszendőt és emeli a törtetőket, lesz szent Ágoston papja, ki 1500 éve neki dedikálta könyve utolsó sorait: „Homines bonos imitare, malos tolera: omnes ama" (c. XXVII. 55.).

*

Szent Ágoston a nagyság és zsenialitás páratlan jelensége volt korában. Messze élt ugyan azon idők lelki s szellemi központjától, de ez nem akadályozta meg, hogy ő legyen csakhamar Nyugat teologiájának legkimagaslóbb egyénisége. Hatása végigkíséri a szellem fejlődését a középkoron, túléli a scholasztika vívódásait s a halhatatlanság piedesztálján fogadja a mindig vissza-visszatérő, feléje zarándokló emberiséget. És e zarándoklás mind egyre tart; elmúlnak a centennáriumok ünneplései, az idők folyása visszahúzódik régi medrébe, eltűnik annyi fényes emlék, finom por lepi be egy-egy feltűnő szellem súlyos foliánsait — és szent Ágoston mégis él. A lángész csak nagyságának titka; halhatatlanságának mélyebb forrásai vannak. „Akiket adekvát művészi alkotások nem mutatnak be minden új nemzedéknek új varázsban, arra vannak szánva, hogy menthetetlenül a történelem herbáriumába kerüljenek." (Schütz, szt. Ágoston.) És szent Ágoston művész volt; művésze a szónak: könyvben és beszédben, teoriában és praxisban, művésze azoknak a ritka élményeknek, melyek nemcsak ma, hanem újak lesznek minden korok gondolkodói előtt; és ami e kapcsolatokban oly kivételes, művésze volt a léleknek, mikor önzésen, érzékiségen keresztülgázolva kivitte lelkét a földi keretekből, fölemelkedett oly magaslatra, hogy megismerte önmagát és most lerakva magáról minden nyűgöt, régi ruhát, egyszerűen, engedelmesen beállt a kegyelem özönébe; és itt lett vakítóvá Ágoston. „A tudomány, zsenialitás a kegyelem legalsó fokával sem hasonlítható össze" (Prohászka: Soliloquia I.). Ő tovább osztotta óriási szellemének kincseit, de vallotta, hogy a tudás egy lépéssel se emelte közelebb a végtelenhez. Aki nyomába lép, ellesheti a gondolatszövés mesteri munkáját, a megnyilatkozások művészetét, de mintázza le róla alkotásainak legnagyobb remekét: a lelkét, mert Ágoston nemcsak mélységesen gazdag teologus, nemcsak ragyogó dialektikus a hanyatló klasszikus világ naplementében, hanem Ágoston szent, a szellem és kegyelem fölemelő, örök nagysága.

Taksonyi József.

IRA IUSTA CONDITORIS.

(Die 1. Julii Pretiosissimi Sanguinis D. N. J. Ch.)

Jogosan állta bosszúját
Az Alkotó borús haragja,
Vízbe fúlt a gonosz világ,
Csak Noét menté meg a bárka.
Míg ereje a szeretetnek
Vérrel mosta meg a földet.

A gonosz kígyó mérge, haragja
Elmult, miként bús ártó álom,
A bestiák véres vadsága
Nem tombol az újjászült világon.
A sebzett szelíd Bárány nyomába
Fakad a győzelem virága.

A boldog föld ily esőtől ázott.
— Mennyi tövis borítá egykor! —
Most sarjadzó kis virágszemekkel
Mosolyg a rég várt aranykor!
Az édességtől feledve szinte
A nektár boldog égi íze!

Ó égi tudás nagy mivolta,
Be át nem ér arasznyi elméink!
Ó jóságos szív kegyessége,
Be méltó vagy magasztalásra!
A szolga volt méltó halálra
S a büntetést a Király kiállta.

Ha a Bíró bosszúját kihívjuk,
E szent Vér értünk hangosan kiált.
Előle fut a bajok serege
S téged dicsér a megváltott világ,
Kinek kezében van a boldog ország,
Üdvösségünk Vezére s Alkotója,
Atyával s Szent Lélekkel egy Valóság. *Amen.*

NOX ET TENEBRAE.

(Feria V. ad Laudes.)

Éji sötét, felhők, nyugtalan zavargás —
Fényben ragyog íme a büszke Kelet:
Jön az Úr, a Fölkent —
Futván előzzétek a könnyű szelet.

Téged ismerünk csak, Krisztusunk, csak [téged:
Egyenes szándékkal és tiszta szívünkkel
Sírván s énekelvén könyörgünk előtted,
Irányítsd a jóra a mi értelmünket.

Vége a homálynak, mely födte a földet,
Leverte aranyos dárdája a napnak,
Fölveszi szép színes ruháját a tájék,
Hogy szemébe nézzen az új sugaraknak.

Mennyi a ránk mázolt arcunk fedő festék!
Tisztítson meg minket a te fényességed:
Arcunkat varázsold vidámmá és széppé,
Égiek világa, ó tedd a tiéddé.

Világszerte zengjen dicsőség az Úrnak,
Ki Atya és Isten az ő egy Fiával
És a Szentlélekkel, most és mindörökké
Végnélkül időtlen idők futásában.

Amen. **Bencze János.**

A világháború négy esztendeje a Szemináriumban.

A háborús szellem igézete alól a kispapság sem tudott emancipálódni. Az ezerkilencszáztizennegyedik tanév elején már mutatkozott a nyári mozgósítás hatása. Október 4-én, a király névnapján tartott ünnepély már a háború lelkes ünneplése volt, két nap mulva pedig, okt. 6-án a haza-mentés szent tüze égett már minden kispap elhatározásában. Még aznap elhatározta a pécsi klérus, hogy kivonul a frontra — ha másnak nem, legalább betegápolónak. Nyolc duktor járt el a szemináriumi rektornál, hogy elébetárják a köz elhatározását. A rektor a megyéspüspök úrhoz továbbította az ifjúság kérését, aki erre megengedte a teológián egy betegápoló-kurzusnak a hittudományokkal párhuzamos hallgatását, egyelőre heti két órában. Az ifjúság nem szívesen ment bele; nem fiatal vérnek való az ilyen megfontoltság. Az elégedetlenségnek azonban volt egy másik, fölszines oka is, hogy t. i. a IV. év teljesen ki volt zárva a kurzus hallgatásából, minthogy a hadbavonult hitoktatókat kellett helyettesíteniök az elemi iskolákban. Mindenesetre már maga a kurzus fölállítása eredmény volt, amiért a gimnázista kispapok lampionos felvonulással ünnepelték a theologiát. Röviddel a kurzus megkezdése után leírat érkezett a hadügyminisztériumtól, hogy a kispapságot hadiszolgálatra nem használhatják. Mindegy: az ápolói kurzust tovább folytatják. A legelső esemény, ami üres helyet vágott a rendes mindennapi élet menetébe, hogy Gere Gábor dr. prefektus bevonult katonának. És ezzel nemsokára megkezdődik egy végnélkülinek látszó áramlás zürzavaros, lármás, ki-befolyó szomorú négy évi korszaka. December elején értesíti a pécsi hadparancsnokság a szemináriumot, hogy katonákat fog elhelyezni az intézetben és tényleg, másnap már meg is jöttek, elfoglalták a nagyebédlőt, hálókat; a teologusoknak pedig a püspöki aulában rendeztek be ideiglenesen hálótermeket. Szerencsére a helyzet nem tartott soká.

Közben elérkeztek a félévi vizsgák napjai. A vizsgákon megjelent megyéspüspök úr igyekezett a háborúba vágyó teologia lelkére beszélni, hogy maradjon idehaza, ne kívánkozzanak a harctérre, mert rájuk más feladatok várnak. Meg is szívlelik a jóságos főpásztor szavait és egyelőre lemondanak hősi ábrándjaikról; végig érezték az egyházmegye aggodalmait: kik lesznek papok? A gimnázista kispapokat egymásután sorozták már be katonának.

E kedélyváltozás ellenére is az ápoló-kurzus tovább tartott — de csak a felsőkurzus számára. Az ifjú vér azonban nem pihen sokáig s hamarosan kieszközölték, hogy az egész teologia hallgathassa a kurzust. Közben a háború okozta gazdasági válság is jelentkezik a szemináriumban. Az ebédlőben észreveszik, hogy a kenyérnek sárgás lett a színe a kukorica-liszttől, egy napon pedig tudatják a teologusokkal, hogy ma kaptak utoljára zsemlyét a reggelihez. Az élet azonban nagy léptekkel megy el ily jelentéktelen események mellett. A Háború egyre szaporábban dirigálta a gimnázista kispapokat a katonasorba; ugyancsak a teologusok sem kerülhetik el a sorozást; egymásután jönnek a behívók és nap-nap után soroznak, a beváltak közül azonban a teologusokat egyelőre felmentik a hadiszolgálat alól. Ámde most újból föllángol a harci kedv, az ősi virtus a teologián s elhatározzák, hogy lemondanak törvénybiztosította jogaikról és kimennek a frontra. Az előljárók nem ellenzik, azonban most sem érik tetté az elhatározás. Egy újabb mozgalom sem késik soká. Húsvét előtt a IV. év és öt másik teologus kivételével a teologusok egy nyilatkozatot írnak alá, mely szerint kötelezik magukat, hogy a tanév befejezése után a hadvezetőség rendelkezésére állanak ápolói minőségben. Közben megtartják az első háborús Husvétet a székesegyházban. A kispapok most is buzgón, szépen végzik a Nagyheti officiumokat, a változás csak az, hogy a templom katonákkal van tele. — Az ünnepek után püspök úr pártolólag terjesztette föl a hadügyminisztériumba a teologusok feliratát és május végén meg is jött a válasz, hogy a hadvezetőség belemegy az ajánlatba. Az előadásokat május közepén sietve befejezték; a vakációt azonban hamar megszakította a hadvezetőség értesítése, mely a jelentkező teologusokat a háború sodrába hívta.

Az 1915—16 tanév már teljes mértékben a bomlás, emberhullás, a puskatűz villanásainál elkomolyodott világ képét mutatja künn is, de bennt a szemináriumban is. A teologusok megfogyott számmal járnak az előadásokra. Levelek jönnek a harcterekről, itt is, ott is állandó érdeklődés a kinnt levők sorsáról. És a kispapkatonák sem feledkeznek meg az itthonmaradottakról. Megjönnek időnként az elhagyott Alma Materbe s mesélik a háború ütközeteit és mesélik a lélek ütközeteit, melyekben bennt rohamoz a megpróbáltatások minden kisértése. Néha jön egy levél, máskor az se, mely hírt ad az első kilépésekről, de erős bíztatást is hoznak más levelek a kispapi lelkek végsőkig feszített elhatározásairól. Itt

bennt, ha állandó izgalmak s gondok felhőzik is be az arcokat, a nevelés és tanulás munkája nem is esik ki szokott kereteiből. Zavartalanul működik még a Szent Pál társulat is, csak az ünnepélyek lesznek ritkábbak és csendesebbek. A Karácsony békét hirdetett s a karácsonyfa alatt mégis katonaruhás fiatalemberek álltak a teologusok közt, kik csak pihenni jöttek meg a harcokból, hogy vigyenek innét meleget, fényt, békét — a szívükbe. A támadások, offenzivák véráldozatában azonban a hadvezetőségnek volt gondja, hogy a szellemi élet elmélyedéseiből kiszakított fiatalembereknek legyen alkalmuk, ha nagyobb összefoglalásokkal is, de mégis folytatni, sőt befejezni tanulmányaikat. A gimnázisták kaptak közbe-közbe néhány heti szabadságot, hogy rövidesen letegyék az esetleges félbeszakított osztályok vizsgáit és az érettségit. Sőt az egyetemi s főiskolai hallgatókra hozott rendeletek következtében a teologusok is kaptak hosszabb-rövidebb tanulmányi szabadságot. Ilyenkor újból megteltek kissé a múzeumok, melyek akárhányszor egy sorozás után teljesen kiürültek. Még a háború első évében kivonultak az auditoriumokból az előadásokkal, hogy a múzeumok szűkebb kereteiben otthonosabban és többen érezzék magukat, mégis megtörtént, hogy kongott a múzeumból előrukkolt előadóterem, mert például 1916 őszén az egész alsó-kurzust egyetlen teologus képviselte. Milyen jól esett, mikor később egy egész szakaszra való katona-teologus jött haza, hogy egy rövid kurzus alatt pótolják kissé a mulasztásokat. Katonaruhában jártak-keltek a házban, résztvettek a legteljesebb napirendben, csak az emelte ki ittlétüket, mikor esténként katona-nótaszó csendült föl az udvar valamelyik sarkán, az emlékezetnek s a reményteljesebb jövő éneklő, fiatalos hangulata.

Szemináriumunk háborús történetének a második szakára a „Hangok Hazulról" című, kézirat gyanánt megjelenő lapocska vet legbővebb világot. A lap az akkori Spiritualis úr tekintélyével először Magyar István I. éves teologus, (aki félévig katona is volt), majd Faludi Ferenc III. éves teologus szerkesztésében jelent meg, majdnem minden hónapban. Az 1917 áprilisában megjelenő 1. szám bevezető soraiban a Spiritualis úr e szavakkal fejezi ki a lap célját: „. . . ez a kis lap . . . nem csak egyenként tart benneteket összeköttetésben a spiritualissal, hanem összeköt benneteket kedves katona kispapok itthon maradt társaitokkal, a szemináriummal, előljáróitokkal s egymással is. Úgy képzelem e lapocskát, hogy 3—4 hetenként küldenők szét. Lesznek benne hírek a szeminárium-

ból. Levelek vagy levél-részek katonaklerikusoktól. Levelek az itthoniaktól őhozzájuk. Meg lesz benne a katonák címe, hogy felkereshessétek egymást. Alkalmilag szépirodalmi meg hitbuzgalmi közleményeket is hozna ... hogy Tinektek egy kis szemináriumi levegőt juttassunk ..."

Ezt a katona kispapok tényleg ki is érezték a lapból és kellemesen lepi meg őket, melyre már oly rég vártak, vágytak. Érezték, hogy hazulról kell valaminek jönnie, ami az atyjuktól elszakadt gyermekeket, az egymástól elszakadt testvéreket újból összefűzze, klerikális lelkületük megtartására segítse.[1]

„Olyan (e lapocska) mint a legmeghittebb jóbarát, mint az őszinte édestestvér, mely elmond mindent, mi az édesanyáéknál történik ... Mindjobban kezdtem szeretni s alig várom érkezését!" — írja róla Radicsev József hadapród- és teologusjelölt.[2]

A lapot más megyebeli kollégáknak is odaadták, akik valósággal irígylik őket, kiknek ily jó összeköttetésük van otthonukkal.[3] A lap valóban mindent közöl ami akkor érdekelhette úgy a fronton mint az itthon tartózkodókat. A lövészárkokból, deckungokból, kavernákból, kórházakból és tisztiiskolákból írt levelekben feltárják íróik lelküket, érzelmeiket.

A besorozott és hónapokig katonaéletet élt kissé fiatal, de tapasztalatokban megedzett kispapok nem nagy örömmel hallják, hogy ismét bevonultak egyesek klerikus társaik közül. Még egyre újabb és újabb áldozatokat kíván a háború a szemináriumtól! ... vajjon a nehéz napokban ki fognak-e tartani? ... Szép dolog katonának lenni, a hazáért küzdeni, de még szebb Krisztus katonájává lenni ... és arra a szemináriumban szépen előkészülni! ... Adná a jó Isten, hogy minél előbb visszatérhetnénk a kitűzött cél felé vezető útnak folytatására. Még mindig könnyen felednők el a katonáskodási időt, mely alatt ha más jót nem is de legalább azt az egyet: a szent hivatást szeretni, és ahhoz egyre jobban ragaszkodni megtanulhattunk.[4]

E honvágy gyakran jut kifejezésre a katona-kispap levelében mindazonáltal a kispapok jó katonák voltak. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy az a kb. harminc főnyi kispapcsapat minden hónapban fel tud mutatni néhány kitüntetettet és előléptetettet. A Hangok Hazulról első öt számában (1917. ápr.—aug. 12.) tíz előléptetettről esik szó és öt kitüntetésről. Négy katona-kispap lett ez időben hadnaggyá, egy hadapródjelöltté, kettő szakaszvezetővé és három őrvezetővé; hárman kaptak kisezüstöt és ketten bronz vitézségi érmet. Ezenkívül persze közvetlen leírások is találhatók egyik-másik hősiességéről. Beszéljenek a „Hangok".

„Egy hadnagyról szól a hősrege. Még a mult év első felében történt, zászlós korában. Ellentámadásról van szó. Persze a mi zászlósunk sem szereti, ha az ellenség a hátát látja. Csapata élére áll és vezeti oda, hol a segítség kell. Mindez ágyútűzben, Maschinengewehrben történik; olyankor, amikor az ember folyton arra számít, hogy no ezt nekem szánták. A szó legszorosabb értelmében puskaporos volt a levegő. No de hát a mi zászlósunk nem az az ember, aki egykönnyen megijed. „Vidi jam alios ventos" — gondolja magában — és siet a 44-esekhez, hogy segítsen nekik a muszkát megtanítani. A 44-esek elismerték nagy hőstettét s nem nyugodtak addig, amíg a mellére nem került a kis ezüst."[5]

Egy másik epizód: „Éppen Nagyszombaton éjjel voltam szolgálatban este 8-tól virradatig. Éjféltájban ... rettenetes aknatűzet kaptunk. Drótunkat elsöpörték, árkunkat három helyen bedöntötték a nehéz 22-es Minék. Egyszerre a nagy dörgés között rettenetes sikoltást hallottam: Önkéntes úr, meghalok... Dacára a kétségbeejtő helyzetnek, négykézláb és hasoncsúszva kimásztam az árok jobb széléhez és ott láttam nagy vértócsában ... az én öreg bácsikámat ... elkötöttem a lábait és csitítottam. Bevinni nem tudtam, mert hívásomra egyetlen ember sem jelent meg, összebujva, egy csomóban feküdtek az árok közepén... Megmondtam a haldoklónak, hogy kispap voltam, mire eltorzult arcán valami mosolyféle jelent meg és görcsösen markolta meg a szent Rózsafűzért, amit szerető szavak közt a kezébe adtam és ... az ajkához vittem... Feje alá kotortam egy kis földet, már amennyire merészeltem a rettenetes helyzetben, aztán ... én imádkoztam félhangosan ő meg magában ismételte. Előadtam neki egyik tökéletes bánat felindulási formulát ... intett, hogy ért. Pár perc mulva kinyitotta a szemét, rám nézett (ezt a nézést ... soha életemben el nem fogom felejteni) csuklott egyet-kettőt ...: meghalt szegénykе... Azt hiszem, hogy a bácsika lelkét tisztán adta vissza a jó Istennek — ... most a mennyei Bíró trónusa előtt ... köszöni

[1] H. H. 1917. 2. sz. 6. old.
[2] 3. sz. 3. old.
[3] 4 old.
[4] V. ö. 1. sz. 2. old.
[5] V. ö. H. H. 1917. 3. sz. 9. o.

az Úr Jézusnak, hogy halála pillanatában egy kispapot vezérelt hozzá."[6] Ez egy a sok közül, amikor a katona-kispap még a fronton, a keménylelkű katonák között is Krisztust szolgálta. Többen számolnak be arról, hogyan sikerült hosszú évek óta nem gyónókat a kegyelem ítélőszékébe vinni.

Eközben nem tévesztik szem elől azt sem, hogy készülniök kell pályájukra. Ezért gyakran fordul meg a szeminárium falai között egy-egy rég nem látott testvér, hogy vizsgázzék, érettségizzen. 1917 május és júniusában hárman érettségiztek és hárman vizsgáztak különböző gimnáziumi osztályokról.

A harctérről hazatérőket persze az itthonlevők nagy grandiummal fogadták. A *Hangok* számai mindegyikről megemlékeznek. Azok pedig hírekkel és élményekkel tartották társaikat. Ha aztán az ilyen hazulról visszatérő katona-kispap egy-egy társával találkozott vitte innen az üdvözléseket és híreket. Amivel különben a lap is bőven szolgált, olyannyira, hogy a szeminárium akkori történetét és körülményeit nagyon jól kiolvashatjuk abból.

Az intézet kormányzója ekkor még dr. Igaz Béla kanonok úr, akit ez év júniusában „Őfelsége, a király, érdemeinek némi elismerése jeléül apáttá nevezett ki".[7]

A teologusok száma csekély, főképen az alsó kurzuson, mert az 1915-ös és 1916-os sorozások elvitték a pótlást. Hogy ez jelentékeny volt, azt a „Hangok" első számának egy taxatív felsorolása is bizonyítja, amely szerint egy sorozásra bevált: egy VIII. osztálybeli, *öt* VII. o.-beli és három VI. osztályos kispap.

A felső kurzus még — az akkori viszonyokhoz képest — elég látogatott. Május 24—26-án nyolcan kapták fel a nagyobb rendeket. (Érdemes mint érdekességet feljegyezni, hogy a következő évben még korábban: május 18-án volt a papszentelés, hogy a 19-én életbelépő interstitiumok elkerülhetők legyenek.) Különben nagyon korán volt az iskolaév befejezése is, úgy a teologusoknál (vizsgák: május 3., 10., 19-én) mint a gimnáziumban (26-án vizsga nélkül). Az érettségi a be nem sorozottak számára május 29—31-én tartatott boldogult Buzássy Ábel főigazgató úr elnöklete alatt; de csak két kispap vett részt azon.

A növendékek társasélete — a békevágy ellenére is — vidám volt. A negyvennapi orosz fegyverszünet és béke szétfoszló hírein

[6] H. H. 2. sz. 5. old.
[7] V. ö. 4. sz. 6. old.

csalódva morogva hagyják el az ebédlőt azzal az elhatározással, hogy senkinek többé be nem dőlnek.[8] De aztán iparkodnak alkalmat találni a felvidulásra, amint a Kisklérus macskája című híradás lendületes leírása is mutatja. Egy idegen cica tévedt be a kápolnába, ahol meditáció előtt, mise után zavarokat idézett elő és az orgonába vonult vissza. „9 óra utáni tízpercben bevonult az izgatott tömeg piszkafákkal felszerelve. ... Széjjel kell szedni az orgonát ... és íme ott látják a szeminárium lesoványodott, jámbor és nemes macskáját, amint szemei csillognak ... és karmait mutogatja. — Most már mi is mehetünk mondá egy harcias ifjonc és ... a piszkafa megtette hatását. A macska a szt. Imre szobra feletti párkányon terem. Egy sajnálkozó tekintet, egy megvető pillantás nagyszámú üldözőire és eltűnik az oltár -s oltárkép közötti nyílás mélységében." Innen az ablakba menekül, de rácsukják és fogva van. „De hogyan tesszük ki innét a szűrét kérdezték ... végre előáll L. J., s egy Scevola bátorságával belenyul a darászfészekbe. A macska osztogatja kegyetlenül a vérző sebeket ... de a túlerő végre leteríti. ... Kegyelmet kapott. S azóta többször látjuk Schaurek jogtanár úr filagóriáján, de ő nem méltat bennünket egy tekintetre sem."[9]

A székesegyházi funkciókat, nevezetesen a nagyheti szertartásokat „a kisklerus rohamos megcsappanása ellenére" épületesen végezték. Lamentatiók, passziók és az énekes recita a cantus magister fáradozásainak gyümölcseként kitűnően sikerült.

A Szent Pál-Társulat akkor még olyan körülmények között volt, hogy április 16-án szónoklati versenyt tartott (tárgya a pünkösd ünnepe), amelyet saját javaiból jutalmazott.

Az általános derült hangulatot csak a harctéren küzködőkért való aggódás tompította. Imáik állandóan azokért szállottak a Seregek Urához. Március 24-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony előestéjén elődeink is belekapcsolódtak a hágai népnek a világ összes kongregációhoz intézett felszólítása nyomán tartott megkérlelési mozgalomba: békéért. Nem csodálandó ez az aggodalom, hisz számos katona-kispapunk feküdt a háború folytán kórházban, *kettő fogságba került és kettő hősi halált halt.* Az egyik Liszek Gyula 1916 június 10-én; a másik, akinek leveleit a „Hangok" 2. számában még nagy épüléssel olvashatta mindenki, aki leírja

[8] V. ö. 2. sz. 9. old.
[9] L. 2. sz. 10. old.

ápr. 10—17-ig keltezett levelében, hogyan segített egy haldokló katonát haláltusájában az üdvösség felé (l. fentebb), és akit a következő napon neveztek ki szakaszvezetővé, akit a „Hangok" még ugyanezen száma így jellemez: „Csak a vallásosság szent tüzében élesített, izzított vas képes az ellenség tömegeiben rendeket vágni."[10] Egri László, a 11. Ferenc József vadászezred e. é. önk. szakaszvezetője.

Május 12-én írt utoljára. Többek között ezeket: „Mi borzalmas napokat élünk, Isten csodája, hogy van még Jäger és negyvennyolcas baka... Én még élek, Istennek hála. Semmi bajom sincs."[11] És tizenegy nap mulva parancsnoka e szavakat írja egy nála talált levél borítékjára:

Einj. Fr. Egri — F. J. B. 11. 1. Feldkomp.. ist am 23. 5. 917. den Heldentod gestorben.

Feldpost 361. 23. 5. 917.

Wirauschk
Komp. komdant.

A levél amelynek borítékján volt ez az ő búcsúlevele. Szüleit így vigasztalja benne: „... Istennel kibékülve, Szűzanyám oltalma alatt szállt el lelkem az örök hazába kísérve sz. Őrzőangyalomtól, nincs hát ok a szomorúságra, örömmel jöttem Istenhez, — imádkozni mindenkiért, akiket szerettem és akik szerettek... Reverendám, övem örök emléke legyen annak, hogy mint kispap haltam meg..."

Halála nemcsak jó Szüleit sujtotta, hanem mindazt, aki csak ismerte. Spiritualisa így ír róla: „Mily szép reményekre jogosító kispap dőlt vele a sírba... Hisszük már nem a kenyér fátyola mögé rejtetten, hanem színről színre látod az Urat... mert oly jól elkészülve, annyi Isten akaratán való megnyugvással, vértanuí készséggel fogadtad a halál..."

Egyik társa leveléből idézzük: „Mennyi örömöt, mennyi kellemes percet szerzett mindnyájunknak szegény Matyi, amint mi hívtuk!.." „Milyen is lehet halva az a mosolygó, örökké vidám, a boldogságtól sugárzó arc?..."[12]

„Elszorult szivvel, nagy megindulással s könnybe lábadt szemmel olvastam végig a szomorú hírt..."

[10] L. 2. sz. 8. old.
[11] L. 3. sz. 2. old.
[12] L. 4. sz.

De mi sem tudunk meghatódás nélkül tovább lapozni, mikor e sorokat olvassuk a fakult lapok ma már történelmi levegőjében és mi is azt mondjunk elődeinkkel: „Eltemethettek talán egy névtelen sírba, de örökké tündökölni fog az a halom a magyarság, — a kispapság előtt."[13] Úgy érezzük, hogy joggal mondhatjuk ezt, mert ő egy évtizeddel előbb él is mint mi, de örökre ifjú, örökre kispap marad. És ha egy pécsi klerikust vagy papot Rómába vinne útja, akkor az Isonzó fölött emlékezzék arra, hogy a sok magyar vér között egy pécsi kispap vére is megszentelte annak habjait, egy kispapé, akit a tizedik isonzói offenziva ragadott ki egyházmegyénkből.

Beköszöntött az 1917 szeptembere is és a csatazaj még mindig nem ült el. A vakáció folyamán érkezett levelek sokat szenvedett lelkek sovárgásának másolatát hozták haza. Kispapjaink a katonaságnál sok mindent láttak, sokat tapasztaltak. Távol a szemináriumtól, a főideától, a lelki művelődéstől katonatársaságokba kerültek, amik bizony mindenre csak lelki tökéletesedésre nem alkalmasak.

Mily jóleső érzés ilyen aggodalmak közepette olvasni a kispapi lelkek katonás magatartását hangos szóval hirdető feljegyzéseket, ... aki igazán kispap, az nem ismer megalkuvást a háborúk halál-zivatarában sem, amikor küzd az ellenség ellen ugyanakkor gigászi küzdelmet vív önmagában a lelki szenytelenség megőrzéséért. „... éppen a szentáldozás után vagyok. Gyakorlótér felé tartok s útközben elmerülök gondolataimban... a felkelő nap sugarai mintha már nem tüznének oly melegen, mint azelőtt, a természet zenészei, a kis madárkák úgy látszik más tájakra költöztek... már csend van mindenfelé, csupán a jóval előttem haladó csapat nótája hallik:

Szólnak az ágyúk s a gépfegyverek,
Folyik a baka vére...

Két fiucska halad el mellettem. Iskolába mennek s nekem eszembe jut, hogy szept. 1. van. ... akarva nem akarva a szemináriumra gondolok. Ott látom klerikus testvéreimet a hosszú folyosókon, amint üdvözlik egymást a kellemes vakáció után... ismét elhelyezkednek az Alma Mater szerető ölén... Istenem, de boldogok ők... de irígylésre méltó a sorsuk..." (Radicsev József lev.)

[13] L. 3. sz.

„Itt még jó, mert vasárnaponként misét hallgattunk s napközben is van egy kis időnk, hogy imáinkat elvégezzük. ... Volt alkalmam gyónni és áldozni. E napon boldog voltam, képzeletemben a szeminárium kedves kápolnájában éreztem magam .." (Sárváry József lev.) Mily kedves hűségnyilatkozatok voltak ezek.

Rendkívül érdekes emléket őriz egy lap Heckenberger Jánosról, ki atyjával egy szakaszban szolgálta a hazát. Bizony nem mindennapi dolog a XX. században az, amikor az atya maga tanítja gyermekét élő példával a vitézségre, hazaszeretetre, királyhűségre. Az apa és kispap fia egymás mellett harcolnak ... az apa vígasztalja a fiát, a fiú istápolja az apát ... mily kedves, de szánalmas idők. Pattogó tábortüzek mellett ott gubbaszt apa a fiával. Beszélgetnek. Révedező szemekkel belevesznek a sötétbe, keresik az otthont, a sirdogáló édesanyát ... Egy-két könny a gyermek arcában összeölelkezik atyjáéval és ismét a lövészárokban ... apa remeg fiáért, a fiú édesatyjáért és otthon aggódik a jó édesanya.

Igen aggódott a másik jó édes anya is a Szeminárium.

Elérkezett 1917 halottak napja. A szeminárium csendes kápolnájában az itthon maradt testvérek a „Hadak Urá"-hoz fohászkodnak, hogy szeretett testvérüket, a hősi halált halt Liszek Gyulát és Egri Lászlót vegye be az ég virágos kertjébe, adja nekik jutalmul Önmagát.

Hogy mily benső kapcsolat állott fenn a hadbavonult és itthon maradt testvérek között, annak illusztrálására honi oldalról álljon itt az a szeretettől átitatott üdvözlet, melyet az akkori fődoktor Vizi János tolmácsolt. „Kedves Fiúk! Őszinte szeretettel üdvözlöm valamennyieteket, mint testvér testvérét, ahogy a báttya öccsét. Valahányszor a múzeumba lépek, az üres pulpitusok felétek irányítják gondolataimat s önkéntelenül is benépesítem veletek friss, egészséges alakjaitokkal elárvult múzeumunkat. Csak tizenegyen vagyunk és mily soknak kellene lennünk. Nagyon érezzük hiányotokat és épp ez az, ami tudtunkra adja, hogy mennyire hozzánk tartoztok. És ezért szorul össze a szívem arra a gondolatra, hogy sokan közületek állandóan a halál fagyos lehelletét érzik maguk körül, ki tudja, viszontlátjuk-e még egymást? Szegény Liszek Gyula és Egri Laci testvérünk itt hagytak bennünket örökre, pedig mennyi boldog remény fűződött hozzájuk!

Ebben a fájdalomban megtisztul érzésem: az Úr kiszámíthatatlan örök végzései előtt meghajtom alázattal a fejem, kezem imára kulcsolódik megnyugodva, beletörődve abba, amit az örök

Bölcsesség rendelt számunkra. Ha üres is udvarunk, ha néma is folyosónk, nem zugolódom, ha itt nem találllak benneteket, lélekben felkereslek véres harcmezőkön, távol városokban. És melegen, megértéssel, fájdalomban megacélosodott testvéri szeretettel szorítom meg kezeteket nemes büszkeséggel, mert ilyen testvéreim vannak, mint ti. főduktor."

A napok nehezen mulnak. Ólomsúllyal nehezedik a lelkekre a bizonytalanság őrlő malomköve, miközben beköszönt az 1918. esztendő is. Megint nemzeti színű szallagos kispapok járnak-kelnek a szeminárium visszhangos folyosóin. Ujabb sorozás volt, viszik az 1900-asokat.

Mint az édesanya, ki már több fiát tette a haza oltárára, minden reményét és bizalmát a legkisebbikbe helyezte, abban a hiedelemben, hogy arra már nem kerül sor; a szeminárium is, miután sok fiat bocsátott ki szárnyai alól, abban a gondolatban vigasztalódott, hogy a legkisebbek megmaradnak neki. És íme a húzódó háború ezeket is elragadta, bevonultak mint hamvaslelkű gyermekek, kedves kis katonák, drága kis papok s a jó öreg szeminárium könnytől elhomályosult szemekkel tekintett a távozók után ... ki tudja visszajönnek-e még valaha ...? És mit gondoltak a távozók? „... örömmel jöttünk, de fájt szívünk a válás pillanatában ... és itt, ha nem gondoltam volna megnyugtató szavaidra: „mi otthon imádkozunk értetek", bizony nem egyszer a legszörnyűbb kétségbeesés vett volna erőt rajtam. Mily jóleső szavak voltak ezek, főleg a harctéren eltöltött napok egyhangú szenvedés és nélkülözés teljes óráiban, amelyet olykor legfeljebb a fegyverek ropogása, a géppuskák kattogása, az ágyúk bombolése, a srapnellek zizegése, gránátok robbanása, pergőtüzek földetrázó morajlása tett borzalmasan változatossá. (Radicsev J. lev.)

A sok üröm között néha beköszöntő örömhirek adtak új lendületet, felfrissülést. Hodovits Vendel másodoszt. ezüst vitézségi érmet nyert, Szám József Károly-keresztet, Heckenberger János zászlóssá, Mosonyi János szakaszvezetővé, Gombor József őrvezetővé, Keller József hadapródjelöltté lépett elő. Ilyen örömhír volt még az a miniszteri rendelet, mely megengedte, hogy azok a főiskolai hallgatók, kik 2 éve szolgálnak és ebből 6 hónapot a fronton töltöttek, 12 héten át tanulmányaiknak élhessenek s ezen idő alatt egy félévet elvégezzenek. Mieink közül számításba jöhettek 15-en, sajnos kevesen, mindössze ketten jöttek meg, de annál nagyobb volt az öröm. A nap legnagyobb szenzációja volt most is, amikor a

csukaszürkék megjelentek az asztalnál a kápolnában, ahol a szivek az ajkak némaságában zengtek csendes Te Deumokat az Urnak, a Mindenhatónak, a Kegyelmesnek.

Szorgos munka közepette elérkezett az allelujás husvét, a határokon messze túl az ágyúmoraj, idehaza az öreg Péter dörögte bele a világba: „Regina colli laetare alleluja Resurrexit sicut dixit alleluja." B. Szűz Mária tiszteletére rendezett májusi ájtatosságok a régi metódus szerint folytak. Bevezető beszédet a hadakútját megjárt Radicsev József katona-theologus mondotta. Még ebben a hónapban újabb bevonulások történtek s a szeminárium katonái nem is sejtették, hogy ez az esztendő néhány hónap leforgása alatt micsoda megpróbáltatásokat hoz a nemzetre. Tán ebben az évben borult legtöbb csapás a szeminárium fölé is. Alig volt még köztük szeretett rektoruk, Glatt Ignác, és pupilli facti sunt, itt hagyta őket árván a melegszivű atya. És a gyászt újabb komor színek festették alá; künn a harctereken megindult a sajtó romboló munkája. A „Hangok" egyik cikkirója aggódva siet figyelmeztetni e legnagyobb ellenségre; csak a rohanó események mutatták, hogy e szavak már elvesztek a zürzavarban. Pacifista jelszavak izgatásai visszhangzottak mindenütt, megbomlott a front, özönlött haza a katonaság. A hadsereggel együtt a katona kispapok is leszereltek s alighogy visszatértek a szemináriumba, az októberi forradalomban kirobbant minden rejtett akna-eső és part nélkül szakadt a pusztítás, mely az ország zömét kommunizmusba, Délmagyarországot pedig a szerb megszállás szégyenteljes elnyomatására juttatta. Ettől fogva elcsendesedett a szemináriumi élet, és várták a magyarság sok-sok ezreivel a remények és felszabadulás beteljesülését.

*

A világháború a történelem legsötétebb fejezetei közé fog tartozni. De ha sok vér, gonoszság s az emberi szellem végzete lépett is egy időre az élet terére, az általános szétzüllésben kibontakoztak az önfeláldozás, szeretet és hűség nagyszerű jelenetei is. Végigtekintve e négy esztendőn, nemcsak testvéreink hazaszeretetét láttuk megelevenedni, hanem meghatóan lépett elő a szeminárium gondos odaadása, mely nem hagyta el, hanem utánuk ment s aggodalommal, szeretettel végigkísérte kiszakított fiait a világégés küzdelmeiben. És mi őrizzük az emlékeket, hogy tanuljunk mélységes hálát szemináriumunk iránt és hogy tanuljunk ragaszkodni és áldozatokat hozni hivatásunkért a szeminárium hőseitől.

De profundis... *

(Elmélkedés a 129. zsoltár nyomán.)

„De profundis clamavi ad te Domine: Domine exaudi vocem meam": A mélységből emelem szómat hozzád Uram. Mélységben vagyok. Emberi sorsom, melyet nekem juttattál ide láncol a földhöz, a nagy világmindenség kicsiny porszemehez. A legnagyobb csillag elenyészik a távolságok, nagyságok végtelenségében s mindig kisebbre zsugorodik, ha kutató képzeletem s értelmem világok fogalmát átfogó mécsénél szemlélem azt.

Mi vagyok én a nagy világban? Ember, a nagy emberiség kicsiny-kis eleven sejtje. Érzem, tudom nem vagyok véletlen-sorsdobálta játéklabda az élet rengetegében, hanem van célom: a teljes Élet s ez életcélom, de ennek elérése küzdelmet jelent. Törtető fajtám bukott réges-régen az Édenkertben. Emberek voltak, akik Bábel tornyát égig akarták emelni. Emberek akartak istenek lenni a görög, latin és a többi pogány bálvány-kultuszban s mythologiában...

A tiltott fának gyümölcse keserűen, tragikusan kiábrándító nyomorúságnak s degeneráltságnak lett méregtápja. Az ördögigérte isteni tudás helyett homály borult az emberi értelemre s lett botorul, bizonytalanul kutató s örök igazságot, szeretetet és jóságot szomjuhozó bűnös lélek az „Isten-képmás". Már az első emberpár emelkedni akart hiú gőgjében s mily' mélyre bukott!... Szomorú erkölcsi zuhanás volt ez, melynek lélekzúzódása még a mi lelkünkben is sajog, sok ezer esztendő után. Erkölcsi mélységbe került az ember már mindjárt megindulásának, történetének szomorú hajnal-hasadásakor. Tragikus reggel, melynek deres, hideg lehelete fagyasztotta rá az emberi lélekre az eredendő bűn szenyfoltját... Az Isten elgondolása szerinti lelket kora-tavaszi fagyás érte s a remek, eszményi testbe ojtott szellem elfajult, vadhajtások burjánoztak fel benne az érzékiség, harag, gőg, önzés bűn-bojtorjános gíz-gaza ütötte fel fejét.

Elhangzott a keserű valóságba csengő isteni szózat: „Átkozott a föld a te munkádban; fáradsággal eszel abból életed minden napján. Tövisiket és bojtorjánt terem neked és a föld veteményeit eszed. Arcod verejtékével eszed a kenyeret míglen visszatérsz a

* A beadott munkák közül egyik dicsérettel elfogadott dolgozat.

földbe, melyből vétettél." Szomorú kezdet az emberiség bölcsőjében; megfosztva a megszentelő kegyelem Istent és embert összekötő aranyláncától, a bűn és a gonoszság rabbilincseiben kezdi meg bolyongását e földi téreken. Sokszor megcsörren ez az átkozott bilincs s nem egyszer vér csurran a nyomában; Ábel ártatlan vére bosszúért kiált fel az égre. Amint szaporodnak az emberek, úgy nő a gonoszságuk s az emberiség legnagyobb része az özönvíz hullámsírjába sülyed; emberek, állatok elpusztulnak, csak Noé bárkája ringott a vizek felett... Az emberi kevélység Bábel tornya az égig nem ért, de ég felé mutatott s messzehangzóan kongatta a nyelvében megzavart, bűnös Noé-nemzetség felé az ősi mementót: „Memento homo quia pulvis es et in pulverem reverteris"; emlékezz, hogy zarándok vagy a földön s hogy „nincs itt maradandó városunk!"

Miért oly szörnyű törtetés a nagyság, a boldogság után?!... Azért, mert egy cél felé tartó, egy középponti, „szellemi Nap" felé haladó kisvilágok vagyunk, ideiglenesen a föld rögéhez láncolva. A „kisvilágban" két heterogén lényeg együtt él. Igen sokszor viharok zúdulnak át e kis, miniatűr világon; a lélek felfelé való törtetése és a test ösztöne okozza. Akár a lélek győz s igájában tudja tartani a testet vagy az ösztönösség kerül uralomra s lesz nyűge a léleknek, mégis, mindig érzi az ember, hogy lent, hegyek lábánál, avagy szakadék mélyében küzködik, érzi, hogy mélységben van. Előtte tornyosulnak s az égbe fúródnak a szellemi élet, a magasztosabb lét, a csodálatos s titokzatos szellemi valóságok Istent érintő szellem-magaslatok, túlvilági fényt és szépséget sejtető isteni bércek. Ezek felé tör a lélek eleven erővel, mert szellem a lélek s mint ilyen csak a szellemi valóságok, nagyságok s szépségek birodalmában nyugodhatik meg, csak ott lehet boldog. „A lélek ugyan kész, de a test erőtlen" s erőtlenségében teher, akadály, fizikai értelemben is, de különösen, ha az embert az erkölcsi világ rendjében szemlélem.

Az ember sohasem tudott megnyugodni kicsinységében, mert legtöbbször tudta s mindig sejtette élete célját, az Istent; még akkor is, amikor a bűn piszkos hullámai közé vetette magát. A lelkiismeret szava beleharsogta minden kor bűnös emberének életébe örökérvényű vétóját; voltak lázadók, de általában az ember megalázkodott. Már régen megcsillant a bűnbánat könnye a könnyelmű ember szemében, már régen elszállt az ószövetségi engesztelő s könyörgő égőáldozatok ég felé törő kékes füstje, de az Isten neve

minden időben elhangzik az emberi ajakról; most is, de hányszor és hányszor csak naponkint! Mit is tehet az ember kicsinységében nagyra, magasba-törő, sokszor kínos vágyaival? Leroskad alázattal térdre a Mindenható, az Úr előtt, ajkára veszi szent nevét, könyörög, sír, panaszkodik, bocsánatért és segítségért esdekel; felkiált a mélyből Urához, Teremtőjéhez a hit fényében, az örök élet és boldogság reményében, a végtelen, kiapadhatatlan isteni szeretet után. Urához, Istenéhez emeli az ember szavát, mert emelkedni akar s mert magárahagyottan erre gyenge, képtelen. Az Úr bizonyítja: „Nálam nélkül semmit sem tehettek." S valóban mennyi az emelkedettség az alázatos, tisztaszándékú imában!... Beszélgetés a legfőbb Urral... Az Úr mindig fogad, mindig meghallgat... Elég, ha alázattal, őszinte lelkülettel kérem Uram segítségét, kegyelmét. Ő tanított imádkozni; „Imádkozván pedig sokat ne beszéljetek..., mert a ti mennyei Atyátok tudja mire van szükségetek mielőtt kérnétek Őt. Ti tehát úgy imádkozzatok: mi Atyánk ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved..."

„Fiant aures tuae intendentes in vocem deprecationis meae." Imádságunkba is gyarlóságunk porszemecskéi vegyülnek. Mennyire kicsinyes az ember mikor a legtisztább szellemre gyarló, emberi járulékokat aggat: „fiant aures tuae intendentes..." Mégis van ebben valami természetes; nem lehet a tenger vizét egy kis kagylóba meríteni... Isten tökéletes végtelensége és az ember kisintenzitású receptivitása között óriási az űr, nagy a távolság, melyet a testhez kötöttségében áthidalni nem bír, de ezt áthidalni, élete célja. Megpróbálja ezt az ember az imádságban is a maga módja szerint, mert közel akar lenni a Legnagyobbhoz. Az ember eszével megismeri az Istent s fogalmat alkot róla magának, de mivel földi élete legnagyobb részét érzéki behatások alatt tölti, azért az istenfogalom jegyeit érzéki vonatkozásban, analogiával, képletesen fejezi ki: „Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis"; „Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meae. Quia inclinavit aurem suam mihi." A gondolatvillanás, az intuitiv meglátás magában véve egységes, de amint megkezdődik fogalomjegyekben való kifejezése, azonnal darabossá, nehézkessé s homályosabbá lesz. A gondolat szellemi actus s mint ilyen nem is fejezhető ki a maga valóságában s pontosságában, sem irásos jelekbe való tördelés által, sem a beszéd gondolatot közvetítő készsége által. Darabos az ember s minden tevékenységén meglátszik ez; akkor is, amikor a legtökéletesebb Egységhez közeledik.

„Si iniquitates observaveris: Domine, Domine quis sustinebit." Az Úr maga buzdít és int: „Vigilate et orate!" sőt parancsolja, „Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj!" Isten akarata a legerősebb, parancsa a leghatározottabb, de az embernek is van akarata s ez szabad: akarhatja a jót, a rosszat. Így történhetik, hogy az ember ostobán dacolhat a Mindenek Urával, szembe állhat a személyes Istennel, ellenszegülhet a törvénynek, a parancsnak. Úgy tűnik fel ez az első pillanatban, mintha ez az Istennel való szembefordulás az embernek emelkedést, hatalmat jelentene; pedig a látszat csal s megcsalt már sok gőgös, hiú, vak lelket. Az emberiség bűnt bűnre halmozott s mindig keservesebben csalódott. Ha bűn van, büntetésnek is kell lennie s érezte a büntetést az egész emberiség; lelki és testi nyomorúság jár a nyomában. Vajudott s szenvedett a krisztuselőtti világ, de a bűn ostora a mai ember lelkébe is halálos sebet vágott és vág. A sértés nagysága a sértett személy nagyságától is függ. Isten végtelen s az általa teremtett ethikai rend megsértése a Teremtő gondolatának tiszteletlen kicsúfolása s így a bűn óriási gonoszság, melyért megfelelő büntetés jár. A józan ész e logikai következetességet átlátja s az ember át is érezte bűntudatában gonoszságának nagyságát s tehetetlenségét az engesztelésben; mégis bizott az Úr könyörületességében s a zsoltáros is ajkára veszi a bűntudat s a remény szavait: „Si iniquitates observaveris: Domine, Domine quis sustinebit."

Ki állhat meg az Úr előtt?!... Ki meri nyugodt lelkiismerettel odavetni az embereknek: „Ki fedd engem közületek a bűnről?.." „Az igaz is hétszer esik napjában"; pedig az Úr nem akarja a bűnös halálát, hanem, hogy megtérjen s élete legyen. Hogyan állhatna meg a szerencsétlen bűnös az Úr előtt, ha nem lenne bűnbocsánat?.. Hogyan jutna sok-sok ember örök céljához, ha egyetlen bűn áthidalhatatlan gátat emelne előtte, amit a végtelen Jóság irgalma nem döntene le?...

„Quia apud te propitatio est: et propter legem tuam sustinui te Domine". Az isteni könyörületesség, megbocsájtás s irgalom vigasztaló fénye biztatóan világított mindig az esett ember léleké jtszakájának sötétjébe s visszaverődött a remény megnyugtató csillanásában. Az első emberpár is már reménykedve vágott neki az új, küzdelmes életnek, boldog, paradicsomi életének gyászos alkonyán az őskinyilatkoztatás reményteljes igéretével a szívében. S ezután következik a messiási-igéretek egész sora; az Isten békül az emberrel... Saul, Dávid, Salamon bizalommal könyörögtek az „Irgalmasság Urához" s az Úr megbocsájtott... Csodálatos harmónia Isten végtelenségében az igazság és a megbocsájtó irgalom között!... Isten a jóság tengere, melyben a bűnös lélekcseppek megtisztulnak, újra fehérré, széppé lesznek. S ez a határtalan Jóság és Irgalom ihleti meg a tragikus-sorsú költőt: „Az élet be sok újat hozott s Isten nem változott. Falusi nádas iskolában már ilyennek láttam, ki rossz helyett jó és új szivet adhat mindenkinek. Nem rójja meg sok vétkeinket, mert Ő szeret minket s poklok felé visz bár utunk, Ő int s visszafutunk. Fölemelt és vérem lemosta, szívem visszahozta, sebeimre áldóan szedett balzsamos füveket."

Az emberi gonoszságot nagyságban felülmúló isteni irgalom édes vigaszunk, reményünk, mely a jószándék, az Isten iránti szeretet meleg szikráját csiholja lelkünkbe. Irgalomra szorulunk, erős, nagy, megnyugtató irgalomra; igényeljük, mert sok a bűnünk, gyarlóságunk s ennek tudata vészesen veri lelkiismeretünk harangját. De amint a bűnbánat érzése tisztító fátyolával bevonja az ember szívét, az isteni irgalom s megbocsájtás édes gondolata is behatol a lélekbe „quia apud Te propitiatio est."

„Sustinuit anima mea in verbo ejus: speravit anima mea in Domino." Reménykedik az én lelkem az Úr igéjében. Nemcsak az ember szólhat az Istenhez, hanem Isten is szól az emberhez; kinyilatkoztatja magát. A Szentírás lapjain nyugtatja meg az embert: „él az Isten", megmutatja Célját s az eszközöket a Cél elérésére. Isten emberi szavakkal int, buzdít, tanít és ígér. Határtalan az isteni jóság, melynek szeretet-hullámai az emberi lelket is érinthették az örök Bölcsesség igazságainak szent szavaiban!... A kinyilatkoztatás elismerő okirat számunkra az istenfiúságra, Isten jóságának szeretetteljes irgalmának drága záloga. A biblia csaknem minden egyes lapja meghívó a mennybe, de egyúttal figyelmeztetés, óvás a végzetes lélek-zuhanástól; az egész pedig a Mindenható szerető ajándéka...

Óh, hogy' elbotorkált volna az emberiség elsötétült lelkével, homályban, bizonytalanul tapogatódzó értelmével s romlott, bűn felé hajló természetével, ha a kinyilatkoztatás csodás fénye nem világítja meg élete útját!?... Az ember „Isten szavának" birtokában is hányszor csatangolt úttalan utakra; hová tévedt volna nélküle?!... Messze, igen messze!...

Nagy megnyugvása volt az ószövetségi lelkeknek a szentiratok birtoklása. Ezek nyomán érlelődött a jobb jövő utáni remény bizássá, Messiás-várássá. Azonban nagy érték számunkra is, mert

lelkünk, lényünk megtalálja benne éltető mannáját, mely a lelket a túlvilági, természetfeletti életre táplálja. A szent igék életté váltása itt a földön, a lélek örök boldogulásának biztosítéka.

„A custodia matutina usque ad noctem: speret Israel in Domino." Bízott az ószövetségi Israel, mert Istentől kapott írást, mely reményének valóra váltását ígérte és biztosította. Azóta már „az Ige testté lőn s miköztünk lakozék"; új, krisztusi igékkel lett gazdagabb a Biblia. Az ószövetség homályára új hajnal, harmatos reggel s meleg nappal következett. A régi Israel helyébe lépett a keresztény Israel, az Egyház új hittel, bensőségesebb szeretettel, de a régi reménnyel s örök boldogság utáni vággyal. Krisztus fellépésével új idők, új eszmék s új élet bontakozik ki az ószövetségből és a pogányság sötétjéből. Krisztus, a nagy lélekreformátor megváltoztatja a világ képét. Új erények támadnak az új, nemesebb élet után sóvárgó s a pogányság romlottságától meggyötört emberek lelkében. Krisztus hinti szét ezen erények magvait, nagyszerű példájával s példabeszédeivel. Bármennyire is belegyökerezett az emberiségbe a zsidóság és pogányság szelleme, Jézus mégis meggyőzte a világot, megmentette a drága lelkeket s meghódította az emberi szíveket. Ő állítja helyre az ember jogait, méltóságát. Fellépése után mindinkább elhalkul a nyomorult s nyomorgatott rabszolgák panasz- s jajszava, kevesbbedik a tarpaei szikláról letaszított gyermekek vérének ontása...

Közel kétezer esztendeje már, hogy felragyogott az Újszövetség napja, de fényéből, melegéből még nem veszített semmit. Az Egyház keményen áll Péter szikláján s munkálkodik isteni segítséggel, reménykedve a diadalmas végben, a világ végéig, „usque ad noctem"!...

„Quia apud Dominum misericordia: et copiosa apud eum redemptio." „A vakok látnak, a süketek hallanak, a poklosok tisztulnak, a sánták járnak, a halottak feltámadnak, a szegények hallják az Igét"... Rövid foglalata e néhány krisztusi szó annak a nagyszerű, világotgyúró, emberiséget nemesítő isteni műnek, melynek fenséges mestere Jézus Krisztus s melynek neve ez a nagyszerű, sokatmondó szó: „megváltás". Egykorú történetírók műveikben fényt vetnek a Krisztus-előtti idők szomorú, sötét napjaira. Az emberi lélek nyugtalan vergődése tetőpontjára hágott. Kínlódott az ember a több-ezer esztendős, súlyos, paradicsomi átok nyomasztó terhe alatt. Az eredeti bűn következtében megromlott emberi természet romlottságának, bűnözésének csődjébe jutott.

A bűn rettentő ostora mélyebbre vágott, többet sebzett, mint a testet. Az általános emberi szenvedés a lélek mélyébe hatolt s onnan új vágyak, új célok sarjadtak elő. Az ember ráébredt saját nyomorúságának, tehetetlenségének tudatára. Ráébredt, hogy több vágya van a rögnél, a sárnál s a kiábrándító földi létnél. És az emberiség ébredező s folyton növő vágya egy Megváltó, Boldogító, Szabadító után esengett. Az általános nagy emberi vágyakozás nem volt tárgytalan, mert az „idők teljében" megjött a várva-várt Messiás.

Isten nagy irgalmában a teremtés terveiben helyet adott a megváltás nagy művének is. Nem taszítja kárhozatba az embert, hanem könyörül rajta. Krisztus magára vállalja a megváltás művét, hogy az ember igazi célját: Isten megismerését s szeretetének birtoklását, az örök boldogságot elérhesse, melytől vétkesen eltántorodott. Krisztus keresztje mutatja csak igazán szeretetének nagyságát, mélységét... Felviszi a Golgotára s meghal rajta, hogy az embert a természetfeletti rendbe emelje.

„Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus ejus." Nemcsak a zsidóságot váltotta meg, hanem az egész emberiséget. A Krisztus-előtti lelkek Messiást-váró epedése helyébe bensőségesen gazdag kegyelmi élet lépett; új életáramlatok indultak meg a lelkekben az Evangélium nyomán. Azonban az emberi természet még mindig rosszra, bűnre hajló maradt a test nyüge alatt. Isten ugyan felemelte az embert esettségéből, de az mégis a földön maradt; itt munka, küzdelem az osztályrésze, Krisztus akarata szerinti élet a feladata, kötelessége. De hányan vannak, akik nem járnak a Krisztusi úton, akik viszásan, vagy egyáltalán nem látják az élet, a földi lét értelmét, akik kielégítetlen vággyal, nyugtalan szívvel bolyonganak s csalódnak keservesen?!... Pedig nagy keserűség a csalódás s mily sokan hurcolják ezt az idegeket-lelket őrlő mérget szívükben a világ gyilkos sodrában!... Oh, hogy' ömölnek tört szívekből a keserű igék: „Szépség, tisztaság és igazság lekacagott szavak, óh haltam volna meg akkor, ha lekacagtalak. Szüzesség, jóság, bölcs derékség, óh jaj be kelletek!" Sok a hajótörés a világi élet piszkosan tajtékzó hullámverésében s igazi öröm, boldogság oly kevés!... Ragadozó farkasok járnak a nagy nyájba: erkölcsöt romboló sajtó, mozi, színház, Istent, lelket, túlvilágot tagadó „tudomány" mételyezi és igen sok szegény lelket tesz nyomorulttá. Mily más volna a világ képe, ha a hazugság, gonoszság helyébe erős, meggyőződéses istenhit lépne,

ha az emberiség Krisztus nyomdokain járna, ha tudna bízni az Úrban s szent akarata szerint élni!... De hogy' bízzék Krisztusban, aki őt nem ismeri vagy félreismeri?!... „Quomodo screderent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine predicante? Quomodo vero praedicabunt, nisi mittantur?"

„Vos estis sal terrae ... vos estis lux mundi...", mondotta az isteni Mester tanítványainak a hegyibeszédben, de ez nemcsak azoknak szólt, hanem szól minden idők papjának is. Sónak kell lennie, ki megóvja a lelket, a testet is a romlástól; sónak, mely átjárja a társadalom beteg rétegeit, hogy el ne rothadjon; sónak, mely ízletesebbé, kívánatosabbá teszi a szenvedő embereknek az életet! A papnak a „világ világosságának" kell lennie!... A hit tiszta fényével, a tiszta erkölcs gyémánt tündöklésével, a tündöklő erények tüzes ragyogásával s lángoló lelkesedéssel kell utat mutatnia a sötétben, az éjtszakában bolyongva-tévelygő embertársaknak. Bele kell világítania a lélek mélységeibe. Meg kell világítania a krisztusi, szebb élet nagyszerűségét, minden gyönyörűségét. De meg kell mutatnia a degenerált ember mérhetetlen nyomorúságát is, tengernyi szenvedését, céltalan küzdelmét, reménytelen sorsát s jövőjét Isten nélkül, hogy felocsudjék tespedt közömbösségéből s nézzen immár magasabbra is, hogy tanuljon hinni és remélni a természetfeletti világban, állhatatosan, hogy fel tudjon jutni a tiszta szellemmagaslatokra, az Istenhez, ahol az örök élet végtelen boldogságában megszabadul minden igaz hívő gonoszságtól, bajtól, szenvedéstől, „ex omnibus iniquitatibus eius".

Tandlmayer Lipót.

Missziós élet.

S. O. S.! A haldokló lélek hörgi világgá. Sürgeti misszionáriusát. Megdöbbentő, mint önti szóba egy bengaliai pogány költő e vészjeleket. Megsejti ama dühöngő orgiákat, melyeket a harc, a hatalom és nyereségvágy rendez meg Európában. S megszánja a kiutasított, zárt ajtók előtt kóborló örök Misszionáriust s azt kiáltja: ... Nincs többé helyed Európában. Menj el onnan Úr Krisztus és jöjj ide hozzánk! Mert mi, kik a saját kasztrendszerünk szöggel kivert ágyán fekszünk, megértünk téged. Mi, akik nem vagyunk keresztények, fejet hajtunk előtted. Szeretünk és imádunk ... mert Ázsiához fűznek téged a vérség kötelékei... — Mintha csak villámok vennének kereszttűzbe. De megdöbbentően józanítanak e szavak! S kigyúl lelkünkben a világosság. Drága érték nekünk a boldogító valóság és sutba dobjuk a szemfedő önámítást. Mi ragaszkodunk Istenünkhez.

De azért nem vesszük rossz néven pogány testvéreink hangos zokogását. Mert tényleg jussuk van Krisztushoz. S minél erősebben tükrözünk lelkünk énjébe, annál kevésbbé tudjuk az éjbe visszahesegetni az isteni szeretet után didergő pogány feketéket. S a mi megcsonkításunk jajjai s magyar tragédiánk panaszos könnyei összevegyülnek a pogány télben kolduló lelkek könnyeivel. Megnyilik a szívünk és mi útnak indítjuk a Hadak útján a 88 magyar misszionáriust, hogy mentsék meg Istennek az ellenség karjai közé szakadt testvéreinket. S ez a maroknyi magyar Isten-matróza valóságos emberfeletti munkát végez. A sok nélkülözés, folytonos nehézség, torlódó akadály munkakedvüket meg nem rokkantja. Charitas Christi urget eos. Csak segítsük őket. Mert igénylik imádságbeli és anyagi támogatásunkat.

Viszonylagosan nem megvetendő tavalyi 110.558.82 P-ős misszios adományunk. Sőt dícséretet erőszakol ki belőlünk az a körülmény, hogy itt 8%-os évi emelkedésről is van szó. De, ha a protestáns áldozatkészségre gondolok, mely dollárokkal térít — s pogány területen a legádázabb ellenség — akkor mindig fáj a magyar szűkkeblűség. A kis Belgium messze túlszárnyal bennünket s ezért bizony még melengetnünk kell magunkban a charitast, hogy az áldozatkészséget megdolgozza és szükségelni tudja. Ezer a mód a missziologia mélyítésére. Nem akarok most ezekre kitérni. Úgy is ismeretesek. Azonban ne felejtsük el, eredményelérést nem a lelkesedés, hanem a tett gyümölcsöz.

A mi egyházmegyénkben is örvendetes tény a 13.31%-os újabb missziósadomány gyarapodás. A mult évben 7556.55 P-t adtunk a pogányoknak lelki kenyérre. Az egyházmegyék sorában tehát az ötödik hely a miénk.

Missziós szakosztályunk sem akar kitérni a számadás elől. Talán nagyon is jelentéktelen ez az eredmény arra, hogy bevilágítson a pogány éjszakába, de azért még sincs okunk a véka alá rejteni. Amit tettünk azt Istenért és a lelkekért tettük s ezt nem szégyeljük. Nem igen van alkalmunk közvetve alamizsnát szerezni számukra, de saját szívünk és zsebünk mindig nyitva áll előttük. Tavalyi 302.12 P-ős alamizsnánkkal hetedik voltunk a szemináriumok sorában. Az 1929/30-as iskolaévben viszont 639.58 P-t adhattunk Krisztus örökségének gyarapítására. Ebből 3.28 P a kiadás, marad tehát 636.58 P. Igaz ennek csak kisebb része az önként-adomány s a missziós bolt jövedelme, a nagyobb rész pedig a missziós folyóiratok, naptárak, könyvek, lev. lapok és szent képek rendeléséből, illetve árusításából folyt be, de végeredményben mégis saját zsebünkből raktuk így halomra a garasokat és a missziós ügy szeretete vezette szándékukat. Öt fekete pogány lelket kereszteltettünk fehérre. István, Imre, László, Mór és Erzsébet kedvelt magyar szenteink neveit kapták. A missziós folyóiratokat 82 példányban járattuk. Ezek: Katolikus Missziók, Katolikus Világmisszió, Kis-Hitterjesztő, Afrikai Visszhang, Négergyermek, Világposta, Negerkind, Stadt Gottes és Die Katolischen Missionen. Szép számmal gyüjtöttük a szárított narancshéjat, staniol-lemezt s használt bélyegeket. Szakosztályunkból számosan tagjai a Szalézi Munkatársak Egyesületének és az Unio Clerinek. Különben is most van folyamatban szakosztályunk belső átreformálása. S talán sikerülni is fog, hogy rövidesen nemcsak befelé, hanem kifelé is dolgozhassunk és apostolkodhassunk a lelkek missziós állapotos területén.

Feuerbach Péter.

Jelentés az 1929-30. évről.

A Társulat tagjainak száma 47. E tagok közül 40 volt köteles dolgozatot készíteni, illetve a Társulat szellemi életébe aktive belekapcsolódni. A beérkezett dolgozatok száma 46 s ezeket 18 rendes gyűlésen tárgyalta le a Társulat. Az egyes művek tárgyköre a legkülönbözőbb. Legtöbb a biblikus munka. Szép számmal van képviselve a dogmatika, filozófia és erkölcsbölcselet. Felkapott téma volt a liturgika és egyházzene. Bírálat alá kerültek még aszketikus irányú, továbbá lelkipásztorkodástani, missziologiai és egyházművészeti kérdésekkel foglalkozó dolgozatok. Műfaji csoportosításuk szerint 3 pályamű, 34 értekezés és 9 szónoklat. Értékelésüket illetőleg pedig 2 pályadíjnyertes, 9 dícsérettel, 30 az elfogadással jutalmazott s 3 a visszautasított dolgozat.

Dr. Kelemen Andor plébános, szentszéki bíró úr „A pécsi—máriagyűdi zarándoklatok" c. pályatételét Baum Ferenc IV. é. dolgozta ki. A gondos, lelkes utánjárással készült dolgozat méltán megérdemelte a 25 pengős pályadíjat. Főtiszt. † Dicenthy Gyula kórházi lelkésznek „Az egyházi zene és az új törvénykönyv" c. pályatételét Taksonyi József IV. é. oldotta meg sikerrel. Jutalma: Kappelmann: Pastoralmedizin. Aktuális problémát vet fel Főtiszt. Bauer József spirituális úr „A lelkipásztor helyes álláspontja szociálista híveivel szemben" c. pályatételében. A beérkezett munka azonban csak a probléma felületén mozog. A tételt csak nagyjában oldja meg s ezért a Társulat csak rendes munkának fogadhatta el.

Az egyes munkákat jellemzi a komolyság. Sok az értékes dolgozat. A bírálatokat pedig a helyes kritika s az alaposság tette tartalmasokká.

Egyúttal honorálni akartuk Társulatunk ama érdemes barátjait, kik ismételt anyagi és szellemi támogatásukkal már úgyis hosszú évek óta a Társulat szívébe írták nevüket. S ezért 1929 nov. 11-én tartott rendkívüli gyűlésünkön Társulatunk tiszteletbeli tagjává választottuk a következő Főtisztelendő, Méltóságos és Nagyságos urakat: Várady Géza tábori vezéresperest; Beck Lajos, Romeisz Ferenc pápai prelátus, kanonokokat; Dr. Jozgits János pápai prelátust; Dr. Iványi János, Dr. Vargha Damján és Dr. Schaurek Ráfael egyetemi tanárokat; Kiss Lajos kormányfőtanácsos, c. apátot; Dr. Gebauer Miklós c. apátot; Dr. Szőnyi Ottó miniszteri tanácsos, pápai kamarást; Dr. Dőry László, Dr. Hajós György teologiai tanárokat; Dr. Piliván Mihály szemináriumi vice-

rektort, Bauer József spirituálist és Zádor Alajos esperes plébánost. Társulatunk eme végzését a nevezett urakkal tudattuk, kivéve Beck Alajos kanonok urat, ki december havában elhunyt.

Társulatunk történetében emlékezetes dátum marad 1929 dec. 15, mert ezen a napon mutattuk ki hódolatunkat és ragaszkodásunkat az egyetemi ifjúsággal együtt az aranymisés, dicsőségesen uralkodó XI. Pius pápa iránt. Az ünnepély a Belvárosi Kat. Kör dísztermében folyt le Virág Ferenc megyéspüspök, az Egyetemi Tanács és nagyszámú közönség jelenlétében. A műsor bennünket érintő részei: 2. a) Max Filke: Rex Regum. Négyszólamú férfikar; b) Ferd. Ludvig: Pater omnipotens. Ötszólamú férfikar, zongorakísérettel.; 6. Gottfr. Preyer: Tu es Petrus. Négyszólamú vegyeskar harmonium kísérettel. Az örök Szikla dacoló szilárdságát hirdető akkordok, a szívbemarkoló dallamok s a közönség meleg együttünneplése felejthetetlen élményként élnek lelkünkben. S méltán illeti Taksonyi József IV. cantus Magistert az elismerés, ki fáradhatatlan törődésével énekkarunk sikerét kieszközölte. 3. sz. Kedvelt papköltőnk, Kocsis László verse: „Szent atyánk szeresd a magyar ifjúságot". Hegedűs Jenő II. é. hittud. hallg. szavalta nagy sikerrel. 5. sz. XI. Pius Apostolunk és Királyunk. Feuerbach Péter IV. é. felolvasása. A műsor többi számát az egyetemi ifjúság adta. Végül pedig szeretett főpásztorunk, Virág Ferenc megyéspüspök úr zárószavai szilárdították meg lelkünkben Krisztus helytartója iránti ragaszkodásunkat.

Röviden utalunk még Társulatunk anyagi helyzetére is. Könyvtárunk ezévi gyarapodása 23 mű 39 kötetben. Ebből vétel útján 18 mű 30 kötetben, ajándékképen pedig 5 mű 9 kötetben került a Társulat birtokába. Elsősorban a már oly régóta nélkülözött teologiai kérdéseket tárgyaló auktorok műveit szereztük be. Ezek: Van Laak, P. S. Rosadini, Aquinoi Sz. Tamás (Summa), Prümmer, Huarte, Kirch, Felix M. Capelln, Prohászka stb. Pénztárunk jelenlegi összege 212 P. A Szemináriumi Élet kiadása többe kerül. Úgy hogy komoly anyagi nehézségekkel küzdünk. Ezért ezúton is kérjük a hátralékos évi tagságidíj mielőbbi szíves megküldését. Egyúttal hálás köszönettel adózunk mindazoknak, kik anyagi és erkölcsi támogatásukkal Társulatunk sikeres működését lehetővé tették. Célunk a dolgos, Krisztusban másoknak élő pap-típus kialakítása. Társulatunk védőszentjének szelleme és szeretete a fegyverek, melyekkel fel kell magunkat szerelnünk. Ezért kérünk megértést és segítséget. *Feuerbach Péter.*

A komédiások.

(Szinpadi jelentés.)

E szó hallatára vagy mondjuk inkább olvastára k. olvasóink közül többen talán egész önkéntelenül is szélesszájú, görbehátú bohócokra, „eltörpült óriásokra" gondolnak, figyelmen kívül hagyva szerényfizetésű színeskedésben utolérhetetlen színészeinket, kik a komoly munka mellett zászlóvivői a jókedvnek, derűs színpadi életnek. Pedig éppen ezekről van szó. Mondhatom a mult évben rekord-számmal gördültek fel színpadunk függönyei, hogy bemutatásra kerüljenek jobbnál-jobb darabjaink, vicces jeleneteink, tréfáink és ötletek ezrei.

Ha meg akarom tartani a krónika-kívánta hűséget a november 22. gimn. kirukkolást kell megemlítenem, kik ügyes alakításukkal élénk feltűnést keltettek.

Dec. 5. Már a vacsora is izgalmas hangulatban tellik el. 8 órára van kitűzve az előadás s rövid beköszöntő után sorra kerülnek: „Mihály bácsi a doktornál", „Füstös kisértet", „A szerzők iskolája", „A zsúfolt szálló" c. darabok majd megérkezik a jó öreg Mikulás. A szereplők egytől-egyig nagy rátermettséggel játszottak.

Dec. 24. Nem is itt kellene megemlítenem a karácsonyestet, amely nem komédiaság, hanem komoly visszaemlékezésnek ideje volt. Méltóságos Hanuy rektor úr az egyiptomi pyramisok és a betlehemi csendes istállócska falai közé vezetett bennünket a gondolat gyors szárnycsapásaival. Beszéde előtt az „Adeste fideles", Taksonyi J. IV. é. kedves beszéde, az „In dulci iubilo" majd a „Vigadjatok, örvendjetek négyszólamú énekek gyönyörűsége rezegtette meg a mindenféle csecsebecsékkel feldíszített örökzöld fácskát. Utána következett a Szeminárium nagylelkű adományainak szétosztása majd a zongora és a közönség hangja összevegyülve zengi kis Jézuskának a szebbnél-szebb karácsonyi énekeket.

Febr. 1. Megkezdődik a 2. szemeszter. Mi is úgy teszünk. Rövid szünet után ismét munkában látnak bennünket a kíváncsiak kulcslyukakba rámázott szemei. Itt a farsang. Estélyünket előfutárként előzi meg 10 nappal a VII—VIII. osztály utazása a föld körül, nem mintha tényleg megtették volna, hanem hát így hívták a darabjukat. Elismerésre méltó teljesítményt nyujtottak. „Zsala" annyira szerepében érezte magát, hogy a kínai jelenetben a cipőjével mit a pincér fejéhez akart vágni, elkékült vandalizmussal dobta keresztül a kulissza falát. (Még most is látható.)

Márc. 3. Előhangulat a szokás szerinti, az ajkak már előre mosolyognak. Előadásra kerültek: „Aki nem ismeri a szalónszokást", „Na hogy is hívják", „A néma borbély inasa és négy néma paciens", „A sógor bácsi", „Végkimerülésig" és végül „Habagug Xenophon bűvész mutatványai. Az elért hatást képtelenség papírra vetni csak annyit mondhatok, hogy nagyon jó volt. (Még a kulcsár úr is azt mondta, hogy negyven év óta nem nevetett annyit mint ezen az esten.) A szereplők megint elsőrangúan működtek, a jókedvet nem engedték lelohadni, egymást igyekeztek felülmulni.

Uraim! Krónikás tollam pihenni készül, a beszámolás végére jutottam. Vígságokat, melyek tömkelegben léptek fel, vázlatosan leadtam. Köszönet még egyszer a szereplőknek, kik odaadólag fáradtak a közért, köszönet a Főtisztelendő elöljáró uraknak, kik szíves megjelenésükkel emelték előadásunk színvonalát és végül köszönet azoknak is, kik beküldték a szentpáltársulati tagdíjat.

Horényi Kálmán.

A Szent Pál Társulati tagdíj 1 évre 2 P.

DUNÁNTÚL R.-T. EGYETEMI NYOMDÁJA PÉCSETT

10. SZÁM **1930** **DECEMBER HÓ**

SZEMINÁRIUMI ÉLET

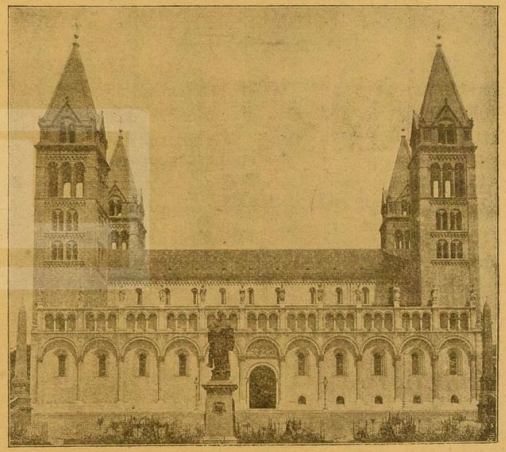

KÉZIRAT GYANÁNT

A PÉCSI SZENT PÁL TÁRSULAT ÉRTESÍTŐJE